ZHANG ZI WEN

99 Khoảnh Khắc Đời Người

WWW.VNTHUQUAN.NET, 2008.

ZHANG ZI WEN

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

Lời nói đầu

ZHANG ZI WEN

(Trương Tự Văn)

I- Số phận của tôi gắn chặt với mỗi một khoảnh khắc của sinh mệnh của tôi

Ngoài khoảnh khắc thời gian ra, tôi còn lại cái gì nữa? Tôi thật sự có khoảnh khắc thời gian chăng?

Điều tôi rõ ràng nhất là tôi đã từng làm một số điều gì đó. Chỉ cần trí nhớ chưa hoàn toàn mất hẳn, tôi luôn có thể nhớ lại được một số việc tôi đã từng làm. Nhưng thời gian không gian vẫn trôi đi mãi như dòng nước, một số việc trong hồi ức đều theo sinh mệnh của quá khứ mãi mãi qua đi, không thể tính là cái tôi có hiện tại.

Đối với tương lai, nếu như chỉ xét về thời gian, cũng dễ dàng lý giải: phàm thời gian không có trong quá khứ mà lúc này lại không có mặt đều có thể gọi nó là tương lai. Song sinh mệnh của tôi trong thời gian tương lai đặt vào những nội dung gì, tôi cũng không biết nữa. Nếu như suy luận theo logic, có thể nói, tôi có tương lai. Nhưng đây chỉ là một khái niệm chưa được nghiệm chứng mà thôi. Sự thật trước mắt là, đối với thời gian lúc này không có mặt và nội dung không biết, đều không thể coi là cái hiện tại tôi có.

Duy chỉ có khoảnh khắc lúc này thuộc sở hữu của tôi. Duy chỉ có khoảnh

khắc này, sinh mệnh của tôi mới có đầy ý nghĩa thực tại. Sinh mệnh chỉ có thể sống tại khoảnh khắc lúc này, không thể sống trong quá khứ, cũng không thể sống ở tương lai.

Khoảnh khắc thời gian là một cái gì đây? Nó vừa không thuộc quá khứ, trái lại lại không ngừng trở thành quá khứ; vừa không thuộc về tương lai nhưng lại không ngừng đón nhận tương lai. Nó vừa là một giới hạn có thể chia cắt vô hạn giống như một điểm không có chiều dài; lại là một giới hạn có thể kéo dài đến vô hạn, 38 năm có thể tính là một khoảnh khắc, trong sinh mệnh vũ trụ, toàn bộ thời gian loài người tồn tại cũng có thể xem là một khoảnh khắc. Từ đó đủ thấy khoảnh khắc chốc lát là thời gian không thể tưởng tượng được. Mà cái tôi có, chỉ có thể là khoảnh khắc thời gian, như thế tôi là một tồn tại không thể tượng tượng nổi?

Khi tôi nhảy khỏi vũng bùn của quan niệm thời gian kiểu máy móc, vứt bỏ những ngụy biện như đúng mà là sai, nhận thức được tính vô cùng sinh động của tồn tại sinh mệnh, tôi mới sáng tỏ trong lòng.

Tôi là sinh mệnh sinh động nhất trong vũ trụ, trên đường trục thời gian là một quá trình sống và trưởng thành từ đầu đến cuối luôn luôn mở rộng. Tôi vừa nhận thức được những việc phát sinh trong quá khứ không thể trở thành cái mà hiện tại tôi có, lại đem quá khứ xem là sự mở đầu của quá trình sinh mệnh, từ đó trân trọng giá trị đặt nền móng khởi nguồn của nó trong lịch trình của sinh mệnh. Hơn nữa, khi nghĩ lại đặc trưng tính toàn cục của sinh mệnh, tôi phát hiện ra "quá khứ" của tôi cũng quyết định hiện tại của tôi - tôi luôn luôn ở trạng thái trôi đi, hiện tại chẳng mấy chốc đã hóa thành quá khứ, như thế "quá khứ của tôi có thể có ý nghĩa gì cũng sẽ quyết định bởi việc làm hiện tại của tôi. Cũng chính là, tôi luôn luôn không ngừng viết nên lịch sử của mình, sự việc hôm nay đến ngày mai sẽ trở thành việc của quá khứ, muốn cho mọi việc của tôi ngày hôm qua có giá trị thì phi làm sao mỗi một

sự việc của tôi hôm nay đều có giá trị.

Tương lai luôn đang mở rộng ở hiện tại, bởi vì hiện tại tôi đang luôn trù tính tưng lai, mỗi một ý nghĩa hiện tại mà tôi tạo nên cũng chính là trải ra và tích tụ cho tương lai.

Như thế, đặt mỗi một khoảnh khắc lúc này vào trong thời gian dài đằng đẵng của tính toàn cục, để cho nó vừa thể hiện quá khứ lại hiện rõ ra tưng lai, khoảnh khắc lúc này không còn là sự tồn tại trống rỗng không thể tưởng tượng được nữa, nó đã trở thành cái thực có đầy đủ nhất nối quá khứ với tương lai của tôi.

Chỉ có lúc này mới có thể nói: tôi đã có khoảnh khắc thời gian. Tôi đã nắm chắc được số phận của mình.

Với tư cách cá thể, tôi được khêu gợi từ quan niệm lịch sử của Gan đi, sinh mệnh là sự tồn tại lấy trần thế làm cơ sở dựa vào trật tự xã hội, cho nên tôi không theo đuổi mức độ tinh thần đến tột độ không ăn uống những thứ ở nhân gian - Tôi không thể vứt bỏ được ăn mặc, ở và đi lại của thế tục. Tôi hoàn toàn có thể đi theo trào lưu "đi xuống biển". Nhưng tôi cũng có thể tiếp nhận chính những hấp dẫn của sáng tạo văn hóa. Trên thực tế, tôi đang vui sướng xiết bao trong màng lưới văn hóa tự tạo tự kiềm chế. Tôi hiểu sâu sắc rằng một khi tách rời màng lưới văn hóa sẽ có thể thật sự chỉ có hai bàn tay trắng.

Từ trong văn hóa Bandu tôi nhận được, vận động phát sinh vào thời điểm chỉ định và địa điểm chỉ định là thực thể có một không hai. Trong không gian và thời gian vô hạn, tôi không phải chính là một thực thể độc lập như vậy ư? Mặc dù nhỏ bé, nhưng sao lại cản trở sáng tạo văn hóa đặc biệt của tôi? Sinh mệnh của tôi đã diễn biến thành loại sáng tạo văn hóa đặc biệt này, tôi với tư cách là một vật thể mang vật chất văn hóa, thời gian sinh tồn có hạn; còn tôi với sinh mệnh mang tinh thần văn hóa thì sẽ cùng tồn tại với

thời gian mãi hàng nghìn năm sau.

Tôi từ trong quan niệm thời gian của vĩ nhân "đều đã qua rồi, được coi là nhân vật phong lưu phải xem hiện tại", "một vạn năm quá lâu, chỉ tranh giành phút chốc" được tỉnh ngộ triệt để cuối cùng, đã phát hiện sinh mệnh của tôi, bản thể tinh thần của tôi sẽ ở mỗi một khoảnh khắc trên đường sinh mệnh của tôi!

Một đời tôi chẳng qua là dòng thời gian do từng khoảnh khắc tạo nên, sự tồn tại của các khoảnh khắc thời gian khác nhau đã tạo nên toàn bộ sự tồn tại của tôi.

Tôi cho là hoàn toàn không có khả năng nhận thức tính tất yếu của vận động sinh mệnh của mình từng ý nghĩa triết học - Con người không thể nhận thức một cách vô cùng vô tận đối với vận mệnh của mình mà người ta chỉ có thể chịu sự chi phối của tính tất nhiên, con người nhiều lắm chỉ có thể không ngừng nhận thức tính tất nhiên mà thôi.

Nhưng, tôi hoàn toàn có thể nắm chắc mỗi một khoảnh khắc mà bản thân mình sắp sửa gặp một cách tự giác, đối với mỗi khoảnh khắc có một sự trù tính sáng suốt tự giác, đây sẽ là sự trù tính của tôi đối với vận mệnh. Đây chính là điều mà mọi người nói bám chặt thần của số phận.

II- Số phận ném tôi vào một nơi hoàn toàn xa lạ. Trước sự chọn lựa vô cùng đa dạng, tôi chọn số phận thuộc về tôi

Có một ngày tỉnh lại, tôi đột nhiên phát hiện mình đang sống trong một thế giới gặp được vận may. Tôi đang đứng trước ngàn vạn nẻo đường, tung hoành ngang dọc, thành bại được mất, cũ mới lẫn lộn.

Mật mã của số phận ở đâu?

Tôi hỏi ông trời, trời không trả lời. Tôi lại hỏi đến đất, đất cứ lặng thinh.

Trước chọn lựa vô cùng đa dạng, tôi lại chẳng biết đâu mà lần nữa, tôi không biết chúng mỗi cái có kết cục ra sao. Huống hồ, cơ may, hoàn cảnh

tôi đều không tự chủ để chọn lựa được. Số phận hoặc cần tôi phải chịu đựng thử thách của gió Tây Bắc trên cao nguyên hoàng thổ, cũng có thể để cho tôi bay qua Thái Bình Dưng đến đất khách quê người để mạ vàng, sau đó áo gấm trở về. Một khoảnh khắc trôi qua, một sai lầm nẩy sinh trong khoảnh khắc, tôi không biết tôi sẽ trở thành một con người tôi như thế nào nữa.
Từ nay nghĩ lại quá khứ làm tôi kích động mãi là tôi cuối cùng trong vùng hoang dã mênh mông không ranh giới, từ trong sốt ruột và gắng gượng đến tột độ, đã tìm thấy một niềm tin kiên cường: bất kể thế giới phức tạp lộn xộn bao nhiêu, bất kể đời người đứng trước sự lựa chọn bao nhiêu, sẽ phi chịu đựng bao nhiêu trắc trở và dằn vặt, tóm lại là thế giới mênh mông không có bất cứ cái gì có thể vượt qua vô trật tự mà đạt tới có trật tự, vượt qua quá trình mà chiếm ngay kết qu được. Đời người cũng chỉ có thể
như vậy.
Như thế, tôi chỉ có thể bắt đầu thiết kế đối với số mệnh từ trong gắng gượng vô trật tự, từ trong "khả năng" vô cùng đa dạng, từ trong vô số những cái "có lẽ" tìm ra được một manh mối đạt được có trật tự.
1. Trù tính cơ bản: tôi cảm thấy được tôi là ai.
Muốn trả lời "tôi là ai" đương nhiên là rất khó khăn, mà muốn trù tính số phận của tôi, điều trước tiên gặp phải lại là vấn đề của "tôi là ai".
Trong văn hiến kinh điển "áo nghĩa thư" của ấn Độ từ 600 năm trước công nguyên, đã đem cái "tự ngã" xem thành hình ảnh thu nhỏ của vũ trụ, khi nó khảo sát tự ngã với quan hệ nguồn gốc tạo thành thế giới liền nêu lên hai câu hỏi tự nhiên vĩnh hằng là "tôi là ai", "tôi trong thế giới này nằm ở vị trí nào".
Từ nền văn minh ban đầu cổ Hy Lạp, Bamennid, Socrates, Plato của miền bãi biển Aisin, Lão Đam, Trang Chu của hai bên bờ sông Hoàng Hà, đến "Kinh Phệ Đà" của bên bờ ấn Độ dưng, "Thánh kinh" của môn đồ Cơ đốc giáo, bước đến nền văn hóa phục hưng và cách mạng công nghiệp cận đại

kích động lòng người, thẳng tới Carxin, Heidegger, Sartre của phưng Tây hiện đại câu trả lời "Tôi là ai" vờn bay đầy trời, làm cho người ta rối mắt. Nhìn thấu sự biến ảo rối ren của nó, bất kể những nhà hiền triết thuộc dạng nào đều không vượt quá giới hạn nhất định như sau - Tôi là một động vật của văn hóa, tôi sáng tạo ra văn hóa và tự tuân theo văn hóa, sự vui vẻ và lo âu của tôi đều nằm trong mạng lưới văn hóa, đồng thời không thể xông ra khỏi ngoài mạng lưới để tự do tự tại.

Đây là kết luận của số phận, đây là kết luận của lịch sử.

Lịch sử đã từng chế giễu rất nhiều người muốn xông ra khỏi mạng lưới văn hóa để tự do tự tại, bao gồm cả vô số những anh hùng văn hóa. Hầu như đồng thời, học phái Sdorger của phưng Tây và Lý Nhĩ, Trang Chu của phưng Đông đều vắt óc nghĩ thầm thoát khỏi mạng lưới văn hóa để đồng nhất với tự nhiên trời đất, hưởng thụ tự do và yên tĩnh. Học phái Sdorger đem "thuận theo tự do để sống" làm hành vi lưng thiện chân chính, Lão Trang thì có tiếng là "vô vi vô tri" có thể "dốc sức vì đạo đến cực độ, một lòng một dạ tuân theo, mọi vật song song tiến hành mình phi tự quan sát nhiều lần". Trên thực tế như thế nào? Không chỉ sự phát triển của lịch sử hoàn toàn không phù hợp với nguyện vọng của họ, họ trước sau đều không thể phá nổi mạng lưới văn hóa, mà Chinor, Lão Trang bản thân đã là một bộ phận của thủy tổ nền văn hóa của nhân loại đã trở thành một mắt xích trên mạng lưới văn hóa. ý chí tâm lý của Chinor, Kleiande một chút cũng không thể tự do nhẹ nhõm, họ đem toàn bộ luân lý đều buộc lên vai Thượng đế và số phận, cho rằng về luân lý, yêu cầu cao nhất đối với con người chính là phục tùng Thượng đế và số phận: "Dù là nghi ngờ làm tôi lạc hậu hoặc không tình nguyện, nhưng tôi cũng nhất định vĩnh viễn theo đuổi Ngưi (Ngưi tức Thượng đế, số phận)". Vốn muốn thoát khỏi mạng lưới văn hóa, không ngờ sau khi đi vòng quanh một cái vòng lớn vẫn bị tự mình chui vào

trong mạng lưới văn hóa chặt chẽ hn. Lão Trang cũng thế, vốn muốn thông qua "đạo vô vi" xung phá sự ràng buộc của văn hóa để trở về với hoài bão của tự nhiên, lại trước sau chịu sự cám dỗ sâu sắc của tinh thần vĩnh hằng siêu nghiệm, bị tự mình nhốt khóa trong "cửa nhiều điều kỳ diệu" "nhìn không thấy", "nghe không biết", "huyền bí thêm huyền bí". Từ đó có thể thấy mặc dù họ có suy nghĩ phân biệt sâu sắc và chí hướng cao xa như thế nào, về phưng diện thoát ra khỏi mạng lưới văn hóa vẫn hoàn toàn tốn công vô ích. Giống như Tôn Đại thánh, mặc dù nhào lộn một cái đã đi được mười vạn tám ngàn dặm lại vẫn không thể vượt qua được lòng bàn tay của đức Phật Như Lai.

Về sau tất c những người hòng thoát khỏi ràng buộc, ẩn mình trong đào nguyên hoặc ẩn tích trong núi sâu rừng thẳm hoặc say đắm trước bình rượu dưới trăng để được tự do tự tại đều là những kẻ thất bại, họ nhiều lắm cũng chỉ tìm được cái thắng lợi tinh thần nhất thời mà tạm thời tự say sưa một phen biểu lộ: "Dựng lều ở chốn nhân gian, mà không có tiếng ngựa xe ồn ào", "Hỏi bạn vì sao có thể như thế, lòng tự xa cách đất, người", trong ý thức sâu kín rõ ràng là "đất này không có bạc ba trăm lạng". "Rừng sâu người không biết, có trăng sáng lại soi". Chẳng qua là nỗi thưng cm đặc biệt đối với người ta, không biết và thân thiết hướng về đối với người có thể biết ta. Có thể vứt bỏ "chuông trống cỗ ngon" và "ngựa đẹp áo sang", nhưng vẫn cố chấp truy hỏi đời mình có đắc ý hay không, trời sinh ra thân tôi liệu có ích hay không, nếu như không cố chấp như thế, làm sao có thể "nhưng muốn say lâu không muốn tỉnh?" Đâu có "vạn cổ sầu" nữa?

Tôi căn bn không có cách nào chạy trốn, chỉ có thể đứng im trong mạng lưới văn hóa. Tự do chân chính của tôi cũng chỉ có thể là tự do trong mạng lưới văn hóa. Còn như trong mạng lưới văn hóa tôi có thể giành được tự do ở mức độ nào, ở ngày nay vẫn là vấn đề kinh tế, liên quan với chính trị rất ít.

Trong lĩnh vực chính trị, tự do thường thường sa ngã thành công cụ của một số người có dã tâm, họ mang theo chiêu bài tự do, thậm chí lấy tự do làm lời hứa hẹn, mê hoặc dân chúng dẹp loạn một trật tự nào đó để đoạt lấy quyền lực cá nhân, đến khi mục đích dã tâm đạt được, để giữ sự thống trị của cá nhân ấy, tất nhiên có thể ngay lập tức xây dựng nên trật tự khác, chẳng bao giờ có thể cho dân chúng mà lúc ban đầu họ kích động và từng hứa hẹn có tự do chân chính, tự do c đến dân chúng chỉ làm công cụ để họ đoạt quyền. Xã hội loài người phát triển đến ngày nay, tự do về thực chất vẫn là một khái niệm kinh tế. Xã hội có trình độ sức sn xuất đến mức độ nào thì có tự do ở mức độ đó. Tự do của tôi vĩnh viễn có liên hệ với hoàn cnh kinh tế cụ thể tồn tại của tôi. Trình độ sức sn xuất càng cao, kinh tế càng phát đạt, tự do của tôi mới có thể càng nhiều. Trái lại, trình độ sức sn xuất càng thấp thì tự do càng ít. Mỗi một xã hội đều chỉ có thể đạt được tự do ở trình độ tưng ứng với mức độ sức sn xuất của nó, bất cứ ai cũng không có cách gì vượt hn trình độ này. Bất cứ hành vi nào vứt bỏ hoàn cnh sinh tồn cụ thể đều có thể làm cho tự do chỉ là lời nói suông mà chẳng có chút giá trị nào. Các nhà triết học xem điều này là quy luật tự nhiên hoặc tính tất nhiên. Spinoza trong "Luân lý học"đem tự do diễn đạt thành nhận thức đối với tất nhiên, tự do không phi là thoát khỏi tính tất nhiên mà là nhận thức tính tất nhiên. Heygel trong "Triết học lịch sử" thì lại càng tiến hành kho sát lịch sử cụ thể đối với tự do một cách sâu sắc hn, lần đầu tiên đem thực tiễn dẫn vào khái niệm tự do, cho rằng tự do là dưới tiền đề nhận thức tính tất nhiên thực hiện sự thống nhất cụ thể của chủ thể và
khách thể.

Về phưng diện nhận thức đối với tự do, Mao Trạch Đông dùng phưng thức ngôn ngữ Hán học điển hình đưa ra diễn đạt hoàn chỉnh nhất, Ông cho rằng tự do là nhận thức đối với tính tất nhiên và ci tạo đối với thế giới khách

quan. Giữa nhận thức và ci tạo dùng chữ "Và" đề nối liền lại, vừa có thể thừa nhận là hai cái kế tiếp trước sau - nhận thức tất nhiên ở trước, ci tạo khách quan ở sau, giống như sự thể hiện của Mao Trạch Đông từ lâu về bước đi của đời sống tinh thần: trước tiên có nhận thức, sau mới có tin theo, cuối cùng mới có thể thực hiện trên hành động, đối với tính tất nhiên có nhận thức ở trình độ nào mới có ci tạo khách quan đạt được tự do ở trình độ đó; lại có thể đem c hai cái hiểu là đồng thời - nhận thức tất nhiên, ci tạo thế giới chủ quan đồng thời với ci tạo thế giới khách quan (cũng giống như ci tạo thế giới khách quan đồng thời với ci tạo thế giới chủ quan). Hạt nhân của quan điểm tự do của Mao Trạch Đông là: bất kể nhận thức tất nhiên hay là ci tạo khách quan đều lấy cái "tôi" làm chủ thể, tôi ở đây giành được tự do thực tại nhất mà lại biện chứng nhất. Xuất phát từ loại quan niệm tự do thời gian không gian biện chứng này, Mao Trạch Đông xem quá trình phát triển của lịch sử từ vưng quốc tất nhiên sang Vưng quốc tự do, đây là một quan điểm lịch sử tự do vĩnh viễn mở rộng, ông không dùng "thực hiện tự do" làm điểm cực cuối cùng, mà là tự giác nắm chắc tính vô hạn phát triển lịch sử, đem tự do xem là một quá trình phát triển vô hạn: quá trình vận động từ tất nhiên đến tự do.

Nhìn thấu rõ tự do như thế, tôi mới có thể vượt qua hỗn loạn tạp nham, trong mạng lưới văn hóa mới thật sự tìm được phần số phận vốn thuộc về tôi. Mặc dù tôi vẫn không thể tr lời chuẩn xác được trong mạng lưới văn hóa tôi là ai, cũng không thể nhận thức vô tận đối với số phận của tôi, nhưng tôi hoàn toàn có thể ở ni đây - trong quá trình sáng tạo văn hóa của chính tôi cm thấy một cách chân thực tôi là ai. Khonh khắc mà tôi cm thấy tôi là ai, trước tiên tôi giành được sự tỉnh ngộ của lưng tâm và sự bình yên của linh hồn. Bất kể xung quanh hỗn loạn như thế nào, bất kể tiếng ồn xung quanh bốn phía ầm ĩ đến đâu, tôi trước sau đều vững tin vào cm giác của chính tôi - đành là tôi

phi sống một cách chân thực, tôi sẽ không thể không hoàn toàn nhấn mạnh cm giác này của mình.

Cứ lấy việc "đi xuống biển", mốt đang được tôn sùng nhất của nhiều người trong c nước hiện nay để bàn. Trong tình hình hệ thống thị trường của xã hội chưa giành được sự thống nhất hài hòa với hệ thống văn hóa, đang tồn tại sự phân phối không đồng đều, c chế cạnh tranh không hoàn thiện, tôi cm thấy tôi nên dựa vào hệ thống thị trường của xã hội, thế là tôi sẽ vui vẻ đi :"xuống biển". Tôi cm thấy tôi vẫn phi vững vàng tiến theo hệ thống văn hóa của xã hội, do đó tôi sẽ vui vẻ như trước đây làm công việc sáng tạo của tôi. Như vậy, hoặc là có may mắn để hạ cố đến tôi hoặc thất bại cũng không luyến tiếc lắm, tôi hiểu rõ đây chính là số phận của tôi. Số phận có thể sắp đặt tôi bắt đầu lại một lần, hai lần. Người đen đủi nhất chính là những người không tìm thấy cm giác tốt đẹp của mình. Hâm mộ đi xuống biển lại không dám xuống biển, không đi xuống biển lại luôn luôn nghĩ phi đi xuống biển, đã đi xuống biển lại cm thấy mất một số cái gì đó đâm ra hi luyến tiếc. Đây chính là vì đời người rất không tự do. Anh ta có thể đứng trước c may đã bỏ lỡ lại bỏ lỡ lại, số phận cũng luôn trói buộc anh ta. Xét đến điều căn bn của nó là ở chỗ anh ta không thể cm thấy một cách chân chính anh ta là ai, anh ta để cho mỗi một khonh khắc của sinh mệnh của mình đều trôi đi uổng phí trong do dự và lưỡng lự. Mắt đang nhìn mình từ thiếu niên đến trung niên, chẳng mấy chốc lại từ trung niên đến những năm xế chiều, một đời chỉ có tự than thở trống không.

Tôi quyết không thể như thế. Bắt đầu từ bây giờ tôi sẽ phi có một trù tính c bn đối với số phận của mình, xây dựng nên cm giác chân thực của mình, tìm thấy vị trí nên thuộc về mình.

Xin đừng lo lắng tôi có thể vì cm giác dâng cao mà trượt vào thuyết duy tâm. Cm giác của tôi luôn là cm giác đối với tồn tại, bao gồm cm giác đã có,

hiện có và sẽ có. Sẽ có là sự tồn tại của gi tưởng, bao gồm tồn tại tưng lai có thể thực hiện và "tồn tại" tưng lai không thể thực hiện. Cái trước là một loại lý tưởng, cái sau là o tưởng, ý tưởng điên rồ. Nhưng ý tưởng điên rồ của hiện tại - trong cm giác đối với "tồn tại" mà hiện tại cho rằng tưng lai không thể thực hiện thường thường đang ẩn chứa tính sáng tạo, vận may của tôi chưa biết chừng chính sẽ tại chỗ đó.

Cm giác đối với chưa có và sẽ có sẽ là trực quan (ở đây, đối tượng của trực quan chỉ có tính không gian mà không có tính thời gian), năng lực của trực giác là tiền đề sinh ra tư duy mang tính sáng tạo trong kết qu của tư duy có tính sáng tạo, bộ phận có giá trị lý tính có thể chính là khoa học. Thiết kế có tính chất sáng tạo đời người đồng thời làm cho nó có giá trị lý tính là thiết kế cuộc đời của những người mạnh, người thắng lợi, trong đó tràn ngập trí tuệ nhân sinh rộng lớn. Tôi muốn tự giác giành được vận may thì không thể thiếu trí tuệ này.

Trong chặng đường dài từ cm giác đến khoa học, tồn tại là tính có trước, còn khoa học có giá trị thực tế nhất đối với loài người. Triết học duy tâm thì cắt đi phần đầu (tồn tại) mà bắt đầu từ cm giác cũng cắt đi phần đuôi (khoa học) chỉ nhấn mạnh ở giai đoạn trực giác và tư duy. Triết học sinh mệnh, chủ nghĩa trực quan của Baigeson cũng là dừng lại ở đây, lấy trực quan là trên hết, lấy "tự do tinh thần của khách quan" là trên hết. Chủ nghĩa duy vật biện chứng thì chú trọng toàn bộ quá trình của sinh mệnh, vừa truy hỏi lý do tồn tại cm giác, cũng truy hỏi kết qu của trực giác và sau tư duy. Tôi kiên trì nắm ở chỗ này quyết không đem mình đặt vào trong một thế giới cm giác trống rỗng một cách cô lập.

Song, đối ứng với thời gian vật lý, trên thực tế tôi chủ yếu sống trong thời gian cm giác, trong thời gian cm giác trôi qua đi tôi thể hiện cm nhận sự tồn tại và vận động của sinh mệnh, việc này trở thành hạt nhân tinh thần mà tôi

theo đuổi. Làm thế nào để trong quá trình lâu dài của thời gian cm giác, dùng trạng thái tâm lý siêu việt nhìn thẳng vào giá trị đời người, đây là một trong những vấn đề khó lớn nhất của đời người bày ra trước mắt tôi, tôi dù một khonh khắc đều không có cách nào lẩn tránh nó, tôi cũng không thể trốn tránh nó.

Thế là đối với số phận, tôi bắt đầu trù tính cụ thể thực tế hơn.

2. Quá trình và mục tiêu trù tính: tôi sống trong "lưỡng thê"

Tôi sống trong "lưỡng thê" với ý nghĩa đau khổ và vui vẻ. Tôi là đau khổ, số mệnh tôi nhất định phi tiếp nhận khổ nạn. Tôi đồng thời lại vui vẻ, tôi theo đuổi vui vẻ. Tôi đồng thời phi tri qua hai thể nghiệm tâm lý hoàn toàn trái ngược đau khổ và vui vẻ.

Ham muốn theo đuổi và gắng gượng trở thành toàn bộ bn chất của tôi. Bởi vì tôi là con người tất nhiên có ham muốn và theo đuổi của bn thân mình. Tôi vì thực hiện nó mà một phút cũng không ngừng cố gắng phấn đấu cũng chưa my may từng buông th mình. Do đó, tất c mọi khổ nạn, thất bại và gắng gượng đều sinh ra từ đó. Hn thế chúng từ trước đến sau đi kèm với c quá trình sinh mệnh của tôi. Đây đương nhiên là một quá trình tràn ngập đau khổ. Tôi dùng vô số lần trắc trở và thất bại để thêu dệt nên mộng thành công. Có người nói tôi lúc này đây đang trong đau khổ và vô vị giống như một con lắc đang đu đưa qua lại. Tôi đang đứng trước đau khổ hai mặt, đau khổ của thất bại, đau khổ của thành công. Bởi vì tôi thật ra không xem thành công làm mục tiêu đời người của tôi, tôi chỉ từ mỗi lần thành công thể nghiệm giá trị của sinh mệnh, từ đó trong khonh khắc vô cùng ngắn ngủi giành được thành công phát ra một chút tiếng cười vui vẻ. Nhưng ngay tức khắc sinh ra một tìm tòi và theo đuổi mới, từ đó lại bắt đầu một vòng gắng gượng và đau khổ mới. Hn nữa, khi mục tiêu mới còn chưa sinh ra, tức là trước khi bắt đầu một vòng gắng gượng và đau khổ mới, tôi luôn cm thấy trống tri và vô vị mà

trước đây chưa từng có. Đó sẽ là sự giày vò tinh thần mà thành công đem đến cho tôi.

Cho nên nói, ham muốn và gắng gượng, trắc trở và thất bại, chán ngán và đau khổ đã tạo nên toàn bộ nội dung trong quá trình sinh mệnh của tôi. ý chí kiên nhẫn, sức mạnh nhân cách của tôi, mỗi một chút thành tựu sự nghiệp của tôi đều sinh ra từ trong hàng chuỗi những khó khăn trắc trở như thế. ý nghĩa và giá trị sinh mệnh của tôi cũng chính là thực hiện trong khó khăn trắc trở như thế. Nếu như không có hàng chuỗi khó khăn trắc trở này, hoặc lẩn tránh nó thì sinh mệnh của tôi có thể trở thành hư vô. Tôi muốn sống một cách thực sự, số mệnh nhất định phi chịu đựng hàng chuỗi đau khổ và giày vò này.

Nhưng, mục tiêu của tôi thật ra không phi ở chỗ đau khổ. Tất c mọi việc làm của tôi, tất c mọi theo đuổi, đều là vì một mục tiêu cuối cùng: vui vẻ. Tôi tin tưởng vững chắc rằng đời người cần phi vui vẻ. Vui vẻ phi giống như một bài th. Vui vẻ phi giống như một con suối nhỏ róc rách tuôn đều, chy đến những con sông đẹp, chy đến tận biển c màu xanh biếc, chy đến tận những ni nó không hề hay biết.

ý chí của Tăng Điểm từng nói, được Khổng Tử tán thành, vốn chính là một mục tiêu cao nhất của đời người - Thời tiết cuối mùa xuân, sự thích nghi với mùa xuân đã quen, năm sáu chàng thanh niên, sáu by cậu thiếu niên rủ nhau ra tắm ở sông Nghi, đứng hóng mát ở Vũ Vu đài, sau đó hồ hởi ra về.

Khổng Tử, một đời hong hốt lo phiền, tích cực vào đời, sở dĩ biểu thị lặng im đối với ý chí trị quốc yên bang của mấy đệ tử trước Tăng Điểm trình bày mà lại chỉ độc nhất tán thành chí hướng của Tăng Điểm, thật ra không phi Khổng Tử sa sút nn lòng có ý nghĩ thoát khỏi trần ai, mà ở chỗ ông đã nhìn thấy mục tiêu cuối cùng của đời người là nên vui vẻ. Còn trị quốc yên bang chỉ là thủ đoạn để thực hiện mục tiêu này.

Khi tôi dựng lên mục tiêu này cho mình, tất c mọi việc làm và theo đuổi của tôi vì mục tiêu này cũng đều trở nên vui vẻ, tất c mọi đau khổ trong quá trình sinh mệnh của tôi cũng đều trở nên vui vẻ. Lúc này, tất c mọi cm giác đau khổ đều tan biến thành mây khói. Đối mặt với tất c mọi tai ách và khổ nạn, tôi cũng đều không thay đổi niềm vui, tôi chỉ cm thấy niềm vui sướng của đời người.

Lúc này, tôi mới cm thấy rằng "ăn một giỏ cm, uống một bầu nước, sống trong ngõ hẻm vắng, người khác chịu đựng nổi nỗi khổ đó, thế mà Nhan Hồi vẫn không thay đổi niềm vui vốn có", vốn là một giới hạn của nhân cách vĩ đại biết bao.

Do đó, bất kể định mệnh của tôi phi gánh chịu bao nhiêu đau khổ, tôi vẫn yêu đời, tôi vẫn nhiệt liệt ôm hôn cuộc đời. Tôi làm cho quá trình của sinh mệnh thống nhất lại với mục tiêu một cách hài hòa. Từ đó tôi sẽ không sống trong "lưỡng thê" nữa. Dù cho khi bi thuyền ngược dòng, trong tất c mọi gian nan trắc trở của thể xác và tinh thần, tôi cũng có thể thể nghiệm được niềm vui sướng của đời người.

Song, đời người là ngắn ngủi. Khi hưởng thụ cuộc đời vui vẻ, nếu như không có giác ngộ của sinh mệnh, đời người sẽ bị một bóng đen to lớn bao trùm. Cái bóng đen này chính là: tử vong.

3. Trù tính cao nhất: Chỗ quy tụ của tôi là cái chết.

Nhịp điệu của tự nhiên làm cho tôi tất nhiên từ trẻ trai đi đến già lão, ban tặng cuối cùng sinh mệnh cho tôi là để cho tôi dập tắt ngọn lửa của sinh mệnh, đi về Thiền quốc.

Chỉ dùng logic của triết học cũng có thể suy đoán: không có cái chết thì không có sự sống. Đời người không có cái chết thì sẽ không có khái niệm của thời gian. Không có cái chết thì giá trị của sinh mệnh cũng sẽ không có gì để nói. Cái chết đối với đời người vừa là bi tráng, đồng thời cũng là

thiêng liêng.
Chính vì chết là một việc tuyệt đối, thời gian và sinh mệnh mới hiện rõ vô cùng quý báu. Tôi chính là từ trong bài bi ca truy điệu vong linh, cm thấy được sự vô cùng trang nghiêm và hùng vĩ của bn giao hưởng
sinh mệnh.
Đành là tôi tất nhiên phải đến với tuổi già, tôi chẳng có lí do gì mà không vô cùng quý trọng những năm tháng của tuổi thanh xuân, quý trọng từng phút từng giây, quý trọng mỗi khoảnh khắc trong suốt đời người
của tôi.
Đành là tôi tất nhiên phải đi vào cõi chết, tôi không có lý do gì mà không vô cùng quý trọng sinh mệnh, tôi cần phi cố gắng trước khi chết, thực hiện giá trị sinh mệnh của tôi với mức độ lớn nhất.
Tôi từ bụi trần ai của vũ trụ đến, cuối cùng cũng tất nhiên phải trở về nơi đó.

III- Tôi biết tôi không biết. Tôi từ lời nhắc nhở của á thánh Mạnh tử chưa từng quên: Nhược điểm của một người là thích xưng là bậc thầy trước mặt người khác

Với kiến thức cạn hẹp, sự từng trải bình thường, học thức nông cạn, tôi không bao giờ dám hy vọng quyển sách này trở thành bất cứ sự chỉ giáo nào để trù tính số phận. Điều hiến tặng cho bạn đọc nhiều lắm chỉ là một chút cảm giác của cá nhân tôi đối với vận mệnh cuộc đời mà thôi. Bất kể diễn đạt ngôn ngữ của tôi dưới hình thức như thế nào, ví như đại loại là "bạn nên", xét đến cùng vẫn chỉ là cảm giác của tôi. Tin hay không tin tùy bạn, tuyệt không có ý là "làm thầy".
Đã là cảm giác của cá nhân, thiên kiến và sai lầm sẽ không thể tránh khỏi. Wetegenstan đã dạy người ta: Một người đối với sự việc không thể nói ra thì nên giữ im lặng. Nhưng trước mắt tôi thật ra không có ai quy định những

điều gì có thể nói, những điều gì không thể nói. Thậm chí chính tôi, trước khi nói cũng thật ra không hoàn toàn biết rõ ràng tôi có thể nói điều gì và không thể nói điều gì. Bởi vì những việc có thể nói lại chưa nói, việc không thể nói lại đã nói ra, cũng không thể tránh khỏi. Đương nhiên, cuối cùng tôi cũng chỉ có thể nói ra những điều tôi có thể nói.

Đồng thời, quyển sách này cũng được xây dựng trên cơ sở đọc hàng loạt lớn tư liệu, tôi đã đứng trên vai của nhiều hiền triết vĩ nhân trong ngoài nước xưa nay và nhiều bạn bè chưa nổi tiếng. Tôi cám ơn họ một cách sâu sắc, tôi đã dẫn ra rất nhiều quan niệm và thực tiễn của họ đối với vận mệnh đời người. Cho nên, quyển sách này cũng là nhận thức và cảm thụ của tôi đối với quan niệm và thực tiễn của họ, ở đây vẫn có thể còn có sai lầm.

Như vậy, tôi vừa cầu mong không khí văn hóa khoan dung, vừa cầu mong bạn đọc chỉ ra những thiếu sót và sai lầm.

Để thức tỉnh niềm hưng phấn đọc các vấn đề khác nhau, phong cách hành văn trong sách này không phải là một vẻ, một cách điệu, hầu như là có đủ mọi phong cách pha trộn lẫn nhau - hoặc kiểu dẫn dắt, hoặc có tính biện luận, hoặc có tính kể chuyện, hoặc có tính triết lý, từ đó xét về toàn cục cũng đã hình thành một phong cách đặc biệt của quyển sách này.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

I- Màn mở đầu

1- Khoảnh khắc tính dục thức tỉnh

**. Tuổi 13 nguy hiểm!*

**. Tính dục đã quấy rầy biết bao cuộc đời!*

** Nó đã làm cho biết bao sinh mệnh vốn rất huy hoàng sán lạn trở nên âm u mờ nhạt, thậm chí dẫn đến chôn vùi cả tiền đồ tốt đẹp của một đời.*

Sự tồn tại giới tính là sự tồn tại đặc sắc nhất, cơ bản nhất của sinh mệnh trong vũ trụ. Một mình giống đực hoặc một mình giống cái đều không thể sinh thành. Giới tính là cơ sở của sinh vật, do tự nhiên phú cho sinh vật bản năng tính dục, âm dương giao hợp, đực cái tương phối, nam nữ hòa hợp thì trên trời dưới đất mới có sức sống hừng hực mạnh mẽ đến như thế, mới có rộn tiếng chim ca, trăm hoa đua nở muôn hồng nghìn tía, biển người như nước triều dâng...

Liệu ai có thể bày đặt ra một thế giới không có giới tính?

Tính dục, bản năng lớn nhất của con người, người ta vốn không cần thiết phải kiêng kỵ nói đến tính dục.

Thuở ban đầu của loài người, người ta đã phải trải qua thời đại mông muội tính dục tràn lan. Họ đã từng dao động mạnh mẽ giữa hai thái cực giữa người sống tự nhiên và người sống theo xã hội và đã bứt khỏi, cuối cùng quy phục dưới chân của nền văn minh, làm cho cả hai loại người đó được hài hòa và tốt đẹp. Loài người trở thành sự tổng hòa của xã hội, loài người cũng trở thành động vật có văn hóa, loài người đã sáng tạo ra thế giới văn minh thúc đẩy bản thân mình văn minh hóa. Từ đấy, tính dục của con người có sự khác biệt căn bản với tính dục của động vật, nó sẽ không lấy bản năng làm cái cớ để dung túng cho nó muốn làm gì thì làm. Do đó tính dục đã khoác lên mạng che của văn minh. Thiếu niên thiếu nữ vì nó mà thẹn thò, tinh thần lý tính tự giác của những chàng trai cô gái thành niên làm cho nó tồn tại và phát triển lành mạnh. Thô lỗ và lịch sự, buông thả và có nề nếp, kín đáo và hàm súc cũng phân biệt hơn thua và cao thấp là ở chính chỗ
này đây.

Dấu hiệu báo trước tính dục thức tỉnh là hàng loạt hiện tượng sinh lý xuất hiện ra trên thân thể con người, tức là sự xuất hiện đặc trưng giới tính thứ hai. Con gái khi đến tuổi 11, 12, bộ ngực bắt đầu phát dục, vú dần dần nhô lên, mọc lông xung quanh bộ phận sinh dục, có kinh nguyệt, trên khuôn mặt

cũng dần dần thoát khỏi vẻ ngây thơ mà hiện ra vẻ thùy mị. Con trai khi đến tuổi 13, 14 thì biểu hiện ngày càng lộ ra, giọng nói ồ ồ, mọc lông quanh bộ phận sinh dục, cơ quan sinh dục phát triển, xuất hiện di tinh.
Lúc này, bạn đang rút khỏi thời thơ ấu và đang sải bước vào tuổi thành niên. Một người không hề biết gì về kiến thức giới tính khi gặp những dấu hiệu này xuất hiện thì hoặc là hoang mang, cảm thấy khó xử, do đó muốn tìm cách nịt chặt vú lại, dấu kín không để cho nó nổi lộ, hoặc là hoảng hốt lo sợ, ngượng nghịu nói với người khác.
Cùng với sự thành thục của sinh lý giới tính, ý thức giới tính tự nhiên sn sinh và theo đó tính dục thức tỉnh. Do sự xuất hiện tâm lí này mà trai gái có thể đứng ngồi không yên, không biết làm sao, từ đó mà đặc biệt quan tâm đến mình hn. Về phưng diện sinh lý giới tính, điều mà con trai quan tâm nhất là bộ phận sinh dục của mình to nhỏ, tương lai liệu có thể tiến hành sinh hoạt tính dục bình thường được không. Còn con gái thì luôn lo sợ công năng tính dục của mình ở một số phưng diện nào đó có thể có khiếm khuyết, đã vô tình manh động thể nghiệm yêu mơ mơ màng màng mà trước đây chưa từng có, biểu hiện ra đặc biệt hiếu kỳ và quan tâm đến người khác giới. Con người đã tiến bước vào tuổi 13 nguy hiểm!
Cô gái 13 tuổi, đối với bản thân mình chỉ là hồ đồ chẳng hề biết gì, đối với cuộc đời còn mịt mù, đối với xã hội thì xa lạ, có thể nói vẫn còn là đứa trẻ thơ ngây bị buộc chặt vào tay cha mẹ. Nhưng một loại nhân tính - tính dục đã bắt đầu manh động trong lòng bạn, từng cơn từng cơn quét sạch vẻ ấu trĩ và ngây thơ của bạn. Lúc này có thể các bậc cha mẹ và thầy cô giáo vô tâm vẫn chưa thể phát hiện ra sự biến đổi này, không biết bạn đã bước vào khoảnh khắc tính dục thức tỉnh, đang đối mặt với một cuộc thử nghiệm đau khổ đầu tiên của cuộc đời. Bạn vì thế mà cảm thấy bị ức chế.
Bất kể là trai gái, tính dục thức tỉnh đều là một sự kiện trọng đại trong đời người. Khoảnh khắc tính dục thức tỉnh là giờ phút thiêng liêng nhất của đời người. Lúc này, bạn rất dễ dàng mắc lừa, rơi vào vũng bùn nhơ nhuốc - hoặc là do sự vô tri hiếu kỳ của chính bạn mà rơi tõm vào cạm bẫy của tự nhiên đặt bày cho bạn, vì sự phát triển tính dục dị hình mà trở thành một người mắc bệnh biến thái của tính dục. Hoặc là do người xấu có dụng ý khác lợi dụng sự vô tri, hiếu kỳ của bạn lúc này mê hoặc và dụ dỗ bạn cùng đi vào con đường không lối thoát, thậm chí còn làm cho bạn bước vào con đường tội lỗi. Cả hai cách đó đều có thể khoác lên cuộc đời của bạn một tấm mạng đen ngòm nặng nề, khiến bạn phải phiền não hối hận suốt đời, hoặc là từ đó sẽ nản lòng nhụt chí chỉ dấn thân vào công việc.
Khoảnh khắc tính dục thức tỉnh đã làm bao nhiêu người bị đổ ngã. Tính dục đã từng quấy rầy bao nhiêu cuộc đời! Nó làm cho bao nhiêu sinh mệnh vốn rất huy hoàng sáng lạn trở nên âm u mờ nhạt, thậm chí dẫn đến chôn vùi cả

tiền đồ tốt đẹp của một đời!
Những tư liệu của bộ môn chữa trị bệnh tình dục đã chứng minh: trong xã hội văn minh công nghiệp hiện đại những người mắc bệnh biến thái tình dục chỉ tăng mà không giảm.
Trại cải tạo lao động báo cáo: những năm gần đây tỷ lệ phạm tội tính dục trong số thiếu niên phạm pháp có xu thế tăng theo đường thẳng, còn con gái lần đầu tiên sa ngã ở độ tuổi 13 cũng có nhiều người!
ở Phúc Kiến, một cô gái 16 tuổi do thi vào trường Trung học phổ thông bị trượt đã tự mình đến thành phố Hạ Môn đi làm thuê, chẳng bao lâu biến thành nguồn kiếm tiền của ông chủ một khách sạn tư nhân - lấy việc bồi rượu bồi phòng thu hút các loại khách, trước sau đã tiếp khách hơn 40 lượt người. Sau 5 tháng đã bị bắt và đưa vào trại cải tạo lao động. Hỏi cô ta: "Cháu tuổi còn nhỏ như thế này đã tiếp các loại đàn ông, không sợ à?"
Cô ta đã nói thẳng thừng không e ngại: Từ năm 13 tuổi sau nhiều lần bị người chú họ hơn cô ta 18 tuổi cưỡng dâm, cô ta đã không sợ ngủ với đàn ông rồi.
Một thiếu nữ bị chà đạp tàn tạ quá sớm!
ở Trường Sa, ba tên tội phạm đã thay nhau hiếp dâm một thanh nữ trên chiếc ô tô Trung-Ba, độ tuổi đều khoảng chừng 18, về sau điều tra chứng thực, trong đó có một tên tội phạm khi 14 tuổi đã bắt đầu đi vào con đường tội phạm tính dục.
Cho nên, bạn cần phải cảnh giác ở khoảnh khắc tính dục thức tỉnh!
Trước hết, bạn cần phải nhận thức được tính dục thức tỉnh là một hiện tượng tâm sinh lý bình thường của người khỏe mạnh, không nên ngượng ngùng, không nên lẩn tránh, cũng không nên cảm thấy hiếu kỳ hoặc hoảng sợ. Ai ai cũng như thế không có gì đáng ngạc nhiên.
Thứ hai là bạn không phải lưỡng lự và lo lắng, lúc này bạn đang thuộc lứa tuổi hoàng kim đang phát dục thể trạng, tăng trưởng tri thức, dùng ý thức này để đè bẹp tất cả, từ đó dùng tinh lực chủ yếu để thu hút tri thức, rèn luyện thân thể. Với tiền đề này, sinh lý giới tính và tâm lý giới tính của bạn sẽ có thể được phát triển lành mạnh. Bạn phi luôn luôn nhắc nhở mình, bạn là động vật có tay của vạn vật, bạn là tinh hoa của vũ trụ, bạn là toàn bộ kết tinh văn minh của loài người, cần phải lấy văn minh để chiến thắng dã man và thô tục. Tính dục thật ra không phải là toàn bộ của sinh mệnh. Màn mở đầu cuộc đời của bạn mới chỉ vừa hé mở, còn có rất nhiều, rất nhiều sự nghiệp vĩ đại hơn, quan trọng hơn đang chờ đón bạn. Tương lai còn dài, quyết không thể gục ngã vào lúc mở màn!

Dịch giả: Nguyễn An

2. Khoảnh khắc phát hiện mình lớn lên trông xấu xí

** Bạn mặc dù bề ngoài xấu xí, nhưng dựa vào lòng yêu cái đẹp bùng cháy mãi mãi của bạn, dựa vào ý chí vô cùng kiên cường, lòng nhân từ và tiết tháo cao thượng, độ lượng của bạn, dựa vào thái độ vui vẻ thoải mái luôn mỉm cười nhìn thẳng vào việc đời của bạn, bạn sẽ có sinh mệnh đẹp đẽ, nhận được cuộc đời tươi đẹp. Vận mệnh sẽ mỉm cười với bạn.*
Lòng yêu cái đẹp ai cũng có, bạn chắc chắn là yêu cái đẹp.
Nhưng, tự nhiên đã rập khuôn sáng tạo ra các sinh vật khác, lại không rập khuôn sáng tạo ra con người. Sinh mệnh của các sinh vật khác được phục chế và kéo dài, bất kể là cơ chế bên trong hoặc là hình dáng bên ngoài của nó đều có tính tương tự phổ biến và tính thống nhất. Còn con người thì bất kể phẩm cách tâm tính bên trong, tu dưỡng tiết tháo hay là kích thước hình thể bên ngoài, màu da, ngũ quan của nó đều sai khác rất lớn, không có cái nào được lập lại. Giữa xinh đẹp và xấu xí thật là có sự khác nhau một trời một vực. Có người sinh ra đã xinh đẹp làm cho người khác mê hồn, trái lại có người lại xấu xí đến lạ kỳ, làm cho người khác phát sợ. Tuyệt đại đa số người ở giữa hai thái cực trên, không thể thu hút được tâm hồn người khác, nhưng cũng không đến nỗi xấu xí lắm.
Có lẽ đến một ngày nào đó bạn đột nhiên phát hiện thấy mình lớn lên trông xấu xí. Đương nhiên không loại trừ bạn xem cái xấu xí của bản thân mình quá nghiêm trọng, dưới con mắt của người khác, bạn vốn không xấu, bạn lại muốn lấy các ngôi sao điện ảnh xinh đẹp đối chiếu, tự cảm thấy xấu đi vài phần. Có lẽ một vài mặt nào đó của bạn trông xấu, còn các mặt khác thì thật ra không xấu, thậm chí cái đẹp của các mặt khác của bạn có thể bù đắp lại chỗ xấu kia, còn trong ấn tượng tổng thể của người ta thì bạn thật ra không xấu. Nếu là như vậy, bạn nên thả lỏng tinh thần căng thẳng không yên, cổ vũ lòng tin và dũng khí, uốn nắn lại cách tự đánh giá vẻ xấu của mình.
Có lẽ cái xấu xí của bạn chỉ là tạm thời, theo sự phát triển cao của y học hiện đại, kỹ thuật làm đẹp nhan sắc, bạn có thể đến Mỹ viện để thực hiện kỹ thuật làm đẹp nhan sắc vài lần thì bạn sẽ trở nên đẹp ngay hoặc ít nhất cũng không còn xấu xí nữa. Thế thì bạn nên đi Mỹ viện nhé.
Bạn vốn là người yêu cái đẹp, nếu như bạn thật sự lớn lên trông xấu xí một chút, bạn có còn yêu cái đẹp nữa không? Bạn có thể đẹp được không? Bạn còn có thể tự yêu mình không? Bạn còn có thể được người khác yêu không? Mọi người có chút tu dưỡng văn mình đều sẽ không hề ngần ngừ trả lời bạn

dõng dạc rằng: bản tính yêu cái đẹp của bạn không hề thay đổi. Bạn vẫn là xinh đẹp. Bạn cần phải tự yêu mình. Bạn nhất định có thể được tất cả mọi người yêu, yêu một cách chân thành.
Đành rằng tự nhiên đã không công bằng đối với bạn, đã cho bạn tướng mạo xấu xí, trước tiên bạn cần phải tiếp nhận sự thật đã định, không thể làm thay đổi được này (người có thể thông qua Mỹ viện để thay đổi là chuyện khác), bạn nên mỉm cười tiếp nhận nó, mỉm cười tiếp nhận số mệnh. Không cần thiết phải lẩn tránh nó, che dấu nó; không cần thiết phải ngượng ngùng, không cần thiết phải tự xấu hổ không bằng người. Tướng mạo xấu xí chắc chắn là một khiếm khuyết của sinh mệnh bạn, song bạn tính đến điều đó để làm gì? Khiếm khuyết về tướng mạo của bạn không hề tổn hại đến nhân cách và tiết tháo cao thượng của bạn, không tổn hại đến sự nghiệp tốt đẹp của bạn, không tổn hại đến thành tựu to lớn bạn có thể giành được và tất cả những cái đẹp khác trời phú cho bạn - giá trị to lớn sinh mệnh của bạn.
"Đẹp" là một khái niệm có thể khai thác theo chiều sâu vô hạn cũng có thể kéo dài ra bên ngoài vô hạn. Cái đẹp cao nhất của con người, thật ra không vẻn vẹn chỉ vẻ xinh đẹp hình thể và vẻ bề ngoài, mà là chỉ cái đẹp bên trong sinh mệnh của bạn - Bạn mặc dù bề ngoài xấu xí, nhưng dựa vào lòng yêu cái đẹp bùng cháy mãi mãi của bạn, dựa vào ý chí vô cùng kiên cường, lòng nhân từ và tiết tháo cao thượng, độ lượng của bạn, dựa vào thái độ vui vẻ thoải mái luôn mỉm cười nhìn thẳng vào việc đời của bạn, bạn sẽ có sinh mệnh đẹp đẽ, nhận được cuộc đời tươi đẹp. Vận mệnh sẽ mỉm cười với bạn. Bạn biết, nhà văn Y Sách lưng gù mà xấu, nhà triết học Socrates (469 - 399 BC) tướng mạo cực xấu, họ vẫn được lưu danh thiên cổ, hưởng vinh dự khắp toàn cầu, chúng ta đều đang tắm trong ánh sáng của sinh mệnh họ tỏa ra. Sinh mệnh của họ không đẹp chăng? Nhân cách của họ không cao thượng chăng? Giá trị sinh mệnh của họ không to lớn chăng?
Có một nhà thơ trẻ nói, một người sinh ra trông xấu xí cố nhiên là một phần khiếm khuyết của sinh mệnh, "nhưng không có khiếm khuyết, có lẽ chính là một khiếm khuyết lớn của đời người". Nhà thơ trẻ này đã tổng kết những người có khiếm khuyết có 4 ưu thế so với người không có khiếm khuyết, đại ý là:
1. Người có khiếm khuyết có thể làm cho người ta thể nghiệm được một loại tình cảm mà người bình thường tuyệt đối không thể nghiệm được, tính ngoan cường của sinh mệnh anh ta tồn tại càng thể hiện rõ uy lực của nhân tính, thể nghiệm được cảm giác nặng nề của sinh mệnh. Cuộc đời của anh ta càng thêm dồi dào, phong phú.
2. Người có khiếm khuyết không thể say đắm trong những năm tháng thoải mái vô vị, mà luôn luôn khát vọng mãnh liệt thu được thành công ở các mặt khác để bù đắp lại khiếm khuyết của mình, do đó càng dễ dàng kích dậy sức

sống của sinh mệnh, sản sinh sức mạnh sinh mệnh vô cùng vô tận, làm cho người bình thường theo không kịp.
3. Người có khiếm khuyết nhận thức rõ ràng được những khiếm khuyết của mình, so với người bình thường có sức tự phê phán mình bình tĩnh và ngoan cường hơn, anh ta sẽ không kiêu ngạo ngông cuồng, sức sống trẻ trung mãi mãi không thể giảm sút.
4. Mỗi một thành tích mà người có khiếm khuyết giành được đều thu hút chú ý của người khác một cách đặc biệt, nhận được sự khâm phục của người khác, đồng thời không hay bị người khác ghen tỵ.
Có người lại một khi phát hiện ra mình xấu xí thì thẹn thò khi gặp người khác, hoặc suốt ngày lấy nước mắt rửa hận, thậm chí lấy việc tự sát để kết liễu cuộc đời, đó thật là quá ngu muội, quá nhỏ nhặt, quá bất hạnh.
Bạn có lẽ là một người có khí chất triết học rất mạnh mẽ, bạn cho rằng những người thật sự từng hưởng thụ lạc thú của đời người đều phải từng trải qua sự dày vò của đau khổ, bạn đã từng thưởng thức câu danh ngôn của Roman Roland:
"Chỉ có những người từng thể nghiệm đau khổ, mới có thể hiểu được giá trị chân chính của cuộc đời".
Bạn nên nhớ lại khái niệm nổi tiếng từng bị người ta vì hiểu nhầm nên nguyền rủa của Thúc Bn Hoa: "Đau khổ và buồn chán là hai bộ phận cấu thành cơ bản nhất của đời người".
Đứng trên ranh giới như thế nhìn bao quát đời người, bạn dù ngoại hình xấu xí sẽ càng thêm bình tĩnh tiếp nhận sự thách thức của vận mệnh đối với bạn, tiếp nhận sự đau khổ mà tự nhiên ban tặng cho bạn, bạn vẫn tỉnh táo tự nhận ra sự tồn tại của đau khổ, không hề tê liệt, không hề lẩn tránh dù chỉ trong chốc lát.
Bạn cũng không hề kiêng kị chút nào để nói với người khác rằng bạn vì xấu xí mà đã từng đau khổ, chịu đau khổ một cách sâu sắc. Nhưng bạn đã dũng cảm chịu đựng mọi đau khổ, cũng không mảy may bị đau khổ xô đẩy đến tàn tạ. Chính là đau khổ tạo nên tinh thần kiên cường ở bạn, đã tôi luyện nên phẩm cách tốt đẹp của bạn. Đau khổ đã làm cho bạn trở nên ngoan cường hơn, hoàn mỹ hơn. Sau đó bạn lại thể nghiệm sự vui sướng nhiều hơn sau khi chiến thắng đau khổ - sự vui sướng sâu sắc phát ra từ tận đáy lòng sinh mệnh.
Chính bạn - trong quá trình nhìn thẳng vào cuộc đời - cái xấu xí chiến thắng đau khổ đã đạt tới thế giới bên kia của khoái lạc, hiểu rõ cái đẹp chân chính của đời người.
Đẹp, cái đẹp hoàn toàn chân chính mãi mãi thuộc về bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch Giả: Nguyễn An

3. Khoảnh khắc phát hiện mình ngu đần

**. Bạn tự nhận là ngu đần, một phán đoán hoàn toàn sai lầm, một sự tự hiểu lầm sâu sắc.*

** Dung lượng dự trữ của bộ óc con người là một số thiên văn to lớn: 1015 ~ 1021!*

Con người là kiệt tác vô cùng thần kỳ của giới tự nhiên. Chỗ thần kỳ nhất của con người là nó có bộ não thông minh không thể tưởng tượng được. Nhưng, chỉ vì mấy lần làm việc thất bại, vì thành tích học tập luôn luôn đứng sau người khác, vì cha mẹ và thầy giáo thường mắng chửi bạn "ngu xuẩn", bạn đã cảm thấy mình không thông minh năng nổ bằng người khác, tự nhận là ngu đần.

Một lời tự phán đoán hoàn toàn sai lầm. Một việc tự hiểu lầm sâu sắc.

Bạn có biết đại não của bạn có trữ lượng và tiềm năng bao nhiêu không? Khoa học hiện đại nghiên cứu đã chỉ rõ, dung lượng dự trữ của não người là một số thiên văn to lớn: 1015 ~ 1021! Hàm nghĩa của con số này là: Một máy tính có dung lượng dự trữ 1015, có thể tồn trữ 1.000.000 tỷ đơn vị thông tin. Nếu như một chữ Hán dùng 10 lượng thông tin để tính, một người mỗi giờ đọc được 10.000 chữ, mỗi ngày đọc 8 giờ thì 1.000.000 tỷ lượng thông tin tương đương với lượng thông tin tiếp xúc của một người đọc 3.000.000 năm.

Nói cụ thể hơn là theo dự tính số sách trong thư viện toàn thế giới có khoảng 800 triệu quyển, mỗi quyển sách lấy trung bình chứa khoảng 6 triệu bytes để tính, thì lượng thông tin chứa số sách của thư viện trên thế giới là 4,8 triệu tỷ bytes. Con số này vừa đúng với số lượng thông tin mà bộ não của một người có thể ghi nhớ.

Giáo sư Anôkxin, học trò của nhà bác học Pavlôp (Liên Xô) đã tính ra con số của đường liên tiếp tiếp xúc đột ngột và truyền xung động đi của bộ não ở một người bình thường vốn có là sau số 1 thêm 100 triệu kilômét chiều dài các số O đánh trên máy chữ tiêu chuẩn (số liệu trên trích dẫn từ sách "Khai thác nửa não bên phải của người" do Thiệu Vĩnh Phú biên soạn, Nhà xuất bản văn hóa Thượng Hải "Ngũ giác tùng thư" xuất bản năm 1988).

Việc này giống như là chuyện "Thiên phương dạ đàm" (tức chuyện A Rập "Nghìn lẻ một đêm") rất khó làm cho bạn tin tưởng. Xin đừng sốt ruột, mời bạn hãy tiếp tục xem một số tư liệu sau.

Trong tạp chí "Cuộc sống ngày nay" (Liên Xô) đã viết: "Nếu chúng ta có thể

ép buộc đại não của chúng ta đạt được một nửa khả năng làm việc của nó, thì chúng ta có thể học được 40 loại ngôn ngữ một cách nhẹ nhàng, có thể học thuộc làu làu quyển Đại bách khoa toàn thư của Liên Xô, còn có thể học hết chương trình của mấy chục trường đại học".
Các chuyên gia tâm lý học cũng có những luận chứng tương tự. Nhà tâm lý học nổi tiếng nhất của Mỹ Viliam Damx nói: "Nếu so sánh với tiềm năng của chúng ta, chẳng qua chúng ta chỉ mới ở trạng thái nửa tỉnh nửa mơ, chúng ta chỉ mới lợi dụng một bộ phận cực nhỏ của nguồn năng lượng thể xác và tâm trí của chúng ta mà thôi. Hướng về phía lớn hơn để bàn, mỗi người cách giới hạn của mình còn khá xa, anh ta có đủ mọi năng lực, nhưng thường thường vì thói quen còn chưa vận dụng hết". Thói quen cũng là một tên đao phủ tự bóp chết tài năng
Đến đây, bạn chắc có phần nào tin tưởng rồi chứ. Đại não của bạn lại là một vật thánh thần kỳ như thế. Bạn đã khai thác và lợi dụng một phần hết sức nhỏ bé trong nó phải không? Rõ ràng là bạn chưa khai thác và lợi dụng được 1 phần mười vạn, một phần triệu đâu.
Cho nên nói người vừa sinh ra đã ngu đần đến nỗi không thể xử lý nổi công việc bình thường, không thể hoàn thành nổi nhiệm vụ học tập là cực kỳ hiếm thấy. Dựa vào tính bẩm sinh để nói thì tài năng duy trì sự sinh tồn cơ bản của mình, sự sai khác giữa người này với người khác là cực kỳ nhỏ bé, cho dù một người khi vừa mới sinh ra hơi đần một chút, anh ta cũng hoàn toàn có thể thông qua việc huấn luyện trí não và khai thác trí năng sau này để trở thành thông minh hn. Ngược lại khi là trẻ con thật ra không đần độn mà về sau này lại lười dùng não, không nghĩ đến tiến thủ hoặc tự cho mình là ngu đần, cam tâm đứng sau người khác, thì anh ta càng sống càng ngu, càng sống càng đần, chưa già đã suy sụp.
Bất kể bạn sinh ra là ngu đần hay là thông minh, bây giờ bạn đều không nên nhận định mình là ngu đần. Nếu như vì trước đây bạn chưa chú ý huấn luyện trí não và khai thác trí lực, bây giờ quả thực cảm thấy đầu óc mình không dễ điều khiển có vẻ đờ đẫn. Những điểm người ta suy nghĩ được bạn nghĩ không ra, những việc người ta làm tốt bạn làm không nên, hoặc là trí nhớ của bạn không tốt, các sách đọc qua giống như nước trôi qua khó giữ lại được điều gì trong đầu óc của mình. Quên trước sót sau, làm chỗ này thì quên chỗ kia. Hoặc bạn cố chấp trì trệ không giàu sức tưởng tượng, hoặc bạn không có cách nào tìm ra manh mối từ trong sự việc rối ren v.v... Đối với việc đó, bạn không nên thất vọng, mà phải bắt đầu từ bây giờ có ý thức huấn luyện đầu óc của mình. Chắc chắn hãy còn kịp, bất kể bạn là thuộc lứa tuổi thanh xuân, hay là đã quá trung niên hay là đang sải bước vào tuổi già, đầu óc của bạn đều có thể huấn luyện để dễ sai khiến hơn.
Huấn luyện như thế nào? Hiện nay có nhiều nhà tâm lý học, nhà tư tưởng,

nhà triết học, nhà y học đã thiết kế ra đủ mọi loại phương án huấn luyện phát triển trí não. Tổng hợp các cách giải quyết của các trường phái, nhiều người cho rằng trí óc của con người do 7 loại sức mạnh có tính chất và thành phần mỗi loại khác nhau hỗn hợp tạo thành, 7 loại yếu tố cơ bản này là:
1. Khả năng vận dụng con số.
2. Khả năng sử dụng ngôn ngữ văn tự.
3. Khả năng nhớ.
4. Khả năng tưởng tượng.
5. Khả năng phân tích phân biệt.
6. Khả năng tổng hợp quy nạp.
7. Khả năng tiếp nhận lý giải.

Bảy loại khả năng này có thể huấn luyện riêng biệt, cũng có thể huấn luyện tổng hợp. Bạn có thể nhắm đúng khả năng nào đó của mình yếu để tự huấn luyện, để tự mạnh dạn khai thác - khai thác tiềm năng trí lực vô cùng vô tận trong đại não của bạn.

Nhà tâm lý học nổi tiếng SI YUAN đã thiết kế ra phương pháp huấn luyện phân biệt 7 khả năng này, đại ý phương pháp đó là:

- Huấn luyện khả năng về con số, có thể tìm tổng của 5 số khác nhau, đợi sau khi bộ não luyện thành thạo, sau đó hàng ngày ít nhất dùng khoảng 15 phút chuyên môn tính toán các bài toán phát sinh trong thực tế.
- Huấn luyện khả năng ngôn ngữ văn tự là nhận biết nhiều chữ mới, từ mới, thường ghi chép từ và không ngừng vận dụng những từ mới học trong diễn đạt ngôn ngữ.
- Phương pháp đơn giản mà có hiệu quả nhất để huấn luyện trí nhớ là đem những cái lần đầu tiên mình nhìn thấy hoặc nghe thấy nhớ lấy thật chắc chắn, khi bạn thử ghi nhớ một sự việc, bạn sẽ nhanh chóng cảm thấy trí nhớ của bạn vẫn tồn tại khá vững chắc và chưa hề bị mất. Bạn muốn nhớ một việc lâu dài thì cần phải làm cho nó tăng đậm ấn tượng của bạn. Muốn nhớ những thứ thuộc về hình tượng thì dùng khái niệm trừu tượng để giúp thêm, muốn nhớ những khái niệm trừu tượng thì dùng những cái thuộc về hình tượng để giúp thêm. Để làm tăng thêm ấn tượng, bạn không những phi xem, đôi khi còn phi đọc lên thành tiếng cho mình nghe để cho thính giác cũng có thể giúp bạn nhớ. Thêm nữa là có kế hoạch ôn tập và gợi lại ấn tượng nào đó, là phưng pháp huấn luyện trí nhớ không thể xem nhẹ.
- Huấn luyện khả năng tưởng tượng, trước hết bạn phi đem tâm tư của mình chuyên chú vào một sự nghiệp, làm cho kh năng của bạn phát triển theo một cách nhất định. Thứ hai là chú ý thu thập tư liệu, bất kể là những thứ vụn vặt bỏ đi cũng đều phi thu thập lại một cách trân trọng. Những tư liệu này chính là điểm bắt đầu của việc vận dụng trí tưởng tượng phát triển sự nghiệp. Cho nên trong túi của bạn, tốt nhất thường nên mang theo vở ghi hoặc giấy, bất

kể lúc nào nhận được một ám thị - khi đọc sách nhận được, khi nói chuyện nhận được, suy ngẫm nhận được, đều nên ghi chép lại, luôn luôn ôn tập, lâu ngày sẽ có thể sản sinh khái niệm mới. Thêm nữa, vào lúc nhàn dỗi bạn thường nghĩ xa xôi trên trời dưới biển, cũng có thể huấn luyện trí tưởng tượng. Trong huấn luyện khả năng tưởng tượng, điều quan trọng nhất là học thức và kinh nghiệm không ngừng được tăng cường. Học thức và kinh nghiệm nghèo nàn hay phong phú có quan hệ chặt chẽ với trí tưởng tượng. Người có học thức nông cạn, kiến thức nghèo nàn, chịu hạn chế thực tế nhiều nhất, chắc chắn không thể vận dụng được tâm tư tỉ mỉ nghĩ ra kế hoạch đầy đủ không khiếm khuyết. Cấu thành trí tưởng tượng chắc chắn không phi được sinh ra từ số không - nguyên liệu chính cấu thành trí tưởng tượng là một bộ phận học thức và kinh nghiệm hấp thu được từ môi trường bên ngoài và biến thành tiềm thức của mình. Bất cứ ai có trí tưởng tượng phong phú đều là lấy những cái đã tồn tại trên thế giới này làm c sở.

- Huấn luyện khả năng phân tích phân biệt, có thể là khi đi trên đường phố lớn, đứng trước tủ kính của cửa hiệu, xem một lát những đồ bày trong tủ, thử nhìn lướt qua đã có thể nhìn thấy những gì bày trong đó. (Theo kinh nghiệm của tôi, thường đem một chồng các bài viết có nội dung khác nhau dùng tốc độ cực nhanh phân loại theo chủ đề, vẫn có thể xem là một biện pháp tốt để huấn luyện khả năng phân tích phân biệt).
- Huấn luyện khả năng tổng hợp quy nạp, thường thường có thể đem những cái tính chất giống nhau để nghiên cứu so sánh hoặc ôn lại những điều học được gần nhất của mình, xem trong những kiến thức hoặc sự vật này có những điểm liên quan gì.
- Huấn luyện khả năng tiếp nhận lý giải, có thể thường bỏ thời gian để suy tư, tự đặt ra vấn đề, tự tìm ra các đáp án có thể, sau đó từ trong các đáp án có thể tìm ra phương án tốt nhất.

Bạn có thể hãy làm thử một chút, có ý thức huấn luyện một thời gian, bạn sẽ có thể nhanh chóng cất bỏ được “gánh nặng ngu đần”.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch Giả: Nguyễn An
4- Khoảnh khắc tự cảm thấy tốt đẹp

**Cuộc đời thành công thuộc về những người tự cảm thấy tốt đẹp, luôn luôn hào hứng và tràn ngập niềm hy vọng. Họ luôn mỉm cười, đối mặt với thế giới, luôn mỉm cười xử lý công việc, luôn mỉm cười tiếp nhận tất cả mọi biến cố hoặc cơ hội của đời người; giống như bậc đại trượng phu.*

Cuộc đời thành công thuộc về những người tự cảm thấy tốt đẹp, luôn luôn hào hứng và tràn ngập niềm hy vọng. Họ luôn mỉm cười, đối mặt với thế giới, luôn mỉm cười xử lý công việc, luôn mỉm cười tiếp nhận tất cả mọi biến cố hoặc cơ hội của đời người, giống như bậc đại trượng phu.

Tôi có một người bạn về các mặt sự nghiệp và gia đình đều rất thành công, tuổi đã ngoại 40, đã xuất bản trước tác về học thuật với hơn 1.000.000 chữ, những tác phẩm này của anh đều gây được tiếng vang trong xã hội. Anh đã chủ trì, đặt kế hoạch và tổ chức xuất bản ba bộ sách về học thuật đã gây được sự chú ý ở trong và ngoài nước. Anh còn có tác phẩm dịch hơn 1.000.000 chữ. Năm ngoái anh được một trường Đại học có tiếng tăm tấn phong đặc cách là giáo sư. Anh có một gia đình nhỏ hạnh phúc mỹ mãn, vợ con hiền hòa đảm đang, hai đứa con gái hoạt bát ngây thơ của anh đều là học sinh giỏi. Bất kể lúc nào anh cũng gây cho mọi người ấn tượng là: khuôn mặt hồng hào, tinh lực dồi dào, tự cảm thấy tốt đẹp.

Tôi thường xuyên đọc những lá thư anh gửi đến, trên mỗi hàng chữ trong mỗi lá thư đều tràn ngập tình cảm vui vẻ, thoải mái. Anh đối với tất cả công việc mà mình đang theo đuổi đều tràn ngập niềm lạc quan, luôn luôn tin tưởng đối với tiền đồ, đối với những người xung quanh đều tỏ thái độ kính yêu. ấn tượng nổi bật nhất như nhảy múa lên từ trong các hàng chữ: tôi tự cảm thấy rất tốt đẹp.

Bạn hãy nghĩ đến những người quanh bạn, hễ là những người trong sự nghiệp rất thành công hoặc trong cuộc sống gia đình hạnh phúc mỹ mãn, họ đều có một trạng thái tâm lý chung - tự cảm thấy tốt đẹp. Anh ta có lẽ là có cá tính dạng hướng ngoại, rất dễ dàng để người khác cảm nhận trạng thái tâm lý này của mình, giống như anh bạn kia của tôi. Anh ta có lẽ là có cá tính hướng nội, tự cảm thấy tốt đẹp của anh chỉ dấu kín sâu trong lòng, không dễ dàng để lộ ra ngoài, người khác khó mà phát giác ra. Nội tâm của hai người đều vô cùng phong phú, đối với tài năng, tri thức của mình không một chút hoài nghi. Đối với sự nghiệp mà mình theo đuổi luôn luôn tràn đầy niềm tin tất thắng. Anh chưa hề nói: “Tôi không ra gì”, hai chữ “thất bại”

chưa bao giờ kết nghĩa với anh ta. Cho dù gặp phi khó khăn, bị trắc trở, anh ta vẫn không bao giờ nói "thất bại" mà chỉ nói "tạm thời còn chưa thành công, sau này nhất định sẽ thành công!".
Tự cảm thấy tốt đẹp là một trạng thái tâm lý lành mạnh trong cuộc phấn đấu của đời người. Bạn có được khoảnh khắc thuộc trạng thái tâm lý này thì bạn hoàn toàn chín chắn có thể ung dung tham dự vào giờ phút phấn đấu của đời người.
Trên bước đường đời dài dằng dặc, không thể tránh khỏi phải trải qua phong ba bão táp, phải bước qua những con đường mòn gồ ghề lồi lõm hoặc gặp phải thiên tai nhân họa khôn lường. Vào giờ phút này, trước hết bạn phải chiến thắng bản thân, tự tin tất cả những điều đó đều khó quật ngã được bạn, đối với tất cả mọi chướng ngại nằm ngang trước mặt bạn, bạn đều có thể nhẹ nhàng lướt qua, giống như phủi mạng nhện. Bạn vẫn luôn hướng tới mục tiêu cao xa đã định, xông lên phía trước không một phút một giây quay đầu lại. Như vậy bạn sẽ có sẵn tố chất tâm lý thành công. Người khác nhìn bạn là có lòng tin gấp bội, vô hình chung cảm nhận được bạn, hoàn toàn tin cẩn vào bạn, an tâm hợp tác với bạn hoặc giao phó cho bạn.
Quá trình hình thành tố chất tâm lý tự cảm thấy tốt đẹp là một quá trình mình chiến thắng mình. Bất kể bạn ở cảnh ngộ nào, trước tiên cần mình tôn trọng mình, mình tin tưởng mình. Nếu như đến lòng tự tôn cũng mất, mình lại không tin mình nữa thì làm sao có thể nhận được sự tôn trọng và lòng tin của người khác nữa? Trước tiên về tố chất tâm lý bạn đã bại trận, đánh trống rút lui, về sau bạn làm sao có thể đánh thắng trận được?
Một thể nghiệm của cuộc đời, xét đến cùng là một thể nghiệm nội tâm của chính mình. Trong mọi sức ép cuộc đời gặp phi, nặng nề nhất là sức ép nội tâm của mình. Nội tâm được thư thái, sức ép tâm lý cũng được gii thoát, các sức ép khác trong cuộc sống cũng theo đó tiêu tan.
Người đời thường nói cuộc sống đè nặng lên đầu óc, kỳ thực là đầu óc đè nặng lên cuộc sống - một người thiếu trạng thái tâm lý tự cm thấy tốt đẹp mà lại mang theo tâm lý sợ sệt luôn luôn tự mình gây sức ép cho mình, run lên trước sức ép của cuộc sống chính mình bày đặt ra.
Câu chuyện Sứ thần của nước Tề nhỏ bé Công Tôn Hoằng dám đứng trước triều đình nước Tần lớn mạnh, trực tiếp chống trả sự sỉ nhục của Tần Chiêu Vương, vương nước Tần, cuối cùng không xấu hổ với sứ mệnh, đánh lui uy phong của Chiêu Vương, sẽ là ví dụ giành phần thắng của người tự cảm thấy tốt đẹp.
Napoléon, Bixmac đều là người tự tin rất lớn. Tiến sĩ Malton, Mỹ nói càng thấu rõ hơn, ông nói:"Trên thế giới càng không có việc đầu tư có lợi nào có thể sánh với việc bồi dưỡng bản ngã tốt đẹp".
Còn có nhiều danh nhân khác nói như sau:

Vũ trụ cho mỗi người thù lao cần có: giá như bạn cười, nó trả lại cho bạn cũng là tiếng cười; giá như bạn âu sầu, bi quan sẽ bao trùm lên bạn; giá như bạn ca hát ngâm vịnh thì bạn sẽ được gọi nhập vào đám đông vui vẻ; giá như bạn suy tư, các nhà tư tưởng sẽ đến chiêu đãi bạn; giá như bạn yêu thế giới này, nhiệt thành theo cái chân thiện trên đời, bạn sẽ được các bạn bè thân thiết vây quanh bạn, mà trái đất này cũng sẽ đem tất cả của cái giấu trong lòng đất dốc vào túi bạn.

Chủ nghĩa lạc quan là khúc mở đầu của con đường dẫn tới thành công; không mang theo niềm hy vọng thì bất cứ việc gì cũng khó thành công.

Tôi có một bạn đồng nghiệp tuổi gần lục tuần, khi tổng kết kinh nghiệm cuộc đời của anh đã nói: "Không nên mê tín làm học vấn, có thời gian thì có thành quả; không nên mê tín làm quan to, có quyền lực thì có năng lực". Lời nói này có thể về logic có chỗ thiếu chặt chẽ, nhưng có phần đúng, anh tự cảm thấy tốt đẹp, có giá trị khẳng định cao độ đối với tự ngã (tự mình). Quả thực anh là một người thành công - đã từng làm quan, làm quan rất giỏi, các bạn bè đồng nghiệp đều gọi anh là một lãnh đạo giỏi, một người giỏi giang công việc. Sau tuổi hơn 50, tự anh kiên quyết rút khỏi quan trường, làm học vấn, đã liên tục xuất bản 3 tác phẩm học thuật. Ông Trương Đại Niên nói thành quả nghiên cứu của anh "rất đáng khen ngợi", và "hân hoan thán phục".

Tự cảm thấy tốt đẹp và tự khoe mẽ, ba hoa khoác lác tự thổi phồng không có dính dáng gì với nhau. Sự khác biệt về bản chất của hai cái đó là ở chỗ có chân thành hay không. Cái trước là xuất phát từ chân thành, lấy chân thực làm cơ sở và tiền đề là một tâm thái lành mạnh, bình thường. Còn cái sau xuất phát từ giả dối, thực chất của nó là nói dối và lừa gạt. Tự cảm thấy tốt đẹp rất dễ dàng lẫn lộn với kiêu căng tự mãn và tự phụ ngông cuồng, kỳ thực không phải. Sự khác biệt của hai cái ở chỗ tầm mắt nhìn có cao xa không, bụng dạ có rộng rãi không. Một người luôn là tự cảm thấy tốt đẹp, mãi mãi không bao giờ thỏa mãn. Một khi đã thỏa mãn rồi, anh ta sẽ không có cảm giác tự cho là tốt đẹp nữa, mà có thể cho là gần cổ hủ. Chỉ những người có tầm nhìn thiển cận mới kiêu căng tự mãn, mới tự cao tự đại.

Nếu bạn là một người tự cảm thấy tốt đẹp, một người thành công, thường thường dễ gặp phải sự ghen ghét và vu cáo của những người mắc "bệnh đố kị". Rất dễ dàng đặt lên đầu bạn "những tội" là kiêu căng tự mãn, tự cao tự đại. Biện pháp tránh đi đối với loại chửi rủa này có hiệu lực mạnh mẽ nhất là: bất chấp anh ta! Đừng nên lãng phí thời gian vào việc tranh đấu và so bì với loại tiểu nhân này. Bạn hãy nên làm việc của mình như trước đây, tin rằng anh ta nói lâu, nói mệt rồi sẽ phải tự im thôi.

Các bạn! Xin hãy nhớ câu nói này: mãi mãi giữ lấy cảm giác tự mình thấy tốt đẹp của bạn, mãi mãi không nên nói lời "không thể" đối với mình.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch Giả: Nguyễn An
5- Khoảnh khắc tâm tính xốc nổi không chuyên

** Ngọn gió thế tục thổi không ngã bạn, những cám dỗ mới lạ không thu hút được bạn, thậm chí bạn cam chịu vắng vẻ, chịu đựng mười năm giá lạnh ngoài song cửa. Như thế thì phỏng có việc gì không thành?*

Bạn đang thuộc độ tuổi làm cho người ta hâm mộ, như thế thì tuổi trẻ bắt tay hành động như một cơn gió, đầu óc nhạy cảm, cầm chiếc máy trò chơi điện tử trong tay, chẳng mấy chốc đã biết chơi "qua chín cửa ải" đạt được mười vạn điểm. Song bạn cũng đang ở vào lúc tâm tình xốc nổi. Bạn đang đứng trước một thế giới xa lạ, khắp nơi chỗ nào cũng đều tràn ngập những điều mê hoặc mới mẻ. Tâm sự của bạn mênh mông, tràn cung mây, lại lừng chừng không có chủ kiến. ở khắp nơi bạn đều muốn gánh vác công việc chuyên môn, nhưng lại không đi sâu nghiên cứu, lăn lộn mất mấy năm khắp nơi đều chẳng nên cơm cháo gì, không có một thứ gì tinh túy, trên thực tế là không có năng lực một mặt nào. Đứng chỗ này thấy chỗ kia hơn, khi đến chỗ kia bạn lại buồn phiền hối hận.

Đây có lẽ là một quá trình tâm lý bình thường của lớp trẻ muốn tìm tòi và phấn đấu có triển vọng. Anh ta có thể trong quá trình tìm tòi, cuối cùng tìm thấy một con đường hạnh phúc, con đường thành công. Trên đời có nhiều người đều từng trải qua một giai đoạn như thế.

Nhưng cũng có không ít người nhìn lại những năm tháng lòng dạ không chuyên, xốc nổi coi thường, va chạm khắp bốn phương, không tránh khỏi nẩy sinh những điều đáng tiếc sâu sắc, cuối cùng đã lãng phí nhiều thời gian tốt đẹp, đi qua những chặng đường uốn khúc quanh co. Giá như lúc ban đầu chọn đúng đường đi, chuyên tâm dốc chí, chăm chỉ cố gắng thì đến nay có thể đã có thành tích rất to lớn.

Xe trước đổ, xe sau lấy đó làm răn. Một người say sưa với lợi lộc trước mắt, tâm tính xốc nổi, không thể hưởng thụ cuộc đời chân chính, cũng càng không thể đạt được thành tựu trong bất cứ sự nghiệp nào.

Bạn muốn thật sự đạt được thành tựu trong một sự nghiệp, trước hết cần phải loại bỏ mọi cản trở và phải kiên trì làm đến cùng. Điều cấm kỵ nhất để có thành tựu sự nghiệp là tâm tính xốc nổi, đứng ngồi không yên.

Người xưa có câu: Gỗ mục không siêng đục cũng không đứt, vàng đá năng đục đẽo cũng chạm trổ nên. Người có tâm tính xốc nổi, thuộc loại người hoặc là lang thang, vô công rồi nghề hoặc muốn chấm mút tất cả, bận rộn mà chẳng ra đâu, tất tưởi mà không chuyên. Kết quả là trống rỗng không có việc

gì thành. Ngược lại, người miệt mài bền chí nhận rõ một con đường thích hợp với mình, lòng dạ không rẽ ngang, bạn có thể loại trừ tất cả mọi cản trở bạn đi theo con đường này, với ý tưởng "không đến Trường Thành không phải là hảo hán, không đến Hoàng Hà tim không ngừng đập". Ngọn gió thế tục thổi không ngã bạn, những cám dỗ mới lạ không thu hút được bạn, thậm chí bạn cam chịu vắng vẻ, chịu đựng mười năm giá lạnh ngoài song cửa. Có thể người khác đều nói bạn là "thằng ngốc", nói bạn là ngây ngô, nói bạn là không thức thời, đối với điều đó bạn cười cho qua chuyện, thậm chí phải trả giá to lớn sinh mệnh của bạn cũng không hề luyến tiếc. Như thế thì phỏng có việc gì không thành?

Ông Phạm Văn Lan đã dùng câu: "Ghế gỗ ngồi tựa mười năm lạnh, Văn chương không viết một câu tồi" làm cách ngôn trị học của ông. Trước tác "Trung Quốc thông sử" đồ sộ, rực sáng của ông, việc tạo dựng trên hàng loạt tính quyền uy trong lĩnh vực lịch sử Trung Quốc của ông, chính là sự kết tinh của tinh thần ghế gỗ giá lạnh này. Bạn có thể ngồi trên chiếc ghế gỗ lạnh giá trong mười năm như ông được không?

Trong lịch sử loài người, mỗi một kiệt tác văn hóa bất hủ đều là do các bậc có danh tiếng đã từng dốc hết tâm trí hàng chục năm, hàng mấy chục năm miệt mài xây dựng nên.

"Xã hội cổ đại", Morgan trải qua 40 năm nghiên cứu viết nên.

"Nguồn gốc các loài", Darwin qua 22 năm viết nên.

"Tư bản luận", Marx trải qua 40 năm viết thành.

"Côn trùng học", Fabun phải mất 30 năm để viết.

"Bản thảo cương mục", Lý Thời Trân phải mất 30 năm để hoàn thành.

"Hồng Lâu Mộng", Tào Tuyết Cần phải đọc đi đọc lại mười năm, cắt giảm bổ sung 5 lần.

.....

Bạn có thể không dám tham vọng tạo dựng nên những kiệt tác hùng vĩ đồ sộ như thế, nhưng bất kể bạn có lý tưởng cao xa, ý chí mạnh mẽ đến đâu, mong muốn đạt được thành tựu trong sự nghiệp nào đó, bạn đều không thể có tâm tính xốc nổi, không thể do dự lưỡng lự, phải bình tĩnh và ngồi xuống có thể nán chịu vắng vẻ.

Nếu bạn ý chí không đặt ở học vấn văn hóa, mà lại đặt ở thực nghiệp, ở chỗ lập nên một xí nghiệp có tiếng tăm, dấn thân vào hàng ngũ những người tài cán giỏi giang, dấn thân vào hàng ngũ những cự phú, bạn cũng không thể nôn nóng, càng không thể "đứng núi này trông núi nọ". Bạn vừa phải sôi nổi bước vào xã hội, phát hiện thời cơ, phát hiện điểm đột phá của thành công, lại phải có đầu óc bình tĩnh, có tinh thần chịu khó chịu khổ bằng lòng đứng sau hàng vạn người, dốc lòng với chí hướng của mình, theo đuổi đến cùng mới có khả năng thành công.

Một trong sáu cự phú của Đài Loan, ông Từ Hữu Tường lấy 4 chữ "Thành, Cần, Phác, Thận" viết thành cách ngôn đặt bên mình.
Thành, chính là "thẳng thắn nhiệt tình, kiên định lòng tin, phát huy tinh thần đoàn kết hợp tác".
Cần, chính là "thức khuya dậy sớm, vắt óc nặn trán tiến hành công việc có kế hoạch, có hiệu suất".
Phác, chính là "giản dị chất phác, bình yên ổn thỏa, chấp hành nhiệm vụ một cách thực sự cầu thị".
Thận, chính là "cẩn thận chính xác, tỉ mỉ cặn kẽ, chú ý sự an toàn của nhân viên và vật chất".
Ông ta một đời không hút thuốc lá, không uống rượu, không đánh bài, đem toàn bộ tinh lực vào sự nghiệp cho nên đã giành được thành công to lớn.
Vua "dương sâm hoàn" nổi tiếng thế giới Trang Vĩnh Cánh (ZHANG YONG JING), trước khi sáng nghiệp đã từng trồng rau ở ngoại ô Hồng Kông, làm công nhân vận chuyển ở xưởng dệt lụa, đào đất, khuân vác xi măng, buộc cốt thép trên công trường xây dựng... làm đủ mọi việc nặng nề, việc bẩn. Về sau có người giới thiệu đến làm thuê cho một cửa hàng dược. Chính khi làm những công việc bị người ta thường cho là ti tiện này thì ông lại vui vẻ hồ hởi, chuyên tâm dốc chí, làm việc gì giỏi việc đó, về sau cuối cùng đem toàn tâm trí và sức lực vào việc buôn bán ở cửa hàng thuốc, làm quen với khách hàng bốn phương tìm hiểu các loại giá cả thị trường, đã tích lũy được kinh nghiệm phong phú, cuối cùng lấy thuốc làm cơ hội bước vào hàng ngũ những người mạnh ở Hồng Kông, trở thành tỷ phú.
Các ví dụ minh chứng không sao kể hết. Tóm lại là tất cả mọi thành công về học vấn và thực nghiệp đều thuộc về những ai tâm tính một lòng, chăm chỉ cố gắng, tinh thông. Còn tất cả những ai tâm tính xốc nổi nóng vội thì không bao giờ có thể có triển vọng được.
Nếu như con hoẵng chạy như bay, ngựa cũng đuổi không kịp, thì nó sở dĩ thường bị bắt chỉ vì nó lúc nào cũng bận lòng quay đầu lại nhìn quanh. Hai mùa hạ và đông không thể đồng thời hình thành, cỏ dại và cây trồng không thể cùng lớn lên rừng cây hoa trái xum xuê phải lớn lên từ mầm non, người tâm tính nôn nóng tư tưởng không nhất quán khó mà thành công sự nghiệp, đây đều là quy luật của tự nhiên.
Bạn hiểu được lý lẽ dốc lòng theo đuổi chí hướng của mình, biết được hai sự vật mâu thuẫn đối lập nhau không thể đồng thời phát triển lớn mạnh, cho nên khi hoạch định sự nghiệp phải chọn lựa một cách quả quyết, một khi nhận đúng con đường thích hợp, bạn sẽ một lòng một dạ theo, không nên quay đầu trở lại. Khổng Khưu, Mặc Trác và Ninh Việt đều là bậc sĩ phu áo vải, họ đã nhận định đạo thuật của các bậc Tiên vương cao hơn tất cả, cho

nên ngày đêm học tập nghiên cứu, cần mẫn không mệt mỏi. Nghe nói Khổng Khưu và Mặc Trác ban ngày đọc kinh điển chăm chú nghiền ngẫm, tâm thần tập trung đến nỗi ban đêm nằm mơ thấy gặp Văn vương, Chu Công xin các ngài chỉ bảo. Dốc lòng theo đuổi chí của mình đến mức độ tình sâu như thế thì còn việc gì không thành? Ninh Việt ngày đêm rèn luyện học nghiệp, nhẫn chịu vắng vẻ, từng chịu đựng 15 cái rét mà không một chút bận tâm, kết quả học nghiệp đại thành, Chu Uy Vương, vua nhà Tây Chu đều phải mời ông làm thầy.

Tinh thông mà thành thạo sẽ có quỷ thần chỉ bảo. Thật ra không phải có quỷ thần chỉ bảo mà chính là dốc lòng dốc chí, toàn tâm toàn ý tập luyện đạt đến mức tuyệt vời.

Nhưng mong bạn nhanh chóng khắc phục xốc nổi, dốc lòng vào sự nghiệp bạn đã chọn đúng, sau một thời gian bạn sẽ cảm thấy kỳ diệu đến khó tả, bạn sẽ giành được thành công to lớn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

6- Khoảnh khắc chọn định khoa, ngành học

** Đi theo hứng thú của mình - phục tùng theo sở thích và kh năng.*
** Trên đường đời có nhiều việc đành phải chịu, có rất nhiều lúng túng khó xử làm cho người ta dở khóc dở cười.*

Việc chọn khoa, ngành học gần như là chọn định nghề nghiệp. Hiện nay, nói chung ở phổ thông trung học đã bắt đầu phân ban để luyện, chuẩn bị cho sau khi tốt nghiệp phổ thông thi vào Đại học.

Bạn định chọn học khoa nào? Lấy căn cứ nào để chọn? Học sinh ngày nay, đa số không tránh khỏi có tầm nhìn ngắn, nhìn tiền đồ và tương lai của mình còn thiển cận, có khuynh hướng theo chủ nghĩa vụ lợi nghiêm trọng. Anh ta chỉ nhìn thấy xã hội theo mốt nghề gì, nghề nghiệp gì dễ kiếm tiền, nghề gì dễ tìm được công việc, thì anh ta liền chọn những khoa ngành học liên quan với nghề đó, nếu như mốt là ngoại thương thì anh ta chọn ngành ngoại thương, nếu mốt là quan hệ giao tiếp công cộng, thì anh ta chọn ngành quan hệ công cộng... trái lại không hề xem xét đến tính tình và hứng thú, ưu thế và năng lực của mình. Việc này rất không có lợi đối với tiền đồ và tương lai của anh ta, việc này rõ ràng là tự vứt bỏ ý nghĩa và giá trị đời người của anh ta. Sartre đã từng nói: "ý nghĩa của cuộc sống phải do bạn ban tặng. Giá trị đời người không phải là cái gì khác, mà là cái ý nghĩa bạn đã chọn".

Tôi nghĩ rằng bạn không nên chỉ nhìn trước mắt khi chọn ngành học và nghề nghiệp tương lai của bạn. Có lẽ bạn hãy còn quá trẻ chưa có khả năng quyết định tiền đồ của mình, có lẽ bạn chưa có ham thích đặc biệt gì và ưu thế đột xuất, khi chọn ngành học không biết nên theo ngành gì, không biết chọn ngành nghề gì. Như thế thì bạn phải trao đổi ý kiến của mình nhiều với thầy giáo, bạn học, cha mẹ, và những người bậc trên, bạn kể lại với họ một cách chuẩn xác và thành thật ý của mình, để họ giúp bạn một vài chủ ý. Nhưng, bạn cần nhớ rằng tất cả mọi chủ ý của người khác đều chỉ có thể cung cấp cho bạn tham khảo. Chọn lựa cuối cùng cần phải do chính bạn đưa ra. Bạn chỉ cần dựa vào thực tế khách quan của mình, tổng hợp ý kiến của mọi người, thận trọng mà quyết đoán đưa ra sự chọn lựa hợp lý.

Nếu bạn có năng lực tự chủ mạnh mẽ, yêu thích và hứng thú nổi bật, tự tin ở một vài ngành học nào đó có ưu thế rõ ràng, thì khi chọn ngành học, sách lược đúng đắn nhất sẽ là: đi theo hứng thú của mình, thích ngành nghề gì thì chọn ngành nghề ấy, mặt nào có ưu thế thì chọn mặt đó. Tất cả mọi người như cha mẹ, bạn bè thân thích v.v... muốn bạn thi ngoại ngữ, thi sinh vật, thi

ngành kinh tế, không muốn bạn thi lịch sử, thi văn học, thi triết học bạn đều không cần quan tâm đến lời của họ nữa, chỉ cần nghe theo mình là được. Bạn phải cố bác dư luận, ta làm theo ta.
Hồ Thích sau khi thi đi lưu học theo kinh phí quốc gia, anh trai của ông khi tiễn ông đi nước ngoài nói: nhà ta từ lâu đã bị phá sản sa sút, em ra nước ngoài phải học những ngành học hữu dụng, để sau giúp phục hưng gia nghiệp, chấn chỉnh lại gia thế. Em đi học khai khoáng hoặc học xây dựng đường sắt nhé! Những ngành học này tương đối dễ kiếm công ăn việc làm, xin đừng nên học những thứ không có cơm ăn đại loại như văn học, triết học vô dụng. Lúc đó Hồ Thích trả lời lại anh trai: Vâng! Sau khi tàu chạy, ở trên tàu Hồ Thích suy nghĩ, khai khoáng chẳng thích, xây dựng đường sắt cũng chẳng thích. Chọn một biện pháp chiết trung thì học ngành nông học chắc hữu dụng, có thể ngành này sau này sẽ có cống hiến ít nhiều cho xã hội và nước nhà. Do đó ông đã học nông học một năm. Mặc dù thành tích các môn học đều rất khá, nhưng ông lại không có hứng thú với các môn này, đã quyết định chuyển ngành chọn lại môn học. Lúc này ông lại mắc khó khăn, chọn môn học lấy gì làm tiêu chuẩn? Hay nghe lời anh trai? Hay xem nhu cầu của nước nhà? Hay dựa theo ý mình? Cuối cùng ông vẫn theo hứng thú và sở thích của mình, đã chọn văn học và triết học. Hồ Thích cuối cùng đã trở thành một người nổi tiếng về văn học và triết học. Nếu như lúc ban đầu ông trái với lương tâm nghe theo lời của anh trai, chọn ngành khai khoáng và xây dựng đường sắt đương thời rất dễ tìm kiếm công ăn việc làm, có lẽ Hồ Thích sẽ suốt đời không có tiếng tăm gì.
Hồ Thích cho rằng: Khi chọn khoa, ngành học, chỉ có hai tiêu chuẩn, một cái là "tôi", một cái nữa là "xã hội", xem xem xã hội cần gì? Nhà nước cần gì? Trung Quốc hiện đại cần gì? Nhưng tiêu chuẩn này - trong xã hội có ba trăm sáu mươi ngành nghề, ngành nào cũng đều cần, hiện nay có thể nói là ba ngàn sáu trăm ngành nghề, từ người được gii thưởng Nobel đến người thợ sửa giày dép, xã hội đều cần cả, cho nên tiêu chuẩn của xã hội thật ra không quan trọng. Vì vậy, khi quyết định chú ý, nên đi theo hứng thú của mình - phục tùng theo sở thích và kh năng.
Hồ Thích còn nêu ra một ví dụ: Giả dụ một người có thiên tài làm thơ lại không vào khoa Ngữ văn học làm thơ, mà lại vào Học viện Y khoa, như thế thì Viện Văn học sẽ mất một nhà thơ hạng nhất, còn giới y khoa lại thêm một bác sĩ loại xoàng, đây là một tổn thất của xã hội, cũng là sự tổn thất của chính anh ta.
Cha Galilê là một nhà Toán học nổi tiếng. Cha ông khuyên ông không nên học toán học, cho rằng nghề này không có cơm ăn, muốn ông học ngành y. Nhưng Galilê rất hứng thú đối với toán học, cuối cùng vẫn chọn toán học. Do hứng thú nồng nàn và thiên tài ông đã sáng tạo ra khoa Thiên văn học

mới, khoa Vật lý học mới, cuối cùng trở thành người thầy khai phá vĩ đại của ngành khoa học cận đại. Giá như Galilê nghe lời cha học y học, thì có thể chúng ta sẽ không được nghe thấy cái tên Galilê vĩ đại này, có lẽ toàn bộ nền khoa học cận đại đều sẽ phi chậm lại vài bước.

Đương nhiên, bạn cũng thấy rõ là trên đường đời có rất nhiều, rất nhiều việc đành phải chịu, nhất là trong một môi trường dân số ngày càng tăng vọt, cơ hội học lên và vào nghề sẽ vô cùng khó khăn, khi lựa chọn nghề nghiệp, khi thi vào học các ngành nghề, nói chung người ta thường không có tự do chọn lựa, mà chỉ có tự do bị chọn lựa. Ví dụ các ngành nghề các trường đại học có kế hoạch chiêu sinh, số lượng học sinh mà kế hoạch các ngành gọi vào đều có hạn, có ngành nghề chỉ định địa điểm chiêu sinh, tất cả những việc này đều không phải do bản thân bạn chọn lựa, mà bạn khi chọn lựa ngành học, cũng không thể không xét đến những yếu tố ngoài tầm tay mình. Nếu như ngành học mà bạn cảm thấy thích thú, năm đó không có kế hoạch chiêu sinh hoặc là không chiêu sinh ở nơi trường bạn học, lúc này bạn đành phải chịu, chỉ có thể thay đổi ý ban đầu vạch lại kế hoạch cho mình.

Hứng thú của con người cũng thường phát sinh thay đổi theo hoàn cảnh thực tế bên ngoài biến đổi, nhất là những thanh niên học sinh. Người mà suốt đời dốc lòng theo đuổi ý chí của mình, trước sau không thay đổi ý ban đầu mà lại giành được thành công (điều này đương nhiên là may mắn), trong xã hội biến đổi nhanh chóng ngày nay là rất ít. Hiện nay tri thức đổi mới nhanh chóng, thế giới cũng không ngừng đổi mới đang luôn vẫy gọi bạn.

Nhà thực vật học nổi tiếng Thái Hy Đào, vốn rất yêu văn học, Lỗ Tấn gọi những tiểu thuyết của ông viết ra là viết "có khí thế của Đại Hán Quan đông", ông mong muốn trở thành nhà văn. Nhưng vì nhà nghèo không học nổi Cao trung (tức PTTH), viết tiểu thuyết không có cách gì kiếm sống được, nên buộc phải đến Sở điều tra sinh vật Tĩnh sinh, Bắc Bình làm thực tập sinh. Sau đó không lâu ông đã yêu thích ngành này, say mê thực vật học, trong rừng đại ngàn ông làm việc vui vẻ hồ hởi đã trở thành nhà nghiên cứu thực vật á nhiệt đới có quyền uy của Trung Quốc, giành được vinh dự trong và ngoài nước.

Cho nên, trong khoảnh khắc chọn ngành học, nếu như chẳng may bạn rơi vào cảnh không còn cách nào hơn, bạn cũng có thể không nên thất vọng, không nên ta thán, hãy chờ đợi một mục tiêu mới sẽ mỉm cười với bạn. Có thể có một lĩnh vực càng thu hút bạn hơn đang chờ đợi bạn thi thố tài năng đấy!

99 Khoảnh Khắc Đời Người

7- Khoảnh khắc thành tích học tập giảm sút

** Trong môi trường cạnh tranh chọn lựa, người thích nghi mới tồn tại.*
** Nếu chỉ lấy hưởng thụ vật chất làm thước đo giá trị đời người, há chẳng phải là bất cứ ai có máy điều hòa nhiệt độ và TV màu đều có giá trị hơn Khổng Tử, Aristotle và Washington chăng?*
** Mọi tội ác đều bắt nguồn từ vô tri.*
Điều đau đầu nhất của đa số học sinh có lẽ là ở chỗ thành tích học tập khi lên khi xuống. Bất kể là ở Tiểu học, Trung học hay Đại học đều như vậy. Trái tim của thày giáo đối với học sinh, phụ huynh đối với con cái lúc nào cũng như ở trên đầu, có thể cũng có không ít đặt trên thành tích học tập lên xuống.
Việc này mặc dù có chút phiến diện, nhưng lại cũng có phần đành chịu vậy. Để có thể tiếp nhận sự nghiệp vĩ đại cải tạo xã hội từ trong tay những người đi trước, tiếp tục làm rạng rỡ, để bạn sẽ có một cuộc đời thoải mái, trước khi bước vào xã hội tham dự vào cuộc cạnh tranh của cuộc sống bạn cần phải có đầy đủ bản lĩnh của mình, học tập những kiến thức văn hóa khoa học người trước để lại, đây là sự tích lũy vốn của đời người!
Có lẽ cha mẹ bạn đã tích lũy đủ của cải có thể cung cấp cho bạn thảnh thơi suốt đời, nhưng vốn liếng này là tồn tại hư ảo, nó thật ra không thể thay thế sự vận động của bản thân bạn đối với vận mệnh cuộc đời. Bản thân mình không có một khả năng nào chỉ dựa vào tích lũy của người trước để tiêu ma năm tháng, đời người như thế thật quá bi thảm, quá đáng tiếc. Xưa nay ở trong và ngoài nước chưa hề có một cuộc đời như thế có thể phát ra được một chút hào quang.
Trong môi trường cạnh tranh chọn lựa, chỉ những ai thích nghi mới có thể tồn tại.
Bạn đến với đời xin chớ nên không chọn lựa, cần phải có bản lĩnh mới được. Cuộc cạnh tranh giữa người với người trong xã hội hiện đại diễn ra ngày càng quyết liệt, thực chất của cuộc cạnh tranh là sự vật lộn của trí tuệ, tri thức và tài năng. Xã hội càng văn minh càng đòi hỏi tri thức văn hóa khoa học càng nhiều. Bạn không thể có bất cứ tâm lý may rủi nào, cho rằng vận mệnh có thể bật đèn xanh cho một người không có bản lĩnh, cho rằng cơ hội của đời người sẽ chiếu cố đến "bị thịt" vừa ngu dốt, vừa không năng lực. Bạn muốn thành công không? Bạn có muốn có một cuộc đời lóe sáng không? Thế thì bạn sẽ bước bước đi đầu tiên chắc chắn - hấp thu hàng loạt

những tri thức văn hóa khoa học. Việc này cũng giống như việc chuẩn bị hành trang cho cuộc đi xa, cũng giống như các chiến sĩ trước giờ xuất chinh phải lau kỹ khẩu súng của mình, chuẩn bị đầy đủ đạn dược. Bạn muốn cuộc đời tương lai trên đường đi được thoải mái, hả hê và có ý nghĩa không? Thế thì ngay từ chặng đường đầu tiên, bạn phải chăm chỉ học tập, quyết chí phấn đấu học hành nhé!

Trước mắt phải chăng có thuyết học đại học kiếm tiền ít, học tiểu học lại kiếm nhiều tiền đó sao? Tại sao bạn phải khắc khổ học hành, tại sao bạn phải vất vả để đi tìm kiến thức? Đúng là có người chữ nghĩa không đủ nhét đầy một túi, chỉ dựa vào vận khí nhất thời, trong thương trường đã vét được hàng bó bạc khổng lồ, được hưởng thụ vật chất hậu hĩnh. Song có một số giáo sư kỳ cựu đọc sách đến bạc đầu mà vẫn sống trong những căn nhà nhỏ hẹp nghèo túng đến chán nản. Cần biết rằng, đây chẳng qua chỉ là hiện tượng đặc thù ở thời kỳ quá độ của cả chế xã hội dao động lớn, thay đổi lớn, chứ không phải là hiện tượng bình thường. Cùng với sự tiêu tan các cơn đau của xã hội, cùng với việc sửa đổi các cơ chế cho phù hợp, hiện tượng này sẽ tự nhiên tiêu tan. Như gió xuân được ý, thắng lợi cuối cùng sẽ thuộc về những người có bản lĩnh siêu quần. Hơn nữa, giá trị đời người thật ra không thể dùng số lượng tiền bạc để làm thước đo. Nếu như bạn chỉ xem ý nghĩa cuộc đời là tiền bạc, là hưởng thụ vật chất, như thế thì thật là quá bất hạnh. Một người dù cho được hưởng thụ đời sống vật chất sung túc, mà lại chỉ như là một chiếc "bị thịt", về lĩnh vực tinh thần vô cùng phong phú của loài người chỉ là một người mù tịt, một người lỗ mãng, như thế thì liệu anh ta có thể thật sự thể hiện được hạnh phúc của đời người được bao nhiêu? Đời người của anh ta thật sự có được giá trị bao nhiêu? Nếu như chỉ lấy hưởng thụ vật chất làm thước đo giá trị đời người, há chẳng phải là bất cứ người nào có máy điều hòa nhiệt độ và TV màu đều có giá trị hơn Khổng Tử, hơn Aristotle, hơn Washington chăng?

Socrates hay tôn sùng 3 câu nói nhất, một trong ba câu đó là: "Mọi tội ác đều bắt nguồn từ vô tri".

Một trong bốn chân lý lớn của đạo Phật là: Nguyên nhân của đau khổ là ở chỗ vô tri.

Bạn đang thuộc độ tuổi đi tìm tri thức. Lúc này, bạn cần phải vứt bỏ màng che. Thành tích học tập giảm xuống thật ra không phải vì bạn ngu xuẩn. Bất cứ lúc nào bạn đều không nên nói những câu làm cho mình cụt hứng. Mãi mãi không nên nói thất bại là một trong những chiến lược cơ bản nhất của đời người.

Giả như có thầy giáo hoặc gia trưởng thô bạo nào đó tùy tiện chửi bạn ngu xuẩn, nói bạn không thể có triển vọng, bạn phải dũng cảm gạt đi, một giây cũng không giữ lại trong lòng lời nói đó. Trên đời này, người mà bản tính

ngu xuẩn đến nỗi không hoàn thành được nhiệm vụ học tập thông thường là cực kỳ hiếm thấy, ngược lại tất cả mọi người đều chưa khai thác đầy đủ tiềm năng trí tuệ của họ. Khoa học hiện đại đã chỉ rõ, nếu như có người khai thác được một phần vạn tiềm năng trí tuệ của anh ta thì đã là việc phi thường rồi. Dựa vào chất xám của bạn hoàn thành nhiệm vụ học tập bình thường sẽ không thể có bất cứ vấn đề gì. Thành tích bị giảm sút chắc chắn có những nguyên nhân khác.

Hoặc là bạn khi học ở Tiểu học thành tích thường không tốt, sau khi vào Trung học và Đại học do tuổi tác lớn lên, tinh lực phân tán, lòng dạ rẽ ngang, thời gian và tâm tư dùng cho học tập giảm sút lớn nên thành tích bị sút kém. Lúc này bạn phải cân nhắc tỉ mỉ lợi hại được mất, vứt bỏ một số việc không có ý nghĩa hoặc tạm thời ý nghĩa không lớn đối với bạn, tập trung tâm lực vào việc học tập.

Hoặc là cá tính của bạn đang phát triển về hướng khác thường, thậm chí có diễn biến ở mức độ nào đó không thích hợp với sinh hoạt ở nhà trường bình thường, từ đó mà thành tích sút kém. Lúc này bạn có thể đi xin lời chỉ dẫn của chuyên gia và thầy thuốc về phương diện tâm lý, hoặc tự mình học một số kiến thức về mặt này, từ đó tự giác hiệu chỉnh lại cá tính không tốt và hành vi không tốt của bạn, kịp thời phát triển tinh thần và thân thể lành mạnh, thành tích học tập có thể tự nhiên sẽ đi lên.

Hoặc là phương pháp học tập của bạn không thích hợp, chỗ vốn cần phải bỏ chút công phu thì lại bỏ qua không chú ý. Chỗ vốn không cần phải bỏ công phu thì trái lại phí rất nhiều thì giờ, mất sức quá nhiều, từ đó làm cho thành tích giảm sút. Lúc này bạn có thể trao đổi với thày giáo và bạn bè, tìm được phương pháp học tập chính xác, phối hợp một cách khoa học thời gian học tập của bạn.

Hoặc là bạn học lệch nghiêm trọng, chỉ thích học một hai môn nào đó, còn các môn khác không hào hứng học nên thành tích giảm sút. Lúc này bạn có thể cân nhắc lợi hại lại lần nữa, bình tĩnh suy nghĩ lại về mình, xem mình phải chăng đích thực ở một số mặt nào đó có ưu thế đặc biệt và tiền đồ phát triển tốt đẹp. Nếu là như vậy, bạn có thể trên cơ sở giành được tri thức toàn diện, ở một mặt nào đó khai thác mạnh mẽ, giành được thành công. Nếu không thì bạn phải thận trọng chọn lọc để tránh sau này hối hận.

Hoặc là thân hình bạn yếu đuối, trong đời sống học tập liên tục mắc bệnh mỏi mệt mạn tính, hễ mở vở ra đã đau đầu, nằm ngồi không yên, từ đó mà thành tích học tập giảm sút. Lúc này bạn phải tăng cường rèn luyện tăng cường thể chất, giành được thành tích học tập nâng cao.

Hoặc là còn có rất nhiều, rất nhiều nguyên nhân hoặc rõ ràng hoặc khó nhận thấy, hoặc bản thân đã biết hoặc còn chưa biết dẫn đến thành tích học tập sút kém. Tóm lại là khi thành tích học tập giảm sút, bạn cần phải kiên định lòng

tin, chủ yếu dựa vào sức của chính bạn để làm xoay chuyển cục diện.
Bạn chắc chắn là bằng lòng gạt bỏ tất cả mọi trở ngại để trong đời sống học tập được nhẹ nhàng và thoải mái.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

8- Khoảnh khắc hỏng thi

** Đường đời có ngàn vạn nẻo, đường bộ không thông, đi đường thủy.*
** Trên bảng không có tên, nhưng dưới chân vẫn có đường đi. Bạn kiên định đi về phía trước, bước qua quãng đường này thì ánh dương chói lọi và muôn hoa đua sắc rộ nở đang chờ đón bạn.*

Mang nặng lòng mong mỏi của cha mẹ và thầy giáo, cùng với bạn bè bạn đã trải qua mấy năm vật lộn gian khổ, chịu đựng cuộc chiến đấu thi cử đến kinh khủng. Kết qu là có một số bạn bè nhận được giấy báo trúng tuyển, còn bạn thì ngược lại trông mãi không về, đã hỏng thi.

Lúc này, bạn sẽ đau khổ, bạn có thể oán trách mình. Bạn xấu hổ đã phụ lòng cha mẹ và thầy giáo.

Nhưng bạn phải uống hết cốc rượu đắng này của đời. Bạn dù sao cũng không nên quá buồn đau. Bạn tuổi tác còn non trẻ, năm tháng tương lai hãy còn dài. Đường đời có ngàn vạn nẻo, đường bộ không thông ta đi đường thủy. Thi hỏng chỉ có nghĩa là trong một vạn con đường lớn trước mặt, con đường đào tạo bằng học hành tạm thời đóng cửa đối với bạn, vẫn còn 9999 con đường đang mở rộng cho bạn! Dựa vào tâm tình hứng thú của bạn, dựa vào ưu thế đặc biệt bạn có, bạn có thể đang thích hợp đi theo những con đường ngoài việc học đào tạo lâu dài.

Bạn chỉ mới 17, 18 tuổi, đang độ tuổi học tập, mà bạn lại có nguyện vọng tha thiết tiếp tục học tập, thì sau khi thi hỏng nên thay đổi phương thức và đối tượng học tập, cả xã hội đều là một trường học lớn, trong trường đại học này bạn vẫn có thể tung cánh bay. Chỉ cần bền gan vững chí, cuộc đời thành công vẫn thuộc về bạn. Hiện nay có nhiều hình thức đào tạo đại học như đại học tại chức, đại học ban đêm, đại học gửi thư, đại học từ xa, bạn có thể dựa theo điều kiện của mình chọn lấy một phương thức để đến học. Trong tất cả các trường nghiệp dư, điều then chốt nhất là ở chỗ tự học tự chủ. Người có chí ắt làm nên. ở đó, bạn có thể rèn luyện "mình" thêm cao hn, cường tráng hơn.

Tự học, có nghĩa là phải đạt được "chân tài thuốc học". Bất kể bạn ở trong cảnh ngộ nào, bất kể bạn đang nằm chờ nghề nghiệp hoặc đã đi làm, hoặc đã tìm được công việc tạm thời, đều không thể vứt bỏ việc học. Khi bạn còn đang trẻ như thế này, cần phải gắng sức không ngừng, có kế hoạch tự học một môn hoặc vài môn kiến thức văn hóa khoa học. Bạn không nên thấy những bạn học được học lên mà tự hổ thẹn. Một số lớn trong những bạn đó

thật ra không cao hơn chất xám của bạn, có nhiều môn thậm chí còn thua bạn một quãng. Người đi học đào tạo sâu, chắc đâu tưng lai có học vấn có tài hoa hn bạn. Bạn biết nhà văn Nghiêm Văn Tỉnh nổi tiếng đã từng ba lần hỏng thi. Gii được vấn đề flobanniux nổi tiếng về toán học, Vưng Hiểu Tinh được trường Đại học khoa học kỹ thuật quốc phòng nhận đặc cách là giáo viên toán, lại là người thi hỏng năm 1977!

Cũng có một số người tuy vào đại học, học được học vị Thạc sĩ, nhưng sau khi ra khỏi cổng nhà trường vẫn bình thường, chẳng làm nên được việc gì, bất kể ở phương diện nào đều không tỏ ra xuất sắc hơn bạn. ở xã hội khoa học kỹ thuật hiện đại đổi mới từng tháng từng ngày, tri thức bùng nổ, chu kỳ tri thức đổi mới ngày càng ngắn. Bạn chỉ có không ngừng học tập mới có thể hòa được vào nhịp độ nhanh của thời đại, một khi dừng bước không đi lên thì lập tức đã bị bỏ rơi lại sau, bất kể bạn là sinh viên chính quy hay là học sinh "Ngũ Đại" (ý nói các trường nghiệp dư) cũng đều thế cả. Người Mỹ thống kê đã đưa ra kết luận: Những kiến thức số sinh viên tốt nghiệp đại học năm 1976 học được, đến năm 1980 đã có một nửa đã cũ, đến năm 1986 hầu như toàn bộ đều lỗi thời. Lúc này anh ta nếu như vẫn không tăng cường học tập, đổi mới kiến thức, đến năm 1990, anh ta sẽ chẳng có gì khác với một học sinh phổ thông Cao trung 10 năm trước. Đại học đã thành quá khứ, lúc này chỉ còn lại một mnh bằng chỉ có cái tên mà thôi.

Ở trong một xã hội nền giáo dục không phát đạt, thói đời thường tôn sùng mảnh bằng cao, sau khi bạn thi trượt bạn có thể phải chịu sức ép thiên kiến, chịu sự xem nhẹ của xã hội, chịu sự khinh rẻ của những người giống như cánh hàng thịt người Hồ kia trong "Nho lâm ngoại sử" 260 năm về trước. Lúc này, bạn dù sao cũng đừng để ý đến những cái đó, thi hỏng, nhân cách của bạn thật ra không có khiếm khuyết chút nào, thật ra bạn không có thấp lùn hơn người. Bạn vẫn như trước kia, ngẩng cao đầu mạnh bước, đối với cái nhìn lạnh lùng, châm biếm và khinh miệt của "bọn hàng thịt người Hồ" bạn chỉ cần liếc mắt một cái là đủ. Bạn phải mạnh dạn bỏ rơi họ để đi về phía trước. Bạn phải dùng hành động thực tế, dùng thành quả to lớn của đời người để trả lời họ. Theo thời gian trôi đi, dựa vào lòng kiên nhẫn và ngoan cường của bạn, ít thì chỉ vài tháng mà nhiều thì hai ba năm, "bọn hàng thịt người Hồ" sẽ tự mất hứng, mà phải trố mắt nhìn bạn, chưa biết chừng còn gọi bạn là "ông em rể hiền" nữa.

Shubenhwa thậm chí nói: "Tiến bộ của triết học được tạo nên ở ngoài cổng nhà trường".

Những người nổi danh ở ngoài cổng nhà trường, làm nên những sự nghiệp oanh liệt được cả loài người mến phục nhiều vô kể. Tùy ý nghĩ ra, bạn sẽ có thể kê ra hàng loạt tên tuổi chói sáng - Rửnghen, khi học trung học bị vu cáo đuổi học, đến tư cách thi đại học cũng không có, nhờ tự học đã trở thành nhà

vật lý nổi tiếng của Đức, lần đầu tiên nhận giải thưởng Nobel. Leven Hook, một đời chưa hề qua giáo dục chính quy, là người làm ở phòng thường trực của một Tòa thị chính ở Hà Lan, bằng tự học đã phát minh ra kính hiển vi, từ đó phát hiện ra vi trùng vén lên bức màn của hàng loạt môn khoa học hiện đại. Edison, Faraday, Franklin, Stevenson, Lomonoxov, Hoa La Canh... đều tự học mà trở thành nhà khoa học, nhà phát minh vĩ đại. Antuson, Gorki tự học trở thành văn hào nổi tiếng thế giới. Tề Bạch Thạch, Nhiếp Nhĩ, Mai Lan Phương đều tự học mà trở thành nhà nghệ thuật tầm cỡ thế giới. Điôgen, một thợ thuộc da người Đức bằng tự học đã trở thành tác gia, nhà triết học hiển hách. Xiuwabu vì nhà nghèo chỉ học đến năm thứ hai trung học thì thôi học. Làm người đánh xe, làm thuê mướn ở nhà hàng cơm, người quét dọn ở nhà máy, khi làm những công việc này ông vẫn học tập từ trong trường học lớn ngoài xã hội, về sau dựa vào tài năng xuất sắc của ông, đã đảm nhận chức chủ tích hội đồng quản trị Công ty thép Mỹ. Vương Vĩnh Khánh, chủ tịch Tập đoàn chất dẻo Đài Loan có tài sản 4 tỷ đô la chỉ được học qua giáo dục Tiểu học kiểu Nhật, ông có thể dùng tiếng Anh thảo luận vấn đề quản lý kiểu Trung Quốc của ông với các nhà kinh tế học được xếp vào một trong mười nhà cự phú người Hoa trên toàn cầu. Engels và Mao Trạch Đông cũng là tinh anh của nhân loại ở ngoài cổng trường đại học...

Bạn nhận được gợi ý gì từ trong hàng loạt những tên tuổi còn chưa kể hết này? Mặc dù hỏng thi, nhưng chẳng lẽ bạn lại không thể tỏ ra được bản sắc anh hùng của mình trong cuộc chiến của đời người chăng?

Thật ra trên đời cũng có những người mơ hồ ngu xuẩn, họ nhìn không ra ngoài con đường học đào tạo lâu dài ra, còn có 9999 con đường lớn của trường đời, lại đem toàn bộ cuộc đời tùy tiện xem như một canh bạc, dốc túi liều một phen vào việc bước vào đại học, đến khi thi hỏng từ chỗ ngã một keo không dậy nổi, ngã lòng nản chí liền đi đến tuyệt vọng. Đây thật sự là một điều quá bất hạnh. Trước hết, tâm trạng này không lành mạnh bình thường, mà có thiên hướng hẹp hòi, bệnh hoạn. Những người như thế dù cho có lên được đại học, trong tương lai anh ta cũng luôn luôn có thể không chịu đựng nổi những đả kích khác của đời người. Bạn dẫu sao cũng đừng nên noi theo những con người như thế.

Trên danh sách tuy không có tên mình, nhưng dưới chân vẫn có đường đi. Bạn kiên định đi về phía trước, bước qua quãng đường này thì ánh dương chói lọi và muôn hoa đua sắc rộ nở đang chờ đón bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

9- Khoảnh khắc sa vào lưới tình

II- Mưa đêm ở ba sơn

** Tình yêu nên giống như hai mắt của Trương Phi trong Tam Quốc diễn nghĩa".*

** Tất cả mọi nhân vật vĩ đại chân chính, không có một ai vì tình yêu mà đến phát điên.*

Chỉ có trên sân khấu sa vào lưới tình mới có cái đẹp đáng nói, cái đẹp bi kịch hoặc cái đẹp hài kịch. Còn trên sân khấu đời người, mù quáng sa vào lưới tình làm cho người ta đau khổ, tinh thần ngẩn ngơ, suốt ngày như bị trói buộc không biết làm gì, kết quả phần nhiều là bi thảm và bất hạnh. Bởi vì anh ta (cô ta) "Chỉ vì yêu - tình yêu mù quáng - mà mọi ý nghĩa quan trọng khác của đời người đều lơ là". (Lời Lỗ Tấn).

Đáng lẽ, tình yêu tốt đẹp xúc động lòng người, trong sạch cao thượng làm cho đôi bên trai gái kết thành một sức mạnh vô hình, có lợi cho việc phấn đấu của đời người. Sức mạnh đời người được hình thành từ hai người yêu nhau ý hợp tâm đầu, cùng giúp đỡ bổ sung lẫn nhau, tay nắm tay vai kề vai bên nhau luôn luôn mạnh lớn hơn sức mạnh của từng người cộng lại. Lòng yêu sẽ thức tỉnh trí năng của từng người, làm trong sạch tình cảm và tư tưởng của từng người, trong môi trường yêu đương, đời người như được nâng lên đến một mức độ hoàn toàn mới.

Mối tình như thế ở nhân gian là thiêng liêng. Nó là sự kết tinh của tình cảm và lý trí của đôi bên nam nữ đều hoàn mỹ, tương xứng. Tình cảm của con người không nghi ngờ gì là phải nhận được sự thâm nhiễm của nền văn minh sau này, trong tiến trình lịch sử của nhân loại mấy triệu năm, tình cảm dần dần có thể thích nghi với sự sinh tồn của loài người và hoàn cảnh xã hội một cách thuận lợi và ngấm ngầm hướng tới có trật tự và lý trí.

Song, thành phần cơ bản chủ yếu hơn của tình cảm vẫn là sản phẩm của bản năng và dục vọng của con người, nó là tính chất thứ nhất, thực thể cơ bản trong tính cách con người. Còn lý trí lại là tính chất thứ hai, diễn sinh, vì thế cũng có thể là giả dối, mềm yếu. Lý trí có thể là người dẫn đường giỏi giang dẫn dắt con người đến cõi lý tưởng chuẩn xác; nó cũng có thể là người dẫn đường sai lầm làm cho người ta rơi xuống vực sâu. Cái gọi là thuyết con người có thể dùng lý trí chiến thắng tình cảm, dùng lý tính kiềm chế tình dục, làm cho mình trở nên văn minh, trở nên thanh cao lịch sự đa số là những lời nói dối và những lời vô dụng. Thực chất sai lầm của loại thuyết này là ở chỗ đem cắt rời lý tính và tình cảm, hơn nữa đều xem lý tính trở

thành vật thần thánh cao xa, lý giải tình cảm thành những cái mềm yếu bị động.
Trên đời có rất nhiều, rất nhiều người thành công bao gồm cả các vĩ nhân, xét từ bề ngoài hầu như chỉ là người theo chủ nghĩa lý tính kiên cường, luôn luôn dùng lý tính ức chế tình cảm của mình. Cần phải biết rằng, đây là một sự hiểu nhầm sâu sắc! Chúng ta không thể tưởng tượng được một người tình cảm tồi tệ, tục tĩu lại có lý tính kiên cường cao thượng. Ngược lại, chúng ta cũng không thể tưởng tượng được rằng một người lý tính yếu đuối, ti tiện lại có tình cảm phong phú cao nhã. Trên thực tế, một người tình cảm tồi tệ tục tĩu, lý tính của nó cũng tương ứng ti tiện và yếu đuối, một người tình cảm phong phú cao nhã thì lý tính của anh ta cũng cao thượng và kiên cường. Hoặc khi thực hiện một chọn lựa, bạn cho rằng giữa lương tâm, trách nhiệm với hứng thú, dục vọng của mình mâu thuẫn nhau, tình cảm và lý tính đang đối chọi mãnh liệt, cuối cùng bạn thực hiện được chọn lựa phù hợp với văn minh, cho rằng đây là tình cảm đã phục tùng lý tính - đây là sự phân tích sai lầm và tự hiểu nhầm được đưa ra với tiền đề hai cái tách rời nhau. Trên thực tế tình ảcm và lý tính, hai cái không có cách nào tách rời nhau được. Vương Thuyền Sơn đã lập đi lập lại phân tích và chứng minh rằng: “Lấy nỗi lòng tự yêu của mình làm cái lý yêu người khác, mình và người khác cùng giống nhau ở cái tình, thì cũng giống nhau ở cái lý (đạo lý). Công tâm mà người ta muốn cũng là cái cao nhất của lẽ trời (thiên lý) Lẽ trời không phải là phi nhân tình (tình người), nhân tình thông khắp thiên hạ cùng một lý tức là thiên lý (lẽ trời)”. Cái gọi là hai cái mâu thuẫn nhau, hai cái đối chọi nhau chỉ là một hiện tượng gi ở mức nông cạn. Tình hình thực tế là ở chỗ cuối cùng bạn đã thực hiện được lựa chọn văn minh, như thế thì bản thân việc đối chọi của tình cảm và lý tính ban đầu của bạn lại là thanh cao, tình cảm của bạn vốn là thanh cao mà phong phú, bằng không nếu bạn không có tình cảm thanh cao phong phú sẽ không thể đối chọi được với lý tính, bạn có thể sa vào lưới tình một cách vô tình, không hề áy náy. Đành rằng chưa thể yên dạ yên lòng, tiền đề chủ chốt là tình cảm thanh cao của bạn, sau đó mới là sự thống nhất hoàn mỹ của tình cảm và lý tính.
Người mẹ vượt lên nguy hiểm của tính mệnh để bảo hộ con thơ không đếm xỉa đến chết chóc và nguy hiểm, nhìn bề ngoài hầu như là lý trí đã ngừng trệ, kỳ thực ngừng trệ chỉ là một hiện tượng giả, thực chất sâu thẳm của nó chính là lý tính cao cả hơn, thoáng rộng hơn, sâu lắng hơn - để bảo vệ con thơ, làm cho giống nòi được kéo dài, không sợ mình phải chết - một lý tính cao cả, thoáng rộng sâu lắng như thế. Yêu mến con thơ đến chí tình cũng sẽ là chí lý, yêu tức là lý. Các bậc vĩ nhân vì cứu vớt dân chúng khổ nạn mà anh dũng hy sinh mình, vừa là yêu dân chúng đến chí tình, cũng là chí lý lấy việc cứu vớt thiên hạ làm nhiệm vụ của mình.

Cho nên, Khổng Tử đã lớn tiếng hỏi đến cùng "Chưa biết, làm sao điều đó có thể xem là hợp với nhân đức?"
Còn sa vào lưới tình một cách mù quáng, vừa không có cái tình đáng nói, cũng không có cái lý để bàn, vừa không có cái trí đáng bàn, cũng không có điều nhân ái đáng nói. Làm theo ý muốn, chỉ theo đuổi sự kích thích của giác quan nhất thời, vừa không chú ý đến tương lai của sinh mệnh, cũng không bắt đầu từ trong sáng và thanh cao để bàn về tinh cảm. Trên thực tế, nó hàm chứa cả hai cái lý tính yếu đuối ti tiện và tình cảm tồi tệ tục tĩu, tuyệt nhiên không phải là sự khuất phục của lý tính đối với tình cảm. Mù quáng sa vào lưới tình, cả hai bên đều sẽ ngày càng ngu xuẩn, không có cách gì phân biệt nổi cái hay cái dở của đối phương, thậm chí coi xấu thành đẹp, đúng thành sai.
Tình lý đã đều hèn mọn, nhân trí đã đều rỗng tuếch, tốt xấu đúng sai đã không phân biệt nổi, như thế thì kết cuộc bi thảm bất hạnh thuộc về kẻ mù quáng sa vào lưới tình thì cũng hợp lôgic, không lấy gì làm lạ. Nhục dục một khi đã thỏa mãn, lửa tình một khi đã tắt, gió thảm mưa sầu sẽ có thể trút hết lên đầu họ.
Lý Ngao cho rằng tình yêu chân chính không phải là mù quáng, yêu nhau mở mắt giữa ban ngày mới là yêu đương chân chính. Tây Thi không nên chỉ xuất hiện trong khóe mắt người tình. Tình yêu phải nên như đôi mắt của Trương Phi trong "Tam quốc diễn nghĩa", 24 giờ trên 24 giờ một ngày, trừ khi nháy mắt, đến lúc ngủ cũng đều mở mắt.
Bacon trong "Bàn về tình yêu" đã viết: "Tất cả mọi nhân vật vĩ đại chân chính (bất kể là người xưa hay ngày nay, chỉ cần là tên tuổi của họ ghi tạc mãi trong ký ức của nhân loại), không có một ai là người vì tình yêu mà phát điên. Điều đó nói lên tinh thần vĩ đại và sự nghiệp vĩ đại có thể khử sạch tình yêu bồng bột quá mức".
Nếu như bạn ở độ tuổi niên thiếu, lẽ ra sẽ dùng tinh lực chủ yếu vào việc học hành tìm hiểu kiến thức, lại suốt ngày bận tâm về yêu đương nam nữ; nếu như bạn sớm Tần chiều Sở, đồng thời yêu đương nhiều chỗ, bốn bề giăng lưới; nếu như bạn vốn có một gia đình đầm ấm lại thọc chân vào cuộc hôn nhân của người khác... đều là mù quáng sa vào lưới tình. Cái gọi là "tình yêu" kia bạn chỉ là dùng mây mù màu xanh biếc để che đậy cái hoang dâm và phóng túng của mình.
Hoang dâm và phóng túng chỉ làm cho bạn rơi vào chỗ hủy diệt.
Nếu như bạn không muốn bóp chết cái thần kỳ của sinh mệnh, nếu như bạn không muốn hủy diệt mình quá sớm, thì nên nhảy ra khỏi lưới tình mù quáng, dùng lý tính kiên cường của bạn thức tỉnh tình cảm trong sáng thanh cao, tô đắp lại bản ngã hoàn toàn mới.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch Giả: Nguyễn An
10- Khoảnh khắc chọn định bạn đời

** Hai bà vợ của PUSKIN và MARX đều đẹp đến kỳ lạ, nhưng hai bà lại mang hai kết cuộc hôn nhân hoàn toàn khác nhau.*
** Cá tính không cần phải thống nhất, nhưng hai người cần phải hài hòa thông suốt.*

Có người nói xã hội càng văn minh hóa, bạn đời càng khó gặp. Câu nói này có lẽ chỉ là một câu phàn nàn mang theo cả tâm tình. Sự thật tất cả mọi yêu đương bình thường đều bắt đầu từ mong muốn đối phương sẽ làm người bạn suốt đời của mình, bất kể là về sau có thể kết hợp được tốt đẹp hay không, có thể đến bách niên giai lão được hay không, nhưng kết cuộc của tình yêu hạnh phúc chắc chắn là hai bên kết hợp tốt đẹp đến bách niên giai lão.
Mọi người đều biết hai cuộc hôn nhân, một cuộc là bi thảm, một cuộc là vui vẻ như sau -
Hôn nhân bi kịch của Puskin. Khi Puskin mới bảy, tám tuổi đã biết làm thơ, được gọi là Thần đồng. Thời trai trẻ tài hoa tuyệt vời, đã sáng tác hàng loạt thơ ca và tiểu thuyết có tiếng vang ở Nga và trên thế giới, được vinh dự là cha đẻ của nền văn học Nga. Nhưng tình yêu hôn nhân của ông lại vô cùng bất hạnh. Từ sau khi làm quen với Natalia, "người đẹp nhất Matxcva", Puskin đã nghiêng đổ về sắc đẹp tuyệt vời của bà ta, đã yêu Natalia một cách điên cuồng không cần nghĩ ngợi, yêu đến phát run lên trước sắc đẹp của bà, bất chấp tất cả mọi việc trước sau xung quanh bà ta. Còn bà thì bị niềm hư vinh ám ảnh, chỉ nhìn thấy thanh danh hiển hách của Puskin. Sau khi ông và bà kết hôn, bà đã trở thành một trong những nhân tố chôn vùi sự nghiệp văn học và sinh mệnh vĩ đại của Puskin. Đối với Puskin, Natalia chỉ là một người đàn bà đẹp để nhìn không phải để có ích. Bà đã đem toàn bộ cuộc sống hao phí vào việc trang điểm, vũ hội và trang phục, tới tấp lui tới với giới thượng lưu xã hội để phô bày sắc đẹp nghiêng nước nghiêng thành của mình. Bà căn bản không hiểu Puskin, không hề hay biết đối với sự nghiệp văn chương của ông, đối với tâm linh và sự theo đuổi của ông thì dốt đặc cán mai, giữa hai vợ chồng không hề có điểm chung. Hôn nhân đã làm cho Puskin rơi vào nỗi buồn phiền chồng chất, không thể theo đuổi sáng tác được mà nợ nần thì ngày càng thêm chồng chất. Về sau, trong cái tròng do bọn quý tộc xếp đặt, Natalia cuối cùng lại nhận sự theo đuổi của một tên sĩ quan quý tộc làm cho Puskin bị nhục nhã. Trong tình trạng không thể chịu đựng được nữa, Puskin đã quyết đấu với tình địch, bị trúng đạn và chết - một

cuộc đời trẻ trung chưa đầy 40 tuổi cuối cùng đã kết thúc như thế, một ngôi sao lớn của văn học Nga cuối cùng đã tắt mất như thế, chỉ vì một cuộc hôn nhân bất hạnh!

Ngược lại với Puskin, Marx có một cuộc sống hôn nhân hạnh phúc rất đáng tự hào. Vợ của Marx là Jenny Marx, xuất thân từ gia đình quý tộc Weistwalun hiển hách, mà lại cũng có sắc đẹp áp đảo muôn sắc muôn hoa, làm cho người ta sùng bái, trước khi kết hôn với Marx, bà thường được hàng loạt con em của giới thượng lưu xã hội theo đuổi cuồng nhiệt. Song, Jenny có một trái tim cao quý hơn, bà đã vứt bỏ mọi vinh hoa phú quý, bỏ rơi tất cả mọi theo đuổi của bọn công tử bột, đã chân thành yêu Marx. Cha của Marx nói bà là vì một tương lai "gian nan nguy hiểm khôn lường" đã hy sinh tất cả. Bà đối với tư tưởng, linh hồn và sự nghiệp của Marx đều có sự hiểu biết sâu sắc vượt hẳn người thường và có chuẩn bị tinh thần hiến thân mình, không tiếc hy sinh tất cả cho nó. Sau khi kết hôn với Marx, cùng chung hoạn nạn sống những năm tháng cực kỳ gian khổ, đã trở thành cánh tay và đồng chí đắc lực của Marx. Engels nói bà "không những cùng chồng chung hoạn nạn, cùng gian khổ, cùng đấu tranh, mà còn bằng tri giác cao độ và nhiệt tình cháy bỏng tích cực dấn thân vào trong đó." Chính do sự kết hợp của hai tâm linh cao quý này, mới làm cho ngọn lửa tình yêu của họ cháy sáng mãi mãi, cả đến sau mấy chục năm họ cưới nhau vẫn thân mật yêu đương như hồi mới cưới.

Hai bà vợ của Puskin và Marx đều có vẻ đẹp tuyệt vời, nhưng hai người đẹp này lại mang theo hai phẩm cách, niềm tin và theo đuổi hoàn toàn khác nhau, do đó họ đã mang lại hai kết cuộc hôn nhân hoàn toàn không giống nhau.

Khi chọn định hôn nhân, theo đuổi vẻ đẹp bề ngoài của đối phương là lẽ thường tình của con người, lòng yêu cái đẹp vốn là điều tốt đẹp, nhưng khi đồng thời say sưa với vẻ đẹp bề ngoài của đối phương bạn nhất thiết không thể bỏ qua việc xem xét kỹ đối với tâm linh và phẩm cách của anh ta hoặc cô ta. Bạn phải làm rõ đối phương thích bạn cái gì - cô ta (anh ta) có thật sự quen biết bạn không? Có hiểu bạn không? Việc lựa chọn của cô ta (anh ta) là mù quáng hay tỉnh táo? ấn tượng đầu tiên mà hai bên công nhận chỉ có thể là bước đầu tiên cực kỳ bé nhỏ của khả năng xây dựng trên quan hệ hôn nhân, con đường đi tiếp về sau vẫn còn dài? Bạn không thể cắt bớt con đường đi về sau.

Tỷ lệ thành công của cuộc hôn nhân "vừa gặp nhau đã yêu" là cực kỳ hiếm có. Cái vội vã trong hôn nhân là đáng thương, kết quả phần nhiều là bất hạnh.

Hai bên kết hợp, thật ra không nhất định đòi hỏi cá tính hai bên thống nhất. Cá tính thống nhất ngược lại thường sản sinh cuộc hôn nhân không tốt đẹp.

Sự kết hợp đẹp nhất thường là cá tính hai bên nam nữ có thể cùng bổ sung lẫn nhau. Ví như thẳng thắn sảng khoái bổ sung cho kín đáo dè dặt, cương cường chính trực bổ sung lẫn cho êm dịu hiền hòa, sâu lắng vững vàng bổ sung lẫn cho nhiệt tình quả cảm v.v...
Cá tính bổ sung lẫn nhau thường trực tiếp đưa đến cho gia đình và đời sau hiệu ứng tốt đẹp, đối với xã hội và các quan hệ nhân sự phức tạp thích ứng với xung quanh cùng có thể sản sinh những điều bổ ích không ngờ tới.
Cá tính của nam nữ trong hôn nhân không nhất định phải thống nhất, nhưng hai người cần phải hài hòa thông suốt. Nếu như một bên đối với cá tính của một bên khác sản sinh ác cảm, hoặc cá tính của một bên không có cách nào thích ứng được với một bên khác thì cuộc hôn nhân này không thể hạnh phúc, một khi phát hiện ra tình huống này, việc làm sáng suốt nhất là đình chỉ dứt khoát quan hệ yêu đương.
Nhưng không loại trừ cá tính hai người mới đầu không thích hợp, qua một thời gian dài sống với nhau dần dần trở nên thích hợp. Mà ở đây rõ ràng có mang tính mạo hiểm nhất định, nhất là đối với hai bên nam nữ nếu cá tính đều có đột xuất rất rõ rệt, mà người có lòng tự tôn cực kỳ mạnh, thì nói chung khó thay đổi đối phương, khó đạt tới hài hòa thông suốt.
Việc làm ổn thỏa vẫn là ở chỗ mong được phẩm cách thường ngày và tâm tính chí thú của hai bên có chỗ thông suốt nhất định. Có chí hướng cùng chung phấn đấu cho một sự nghiệp nào đó sẽ làm cho cuộc hôn nhân đạt tới mức độ tuyệt vời thông suốt trọn vẹn. Giống như Piere-Curri và Marie-Curri, hai người mặc dù quốc tịch khác nhau, ngôn ngữ khác nhau. Cá tính văn hóa khác nhau, nhưng vì cùng chung chí hướng suốt đời phấn đấu cho sự nghiệp khoa học đã làm cho họ cùng kết hợp với nhau, trở thành đôi bạn đời hạnh phúc.
Song, trong cuộc sống thông thường của đông đo người, nhiều đôi nam nữ sẽ phải bỏ ra phần lớn thời gian và sức lực dùng vào những việc vụn vặt của gia đình. Buổi đầu tuyển chọn hôn nhân, các bạn sẽ phải phác họa một cách thực tế, không thể suy nghĩ vớ vẩn cho rằng tương lai của mình đều như là Pierre-Curri và Marie-Curri. Nếu như cả hai người đều không hề có chuẩn bị tư tưởng đảm nhận những việc vụn vặt gia đình, e rằng tình trạng vô cùng khó khăn sau hôn nhân là không thể tránh khỏi. Chủ nghĩa đại nam tử hoặc chủ nghĩa đại nữ tử trong gia đình đều không thể tạo thành cuộc hôn nhân hạnh phúc. Khoảnh khắc chọn bạn đời, bạn đã xem kỹ về phương diện này chưa?
Chọn bạn đời như thế nào, không còn nghi ngờ gì nữa, có ý nghĩa trọng đại trong việc thiết kế cuộc đời. Lỡ một nước là thua cả ván. Mà một nước đi tốt đẹp cũng có thể mang lại cả hội xoay chuyển, mở ra cuộc diện hoàn toàn

mới, từ đó thuận buồm xuôi gió, giành được thắng lợi.
Mong bạn gặp được người bạn đời tốt đẹp nhất và có cuộc đời hạnh phúc.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

11- Khoảnh khắc thất tình

**** Những cái đáng mất, thì cuối cùng sẽ mất. Những cái có thể nhận được thì sớm muộn cũng sẽ được.***
**** Thất tình không đáng sợ, điều đáng sợ là mất đi lòng tự tin, tự tôn của bạn. Nếu như bạn nhìn thẳng vào nó, thần tình yêu sẽ lập tức lại giáng xuống ngay bên mình bạn.***

Chàng và nàng yêu nhau sau một thời gian tiếp xúc, cả hai bên hoặc một bên cảm thấy không hợp, chia tay tạm biệt không đưa quan hệ phát triển thành quan hệ yêu đương thì không gọi là thất tình. Bởi vì lúc này quan hệ của chàng và nàng vốn chưa đạt đến mức độ yêu, đã là không đạt tới cũng sẽ không thể nói là bị mất. Lúc này cả hai bên đều không thể có cảm giác thất tình.

Chàng và nàng đã từng yêu sâu sắc một khoảng thời gian, từng sản sinh tình yêu mạnh mẽ, nhưng về sau mỗi người họ tự nhìn ra khuyết điểm của đối phương, cùng đều mất đi sức hấp dẫn, hai bên bằng lòng ngừng quan hệ yêu đương hữu nghị chia tay. Hai bên đều đã từng được, nhưng trước mắt đều bằng lòng vứt bỏ, đạt được một cách hạnh phúc, vứt đi một cách tự nguyện, tâm lý bình tĩnh, không thể có cảm giác "mất".

Những cái vốn đã đạt được mà lại không bằng lòng vứt bỏ đã mất thì đây mới có cảm giác "mất". Một bên yêu lại mất đi tình yêu của một bên khác, người trước sẽ có cảm giác thất tình, còn người sau là chủ động, tự nguyện vứt bỏ, thì không thể có cảm giác thất tình.

Hoặc là hai bên chịu sức ép của lực lượng thứ ba buộc phải ngừng quan hệ yêu đương, như chịu sự cản trở của gia đình, lễ giáo hoặc lực lượng xã hội khác, chàng và nàng trong trường hợp đành phải chia tay, cả hai bên đều bị mất tình yêu vốn không muốn vứt bỏ, cả hai người đều có cảm giác thất tình. Đây là sự thất tình đau khổ nhất trong tất cả mọi thất tình. Lục Du và Đường Uyển chính là như vậy. Hai người đau khổ cho đến chết.

Nghe nói Nobel yêu con gái của một nhà toán học thất bại, nguyên nhân là sự ngăn cản của nhà toán học kia. Sau khi Nobel bị thất tình thì một là suốt đời không lấy vợ, hai là di chúc lại không đưa các nhà toán học ghi vào hàng ngũ những người xét thưởng giải Nobel. Đó là một điều đáng tiếc sâu sắc cho các nhà toán học sau này.

Bất kể ở thời đại nào, bất kể trong tình huống nào, thất tình đều là đau khổ. Cái mà thất tình phải chịu đựng là sự giày vò đau khổ của tâm linh, là sự

trống tri và buồn bã ở nơi sâu thẳm của tâm linh sau khi bị đánh mất một vật vô cùng qúy báu, như bị đối phương đâm một nhát dao, hoặc là đùa giỡn một kéo. Trong vô số những thảm họa của đời người lại thêm một cái thảm họa nặng nề nữa, tràn ngập nỗi đắng cay, theo đó là sự cô đơn và hiu quạnh, có người thậm chí pha trộn tâm lý thù hận mãnh liệt.
Xã hội ngày nay, thất tình kiểu Lục Du, Đường Uyển cố nhiên ngày càng ít thấy, nhưng chưa hẳn đã hoàn toàn mất. ở miền núi nghèo nàn lạc hậu, thậm chí trong thị dân ở thành phố, tình hình tình yêu của nam nữ thanh niên bị gia đình ép buộc và cản trở có lúc cũng xẩy ra, một bên hoặc cả hai bên đã chết vì tình thỉnh thoảng có thể được nghe. Người chết vì tình là đáng thương, bất hạnh, chúng ta nhìn thấy người chết vì tình như thế, khó tránh khỏi phát sinh lòng trắc ẩn. Nhưng kẻ chết vì tình là ngu muội. Tình cảm của họ là một thứ ngu muội tự khóa chặt, đem sinh mệnh liều chết một phen, đem cuộc đời lý giải hẹp hòi và nông cạn đến như thế, mà lại ngu dốt không biết dùng pháp luật làm vũ khí để bảo vệ quyền lợi tự do yêu đương của họ. Loại bi kịch cổ điển này thực tế nên chôn vùi xuống mồ từ lâu, không nên tồn tại ở đương đại.
Song, ngoài nỗi thất tình kiểu Lục Du, Đường Uyển làm cho người ta đau khổ lâu dài nhất, không có cách gì quên nổi ra, sự đau khổ của nỗi thất tình có lẽ là một loại thảm họa dễ dàng tự mình giải thoát trong các thảm họa của đời người.
Sau khi bạn đột nhiên thất tình, trong lòng từng day dứt một cơn giày vò đau khổ, bạn nên bình tĩnh, bạn nên lặng lẽ suy nghĩ lại một chút xem anh ta (cô ta) tại sao ruồng bỏ bạn:
- Vì trông đợi ở bạn quá cao, về danh lợi không thể thỏa mãn lòng mong muốn của cô ta (anh ta)? Về sinh hoạt không có cách gì đáp ứng được sự xa hoa của cô ta?
- Vì anh ta (cô ta) sớm Tần tối Sở, lẳng lơ buông thả, yêu mới chán cũ lại bắt đầu giao lưu một luồng tình cảm bỉ ổi mới phải không?
- Vì anh ta (cô ta) lòng hư vinh quá lớn, run bước trước thế tục?
- Vì anh ta (cô ta) vốn chưa hề có tình yêu chân thành đối với bạn, chỉ là thỉnh thoảng gặp dịp mua vui mà thôi, bạn đã hiểu nhầm? Vẻ ngây thơ và trong trắng của bạn, tình cảm của bạn bị đùa giỡn? Bị lợi dụng?
Thất tình mà nguyên nhân giống như các loại kể trên đều là kết quả của việc nhầm xem phân bò là hoa thảm. Bạn chỉ cần vén màn che của hoa thảm lên nhận rõ đó là một đống phân bò thế là xong. Đã là một đống phân bò thì còn luyến tiếc nó làm gì? Suy nghĩ về nó để làm gì? Làm sao lại đau khổ chỉ vì mất một đống phân bò?
Bạn nên vui mừng vì trước khi chưa thành quan hệ hôn nhân đã kết thúc được một cuộc yêu đương vốn không thể có kết cuộc hạnh phúc.

- Vì hai bạn vốn không phối hợp nhau hoặc hoàn toàn chỉ là theo ý chủ quan của mình?
- Vì qua một thời gian cùng tìm hiểu nhau phát hiện cá tính hai bạn sai khác quá lớn, tính tình và sở thích không hợp, chí hướng ngược nhau, không có cách gì chung sống hài hòa?
- Vì khiếm khuyết về sinh lý?
- Vì anh ta (cô ta) càng quen càng thờ , suy nghĩ càng thực tế, càng toàn diện đã thay đổi ý niệm ban đầu?
- Vì rất nhiều, rất nhiều nguyên nhân khác phức tạp hoặc không thể nói ra được?

Lúc này, bạn phải trở về với hiện thực, thức tỉnh lý chí kiên cường, thức tỉnh óc sáng suốt của mình, phác họa mình chuẩn xác, phát hiện chỗ mạnh yếu tốt xấu của mình. Lúc này bạn mới biết rõ tình yêu lý tưởng trong thế giới mênh mông thuộc về bạn không ở đây mà ở phía kia, cổ vũ dũng khí dứt khoát từ biệt quá khứ để đi tìm lại. Đáng cắt bỏ lại không cắt bỏ, sẽ bị hỗn loạn. Bạn nên vui hơn vì lại tăng thêm được một nấc kinh nghiệm của đời người, bạn sẽ trở nên thành thạo và kiên cường hơn.

Say mê với mưa thu, ngô đồng, sao bằng nước sông ấm mùa xuân? Than thở khó mà làm nổi, đâu bằng một mình dựng lầu cao?

Vì thất tình mà mọi ý nghĩ đều chán nản, đau đớn đến nỗi không muốn sống nữa, vì thất tình mà buồn bã thê thảm, thật là quá bất hạnh, tình cảm quá yếu đuối, lý tính quá lệch lạc, con người như thế cũng khó mà chịu đựng nổi nỗi dằn bặt tinh thần khác, trên những dặm đường mưa sa bão táp của cuộc đời, anh ta là một kẻ yếu đuối, một kẻ ngu đần.

Có người sau khi thất tình đã chuyển dời toàn bộ tâm tình vào trong sự nghiệp nào đó mà mình yêu thích vẫn có thể xem là cử chỉ cao đẹp.

Trong biển tình, dựa vào lời thề non hẹn biển, dựa vào tiền tài địa vị, dựa vào lễ giáo pháp luật, hoặc dựa vào sự đe dọa của dao kiếm, súng đạn, axit để gắn bó quan hệ yêu đương của hai người vốn trống rỗng lại làm cho cuộc đời càng đau khổ lớn hơn. Nó còn đau khổ gấp trăm lần dứt khoát chia tay. Đã đành đoạn tình yêu này trên thực tế đã mất, quyết sách tốt đẹp nhất của bạn là hãy ngửng đầu lên nói một lời "tạm biệt" một cách lịch sự.

Có một nhà thơ nước ngoài muốn người ta đối xử với thất tình như sau:

Since there's no help,
Come let us kiss and part.

Lý Ngao đã dịch đại ý như sau:

Giữa đôi ra chẳng còn chi nữa,
Hãy hôn nhau, rồi sẽ chia tay.

Lý Ngao cho rằng quan hệ trai gái giống như cùng nhau trèo núi, khi lên núi có thể cùng nhau, đã đến đỉnh núi, thì nên tách rời nhau, không nên cùng

xuống núi, không nên cùng đi xuống dốc. Ông nói, kỹ xảo cao nhất giữa nam nữ là không cùng nhau xuống dốc, nên khi hãy còn có dư vị, hãy kết thúc quan hệ trước. Không nên để đến lúc tình trạng bê bết tồi tệ mới chém hết giết sạch.

Việc này tựa như quá lý tưởng hóa, quá romantic (lãng mạn). Thật ra nếu như có thể thật sự kết thúc vừa khéo mối yêu đương mà tương lai không còn cách gắn bó nữa vào lúc hai người hứng thú sắp tàn mà tình cảm cũng hết (tức đến đỉnh núi) thì chính là hành động thực tế nhất, hiện thực nhất. ở bề ngoài của cái lịch sự và tự nhiên thoải mái của nó còn đang chứa đựng sự sâu lắng và bình tĩnh.

Những cái đáng mất, thì cuối cùng sẽ mất, những cái có thể nhận được thì sớm muộn cũng sẽ được. Thất tình không đáng sợ, điều đáng sợ là mất đi lòng tự tin, tự tôn của bạn. Nếu như bạn nhìn thẳng vào nó, thần tình yêu sẽ lập tức lại giáng xuống ngay bên mình bạn. Bạn là người may mắn, bạn sẽ sống càng yên lòng hơn trong đường đời "mất lại có, mó lại thấy".

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

12- Khoảnh khắc cử hành hôn lễ

** Một con người không hiểu làm thế nào để yêu người khác, thì nỗi vui thú ở chỗ nào? ý nghĩa ở đâu? Thậm chí tôi nghi ngờ anh ta liệu có thể sống được cuộc sống của một người bình thường.*
Đời người lại có một khoảnh khắc thiêng liêng, bạn đột nhiên trở thành người chồng. Bạn đột nhiên trở thành người vợ.
Vui sướng chưa? Trải qua bao nhiêu thời gian va chạm tâm hồn, bao nhiêu đêm mất ngủ vì sốt ruột, bao nhiêu cuộc hò hẹn dưới rặng liễu sau buổi hoàng hôn, đến nay mới thật sự chín mùi, mới kết được duyên lành.
Bạn tinh lực tràn trề, lòng tin gấp bội, vui mừng vì những thành quả của quá khứ và hướng về tương lai kỳ diệu!
- Một khoảnh khắc tươi đẹp.
Lo lắng không? Ngọn sóng dữ dội của tình cảm đã lui theo tình yêu cuồng nhiệt đã đi qua, đến nay sóng êm biển lặng. Lúc này bạn ngẫm nghĩ quá khứ nhiều hơn, ngẫm nghĩ lại những ngày kích động không nổi bản thân mình. Thời gian trôi đi một cách vô tình, hai bạn sẽ chẳng bao giờ có quá khứ đẹp đẽ nữa. Tương lai mênh mông. Gia đình, con cái, trách nhiệm, nghĩa vụ... hàng loạt chữ nặng nề như đang nhảy múa trước mắt bạn, bạn đang suy tư sẽ làm sao gánh vác hàng loạt gánh nặng của cuộc đời, kham nổi hàng lô trách nhiệm của đời.
Bạn hơi mệt một chút đấy!
Hai trạng thái tâm lý nói trên thường hay xuất hiện vào khoảnh khắc cử hành hôn lễ. Bạn thuộc về loại trước? Hay là loại sau? Hay cả hai loại đều có? Lòng tự tin và dũng khí của tâm trạng trước có thể giúp bạn tăng thêm sức sống của sinh mệnh. Sự kết hợp của hai bạn có nghĩa là một gia đình nhỏ vui vẻ đã ra đời. Vai trò xã hội mà hai bạn sắm vai cũng đột nhiên phát sinh biến đổi. Một chàng và một nàng độc thân vui vẻ đã trở thành chồng đã có vợ, và bà vợ đã có chồng. Nếu như cũng giống như yêu đương cháy bỏng thì cuộc sống này cần nhiệt tình tràn ngập và dài lâu hơn, càng cần lòng tự tin kiên cường hơn. Hai bạn sẽ như trước đây đem tình yêu kéo dài mãi về phía lĩnh vực cuộc sống càng thoáng rộng hơn, mãi mãi nằm trong niềm yêu đương hạnh phúc. Một gia đình vui vẻ và hài hòa sẽ thuộc về các bạn.
Chỉ có điều là, bạn không thể say đắm ở đây mà quên mất trên đường đời đang còn lắm gập ghềnh.
Cái lo lắng của tâm trạng sau, thậm chí có cảm giác hơi mệt, thực ra lắng

đọng vẻ lạnh lùng. Bạn đại để từ trước đến nay không có cử chỉ tùy tiện, không hề mù quáng. Bạn luôn có lý trí tỉnh táo, làm cho bạn lúc nào cũng gánh vác trách nhiệm của cuộc đời, không một giây từ bỏ. Bạn lý giải sâu sắc tự do là tự do đảm trách đối với người khác, bạn lý giải hạnh phúc là niềm hân hoan sau khi chiến thắng đau khổ. Sự kết hợp của hai bạn, có ý nghĩa là một gia đình ổn định ra đời. Chỉ có điều là tâm hồn bạn quá mỏi mệt, thiếu thoải mái nhẹ nhõm, thiếu dí dỏm và thảnh thơi, cuộc sống buồn tẻ này sẽ làm cho người ta tức đến chết. Nỗi lo âu và hong sợ vô cớ này không có lợi cho sinh mệnh của bạn phát triển lành mạnh, không có lợi cho gia đình và sự nghiệp của bạn.

Vui vẻ luôn luôn tốt hơn đau khổ - một câu nói ngây ngô của trẻ con, một câu châm ngôn nói toạc đạo lý của đời người.

Khoảnh khắc cử hành hôn lễ, bạn vốn nên vui vẻ. Vui vẻ là do bạn tạo nên, mà đau khổ cũng do bạn tạo nên. Sự thực và cảm giác của khoan khoái vui vẻ hoặc đau khổ đều là do chính bạn tạo nên. Mà khoan khoái hay đau khổ, xét đến cùng chỉ là một loại cảm giác. Bạn có thể đem đau khổ lý giải thành thật ra không đau khổ, bạn có thể đem khoan khoái lý giải thành thật ra không có gì khoan khoái. Tình hình trong cuộc sống thường thường là: bạn cho là đau khổ thì nó sẽ là đau khổ; bạn cho là khoan khoái vui vẻ thì nó là khoan khoái vui vẻ. Bạn cho là không đau khổ, không vui vẻ thì nó là không đau khổ, không vui vẻ.

Song, bất kể sự thực như thế nào, bạn đem cuộc hôn nhân của mình lý giải là vui vẻ hoặc lý giải là đau khổ, điều đó sẽ sản sinh kết cục hoàn toàn khác nhau đối với sinh hoạt gia đình của bạn. Vì một kết cuộc hạnh phúc, bạn nên vui vẻ thoải mái, bạn nên tạo ra không khí vui vẻ để chứa đầy tấm lòng của người vợ, để lấp đầy không gian của gia đình.

Không nên cho rằng tinh thần này chiến thắng những điều đáng buồn. Thực ra, trước tiên về tinh thần đã đổ vỡ, đã thất bại thì đâu còn có thành công trên thực tế nữa.

Chỉ có tinh thần tê liệt mới là đáng thương. Bạn thật ra không tê liệt, bạn chỉ vì mục tiêu thực hiện hạnh phúc mà thi thố khoan khoái, kỹ xảo của đời người. Khoan khoái vui vẻ cuối cùng sẽ thuộc về bạn.

Có lẽ hiện thực sẽ đập mộng tưởng của bạn đến tan tành, làm cho bạn không có cách nào vui sướng được. Có một bạn trai đứng tuổi nói: Hôn nhân giống như một vòng mai phục, người đứng ngoài (người chưa cưới) chỉ muốn xông vào phía bên trong, còn người ở trong vòng (người đã cưới) chỉ muốn xông ra ngoài.

Có thể là như vậy. Giữa chữ “song hỷ” đỏ tươi với chiếc phông màn xanh biếc, màu xám quả thực tồn tại. Kết hôn cũng giống như đem mình làm một vật cầm cố giao cho đấng thần thánh của sinh mệnh. Một nửa của thành bại

phúc họa không thể tùy theo ý bạn được. Tiền nhà tiền cho con cái sẽ bao quanh bạn không biết nên xử lý ra sao, công việc gạo củi mắm muối hàng ngày đều khua tỉnh mộng cảnh của bạn. Ba cửa ải khó khăn của con cái, gửi con cái vào nhà trẻ, việc học và xin việc làm, đều dựa vào bạn chạy chọt, lăn lộn. Tình tiết ở mỗi một nơi đều sẽ làm vướng víu sự nghiệp của bạn, thậm chí làm cho hoài bão của bạn thả cho dòng nước cuốn trôi. Bạn sẽ gian nan lặn lội trên đường đời. Đường đi khó thì khó mà lên trời được.
Do đó, bạn lần này lại lần khác hướng về cuộc sống độc thân của niềm vui trước lúc kết hôn, luôn luôn giở lại bài "Không lấy vợ sao lại không vui". Song, người được gọi là nhìn thấu chốn hồng trần chấm dứt nguyện vọng tầm thường, người được gọi là cắt tóc đi tu, họ không phải là người thất bại, là người trốn tránh mà lại là người theo chủ nghĩa cá nhân cực đoan. Nhất là những người nam giới nữ giới lớn tuổi.
Dù cho bạn một mình vui sướng thì lại như thế nào? Trống trải và cô đơn lại không luôn luôn bám theo sau khi rượu tàn ca hết của sự "vui sướng" kia chăng? Bạn có thật sự cho rằng cuộc đời của người sống độc thân là khác với cuộc đời chung, không có đau khổ chăng?
Lin Yu tang nói người sống độc thân là quái vật của nền văn hóa.
Bacon nói càng rõ hơn, ông nói "hầu như tất cả bọn phải đều là bọn không gia đình", còn "tấm lòng trách nhiệm đối với gia đình không chỉ là một sự ràng buộc đối với loài người mà cũng là một sự huấn luyện. Những người độc thân kia, mặc dù dùng tiền xả láng, nhưng trên thực tế thường là lòng dạ rất cứng nhắc, bởi vì họ không hiểu làm thế nào để yêu người khác".
Tôi không thể nghĩ ra được một con người không hiểu làm thế nào để yêu người khác thì nỗi vui thú ở chỗ nào, ý nghĩa ở đâu. Thậm chí tôi nghi ngờ anh ta liệu có thể sống được cuộc sống của một người bình thường.
Bacon, nhà tư tưởng vĩ đại này, vị thủy tổ thật sự của nền khoa học kỹ thuật cận đại, đã viết trong tác phẩm "Bàn về hôn nhân" của ông như thế này: "Trong cuộc đời, vợ là người tình của thời trai trẻ, người bạn của thời trung niên, người canh giữ của thời tuổi già. Cho nên trong một đời của con người, chỉ cần có đối tượng thích hợp, bất cứ lúc nào kết hôn đều là có lý".
Hôn lễ đã qua, hoa tươi tung xuống đầy người hãy mỉm nụ cười ngọt ngào đi sống tuần trăng mật một đời khó quên của bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
13- Khoảnh khắc trở thành cha mẹ

** Gen là một vật bất hủ từ xưa tồn tại mãi.*
** Mong con cái trở thành những con Rồng là gánh nặng tinh thần to lớn của cha mẹ. Mong con cái trở thành Rồng, trước tiên cần phải dạy con thành người.*

Trên vũ đài của đời người, cùng với sự ra đời của một sinh mệnh mới, bạn đột nhiên đã đổi vai. Bạn bắt đầu đóng vai người cha. Bạn bắt đầu đóng vai người mẹ.

Bạn sửng sốt: sinh mệnh, là một thứ thần bí biết bao nhiêu!

Bạn không giấu nổi niềm hân hoan và thích thú to lớn, dùng một nụ cười đầy tình cảm sâu sắc biểu hiện nội tâm kích động qua nét mặt.

Bất kể là bạn ý thức được hay không, bạn đã kính dâng cho nhân gian một sinh mệnh mới, bạn đã làm cho loài người sinh sôi, từ đó bạn đã gia nhập vào hàng ngũ những người đời đời bền vững. Nó sẽ mang theo gen của bạn truyền từ đời này qua đời khác, sinh mệnh của bạn chính là thông qua nó để được tồn tại mãi. Nó ra đời, việc tiếp tục sinh mệnh của nó đối với bạn, không nghi ngờ gì sẽ làm nhạt đi sự sợ hãi của bạn đối với cái chết.

Có người không có đời sau, anh ta "không thể phục chế nổi một con người bằng da bằng thịt", nhưng mãi mãi không chết. Đó là vì anh ta đã sáng tạo ra một tinh thần bất hủ và sự nghiệp vĩ đại đáng để cho đời sau tiếp tục mãi và lấy đó để triệt tiêu điều đáng tiếc thể xác không còn.

Bạn đã trở thành cha mẹ, không những tinh thần của bạn có thể vĩnh hằng, thể xác của bạn cũng có thể vĩnh hằng. Nhà sinh vật - xã hội học nổi tiếng Wellson nói: Gen là một vật bất hủ từ xưa tồn tại mãi. Trên trái đất nó giống như bản sao ngoan cường mà chuẩn xác phục chế lại mình, đời đời nối tiếp, muôn đời không cạn.

Nhưng, sinh mệnh mới này cũng đặt lên vai bạn gánh nặng song trùng: Vừa tăng gánh nặng sinh hoạt của bạn, càng tăng gánh nặng tinh thần của bạn hn. Việc ăn mặc của nó, việc béo gầy cao thấp của nó, sức khỏe của nó đều đặn, lúc trái gió trở trời, mỗi một việc nho nhỏ an nguy đến sự tồn tại sinh mệnh của nó, bạn đều phải trả với giá trăm đắng ngàn cay. Mà sự trả giá ra như thế, xét về ý nghĩa thông thường cần phải có tinh thần hiến dâng phong phú rộng lớn vô cùng. Nó không phải chỉ là sự bỏ ra vật chất đơn giản, mà cần sự huy động tinh lực và thời gian của bạn rất lớn. Nhưng, nói chung người đã từng làm cha mẹ đều chưa hề cảm thấy ý nghĩa "chi ra" lúc này, bất kể là vật chất, thời gian, tinh lực đều không từng cảm thấy ý nghĩa "trả giá" hoặc "bỏ

ra", cũng không cảm thấy lúc này có tinh thần "lợi lộc" gì tồn tại. Cha mẹ đem tất cả trả giá vì con cái hoàn toàn xem là chi phí của bản thân mình. Giữa cha mẹ với con cái hoàn toàn không phân rõ được bên này bên kia, và của tôi, của anh đã thật sự hòa thành một thể.
Hơn nữa, nói chung động vật có vú cũng có tình cảm tương tự.
Đó là vì sao?
Tác dụng của gen. Gen di truyền sẽ nối cha mẹ với con cái thành một thể. Gen di truyền của cha mẹ là đầu nguồn của thân thể con cái. Sự chi ra của cha mẹ cho con cái trên thực tế là sự chi ra cho sinh mệnh do gen của mình tạo thành. Càng là cha mẹ coi trọng sinh mệnh của mình càng không cảm thấy giới hạn bên này bên kia với con cái và ý nghĩa "chi ra". Bất kể trong hoàn cảnh gian khó nghèo túng như thế nào, cha mẹ cũng không bao giờ keo kiệt đối với việc ăn mặc nuôi nấng con cái, anh ta (cô ta) bằng lòng thà mình chịu đói chịu rét để đổi lấy no ấm của con cái, anh ta (cô ta) có thể không chút do dự bất chấp nguy hiểm sinh mệnh, thậm chí trả giá sinh mệnh của mình để cứu gấp sinh mệnh của con cái. Người ta xưa nay cũng không lấy việc đó làm mảy may lợi mình, mà hoàn toàn làm lợi cho người khác, chỉ xem là trách nhiệm của mình.
Tất cả mọi vật chất chi ra của cha mẹ cho con cái, thậm chí cả việc trả giá sinh mệnh, trên thực tế biểu hiện là trách nhiệm sinh hoạt, thậm chí trách nhiệm sinh mệnh của cha mẹ cho con cái. Đây là trách nhiệm cơ bản quan trọng bậc nhất của người làm cha mẹ.
So sánh với trách nhiệm sinh hoạt, trách nhiệm tinh thần của cha mẹ đối với con cái nặng nề gấp bội.
Nếu như chỉ dừng lại ở tầng nấc trách nhiệm sinh hoạt và trách nhiệm sinh mệnh, thì nhiều động vật đối với con nhỏ cũng đảm nhận theo bản năng. Còn động vật đối với việc phục chế tự thân chỉ là một sự lặp lại đơn giản. Con người luôn là trông mong không ngừng vượt hơn bản thân mình, xem việc đem sự nghiệp làm cho vẻ vang hơn, to lớn hơn, tinh thần vĩnh hằng cao hơn sự vĩnh tồn của thể xác, cho nên xem việc nhào nặn lý tưởng cho đời sau như bỏ thêm vào một quả cân nặng trên chiếc cân giá trị nhân sinh của mình.
Khắp trong thiên hạ cha mẹ nào cũng mong con cái trở thành những con Rồng, đã tạo nên gánh nặng tinh thần to lớn của cha mẹ. Cũng giống như những người cha mẹ tự nguyện xem gánh nặng sinh hoạt là trách nhiệm sinh hoạt, những người làm cha mẹ trong thiên hạ cũng bằng lòng đem loại gánh nặng tinh thần này thành trách nhiệm tinh thần. Để con cái trở thành những "con Rồng", cha mẹ đã phi dày công nghiên cứu tìm tòi lao tâm khổ tứ, bôn ba khắp mọi ni.
Những người cha mẹ thông minh ngày nay quyết không chỉ thỏa mãn ở chỗ

cho con cái một thân thể rắn chắc khỏe mạnh, mà còn chú trọng tu dưỡng nhân cách và đức hạnh của con cái, hết lòng khuyên nhủ, dạy dỗ con thành người, hy vọng nó trở thành một người cao thượng, một người điển hình. Đáng thương cho tấm lòng của những người cha mẹ trong thiên hạ, một tấm lòng luôn buộc chặt vào điểm này.

Nhưng, khi những người cha mẹ tự nguyện xem gánh nặng tinh thần to lớn là trách nhiệm tinh thần, mà đem trách nhiệm tinh thần lý giải một cách phiến diện là đầu tư trí năng hoặc là đối với đầu tư trí năng vượt khá xa đầu tư đức hạnh, thậm chí không ngó ngàng đến nhân cách đạo đức của con cái, thì những đứa con uổng công cha mẹ đã xuất hiện hàng loạt và tội phạm thanh thiếu niên đã xuất hiện hàng loạt.

Xã hội đã từng lớn tiếng kêu gọi: Mong con cái trở thành "con Rồng" trước tiên cần phải dạy con thành người! Trước tiên phải là một con người, sau đó mới có thể trở thành một nhân tài! Song, những người cha mẹ chỉ theo đuổi hiệu quả ngắn ngủi và hư vinh tạm thời chỉ nhìn chằm chằm vào sổ ghi thành tích của con cái lại vẫn chỉ tăng không gảim.

Đương nhiên, việc thành người và thành nhân tài, hai cái đó có thể hợp với nhau càng tốt, cùng xúc tiến lẫn nhau. Cố gắng làm hết trách nhiệm sinh hoạt thì dễ dàng, nhưng cố gắng làm hết trách nhiệm tinh thần thì khó đấy. Toàn bộ quá trình xuyên suốt trách nhiệm sinh hoạt và trách nhiệm tinh thần phải là lòng yêu mến của cha mẹ đối với con cái. Lòng yêu mến không đủ hoặc việc tiếp xúc trực tiếp giữa cha mẹ với con cái quá ít, thời gian và tinh lực của cha mẹ chi ra cho con cái quá ít, thì trách nhiệm của nó là khiếm khuyết không chu toàn. Hậu quả rõ ràng của nó là quan hệ giữa cha mẹ và con cái là hững hờ, tình cảm lạnh nhạt. Nếu như bạn chỉ bỏ tiền của ra nhờ người thay để nuôi nấng và dạy dỗ, bất kể là bạn bỏ ra bao nhiêu tiền của, đứa trẻ này nhiều nhất cũng chỉ có một nửa của bạn, nó và bạn chỉ có quan hệ huyết thống, còn khó có được tình cha con, mẹ con nồng hậu - Xã hội văn minh vật chất càng phát đạt, gia đình càng giàu có, quan hệ cha con, mẹ con càng nhạt nhẽo, người hiếu kính cha mẹ càng ít. Con cái giết cha, giết mẹ đa số xuất hiện ở gia đình giàu có, gia đình đế vương. Con cái ở những gia đình nghèo khó thường hiếu thảo.

Những người cha mẹ trong thiên hạ không ai không hy vọng con cái biết hiếu kính.

Tính hiếu kính cha mẹ chủ yếu hình thành trong quá trình cha mẹ thực thi trách nhiệm sinh hoạt. Bạn đem nhiều thời gian và tinh lực trực tiếp dùng vào việc chăm sóc ăn mặc, ốm đau của con cái khi nhỏ, sau khi con cái thành người, nói chung sẽ hiếu kính bạn, bất kể nó về sau này trở thành một con người như thế nào. Cho nên có một số người cho dù là thổ phỉ, cho dù là tù phạm giết người, nó cũng vẫn hiếu kính cha mẹ. Bạn chăm sóc đối với

việc ăn mặc, đau ốm của con cái khi nhỏ quá ít, tiếp xúc trực tiếp với con cái quá ít, con cái sau khi thành người, nói chung từ trong thâm tâm khó có được lòng hiếu kính bạn thật sự, bất kể nó về sau trở thành người như thế nào.

Chỉ trả một khảon tiền để nuôi nấng, dạy dỗ con cái là dễ dàng; Còn trả một lòng yêu mến một đời là khó.

Những người cha mẹ trong khắp thiên hạ rơi vào hai cảnh ngộ khó khăn: phân tán quá nhiều tinh lực cho con cái, đã bỏ mặc sự nghiệp; một mực lao vào sự nghiệp đã bỏ mặc con cái. Con cái và sự nghiệp hầu như không có cách gì để ngang bằng trên chiếc cân.

Bạn chuẩn bị làm tốt vai trò cha mẹ như thế nào? Cố gắng hết trách nhiệm của cha mẹ được bao nhiêu? Nhào nặn đời sau như thế nào? Làm sao để đặt ngang được chiếc cân? Cần phi suy tính lâu dài, vạch kế hoạch cẩn thận, không thể lơ là!

Dịch Giả: Nguyễn An

14- Khoảnh khắc phát hiện con cái không xứng đáng

** Đứa trẻ đến với thế gian này hoàn toàn như một trang giấy trắng. Về sau, có những tờ vẽ lên bức tranh hoàn mỹ, đường nét chuẩn xác, màu sắc hài hòa, kết cấu mới mẻ. Có những tờ vẽ lung tung, đường nét hỗn loạn, màu sắc tạp nham không thành bức tranh. Bất kể sự sai kém của những bức tranh đó như thế nào, người tạo nên sự sai kém này trước hết phải là cha mẹ, vì cha mẹ luôn luôn là người họa sĩ đầu tiên.*
Con cái là vô tội, tội lỗi chính là ở bạn.
Khoảnh khắc tất cả mọi người cha mẹ phát hiện con cái không xứng đáng, trước tiên là phải tự trách mình.
Con cái người ta năm nào cũng là học sinh gương mẫu, còn con cái mình thì kỳ nào cũng là học sinh kém; con cái người ta thì vào đại học, còn con cái bạn thì trường đại học quá xa vời; con cái người ta hiểu biết văn minh, nói năng lễ độ, rất đáng yêu, có nhiều hứa hẹn, còn con cái bạn ăn nói sặc mùi lưu manh, côn đồ, linh tinh lang tang, ai cũng chán ghét, bị người ta đánh, bị người ta chửi mắng, làm cho bạn tức giận, làm cho bạn đau đầu, làm cho bạn thất vọng. Con cái của bạn có thể gọi một tiếng chung là "không xứng đáng".
Con cái không xứng đáng, trùm lên gia đình đám mây đen, làm cho tiền đồ của bạn cũng phủ một bóng đen. Bạn than thở, bạn khổ não muôn phần.
Tại sao con cái của bạn không xứng đáng?
Bởi vì đứa con này không xứng đáng, nó quá tồi tệ, nó luôn luôn không nghe lời, nó luôn luôn đánh bạn với một số đứa lưu manh, nó luôn ham chi, nó luôn không học tốt, nó luôn luôn....
Những câu trả lời của bạn có cũng như không.
Bạn nên nói như thế này.
Bởi vì tôi không xứng đáng, bởi vì tôi quá tồi tệ, bởi vì tôi luôn không nghe lời của nó, tôi luôn không có thời gian cùng với nó, tôi luôn luôn bận rộn, tôi luôn không biết nó cần học gì, cần cái gì, thích cái gì, tôi luôn là...
Tóm lại là căn nguyên cuối cùng của tất cả những đứa con không xứng đáng đều là tại cha mẹ, mà không phải tại ở bản thân con cái, cũng không tại ở tất cả mọi cái khác ở bên ngoài.
Đứa trẻ đến với thế gian cũng giống như thân thể trong trắng ngây thơ của nó, hoàn toàn như một trang giấy trắng. Về sau có những tờ vẽ lên bức tranh hoàn mỹ, đường nét chuẩn xác, màu sắc hài hòa, kết cấu mới mẻ; Có những

tờ vẽ lung tung, đường nét hỗn loạn, màu sắc tạp nham không thành bức tranh. Bất kể sự sai kém của những bức tranh đó như thế nào, người tạo nên sự sai kém này trước hết phải là cha mẹ, vì cha mẹ luôn luôn là người họa sĩ đầu tiên.
Một điều cơ bản nhất trong tất cả mọi cách dạy dỗ con cái của cha mẹ là: phải tự xét lại mình.
Khoảnh khắc bạn phát hiện con cái không xứng đáng, trước hết cần phải tìm nguyên nhân từ ở chính bản thân bạn. Mọi nguyên nhân của bản thân bạn có thể quy lại thành hai điều:
1. Phải chăng có sẵn lòng yêu thương chân thành phát ra tận đáy lòng, tức lòng yêu thương sâu sắc của người cha, người mẹ đối với con cái.
2. Phải chăng có sẵn phương pháp và đường lối đúng đắn để thực hiện lòng yêu thương.
Cha mẹ của những đứa trẻ không xứng đáng thường thường chỉ có sẵn lòng yêu thương, mà không có phương páp và đường lối đúng đắn thực hiện lòng yêu thuơng. Rất mong con cái thành tài là trạng thái tâm lý nhất quán của loại cha mẹ này. Cha mẹ nóng tính, động một tý là quở mắng gay gắt, thậm chí còn dùng roi vọt. Dùng phương thức truyền thống yêu cho roi cho vọt đối với đứa trẻ, lòng yêu thương chủ quan lại biểu hiện thành sự giận dữ trên thực tế. Con cái còn chưa hiểu rõ sự việc như thế nào, căn bản còn chưa rõ đạo lý đúng sai tốt xấu của sự việc, thì bão táp ầm ầm dội đến. Lâu ngày, đứa bé trở nên thờ , tính tình của nó cũng trở nên nóng nảy theo, đứa trẻ này làm sao có thể trở thành lớp người mà bạn hằng mong đợi được?
Cơ sở tâm lý của phương pháp và đường lối đúng đắn để thực hiện lòng yêu thương của cha mẹ là lòng yêu thuơng chủ quan của cha mẹ phải thống nhất phù hợp với khách quan, bền bỉ tỉ mẩn khéo dạy bảo dần dần. Phương pháp cụ thể ra sao, căn cứ tính nết của mỗi đứa trẻ khác nhau để chọn phương pháp khác nhau như thế nào. Xử lý quan hệ của đứa trẻ với môi trường xung quanh như thế nào v.v... Bạn nên trau dồi kiến thức về phương diện này! Nếu như bạn muốn có lớp người sau lý tưởng, thì việc học này không thể thiếu được. Sách này không phải là sách dậy dỗ con, nên không dám dài dòng văn tự nữa.
Lại có một loại những cha mẹ đối với con cái mặc dù về chủ quan có sẵn lòng yêu thương, nhưng vì việc nhà quá bận rộn, hoặc việc công quá bận rộn, hoặc lòng phấn đấu cho sự nghiệp quá nặng, rất ít có thời giờ cùng với con cái, tức là về khách quan rất ít biểu hiện ra lòng yêu thương. Đối với tính nết, nhu cầu cái thích, cái không thích của con cái không hề hay biết. Quan hệ của cha mẹ với con cái lơ là, tình cảm lạnh nhạt, như vậy thì làm sao bạn có được những đứa con trưởng thành lành mạnh?
Nuôi con mà không dậy bảo là lỗi tại cha. Đành là bạn hy vọng có lớp người

sau lý tưởng, đành là bạn cho rằng con cái trở thành người như thế nào đối với giá trị cuộc đời của bạn, đối với sinh mệnh của bản thân bạn là vô cùng quan trọng, bạn không thể xem nhẹ thời gian cùng với con cái! Đứa trẻ trước 10 tuổi, tính độc lập xét đến cùng chỉ có hạn, bạn cần có sự "hy sinh" cần thiết - đem thời gian nhàn rỗi của bạn (như thời gian xem TV, xem đánh võ, xem đá bóng, xem tiểu thuyết nhàn tản) phân chia một ít cho con cái, cùng vui chi, cùng chuyện trò vui vẻ, cùng học tập với nó!

Gần gũi với con cái, bạn có thể thể nghiệm được nỗi vui vô hạn từ trong đó - niềm vui cha con chỉ tồn tại ở đây. Bạn xem thời gian cùng với con cái là thời gian nghỉ ngơi, là vui chơi, sẽ làm cho tinh thần của bạn càng thêm vui vẻ, tinh lực càng thêm dồi dào, hiệu suất làm việc càng cao hơn. Cùng với con cái sẽ thức tỉnh ký ức thời niên thiếu của bạn, thức tỉnh mộng tưởng thời thanh xuân của bạn, bạn sẽ càng sống càng trẻ. Vậy, cớ sao lại không làm! Bạn biết không? Một trong những việc vui thích nhất của Marx là cùng với con gái gấp thuyền giấy, đánh trận ở dưới nước. Khi Marx cùng với các con của ông, hoàn toàn biến thành một đứa trẻ lớn- niềm vui cha con chỉ tồn tại ở đây.

Nếu như bạn cảm thấy quá mệt mỏi, nếu như bạn cảm thấy tiếng ồn ở thế giới bên ngoài quá lớn, thế thì bạn có thể trở về nhà hưởng một chút niềm vui của cha con nhé!

Chín quá hóa nẫu, vật cực tất phản. Có một số cha mẹ yêu thương con cái đến mức độ chiều chuộng quá cưng, từ trước đến nay không hề dạy bảo nghiêm khắc. Vô số sự thực đã chứng tỏ những đứa trẻ được nuông chiều, quá cưng cũng là những đứa trẻ hư, không xứng đáng. Tính tự do phóng khoáng không thể chung sống bình thường với người khác được, sợ khổ sợ bẩn, sợ mệt, tính độc lập kém là đặc trưng nổi bật của nó. Yêu thương nó đã biến thành hại nó, lại có thêm một ví dụ muốn một đàng thành một nẻo của cuộc sống.

Hay là bạn cho rằng nếp sống xã hội không tốt, nếp sống ở nhà trường không tốt, môi trường bên ngoài tồi tệ làm cho con bạn trở nên hư hỏng. Nhưng bạn cũng rõ rằng con cái người ta có triển vọng và con cái không xứng đáng của bạn đang sống trong hoàn cảnh xã hội như nhau, cùng học trong một lớp. Có thể tiêm nhiễm nếp sống không tốt hay không, có thể học lấy cái xấu ở bên ngoài hay không, xét đến cùng ở con cái là đã nhận được sự nuôi nấng và dậy dỗ như thế nào của bạn. Nguyên nhân cuối cùng vẫn là ở bạn: ở chỗ bạn dạy con cái nhận ra và thích nghi với môi trường bên ngoài như thế nào.

Hay là bạn nói bản tính của đứa bé này không phải là người hữu dụng, dù bạn đã dùng hết sức mình để dạy dỗ, nó vẫn không thành người. Tạm thời không nói luận điểm này là không có một chút căn cứ, hoàn toàn hoang

đường, cho dù như bạn nói, trời sinh như vậy, không phải vẫn là do bạn sáng tạo ra sao? Nguyên nhân cuối cùng chẳng phải vẫn là do bạn sao?
Ảnh hưởng của cha mẹ đối với con cái có thể là trực tiếp, hữu hình, điều này có thể là cha mẹ thông thường đều cảm thấy, nhưng vẫn có nhiều ảnh hưởng gián tiếp, vô hình mà nói chung cha mẹ không cảm nhận ra.
Lời nói, cử chỉ của cha mẹ, phẩm cách tính tình, quan hệ giữa cha mẹ, thái độ cha mẹ xử lý các quan hệ nhân sự, tất cả mọi việc làm và ngôn ngữ của cha mẹ đều trong vô hình soi chiếu vào thâm tâm của con cái, phát sinh kích thích và tác dụng biến đổi ngấm ngầm đối với con cái, từ đó hình thành nhân cách và tâm tính của đứa trẻ.
Cha mẹ là người thầy giáo đầu tiên, là tấm gương đầu tiên của con cái. Gia đình sẽ là học đường đầu tiên của con cái - Trường Mẹ chân chính. Sự nhào nặn đầu tiên của trẻ con bắt đầu từ đây.
Cho nên, cha mẹ thực hiện dạy dỗ; trước tiên ở chỗ tự xét lại mình. Tự xét lại mình là trí tuệ sâu xa nhất lại mang theo tính chất căn bản của loài người. Về mặt giáo dục con cái đã từng được nghiệm chứng vô số lần.
Cha mẹ của những đứa con không xứng đáng cần xem lại những hành vi của mình, uốn nắn lại trạng thái tâm lý của mình, từ đó tìm ra phương pháp đúng đắn, hợp lý để thực hiện lòng yêu thương con cái, con cái của bạn nhất định sẽ biến thành xứng đáng hơn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

15- Khoảnh khắc hôn nhân tan vỡ

** Cái mà bạn khổ tâm theo đuổi, rút cuộc đã thành tai họa.*
** Người ta không thể có thói kiêu ngạo, nhưng không thể không có tính ngông nghênh.*
** Chúng tôi vì không biết rõ mới kết hôn, vì biết rõ nên chia tay.*
Tiểu thuyết viết đến một trình độ nhất định, ly hôn. Vẽ đến một trình độ nhất định, ly hôn. Đạo diễn đến một trình độ nhất định, ly hôn. Ra nước ngoài đến một thời gian nhất định, ly hôn. Kiếm tiền đến một số lượng nhất định, ly hôn.
Ly hôn. Ly hôn. Ly hôn!
Làn sóng ly hôn đang ầm ầm đổ tới!
Lý do ly hôn có nghìn vạn lẽ, đây mới chỉ đưa ra một phương diện - một bên nam (nữ) giành được một chút thành tựu trong sự nghiệp, nên thích mới nới cũ, tiếp nhận người thứ ba, vứt bỏ một bên khác.
Đây là một kiểu ly hôn bị trách móc nhiều nhất, một kiểu ly hôn một phía đau khổ nhất.
Bạn đã bị vứt bỏ. Một kẻ qua cầu rút ván, lạnh lùng khắc nghiệt không có tình người, thích mới nới cũ đi tìm niềm vui mới khác.
Đời người thường thường lâm vào dòng xoáy lốc mâu thuẫn như sau: Cái bạn khổ tâm theo đuổi, rút cuộc lại biến thành tai họa. Năm ấy bạn một lòng mong muốn anh ta (cô ta) thành đạt sự nghiệp, nổi trội hơn người. Vì thế, bạn đã đứng sát ngay sau anh ta, không mệt mỏi ngấm ngầm hiến dâng tất cả.
Đến nay, anh ta đã thành công, đã nổi tiếng. Đã đứng cao hẳn trên hàng vạn người. Bạn chỉ có thể đứng sau anh ta cách xa vời vợi, xa đến nỗi anh ta hầu như không nhìn thấy bạn nữa.
Người ta nói trong thế giới đàn ông, phía sau mỗi người thành công đều đang đứng một người vợ hiền giỏi giang tài cán.
Còn trong thế giới đàn bà thì phía sau mỗi người thành công càng chẳng phải là đang sừng sững một người chồng vĩ đại sao?
Người thành công là làm cho người ta khâm phục.
Một người thành công cùng với việc lăn lộn gian nan của anh ta, không ngừng tiến công, từng bước hướng tới con đường thành công, tính chất tâm lý của anh ta, cảm giác của anh ta, cá tính của anh ta, việc theo đuổi của anh ta cũng tương ứng biến đổi theo. Nhưng một người phẩm hạnh thanh cao, xem linh hồn và nhân cách cao hơn thể xác, một người trong đời sống vợ

chồng đã từng giành cho đối phương tình yêu chân chính, bất kể anh ta giành được thành công như thế nào, bất kể mọi cái của anh ta phát sinh thay đổi bao nhiêu, anh ta cũng quyết không thể vứt bỏ người vợ đã thôi thúc anh ta giành được thành công. Anh ta nhất định sẽ để cho cả vợ chồng cùng chia xẻ niềm vui của thành công, từng giờ từng phút anh ta vẫn ghi nhớ trong thành công của anh ta đã ngưng đọng máu và mồ hôi của hai vợ chồng. "Huân chương quân công, có một nửa của tôi, cũng có một nửa của bạn". Đó chính là người đàn ông chân chính, người đàn bà vĩ đại.

Điều đáng tiếc là, bạn không gặp được người bạn như thế. Cuộc hôn nhân đã tan vỡ, trong tay đang cầm một giấy chứng nhận ly hôn.

Sau khi bị vứt bỏ, có người từ đó chán nản, nhìn thấu Hồng trần, mọi ý nghĩ đều tan, lấy nước mắt làm đầu. Khóc cũng buồn rầu mà cười cũng buồn rầu. Nhiệt tình của sinh mệnh không thể tái hiện, bức tranh cuộc đời đẹp đẽ cũng trôi theo dòng nước.

- Hoàn toàn sai! Bạn có thể không nên như thế!

Cố nhiên, bạn đau khổ, không có cách gì tránh nổi đau khổ. Nhưng, bạn chỉ có từ trong đau khổ thoát ra mới được tính là một người điển hình chân chính. Mọi người đều nói, người ta không thể có thói kiêu ngạo, nhưng không thể không có tính ngông nghênh. Đành rằng bạn đã gặp phải một kẻ phụ tình, một kẻ lợi thế nung nấu ruột gan, một kẻ chỉ có thể cùng hoạn nạn, không thể cùng chung hưởng lạc, một kẻ đê tiện, đến nay chỉ có thể như thế. Trong đó một nửa là sai lầm của bạn mới đầu chọn. Có lẽ anh ta (cô ta) năm ấy cũng đã từng theo đuổi bạn một cách khổ sở, bạn cho rằng có thể sống đến đầu bạc răng long, bạn cho rằng có thể cùng chung hưởng niềm vui mừng của thành công. Phán đoán sai lầm, vận mệnh đã lừa dối bạn. Cốc rượu đắng do mình chưng cất, bạn chỉ có nghiến răng làm một ngụm nốc hết. Khi bạn nâng cốc nuốt hết cốc rượu đắng này phải có chút khí phách anh hùng, thậm chí bạn có thể gầm lên một tiếng to, quả cảm tạm biệt quá khứ và bắt đầu sinh mệnh mới của bạn.

Tòa án đối với một kẻ phụ tình trong hôn nhân hầu như là chịu bó tay, chỉ có đạo đức, lương tâm và dư luận xã hội mới có thể đưa ra lời xét xử vô hình đối với anh ta, để anh ta chịu sự khiển trách vô hình. Bạn đã nhìn thấy kẻ phụ tình này đến kẻ phụ tình khác ung dung tự đắc, mặt mày hớn hở. Nhưng linh hồn của nó, tất nhiên sẽ lần lượt bị tra hỏi nghiêm khắc. Có thể trong lòng nó đang rỉ máu.

Đã đành là như thế, bạn phải hiểu thấu triệt rằng hàm ý cuộc hôn nhân của bạn thất bại là cái gì. Hiện thực, hiện thực vô tình, không thể đối với mỗi một người đều là công bằng. Bạn thừa nhận cũng thế, không thừa nhận cũng thế, buồn rầu cũng thế mà vui vẻ cũng thế, sự thực chính là như thế. Tự trọng, cứu mình thoát khỏi chiếc tàu bị đắm, cứu mình thoát khỏi biển cả,

mới là con đường sáng sủa duy nhất bày ra trước mặt bạn.
Bạn không nên cho rằng sau khi ly hôn lại quay trở về chỗ ban đầu. Đường đời vốn là quanh co, gập ghềnh như thế. Cuộc đời vốn sẽ không tránh khỏi thất bại và vấp váp. Qua thất bại của cuộc hôn nhân lần này, bạn có thêm được một phần kinh nghiệm của đời, sau này có lẽ có thể bớt đi một bước đi đường vòng. Một điều hơn, một điều kém cùng triệt tiêu nhau, nhưng bạn vẫn là bạn. Bạn không thẹn với lương tâm, tâm lý vẫn bình tĩnh. Bạn biết rằng tâm lý bình tĩnh liên quan chặt chẽ tế nhị với hạnh phúc đời người.
Bạn vẫn đi con đường của bạn, cho dù phía trước có phong ba bão táp. Bạn sẽ chuyển đau khổ thành sự theo đuổi sự nghiệp bạn cm thấy thích thú. Trong việc theo đuổi đó, sẽ làm nhạt tất cả mọi đau khổ của bạn, đồng thời đánh thức dậy cái xốc nổi của sinh mệnh và sức sống mới của bạn, giúp cho bạn bắt đầu một cuộc sống mới.
Chỉ cần bạn lòng dạ rộng rãi, kiên nhẫn miệt mài, bất cứ mục đích nào đều có thể đạt được. Dũng cảm tạm biệt quá khứ, đón nhận tương lai của bạn. Tiền đồ ở phía trước tràn ngập ánh sáng huy hoàng.
Ngoài cuộc hôn nhân bị phá vỡ do nguyên nhân đã nói ở trên, thường hay gặp nhất còn có hai tình huống hôn nhân phá vỡ như sau:
Một là, một bên không có cách gì chịu đựng nổi hành vi tồi tệ của một bên khác, do đó dẫn đến ly hôn. Cả hai đều có nỗi đau khổ nhất định. Nếu bạn là người trước có thể xem ly hôn là một sự giải thoát. Theo thời gian đau khổ cũng có thể tự nhiên mất đi, có lẽ đối với hôn nhân mất đi lòng tin, mất đi hứng thú - Vì mỗi lần hôn nhân thất bại từ đó tự đóng cửa lại. Bạn không thể xem người đời đều tốt như thế, nhưng cũng không thể đều xem người đời đều xấu như là chồng trước (vợ trước) của bạn. Cần phải nhận thức lại người đời và phát hiện lại người đời! Người mà bạn hằng lý tưởng chắc chắn không phải ít. Nếu bạn là người sau, có lẽ bạn đã từng nhiều lần hối hận, quyết tâm từ đó thay đổi mình, nhưng lần này đến lần khác đều vẫn như xưa, cho tới lúc hôn nhân phá vỡ mới biết cuối cùng đã mất đi cuộc hôn nhân vốn tốt đẹp. Nuối tiếc suốt đời. Song lúc này quyết sách đúng đắn nhất của bạn chỉ có thể là: sửa chữa triệt để những điều sai trái để trở lại làm người. Một người tỉnh lại đến từ trong cn ác mộng, bạn sẽ cm thấy nhẹ nhõm gấp bội.
Hai là, hai bên đều không vừa lòng đối với quan hệ hiện có, không thích hợp với nhau, không chịu thua lẫn nhau nên ly hôn. Sự kết hợp ban đầu của hai bên là một sự hiểu nhầm, là một lần thất bại, sau khi ly hôn đã để lại một vết thương, một hồi ức đau khổ. Nhưng bạn đừng luôn đào bới lại phần mộ của hồi ức ấy, chỉ có luôn luôn hướng về phía trước, tất cả phải bắt đầu làm lại. "Chúng tôi vì không biết rõ mới kết hôn, vì biết rõ nên chia tay", họ đã chia tay nhau một cách tự nhiên lịch sự, nhẹ nhàng như thế. Những ngày sau gặp

lại vẫn có thể là bạn bè. Đây mới là phái hiện đại.
Ly hôn luôn luôn là đau khổ. Trước ly hôn và sau ly hôn đều có thể có đau khổ. Bởi vì nó có nghĩa là một lần thất bại, trắc trở, đi đường vòng trong đường đời. Nam nữ đều để lại một vết thương lòng. Nếu đã có con cái thì vết thương càng sâu hơn. Tiền đồ sau khi ly hôn là một câu hỏi lớn, cuộc hôn nhân lần sau sẽ có kết cuộc ra sao, liệu có thể gặp được người bạn lý tưởng hay không,... Tất cả những điều đó trước hết cần bạn phải dốc hết dũng khí, tràn ngập niềm tin, mới có thể chiến thắng đau khổ.
Bạn càng vững tin: mặt trời của ngày mai sẽ mọc lên như thường lệ.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

16-Khoảnh khắc hôn nhân tan vỡ

. Cái mà bạn khổ tâm theo đuổi, rút cuộc đã thành tai họa.
. Người ta không thể có thói kiêu ngạo, nhưng không thể không có tính ngông nghênh.
. Chúng tôi vì không biết rõ mới kết hôn, vì biết rõ nên chia tay.
Tiểu thuyết viết đến một trình độ nhất định, ly hôn. Vẽ đến một trình độ nhất định, ly hôn. Đạo diễn đến một trình độ nhất định, ly hôn. Ra nước ngoài đến một thời gian nhất định, ly hôn. Kiếm tiền đến một số lượng nhất định, ly hôn.
Ly hôn. Ly hôn. Ly hôn!
Làn sóng ly hôn đang ầm ầm đổ tới!
Lý do ly hôn có nghìn vạn lẽ, đây mới chỉ đưa ra một phương diện - một bên nam (nữ) giành được một chút thành tựu trong sự nghiệp, nên thích mới nới cũ, tiếp nhận người thứ ba, vứt bỏ một bên khác.
Đây là một kiểu ly hôn bị trách móc nhiều nhất, một kiểu ly hôn một phía đau khổ nhất.
Bạn đã bị vứt bỏ. Một kẻ qua cầu rút ván, lạnh lùng khắc nghiệt không có tình người, thích mới nới cũ đi tìm niềm vui mới khác.
Đời người thường thường lâm vào dòng xoáy lốc mâu thuẫn như sau: Cái bạn khổ tâm theo đuổi, rút cuộc lại biến thành tai họa. Năm ấy bạn một lòng mong muốn anh ta (cô ta) thành đạt sự nghiệp, nổi trội hơn người. Vì thế, bạn đã đứng sát ngay sau anh ta, không mệt mỏi ngấm ngầm hiến dâng tất cả.
Đến nay, anh ta đã thành công, đã nổi tiếng. Đã đứng cao hẳn trên hàng vạn người. Bạn chỉ có thể đứng sau anh ta cách xa vời vợi, xa đến nỗi anh ta hầu như không nhìn thấy bạn nữa.
Người ta nói trong thế giới đàn ông, phía sau mỗi người thành công đều đang đứng một người vợ hiền giỏi giang tài cán.
Còn trong thế giới đàn bà thì phía sau mỗi người thành công càng chẳng phải là đang sừng sững một người chồng vĩ đại sao?
Người thành công là làm cho người ta khâm phục.
Một người thành công cùng với việc lăn lộn gian nan của anh ta, không ngừng tiến công, từng bước hướng tới con đường thành công, tính chất tâm lý của anh ta, cảm giác của anh ta, cá tính của anh ta, việc theo đuổi của anh ta cũng tương ứng biến đổi theo. Nhưng một người phẩm hạnh thanh cao,

xem linh hồn và nhân cách cao hơn thể xác, một người trong đời sống vợ chồng đã từng giành cho đối phương tình yêu chân chính, bất kể anh ta giành được thành công như thế nào, bất kể mọi cái của anh ta phát sinh thay đổi bao nhiêu, anh ta cũng quyết không thể vứt bỏ người vợ đã thôi thúc anh ta giành được thành công. Anh ta nhất định sẽ để cho cả vợ chồng cùng chia xẻ niềm vui của thành công, từng giờ từng phút anh ta vẫn ghi nhớ trong thành công của anh ta đã ngưng đọng máu và mồ hôi của hai vợ chồng. ?Huân chương quân công, có một nửa của tôi, cũng có một nửa của bạn?. Đó chính là người đàn ông chân chính, người đàn bà vĩ đại.

Điều đáng tiếc là, bạn không gặp được người bạn như thế. Cuộc hôn nhân đã tan vỡ, trong tay đang cầm một giấy chứng nhận ly hôn.

Sau khi bị vứt bỏ, có người từ đó chán nản, nhìn thấu Hồng trần, mọi ý nghĩ đều tan, lấy nước mắt làm đầu. Khóc cũng buồn rầu mà cười cũng buồn rầu. Nhiệt tình của sinh mệnh không thể tái hiện, bức tranh cuộc đời đẹp đẽ cũng trôi theo dòng nước.

- Hoàn toàn sai! Bạn có thể không nên như thế!

Cố nhiên, bạn đau khổ, không có cách gì tránh nổi đau khổ. Nhưng, bạn chỉ có từ trong đau khổ thoát ra mới được tính là một người điển hình chân chính. Mọi người đều nói, người ta không thể có thói kiêu ngạo, nhưng không thể không có tính ngông nghênh. Đành rằng bạn đã gặp phải một kẻ phụ tình, một kẻ lợi thế nung nấu ruột gan, một kẻ chỉ có thể cùng hoạn nạn, không thể cùng chung hưởng lạc, một kẻ đê tiện, đến nay chỉ có thể như thế. Trong đó một nửa là sai lầm của bạn mới đầu chọn. Có lẽ anh ta (cô ta) năm ấy cũng đã từng theo đuổi bạn một cách khổ sở, bạn cho rằng có thể sống đến đầu bạc răng long, bạn cho rằng có thể cùng chung hưởng niềm vui mừng của thành công. Phán đoán sai lầm, vận mệnh đã lừa dối bạn. Cốc rượu đắng do mình chưng cất, bạn chỉ có nghiến răng làm một ngụm nốc hết. Khi bạn nâng cốc nuốt hết cốc rượu đắng này phải có chút khí phách anh hùng, thậm chí bạn có thể gầm lên một tiếng to, quả cảm tạm biệt quá khứ và bắt đầu sinh mệnh mới của bạn.

Tòa án đối với một kẻ phụ tình trong hôn nhân hầu như là chịu bó tay, chỉ có đạo đức, lương tâm và dư luận xã hội mới có thể đưa ra lời xét xử vô hình đối với anh ta, để anh ta chịu sự khiển trách vô hình. Bạn đã nhìn thấy kẻ phụ tình này đến kẻ phụ tình khác ung dung tự đắc, mặt mày hớn hở. Nhưng linh hồn của nó, tất nhiên sẽ lần lượt bị tra hỏi nghiêm khắc. Có thể trong lòng nó đang rỉ máu.

Đã đành là như thế, bạn phải hiểu thấu triệt rằng hàm ý cuộc hôn nhân của bạn thất bại là cái gì. Hiện thực, hiện thực vô tình, không thể đối với mỗi một người đều là công bằng. Bạn thừa nhận cũng thế, không thừa nhận cũng thế, buồn rầu cũng thế mà vui vẻ cũng thế, sự thực chính là như thế. Tự

trọng, cứu mình thoát khỏi chiếc tàu bị đắm, cứu mình thoát khỏi biển cả, mới là con đường sáng sủa duy nhất bày ra trước mặt bạn.
Bạn không nên cho rằng sau khi ly hôn lại quay trở về chỗ ban đầu. Đường đời vốn là quanh co, gập ghềnh như thế. Cuộc đời vốn sẽ không tránh khỏi thất bại và vấp váp. Qua thất bại của cuộc hôn nhân lần này, bạn có thêm được một phần kinh nghiệm của đời, sau này có lẽ có thể bớt đi một bước đi đường vòng. Một điều hơn, một điều kém cùng triệt tiêu nhau, nhưng bạn vẫn là bạn. Bạn không thẹn với lương tâm, tâm lý vẫn bình tĩnh. Bạn biết rằng tâm lý bình tĩnh liên quan chặt chẽ tế nhị với hạnh phúc đời người.
Bạn vẫn đi con đường của bạn, cho dù phía trước có phong ba bão táp. Bạn sẽ chuyển đau khổ thành sự theo đuổi sự nghiệp bạn cảm thấy thích thú.
Trong việc theo đuổi đó, sẽ làm nhạt tất cả mọi đau khổ của bạn, đồng thời đánh thức dậy cái xốc nổi của sinh mệnh và sức sống mới của bạn, giúp cho bạn bắt đầu một cuộc sống mới.
Chỉ cần bạn lòng dạ rộng rãi, kiên nhẫn miệt mài, bất cứ mục đích nào đều có thể đạt được. Dũng cảm tạm biệt quá khứ, đón nhận tương lai của bạn. Tiền đồ ở phía trước tràn ngập ánh sáng huy hoàng.
Ngoài cuộc hôn nhân bị phá vỡ do nguyên nhân đã nói ở trên, thường hay gặp nhất còn có hai tình huống hôn nhân phá vỡ như sau:
Một là, một bên không có cách gì chịu đựng nổi hành vi tồi tệ của một bên khác, do đó dẫn đến ly hôn. Cả hai đều có nỗi đau khổ nhất định. Nếu bạn là người trước có thể xem ly hôn là một sự giải thoát. Theo thời gian đau khổ cũng có thể tự nhiên mất đi, có lẽ đối với hôn nhân mất đi lòng tin, mất đi hứng thú - Vì mỗi lần hôn nhân thất bại từ đó tự đóng cửa lại. Bạn không thể xem người đời đều tốt như thế, nhưng cũng không thể đều xem người đời đều xấu như là chồng trước (vợ trước) của bạn. Cần phải nhận thức lại người đời và phát hiện lại người đời! Người mà bạn hằng lý tưởng chắc chắn không phải ít. Nếu bạn là người sau, có lẽ bạn đã từng nhiều lần hối hận, quyết tâm từ đó thay đổi mình, nhưng lần này đến lần khác đều vẫn như xưa, cho tới lúc hôn nhân phá vỡ mới biết cuối cùng đã mất đi cuộc hôn nhân vốn tốt đẹp. Nuối tiếc suốt đời. Song lúc này quyết sách đúng đắn nhất của bạn chỉ có thể là: sửa chữa triệt để những điều sai trái để trở lại làm người. Một người tỉnh lại đến từ trong cơn ác mộng, bạn sẽ cảm thấy nhẹ nhõm gấp bội.
Hai là, hai bên đều không vừa lòng đối với quan hệ hiện có, không thích hợp với nhau, không chịu thua lẫn nhau nên ly hôn. Sự kết hợp ban đầu của hai bên là một sự hiểu nhầm, là một lần thất bại, sau khi ly hôn đã để lại một vết thương, một hồi ức đau khổ. Nhưng bạn đừng luôn đào bới lại phần mộ của

hồi ức ấy, chỉ có luôn luôn hướng về phía trước, tất cả phải bắt đầu làm lại. "Chúng tôi vì không biết rõ mới kết hôn, vì biết rõ nên chia tay", họ đã chia tay nhau một cách tự nhiên lịch sự, nhẹ nhàng như thế. Những ngày sau gặp lại vẫn có thể là bạn bè. Đây mới là phái hiện đại.

Ly hôn luôn luôn là đau khổ. Trước ly hôn và sau ly hôn đều có thể có đau khổ. Bởi vì nó có nghĩa là một lần thất bại, trắc trở, đi đường vòng trong đường đời. Nam nữ đều để lại một vết thương lòng. Nếu đã có con cái thì vết thương càng sâu hơn. Tiền đồ sau khi ly hôn là một câu hỏi lớn, cuộc hôn nhân lần sau sẽ có kết cục ra sao, liệu có thể gặp được người bạn lý tưởng hay không,... Tất cả những điều đó trước hết cần bạn phải dốc hết dũng khí, tràn ngập niềm tin, mới có thể chiến thắng đau khổ.

Bạn càng vững tin: mặt trời của ngày mai sẽ mọc lên như thường lệ.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
17- Khoảnh khắc đi lại với người xa lạ
III- Biển người mênh mang

. Người thích cô độc không phải là dã thú thì là thần linh.
. Chỉ có khi bạn đang lắng nghe mà không phải là bạn đang diễn thuyết, mới có thể hấp thu được kinh nghiệm và trí tuệ của người khác.
. Không thể tiết lộ mình trần như nhộng một cách nhẹ nhàng.

Thế giới quen thuộc vẫn là bắt đầu từ thế giới xa lạ. Người có thể thường xuyên giao tiếp với bạn cuối cùng là rất có hạn. Còn năng lực thật sự hiểu đời, phát hiện ý nghĩa cuộc đời, tìm vị trí của mình, rèn luyện mình thích nghi với xã hội, cần phải bắt đầu từ việc đi lại với người xa lạ. Chỉ có đi lại và so sánh với nhiều người xa lạ, mới thật sự hiểu được con người là một kiệt tác rất tài tình, mới thật sự phát hiện mình trong biển người mênh mang vừa là một cá thể bé nhỏ, cũng là một thế giới độc lập hoàn chỉnh. Thường đi lại với người xa lạ, mà đường đời bạn có thể càng đi càng thênh thang, bạn có thể càng sống càng thanh thản.
Nếu không, không thích đi lại với người khác, tiu nghỉu một mình sẽ mất đi hứng thú, không có lòng hiếu kỳ, không có khát khao tìm hiểu đối với thế giới xa lạ. Ngoài mấy người vì công tác và cuộc sống mà phải làm quen ra, bạn vẫn luôn là nhốt mình vào một mảnh trời đất nhỏ hẹp, thì đường đời bạn có thể càng đi càng hẹp, bạn có thể càng sống càng mỏi mệt. Bạn thậm chí có thể trở thành một quái nhân biến dị.
Bản tính của con người là thích đi lại giao thiệp đi tìm tình bạn.
Chu Tác Nhân nói: "Người là động vật quần thể, anh ta nhất là cô độc... Ngoài những người ngồi nhập thiền, học luyện môn khí công ra, ai cũng đều không ngồi yên ở chỗ, tịch mịch, luôn luôn thích đi lại với người khác..."
Aristotle? đã nói một cách thấu triệt mà hoàn chỉnh, trong sách ?Chính trị học? ông viết: "Người thích cô độc không phải là dã thú thì là thần linh".
Cô độc, thoát ly xã hội, thoát ly nhân quần, anh ta chỉ có thể trở lại núi rừng và đầm lầy, vào hàng ngũ với dã thú.
Cô độc, tránh sự ồn ào của xã hội, từ trong nội tâm của mình đi tìm thế giới bên ngoài, từ sự tồn tại một mình mình đi tìm sự tồn tại của thế giới bao la, anh ta có thể trở thành một nhà triết học, một nhà tư tưởng truyền thống hoặc trở thành vị thần linh. Nhưng xã hội ngày nay bộ mặt đã hoàn toàn

khác hẳn. Cái mà bạn muốn tìm có lẽ người ta đã tìm thấy từ lâu, có lẽ bạn sẽ mãi mãi không bao giờ thể tìm thấy cái vốn đã không tìm thấy. Thần linh sẽ không đến với bạn nữa.
Có thể ngày nay và mai sau vẫn cần cô độc và tịch mịch, nhưng đó là cái cô độc và tịch mịch không ngoại trừ sự tiếp xúc xã hội rộng rãi và đọc lướt qua rộng rãi nền văn minh nhân loại.
Bạn là một con người, bạn là động vật của xã hội, không có cách gì không giao tiếp với người khác.
Còn sự đi lại giữa người với người không có ai lại không bắt đầu từ xa lạ. Hoặc là trước lạ sau quen từ xa lạ đi đến quen thuộc, có người đã trở thành bạn tri kỷ. Hoặc là chỉ trong biển người vội vàng qua lại, chỉ gặp mặt một lần để rồi chẳng khi nào gặp lại. Bất kể quan hệ của các bạn tương lai phát triển ra sao, dù thế nào cũng phải bắt đầu từ xa lạ.
Người vì chờ tàu xe, hoặc vì cùng ngồi chung xe, tàu, máy bay, mấy người xa lạ cùng ngồi một chỗ, trước tiên dùng ngôn ngữ thậm chí dùng cái bắt tay để phá cái vắng vẻ tịch mịch, phá cảm giác xa lạ nói chung là người có cá tính hướng ngoại, tự cảm thấy tốt đẹp mà tinh lực dồi dào, anh ta thường đứng ở địa vị chủ động giao tiếp qua lại.
Đi lại với người xa lạ, điều tối kỵ là lợi dụng xa lạ, lợi dụng không hiểu biết nhau mà tự tâng bốc mình, khoác lác thổi phồng ba hoa thiên địa, hoàn toàn khác với tình hình thực tế. Cho rằng có thể thông qua thổi phồng để nâng cao mình lên, có thể nhận được tình cảm tốt hoặc sùng bái của người xa lạ. Đây là một kiểu làm dở nhất, ngu xuẩn nhất.
Có thể có một số người trẻ tương đối giản đơn, ấu trĩ nhất thời tin việc thổi phồng của bạn, cho là năng lực của bạn phi thường, học vấn siêu quần; lưng dắt bạc triệu, đang thăng quan tiến chức vùn vụt. Do đó mà tôn sùng bạn, ngưỡng mộ bạn. Lúc đó bạn thật vui sướng, hoàn toàn thỏa mãn tâm lý hư vinh, có thể sự thỏa mãn ngắn ngủi như thế sẽ phải trả giá rỗng tuếch lâu dài hơn. Bởi vì tâm lý ở nơi sâu kín của kẻ tự thổi phồng, phần nhiều là tự ti. Chỉ có tự ti ở một mặt nào đó không đạt mới tự thổi phồng mặt đó. Còn mặt nào thật sự hoàn toàn xuất sắc, thì bạn lại sẽ không thổi phồng nữa. Người viết tiểu thuyết vào loại bậc thầy quyết không bao giờ lại tự thổi phồng tiểu thuyết của mình viết tốt như thế nào, thế nào, chỉ có món hàng loại ba khập khễnh mới tự thổi phồng là loại bậc thầy tiểu thuyết. Hào phú cỡ bự quyết không tự khoe mình có nhiều tiền như thế nào, chỉ có tiểu thương vừa mới lăn khỏi ổ bần cùng mới hay tự khoe khoang buôn bán thịnh vượng ra sao, tiền tài sung túc thế nào.
Một khi việc thổi phồng bị phát hiện, bạn sẽ cảm thấy không còn chỗ dung thân, còn có thể bị một trận chê cười.
Một người hơi có chút kinh nghiệm xã hội, đối với vua bốc phét, chỉ nhìn

qua đã có thể phân biệt được. Như vậy tự khoe khoang khoác lác không những không thể làm cho người ta có cảm tình tốt, mà hoàn toàn ngược lại, rất dễ dàng làm cho người ta chán ghét, từ đó không muốn đi lại với anh ta. Cho nên, những người thích tự tâng bốc mình khó kết giao được bạn bè, càng khó kết giao được với bạn bè thật lòng thật dạ.
Khi đi lại với người xa lạ, để tiện cho đối phương tìm hiểu bạn, để tiện cho việc giao tiếp nên tự giới thiệu ngắn gọn một cách thực tế khách quan. Nhưng đối với việc tìm hiểu đối phương cần phải thận trọng, tốt nhất là đợi người khác tự giới thiệu, không nên dùng phương thức tra hỏi để tìm hiểu người khác. Nếu không may bạn động chạm đến chỗ đau hoặc chỗ giấu giếm của người khác, sẽ có thể xuất hiện cục diện khó xử.
Ví dụ như bạn hỏi một bạn nữ: ?Con bạn bao nhiêu tuổi rồi? Đã đi học chưa??, có thể bạn nữ này có chứng không chửa đẻ, hoặc cách đây không lâu con của chị ta gặp phải bất hạnh không ngờ. Bạn đã chạm phải chỗ đau đớn của đối phương, làm cho chị ta không vui. Bạn cũng khó xử.
Để giao thiệp với người xa lạ tương đối chuẩn xác mà vui vẻ, học một ít kiến thức ngôn ngữ của động tác là rất tốt. Ngôn ngữ động tác bảo cho chúng ta làm thế nào thông qua các động tác thân thể của người khác đại thể phán đoán được tính cách và cảnh ngộ cuộc đời của người khác. Ví dụ bạn nhìn thấy một người luôn luôn dướn thẳng lưng, khi đi đường luôn ưỡn ngực, thì đại thể bạn có thể phán đoán: người này tinh thần hăm hở, tràn ngập niềm tự tin. Nếu như nhìn thấy một người luôn ôm bụng cuộn tròn, thì đại khái có thể phán đoán anh ta tinh thần có chỗ lo lắng, chán nản hoặc buồn rầu.
Bạn còn có thể từ cách ăn mặc, kiểu tóc, tướng mạo của người khác biết được nhiều thông tin về anh ta. Ví dụ một người độ tuổi trung niên, ăn mặc ngay ngắn, đầu tóc bóng mượt mà chải chuốt gọn gàng, khuôn mặt hồng hào, trán đầy đặn và nhẵn bóng, bạn có thể phán đoán anh ta đại khái đang ở lúc tâm trạng vui vẻ, sự nghiệp hưng vượng.
Có một cách phán đoán đại thể chuẩn xác đối với người xa lạ, khi đi lại giao tiếp sẽ có thể tháo gỡ được rất nhiều trở ngại, dễ dàng tạo ra sự thoải mái. Chỉ có điều là bạn không nên chỉ nhìn hình dáng bề ngoài mà đánh giá người đó tốt hay xấu.
Khi giao tiếp với người xa lạ, không để ý đến người khác có hào hứng với câu chuyện của bạn hay không, chỉ thao thao bất tuyệt, bàn luận viển vông cao xa, không để cho người khác nói chêm vào, hơn nữa lại không lắng nghe lời người khác là cực kỳ sai lầm và ngu xuẩn. Người thông minh thường thường phần nhiều đều làm người nghe. Bởi vì chỉ khi bạn lắng nghe mà không phải là bạn đang diễn thuyết, bạn mới có thể hấp thụ được kinh nghiệm và trí tuệ của người khác. Bạn nên dùng vài câu khéo léo hoặc ở giữa chừng ngẫu nhiên chêm vào vài câu, kích thích đối phương.

Trên đời có nhiều người khi lần đầu giao tiếp với bạn, cảm thấy có một số ý hợp với bạn, thấy bạn vui vẻ làm người nghe của anh ta, thường thường dốc hết mọi lời lẽ mà suốt đời anh ta tự cho là hay nhất kích động lòng người nhất để nói cho bạn nghe, hoặc để làm thầy của bạn - thích làm thầy người khác là một sai lầm nghiêm trọng của con người, lại cũng là một nhân tính (tính người) phổ biến - hoặc để giành được tình cảm tốt của bạn đối với anh ta. Trước mắt những người này, cách chọn lựa đẹp nhất của bạn là làm một người nghe chăm chú. Khi làm quen với những người xa lạ, thường thường đóng vai người nghe chăm chú như thế thì bạn sẽ thu nhận được nhiều bổ ích không kém gì đọc sách. Nếu gặp một người có học vấn cao bạn có thể lấy thành ý để làm ông ta cảm động, dẫn ra được đề chuyện của ông ta, sau một khoảng thời gian trao đổi đạt tới được mức độ thành thật với nhau, thì thu hoạch của bạn sẽ càng lớn. ?Ngồi trao đổi với Ngài một lần, bằng đọc sách đến mười năm?, tuy nhiên câu nói này có hơi khoa trương một chút, song cũng có đến ba phần đạo lý chứa đựng ở trong đó.
Đứng trước một người xa lạ, không biết gốc tích của anh ta không thể tiết lộ mình trần như nhộng một cách nhẹ nhàng hoặc nhầm xem người xấu thành người tốt, hoặc mới gặp mặt đã xẩy ra vướng mắc về kinh tế với người khác, đều dễ tạo nên hối hận về sau. Bất kể là già trẻ trai gái, đối với người xa lạ phải có tâm lý đề phòng. Thế giới bao la, lòng người khó lường, gặp mặt giao tiếp lần đầu tiên phải hạn chế ở mức sơ cấp. Về sau phát triển như thế nào phải theo từng người có khác nhau. Không thể đem giới hạn vốn phải ở lần gặp thứ hai, thứ ba hoặc sau nhiều lần gặp mới có thể đạt tới lại đột phá đưa ra sớm. Nếu các bạn thật sự có duyên phận với nhau, cùng ăn ý với nhau thì sẽ hẹn gặp nhau lần sau. Cho dù mới gặp nhau đã yêu nhau, tốt nhất cũng phải chờ khi gặp lại lần thứ hai, thứ ba mới từ từ triển khai.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
18- Khoảnh khắc đi lại với đồng nghiệp

. Sống không cần sở hữu, làm việc không nhờ cậy, có công lao không kể.
. Đâu có ông thánh có thể nhìn thấy thấu rõ được tên nào đáng yêu,? tên nào phi thường nhiều đến như thế?
. Trong "thánh kinh" gọi ghen tỵ là con mắt ác.

Cuộc cạnh tranh ngấm ngầm dẫn đến ghen ăn tức ở, trở thành đối địch thù oán, phần nhiều thường xẩy ra trong đồng nghiệp với nhau. Cùng giúp đỡ nhau, cùng chung mưu cầu và thành đạt một sự nghiệp, trở thành bạn tri kỷ cũng phần nhiều xẩy ra trong đồng nghiệp với nhau.

Vậy làm sao để đi lại được với đồng nghiệp?

Làm tiêu biến ý nghĩa mặt phụ, nhấn mạnh ý nghĩa mặt chính. Hãy làm cho ý nghĩa mặt phụ chuyển hóa sang ý nghĩa mặt chính. Đó là quyết sách đẹp nhất.

Lý giải ý nghĩa mặt phụ, cởi mở thông thoáng, đi đường vòng. Đó là trung sách.

Nhấn mạnh ý nghĩa mặt phụ, tiêu biến ý nghĩa mặt chính, đó là hạ sách ngu xuẩn.

Đồng nghiệp là người trong cùng đơn vị cùng theo đuổi sự nghiệp như nhau. Điều kiện công tác và môi trường của các bạn giống nhau, mục tiêu theo đuổi đại thể như nhau, chính hoàn cảnh này tạo ra sự cạnh tranh không có cách nào tránh được. Qua thời gian cạnh tranh sẽ có người thành công và thất bại trong đồng sự. Người thành công được ngưỡng mộ và chúc mừng, đồng thời lòng đố kỵ - nhược điểm của nhân tính- cũng có thể đột nhiên biểu lộ ra. Lúc này, nếu như bạn là người thành công, có thể đem thành công của mình lý giải thành sự thành công của nhiều người. Giữa đồng sự với nhau vốn cùng liên quan với nhau. Ví dụ như biên tập ra một cuốn sách tốt sản sinh ảnh hưởng tương đối lớn thì chắc chắn nó đã ngưng đọng sức lao động của một tập thể, bao gồm biên tập, tác giả, nhà xuất bản, nhà in thậm chí còn bao gồm cả hiệu sách và bạn đọc vui lòng tiếp nhận quyển sách này. Một mình bạn độc lập khó có thể làm ra được nó. Bạn cần phải làm cho mọi người, về tâm lý cùng chia sẻ niềm vui thành công của bạn, xin đừng tham vơ công của thiên hạ làm của mình! Hơn nữa, bạn xem mình là ngọn nến đồng thời chiếu sáng mình cũng chiếu sáng người khác, mọi chỗ mọi nơi khiêm tốn cẩn thận, đem năng lực và tài hoa của mình vui vẻ hiến dâng cho tập thể của mình, hiến dâng cho bạn đồng nghiệp của bạn. Chìa tay ra hy

sinh thời gian và tinh lực nhất định của bạn để giúp đỡ người tạm thời tiến sau bạn, bạn sẽ có niềm vui vô kể, bạn sẽ nhận được nhiều điều có ích. Hơn nữa, bạn sống không cần sở hữu, làm việc không nhờ cậy, có công lao không kể. Như vậy người ghen ăn tức ở với bạn sẽ giảm đi rất nhiều; người tôn trọng bạn, muốn làm bạn với bạn sẽ tăng lên mạnh mẽ. Đó là thực hiện thượng sách, chuyển hóa ý nghĩa mặt phụ thành ý nghĩa
mặt chính.

Bạn không nên nhầm cho nó là chủ nghĩa bình quân, chủ nghĩa quét sạch, chủ nghĩa luồn cúi. Trên thực tế không có bình quân, bạn không hề bị quét khỏi, bạn cũng không hề luồn cúi. Bạn vẫn là người thành công, vinh dự và lợi ích bạn nhận được, sự khâm phục và tôn trọng bạn nhận được sẽ vì thế mà càng nhiều hơn, không hề giảm và mất mát chút nào. Nhân cách của bạn lại càng cao hơn. Cho dù về vật chất bạn tạm thời có thể giảm bớt một chút đỉnh, nhưng so với những cái tăng lên, bạn vẫn là người thắng. Hơn nữa tương lai còn dài, bạn giành được quan hệ quần chúng tốt đẹp, giảm bớt những phiền phức trên quan hệ nhân sự, hiệu suất công tác của bạn sau này càng cao hơn, làm việc càng vừa lòng hơn, thành tựu càng to hơn, lợi ích bạn thu nhận được cũng có thể nhiều hơn. Đây là thắng lợi của thượng sách.

Hầu như ai cũng đều có tâm lý hiếu thắng, mọi người đều hy vọng đạt được thành công, nhưng lại cứ khăng khăng mình đã lạc hậu rồi. Lúc này, nhìn thấy người khác lên vùn vụt, trong lòng sinh ra ghen tỵ. Việc đó có lẽ là lẽ thường tình của con người. Đâu có ông thánh có thể nhìn thấu rõ được tên nào đáng yêu, tên nào phi thường nhiều đến như thế? Đâu có ông thánh có thể bằng lòng xử lý những cái xấu của nhiều người nhiều như thế? Người người trở thành ông thánh thì thế giới này chẳng đi đời nhà ma ư? Người ta tức bạn, ghen tị bạn khi nhìn thấy bạn được đề bạt, bạn được trọng thưởng, ngấm ngầm anh ta sinh ra ngang ngược, từ đó quấy phá hoặc phịa chuyện để vu cáo hãm hại bạn, đi báo cáo cấp trên làm lẫn lộn những điều nghe thấy. Cấp trên ngu dốt sợ trách nhiệm do đó tin theo những lời nói của kẻ tiểu nhân, tạm thời vứt bỏ ý đồ đề bạt bạn và trọng thưởng bạn. Tất cả những điều này đều có thể lý giải. ở thế giới này, ông thánh cực kỳ hiếm thấy, nhưng tiểu nhân đầy đường đầy phố nơi nào cũng gặp. Bạn cần phải thừa nhận và bằng lòng với tồn tại khách quan như thế. Cho dù một khi bạn không thừa nhận và không bằng lòng thì anh ta cũng vẫn tồn tại. Bạn nên hiểu tâm lý cạnh tranh sinh tồn của anh ta là bình thường, chỉ có một chút kỹ thuật phạm quy mà thôi.

Do đó, với tiền đề bạn hiểu được tất cả những điều này, để tránh sự ghen tỵ của đồng nghiệp, để trốn tránh một số phiền phức về nhân sự không cần thiết, bạn nên giấu mũi nhọn của mình, không nên xuất đầu lộ diện, bạn hãy sống cuộc sống lặng lẽ, theo đuổi tinh thần trung dung, bạn sẽ như Lâm Ngữ

Đường đã say sưa kể lại, tìm được một thứ cân bằng giữa hoạt động và không hoạt động, làm một người vừa hữu danh vừa vô danh. Bạn không trực tiếp cạnh tranh với đồng nghiệp, bạn theo đường vòng mà đi. Sau này bạn sẽ giảm bớt nhiều đồng nghiệp ghen tỵ bạn, cũng giảm bớt nhiều đồng nghiệp ngưỡng mộ bạn. Đó là trung sách.
Thực hiện trung sách có thể nhìn bề ngoài không tổn thất người khác và mình, nhưng trên thực tế là bỏ mình tổn thất mình, nhất là đối với sự nghiệp của một đoàn thể càng tổn thất hơn. Nếu như ai ai cũng bằng lòng với trung dung thì thế giới này cố nhiên là yên tĩnh hơn, thái bình hơn, nhưng đó chỉ là một đầm nước tù, không biết đã làm chậm lại bao nhiêu năm tháng của lịch sử.
Trên thực tế, người đời rất khó cam chịu giữ trung dung, tinh thần trung dung về bản chất đi ngược lại với tính cách con người bình thường. Lâm Ngữ Đường vui vẻ đi theo con đường trung dung như thế, mà một đời ông vẫn trước sau chưa từng trung dung, thanh danh của ông vẫn ngày càng lớn, thậm chí đến lúc hơn 80 tuổi, còn muốn sống thêm 10 năm nữa, làm thêm một sự nghiệp, ông vẫn luôn luôn tôn sùng ?văn chương cũng biết một ít, nhưng những bài văn gửi đến cho ?báo Taiwushi? có một nửabị trả lại, còn một nửa được đăng tải?, nhưng những bài ông viết, chỉ cần ông bằng lòng phát biểu thì đại khái có thể phát biểu cả một trăm phần trăm.
Ngày nay bạn tìm được mấy đạo sĩ nửa ẩn nửa hiện đi bàn non xanh với tiều phu, đi bàn nước biếc với ngư phủ?
Trên đời nhiều người nói là mình thỏa mãn với việc không chạy trước thiên hạ mà cũng không đi sau thiên hạ, thực ra cũng chỉ có thể như vậy, người ở giữa trong đám đông người vẫn là tuyệt đại đa số. Có người nói là mình giấu cất mũi nhọn, không cạnh tranh với đồng nghiệp, kỳ thực là? kết quả mũi nhọn đã hết, không có cách gì để cạnh tranh
Bạn không thể chọn cách đó. Cách này trên thực tế là không thực hiện được, nó có thể làm cho bạn chao đảo trên đường đời, ruột rối lên như mớ bòng bong. Lúc vốn có thể lên vùn vụt, có thể giành được thành công to lớn, đã bỏ lỡ thời cơ.
Khi đi lại với bạn đồng nghiệp, hạ sách ngu xuẩn nhất đương nhiên chính là ghen tỵ. Ghen tỵ đồng nghiệp thành công, bực tức đồng nghiệp được một chút lợi. Trương Tam chia nhà chiếm được chỗ tiện lợi, Lý Tứ được đánh giá có ưu điểm, Vương Ngũ dựa vào cái gì có thể đề bạt cán bộ? Đều có thể trở thành đối tượng của ghen tỵ.
?Thánh kinh? gọi ghen tỵ là ?con mắt ác?, ghen tỵ sẽ đem hung hiểm ném vào chỗ ánh mắt của anh ta nhìn tới. Gaiyin do ghen tỵ đã giết chết người anh em thân thiết của mình APO. Hoàng đế cổ La Mã yêu thích nghệ thuật là Atian, do lòng hư vinh quá mạnh mà ghen tỵ với nhà thơ và họa sĩ. Họ đã

bị bêu danh muôn thuở, bị người ta phỉ nhổ.
Không nghi ngờ gì nữa, ghen tỵ là một loại tâm thái đê tiện, là trạng thái tâm lý không lành mạnh. Y học xưa nay, trong ngoài nước đều chỉ rõ, các loại tình trạng tâm lý không lành mạnh, đều có thể trực tiếp hoặc gián tiếp làm tổn hại thân thể, dẫn đến các loại bệnh tật nẩy sinh. Bạn biết, nhiều người có bệnh gan, bệnh dạ dày, bệnh phổi, bệnh tim, bệnh mắt đều có thể tìm thấy các nguyên nhân trực tiếp hoặc gián tiếp từ trong trạng thái tâm lý của họ. Ghen tỵ hầu như là đại biểu tổng hợp của các loại tâm tình không tốt. Người trong lòng mang lòng ghen tỵ, hãy coi chừng thân thể
của bạn!
Nhiều mâu thuẫn nhân sự trong nội bộ một đơn vị phần lớn đều do sự ghen tỵ giữa đồng nghiệp gây nên. Ghen tỵ người khác, bạn sẽ vô hình trung bị cuốn vào trong cuộc tranh chấp nhân sự không bao giờ dứt, tốn hao phần lớn thời gian và tinh lực không cần thiết, làm cho bạn kiệt sức, buồn phiền không thể chịu được.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

19- Khoảnh khắc đi lại với lãnh đạo trực tiếp

. Bạn nhất thiết không nên đưa ra điều gì và chủ ý thay loại lãnh đạo này.
. Nhìn bề ngoài kẻ nịnh nọt có phần khôn vặt, nhưng từ thực chất để nhìn thì anh ta là ngu xuẩn và đê tiện.

Chung sống với lãnh đạo (sếp) trực tiếp như thế nào, không nghi ngờ gì ý nghĩa quan trọng đối với hoàn cảnh công tác của bạn, sự nghiệp hư suy, tiền đồ xử thế. Chung sống được hài hòa, lãnh đạo sẽ tán thưởng bạn, trọng dụng bạn, bạn sẽ làm việc có hứng thú, hăng hái, sự nghiệp hưng vượng, tiền đồ sáng sủa. Chung sống không tốt, ông ta giao cho bạn việc khó khăn, gây trở ngại bạn làm không hào hứng, nản lòng nhụt chí, hoặc làm ơn nên oán, tiền đồ ảm đạm. Thậm chí hành bạn lên bờ xuống ruộng đến mức bạn phải đi tìm lại công tác khác. Nhưng bất kể là bạn đến đâu vẫn còn phải gặp lãnh đạo mới, còn phải đối mặt với vấn đề đi lại, giao tiếp với lãnh đạo như thế nào. Trừ phi bạn là hoàng đế, làm tổng thống suốt đời.

Trước tiên tìm hiểu lãnh đạo, phân biệt ông ta thuộc loại nào, sau đó mới theo bệnh bốc thuốc, thiết kế phương án quan hệ tốt làm tiền đề đi lại hợp lý. Bạn nhất thiết không nên thay một lãnh đạo đang như gió xuân được ý mà lại kiêu ngạo ngang ngược, ngông cuồng tự đại đưa ra bất cứ điều gì và chủ ý.

Con người này khắp nơi đều cho mình là trung tâm, tôi bảo sao thì làm như thế, không coi ai ra gì, lòng hám hư vinh cực lớn. Ông ta không coi bộ hạ của mình ra gì, bộ hạ chỉ là công cụ của ông ta tùy ý lợi dụng, ông ta hầu như không tin trong bộ hạ của mình có người về tài năng hơn ông ta. Hơn nữa, con người như thế phần nhiều dã tâm trắng trợn, một lòng một dạ leo lên trên. Ông ta đem tinh lực chủ yếu dùng vào việc lôi kéo cấp trên của ông ta, còn đối với ý kiến của thuộc hạ thường bỏ ngoài tai. Bạn đưa ra điều gì, đưa ra chủ ý với con người như thế, chỉ là phí lời, tốn công vô ích. Ông ta rất khó làm quen với bạn, đặt bạn vào trong tầm mắt của ông ta, mặc dù bạn có kiến giải tương đối cao siêu, hơn nữa ông ta cũng có thể nhìn thấy rõ điều đó, nhưng ông ta cũng không thể trực tiếp làm theo cách bạn nói. Ông ta có thể sẽ mượn kiến giải của bạn, biến đổi một mánh khóe, chuyển đổi một góc độ, đưa ra phương án của mình, từ đó làm cho bạn tiêu biến, nêu bật và đề cao bản thân ông ta. Có thể ông ta kéo dài việc thực hành chủ ý của bạn, kéo dài lâu mãi thì vứt đó bỏ mặc. Đối mặt với người lãnh đạo như thế, đừng để

ý đến ông ta nữa, bạn hãy làm tốt phần công việc của mình đã là tốt lắm rồi. Nếu như bạn có công việc cần phải giao tiếp với ông ta, mà lại cần phải nhờ ông ta, bạn chỉ cần vờ thoáng qua một lượt, hơi kích thích một chút tâm lý hư vinh của ông ta, để cho ông ta được thỏa mãn một chút, lúc này bạn có thể làm việc thuận lợi.

Bạn nhất thiết không nên đưa ra những điều và chủ ý có ảnh hưởng lớn, giàu ý thức sáng tạo thay cho một người lãnh đạo tầm thường không có năng lực hoặc cổ hủ cứng nhắc.

Người lãnh đạo tầm thường không năng lực, khó có thể trở thành người bạn thân thiết với một thuộc hạ khôn ngoan tài cán. Người cổ hủ cứng nhắc cũng không có thể yêu chuộng một thanh niên dạt dào sức sống. Con người như thế tư duy trì trệ, phản ứng chậm chạp, quen với cung cách cũ kỹ sẽ cự tuyệt theo bản năng hoặc phản cảm với sự vật mới mẻ. Con người ông ta sống ở thời hiện đại, nhưng tư tưởng của ông ta thì ngừng trệ ở thời cổ xưa. Bạn đưa ra cho con người như thế những chủ ý chứa đựng nhiều ý thức sáng tạo chẳng khác gì đàn cầm gảy tai trâu. Ông ta không có cách gì để hiểu nổi bạn, không những không thu nhận ý kiến của bạn, mà còn có thể có phản cảm đối với bạn, cho rằng con người bạn tâm tính hấp tấp xốc nổi, không thận trọng, không đáng tin, làm cho dở khóc dở cười. Bạn cố hết sức tránh tiếp xúc với ông ta mới là sáng suốt. Nếu cần phải gặp ông ta, có việc cần ông ta, thì bạn có thể nói một vài chuyện có thể làm cho ông ta gợi lại những ký ức tốt đẹp - người như vậy thường thích nhớ lại chuyện cũ, người tầm thường thường hay nhớ lại thành công, người già khọm thường hay nhớ lại thời trai trẻ của mình. Khi ông ta say sưa ở đó, đang vui sướng, bạn có thể làm việc thuận lợi.

Bạn nhất thiết không nên? thay một lãnh đạo chỉ sợ người khác lên thay chỗ ông ta đưa ra bất cứ chủ ý nào uyên thâm.

Con người này tài năng bình thường, thành tích hoạt động không đáng kể, tâm lý mềm yếu, thường mắc chứng sợ sệt, lo lắng người có năng lực trong bọn thuộc hạ của ông ta thay thế ông ta. Đây là một loại lãnh đạo không muốn để cho những người có năng lực và người mạnh tồn tại. Nếu bạn vì người lãnh đạo như thế đưa ra chủ ý uyên bác, vô tình đã tự sa vào lưới. Ông ta không những không thể tiếp nhận chủ ý của bạn, mà còn có ý cảnh giác đối với bạn, tăng thêm phần tâm lý đề phòng. Chỉ cần ông ta làm được, thậm chí ông ta có thể tìm cách hạ thấp bạn, bài xích bạn dẫn đến ép bạn phải đi khỏi. Bạn rất khó làm được việc gì ghê gớm dưới tay của ông ta. Đi lại với loại lãnh đạo như thế, ít nói thì hơn. Tránh chỗ buồn phiền và chỗ đau khổ của ông ta hoặc nói chuyện phiếm thuộc loại tiền đồ tốt đẹp ông ta có thể tin là thật.

Cùng làm việc với người lãnh đạo dạng ngông cuồng tự đại, dạng tầm

thường không năng lực, dạng cổ hủ cứng nhắc, dạng mắc chứng sợ như trên luôn cảm thấy tức anh ách và khó chịu. Nếu như những người này không trực tiếp cản trở công việc bạn đang làm, bạn cố gắng tránh tiếp xúc chính diện với ông ta, ít để ý đến ông ta, bạn biết đâu lại đứng vững chắc chắn, có thể làm nên sự nghiệp.
Nếu bạn lại không tin gian tà, đã biết rõ trong núi có hổ vẫn cứ đi vào núi. Bất chấp mọi sự mình làm mình chịu. Như thế thì trong một xã hội thể chế chính trị kinh tế không kiện toàn, trong một xã hội mà chức vụ quan truyền thống vẫn còn cảnh ăn trên ngồi chốc, bạn sẽ vì thế mà sinh ra nhiều buồn phiền và đau khổ vô cớ. Bạn có thể bị cào bằng cuối cùng rơi vào những kẻ tầm thường. Đây là một bi kịch của xã hội, cũng là bi kịch của đời người - người ta có bản năng vì giận dỗi một chút mà không tin gian tà.
Đối mặt với lãnh đạo như thế, nếu bạn là một người tích cực tiến thủ thực lực mạnh, có lòng tin, có năng lực, có vốn lại có bối cảnh xã hội thích ứng, bạn có thể hoàn toàn tìm cách đánh đổ ông ta, mà thay ông ta. Người lãnh đạo như thế phần nhiều dễ bị đánh đổ. Đánh không đổ thì đi, đi đến nơi khác để tìm kiếm một hoàn cảnh công tác lý tưởng để thi thố tài năng của mình.
Đi lại với một người lãnh đạo giàu năng lực và tài hoa, mà lại vui vẻ cởi mở, bụng dạ rộng rãi tự nhiên là một sự vô cùng thoải mái. Bạn có thể bớt đi được nhiều việc đề phòng, gắng hết sức đi lại với ông ta bằng lòng thành khẩn. Nếu ông ta lại thiên về dạng có năng lực, nhưng tri thức không uyên bác như bạn, bạn nên đi lại nhiều với ông ta để hấp thu năng lực của ông ta, tăng thêm kinh nghiệm và trí tuệ của bạn. Với tiền đề này, bạn có thể dùng ưu thế về tri thức của mình ?xuất mưu hiến kế? cho ông ta. Nếu như ông ta thiên về phương diện tri thức học vấn là một người lãnh đạo dạng học giả; về phương diện kinh nghiệm thực tế và năng lực công tác hơi khiếm khuyết một chút hoặc là không bằng bạn, bạn nên đi lại nhiều hơn với ông ta chú ý hấp thụ tri thức của ông ta. Với tiền đề này bạn có thể lấy những ưu thế về phương diện kinh nghiệm và phương pháp công tác của mình để xuất mưu hiến kế cho ông ta. Kết thân với bạn, được bạn ông ta như cá gặp nước. Các bạn sẽ từ quan hệ cấp trên với cấp dưới phát triển thành quan hệ bạn bè hoặc quan hệ bạn chí thiết. Bạn chắc chắn sẽ trổ tài triển khai ý đồ lớn.
Bất kể đối mặt với người lãnh đạo trực tiếp kiểu gì, cuối cùng bạn vẫn kêu khổ suốt ngày, tức bực đầy bụng, hôm nay giới thiệu Trương Tam không đúng, ngày mai chỉ trích Lý Tứ sai, ngày kia hội ý Vương Ngũ không làm được, hầu như thế giới này chỉ có mình bạn là đúng, chỉ có bạn thông minh tài giỏi. Như thế thì bạn là người ngu xuẩn, là vô tri, không mấy chốc bạn sẽ trở thành người không được hoan nghênh, bị người ta chán ghét, là người làm cho lãnh đạo phải đau đầu. Tiền đồ triển vọng của bạn cũng chỉ đến đây mà thôi.

Nếu bạn là một lãnh đạo trung gian, bạn vẫn luôn báo cáo lên lãnh đạo trực tiếp những người thuộc bạn quản lý nào là không nghe lời dặn dò, nào là khó quản lý, nói phóng đại công việc thuộc bộ môn của bạn nào là khó làm, khó giải quyết. Như thế thì ngoài việc chứng tỏ bạn không có năng lực và bình thường ra không nói lên được vấn đề gì. Bất cứ một người lãnh đạo trực tiếp nào đều không thể có hứng thú đối với loại hội báo kiểu này.

Nếu như bạn để thực hiện một số ham muốn cá nhân nào đó, mà trước mặt người lãnh đạo trực tiếp một mực ton hót, nịnh nọt, tìm cách làm vừa lòng, nói ngon nói ngọt, báo điều vui không báo điều không vui, vứt bỏ nguyên tắc, tặng quà cáp hối lộ, có lẽ bạn có thể đạt được một số việc, thực hiện được một số ham muốn cá nhân trước mặt một số người lãnh đạo có lòng hư vinh mạnh và thích chiếm những tiện lợi nhỏ. Nhìn bề ngoài, tạm thời đánh giá hầu như bạn có một chút khôn vặt, nhưng xét về thực chất, nhìn về lâu dài thì bạn là ngu xuẩn lại thêm ty tiện. Cái bạn mất đi là nhân cách và linh hồn, giá trị và tôn nghiêm của con người, cái còn sót lại ở bạn là một tiểu nhân lợi thế và ty tiện. Linh hồn bạn cũng không thể được yên ổn, còn những người xung quanh bạn cũng sẽ khinh rẻ bạn, không muốn làm bạn với bạn, không muốn đi lại với bạn thì cuộc đời này của bạn còn có ý nghĩa gì đây?

Bạn biết rằng, trong xã hội mà chính trị phát đạt rực rỡ, không có một ai có thể chỉ dựa vào ton hót mà leo lên được địa vị cao và thực sự đạt được một điều bổ ích nào đó. Chỉ có trong xã hội rối ren, kẻ ton hót mới có thể leo lên được, đạt được một số lợi lộc thực. Nhưng, không nghi ngờ gì nữa, bất cứ một sự rối ren lung tung nào cũng không thể kéo dài mãi.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

20- Khoảnh khắc đi lại với người địa vị thấp

. Mọi người trong toàn xã hội đều là người phục vụ, chỉ có phương thức phục vụ khác nhau mà thôi.
. Sang lấy hèn làm gốc, cao lấy thấp làm nền.

Cách đối xử của con người vốn không phân biệt địa vị cao thấp. Còn trong xã hội đời thường thì giữa cấp trên cấp dưới, giữa cán bộ với công nhân, giữa người làm chính thức với người làm tạm thời lại vô hình đã phân ra địa vị cao thấp. Tôi và bạn đều không có cách gì tránh được điều này.
Chúng ta đều đang sống trong xã hội đời thường.
Bạn là người lãnh đạo của một đơn vị nào đó, trong công tác động một tí là quở trách, quát mắng thuộc hạ của bạn dẫn đến thuộc hạ oán hận. Điều này không chỉ biểu hiện bạn đơn giản thô bạo, dã man không năng lực, mà còn là kết quả của bạn không khéo giao tiếp với người khác, không biết đi lại với người có địa vị thấp hơn bạn.
Các bạn mặc dù nói là quan hệ cấp trên cấp dưới, nhưng bạn và anh ta cùng là một con người, cái gì mà bạn có, thì anh ta cũng có. Nhân cách, phẩm giá của con người, bạn và anh ta là bình đẳng, không có sai khác. Nếu các bạn là đồng nghiệp thì bạn phục vủ công tác này, anh ta cũng phục vụ công tác này, đối tượng phục vụ giống nhau, chỉ có là phương thức phục vụ tồn tại khác biệt mà thôi, về thực chất không có phân biệt cao thấp, ở đây các bạn hoàn toàn là bình đẳng. Nếu như bạn là lãnh đạo, bạn sẽ càng câu nệ công việc này hơn, chỉ sợ làm sai, luôn luôn cẩn thận hết mực, nơm nớp lo sợ, tinh thần căng thẳng lòng dạ lúc nào cũng căng như sợi dây đàn, còn anh ta ngược lại rất đơn giản, sống rất nhẹ nhàng thoải mái. Bạn sống mệt hơn anh ta, lòng dạ bạn vẫn nặng nề hơn anh ta. Đương nhiên, bất kể tính tình tâm lý của anh ta như thế nào, sự thực khách quan tồn tại trong xã hội đời thường là địa vị của bạn đang giữ cao hơn địa vị của anh ta. Nếu như bạn chỉ vẻn vẹn nhìn thấy sự khác biệt cao thấp của địa vị này (chưa chắc sự khác biệt này là do năng lực của bạn mạnh hơn anh ta, trình độ cao hơn anh ta) đã bỏ qua luật bình đẳng cùng là một người và cùng phục vụ một công việc, động một tí là quở trách, quát mắng anh ta, làm sao anh ta không oán hận bạn, mặc dù anh ta bề ngoài không lộ vẻ oán hận, không nổ ra phản kháng ngay tức khắc, nhưng trong lòng không thể cân bằng, không thể không phản kháng. Việc đó có nhiều điều hại mà không có một chút lợi nào đối với công việc của bạn. Nếu là anh chàng cứng rắn hay cô gái đanh đá, nếu như anh ta thật ra không

chịu phục bạn, nếu như trên thực tế, năng lực của bạn thật ra không mạnh hơn anh ta, trình độ tri thức cũng không cao hơn anh ta thì anh ta càng không chịu bạn quở trách và quát mắng, chưa biết chừng anh ta có thể ở giữa hiện trường sẽ găng lên với bạn, cãi nhau hoặc chửi ầm lên. Giọng của anh ta có thể cao hơn bạn, sức lực của anh ta còn mạnh hơn bạn, đành rằng bạn có thể chẳng nể nang cho anh ta một bài hoặc chửi anh ta, anh ta càng có thể trắng trợn chửi bạn một trận nên thân. Nếu như thường xuyên như thế, uy tín của bạn chẳng còn gì, lại chẳng có cách gì quản lý nổi anh ta. Nếu như đối với nhiều thuộc hạ đều như vậy cả, bạn sẽ có thể trở thành một người lãnh đạo không xứng đáng, cuối cùng chỉ có thể bất lực.

Cho nên tôn trọng người khác, bình dị gần gũi người khác, lấy tư thái bình đẳng cùng phục vụ công việc, xem địa vị cao thấp chỉ là cái tạm thời, vốn không có ý nghĩa mang tính chất thực tế, là tư thái đẹp nhất khi đi lại giữa cấp trên với cấp dưới. Bạn tôn trọng cấp dưới, cấp dưới ắt tự nhiên tôn trọng bạn. Bạn không xem nặng địa vị cao thấp, chung sống với anh ta một cách bình đẳng, anh ta mới phục bạn, phối hợp với bạn, xuất mưu hiến kế cho bạn.

Nếu bạn là cán bộ cấp nhà nước, bạn là nhân viên cao cấp của công ty, lại thường xuyên cãi nhau chửi mắng với nhân viên phục vụ ăn uống, gác cổng, đánh máy chữ, thu phát công văn... thì việc đó chỉ có thể nói lên rằng lòng dạ bạn hẹp hòi, bạn tu dưỡng chưa đủ, bạn không có năng lực quan hệ đi lại với những người địa vị thấp hơn bạn. Bạn không xứng đáng là người đứng đầu.

Nếu như nhân viên phục vụ chưa làm tốt công việc, bạn cũng không có lý do lấy tri thức và năng lực của bạn làm thước đo để yêu cầu những nhân viên phục vụ đó, yêu cầu họ cũng năng nổ như bạn, lý giải công việc như bạn. Về phương diện tri thức và năng lực bạn phải thừa nhận khác biệt, cho phép họ không như bạn, lý giải họ không như bạn. Như vậy, khi họ có việc gì làm không hợp ý bạn, làm không tốt, bạn nên kiên nhẫn chỉ bảo họ, giúp đỡ họ mới phải.

Nếu như thái độ phục vụ của các nhân viên phục vụ kém, không bền bỉ, không nhiệt tình, thậm chí có chút kêu ca phàn nàn, bạn là một người được phục vụ, một người có địa vị đứng trên họ, lẽ ra phải lý giải trạng thái tâm lý của họ. Nói chung, nếu như không có phong thái cảm thông cởi mở, vui vẻ thanh cao, không thể lý giải đúng đắn sự phân công của xã hội, không thể lý giải mọi người trong toàn xã hội thực chất đều là nhân viên phục vụ tức là đạo lý mà mọi người thường nói ?mỗi người vì mọi người, mọi người vì mỗi người?. Người phục vụ khi ở trước mặt người được phục vụ, khi phục vụ người khác, trong tiềm thức của anh ta tồn tại cảm giác không cân bằng, anh ta có thể nẩy sinh tâm lý tự ti. Dưới vẻ bề ngoài không bền bỉ, không nhiệt

tình kia, cũ nhàu kia, kỳ thực đang che giấu cảm giác không cân bằng và tự ti sâu sắc. Như vậy, bạn không cần thiết phải suy bì với anh ta, đọ tài cao thấp với anh ta. Bạn nên cho phép anh ta lấy phương thức tiêu cực này để đạt được sự cân bằng bề ngoài tạm thời, hãy để cho anh ta bù đắp lại một chút lòng tự ti rất có hạn mà đáng thương.

Quan hệ đi lại với những người địa vị thấp hơn bạn, chỗ mấu chốt là trước tiên bạn phải lấy tư thái cao độ tôn trọng anh ta chứ không phải là bắt anh ta trước tiên tôn trọng bạn. Như thế, các bạn sẽ có sẵn trạng thái tâm lý bình thường và tiền đề tốt đẹp để đi lại bình thường. Nếu như bạn đến việc này mà chưa làm được, hầu như còn e ngại, thậm chí còn cho rằng như vậy sẽ có tổn hại đến thể diện của bạn, thì lòng dạ bạn quá hẹp hòi, phong độ quá nhỏ nhen, khí chất cơ sở của bạn quá mỏng manh. Bạn chỉ đáng làm kẻ tiểu nhân. Bởi vì bạn quá quan tâm mình, quá để ý đến cái gọi là thể diện của mình, kết quả bạn mãi mãi chỉ có thể mình quan tâm chính mình, mình quản lý mình, mình chiếu cố thể diện của mình, bạn không được sự quan tâm của người khác, bạn không có cách gì quản lý người khác, cũng không được sự chăm sóc và tôn trọng của người khác.

Bạn càng không để ý đến mình, không để ý đến cái gọi là thể diện của mình, mà để ý càng nhiều đến người khác, đến thể diện của người khác - nhất là để ý đến thể diện của những người địa vị thấp hơn bạn, thì ngược lại bạn sẽ được thể diện nhiều hơn.

Cho nên Thánh hiền nói: "Sang lấy hèn làm gốc, cao lấy thấp làm nền. Vì vậy các bậc vương hầu đã tự gọi mình là cô, là quả. Đó chẳng phải là lấy hèn làm gốc đó sao?"...

Cho nên Thánh hiền lại nói: "Con người mà ác chỉ có cô, quả. Các bậc qúy tộc đã tự mình xưng. Cho nên - vật chất hoặc bớt đi mà có ích hoặc vì để có ích mà phải bớt".

Thánh hiền lại đem điều đó diễn dịch thành thuật của bậc quân vương.

Sông biển sở dĩ có thể trở thành bậc vương giả của trăm suối ngàn khe, đã lặng lẽ nằm yên phía dưới để được gọi là ?Bách cốc chi vương?. (Vua của khe suối). Nếu muốn đặt dân lên trên thì phải dùng lời lẽ để tỏ ra là kẻ dưới. Muốn lấy dân là trước thì cần đặt mình ở sau.

Bạn có thể từ lời dạy của Thánh hiền nhận được lời gợi ý, nhận được bí quyết đi lại với những người địa vị thấp hơn bạn không?

Dịch giả: Nguyễn An

21- Khoảnh khắc đi lại với danh nhân quyền thế

. Là một con người, những cái mà danh nhân có, bạn không có cái gì không có, bạn không mảy may thua kém họ.
. Bất kể người có danh tiếng to lớn đến đâu cũng chẳng thể mọc ra nhiều hơn bạn một cái mũi.

Để làm cho xã hội phát hiện ra bạn nhanh nhất, để những thành tựu nghiên cứu của bạn được thừa nhận nhanh nhất ở một lĩnh vực nào đó, vì nhu cầu của mọi công việc hoặc để thỏa mãn một tâm lý hiếu kỳ nào đó, không khỏi phải đi lại giao tiếp với những người có tiếng tăm. Phải học được cách đi lại với họ, phải hiểu được mọi trạng thái tâm lý khi đi lại với họ. Hiểu được khi đi lại với họ bạn cần phải có tâm thái và tư thế ra sao.

Những người danh nhân quyền thế đại thể bao gồm ba loại người:

Một là các chuyên gia, học giả, giáo sư, nhà doanh nghiệp nổi tiếng, nhà phát minh, nhà văn nổi tiếng, nhà nghệ thuật nổi tiếng trong các lĩnh vực tri thức văn hóa.

Hai là các chính khách quan trọng.

Ba là các ngôi sao và nhân tài mũi nhọn xuất hiện trong giới thể thao thể dục, giới điện ảnh, vô tuyến truyền hình, giới âm nhạc và các giới văn hóa văn nghệ khác.

Danh nhân của các loại khác nhau có trạng thái tâm lý khác nhau, hoặc vênh váo tự đắc, ngạo mạn vô lễ; hoặc bình dị gần người, khiêm nhã dễ dàng; hoặc mới quen đã thân, thẳng thắn chân tình; hoặc thần bí khôn lường cố làm bộ cao sâu; hoặc hiểu rõ nồng nhạt, hào phóng vui vẻ; hoặc câu nệ thói đời không thèm gần ai... có những cảnh ngộ cuộc sống khác nhau, hoặc ung dung phú quý, hoặc giản dị thanh đạm, hoặc hào hoa xa xỉ, hoặc thuần phác tao nhã... nằm ở những lớp tuổi khác nhau, hoặc trẻ đã thành danh, hoặc thành đạt muộn mằn, hoặc tiếng tăm chỉ được một thời, nay như gió tàn lá rụng. Có lý tưởng và theo đuổi khác nhau, thời gian có tiếng tăm dài ngắn và phương thức nổi danh cũng chẳng ai giống ai, có khác biệt rất lớn.

Mỗi một con người đều là một thế giới độc lập hoàn chỉnh. Mỗi một con người đều có chỗ đặc biệt riêng của họ, có thái độ nhìn đời và phương thức xử thể riêng của anh ta. Các danh nhân quyền thế thường thường nổi rõ hơn.

Bạn trước khi đi lại với danh nhân quyền thế nào đó, về đại thể tìm hiểu chút ít những chỗ độc đắc của ông ta là rất cần thiết. Nếu như bạn chẳng hay biết

gì về ông ta, chỉ biết cái tên và chỗ ở đã vội tìm đến cửa, có thể xuất hiện nhiều khó khăn.
Nhưng, trước hết bạn không nên bị những lời giới thiệu thuộc loại vênh váo tự đắc, ngạo mạn vô lễ mà khiếp hãi, không nên dễ dãi vứt bỏ kế hoạch của mình. Cứ việc đi, bạn lấy lòng chân thành để cảm hóa lòng người. Là một con người, những cái mà danh nhân có, bạn cũng không có cái gì không có, bạn không mảy may thua kém họ.
Bất kể người có danh tiếng to lớn đến đâu, cũng không thể mọc ra nhiều hơn bạn một cái mũi.
Bạn không tranh giành danh tiếng với ông ta, bạn không làm tổn thất ông ta một sợi lông, đi lại với ông ta thì có tai họa gì? Ông ta ngạo mạn vô lễ là vấn đề ông ta thiếu tu dưỡng, là việc không liên quan đến bạn. Bạn cố gắng dùng văn minh lịch sự để thắng sự thô tục của ông ta.
Danh nhân quyền thế cứ cho là mỗi người có đặc trưng cá tính riêng khác nhau, nhưng tính chất chung của họ cũng là rõ ràng:
Tất cả mọi danh nhân quyền thế đều là thông qua môi giới thông tin truyền đến mọi người. Chỉ cần được nổi tiếng sẽ thực hiện được sự tự khẳng định và xã hội khẳng định ở mức độ khác nhau. Tên tuổi và quyền thế của ông ta càng lâu, về tâm lý, nhất là tâm lý tự cảm nhận sẽ có khác biệt với người bình thường. Ông ta không những chỉ từ nội tâm của mình, từ thành tựu sự nghiệp của mình, từ ?tiền hô hậu ủng? trên trường đời nhìn sự tồn tại của mình, phát hiện giá trị không phải tầm thường của mình, từ trong truyền bá thông tin trực tiếp nghe tên tuổi của mình, nhìn thấy hình ảnh của mình. Cái đó không nghi ngờ gì nữa sẽ làm chấn động tâm linh của ông ta, phát ra lời tự kêu gọi thân thiết, nhận được sự đánh giá có tính tự khẳng định không chút nghi ngờ. Đã vậy, nói chung danh nhân quyền thế vừa có mặt xem sơ sài tên mình, bởi vì ông ta đã nổi danh, cũng có mặt xem nặng tên mình, nhất là xem nặng con đường làm cho mình được nổi danh, như thành tựu sự nghiệp. Cho nên, bạn không thể xem nhẹ tên ông ta, không thể tùy ý xoi móc sự nghiệp của ông ta. Như thế, tôn trọng tên ông, tôn trọng sự nghiệp của ông đáng là tiền đề để có thể giao tiếp, đi lại thuận lợi. Còn nói chung, chỗ nhạy cảm, chỗ yếu về tâm lý của danh nhân cũng phần nhiều là ở đây.
Một khi trở thành người có tiếng tăm, người có quyền thế thì những kẻ hâm mộ, kẻ sùng bái, kẻ theo đuổi, những nhà báo và lớp học đòi văn vẻ sẽ lũ lượt nối nhau kéo đến. Như thế, thời gian ông dùng để giao tiếp cũng theo đó tăng lên, ông sẽ cảm thấy thời gian căng thẳng. Ông ta hoặc cần phải xã giao khắp mọi nơi, hành tung bất định. Mà đối với những người đến có đủ mọi mầu sắc, đẳng hạng, trong lòng ông ta không thể không dùng từng mức độ và thái độ giao tiếp với từng loại người cũng không như nhau, hoặc nhiệt tình chào đón, hoặc mong bạn hãy chuồn nhanh, hoặc không còn cách nào

hơn đành chịu, hoặc tỏ ra bận rộn, hoặc phản cảm lạnh nhạt, hoặc từ chối đứng ngoài cửa...
Bạn đến gặp, giao tiếp với ông ta với thân phận gì, với mục đích gì, cần phải không một chút hồ đồ. Tốt nhất có thể dùng điện thoại liên hệ trước để được nhận lời, hẹn thời gian và địa điểm cụ thể để gặp. Đây là một trong những phương thức tương đối đáng tin và ổn thỏa. Nếu vì điện thoại không thuận tiện hoặc gọi điện thoại không gặp được ông, thì bạn phải nhờ người gửi thư trước cho ông ta, nói rõ thời gian và địa điểm đến thăm ông ta, vừa là hẹn trước, lại là ý nguyện của bạn, có thể hiệu quả không tốt lắm, cũng có thể không tồi lắm. Vì hành tung của ông ta bất định mà phải đi mất một phen uổng công, đương nhiên phần nhiều là những người đến thăm thiếu suy nghĩ kỹ.
Bạn bất kể đi lại giao tiếp với những người danh nhân quyền thế như thế nào, cơ sở tâm lý quan trọng hàng đầu là tôn trọng ông ta mà không mê tín ông ta, quyết không thể sản sinh cảm giác thần bí vô nghĩa. Khi đi lại, với tiền đề tôn trọng và khẳng định thành tựu sự nghiệp của ông ta, bạn cần phải tự nhiên xem ông ta là một người bình thường để đối xử, phải xem xét nhiều đến những chỗ ông ta với những người bình thường thông với nhau. Nếu các bạn cùng nghề nghiệp thì thông qua trao đổi thông tin nghề nghiệp có thể nhanh chóng rút ngắn khoảng cách cảm giác về danh vọng giữa
các bạn.
Bạn càng nên hiểu được lẽ tên tuổi có thể nổi tiếng nhưng không phải là thường xuyên nổi tiếng.
Ông ta đã nổi tiếng, hoặc đã nổi tiếng lớn, còn bạn thì vẫn là tiểu tốt vô danh, như thế thì về điểm nổi ?danh? (nổi tiếng) tiềm lực của bạn lớn hơn ông ta rất nhiều. Danh tiếng của mỗi người đều chỉ tồn tại trong thời gian của quá khứ, thời gian của tương lai vẫn còn chưa đến, tất cả mọi cái của tương lai đều chỉ là một ẩn số chưa biết. Bất kỳ những người đã nổi tiếng đều không thể thay thế được những người chưa nổi tiếng. Ông ta đã nổi tiếng càng không thể biểu thị ông ta tương lai vẫn có tiếng. Ông ta của quá khứ, bạn và tôi của quá khứ đều đã chết, mãi mãi không còn nữa, con người luôn luôn trong nháy mắt đã qua, lao tới tương lai, con người luôn luôn không ngừng vượt lên chính mình, theo dòng thời gian ?đi? tới tương lai. Cho nên nhìn từ khía cạnh của tương lai, bạn và ông ta đều vô danh như nhau. Mà lúc này việc đi lại của các bạn, việc đối thoại của các bạn, lưu động tâm linh của các bạn, hình thức tồn tại thân thể của các bạn lại vẫn luôn hướng về tương lai, không thể lưu lại ở quá khứ. ?Lúc này? cũng không giữ lại nổi!
Trong dòng thời gian, ông ta và bạn hoàn toàn cùng đứng trên cùng một đường khởi điểm. Trong dòng sinh mệnh, vô danh và hữu danh hoàn toàn

đứng trên cùng một khởi điểm - vô danh, điểm nguyên sơ của trời đất; hữu danh là mẹ của muôn loài. Điểm nguyên sơ của trời đất, mẹ của muôn loài chẳng lẽ không trên cùng một điểm khởi đầu sao?
Cho nên, đi lại với người có danh tiếng quyền thế, bạn không cần phải quan tâm quá nhiều danh phận của mình.
Bạn bỏ đi tâm lý thấp hơn ông ta một quãng, bạn sẽ có thể ung dung phát huy sự tinh nhanh tháo vát của bạn, thực hiện vẻ hài hước dí dỏm của bạn, thi thố tài hoa của bạn. Như thế thì lần sau sẽ phải là danh nhân quyền thế chào đón bạn khác thường. Nếu như ông ta là người tao nhã thật sự, nếu như ông là Bá Nhạc, bạn là một con ?Thiên lý mã? chân chính, việc đi lại của các bạn sẽ có thể sinh ra hiệu quả tốt đẹp hết chỗ nói, giống như Từ Bi Hồng ở trong một xó xỉnh hẻo lánh đã phát hiện một Quốc họa đại sư kiệt xuất - Tề Bạch Thạch, nhà hóa học David trên thân một người công nhân in phát hiện ra một nhà khoa học vĩ đại Faraday.
Còn về mục đích của bạn đi lại với ông ta, điều này không có cách nào lẩn tránh được. Bạn có yêu cầu đến ông ta, không yêu cầu ông ta, hoặc mục đích của bạn nằm giữa có yêu cầu và không yêu cầu. Ba tình huống khác nhau, tự nhiên hình thành ba trạng thái tâm lý đi lại khác nhau. Nhưng chỉ có tình huống thứ nhất, tức có yêu cầu đến ông ta mới dễ sản sinh cảm giác căng thẳng. Cơ sở tâm lý làm biến mất cảm giác căng thẳng này là bạn không phải quá câu nệ vào một lúc một nơi trước mắt, đưa ra thiết kế nhiều phương diện khác nhau.
Do bạn ở vào cảnh ngộ của hiệu ứng Border town - thân ở nơi hẻo lánh, danh vọng nằm ở đáy tầng nấc thấp mà lại có cầu mong sự phát hiện và xác nhận của danh nhân, cầu mong sự tiến cử và dìu dắt, cầu mong sự ủng hộ và tài trợ v.v...? muốn việc đi lại này thành công, bạn cần phải chuẩn bị chịu bền bỉ, một hai lần nếu không thành công, bạn nên tiếp tục tiến công. Cuối cùng bạn có thể lấy lòng chân thành để làm ông ta xúc động giành được thành công.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
22- Khoảnh khắc đi lại với người tính tình không hợp với mình

. Tính tình giữa người với người không hợp bắt nguồn từ tính không thông của ý thức.
. Bạn không có cách nào nhận thức được chính bạn.
. Người quen cưỡi ngựa hung dữ, cầm cương ngựa khác càng xem thường.
"Đời người phải biết mình đã đầy đủ!"
"Tri âm, việc sao khó thế! âm quả thực khó biết, tri quả thực khó gặp. Gặp được tri âm của mình phải nghìn năm mới có một lần chăng?".
Bạn thấy đấy, bạn tri âm sao mà ít đến thế! Người hoàn toàn hợp với tính tình của bạn sao mà ít đến thế! Bạn thử bấm đầu ngón tay để tính xem trên thế giới này có mấy người hoàn toàn hợp với tính tình của bạn? Nhiều người suốt đời không hề gặp được một người tri âm!
Màng ngăn cách giữa người với nhau, tính tình không hợp giữa người với nhau bắt nguồn từ tính không thông của ý thức.
ý thức, nhìn không thấy, sờ không đến, mình cũng không biết ý thức của mình tồn tại ra sao, nó không có hình bóng, không có dấu vết, không có khí, không có mầu sắc, mà lại từng giờ từng phút tồn tại trong thân hình của bạn, ý thức của bạn không bao giờ cùng xáo trộn, cùng lẫn lộn với ý thức của người khác, mà không ai gặp ai cả. Mặc dù có thể dùng ngôn ngữ làm môi giới tiến hành trao đổi ý thức, đó cũng chỉ là sự trao đổi ý thức giả tạm thời của bạn sau khi chắt lọc qua lý tính và cảm tính.
ý thức một khi chuyển hóa thành ngôn ngữ trao đổi với người khác, nó có thể hoàn toàn khác hẳn, liên quan với bản thân ý thức của bạn rất xa vời. Bởi vì không nghi ngờ gì nữa nó cần phải tiếp nhận ảnh hưởng của đối tượng trao đổi, chịu ảnh hưởng của hoàn cảnh tự thân, chịu ảnh hưởng của quan niệm thế tục mạnh mẽ, chịu hàng loạt ảnh hưởng của nhân tố xã hội và nhân tố văn hóa.
Nó đã không phải là nó nữa!
Hơn nữa, ý thức không chiếm không gian, chỉ tồn tại trong dòng thời gian, một thoáng là mất. ý thức bạn trao đổi với người khác lúc này chỉ đại biểu cho ý thức của bạn lúc đó, không đại biểu cho ý thức tương lai của bạn. Tương lai của bạn lúc đó vẫn là một lỗ trống rỗng. Cái gọi là tính ổn định tương đối của ý thức chỉ là một khái niệm cực kỳ mềm yếu. Lỗ trống rỗng được điền đầy nhờ sự tồn tại sinh mệnh và sự tồn tại ý thức của bạn từ lúc đó

trở về sau.
Do đó, bạn không có cách nào nhận thức được bản thân mình. Tính tình của bạn lúc đó không chắc hợp với tính tình trước đó, cũng không chắc hợp với tính tình sau đó.
Như thế thì tính tình của người khác khó hợp với tính tình của bạn, thì cũng là phải lẽ thôi.
Cho nên việc đi lại giữa người với nhau không có cách gì đòi hỏi quá cao tính tình phải hợp nhau. Việc đi lại với người tính tình không giống mình là việc đi lại giao tiếp phổ biến nhất trong giao tiếp nhân tế (giữa người này với người khác).
Chí bất đồng, đạo bất hợp không thể cùng nhau đưa ra được mưu kế cho nhau. Thế thì chỉ có tự mình phong tỏa, đóng cửa nhốt trong nhà không giao thiệp với người khác, mãi mãi vẫn là kiến thức hẹp hòi. Như thế thì bạn là anh nghèo sẽ chỉ mãi mãi làm phận nghèo vậy.
Bạn phải làm thay đổi mình, tham dự vào xã hội, bạn muốn giao tiếp, thì phải giao tiếp với người tính tình không hợp với bạn.
Cơ sở tâm lý thực hiện thành công việc giao tiếp này sẽ là: hiểu đối tượng đang đối mặt với bạn là một người không thể hợp với tính tình của bạn. Anh ta hoặc ở mặt nào đó đi ngược lại bạn, không cùng đứng ở một vị thế với bạn; ở một mặt nào đó không đáng nhòm ngó đến bạn, hoặc hiểu nhầm bạn một cách sâu sắc, thậm chí anh ta có thể trước mặt bạn muốn tỏ ra khôn vặt, muốn làm một âm mưu ngụy kế, hoặc là anh ta giao tiếp với bạn chỉ là có ý lợi dụng bạn một chút, sau khi lợi dụng thì quên bạn luôn hoặc là gác ra một bên, hoặc là qua cầu rút ván, hoặc rõ ràng chính là ?khắc tinh? của bạn...
Nhưng bạn phải đi lại với anh ta, không nên tránh, không nên khép chặt cửa của mình. Bất kể anh ta thuộc người dạng nào, bất kể anh ta không hợp tính tình với bạn như thế nào, bạn đều không cần phải để ý. Bạn chỉ cần nắm chắc một điểm đã là đủ: Bạn và anh ta có tồn tại lợi ích chung không? Tồn tại ở chỗ nào? Đi lại với anh ta lợi nhiều thiệt ít hay là lợi thiệt ngang nhau hay là lợi ít thiệt nhiều?
Lý tưởng cuối cùng của con người, tồn tại cơ bản của con người, việc đi lại giữa người với nhau, xét đến cùng đều ở chỗ theo đuổi lợi ích. Lênin đã từng nói: ?Nếu bạn không giỏi đem lý tưởng và lợi ích của người tham gia đấu tranh kinh tế kết hợp chặt chẽ lại với nhau, như thế thì lý tưởng cao cả nhất cũng sẽ không đáng một xu.? (Lênin toàn tập trang 369, quyển 1).
Đây thật ra không phải đơn thuần chỉ mưu kiếm lợi, mà là một thiết kế chân thực vứt bỏ hình thức giả dối và rỗng tuếch.
Chỉ cần bạn với anh ta có lợi ích chung tồn tại, anh ta sẽ không làm tổn hại lợi ích của bạn, đi lại với anh ta lợi nhiều thiệt ít, bạn cũng sẽ chỉ hợp tác với anh ta trên điểm này, đi lại với anh ta mà thôi. Bạn không cần phải đi kiêng

dè tính tình và phương thức xử thế khác của anh ta, đó là việc của bản thân anh ta không có liên quan gì đến bạn. Không cần phải suy nghĩ nhiều đến thế, kiêng dè nhiều đến thế.
Đương nhiên, bất cứ lúc nào bạn đều nên hiểu phải quan tâm đến mình như thế nào, không nên ngu xuẩn đến mức rơi vào cạm bẫy của người khác. Đương nhiên, có thể bạn sau mấy lần đã từng mắc vào tròng trở nên khôn ngoan hơn, có thể sự thông minh của bạn là học được từ trong lúc mắc vào trong, từ trong ngu xuẩn. Đó là quá trình của sinh mệnh, không có gì lạ cả. Thất bại vài ba lần, thật ra chẳng có gì ghê gớm. Điều đáng sợ là vẫn cứ đóng cửa thin thít không đi lại với người khác.
Trên đời có nhiều người là những người bạn căn bản không muốn giao tiếp, mà bạn vẫn đi lại với anh ta, lại có thể đi lại với anh ta mà lại đi lại thành công, đồng thời làm chuyển biến đối với cách nhìn của anh ta. Có thể đạt được mức độ như thế, thì được xem là bạn có thuật giao tiếp khôn khéo.
Tiến sĩ Malton người Mỹ thậm chí đã nói như thế này: "Thường thường miễn cưỡng mình đi giao tiếp, gần gũi với người mà mình vốn không muốn đi lại, đây là một cách huấn luyện tốt nhất."
Đi lại với người không hợp với tính tình của mình, thậm chí còn trái ngược, đôi khi lại có thể sản sinh hiệu quả đẹp hết chỗ nói. Nghe nói Socrates để tu thân dưỡng tính, nhằm làm trong sạch tinh thần của mình trong những tiếng lải nhải và mắng nhiếc của đám nữ giới độc ác đến chết người, mới lấy một người đàn bà hung hãn, lòng dạ hẹp hòi, ngu đần khó cảm hóa làm vợ. Sau khi cưới, Socrates không thể hưởng thụ tình yêu tế nhị triền miên trong niềm hiền dịu, ngược lại là trong đi lại, giao tiếp với người đàn bà hung hãn này đã huấn luyện được tính bền bỉ và tinh nhanh. Có một lần, sau khi ông ta bị người đàn bà hung hãn này mắng nhiếc cho một chầu, ông ta vốn muốn ra đi khỏi nhà, không ngờ vừa đi ra đến cửa, người đàn bà hung hãn này đem một thùng nước lạnh từ trên cửa sổ hắt vào ông ta. Socrates nhẹ nhàng nở nụ cười nói với bà ta:
"Tôi đã biết từ lâu, sau tiếng sấm tất sẽ có trận mưa rào".
Người ta hỏi động cơ chân thực của ông lấy bà hung hãn làm vợ, ông nói - người giỏi dạy ngựa, bao giờ cũng chọn con ngựa hung dữ để cưỡi, cầm cương điều khiển ngựa khác thì xem thường. Nếu như tôi có thể chịu đựng nổi người đàn bà như vậy, thì trong thiên hạ liệu có còn ai mà lại không sống chung được?
Socrates là người thành công.
Ông đã điều khiển con ngựa hung dữ. Trên thế giới chẳng có mấy người giống như ông đem cuộc sống, đem ?bản thân? chơi ngược thấu triệt đến như thế.
- Đấy, đại khái có phần công lao thuộc về người vợ ngang ngược hung hãn

tính tình ngược hẳn với Socrates.
Bạn có thể làm thử một chút, đi lại giao tiếp, sống chung với một người tính tình không hợp với bạn lâu dài, phát sinh hứng thú đối với anh ta.
- Tinh thần yêu mến người chân thực không dối trá là tinh thần yêu mến người chuyển kẻ thù thành bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

23- Khoảnh khắc cảm thấy không biết giao tiếp

. Trở ngại ngôn ngữ chắc chắn là kẻ thù lớn trong giao tiếp giữa người với nhau.
. Một người có nhân cách đẹp, đức tính cao thượng sẽ được khắp nơi chào đón.
Bạn cảm thấy mình không biết giao tiếp, đại thể trên hai tiền đề như sau:
Một là cảm thấy bản thân mình không biết nói năng. Hoặc mồm miệng ấp úng, nói lời không rõ ràng, âm điệu nặng nề, tiếng địa phương quá nhiều, người khác nghe không hiểu. Hoặc là bạn dứt khoát là nói chẳng nên lời, ít nói.
Hai là bạn thật ra không có khiếm khuyết trên, mà lại hay nói, nói năng xuất chúng, tài hoa ngang ngược. Nhưng bạn không thể hấp dẫn được người khác, người ta đều không muốn giao tiếp với bạn. Bạn thường chỉ có thể sống một mình. Bạn nhiều nhất cũng chỉ có thể vì quan hệ công tác, vì bạn có giá trị được người ta lợi dụng mà có vài người đi lại giao tiếp với bạn, ngoài đó ra bạn luôn là một kẻ cô độc một mình.
Đấy là vì sao? Bạn suy nghĩ? hoài mà vẫn không có lời giải.
Việc giao tiếp giữa người với nhau chủ yếu dựa vào giao tiếp của ngôn ngữ. Trở ngại ngôn ngữ chắc chắn là kẻ thù lớn của việc giao tiếp giữa người với nhau.
Ngôn ngữ sẽ đem bạn định nghĩa là bạn, còn tôi định nghĩa là tôi, sự khác biệt của bạn và tôi, sự khác biệt của bạn với anh ta, hầu như chính là sự khác biệt của ngôn ngữ. Sự tồn tại của bạn hầu như chính là sự tồn tại ngôn ngữ của bạn. Việc đi lại của bạn với người khác, hầu như chính là sự đi lại của ngôn ngữ của bạn với ngôn ngữ của người khác. Những người câm chính cũng dùng ngôn ngữ câm để giao tiếp.
Nếu như không phải là người có ngôn ngữ, thì con người không biết sẽ trở thành một động vật như thế nào nữa. Thiếu ngôn ngữ, loài người thật sự chẳng có cái gì.
Khi giao tiếp với người khác, biết sử dụng ngôn ngữ, có thể ăn nói đĩnh đạc, thao thao bất tuyệt, nói lia lịa, mà lại nhanh nhảu dí dỏm, bỗng chốc làm cho người ta không nhịn được cười, bỗng chốc lại làm cho người ta đăm chiêu suy nghĩ. Bạn sẽ có thể khét tiếng một vùng nhận được quan hệ quần chúng không ngờ tới. Bạn sẽ trở thành trung tâm trong đám đông người.
Hễ là người lạc quan nói khỏe, người ta đều muốn giao tiếp với anh ta, vui

vẻ đã lôi kéo anh ta lại cùng nhau. Còn một người ưu sầu ít nói, thì người ta chẳng muốn đến gần.
Người hay nói có thể làm cho cảnh tượng lạnh lẽo ấm áp hẳn lên, sôi động lên tạo nên bầu không khí vui vẻ hài hòa. Còn đối với một người ít lời, không biết nói thì sẽ hoàn toàn ngược lại.
Có người nói: Huấn luyện không thể thiếu để trở thành người thượng lưu là nói ra những lời nói đẹp đẽ và lịch sự. Kỳ thực, có thể nói trực tiếp hơn: Chỉ có những người trước tiên có sẵn ngôn ngữ của những người thượng lưu mới có thể trở thành một người thượng lưu.
Bất kể xưa nay, trong và ngoài nước, người biết nói đều nhận được sự yêu thích của mọi người. Thời Xuân thu chiến quốc và thời Nam Bắc triều Ngụy Tấn ở Trung Quốc, một cuộc nói chuyện tuyệt vời làm cho người ta kinh ngạc, có thể tức khắc làm cho giá trị của một người được nâng lên gấp trăm nghìn lần, làm thay đổi địa vị xã hội của ông ta:
Dương Âm tài nói chuyện, âm điệu tuyệt vời, hòa hợp lại hay, những người đã được nghe, không ai không tôn kính và sợ hãi.
Quy Nhan Phụ hiểu biết một ít tiếng Hồ, đi sứ sang Tây vực đã thuyết phục nổi Hồ Sư Tử về cống dâng, do có công được tấn thăng làm Thái thú Hà Đông.
Những thí dụ như thế không sao kể hết.
Khi đi lại với người khác, cùng một ý nghĩ như nhau, dùng ngôn ngữ khác nhau diễn đạt ra, có thể sinh ra hiệu quả hoàn toàn trái ngược. Bạn là tinh nhanh, đối phương vừa ý vui vẻ, thích đi lại giao tiếp với bạn, thậm chí tán thưởng bạn; bạn là khù khờ, đối phương giận dữ, buồn rầu, từ chối không đi lại giao tiếp với bạn, thậm chí chửi mắng bạn.
Thời trung thế kỷ, phương đông có một Quốc vương ban đêm nằm mơ thấy mình răng bị rụng đầy cả miệng, hôm sau vào triều hỏi các quan giải mộng.
Quan giải mộng A nói: "Bẩm Quốc vương, mộng này ngụ ý tất cả mọi người thân của Ngài đều sẽ chết trước Ngài, không có một ai có thể thoát."
Quốc vương nghe xong không vui, tiếp đó giận dữ bèn lệnh cho người đánh A 100 gậy.
Quan giải mộng B nói: "Bẩm Quốc vương, mộng này ngụ ý Ngài so với tất cả mọi người thân của Ngài đều trường thọ và có phúc hơn"?.
Quốc vương nghe xong gật đầu, tiếp đó vui mừng khôn xiết bèn lệnh cho người thưởng B 100 đồng tiền vàng.
Ý tứ của hai quan đoán mộng A và B đều hoàn toàn như nhau, nhưng khi diễn đạt dùng lời lẽ không như nhau, đã được hai kết quả hoàn toàn ngược nhau.
Ngôn ngữ một điều kỳ diệu biết bao nhiêu!
Nhưng, trong đời sống quả thực cũng có sự thực như thế này tồn tại: Có một

số người đích thực biết khéo nói, giỏi biện bạch, mồm mép dẻo quẹo, nói lên tiếng nói kêu leng keng, giống như xe chạy xuống dốc, kỹ xảo ngôn ngữ có thể gọi là ở trên hết, nhưng chính lại là quan hệ quần chúng không tốt.
Vì sao?
Trong giao tiếp giữa người với người, việc sử dụng ngôn ngữ không những chỉ là một vấn đề kỹ xảo và thao tác, điều quan trọng còn ở chỗ nội dung của ngôn ngữ và thành ý.
Bạn muốn thực hiện quan hệ nhân tế (tức quan hệ giữa người với người) thành công, cần phải làm cho nội dung ngôn ngữ của bạn ôn hòa lương thiện, tràn ngập tình cảm tốt đẹp, mà còn phải tràn ngập lòng chân thành của bạn nữa. Không thể tùy tiện dùng lời ác độc để làm hại người khác (bất kể người đó là ai), không thể nhạt nhẽo vô vị, không thể làm điệu xảo trá. Nếu không thì, bất kể bạn kỹ xảo và thao thác phong phú bao nhiêu cũng không thể làm cho đối phương giao tiếp thích lắng nghe, không thể có cách nào thực hiện được mục đích giao tiếp của bạn. Ngôn ngữ thắm đượm tình người lương thiện và tốt đẹp, thậm chí còn có công hiệu làm trong lành và mỹ hóa bầu không khí giao tiếp, tuyệt vời đến khó tả nữa.
Trong biển người mênh mang cũng còn tồn tại hàng loạt những người vụng về lời nói nhưng nhân duyên cực tốt. Anh ta có thể giống như nam châm thu hút nhiều người xung quanh vui vẻ đi lại, giao tiếp với anh ta.
Tôi có quen một bạn trẻ lời nói cứ ngắc ngứ, đến nỗi anh ta và cả người khác đều cảm thấy rất rõ khả năng nói năng của anh ta rất tồi. Từ nông thôn vào đại học, học nghiên cứu sinh, làm việc ở thành phố trước sau đã hơn mười năm, vẫn cứ nói một giọng tiếng địa phương, nếu không phải là người đồng hương thì không tài nào hiểu nổi. Hầu như anh ta chẳng có cách nào nói chuyện được ở những nơi công cộng. Đôi khi nói chuyện vui với người khác, còn cần vợ ở bên cạnh để phiên dịch - dịch những tiếng thổ âm thành tiếng phổ thông, trở ngại về ngôn ngữ này không thể không được xem là khá nặng nề. Nhưng quan hệ quần chúng của anh ta lại cực kỳ tốt, bạn đồng nghiệp ai ai cũng thích anh ta, trẻ con trong cơ quan đều rất thích và chơi với anh ta, các bạn học cũ đều rất muốn cộng tác với anh ta.
Đó là vì sao?
Một loại ngôn ngữ khác của anh ta - tác dụng của ngôn ngữ động tác.
Người ta từ một nụ cười của anh ta, từ khuôn mặt hồn nhiên vui vẻ của anh ta, từ một động tác thân thể nho nhỏ của anh ta, từ những cách đối nhân xử thế của anh ta khi cộng tác, đều nhận ra tinh thần thân ái, hòa nhã và vui vẻ của anh ta, do đó đã lôi cuốn được sự gần gũi của nhiều người.
Anh ta đã dùng ngôn ngữ động tác và tinh thần tốt đẹp để bù đắp lại những khiếm khuyết của ngôn ngữ trên cửa miệng của mình.
Từ đó ta thấy, tinh thần của một người trong giao tiếp nhân tế có ý nghĩa

quyết định then chốt.
Một người phẩm cách tốt đẹp, đức hạnh cao thượng sẽ được chào đón khắp nơi. Còn một người chỉ toan tính cá nhân mình, không hề quan tâm một tí chút đến người khác, tất nhiên sẽ bị phỉ nhổ khắp mọi nơi.
Cho nên, khi phát hiện thấy mình không biết giao tiếp, cho dù bạn học nghệ thuật giao tiếp tinh thông bao nhiêu, nếu như không từ nhân phẩm và đức hạnh nâng cao mình lên, thì vẫn chẳng giúp được việc gì.
Bạn thấy phàm là những người tư lợi, bụng dạ hẹp hòi, ghen tỵ, không bằng lòng tốn thời gian làm việc hộ người khác, không thích những cái thoải mái của người lớn tuổi đều là những người đóng cửa ngồi trong nhà, không thể có bạn bè, không thể nhận được sự giúp đỡ của bạn bè. Bất kể tài năng của anh ta to lớn đến đâu, năng lực mạnh đến đâu, khả năng nói năng tài giỏi đến đâu, cũng không thể thu hút được bạn bè.
Yêu mến người khác, giúp đỡ người khác, lấy thành tâm thành ý đối xử với người, thì mọi người đều muốn giao tiếp với bạn. Trong giao tiếp bạn cũng sẽ có thể dần dần trở nên khôn khéo hơn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

24- Khoảnh khắc cần nhờ vả người khác

. Người ta có thể thành người, xã hội có thể trở nên xã hội, chính là kết quả của sự cầu giúp lẫn nhau của mọi người.
. Chỉ có dưới sự giúp đỡ của người khác mới có thể thực hiện được cái của mình.
. Xây dựng lòng tin cầu mong người khác có ba điều...
"Vạn sự bất cầu nhân"
Một câu nói dối xảo trá. Cho rằng đem lời nói dối này làm lời tuyên ngôn có thể tăng thêm vẻ hào khí, làm cứng rắn tính ngông nghênh, mà không biết những người tinh đời đều rõ ràng câu nói này ngược lại là phát ra từ tâm lý lo sợ sâu thẳm. Lo sợ nhờ người không thành, lo sợ nhờ vả người khác sẽ mất thể diện, sợ nhờ vả người khác bị người ta coi khinh. Quá quan tâm đến mình mà dẫn đến lo sợ, không dám nhờ đến người khác, và lại vẫn không có cách gì làm được việc nhờ vả người khác.
Con người như vậy chỉ có thể trong hai cảnh khó giày vò mình.
"Vạn sự bất cầu nhân", một câu nói ngu xuẩn không có cách gì để thực hiện. Phát ra từ tâm lý đóng cửa ngồi nhà hẹp hòi, không biết trời cao đất dầy, không biết những điều cơ bản đối xử của con người, không biết thế giới bên ngoài đẹp đẽ biết bao nhiêu. Chỉ nhìn thấy sự tồn tại tự thân như là một đống thịt. Không biết cho dù sự tồn tại của đống thịt này cũng là sự tồn tại của quan hệ xã hội, không thể không nhờ vả người khác.
Phía sau "Vạn sự bất cầu nhân" còn có thể che giấu một tâm lý tự tư: người khác không nên đến nhờ tôi.
Có một quyển sách, có tên là "Vạn sự bất cầu nhân". Tôi không biết bạn sau khi mua cuốn sách này, xem xong các vấn đề nói ở trong đó (đây đã là cầu nhân rồi) liệu cũng sẽ vạn sự bất cầu nhân chứ? Bạn đại khái làm không nổi, sau khi mua cuốn sách này vẫn phải cầu đến người khác. Mỗi một người bất cứ lúc nào, bất cứ ở đâu đều phải giao tiếp với người khác, sử dụng sản phẩm lao động của người khác (sản phẩm tinh thần và vật chất), không thể không nhờ người khác được.
Người ta có thể thành người, xã hội có thể trở nên xã hội chính là kết quả của việc cầu giúp lẫn nhau của mọi người. Trong nguồn gốc của con người sẽ kiên trì giữ một tập tính không thể thay đổi, không hề lung lay - Giúp đỡ người khác và mong được người khác giúp đỡ.
Người, bất kể là người như thế nào, người phương Đông hay người phương

Tây, người có năng lực hay người bình thường, người thông minh hay người ngu dốt, người thượng lưu hay người hạ đẳng, chỉ khi bạn được người khác giúp đỡ và giúp đỡ người khác, mới có thể sinh tồn.
Người ta đầu tiên nhận được sự giúp đỡ của mẹ anh ta. Anh ta chỉ ký sinh trong bụng mẹ mới có thể phát triển thành hình, mới có thể tồn tại con người anh ta.
Từ bụng mẹ ra chào đời lần đầu, không có một chút năng lực gì, khả năng tự sinh tồn của bạn so với nhiều động vật khác kém rất nhiều. Nếu không nhận được sự giúp đỡ của người khác, bạn sẽ chết ngay tức khắc.
Tất cả mọi cái bạn nhờ dựa vào để sinh tồn, bạn sở dĩ có thể trở thành một con người thuộc thời đại bạn đang sống như thế, bao gồm việc ăn mặc, ở giáo dục văn minh, tự phát triển, tự thực hiện v.v... Không một cái nào không dựa vào toàn bộ lịch sử văn minh nhân loại, dựa vào toàn xã hội, dựa vào toàn bộ môi trường xung quanh bạn, dựa vào tất cả mọi người xung quanh bạn.
Tiền đề tất yếu thực hiện sự dựa này là: giúp đỡ người khác, cống hiến cho người khác - cống hiến cho toàn xã hội, cống hiến cho toàn bộ môi trường xung quanh, cống hiến cho tất cả mọi người xung quanh.
Cống hiến cho người khác và dựa vào người khác tạo nên thế cân bằng của đời người. Chỉ có đạt được sự hài hòa thống nhất của hai cái đó mới có thể thực hiện được sự tồn tại của chính bạn.
Bạn muốn phát triển cá tính của mình, thực hiện việc theo đuổi của mình. Chỉ có đem cá tính và việc theo đuổi của mình hòa vào trong sự hài hòa của hai việc cống hiến cho người khác và dựa vào người khác.
Đương nhiên, bất kể là cống hiến cho người khác hay là dựa (xin giúp đỡ) vào người khác, trong toàn bộ quá trình này chắc chắn đều tràn đầy các nhân tố hạn chế mình. Hạn chế mình và phát triển mình tạo nên một cặp mâu thuẫn. Có thể cái hạn chế bản thân này không lợi cho việc phát triển bản thân bạn, đối với việc phát triển cá tính bản thân bạn không có giá trị.
Song, bạn cần hiểu rằng: giúp người chính là tự giúp mình, cho người khác thuận tiện chính là cho mình thuận tiện.
Bạn cần hiểu rằng, nếu như việc dựa của người khác không được bảo đảm, nếu như cá tính của người khác không được thực hiện, thì việc tự thực hiện của bạn cũng sẽ thành một lời nói xuông, cá tính của bạn cũng sẽ không triển khai nổi.
Câu kết luận chỉ có thể là: "Chỉ có dưới sự giúp đỡ của người khác, mới có thể thực hiện được cái của mình","Chỉ có trong liên hợp với "người khác" Việc tự thực hiện của bạn mới có thể được bảo đảm" (Lời của Goldsden - Đức).
Có thể ý của cái gọi là ?không cầu nhân? của bạn thật ra không ở tầng thứ tư

duy triết học, cũng không nằm ở tầng thứ trừu tượng của sự tổng hòa người có thể là người, nhưng người còn là quan hệ xã hội, bạn chỉ trong xã hội thế thường, không muốn cầu mong người khác phát hiện, dung nạp hoặc cho phép mình, không muốn cầu xin người khác vì mình làm một chút gì đó vốn là việc ngoài phận sự của anh ta, không muốn cầu xin người khác mở ra cho bạn một chút thuận tiện...

Việc này thật ra không có mâu thuẫn với những cái trước. Bạn đang sống trong thế tục, lại không có cách gì trốn tránh thế tục. Bạn không có cách gì không cầu đến người khác. Chỉ là, bạn cần phân biệt một điểm.

Việc mà bạn cầu xin có hợp pháp không, có chính nghĩa không.

Đành là bạn đang sống trong xã hội thế thường, những việc bạn cầu xin phải phù hợp với quy phạm đạo đức và quy định pháp luật của xã hội này, không thể cầu xin người khác làm cho bạn một việc phạm pháp, phạm kỷ luật, cũng không thể cầu xin người khác làm những việc phi phận sự vốn không thể thực hiện được. Nếu không thì, cầu xin người như thế, kỳ thực là làm khó cho người khác, hại người khác, thậm chí giết người ta. Người mà bạn nhờ nếu chịu không nổi sự cám dỗ mạnh mẽ của bạn, thay bạn làm những việc phi phận sự, những việc không chính nghĩa, những việc phạm pháp phạm kỷ luật, lương tâm của cả hai bên đều chịu nhơ bẩn, đến cuối cùng người đó có thể rất khó xử, hoặc trên thực tế sẽ bị bạn hại, bị bạn giết. Bản thân bạn cũng không thể có kết cục tốt đẹp.

Bạn không yêu cầu làm những việc như thế, đương nhiên là sáng suốt.

Ngoài những điều đó ra, bạn hoàn toàn có thể dưới tiền đề đối phương có thể làm được, mạnh dạn yêu cầu anh ta giúp đỡ. Không nên sợ làm phiền, không nên sợ va chạm, không nên sợ mất cái gọi là thể diện của bạn.

Lòng tự tin của bạn xây dựng trên ba điều: một là những việc bạn yêu cầu là quang minh chính đại, không phải là những mong ước phi phận sự, không vi phạm đạo đức và lương tâm, không phạm pháp và phạm kỷ luật; hai là thái độ cầu mong người khác thành khẩn trong sáng quyết không thể trả giá bằng việc hy sinh nhân cách; ba là bạn phải tính toán đầy đủ đến việc đối phương có thể làm được, thời gian và tinh lực, năng lực và hoàn cảnh của anh ta đều có thể thực hiện được lời thỉnh cầu của bạn.

Có được 3 điều này, bạn sẽ có thể đi cầu xin người khác được rồi.

Có hai phương thức thao tác cơ bản nhất để cầu xin người khác: trực tiếp và gián tiếp - Trực tiếp mặt đối mặt đề xuất việc thỉnh cầu, trao đổi trực diện. Nói thẳng không che giấu, chân thành thẳng thắn gặp nhau trình bày những yêu cầu của mình. Hoặc phương thức quanh co, từ cái này đến cái khác, chuẩn bị bền bỉ, chuẩn bị thất bại, sau thất bại tiếp tục không bỏ, tiếp tục theo đuổi.

Có việc cầu xin người khác cần phải đặt mình vào đó để suy nghĩ thay cho

họ, liệu anh ta làm có khó không, mức độ khó khăn có lớn không, liệu có thể khắc phục được không. Liệu có thời gian, có tinh lực, có năng lực thay bạn làm được không. Có cần chi ra vốn liếng hay không. Có phải là việc thuộc về chức phận của anh ta không. Đối với mỗi tình tiết nhỏ trong đó đều phải thiết kế rõ ràng. Bạn cần phải căn cứ các tình hình khác nhau, căn cứ mức độ quan hệ giữa bạn với anh ta, đưa ra sự sắp xếp làm cho cả hai bên thu được cân bằng. Ví như bạn yêu cầu người khác thay bạn làm những việc ngoài phận sự của anh ta, nói chung không nên để cho đối phương làm không công cho bạn, thậm chí còn phải hao tốn tiền của thay cho bạn, còn bạn trái lại thì đến một lời cám ơn cũng tiếc.
Hãy tự thả mình để thực hiện tốt hơn việc mình bạn có thể mạnh dạn cầu nhờ người khác, đi cầu nhờ người khác một cách đúng đắn.

25- Khoảnh khắc cùng chạm cốc

. Ước mong ban đầu của rượu là để trợ hứng, là để làm trò vui. Rượu là nguồn gốc của bao tai họa!
. Khoảnh khắc chạm cốc, bạn không thể không cẩn thận, không thể không cảnh giác!
. Chớ nên tin những lời nhảm nhí rượu có thể tiêu sầu giải lo, mượn rượu tiêu sầu càng sầu thêm, sao chẳng nói có được mấy phần thực tế.

Tập quán uống rượu, từ xưa đã có.
Người ta đã nói không biết bao nhiêu ý đẹp lời hay đối với rượu. Nói nó là dịch ngọc quỳnh tương, là tiên phẩm của nhân gian. Nói nó có thể làm cho người ta vô tư vô lự, vui sướng. Đến mức có thần diệu một chén giải nghìn sầu.
Thế là có câu ca rượu tiên: Đời người có rượu phải say, đừng để chén vàng nhìn ánh Nguyệt.
Song những lời nguyền rủa của người đời đối với kẻ nghiện rượu cũng không ít, thường gặp nhất là gọi tham chén và ham dâm đặt ngang hàng, hơn thế còn đặt trước ham dâm, bạn nếu sống xa hoa quá mức người ta sẽ gọi là ?chìm ngập vào tửu sắc? để trách mắng.
Thế là từ sách "Thượng thư" đã có thiên "Tửu cáo" đã ân cần lấy rượu để nhắc nhở:
"Chúc rượu này" - ngừng uống rượu như thế nhé,
"Không có vò rượu" - không nên thường xuyên uống rượu nhé.
Vua đầu tiên nhà Hạ là Tự Văn Mênh đã từng hạ lệnh cấm rượu. Ông nói: Rượu quả thật là vật quý, chính vì như thế, về sau ắt sẽ có người vì nó mà "quốc phá gia vong" - câu nói này chẳng may nói trúng, trong lịch sử có biết bao nhiêu quân vương khanh tướng, tài tử phong lưu, đam mê tửu sắc mà chôn vùi sự nghiệp và tiền đồ.
ở phương Tây cũng như thế, ngay cả ở Mỹ năm 1920 vẫn còn ban bố lệnh cấm rượu, nhưng cuối cùng cấm không nổi, mười bốn năm sau, năm 1933 mới đành bãi bỏ lệnh cấm rượu.
Rượu, cuối cùng là vật gì?
Trong trường hợp xã giao công cộng, vài ba người bạn tụ tập với nhau, trong các buổi yến tiệc, những ngày tết, ngày vui ở gia đình thường không thể tránh mời mọc đến uống rượu. Nó quả thực có hiệu quả làm cho không khí nhộn nhịp vui vẻ, tăng thêm hào hứng chuyện trò, không biết có bao nhiêu

khoản hợp đồng buôn bán trong lúc cùng chạm cốc, có bao nhiêu thù oán hiểu nhầm được giãi bày lúc cùng chạm cốc, có bao nhiêu tình bạn tốt đẹp cùng bắt đầu khi cùng chạm cốc.
Nếu như là để quan sát thôi, thì uống rượu mà không say hoặc hơi say không loạng choạng với ý muốn ở hứng thú và hưởng lạc, cũng chỉ dừng lại ở hứng thú và hưởng lạc thôi, thì uống rượu vẫn có thể được xem là việc làm văn minh.
Ước mong ban đầu của người phát minh ra rượu cũng chỉ ở chỗ làm tăng niềm vui sướng của con người, nâng thú vui của con người. Cũng giống như làm tăng cho nhân gian một tiết mục vui chơi. Đây là nguyện vọng tốt đẹp. Niềm vui vẻ của loài người còn quá ít, cần phải tìm ra nhiều phương thức làm cho con người sống được vui vẻ, sống được thoải mái nhẹ nhàng, uống rượu vẫn có thể được xem là một phương thức. Các cuộc vui chơi của loài người quá ít, nhất là các cuộc vui chơi của người lớn còn quá ít. Cần phải hướng về trong sáng thuần phác, hưởng thụ cuộc đời trong các trò vui chơi, người không có tâm trạng vui chơi thường là rất mệt mỏi. Uống rượu vẫn có thể được xem là một trò vui.
Nhưng nhiều người vui quá hóa buồn, đi ngược lại ước mong ban đầu của người phát minh rượu, đi ngược lại với tinh thần vui chơi. ở anh ta uống rượu không phải là để vui vẻ và hứng thú, mà là đau khổ và hối hận - người vì rượu mà nói quàng nói xiên cũng có, người vì sau khi uống rượu loạng choạng đổ ngã thành thương cũng có, người vì rượu mà mất hết cả đạo đức, bị người đời phỉ nhổ cũng có, người vì rượu mà mắc bệnh cũng có, người vì rượu mà bị mất mạng tại chỗ cũng có, người vì rượu mà tạo nên tai vạ lớn cũng có, người khi đang say rượu đã đáp ứng ký chữ ký của mình, sau? tỉnh lại hối hận mãi không thôi càng có hàng nghìn hạng vạn người.
Rượu là nguồn gốc của bao nhiêu tai họa!
Khoảnh khắc chạm cốc, bạn không thể không cẩn thận, không thể không cảnh giác!
Chớ nên tin những lời nhảm nhí rượu có thể tiêu sầu giải lo, mượn rượu tiêu sầu càng sầu thêm, sao chẳng nói có được mấy phần thực tế.
Cố nhiên, tất cả mọi đau khổ và ưu sầu của bạn, xét đến cùng đều là sự cảm nhận tâm lý tự mình, bạn cảm thấy đau khổ sẽ là đau khổ, bạn cảm thấy vui vẻ sẽ là vui vẻ. Bạn ưu sầu thì ưu sầu, bạn lạc quan sẽ lạc quan. Uống rượu qúa chén, những kích thích thông qua rượu đối với thần kinh có thể gây nên tác dụng tạm thời làm tê liệt thần kinh, hưng phấn thần kinh. Khoảnh khắc này bạn có thể quên đi ưu sầu và phiền não, khoảnh khắc này bạn có thể tự cảm thấy sung sướng vui vẻ, tựa như cuộc đời lúc này là hạnh phúc tuyệt vời.
Nhưng, nếu bạn không thật sự có lòng dạ lạc quan độ lượng, chỉ hẹp hòi

nhìn lệch về một phía, sau khi tỉnh rượu đau khổ và ưu sầu vẫn như cũ, hơn nữa còn có thể trầm trọng hơn. Nếu như chỉ thỏa mãn cảm giác nhất thời lúc đó, mà lại thường xuyên tìm khoảnh khắc như thế, bạn sẽ trên cơ sở đau khổ vốn có tăng thêm một nấc đau khổ mới say rượu chắc chắn chính là trúng độc ethyl alcohol, một người thường xuyên bị trúng độc ethyl alcohol tất nhiên trí nhớ sẽ giảm sút, trí lực sớm suy thoái, tâm lực sớm cạn kiệt, biến đổi sinh lý tất nhiên dẫn đến biến đổi tâm lý: lòng dạ càng trở nên hẹp hòi hơn, quan niệm dễ thiên lệch, tính tình càng có xu hướng nóng nảy hấp tấp, đau khổ càng đau khổ hơn, buồn rầu càng buồn rầu hơn.

Phương pháp đúng đắn loại bỏ đau khổ, quên đi nỗi ưu sầu quyết không phải là ở rượu, mà là ở chỗ phải tu dưỡng nhiều tâm tính của mình, bồi dưỡng chí khí của mình rộng rãi độ lượng, làm cho mình thật sự có khí phách tâm lý lạc quan phơi phới.

Nếu như bạn vốn khiêm tốn cẩn thận có cá tính tốt, một khi ngộ độc rượu tác quái, có thể biến thành bộ mặt hoàn toàn khác, tự tâng bốc mình, huyên thuyên khoác lác, thậm chí gây nên nhiều nỗi bất hạnh. Một khi tỉnh rượu, bạn sẽ hối hận sâu sắc, tạo nên tâm lý tự giày vò đau khổ. Vì sao khổ thế? ý của người say không phải ở rượu - tinh thần của rượu vừa đúng lúc bộc lộ. Tinh thần này lại lấy hai hình thái hoàn toàn ngược nhau phản ánh ra:

- Bạn có thể tin theo ý của người say không phải ở rượu làm mẫu mực khi uống rượu. Bạn, ý không ở rượu, bạn bè tụ tập, gia đình thân thích đoàn viên, hoặc vì lễ tiết xã giao. Chỉ mượn uống rượu làm một vật trợ hứng. Quyết không thể vì rượu mà uống rượu, quyết không thể vì say mà uống rượu.
- Quả thực có người tuyên bố đời người khó được mấy lần say, đặt đời người ngang hàng với trúng độc rượu, quan niệm về đời người như thế hầu như đứa trẻ con cũng sẽ xem nó là chuyện hoang đường buồn cười. Cái gọi là "khó được" thật ra không đúng, một bình rượu mạnh đã có thể làm cho bọn hay rượu thông thường say lăn, lại thêm cho một tí nữa sẽ có thể làm cho anh ta mê man bất tỉnh, làm sao lại nói là "khó được"? Trên đời có mấy người chết vì say rượu được xem là vĩ đại?

ý của người say không tại rượu, bạn đang ấp ủ trạng thái tâm lý như thế, dựa trên khả năng chịu được thực tế của mình vốn là ở chỗ vui vẻ uống chút ít, đối với thân thể có lợi không có hại, thì có thể thực hiện thật sự được ý nghĩa "trợ hứng". Bằng không, bạn cứ khăng khăng với rượu, nhất định phải uống cho đến mức người ngã ngựa đổ mới thôi, nhất định phải uống cho kỳ say, hoặc uống đến mức say mềm bất tỉnh, đối với thân thể có hại chẳng có ích gì, trợ hứng trở thành bại hứng. Nghĩ một đàng làm một nẻo, há chẳng buồn đó sao!

Một trạng thái khác của ý người say không tại rượu biểu hiện thành một trò

chơi độc ác - mời rượu, cứ khăng khăng một mực mời rượu, mời không được bắt tay đổ, một người đổ bạn không uống thì mấy người hợp sức lại đổ. Càng ở những nơi thô tục dã man, trò chơi độc ác này càng tệ hại. Người khăng khăng mời rượu thì hoặc là người say, bản thân anh ta cũng đã hơi say, cũng có thể đã say nhiều, lúc này hầu như để biểu thị hào khí của anh ta, tỏ ra cùng say với bạn, cùng vui với bạn, đồng tâm, đồng đức với bạn đến cùng. Lúc này hầu như đột nhiên bạn đã thành người bạn sinh tử của anh ta. Anh ta mời rượu thật ra không ở bản thân rượu, anh ta thật ra không biết lo bạn uống rượu sẽ có tổn thất và không thích hợp gì mà là một hành vi không có lý trí hỗn loạn. Có nhiều người mời rượu bản thân họ thật ra chưa say hoặc chỉ có một chút nóng đầu, hoặc căn bản chính là người tỉnh, việc mời rượu càng không phải ở bản thân rượu, họ chỉ là muốn mượn rượu để đổ cho bạn say, để rồi vui vui vẻ vẻ thưởng thức trạng thái say của bạn - đây là tâm lý nghịch ngợm. Nếu bạn say đến mức nói năng lung tung lên, hát tướng lên, cười rống lên, khoa tay múa chân, họ trông thấy càng vui hơn, mục đích càng đạt. Có thể bạn say đến mức nôn mửa, hoặc cần phải dời chỗ đi nghỉ ngơi thì họ sẽ có thể thất vọng lớn. Bạn đã phụ lòng mong muốn của họ đem bạn ra làm trò cười. Lại còn có người mời rượu trong lòng mang một mục đích đặc biệt, ý mời rượu không phải là ở rượu, họ muốn chuốc rượu say cho bạn để rồi trong lúc bạn hưng phấn say rượu đáp ứng những yêu cầu không chính đáng của họ.

Đứng trước các loại người say rượu trên, trước cốc rượu, bạn phải hành động ra sao kiềm chế như thế nào? Việc này thể hiện bạn có sức tự kiềm chế đến đâu. Nếu tự biết sức rượu của mình không thắng, bạn phải kiên trì giữ đến cùng quyết không nhận thì sẽ là thắng. Bất kể là lời khuyên mời uống rượu như thế nào đều không nghe, mặc anh ta quấy rầy, bạn không làm theo anh ta thì là thắng, say lăn ra chính là thất bại. Nếu như các bạn say tự tay đổ rượu cho bạn, bạn gắng có thể không cần nể nang (họ tự tay đổ rượu cho bạn đã là không nể nang rồi) gào lên một tiếng thật to, vứt vỡ một cái bát xong sẽ kiềm chế lại cũng có thể được. Dù thế nào phải giữ một điều, quyết không thể trở thành người bị rượu đầu độc. Một người thích rượu tham chén, một người thích được gọi là anh hùng trên tửu trường không có khả năng tự kiềm chế được như vậy.

Bạn có thể sẽ nói, việc gì cứ phải khăng khăng không tiếp nhận, vì mỗi việc uống rượu mà phải làm đến nỗi không thoải mái? Nhưng những người tỉnh táo đều hiểu rõ, mọi người sau khi tỉnh rượu đều hiểu rõ, làm không thoải mái trước tiên là những người khăng khăng cố ý đổ rượu chứ không phải là người khăng khăng không nhận.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

26- Khoảnh khắc xấu hổ ngượng ngùng

. Xấu hổ từ đầu đến cuối đều là một cảm giác tâm lý.
. Sinh hoạt thời thơ ấu là nguồn gốc hình thành bệnh xấu hổ.
. Dùng hai phương thức hướng nội và hướng ngoại để tự chữa cho mình.
Ông Tư Nguyên, chuyên gia tâm lý nổi tiếng cho rằng, kẻ thù lớn số một của việc thành công đời người chính là "cái bệnh xấu hổ này".
Bởi vì xấu hổ không có tài năng giao tiếp, tự khép kín mình, càng sống càng lãnh đạm, càng cô độc, sức sống tiêu biến, không sinh động hoạt bát, cuộc đời bi kịch chính là như thế. Bởi vì xấu hổ sẽ để mất nhiều cơ hội có thể thành công, như cơ hội tình yêu tốt đẹp. Một khi đã để mất sẽ không thể lấy lại được tạo nên sự hối hận sâu sắc.
Một cô gái tên là Tống Lệ, tuổi khoảng 25, tốt nghiệp đại học, khỏe mạnh xinh đẹp, tính nết nhã nhặn hiền hòa, gia đình giàu có, ăn mặc cũng hợp thời, ăn diện dễ nhìn, mọi người đều nói cô hầu như có đủ mọi điều kiện hạnh phúc và thành công. Nhưng chính lại có một nhược điểm là cô hay xấu hổ, không có tài xã giao - do đó tất cả mọi tiền đề hạnh phúc và thành công sẵn có của cô đều bị khuyết điểm này triệt tiêu.
Về sau Tống Lệ đi tìm gặp bác sĩ tâm lý, bác sĩ đã vận dụng phương pháp chữa phân tích tinh thần hỏi đến ngọn ngành, tìm ra nguồn gốc sinh ra bệnh xấu hổ của cô ta, qua một thời gian điều trị đã làm cho cô ta dần dần giải phóng tinh thần, bỏ được gánh nặng tâm lý, khắc phục được khiếm khuyết thiếu tài xã giao, từ đó đã bước được một bước lớn trên con đường thành công.
Bệnh xấu hổ có đủ mọi loại biểu hiện. Thường thường đỏ mặt, nói không ra lời. Không dám bước vào vũ trường, không dám xuất đầu lộ diện ở mọi nơi công cộng. Không dám giao tiếp với người lạ, không dám giao tiếp với những người có địa vị cao hơn mình. Sợ người khác nhìn. Không dám phát biểu ở nơi công cộng, cho dù là phát biểu ý kiến thảo luận ở trong ca, tổ, phân xưởng, phòng ban của mình, cũng run lên cầm cập, chân tay không biết xếp đặt ra sao, bồn chồn không yên, luôn luôn sờ lên đầu, đăng hắng vặt, sờ cra-vat, xốc quần xốc áo. Luôn luôn sợ mình nói sai bị người khác giễu cười, luôn luôn cho rằng nhiều người có mặt tại hiện trường tài giỏi hơn mình, không dám phát huy bản thân. Phụ nữ thường hay bôi một lớp son thật dầy để che giấu bộ mặt vốn có của mình. Luôn luôn cho rằng người khác đang nhìn bạn, đang chăm chú theo dõi bạn. Vẫn nhớ thật kỹ một vài khuyết tật

mang trên người mình, ví như trên sống mũi có một nốt ruồi, lúc nào cũng vẫn lo lắng vì nó, luôn luôn tìm cách để che đậy nó. Không dám giao tiếp với người khác giới, vẫn thường nghĩ đến giới tính của mình.
Tất cả mọi hiện tượng của bệnh sợ xấu hổ, cảm thấy ngượng ngùng, đều có thể truy xét đến nguyên nhân tâm lý, bởi vì xấu hổ từ đầu đến cuối đều là một loại cảm giác tâm lý. Nhân tố tâm lý đầu tiên hình thành cảm giác tâm lý này là ở nơi công cộng quá chú ý đến mình mà lòng tự tin không đủ.
Nếu như ở các nơi công cộng, trong lòng lúc nào cũng tưởng đến giới tính, ăn mặc, thân hình diện mạo, thân phận, địa vị, học thức, năng lực, ngôn ngữ, động tác v.v... của mình, mà đối với tất cả hoặc một vài phương diện nào trong đó lại thiếu tâm lý tự tin, lại cho rằng ánh mắt của người khác đều tập trung vào người bạn, đang bình phẩm bạn từ đầu đến chân, sự xấu hổ và cảm thấy ngượng ngùng của bạn đã sản sinh ra như vậy.
Nếu như thuận theo cảm giác tâm lý này hơi vặn lại thêm một bước: Bất kể ở phương diện nào, hoặc ở nhiều phương diện bạn đều không thua kém so với người bình thường, thậm chí còn mạnh hơn rất nhiều, tại sao người khác khí thế hiên ngang, nói nói cười cười, không hề thiếu tự tin, không hề xấu hổ, không hề cảm thấy ngượng nghịu, anh ta có thể làm được không để ý đến thiếu sót của mình ở trong lòng mà rất thản nhiên giao tiếp với mọi người khác, còn bạn trái lại không làm được, còn bạn vẫn không có lòng tự tin, không có cách gì tạm thời đừng nghĩ đến mình, không có cách gì làm được việc không xấu hổ, không ngượng ngùng?
Các chuyên gia tâm lý cho rằng: quá quan tâm đến mình mà xấu hổ, phần nhiều có liên quan với cuộc sống thời thơ ấu và sự vô tri của thời thơ ấu. Nếu như thời thơ ấu của bạn, cha mẹ bạn quá chú trọng đến sự an toàn của bạn, luôn luôn nhốt bạn ở trong nhà, không cho đi ra khỏi cửa, rất ít cùng nhau vui chơi với trẻ con các nhà khác, ở trường cũng không dám chung sống với các bạn học khác, khi tan học về nhà là đóng cửa không ra. Như vậy, khi bạn lớn dễ dàng mắc bệnh xấu hổ, sợ đi lại với người khác, chỉ có mình là trung tâm, không dám đón nhận ánh mắt của người lạ, không dám thả mình ra thế giới bên ngoài.
Nếu như lúc nhỏ bạn giao thiệp với người khác quá ít, bất kể là cùng giới hoặc khác giới, bạn đều bắt mình khép chặt trong cô tịch, còn sinh lý và tâm lý hình thành tự nhiên của bạn lại đòi hỏi bức thiết thả mình ra, mong muốn giao tiếp với giới khác, nhưng khi giao tiếp với người khác giới lại đỏ mặt tía tai, không có lời nào nói đúng, thường dễ dàng hình thành biến thái tâm lý, như sản sinh hành vi tính dục biến thái - thủ dâm, tật nhìn trộm bộ sinh dục. Sau khi trưởng thành, mặc dù hành vi biến thái tính dục và hành vi tâm lý đã khắc phục sớm, nhưng dấu ấn tâm lý của thời thơ ấu lưu lại vẫn tồn tại,

và ảnh hưởng sâu sắc đến trạng thái tâm lý của bạn, bệnh xấu hổ phần nhiều bắt nguồn từ đây.
Sự hạn chế một người chịu đựng từ nhỏ quá nhiều, bị la hét chửi mắng quá nhiều, quá nghiêm, đây cũng là nguồn gốc quan trọng hình thành bệnh xấu hổ khi thành niên.
Tóm lại, sự từng trải và hoàn cảnh sống của thời thơ ấu, sự vô tri của thời thơ ấu, các phương thức giáo dục không đúng đắn nhận được ở thời thơ ấu, đều là nguyên nhân hình thành bệnh xấu hổ của một người.
Cho nên, khi các nhà tâm lý chữa trị cho người mắc bệnh xấu hổ, thường là tìm mọi cách điều động người mắc bệnh cố gắng nhớ lại cuộc sống thời thơ ấu của anh ta, kể lại một cách thẳng thắn và thật thà, kể ra hết thì tâm lý sẽ được giải phóng. Bác sĩ sẽ căn cứ việc tự kể lại của bạn tiến hành phân tích và suy diễn tìm ra căn nguyên bệnh của bạn, gợi ý bạn phương thức tư duy mới làm thay đổi tính tình của bạn, từ đó đạt được hiệu quả chữa trị ở một mặt nào đó.
?Ngoài ra, dưới tiền đề tìm được lý do của bệnh, bác sĩ còn có thể chỉ đạo bạn dùng hai phương thức hướng nội và hướng ngoại tiến hành tự chữa bệnh cho mình, khắc phục bệnh sợ xấu hổ.
Cái gọi là phương thức hướng ngoại là sau khi biết nguyên nhân mình xấu hổ, có ý thức tiến hành tự rèn luyện tâm lý, đi tiếp xúc với bên ngoài, trước tiên bắt đầu từ việc tiếp xúc với bạn bè quen thuộc, tiếp đến người lạ, rồi đến người có địa vị cao, tiếp đến một đám người của đoàn thể nhỏ, sau đó đến đám đông quần chúng, từng bước học thích hợp với tất cả mọi người, mọi hoàn cảnh bên ngoài. Kiên trì rèn luyện lâu dài, ít thì mấy tháng, nhiều thì hai ba năm sẽ có thể nhận được hiệu quả to lớn, sẽ không sợ xấu hổ nữa.
Cái gọi là phương thức hướng nội là chỉ bản thân người mắc bệnh tự vắt tay lên trán mà suy nghĩ, tự hỏi vặn lại mình đến tận ngọn ngành: lần đầu tiên có cảm giác xấu hổ và sinh ra ngượng ngùng là vào khi nào? Vì sự việc gì? Vì sao cảm thấy xấu hổ, sự việc đó quả nhiên đáng xấu hổ chăng? Nếu như không cảm thấy xấu hổ thì sẽ như thế nào? Không xấu hổ, chẳng lẽ không tốt hơn chăng? Chẳng lẽ người ta có thể nói bạn mặt dầy không biết thẹn chăng?
Hỏi vặn lại hàng loạt vấn đề như thế, kết luận cuối cùng phần nhiều là: Vốn không cần phải xấu hổ, không cần phải giày vò. Bạn hoàn toàn có thể trong một cảm giác khác, sống càng thêm thoải mái, càng trôi chảy thuận lợi!
Bác sĩ còn có thể đề nghị đem kết hợp hai phương thức hướng nội, hướng ngoại với nhau, đồng thời cùng dùng song song với nhau, bệnh xấu hổ của bạn sẽ khắc phục được càng nhanh hơn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

27- Khoảnh khắc vô cớ nghi ngờ người khác

. Lòng nghi ngờ cũng như con dơi, nó luôn bay trong đêm tối.
. Khắc phục khiếm khuyết đa nghi và thần kinh quá nhạy sẽ bắt đầu từ việc đi khỏi trung tâm tự mình.
. Làm sao hiểu lòng đề phòng người khác không thể không có?
Trên đời vốn chẳng có việc gì, kẻ tầm thường thường tự chuốc lấy điều phiền toái.
Cái "tầm thường" của con người tầm thường của bạn sẽ ở chỗ hay nghi ngờ. Người ta vốn rất có cảm tình tốt đối với bạn hoặc đã từng là bạn tốt, bạn lại lấy một câu nói vô ý thức nào đó của người ta, hoặc một động tác vô ý thức nhỏ nhặt nào đó, hoặc một ánh mắt bèn nghi ngờ người khác đang giở trò với bạn, ngấm ngầm đang quấy rối bạn, đang bàn tán về bạn, đang nói xấu bạn, từ đó xuất hiện cách nhìn lệch lạc đối với anh ta, hoặc cắt đứt việc đi lại giao tiếp với anh ta, cắt đứt hoàn toàn hữu nghị với anh ta. Bạn còn có thể đem một việc đi lại giao tiếp bình thường của một đôi trai gái nghi ngờ là mối tình vụng trộm. Bạn có thể đem tất cả những thư từ của các bạn gái gửi cho chồng bạn đều nghi ngờ là thư tình, hoặc đem tất cả những lá thư của các bạn trai gửi cho vợ đều nghi là thư tình. Nếu như chưa có bất cứ căn cứ nào đã nghi là luyến ái tinh thần. Bạn nghi ngờ tất cả mọi người, bao gồm cả bản thân bạn, nghi ngờ tất cả mọi việc, bao gồm cả việc ăn ở hàng ngày của bản thân bạn. Có người gọi nó là thần kinh quá nhạy cảm.
Nghi ngờ tất cả và tin tưởng tất cả đều là tuyệt đối hóa cực đoan. Nghi ngờ nhiều cái vốn không nên nghi ngờ, tin tưởng nhiều cái vốn không nên tin tưởng,? có người dễ dàng tin tưởng những cái giả dối là chân thực, có người lại dễ dàng tin những cái chân thực là giả dối.
Hay nghi ngờ, mạnh dạn nghi ngờ tất cả, có khi có thể là tốt, có thể dự đoán trước được nhiều sự việc mà người bình thường không dự đoán nổi, có thể phát hiện những cái mà người bình thường phát hiện không được, trong lòng đã có chuẩn bị từ trước. Mà ưu thế của điểm này lại thường thường bị thói xấu của nó và nguy hại gột rửa sạch sành sanh, nhỏ nhoi chẳng đáng kể.
Có một vĩ nhân từng nói: :"Lòng nghi ngờ giống như con dơi luôn bay trong đen tối. Lòng nghi ngờ làm mê và hãm hại con người, làm lung lạc tâm trí con người, nó có thể làm cho bạn rơi vào cảnh bối rối, lẫn lộn bạn thù và phải trái, từ đó phá hoại sự nghiệp của bạn".
Không có mấy ai bằng lòng đi lại, giao tiếp với một người hay nghi ngờ

người khác, sợ dẫn đến một số phiền? phức vô cớ, phần nhiều đều xa lánh bạn. Vì thế người hay nghi ngờ phần nhiều là người cô độc, mà sự cô độc của bạn lại không phải là sự cô độc thanh cao của nhà triết học muốn đi ra ngoài thế tục để tìm sinh mệnh và tư tưởng mới. Bạn đang ở cái cô độc không nhận được sự giúp đỡ của người khác, một loại cô độc đê tiện. Bạn sẽ gặp phải khó khăn ở khắp mọi nẻo đường, năng lượng của sinh mệnh không có cách gì để thi thố, trí lực và tài hoa của nó không có cách nào khai triển, sự nghiệp rất khó thành.

Bạn hành động chậm chạp, gặp việc do dự không quyết, thường xuyên lâm vào cảnh ngộ tiến thoái lưỡng nan. Người hay nghi ngờ lại có hành động quả cảm rất hiếm thấy Peigen đã từng nói Henry VII là một người như thế. Có nhiều người hay nghi ngờ thường kèm thêm cá tính nhút nhát và sợ sệt, điều đó càng tồi tệ hơn, không khắc phục loại thiếu sót của cá tính này, bạn chỉ có thể một đời vùi đầu vào nghề nghiệp một cách thảm thê buồn tẻ.

Hay nghi ngờ cũng thường thường là một trong những nguyên nhân tạo nên vợ chồng bất hòa, gia đình tan vỡ. Bởi vì chồng đối với vợ hoặc vợ đối với chồng vô cớ hoài nghi gây nên những việc vốn không có chuyện gì xẩy ra. Nhữngviệc vốn là trung trinh vì bị nghi ngờ là không trung trinh mà dẫn đến về sau quả nhiên không trung trinh thường hay xẩy ra. Hoặc những việc vì một bên không có cách gì chịu đựng nổi sự nghi ngờ vô cớ lâu dài của một bên khác mà sinh ra chán ghét và phiền não, dẫn đến cuối cùng cắt đứt cũng thường xẩy ra.

Thần kinh quá nhạy, hay nghi ngờ người khác, trước tiên phần nhiều do khí chất sinh lý phát triển không lành mạnh bình thường, không có thái độ xử thế lạc quan thông thoáng và tâm lý tự tin kiên cường, lo lắng liên miên, từng bước từng bước hướng nội hóa, thường xuyên ở trạng thái tự khép kín. Anh ta không hiểu nổi thế giới rộng lớn ở ngoài anh ta là muôn màu rực rỡ như thế nào, anh ta không hiểu nổi núi người biển người ngoài anh ta phong phú đa dạng ra sao, anh ta không biết mỗi một con người đều có một thế giới cá tính độc lập hoàn chỉnh, đâu có ai ai đều có thời giờ rảnh rỗi chuyên môn đi xúi giục bạn được? Anh ta vẫn là dùng cách nhìn lệch lạc hẹp hòi của mình làm thước đo để lo lường tất cả mọi người tức là lấy lòng dạ của kẻ tiểu nhân đi đo bụng của người quân tử. Cho rằng ai ai cũng đều suy nghĩ giống anh ta, kiến giải giống anh ta.

Tóm lại, không tìm hiểu người khác, không tìm hiểu thế giới, thiếu khả năng phán đoán là nguyên nhân chủ yếu tạo nên hay nghi ngờ, thần kinh quá nhạy, phán đoán sai lầm, phát sinh hiểu nhầm.

Vì vậy, khắc phục đa nghi, khắc phục khiếm khuyết thần kinh quá nhạy sẽ phải bắt đầu từ việc đi ra khỏi trung tâm tự mình di chuyển mình từ xu thế hướng nội sang xu thế hướng ngoại, hướng về thế giới bên ngoài, hướng về

người khác, đi giao tiếp nhiều, đi tìm hiểu nhiều để thu nhận được những nhận thức chính xác và phán đoán chuẩn xác đối với người, đối với sự vật. Trong quá trình tìm hiểu người khác, tìm hiểu thế giới bên ngoài, bạn phải tự giác bồi dưỡng khí phách hiểu người khác, hiểu thế giới của mình, hình thành cá tính rộng rãi lạc quan thông suốt.

Bạn nên biết, trên đời không có ai là không thể hiểu rõ, không có sự việc gì không thể hiểu rõ.

Nếu như bạn nghi ngờ một người nào đó, một sự việc nào đó, biện pháp tốt nhất là đi trao đổi với người đó, thẳng thắn và hữu hảo trao đổi cách nhìn của mình với anh ta, thu nhận được nhận thức chân thực, từ đó được hiểu rõ. Một khi đã hiểu rõ bạn sẽ không thể giữ lại thắc mắc trong lòng, sẽ không nhớ hận người đó nữa.

Biện pháp loại bỏ hiểu nhầm đa số đều là như thế cả, trao đổi trực diện so với bất cứ việc nói cạnh nói khóe, tìm hiểu vòng quanh, nghe phong thanh gián tiếp đều giản tiện mà có hiệu quả.

Bạn cũng cần cảnh giác những nghi ngờ do nghe phong thanh truyền tin lại. Phàm những tin lan truyền không lợi cho hữu hảo hoàn toàn có thể là tin giả, hoặc kẻ truyền tin hiểu nhầm, hiểu sai dụng ý của lời nói ban đầu, hoặc là có ý phát ra những kích thích để gây chia rẽ. Bạn đối với tất cả loại tin này trước hết đều giữ im lặng, sau đó bạn trực tiếp đi tìm hiểu thực hư là được. Nắn đi nắn lại, việc hiểu nhầm tức khắc được loại bỏ, phải trái và tốt xấu cũng sẽ phân biệt rõ ràng.

Bạn đã có lòng tự tin vững chắc thì không thể vô cớ nghi ngờ người khác ngấm ngầm quấy rầy đối với bạn, bạn phải vững tin ở mình, việc nói ra nhất định làm bằng được, tiền đồ của bạn chắc chắn sẽ không thua kém một ai.

Có người hỏi vặn lại, lòng đề phòng người khác không thể không có, làm sao bạn lại không nên phòng bị người khác? Kỳ thực "lòng đề phòng người khác" này không phải là cái gì khác, mà là một sự chuẩn bị tăng cường bản thân mình, không ngừng bổ xung thêm cho mình, làm cho mình trở nên ngày càng có thực lực hùng hậu, mạnh mẽ lên. Chẳng phải là vô cớ nghi ngờ người khác. Chỉ có sau khi bạn có sẵn điều kiện và dũng khí tham gia cạnh tranh và nhất định có thể giành được thắng lợi, mới có thể thật sự ?đề phòng người?, nếu không thì có thể là phòng không nổi. Chính là nói muốn có một sự phòng bị có tính cơ bản vững chắc, không phải là sự phòng bị kiểu chắp chắp vá vá, không phải là chỉ phòng bị trên cửa miệng, chỉ lo sợ trong tâm lý! Bạn vững vàng, bạn lớn mạnh, tâm tính bạn thanh cao, bạn vốn trong lương tâm không hổ thẹn, người khác liệu có thể làm gì được bạn? Còn đối với những lời bịa đặt hại người, phỉ báng vô lý của kẻ tiểu nhân, đó là một việc khác, hãy đợi họ công khai nhảy ra hãy nói sau, đối với loại người này

bạn có thể chiến thắng anh ta một cách nhẹ nhàng, càng không cần phải ?đề phòng?. Bởi vì bất cứ bọn bịa đặt nào, bất cứ bọn phỉ báng vô lý nào, trước hết đều thấp hơn người khác một cái đầu, anh ta không dùng sự thực làm căn cứ, trước sự thật anh ta tự nhiên bị tan rã, trôi dạt đi ngàn dặm, không cần bạn đề phòng, đợi cho anh ta nhảy ra, bạn chỉ cần đem sự thực công khai trước công chúng thì anh ta đã bại rồi.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

28- Khoảnh khắc cảm thấy không thể hợp tác với người khác

. Nếu bạn đem niềm vui sướng nói với một người bạn, thì bạn sẽ nhận được hai niềm vui sướng; Nếu bạn đem nỗi buồn nói hết với một người bạn, thì bạn sẽ được san sẻ một nửa nỗi buồn.
. Bạn dắt tay tôi, tôi dắt tay anh ta, anh ta dắt tay bạn, tất cả thế giới này sẽ thuộc về chúng ta.
Không thể hợp tác với người khác thường biểu hiện ở hai mặt:
Một là về tình cảm không thể chung sống hài hòa với người khác, không thể vui vẻ chan hòa, thắm thiết gắn bó. Trong ấn tượng của người ta, bạn chỉ có hình ảnh thờ ơ và sầu muộn, lạnh nhạt và hiểm ác. Sau khi người ta sống chung với bạn một vài lần, bèn cảm thấy cùng chung sống với bạn chẳng có ý nghĩa gì, do đó chia tay với bạn và sẽ không đi lại, giao tiếp với bạn nữa.
Hai là về công tác không thể hợp tác vui vẻ với người khác, không thể đồng tâm nhất trí cùng chung hoàn thành một sự nghiệp nào đó. Bạn luôn ấp ủ tâm lý chống lại và đối kháng, phương thức tư duy của bạn không ăn khớp với người khác, không hỏi đầu đuôi xuôi ngược, bạn một mực giữ ý kiến phản đối, như là trời sinh ra đã ở phái phản đối rồi.
Có hai phương diện này không thể hợp tác với người khác, do đó bạn chỉ sống cô độc, chỉ có buồn tẻ, chỉ có buồn rầu, chỉ có thất bại.
Con người vốn là động vật hợp thành bầy. Mà bạn lại không thể dung hòa vào quần thể này, vẫn cứ lạnh nhạt và sầu muộn xa rời ở ngoài quần thể, không còn nghi ngờ gì nữa, quần thể này cũng sẽ có thể vứt bỏ bạn, ném bạn vào một xó cô đơn hiu quạnh. Bạn sẽ rơi vào một thế giới không có tình cảm.
Trên đường đời, một đời người không có tình cảm sẽ là một đời người ra sao.
Không máu không thịt, chỉ một bộ xương.
Bạn sẽ không có bạn bè, không có tình hữu nghị, không có được cái ấm áp của nhân gian. Còn bạn bè và hữu nghị có ý nghĩa gì đối với đời người.
Peigen nói: "Người không có bạn bè chính là người tự cắn rứt tâm linh của mình".
Vị vĩ nhân này lại nói: "Tác dụng vô cùng đặc biệt của tình hữu nghị là: Nếu bạn đem niềm vui sướng nói với một người bạn, thì bạn sẽ nhận được hai niềm vui sướng; Nếu bạn đem nỗi buồn nói hết với một người bạn thì bạn sẽ được san sẻ một nửa nỗi buồn. Cho nên hữu nghị đối với đời người thật

giống như hòn đá thử vàng mà các nhà luyện kim cần tìm, nó vừa có thể làm cho vàng tăng gấp bội, lại có thể làm cho kim loại đen thành vàng".
Về tình cảm không thể hợp tác với người khác cũng phần lớn phản ánh trên công tác cũng không thể hợp tác với người khác được. Mà trong đời hầu như không có công việc gì có thể thật sự chỉ một người độc lập hoàn thành. Đành là bạn không thể hợp tác với người khác trong công tác, kết cục của bạn chỉ có thể là bị đồng nghiệp vứt bỏ, bị cấp trên gạt khỏi. Bạn chỉ có
thất bại.
Vì sao không thể hợp tác với người khác?
Bởi vì bạn chỉ quan tâm mình, không quan tâm người khác. Trong lòng bạn lúc nào chỗ nào cũng chỉ nghĩ đến sự tồn tại của mình, lợi ích của mình, danh phận của mình, tất cả mọi thứ của mình. Chỉ vì tất cả của mình mà lạnh nhạt vô tình, không tiếc hy sinh tất cả của người khác. Khi có thể kiếm lời là bạn lăn xả vào, gạt đạo đức, chính nghĩa, tình bạn sang một bên. Như thế, bạn làm thế nào có thể hợp tác với người khác được nữa?
Bạn có thể hỏi vặn lại: thiên hạ có mấy người không vụ lợi? Chẳng phải là đã có kết luận có quyền uy đã nói, từ góc độ sinh vật học để hiểu, phải chăng chủ nghĩa lợi tha chân chính không tồn tại?
Nhưng, nếu bạn lấy đó làm căn cứ mà tư lợi đến mức chỉ lăn xả vào tư lợi không biết đến người khác thì bạn đã hạ mình xuống đến tầng nấc của động vật bình thường. Bởi vì con người tất nhiên mang tính xã hội, mang theo văn minh, mang theo đạo đức. Bất kể bạn hiểu như thế nào hoặc chửi rủa tính xã hội, văn minh, đạo đức, gọi chúng là giả dối đến mức nào, nhưng bạn không thể phủ nhận được chúng đều là những tiêu chí đối xử của con người, là cái khác biệt của người với động vật. Nếu bạn vứt bỏ những cái đó, thì bạn chỉ có thể đi vào hàng ngũ của giới động vật không thể hợp tác được với người.
Không thể hợp tác với người, có thể do tính tình của bạn kỳ quặc đưa đến. Bạn vẫn luôn không ăn khớp với mọi người, bạn suốt ngày nhăn nhó, bạn thích cái mà người khác ghét, bạn ghét cái mà người khác thích. Bạn lấy cái người khác cho là sai làm đúng, bạn lấy cái người khác cho là đúng làm sai. Bạn không hiểu rõ người khác, không châm chước người khác, người khác cũng không hiểu rõ bạn, không châm chước bạn. Bạn chỉ đành lánh xa mọi người, lìa bạn bè ở lẻ một mình.
Có lẽ bạn tự cho mình là người đời đều ngủ hết chỉ có một mình mình thức, tự cho mình là con hạc đứng giữa đàn gà, cho là có tài không gặp vận, cho là không có đất dụng võ, cho là mình phải giấu tài không hợp tác với người.
Nhưng, không biết bạn đã từng kiểm tra cẩn thận lại mình chưa? Đứng trước gương để nhìn lại mình một cách đến nơi đến chốn chưa? Chân tài thực học của bạn rút cuộc là cái gì? Đại chí đại lược, năng lực đặc biệt của bạn cụ thể ở chỗ nào? Nếu như bạn không thể trả lời hoàn toàn đúng trọng tâm những

vấn đề này thì tất cả rất có thể là ảo giác của bạn, nhìn trăng dưới nước, hoa trong gương mà thôi.
Bạn nên biết rằng ngày nay đã là thời đại điện tử, tin học, không phải là thời đại người oan ức chỉ biết kêu rên, bất cứ ai đều có thể trổ hết
tài năng.
Một nguyên nhân khác của việc không thể hợp tác với người khác là bạn chủ quan võ đoán, như ngựa thần bay, đi lại một mình, lão luyện nhất thiên hạ. Bạn không xem người khác ra gì, bạn vẫn cho rằng ý kiến của người khác không đáng để ý tới. Không biết trời cao đất dầy. Không biết ngoài trời còn có vũ trụ bao la. Bạn không chịu phục người khác, thì người khác sẽ không thể chịu phục bạn rồi.
Phương thức tư duy của bạn là ngược hướng, từ trước đến nay không muốn phục tùng.
Kỳ thực bạn luôn mang tâm lý có tính đối kháng, chỉ dùng phương thức tư duy nghịch hướng một chiều, về phương diện phán đoán sai lầm đối với sự việc và dùng hành vi sai lầm, kỳ thực không có sai khác bao nhiêu so với phục tùng mù quáng, từ một cực đoan này đi đến cực đoan khác mà thôi.
Với cái trước dẫn đến không thể hợp tác với người khác, với cái sau dẫn đến đầu óc mọc trên đầu người khác đã làm mất nhân cách, bị người ta khinh thường. Cả hai cái đều có kết cục không hay.
Để sinh tồn tốt hơn, để thành công, bạn cần phải khắc phục khiếm khuyết không thể hợp tác với người khác.
Đổi đi một vị trí, bạn đứng trên lập trường của đối phương hợp tác với bạn để xem xét lại bản thân bạn để cho ?đối phương? mà bạn thiết tưởng đặt mình vào sắm vai để bình luận và phê phán, hiệu chỉnh lại lời nói và việc làm của bạn, bạn sẽ có thể bừng tỉnh ngộ. Vốn những người ở dưới gầm trời này chỉ có khi hợp tác với người khác mới có thể tồn tại, mới có thể
phát triển.
Nước trong biển cả cuồn cuộn trào dâng, khí thế mạnh mẽ, nhưng bất kỳ một giọt nước nào trong đó chỉ cần vừa thoát khỏi biển cả thì ngay tức khắc sẽ bị biến mất không bao giờ thấy nữa, không tỏ ra được một chút sức mạnh nào, càng không có khí thế gì.
Suy nghĩ nhiều đến chỗ yếu của mình, ít khoe khoang chỗ mạnh của mình, xem xét nhiều hơn chỗ mạnh của người khác, ít chỉ trích chỗ yếu của người khác là một trong những hành vi hợp tác thoải mái với người khác.
Hãy thay người khác suy nghĩ, hy sinh một chút thời gian và tinh lực, chia sẻ một ít nỗi ưu sầu của người khác, giơ bàn tay viện trợ ra, hãy phát ra một phần lòng yêu mến, hãy phát ra một chút lòng từ thiện, hãy phát ra một chút lòng trắc ẩn đối với người khác. Bạn sẽ tương tự cũng nhận được sự giúp đỡ của người khác, lòng yêu mến của người khác. Người ta cũng vui vẻ suy

nghĩ thay cho bạn, hy sinh thời gian và tinh lực cho bạn, chia sẻ nỗi ưu sầu của bạn. Như vậy mọi người cùng giúp đỡ, cùng yêu thương lẫn nhau, không phải là hợp tác thành công đó sao?
Bạn phải thường xuyên tìm hiểu thế giới bên ngoài bạn đã không còn là kiểu dáng ngày xưa nữa. Con người đã biến đổi, sông núi cũng đã biến đổi. Mọi cái của thế giới đã thay đổi nhiều trong chốc lát. Bạn không nên dùng cái nhìn hữu hạn của bạn, năng lượng hữu hạn, thông tin hữu hạn để đo lường thế giới. Dùng cái thước mét nhỏ con con kia trong tay bạn làm sao đo lường nổi chiều dài và chiều rộng của không gian vũ trụ? Khi bạn đang suy nghĩ như thế, bạn sẽ tự nhiên nghĩ đến những người ngoài bạn, cùng hợp tác với những người ngoài bạn nhé. Các bạn sẽ hợp tác thành công.
Bạn dắt tay tôi, tôi dắt tay anh ấy, anh ấy lại dắt tay bạn, tất cả thế giới này sẽ thuộc về chúng ta.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

29- Khoảnh khắc chỉ trích người khác

. Hiểu rõ và khoan dung là chất làm trơn quan hệ giữa người với người. Trong người người lớp lớp có nó, mọi đường đều thông suốt, tâm tình mọi người đều thoải mái, sự nghiệp hưng vượng, phát đạt, tiền đồ sáng sủa.
. Không đàm tiếu cái kém của người khác, không ỷ vào thế mạnh của mình.
Công khai trách người, bí mật trách mình là một trong những nhược điểm của nhân tính.
Nếu bạn thuộc loại người lắm điều, thì cái mồm của bạn hầu như trời sinh ra là chuyên dùng để quở trách và đàm luận người khác. Hôm nay nói Trươnng Tam như thế này không được, ngày mai nói Lý Tứ như thế kia không tốt. Lúc thì nói với Trương Tam rằng Lý Tứ không có năng lực, lúc lại nói với Lý Tứ rằng Trương Tam trình độ kém. Hoặc là lại nói Vương Ngũ hôm qua đánh vợ. Bạn nói chuyện với người khác, hầu như mỗi lần đều xuyên suốt một chủ đề chung là trách móc, chê bai người khác, khoe khoang, thổi phồng mình. Nhìn người như bã đậu phụ, nhìn mình như một đóa hoa.
Nếu như người ta không nán chịu để nghe bạn nói tràng giang đại hải, hoặc giữa chừng ngắt lời bạn hoặc tỏ ra không thích nghe những chuyện này của bạn, thì bạn trong nháy mắt đã đi đến nơi khác nói xấu anh ta rồi.
Khi bạn cùng với hai ba người lắm điều (kể cả đàn ông, đàn bà) cũng thường có những câu chuyện như thế. Ngoài ra, các bạn sẽ nói gì đến cùng đi với nhau, sức gắn bó sẽ không tồn tại nữa. Thường thường khi họp để thảo luận, bạn không phát biểu nổi, chỉ có khi chỉ trích người khác, đàm luận người khác mới nói sắc như dao, chọc đến mọi chỗ. Tài nói của bạn, cái tinh nhanh và dí dỏm của bạn hầu như chỉ khi châm chọc, chế giễu hoặc đào bới nỗi khổ của người khác mới biểu hiện ra.
Bạn cần phải cảnh giác, bạn có thiếu sót như thế bạn sẽ trở thành cái bia chung! Bạn chỉ trích tất cả mọi người, bạn chỉ sướng chỉ trích người khác, thế thì tất cả mọi người đều quay lại chỉ trích bạn. Ví như trước Trương Tam bạn chỉ trích Lý Tứ, trước Lý Tứ bạn lại chỉ trích Trương Tam, tất nhiên sẽ có ngày nào đó Trương Tam và Lý Tứ liên hợp lại để chỉ trích bạn. Bạn ngoài sở trường chỉ trích người tốn công vô ích này ra, bạn sẽ trở thành một người không có một năng lực gì hết.
Nếu như bạn hay lòe thị phi (phải trái), sau lưng hoặc đối diện người khác động một tí thì trách người, thì bạn sẽ gây ra hiện tượng không đoàn kết ở xung quanh, sức lực chủ yếu của bạn, đại bộ phận thời gian của bạn đều sẽ tiêu phí vào trong tranh chấp nhân sự cực kỳ vô nghĩa, tình cảm của bạn sẽ

suốt ngày từ sáng đến tối, quanh năm suốt tháng đều buồn phiền vì những tranh chấp nhân sự không bao giờ ngớt này. Bạn đâu còn sức lực và tâm tư để làm cho sự nghiệp nữa?
Thiếu sót này của bạn xét đến cùng đương nhiên cũng là một loại thiếu sót của tâm tính. Loại tâm tính không tốt này dựa trên cơ sở hai tâm lý sai lầm: tâm lý hí hửng khi thấy người khác gặp nạn và tâm lý khoe khoang mình. Bạn chỉ thích nhìn thấy hoặc nghe thấy những thiếu sót, thất bại hoặc tai họa của người khác, mà không hào hứng ưu thế và thành công của người khác. Thế là bạn chỉ chọn lựa thiếu sót của người khác để say sưa trò chuyện, mà không hề nói đến những chỗ mạnh và thành công của người khác. Khi quở trách người khác không phải, bạn sẽ có một niềm vui vẻ và hưng phấn về tâm lý. Bạn cũng sai lầm tự cho là bạn có thể thông qua trách mắng người khác mà có thể có tác dụng gián tiếp đề cao bản thân mình. Bạn quở trách mỗi một điểm không đúng nào đó của người khác thì hầu như là ở điểm đó bạn chính là đã tài giỏi hơn người rồi.
Nên biết rằng hai loại tâm lý này đều là lòng dạ của kẻ tiểu nhân đê tiện và ngu xuẩn. Bạn hí hửng trước tai họa của người khác, thì người ta sẽ có thể đối với bạn ra sao? Liệu bạn thật sự có thể thông qua hạ thấp người khác để nâng cao mình được không? Cho dù mục đích này của bạn nhất thời đạt được, người ta lại không thể theo cách của bạn để quật ngã bạn chăng? Bạn đã nghĩ đến chưa? Khi bạn quở trách người khác, cảm giác của người khác ra sao? Tâm lý của anh ta lại không khó chịu chăng? Liệu có mấy người có khả năng có thiếu sót thì sửa, không có thì sẽ gắng gỏi thêm? Ngược lại có không ít người đối với việc quở trách của người khác, nếu có thiếu sót thì cố sức bào chữa, mà không có thì rất đỗi giận dữ. Chỉ trích người khác có lợi gì cho bạn? Anh ta không hận bạn chăng? Có người thậm chí vì một lời chỉ trích không thật của bạn mà hận bạn suốt một đời!
Đương nhiên, bạn có thể là một người thành tâm thành ý, một người lương thiện, là người rất có trách nhiệm đối với người khác, ý quở trách người khác chỉ để thôi thúc họ hướng thiện. Cho dù như vậy, khi quở trách người khác, bạn cũng cần phải thật sự làm cho người bị quở trách hiểu rõ lòng chân thành và ý tốt của bạn mới được. Nếu không thì lòng chân thành và ý tốt của bạn có thể bị hiểu nhầm là giả dối và ác ý. Bạn hết lòng khuyên nhủ nói ra những điều tâm huyết, lại bị xem như nước rau dền. Như thế, bạn vẫn chưa làm được trách nhiệm thúc đẩy người ta hướng thiện.
Cho dù người bị quở trách đã hiểu rõ thành ý của bạn. Nhưng, trong nhân tính có nhược điểm bao che khuyết điểm, thiếu sót, sợ mất thể diện. Phải chăng bạn nên lùi lại một bước, sắp xếp làm sao tránh được cái nhược điểm này của nhân tính? Chỉ có vừa không làm mất sĩ diện lại có thể làm cho anh ta tiếp nhận thành ý của bạn, mục đích của bạn mới có thể đạt được thật sự.

Như thế thì phương pháp thao tác cụ thể của bạn khi quở trách người khác không thể không thận trọng được! Nếu không thì hiệu quả của việc quở trách so với không quở trách sẽ càng kém hơn. Cho nên, người Trung Quốc xưa đã đem ?không đàm tiếu cái kém của người khác, không ỷ vào thế mạnh của mình? làm điều tín ngưỡng để lập thân xử thế.
Không đàm tiếu cái kém của người khác, không chỉ là để mình tránh những phiền não không cần thiết và tranh chấp nhân sự, cũng có thể tránh hiện tượng không đoàn kết trong đoàn thể, hơn nữa cũng chiếu cố đến danh dự của người khác, không mang lại phiền não không cần thiết cho người khác.
Tìm thiếu sót của người khác, quở trách người khác, không bằng phát hiện thiếu sót của mình, quở trách mình. Càng không bằng phát hiện ưu thế của người khác, ca ngợi người khác.
Chỉ trích người khác không bằng đi tìm hiểu người khác, hiểu rõ người khác, tha thứ và khoan dung người khác. Trên đời có mấy người được mười phân vẹn mười? Ai không có thiếu sót, tại sao lại cứ phải bíu lấy thiếu sót của người khác mà không nhìn thấy anh ta vẫn còn có nhiều ưu điểm nữa?
Trong quần thể người, việc hiểu rõ và khoan dung so với bất cứ cái gì đều quan trọng, nó là chất làm trơn quan hệ nhân tế (quan hệ giữa người với người). Trong người người lớp lớp có nó, mọi người đều thông suốt, tâm tình mọi người đều thoải mái, sự nghiệp hưng vượng, phát đạt, tiền đồ sáng sủa. Còn khắc nghiệt và trách móc là con hổ chặn đường của quan hệ nhân tế, một khi nó làm loạn thì lòng người tan tác, chia năm xẻ bảy, đấu đá nhau ngấm ngầm và công khai, tràn ngập mùi thuốc súng, tâm tình mọi người đều căng thẳng, tinh thần chán nản, sự nghiệp thất bại hoàn toàn.
Những sự việc của hai mặt chính diện và phản diện như thế, bạn lúc nào cũng có thể đưa ra hàng loạt. Đương nhiên, chúng ta mong muốn phát triển ý nghĩa chính diện, hiểu rõ người, khoan dung người, không muốn chỉ trích người, xoi mói người khác.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

30- Khoảnh khắc nhìn thấy đồng nghiệp thất bại

. Bạn thành công và anh ta thất bại đều đứng trên cùng một khởi điểm của tương lai, bạn thật ra không nhiều hơn anh ta nửa giờ đồng hồ.
. Ở một khoảnh khắc nào đó của tương lai, bạn có thể xông lên trước anh ta, cũng có thể tụt lại sau anh ta.

Cùng là người quen, lại cùng công tác trong một công ty hoặc một cơ quan, giữa họ với nhau trên các mặt công tác, sự nghiệp, tình yêu, hôn nhân v.v..., trên thực tế đều tồn tại tâm lý cạnh tranh với nhau, cùng đua nhau leo lên cao. Mà lòng hiếu thắng, ai ai cũng đều có. Mình đã thành công, có hạnh phúc tất nhiên sẽ tự thấy vui vẻ.

Không biết bạn đã từng nghĩ đến chưa, khi bạn vui mừng vì sự thành công của mình, thì tâm tình của những người không bằng bạn, những người thất bại, trong các đồng nghiệp của bạn sẽ như thế nào? Chỉ vẻn vẹn có ngưỡng mộ và chúc mừng chăng?

Bạn đối xử với thất bại của đồng nghiệp như thế nào? Nhìn thấy sự nghiệp của đồng nghiệp không thành hoặc công tác bị hỏng, hoặc tình yêu không đạt, hôn nhân thất bại, trong tiềm thức của bạn, biểu hiện của bạn, ngôn luận và hành động của bạn là vui vẻ sung sướng, hớn hở vui tươi đi bàn tán và bình phẩm với người khác chăng? Hay là bề ngoài thì đồng tình quan tâm, nhưng ngấm ngầm lại vui sướng vì anh ta không bằng bạn? Hay là đồng tình trắc ẩn, giơ tay viện trợ chân thành ra?

Nếu như bạn có tầm nhìn ngắn ngủi, lòng dạ hẹp hòi sẽ có thể vui mừng khi thấy người khác gặp nạn. Như thế thì thành công của bạn sẽ là hoa quỳnh vừa nở đã tàn, bạn mạnh hơn người là ngắn ngủi, bạn sẽ gây nên sự đố kỵ và gai mắt của người khác. Thế là mọi khó khăn trở ngại cố ý làm khó cho bạn và bày đặt ra cho bạn sẽ lũ lượt kéo đến.

Nếu bạn tâm lý lành mạnh, đức hạnh thanh cao, mà lại có tầm nhìn xa, bạn tất nhiên sẽ dùng thái độ sau, tức thái độ đồng tình, thái độ giúp đỡ chân thành. Bạn sẽ dùng ánh sáng của mình tỏa ra để chiếu sáng người khác, để cho người khác cùng chung hưởng vui thích thành công của bạn, hãy để cho người khác cũng cùng với bạn bước lên con đường ở phía trước.

Bạn nên biết rằng, một người gặp phải thất bại và bất hạnh hoặc khi dấn thân ở chốn nghịch cảnh, cái cần nhất là hữu nghị, là hiểu rõ, rất cần có người khác giúp đỡ anh ta giải ưu thoát nạn, vượt qua chỗ khó khăn. Lúc này, bạn là một người tạm thời mạnh hơn anh ta, bạn là một người thành công, mây

may không lấy thành công để tự kiêu ngạo, mảy may không xem nhẹ anh ta, không lạnh nhạt với anh ta, lại còn chân thành đồng tình thương hại anh ta, chân thành hiểu và giúp đỡ anh ta, anh ta sẽ phát ra lòng cảm kích bạn từ đáy lòng, thậm chí suốt đời không quên. Hoạn nạn biết chân tình chính là chỗ này đây.
Họa, nơi phúc dựa dẫm; Phúc, nơi họa ẩn náu.
Bất cứ sự thành bại được mất của người ta đều là tạm thời, tương đối. Trên đời không tồn tại thành công tuyệt đối vĩnh viễn và thất bại tuyệt đối vĩnh viễn.
Lúc này, bạn thành công anh ta thất bại, tương lai hoàn toàn có thể bạn thất bại anh ta thành công. Lúc này bạn thành công anh ta thất bại, bạn chân thành hiểu anh ta, giúp đỡ anh ta, ngày khác bạn thất bại anh ta thành công, bạn đương nhiên cũng có thể nhận được sự cảm thông và giúp đỡ của anh ta. Chỉ có mong được một quan hệ nhân tế cân bằng hài hòa như thế, mọi người cùng hiểu nhau, cùng giúp nhau, mới có thể tránh được nhiều điều phiền não và đau khổ không cần thiết, trên đường đời bạn mới có thể càng đi càng rộng rãi thênh thang, càng đi càng khoan khoái dễ chịu.
Huống hồ, bản thân sự thành công lúc này của bạn, làm sao biết được trong đó không đang ẩn chứa nhân tố thất bại? Ví như hiện tại nhìn thấy một lần yêu đương hạnh phúc, sao biết được không phải là bắt đầu một lần hôn nhân bất hạnh? Thuốc nổ được phát hiện, nó có thể tạo phúc cho loài người, nó cũng có thể mang lại nỗi thảm họa khôn cùng cho loài người. Những việc vui quá hóa sầu hàng ngày đều xảy ra. Thất bại lúc này của anh ta sẽ là cái gốc thành công của anh ta. Mất cái nhỏ có thể được cái lớn hơn. Tái Ông mất ngựa chưa hẳn là việc xấu? Vô số người thành công đều xuất phát từ thất bại.
Nếu như bạn đem thành bại được mất đặt lên chiếc thuyền thời gian để cân thì có thể lĩnh hội thấu triệt hơn nó có ý nghĩa gì đối với cuộc đời, từ đó hiểu được rõ ràng hơn bạn nên đối xử như thế nào với đồng nghiệp thất bại.
Tất cả mọi thành bại được mất của đời người, thực chất đều là sự thuyết minh sinh mệnh của quá khứ, đều là sự tồn tại đã rồi, đối với sự tồn tại hiện tại và sự tồn tại tương lai thật ra không phát sinh ý nghĩa trực tiếp. Tương lai của tất cả mọi người đều là một ẩn số, một khoảng trống rỗng, đều dựa vào tương lai của người ta miêu tả và bổ sung.
Ở đây, bạn thành công và anh ta thất bại đều đứng trên cùng một khởi điểm của tương lai. Bạn thật ra không nhiều hơn anh ta nửa giờ đồng hồ. ở một khoảnh khắc nào đó của tương lai, bạn có thể xông lên trước anh ta, cũng có thể tụt lại phía sau anh ta, kết quả hoàn toàn phụ thuộc vào cách hành động của bạn và anh ta. Trong khoảng thời gian này, thành công có thể thành chiếc ?ba lô? của bạn làm vướng víu bạn, dính dáng đến bạn, làm cho bạn

không có cách gì bay lên. Thất bại có thể thành động lực của bạn, thôi thúc bạn tự đổi mới, thôi thúc bạn vùng lên. Bạn và anh ta hoàn toàn bình đẳng, khó phân biệt cao thấp. Cạnh tranh và hợp tác của các bạn sau này vẫn như những ngày đã qua bạn không thể một chút nhẹ nhàng hơn anh ta.
Chỉ có khi bạn hiểu rõ quan hệ thành bại và thời gian, quan hệ của bạn với người thất bại như thế, bạn mới có thể chân thành chung sống với người đồng nghiệp thất bại, chân thành hiểu rõ và hợp tác, tự nhiên không tồn tại một chút giả dối và kiểu cách, càng không thấy kiêu ngạo và thanh cao. Tiền đề lớn nhất thực hiện tâm trạng này là bạn vẫn nhìn về tương lai, vẫn chỉ xem thành công là hòn đá tảng, xem là một tiết mở màn, vẫn mong đợi màn kịch hay của mình đang ở phía trước. Chỉ khi thấy bạn chân thành như vậy, người đồng nghiệp thất bại mới có thể thật lòng ngưỡng mộ bạn, chúc mừng bạn.
Do tâm lý tự tôn mãnh liệt,do quan niệm sĩ diện mạnh mẽ, anh ta với tư cách là người thất bại có thể gai mắt lòng trắc ẩn và thương hại của bạn, không thèm muốn sự viện trợ của bạn. Bất kể bạn là chân thành hoặc giả dối, cũng bất kể quan hệ trước đây của các bạn ra sao.
Thậm chí khi bạn và anh ta thuộc hoàn cảnh như nhau, địa vị ngang nhau, anh ta quan hệ với bạn rất tốt, đi lại thân thiết, một khi bạn thành công anh ta thất bại, một khi anh ta cảm thấy bạn địa vị cao hơn anh ta, anh ta sẽ không còn xem bạn là bạn bè nữa, dần dần xa rời bạn. Tôi có một bạn học thời học Trung học phổ thông cực kỳ tốt; sau khi tốt nghiệp anh ta làm công nhân, còn tôi là giáo viên trường dân lập, quan hệ của chúng tôi rất thân thiết. Nhưng về sau này tôi vào đại học, còn anh ta vẫn làm công nhân, tôi tự đáy lòng không có chút gì coi khinh anh ta, nhưng anh ta từ sau khi tôi vào đại học thì có ý xa rời tôi, không đi lại với tôi nữa. Tôi viết thư cho anh ta, anh ta không viết thư lại, sau khi nghỉ học tôi đến nhà anh ta, thì anh ta đã thay đổi nhiệt tình trước đây, tỏ ra xa lạ và lạnh nhạt.
Đối với những người như thế, một là hiểu họ, hai là vẫn như trước đây gần gũi anh ta, giống hệt như khi các bạn chung sống với nhau trước đây. Hoặc là ngấm ngầm giúp đỡ anh ta mà không để lộ ra dấu tích. Lòng chân thành của bạn cuối cùng chắc chắn có thể làm anh ta cảm động, cảm hóa được anh ta.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả; Nguyễn An

31- Khoảnh khắc đem thất vọng đến cho người khác

. Cho người khác mong đợi chính là cho họ hạnh phúc. Bất kể đối với người nào, bất kể lúc nào, bất kể ở cảnh đời như thế nào, bạn làm cho người ta thất vọng chính là tàn nhẫn.

. Thất vọng và mong đợi là hai tâm lý hoàn toàn trái ngược nhau.

Mong đợi luôn là một tâm trạng dịu dàng và tốt đẹp. Triển vọng tốt đẹp đang thai nghén trong đầu óc của anh ta, mà triển vọng lại thật ra không phải ở ngay trước mắt, mà chỉ tồn tại trong tưởng tượng và ước mong, loại tưởng tượng và ước mong này cũng thật ra không phải là giả dối không tồn tại, mà có thể là mặt trời ban mai đã trông thấy màu ửng hồng sắp sửa mọc lên, có thể là đứa trẻ đã đang cựa quậy trong bụng mẹ sắp sửa ra đời. Đời người chỉ vì có những mong đợi mới muôn màu muôn vẻ. Người ta có mong đợi, mới có thành công. Người có mong đợi, mới sống cần cù tận tụy, mới sống có ý nghĩa.

Có những tên tử tù trước lúc hành hình còn mong đợi người nhà được tốt đẹp, mong đợi mình được đi vào "lạc viên" của thiên đường, mong kiếp sau tốt đẹp.

Bất kể đối với người nào, bất kể lúc nào, bất kể ở vào cảnh đời như thế nào, bạn cho anh ta sự cổ vũ, cho anh ta mong đợi, anh ta sẽ luôn vui vẻ.

Cho người khác mong đợi chính là cho họ hạnh phúc.

Bạn cho người khác khoảnh khắc mong đợi, bạn và anh ta sẽ đều có khoảnh khắc hưởng thụ khoan khoái. Bạn cho anh ta mong đợi là đã truyền cho anh ta động lực của sinh mệnh, cũng là cho anh ta hưởng thụ cuộc đời - bản thân mong đợi chính là hưởng thụ. Quá trình mong đợi của cuộc đời cũng là quá trình hưởng thụ của cuộc đời. Người cho và người nhận đều là thế cả.

Hãy đem cho người ta mong đợi! Hãy tràn ngập niềm mong đợi đối với đời!

Ngược lại, thất vọng lại là tâm trạng cay đắng mà đau khổ. Mong đợi không được thực hiện, mong đợi bị phá bỏ sẽ là thất vọng, hoặc một công việc đang tiến hành bị phủ định cũng làm cho người ta thất vọng. Triển vọng tốt đẹp trong đầu óc anh ta bị tiêu biến, đầu óc anh ta đột nhiên trở thành trống rỗng, một cảnh bơ phờ uể oải, một mảng âm u ảm đạm. Bởi vì thất vọng phần lớn đến rất đột nhiên, nó đem tất cả tưởng tượng và mong ước tốt đẹp, kích động lòng người lâu nay đều hủy bỏ hết, không thể quay nhìn lại. Kỳ vọng càng nhiều thì thất vọng càng thê thảm. Cảm thấy trời đất âm u, cuộc đời chẳng hứng thú tí nào. Thất vọng, làm cho anh ta không còn lòng dạ nào nữa, uể oải, lười nhác lêu lổng. Vì thất vọng mà lơ mơ không hay biết gì, không có mục đích nhất định. Bao nhiêu người vì thất vọng rơi vào trụy lạc, đi đến vực thẳm, đi đến tuyệt vọng đã chôn vùi tuổi thanh xuân, đã chôn vùi tài hoa, đã chôn vùi cả tiền đồ tốt đẹp.

Bất kể đối với người nào, bất kể lúc nào, bất kể ở cảnh đời như thế nào, bạn làm cho người ta thất vọng đều là tàn nhẫn.
Làm cho người ta thất vọng chính là tàn nhẫn đối với họ.
Bạn đem thất vọng ban tặng cho người khác chẳng khác gì chém một nhát dao vào tâm linh của anh ta, còn tàn nhẫn hơn là đâm một nhát dao vào cơ thể anh ta. Vì sự tàn nhẫn của bạn mà dẫn đến đau khổ của anh ta, mà sự đau khổ của anh ta ngoài việc làm cho bạn cảm thấy không yên, ân hận, tự giày vò lương tâm ra, không thể mang lại cho bạn bất cứ điều gì.
Bất cứ kẻ tàn nhẫn nào, thượng đế đều không thể tha thứ, nó sẽ gặp phải sự trả thù gấp bội của sinh mệnh.
Đó là quy luật tất nhiên của sự vận động sinh mệnh, thật ra không phải là thuyết duy tâm, cũng không phải là thuyết báo ứng nhân quả. Bởi vì bất cứ một kẻ tâm tính tàn nhẫn nào, tâm lý của họ quyết không thể phẳng lặng. Nỗi ân hận, lương tâm không yên trước sau đều cắn rứt tâm linh của họ. Nếu tàn nhẫn đến mức ân hận và lương tâm đều không có nữa, thì tâm lý sợ người khác báo thù vẫn phải có, việc đó cũng sẽ làm cho nó không thể không đứng ngồi không yên. Bất cứ ai không có được tâm linh phẳng lặng, nói chung không thể có bất cứ thành tựu sự nghiệp nào đáng kể. Cho dù dựa vào cơ hội và vận may kiếm được một khoản tiền lớn, nhưng tâm linh không yên ổn thì làm sao nói đến hạnh phúc?
Đương nhiên, bình thường làm cho người ta thất vọng chưa đạt đến mức độ nghiêm trọng như thế này. Khiến người ta thất vọng cũng có thể do bạn không có năng lực, do bạn lười biếng không chăm chỉ, không thể thực hiện mong đợi của người khác đối với bạn gây nên, hoặc do bạn qua loa đại khái gây nên, hoặc do bạn vì để biểu hiện mình gây nên, hoặc vì bạn tâm tính không dốc một lòng, sớm Tần tối Sở gây nên.
Cha mẹ đã kinh qua trăm cay ngàn đắng, ôm ấp lòng khẩn thiết, mong bạn quyết tâm cố gắng, mong bạn thành tài, bạn lại không xem là việc quan trọng. Học hành không chăm chỉ, lòng dạ muốn tạt ngang, suốt ngày đi đánh nhau gây chuyện, kết quả bị đuổi học, tìm nghề nghiệp thì không có cửa, ăn không ngồi rồi vô thời hạn, thế là cha mẹ bạn sẽ thất vọng, sẽ đau khổ. Bạn là kẻ tàn nhẫn đem thất vọng ban tặng cha mẹ.
Anh ta vận mệnh gập ghềnh, gặp phải bất hạnh vô cùng đau khổ và ưu phiền, do đó tiếp nhận kiến nghị của một giáo sư tâm lý học chuyển đau khổ và tinh lực sang viết tiểu thuyết, đã viết được một phần. Bạn với tư cách là một biên tập cầm bản thảo của anh ta, tùy tiện xem qua bèn nói với anh ta:
-Cái này ra cái gì! Bạn cơ bản không thể viết tiểu thuyết được, bạn cơ bản không thể trở thành nhà viết tiểu thuyết?.
Thế là anh ta thôi viết tiểu thuyết, quay lại về với đau khổ và ưu phiền. Bạn là một kẻ tàn nhẫn đã đem thất vọng ban cho người muốn viết tiểu thuyết

này.
Năm ấy bạn thề thốt thành khẩn với cô ta sống chết không thay đổi, hứa suốt đời yêu cô ta, thế là với sự lôi cuốn thành khẩn của bạn, cô ta đã dâng tình yêu cho bạn, cho bạn vẻ dịu hiền và hạnh phúc, vì sự nghiệp của bạn đã hy sinh lặng lẽ âm thầm. Nhưng hiện nay bạn đã giành được một chút thành tựu, sau khi có được một chút danh tiếng, bạn lại thích mới chán cũ, ruồng bỏ cô ta. Do đó cô ta thất vọng, cô ta đau khổ. Bạn là kẻ tàn nhẫn đem thất vọng ban tặng cô ta.
Người đem thất vọng ban tặng cho người khác là kẻ tàn nhẫn. Bạn không nên như thế!
Thánh (Mạnh tử) nói: "Quyết định ai là người lương thiện phải là người chuyên làm điều thiện với người khác, do đấy người quân tử không có gì lớn hơn là làm điều thiện với mọi người".
Á thánh lại còn nói: "Đã gọi là người thì đều phải có lòng không thể tàn nhẫn độc ác với người khác".
Lời giáo huấn đã hơn hai ngàn năm trước, đến nay vẫn như tiếng chuông cảnh tỉnh ở bên tai, bạn mà làm được như vậy sẽ đạt được quan hệ nhân tế tốt đẹp.
Hãy làm điều thiện với người khác! Bạn chỉ có thể cổ vũ và khích lệ người khác tiến lên, đừng bao giờ nên nói với người khác là ?tôi không làm được?. Nếu như anh ta rơi vào cảnh khó, bạn càng nên khích lệ anh ta hăng hái dũng cảm vượt lên khó khăn, quyết không thể đè thêm gánh nặng tâm lý của anh ta. Cho dù cảm thấy anh ta hy vọng mờ mịt, bạn cũng phải khích lệ anh ta phấn đấu để thực hiện hy vọng mờ mịt đó. Bởi vì bản thân việc phấn đấu chính là vui vẻ, phấn đấu so với nằm chờ thất bại vẫn vui vẻ hơn nhiều.
Hãy có một chút tấm lòng không ác độc với người. Bạn không thể chỉ quan tâm mình, không quan tâm người khác, mà còn dửng dưng làm hại người khác. Bạn chỉ một gáo nước lạnh có thể giội tắt ngọn lửa lòng cháy bỏng. Bạn chỉ dùng một lời nói không quan trọng có thể làm thương tổn lòng anh ta, làm cho anh ta thất vọng một đời. Hãy quan tâm người khác như quan tâm đến chính mình vậy. Bạn biết một người tự cảm thấy tốt đẹp đối với thành tựu sự nghiệp của anh ta quan trọng biết bao nhiêu. Như thế thì bạn có trách nhiệm hãy để cho người khác luôn tự cảm thấy tốt đẹp, quyết không thể làm cho anh ta thất vọng hoặc làm cho anh ta hủy diệt cảm giác tốt đẹp của mình.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

32- Khoảnh khắc thất tín với người khác

. Gian trá kiểu tráo trở thất thường, tất nhiên cuối cùng thất tín với người.
. Đạo lý đối nhân xử thế, giữ lời hứa với người là điều cơ bản.

Thất tín với người, nói không tính đến hiệu quả, hứa không thực hiện, có nghĩa là bạn đã đánh mất phẩm cách tối thiểu cư xử với người, có nghĩa là trong con mắt của người khác bạn đã mất hết danh dự và tư cách làm người. Tổn thất này nặng nề và thảm hại bao nhiêu, bạn đương nhiên có thể cân nhắc được rất rõ ràng. Ngoài việc hứa mà không làm ra người thích tỏ ra khôn vặt, giở thủ đoạn mánh khóe, cũng phần nhiều thất tín với người khác. Người như vậy có lẽ có thể nhất thời lừa dối được một số người trẻ tuổi thiếu kinh nghiệm, có thể được lợi nhất thời, kiếm được một khoản lời, vơ vét được một mẻ. Nhưng lần thứ hai, thứ ba một khi bị khám phá người khác sẽ không tin tưởng bạn nữa. Bạn tất nhiên sẽ được không bù mất. Xét về căn bản, xét từ giá trị tổng thể, bạn lừa được chỉ là một hạt vừng, nhưng bị mất lại là một quả dưa hấu to.

Sách "Trang Tử. Tề vật luận" đã ghi, có một người nuôi khỉ, nói với bọn khỉ: "Buổi sáng tao cho chúng mày ba quả sồi, buổi tối cho bốn quả". Bọn khỉ nghe xong đều tức giận. Người nuôi khỉ lắc đầu, liền đưa ra một kiểu khôn vặt nữa đối với bọn khỉ: "Thôi được rồi, đừng tức giận nữa. Buổi sáng tao sẽ cho chúng mày 4 quả sồi, buổi tối cho 3 quả". Bọn khỉ bèn vui sướng hẳn lên.

Sự vui sướng của những chú khỉ này, đại khái chỉ là tạm thời bị lừa gạt gây nên. Qua nhiều ngày tháng, bọn khỉ thông minh tự nhiên sẽ tỉnh ngộ sự lừa bịp và đểu cáng của người nuôi khỉ. Từ đó không tin tưởng ông ta nữa, mà còn căm ghét ông ta. Lúc đó, người nuôi khỉ có thể phải tự nhận xúi quẩy rồi.

Gian trá kiểu tráo trở thất thường, tất nhiên cuối cùng thất tín với người.

Thất tín với người, bậc thánh hiền luôn luôn xem nó là sự kiện nghiêm trọng nhất trong quan hệ đối xử với người. Khổng Tử đã nói không chán với các đệ tử của mình:

Việc ăn ở cư xử của con người mà không nói đến tín nhiệm, thất tín với người, thật chẳng biết anh ta làm thế nào có thể phối hợp với người khác được. Giống như chiếc xe lớn không có càng, chiếc xe con không có chốt, thì nó dựa vào cái gì để chạy?

Người Trung Quốc xưa vốn mang tư tưởng thiên nhân hợp nhất, cho rằng trời đất biến đổi lớn, tứ thời vận chuyển cũng không thất tín với người, nó vẫn là vận hành biến đổi có quy luật để sinh thành vạn vật. Nếu trời thất tín với người, vận hành không thành quy luật, thì loài người không có cách gì để tính thời gian, tính năm tháng; Nếu đất thất tín với người vận hành không thành quy luật thì tiết khí âm dương đều sẽ hỗn loạn làm cho cây cỏ không sống nổi; nếu gió xuân thất tín với người, không đúng thời gian thổi quét đại lục, thì hoa không thể rộ nở, quả trái không kết thành; nếu mặt trời mùa hạ thất tín với người, không đúng thời gian chiếu rọi vạn vật, thực vật không thể chín; nếu mưa thu thất tín với người, không đúng thời gian rơi xuống, các hạt ngũ cốc làm sao có thể kết chắc căng đầy; nếu tuyết đông thất tín với người, không đúng thời gian rơi hạt tuyết xuống, đất đai không được băng cứng lạnh giá, côn trùng gây hại phát triển tràn lan, đất đai bị rắn cứng. Trời đất đối với người còn giữ chữ tín như thế, giữa con người làm sao lại thất tín với nhau được?

Vua thất tín với bề tôi, tất nhiên gian thần sẽ tăng nhiều, triều chính hỗn loạn. Quan thất tín với dân, tất nhiên lòng dân sôi lên oán giận, đất nước không có ngày yên. Quốc gia thưởng phạt thất tín, tất nhiên tội phạm tăng nhiều, người hiến công hiến sức sẽ giảm ít. Nhà máy thất tín với người, sản phẩm tồi tệ giả dối, ngày phải đóng cửa sẽ không phải là xa nữa. Cửa hàng thất tín với người, thường xuyên bán ra hàng xấu hàng giả thì cửa hàng vắng tanh vắng ngắt, tất nhiên sẽ dẫn đến vỡ nợ.

Kết bạn mà thất tín, tất nhiên rơi vào chỗ cô độc một mình một bóng. Cha mẹ thất tín với con cái, tất nhiên làm cho con cái biến thành một người giả dối không thành thật.

Thất tín với người, không những biểu lộ ra nhân cách ti tiện, phẩm hạnh không đứng đắn, là hành vi ngu xuẩn chỉ nhìn thấy trước mắt không thấy tương lai, chỉ nhìn thấy tạm thời mà không thấy lâu dài, mọi việc đều không thành.

Thất tín với người, bậc đại trượng phu không làm, nhà thông thái không làm. Bậc đại trượng phu một lời hứa đáng ngàn vàng.

Khi bạn đưa ra một lời hứa bất cứ với ai, đều cần phải cân nhắc thận trọng, xem nó đáng giá ngàn vàng! Bất cứ đối với người lớn, đối với trẻ con, đối với người yêu, đối với người phục vụ, đối với vợ con, đối với cha mẹ, đối với đồng nghiệp, đối với bạn bè, đối với cấp trên, đối với thuộc hạ, đối với danh nhân, đối với người bình thường, đối với thày giáo, đối với bạn học, bất kể đối với người nào cũng đều như vậy. Bất cứ lời hứa lớn, lời hứa nhỏ, lời hứa trước mắt, lời hứa tương lai, bất kể lời hứa như thế nào, cũng đều như vậy. Bất cứ lời hứa của bạn đưa ra bất cứ lúc nào cũng đều như vậy. Lời hứa của bạn đáng giá ngàn vàng!

Trước khi đưa ra lời hứa, trước hết bạn phải cân nhắc nó đối với người ta có ý nghĩa không, giá trị bao nhiêu. Phàm những lời hứa đối với người ta không có ý nghĩa và giá trị thì bạn quyết đừng phát ra. Thứ hai là bạn phải cân nhắc bạn có thời gian, tinh lực và tài năng để thực hiện lời hứa của bạn không, nếu khi không có đủ chắc chắn, bạn quyết không phát ra. Bạn còn phải suy tính nhiều mặt thực hiện lời hứa của mình, liệu có còn cần phải có các điều kiện khác hỗ trợ không, bạn đã có những điều kiện đó chưa, hễ khi chưa có chắc chắn thực hiện, tốt nhất bạn không nên đưa lời hứa ra.
Đương nhiên, nếu như bạn hiềm như vậy quá nhìn trước ngó sau, quá cẩn thận dè dặt, đôi khi bạn cũng có thể đưa ra một số lời hứa mạnh dạn. Chỉ cần là khi bạn đồng thời đưa ra lời hứa, cần phải nói cho đối phương các phiền phức có thể xuất hiện và các khả năng không thể thực hiện, cũng có nghĩa là không nên nói quá tuyệt đối, để cho người ta có tư tưởng chuẩn bị trước, một khi không thể thực hiện không dẫn đến việc mất tín nhiệm quá mức đối với bạn.
Khi hứa hẹn nếu bạn không giữ lại bất cứ một chỗ dư nào, như thế thì phải tìm hết mọi cách để thực hiện nó, về sau cũng không nên tìm bất cứ lý do không thể thực hiện. Lời nói không thể thực hiện, lời hứa không thể thực hiện, cho dù bạn nói lý do đâu ra đấy, cực kỳ đầy đủ, người ta cũng không thể hoàn toàn tin tưởng, có thể trên cửa miệng tạm thời hiểu bạn, tha thứ bạn, nhưng ở tận đáy lòng chắc chắn sẽ có ý nghĩ không tin tưởng bạn. Nếu lần thứ hai, lần thứ ba vẫn cứ như vậy, anh ta sẽ không thể tha thứ cho bạn, tin tưởng bạn nữa, bạn đã mất hết tín nhiệm và danh dự.
Con người đứng giữa trời đất, lời nói và hành vi mọi lúc mọi nơi không được thất tín với người khác mà phải chân thành giữ lời hứa với người, người ta cũng sẽ chân thành giữ lời hứa với bạn, bạn sẽ có thể thành thạo và dễ dàng giữa vòng nhân sự chìm nổi muôn mối hỗn loạn.
Sách ?Chu thư? đã từng vịnh ngâm: ?Thành tín! Thành tín!?. Thành tín, chính là chân thành giữ chữ tín. Chân thành giữ chữ tín rõ ràng chính là cái vốn sinh mệnh lớn mạnh, có công hiệu thần kỳ hết thảy, nó trong vô hình điều khiển công danh sự nghiệp của người ta thậm chí cả họa phúc lành dữ của sinh mệnh.
Đạo lý đối nhân xử thế, rất có thể là không có gì quan trọng hơn so với chân thành giữ chữ tín, giữ lời hứa đối với người. Lời nói cử chỉ của bạn bất cứ lúc nào đều không thể để mất điều cơ bản này. Khi giao tiếp với người khác, chỉ cần có điều cơ bản này tồn tại, chỉ cần người khác còn tín nhiệm bạn thì khiếm khuyết của các mặt khác có thể còn có cơ hội bù đắp lại. Nếu như mất đi điều cơ bản này, người ta không tin tưởng bạn nữa, người ta không muốn cộng tác với bạn nữa, không muốn đi lại với bạn nữa, như thế thì bạn chỉ có

thể đi tác chiến một mình. Xã hội ngày nay người tác chiến lẻ loi chẳng có mấy người thành công.

. Càng chán ghét cái dung tục ở gần mà mơ ước viển vông cao xa, bạn lại càng lún sâu vào cái dung tục ở gần, còn cái cao xa thì mãi mãi vẫn cứ cao xa đối với bạn.
. Mọi việc lớn trên đời đều phải làm từ việc nhỏ. Theo các bậc thánh suốt đời không làm việc lớn thì lại có thể thành việc lớn.
Nếu như bạn mơ ước viển vông? thì về phương pháp điều khiển cuộc đời đã phạm một sai lầm lớn. Bạn tưởng là có thể không phải qua quá trình mà giành ngay được điểm cuối cùng, không từ dung tục mà đạt thẳng tới thanh cao, bỏ qua những cái nhỏ bé mà đi thẳng tới rộng lớn, nhảy qua những cái gần ngay trước mắt mà đi thẳng tới nơi xa xôi.
Kết quả chỉ là một giấc mộng đẹp hoàng lương. Có lẽ bạn làm nên giấc mộng này được khá dài, trong mộng mê mê mẩn mẩn, trằn trọc. Lúc thì bạn giống như tâm thần tuôn ra như suối, trước tác cao bằng người, làm nhà học giả tầm cỡ thế giới. Lúc thì của cải ùn ùn đến, trở thành trùm tư bản lưng dắt bạc triệu. Lúc thì đường quan trường tốt đẹp, làm đến Quốc vương, trở thành Tổng thống.
Một tiếng rao ?bán đậu phụ nóng? ngoài cửa sổ đã phá tan giấc mộng đẹp của bạn, khi tỉnh dậy bạn vẫn như cũ. Không những các trước tác không cao bằng người, chẳng làm nên học giả tầm cỡ thế giới, đến cả bài văn đậu phụ cứng không thèm nhìn ngó đến của bạn cũng chẳng phát biểu nổi vài bài. Không những không có của cải ùn ùn đến, chẳng làm nên trùm tư bản bạc triệu, đến tiền gửi nhà trẻ của con bạn cũng còn phải đợi 10 ngày sau đến cái túi lương lép kẹp để móc. Đường quan trường cũng chẳng mấy tốt đẹp, không phải là Quốc vương, cũng chẳng làm Tổng thống, cái chức phó ban đã 3 năm rồi đến nay vẫn còn chưa được nâng lên chánh.
Bạn làm sao được phép thần của số mệnh? Bạn có nhảy thoát khỏi vòng quái lạ của cuộc đời được không?
- Bạn càng là chán ghét cái dung tục ở gần mà mơ ước viển vông cao xa, bạn lại càng lún sâu vào cái dung? tục ở gần. Còn cái cao xa thì mãi mãi vẫn cứ cao xa đối với bạn.
Tại sao?
Có thật là phép thần của số mệnh đè bẹp bạn, đã hạn chế bạn không? Bạn quả nhiên trong số mệnh chỉ có gạo tám đấu, đi khắp thiên hạ cũng không

đầy một thưng phải không?
Tuyệt đối không phải như vậy.
Bạn, tâm tính kiêu căng, mục tiêu cao xa, lập chí rộng lớn, cố nhiên là rất tốt. Nhưng bạn không muốn cày cấy, chỉ muốn gặt hái, làm sao nên được? Bạn chỉ có đại chí trống rỗng mà lại không muốn vì thực hiện lý tưởng bỏ ra sức lao động cần cù, trả giá tương đương, như thế thì ?lý tưởng? kia mãi mãi chỉ có thể là suy nghĩ vớ vẩn, cái đó không đáng một xu.
Cái hỏng chủ yếu của người mơ ước viển vông là ở chỗ không sát thực tế, vừa thoát ly hiện thực, lại thoát ly bản thân mình. Bạn vẫn luôn là cái này nhìn không quen, cái kia cũng nhìn không quen. Hoặc tưởng là tất cả mọi cái xung quanh đều làm khó cho bạn, hoặc bạn không thèm đếm xỉa đến tất cả ở xung quanh. Suốt ngày bất mãn trong lòng, cho rằng chỗ này cũng không hợp lý, chỗ kia cũng không công bằng. Trương Tam không được Lý Tứ cũng chẳng ra làm sao. Chỉ có mình là tài ba hơn người - không thể nhìn thẳng vào chính mình, không có cái tự mình hiểu lấy là những đặc trưng nổi bật của những người hay mơ ước viển vông. Bạn nên cân nhắc mình có bao nhiêu tài, có bao nhiêu năng lực. Gật gù đắc ý với một chút thành tích cỏn con về một phương diện nào đó của quá khứ, từ trước đến nay lại không hay biết mình có khiếm khuyết gì, vẫn lại lấy cái mạnh của mình đi đấu với cái kém của người. Thế là trong lòng chỉ có hình tượng to cao của mình, từ không lo lắng không biết đến người mà chỉ lo người khác không biết đến mình. Ngày lại qua ngày, năm này qua năm khác vẫn luôn ôm ấp cảm giác có tài mà không gặp may, ôm ấp cảm giác không có đất
dụng võ.
Thoát ly hiện thực sẽ chỉ có thể sống trong hư ảo, thoát ly bản thân lại chỉ có thể gặp phải kim cương biến dạng vô cùng phóng đại. Không có nền móng vững chắc, chỉ có lầu các trên không, chỉ có ảo ảnh. Không có bản lĩnh và tài năng chân chính, chỉ có ba hoa khoác lác và khoe khoang lên đến trời. Không có phương án và biện pháp xác thực có thể tiến hành, chỉ có suy nghĩ quàng xiên rỗng tuếch.
- Cái đó là khúc dạo đầu hình thành bi kịch cuộc đời của người mơ ước viển vông.
Thứ hai là người mơ ước viển vông đều là những anh chàng lười, sợ khổ, tinh thần uể oải, từ tinh thần đến hành động đều lêu lổng, ham chơi ghét làm, tham hưởng thụ. Thậm chí bạn trong lòng còn khinh thường những người khắc khổ siêng năng, cho là anh ta ngu xuẩn. Bạn trong lòng cũng khinh thường những việc nhỏ hàng ngày xung quanh mình, không thèm làm nó nữa.
- Cái đó là nguyên nhân căn bản hình thành bi kịch cuộc đời người mơ ước viển vông.

Người mơ ước viển vông trong quan hệ nhân tế cũng là loại người rất không được hoan nghênh. Đối với người có địa vị cao hơn bạn, hoặc là nịnh hót, khúm núm; hoặc là không thèm đi lại quan hệ, cho rằng anh ta cũng chẳng có gì đáng ghê gớm. Còn đối với người có địa vị thấp hơn bạn thì một mực khinh bỉ xem thường. Nếu bạn là công nhân thì xem thường nông dân, mở miệng nói đều là người ở nông thôn bẩn thế này, xấu thế kia. Nếu bạn là cán bộ, thì xem thường công nhân, mở miệng nói ?cái anh lái thợ? này không có tu dưỡng thế này, không có đức hạnh thế kia. Kết quả là người địa vị cao hơn bạn coi thường bạn, người địa vị thấp cũng khinh thường bạn như thế, bạn ở cả hai phía đều bị khinh rẻ, bạn đã trở thành người bị bỏ đi.
- Đó lại là một nhân tố quan trọng hình thành bi kịch cuộc đời của người mơ ước viển vông.
Kết cục đương nhiên là bi đát. Việc nhỏ xem thường không muốn làm, còn việc lớn vốn muốn làm thì lại làm không được hoặc là không đến lượt bạn làm. Thế là mọi việc đều không thành. Thấy người khác đạt thành tích to lớn, còn bạn thì chỉ có trách móc, chỉ có ghen tỵ mà thôi.
Làm thế nào?
Nếu như bạn đã bắt đầu hối hận, nếu như bạn thề bắt đầu lại từ đầu, thì mọi tiền đồ tốt đẹp vẫn đang còn vẫy chào với bạn. Bạn sẽ không phạm quy về bản lĩnh nữa, sẽ không phát sinh sai hỏng về phương diện điều khiển cuộc sống nữa, bạn sẽ vẫn có thể đứng vào hàng những người tài giỏi.
?Mưu đồ làm việc khó, làm việc lớn. Mọi việc khó trên đời cần phải làm từ việc dễ; mọi việc lớn trên đời đều phải làm từ việc nhỏ. Theo các bậc thánh suốt đời không làm việc lớn thì lại có thể thành việc lớn?.
Muốn vượt qua được cửa ải khó của cuộc đời, chiến thắng mọi khó khăn, trắc trở trong cuộc đời, hoàn thành những việc khó trên đời, thì phải bắt đầu ngay khi bạn còn trẻ, thuần nhất, ngay khi bạn cảm thấy việc đối nhân xử thế dễ dàng và thuận lợi. Muốn thành đạt sự nghiệp cao cả to lớn, thực hiện lý tưởng và theo đuổi của bạn cần phải bắt đầu làm từ chỗ cực kỳ nhỏ bé không đáng kể, bắt đầu từ những việc tầm thường nhất.
Bạn biết rằng, gỗ to ôm không xuể, sinh ra từ những tế bào nhỏ li ti; đài cao chín tầng, nổi lên từ đất đắp chồng; cuộc hành trình ngàn dặm bắt đầu đi từ bước dưới bàn chân. Bạn sẽ bắt đầu lớn lên từ những manh nha nhỏ bé đó, sẽ đắp xây lên từ đống đất đó, sẽ bắt đầu từ giờ phút này bước đi trên mảnh đất kiên cố vững chắc, từng bước in vết chân mình lên phía trước.
Bạn chỉ có trước hết đối mặt với xã hội và cuộc đời chân thực, xã hội và cuộc đời cũng mới có thể chân thực đối mặt với bạn, bạn chỉ có lăn lộn trong thực tiễn, leo lên núi cao hiểm trở, mới có thể biết được phong cảnh vô hạn đó.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

34- Khoảnh khắc chỉ muốn thành công và có lợi ngay

. Càng là người chỉ muốn thành công và có lợi ngay càng không dễ dàng thành công và có lợi. Không có ai bất chấp liêm sỉ, bán rẻ linh hồn lại có thể có được niềm vui sướng chân chính.
. Chúng ta sống lâu muôn tuổi trong thời gian cảm giác.
Chỉ muốn thành công và có lợi ngay, điều đó có nghĩa là bức bách theo đuổi hiệu ứng ngắn ngủi mà không quan tâm đến ảnh hưởng lâu dài, theo đuổi lợi ích trước mắt mà không quan tâm đến đạo lý căn bản.
Nếu như bạn là người chỉ muốn thành công và có lợi ngay, chắc chắn tầm nhìn sẽ ngắn, đeo kính cận nhìn theo thành công và lợi lộc. Chỉ nhìn thấy tình huống trước mắt, chỉ nhìn thấy phúc họa lành dữ bề ngoài, chỉ nhìn thấy giàu nghèo được mất tạm thời. Đau đầu thì chữa đầu, đau chân thì chữa chân là phương thức hành vi nhất quán của bạn. Để chữa khỏi đầu mà không quan tâm đến chân, để chữa khỏi chân lại có thể không quan tâm đến đầu. Để thoát khỏi cảnh khó khăn, bạn có thể bất chấp lợi ích tương lai, để mong được cái sảng khoái nhất thời, bạn lại lấy cái đau khổ lâu dài làm giá phải trả, để thoát khỏi cảnh nghèo khó tạm thời, bạn có thể phải trả cái giá của nhân cách.
Nếu như bạn chỉ muốn thành công và có lợi ngay, chắc chắn tâm tình hẹp hòi, không có chí lớn trong lòng. Luôn là mù quáng chạy theo thế tục, đầu mọc trên cổ người khác, người ta nói quân nhân là mốt thì bạn tìm cách mặc lên bộ quân phục. Người ta nói văn bằng quan trọng thì bạn lập tức đi chạy văn bằng. Người khác nói xuống biển kiếm tiền, thì bạn giống như con kiến nằm trên chảo nóng, lập tức cắm đầu đi xuống biển.
Bạn căn bản bất chấp việc người phải làm gì để nên người. Nào là nhân cách và đức hạnh ư, nào là ranh giới cuộc đời ư, nào là giữ phẩm hạnh, linh hồn ư, tốt đẹp ư, đối với bạn đều không đáng một xu. Bạn tưởng là người ta sinh ra ở đời, chỉ có ăn ngon mặc đẹp, chơi nhiều vui nhiều mới sẽ là tốt đẹp, mới là hiện thực, mới chính là giá trị. Thế là để đạt được ăn mặc vui chơi đều tốt, bạn có thể không từ mọi thủ đoạn, bất chấp liêm sỉ, bán rẻ linh hồn.
Song, sự việc trên đời này cũng thật kỳ lạ, càng là người chỉ muốn thành công và có lợi ngay càng không dễ gì đạt được thành công và lợi lộc, không có một ai bất chấp liêm sỉ, bán rẻ linh hồn lại có thể nhận được niềm vui sướng chân chính.

Bất kể người chỉ muốn thành công và có lợi ngay như thế nào vẫn luôn trố đôi mắt của ?kẻ tham không biết chán? để chằm chằm nhìn vào hai chữ danh lợi. Nhưng danh lợi đối với bạn giống như một nhà triết học phương Tây đã từng nêu ra một ví dụ, nó giống như một miếng thịt treo ở phía trước càng xe đối với người đánh xe. Người đánh xe luôn muốn tóm lấy miếng thịt đó, nhưng vẫn tóm không được. Bất kể bạn kéo chiếc xe nhanh đến bao nhiêu, miếng thịt kia trước sau đều ở phía trước càng xe của bạn, trước sau đều không tóm được vào tay bạn. Bạn suốt ngày vắt óc, luôn luôn chờ dịp đầu cơ trục lợi, mà còn vội vàng tất tưởi, mồ hôi nhễ nhại, khổ sở đến cuối cùng vẫn chẳng có một cái gì. Bạn vẫn là công không thành, danh không toại, lợi lộc cũng không.

Nói chung người chỉ muốn thành công và có lợi ngay, tuy so với người mơ ước viển vông nói ở trước có đường đi đặc biệt, nhưng đều gặp nhau. Gặp nhau ở hai điểm, một là mọi việc không thành, hai là không có hạnh phúc đáng nói, chỉ uổng công bận rộn một phen. Người muốn thành công và có lợi ngay không thể có thành tựu gì về sự nghiệp, bởi vì bạn vốn đã không có theo đuổi lâu dài gì, không có chí hướng đạt thành tựu sự nghiệp gì, toàn bộ sức lực của bạn, toàn bộ thời gian và toàn bộ sinh mệnh đều vô hình tiêu tán trong hành vi ngắn ngủi của bạn, tiêu tán trong việc làm phù phiếm nông cạn. Bạn có thể được lợi nhất thời, nhưng bạn phải trả ra quá nhiều, cái được cuối cùng chẳng bõ bèn gì. Hơn thế, bạn sống quá vất vả, cho nên bạn không có được niềm vui và hạnh phúc chân chính.

Chẳng lẽ niềm vui và hạnh phúc trước tiên không phải là một vẻ đẹp của tâm linh và bình yên của linh hồn chăng?

- Tất cả những người chỉ muốn thành công và có lợi ngay, bất kể là sự nôn nóng của lớp trẻ, cấp tiến của lớp trung niên và cấp bách của người già không có ai không như thế: không thành công, không có lợi lộc, không hạnh phúc.

Từ đó ta thấy, đức thánh Khổng nói chẳng sai: "Dục tốc bất đạt".

Vì sao phải chỉ muốn thành công và có lợi ngay?

Tâm lý bức bách sản sinh đối với thành công và lợi lộc, xét đến cùng không có đạo lý cơ bản thông tới sinh mệnh. Bạn cho rằng việc lớn nhất trong đời người là vớt vát danh vọng và kiếm tiền, hạnh phúc đời người cao nhất chính là có danh tiếng và tiền tài. Nhưng lại không biết rằng chúng ta đến với đời, thân thể của bản thân chúng ta không nên bị lòng mình nô dịch, lòng chúng ta cũng không nên luôn luôn nô dịch thân thể của bản thân mình. Lòng mình luôn trói buộc thân mình, thì lòng dạ đó cũng quá hẹp hòi. Đứng trước danh lợi nên siêu thoát một chút, đạm bạc một chút thì đã không tự do tự tại trên trời cao biển rộng đó sao? Nhận được thể xác và tinh thần tự do lành mạnh, phát huy đầy đủ sức mạnh cao nhất trong lòng chúng ta, biểu

hiện rõ ràng tính cách bẩm sinh tốt đẹp nhất của chúng ta, đây chẳng lẽ không phải là sự việc quan trọng nhất trong đời chúng ta sao?
Giả sử chúng ta có thể thoát khỏi sự cám dỗ của danh lợi trước mắt, hãy để cho linh hồn của chúng ta yên bình, tinh thần thoải mái, cùng với thần tính nội tại của loài người - thần tính vĩnh viễn không chết, vĩnh viễn không bệnh tật, vĩnh viễn không phạm tội giữ được hài hòa, thế thì đáng được hiệu suất sinh mệnh vĩ đại biết mấy! Thế thì đáng được hạnh phúc đời người cao cả biết mấy! Nhiều vĩ nhân đã từng mãnh liệt hướng về như thế, chẳng lẽ bạn lại không hướng về điều đó chăng?
Mark Twain có một câu nổi tiếng:
"Hãy để chúng ta nhận sự cám dỗ,
Hãy để chúng ta không nhận sự cám dỗ".
Tự do lành mạnh của thể xác và tinh thần phải là sự cám dỗ cao nhất của đời người, nó là cái cần có của bản thân chúng ta, giây lát cũng không thể xa rời, chúng ta có thể nhận cám dỗ để có được nó. Công danh lợi lộc vốn không thuộc về những cái của bản thân chúng ta, nó vừa không ở trong lòng chúng ta, cũng không ở trong thể xác của chúng ta. Có nó và không có nó đối với sự tồn tại thể xác và tinh thần của chúng ta thật ra không phát sinh ảnh hưởng tất nhiên trực tiếp. Cần gì phải trả giá của nhân cách để vội vàng giành lấy?
Điều này của bạn chẳng phải là luận điệu cũ rích của cái gọi là quân tử biết nghĩa, tiểu nhân biết lợi đã lỗi thời đó sao? Chẳng phải chính là lời của Đổng Trọng Thư nói nào là "người nhân nghĩa phải chính đạo không cầu lợi phải tu lý mà không vội thành công" lập lại điệu cũ đó sao?
- Thực ra, cũ thì cũ đấy, nhưng không nhất định là đã lỗi thời.
Nền văn hóa phương Đông của chúng ta chính là như thế đấy, quyết không thể làm tổn hại điều nghĩa để cầu lợi, bỏ nghĩa để tham công danh. Chúng ta vẫn luôn theo đuổi điều căn bản làm người của con người, quyết không bỏ cái gốc để cầu cái ngọn.
Nhưng, chúng ta từ trước đến nay không phải là người không ăn uống ở nhân gian. Chúng ta biết, tất cả mọi việc làm của nhân loại xét đến cùng đều là những hành vi mưu cầu lợi ích. Lý tưởng cuối cùng của chúng ta không có cái nào không đặt ở đi tìm lợi ích.
Nhưng, cái gọi là "lợi ích" của chúng ta, thật ra không phải chỉ một phía, thật ra không phải chỉ cần béo phệ mà bất chấp đến dưỡng tâm, hoặc chỉ biết thích thú mà bất chấp dưỡng thân, mà là theo đuổi đối với giá trị tổng thể của đời người. Cũng thật ra không phải là vẻ bề ngoài tạm thời, chúng ta theo đuổi lợi ích căn bản lâu dài. Đương nhiên chúng ta biết tất cả mọi việc làm trước mắt đối với tương lai có ý nghĩa gì, chúng ta cũng không bỏ qua lợi ích trước mắt, nhưng nhất định để lợi ích trước mắt phục tùng lợi ích

lâu dài, điều đó có khác về chất so với người chỉ muốn thành công và có lợi ngay.
Chúng ta theo đuổi cái bất hủ của tinh thần, chúng ta hoàn toàn coi trọng thời gian cảm giác. Trong cảm giác của chúng ta, sinh mệnh là tốt đẹp, cuộc đời là tốt đẹp. Chúng ta theo đuổi cuộc đời tốt đẹp một cách vững vàng thiết thực.
Trong thời gian cảm giác, chúng ta sống lâu muôn tuổi.
Còn thời gian vật lý chỉ làm một hệ số tham khảo của chúng ta. Con thuyền sinh mệnh mặc dù buộc chặt vào đây, nhưng thật ra nó không thể trực tiếp phản ánh giá trị của đời người. Năm sống của chúng ta tuy khó đầy một trăm năm, nhưng có người thậm chí chỉ một chốc lát ngắn ngủi lại tỏa ra ánh hào quang xán lạn.
Hãy vứt bỏ ý muốn thành công và có lợi ngay hãy đưa mắt nhìn về tương lai và chắc chắn thiết thực hơn, như thế thì chúng ta sẽ mãi mãi trẻ trung.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

35- Khoảnh khắc lý tưởng xung đột với hiện thực

** Vào lúc lý tưởng của bạn xung đột với hiện thực xin hãy nghĩ đến Khổng Tử.*
** Chúng ta hãy xem xét tỉ mỉ lại mình. Lý tưởng của tôi? rốt cuộc là gì, tôi rốt cuộc có được bao nhiêu tài.*
Cố nhiên cây lý tưởng cần phải cắm rễ trong mảnh đất hiện thực, rời khỏi hiện thực ắt sẽ dẫn đến không tưởng, ảo tưởng, vọng tưởng (suy nghĩ ngông cuồng).
Song, lý tưởng cần phải vượt trên hiện thực, lý tưởng vốn chính là vượt trước, vượt hiện thực. Nếu không thì nằm trên cái nôi của hiện thực, tất cả đều hiện thực, hiện thực, tất cả đều dựa vào điều quy định của hiện thực để làm, tất cả đều dựa vào sự tồn tại của hiện thực để tồn tại, tất cả đều dựa vào đạo nghĩa của hiện thực để suy nghĩ một cách khuôn phép, không dám vượt ra ngoài khuôn khổ, thì lý tưởng bắt đầu bàn từ đâu, lý tưởng đặt ở chỗ nào?
Phần nhiều lý tưởng quyết không thể hài hòa thống nhất với hiện thực được, quyết không thể không có mâu thuẫn và xung đột với hiện thực. Thậm chí, càng là lý tưởng cao xa và lớn lao thì xung đột với hiện thực càng kịch liệt.
- Bất kể là lý tưởng thiết kế cuộc đời, lý tưởng cải tạo xã hội, lý tưởng làm thay đổi lịch sử không có cái nào không như thế cả.
Cho nên, những người già thường thường quở mắng thanh niên: mất gốc, thật là hư hỏng! Bởi vì thanh niên đang suy nghĩ đem những quy định cũ rích của tổ tiên vứt vào sọt rác, để cho thời đại lọt vào không khí mới mẻ.
Cho nên, những người già cứng nhắc thường hay chửi mắng những nhà cải cách: Tất cả đều làm rối tung lên, thật chẳng ra sao! Bởi vì, những nhà cải cách đang suy nghĩ làm tăng nhanh bước tiến lên của lịch sử, làm cho thế giới trở nên đẹp đẽ hơn.
Cho nên, những nhân vật kiệt xuất đều mang ý thức thiên mệnh của Chúa Cứu thế, dám gánh vác trọng trách cứu vớt loài người không tiếc đem đầu của mình đặt lên tế đàn của thời đại, không sợ bị đóng đinh chết trên giá chữ thập, không sợ bị đem thiêu cháy trong ngọn lửa. Xung đột với hiện thực ở đâu?
Những nhân vật kiệt xuất để thực hiện niềm tin và sự theo đuổi của mình đã dũng cảm xuyên qua lớp mù bi thảm của hiện thực. Bất kể là vòng hoa tươi đẹp hoặc là mũi tên độc từ nơi tối tăm bắn lại, họ đều có thể chống lại. Bất kể bao nhiêu gian nan hiểm trở, bất kể bao nhiêu sông lớn núi cao, đều

không ngăn cản nổi bước chân tiến lên của họ. Họ có lòng kiên trì ?chưa đến Hoàng Hà, chết không nhắm mắt?. Xung đột với hiện thực ở đâu, thành bại được mất trước mắt ở đâu?
Để thực hiện sự theo đuổi của chúng ta, chúng ta chỉ biết mạnh dạn đi lên phía trước, không quay đầu lại.
Nếu như chúng ta thật sự có chí hướng cao rộng, không nên tưởng là chúng ta đang khó xử với hiện thực, không qua nổi hiện thực, từ đó thuận theo hiện thực. Tại sao chúng ta lại không thể chuyển đổi đi một cách nhìn khác? Là hiện thực đang làm khó dễ với chúng ta, không qua nổi chúng ta. Từ đó chúng ta cần phải cải tạo hiện thực phù hợp với lý tưởng của chúng ta. Tam Mao nói: ?Đối mặt với những việc mình không thích, nên gọi là không hiện thực mới đúng?.
Bởi vì nơi đó đã nổi tiếng, cho nên tôi mới đi đến đó, thì có bao nhiêu ý nghĩa nữa? Nếu như vì tôi đi đến nơi đó, cho nên làm cho nơi đó nổi tiếng, thì chẳng phải là càng vĩ đại hơn không?
Một ngày đông tạnh ráo năm 1931 nhà đại danh hài Tiêu Bá Nạp đến Thượng Hải, một nhân sĩ nổi tiếng Thượng Hải đón ông nói:
?Ngài quá bộ đến Thượng Hải, mặt trời cũng mọc lên đón Ngài, Ngài Tiêu quả nhiên có phúc".
Tiêu Bá Nạp nói: "Không phải Tiêu Bá Nạp tôi có phúc gặp mặt trời ở Thượng Hải, mà là mặt trời có phúc nhìn thấy Tiêu Bá Nạp tôi tại Thượng Hải".
Từ giọng nói của nhà đại danh hài này biết được một người đàn ông lừng danh, nhân gian thật cần người đàn ông như thế.
Ngược lại, khi lý tưởng không ăn khớp với hiện thực, chúng ta đang đứng trước sự thách thức nghiêm trọng, chỉ cần chúng ta khư khư giữ lấy đạo lý căn bản của đời người, không thay đổi ý nguyện ban đầu, không sợ khó khăn trắc trở, thành công sẽ nhất định thuộc về chúng ta.
Ai nhiều khó khăn trắc trở hơn Khổng Tử đã từng gặp?
Khổng Tử tuy gặp thời loạn xuất anh hùng, nhưng ông quá rủi ro. Ông ôm trong lòng lợi khí quản lý quốc gia, kiến thức uyên bác, chí hướng cao xa, nhưng lại nghèo khổ thất vọng không được triều đình đánh giá cao. Vợ là bà họ Kỳ Quan rất hay than tiếc. Khổng Tử lại không xem là việc quan trọng. Ông nói:
- Đừng buồn vì không có chức vị, phải suy nghĩ nhiều về không có tài xử thế; Đừng lo không có người biết đến tôi, mà phải bổ xung nhiều khả năng của tôi được mọi người biết".
Dựa vào khí phách của bậc đại trượng phu này, Khổng Tử bằng lòng an phận với địa vị hèn mọn. ở vị trí nhân viên quản lý kho, đem lương thực và tiền tài giao nạp rõ ràng, rành mạch. ở vị trí tiểu lại trại chăn nuôi, làm cho

số lượng súc vật càng nuôi càng nhiều.
Khổng Tử 35 tuổi vẫn chưa đắc chí, nước Lỗ loạn lạc không có đất cho ông dụng võ. Ông đi khỏi nước chạy sang Tề thăm dò, cũng không tìm được chỗ dùng. Những năm thấy thiên mệnh đã qua, mặc dù có thở than thời gian trôi nhanh thế. Không bỏ ngày đêm lại vẫn không lo không sợ, không thể đoạn chí. Cho dù phiêu bạt chân mây cuối trời như ?con chó mất chủ?, cho dù bị vây chặt giữa hai nước Trần, Thái, bảy ngày không có lương thực, trong rau dại đun không có một hạt gạo, các đệ tử mệt mỏi đói khát, Khổng Tử vẫn đàn hát trong phòng, gẩy đàn như thường lệ. Ông như cây tùng giữa ngày đông lạnh giá vẫn ngạo nghễ đứng giữa đất trời với thái độ cứng rắn sớm còn nghe thấy, chiều chết cũng đáng để khai thác nguồn văn hóa dân tộc.
Ở khoảnh khắc lý tưởng của bạn xung đột với hiện thực, xin hãy nghĩ đến Khổng Tử.
Chỉ sợ bạn chẳng có lý tưởng, chỉ sợ bạn chẳng có tài, chỉ sợ bạn uổng công trách móc.
Nếu là như thế, chúng ta hãy kiểm tra tỉ mỉ lại mình. Lý tưởng của tôi rốt cuộc là gì? Thiết kế trước mắt là gì? Bản kế hoạch tương lai phác họa ra như thế nào, mục tiêu lâu dài là ở chỗ nào? đối với mỗi một câu hỏi lại đều không nên lẩn tránh, có lý có lẽ, không chút do dự đưa ra trả lời đúng trọng tâm.
Không nên ngượng ngùng, không nên che đậy. Nếu như chịu không nổi những câu hỏi lại như thế, mịt mùng không bờ bến, không có mục đích nhất định, hoặc chỉ có kích động nhất thời, mơ tưởng hão huyền nhất thời, suy nghĩ lông bông nhất thời. Như thế thì xin đừng nên oán trách nữa, hiện thực là cứng rắn phũ phàng sẽ đem bạn đập nát vụn. Đó không phải là lỗi của hiện thực mà là bạn quá trôi nổi gây ra.
Nếu là như vậy, chúng ta hãy kiểm tra tỉ mỉ lại mình. Tôi rốt cuộc có bao nhiêu tài? Chỗ mạnh của tôi là gì? Ưu thế của tôi ở chỗ nào? Khuyết điểm của tôi có bao nhiêu, khi nào, ở việc gì tỏ ra tài của tôi? Liệu tôi có được không? Đối với mỗi một câu hỏi lại này không nên lẩn tránh, hãy trả lời với đầy lòng tự tin, làm cho người ta tin phục.
Nếu như chịu không nổi những câu hỏi lại này, bạn là trống rỗng, chẳng hề có một khả năng nào, hoặc chỉ có một chút khôn vặt, có thể dùng một chút thủ đoạn vặt, hoặc chỉ là dựa vào cơ may ngẫu nhiên từng có được một chút thành công nhỏ nhoi ở một việc nào đó nhất thời, bạn đã tự cho rằng có khả năng ghê gớm ngần nào, thế là suốt ngày phàn nàn, nói toáng lên là không có đất dụng võ. Như thế thì, xin đừng nên trách móc, hiện thực tàn nhẫn phũ phàng, chỉ dựa vào năng lực này của bạn, hiện thực sẽ đem bạn đập nát tan tành. Đây không phải là tội của hiện thực, mà chỉ vì bạn quá kém cỏi.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

36- Khoảnh khắc cá tính trái ngược với hoàn cảnh

** Để theo đuổi phương thức sinh tồn đẹp hơn của tương lai, để thay đổi những cái không thích nghi với hoàn cảnh, bạn hoàn toàn có thể chôn vùi cái tôi cũ rích đi, đem mình nhào nặn lại được bộ mặt hoàn toàn khác hẳn, để mong thích nghi với một hoàn cảnh mới, bắt đầu một cuộc sống mới, mở ra một cuộc đời mới.*

Mâu thuẫn của tôi và anh ta, mâu thuẫn của cá thể và quần thể, mâu thuẫn của cá nhân và xã hội, chung quy là cá tính trái ngược với hoàn cảnh.

Cái gọi là hoàn cảnh ở đây đương nhiên là hoàn cảnh xã hội. Quan hệ giữa người này với người khác trong nội bộ quần thể xã hội, trình độ đạo đức chung, pháp quy pháp luật, phong tục tập quán văn hóa tạo thành nội dung cơ bản của hoàn cảnh xã hội.

Quần thể xã hội rõ ràng do các cá tính từng người khác nhau tạo nên. Do xuất thân từ giáo dục bồi dưỡng của từng người khác nhau, chịu sự tiêm nhiễm của hoàn cảnh tự nhiên và hoàn cảnh xã hội khác nhau, nên hình thành cá tính khác nhau rất lớn. Sự khác biệt của cá tính có thể dùng các loại kiểm nghiệm khác nhau để đánh dấu hai cực đối ứng vô cùng.

Lấy việc đem thế giới nội tâm của mình và ngôn luận của bản thân làm mức độ biểu hiện đối với xã hội bên ngoài làm thước đo thì cá tính có thể phân làm hai loại: dạng kín đáo và dạng cởi mở, tức dạng hướng nội và dạng hướng ngoại.

Người thuộc dạng hướng nội luôn luôn đem mình đóng kín trong thế giới nội tâm của bản thân lúc nào cũng quan tâm đến ấn tượng của mình trong lòng người khác và địa vị trong đoàn thể, và luôn luôn thể nghiệm mình, kiểm thảo mình, thiết kế mình, không giỏi giao tiếp với thế giới bên ngoài, nhất là ở trước mặt người xa lạ, ở nơi công cộng, càng là lười mở miệng nói, hoặc ngượng mở miệng. Không muốn xuất đầu lộ diện, khi họp thì thích ngồi ở các góc. Khi bất đắc dĩ phải giao tiếp thì mặt đỏ, tim đập thùm thụp. Nói năng làm việc gì cũng thận trọng, chỉ sợ có sai sót, chỉ sợ bị người khác cười chê. Đôi khi cũng biểu hiện lòng tự tin nhưng không đủ. Người thuộc dạng hướng nội phần nhiều say mê ảo tưởng, suy nghĩ triền miên, có thể anh ta có thế giới nội tâm cực kỳ phong phú, mà còn cực kỳ nhạy bén, thường đem xã hội nhân sinh muôn màu muôn vẻ cô đặc trong đầu óc của mình lần lượt sàng lọc và phóng ra từng cái một. Nhưng cái ?phong phú? này xét đến cùng là có hạn, do đó thường xuất hiện ảo giác đi ngược lại với hiện thực

hoặc vì thần kinh quá nhạy nên dẫn đến hiểu nhầm.
Lâm Đại Ngọc là một điển hình của tính cách hướng nội.
Người thuộc dạng hướng ngoại tham gia vào ý thức mãnh liệt, đối với thế giới bên ngoài luôn luôn tràn ngập tâm lý tìm hiểu tri thức. Thích xuất đầu lộ diện, bất kể ở nơi công cộng hay là trước mặt người xa lạ, đều có biểu hiện mạnh mẽ dục vọng của mình. Anh ta có thể vừa gặp người lạ như đã quen từ lâu, anh ta có thể giỏi diễn thuyết. Anh ta hầu như không quan tâm đến ấn tượng của mình trong con mắt người khác, đến địa vị của mình trong đoàn thể, luôn luôn tự mình cảm thấy tốt đẹp, tràn ngập lòng tự tin. Với anh ta khiêm tốn hay không khiêm tốn đều không sao cả, không giỏi mưu toan, tính toán trong lòng, không cẩn thận. Người thuộc dạng hướng ngoại giống như một đám lửa, đi đến đâu thì có thể thiêu cháy đến đó, thích giao kết bạn bè, cho dù thường không thể gắn bó keo sơn cũng tịnh không giảm bớt khao khát nhiệt tình giao tiếp. Người hướng ngoại đôi khi cũng do lời nói việc làm không đủ cẩn trọng mà có lỗi với người khác, nhưng người ta cũng vì bản tính của anh ta không xấu mà dễ dàng tha thứ. Vì thế quan hệ nhân tế của anh ta vẫn là không đến nỗi quá tồi. Hầu như anh ta không thể ngồi yên tĩnh để ngẫm nghĩ sâu xa, mà chỉ coi trọng ở hành động. Sự chuyển động tràn ngập toàn bộ cuộc sống của anh ta, suốt ngày bận rộn, bôn ba khắp nơi. Đối với các loại hoạt động xã hội, như là các loại hội nghị, có hứng thú mãnh liệt. Anh ta cũng có thể lôi kéo một nhóm người thành lập một hội học thuật gì đó, hoặc một hiệp hội gì đó. Anh ta có khi sẽ trở thành tổng thư ký hoặc phó chủ tịch hội học thuật này, hiệp hội nọ. Trong cuộc sống, người thuộc dạng hướng ngoại phần nhiều biểu hiện rất hào hứng và lạc quan, người hướng ngoại đối với người khác tương đối khoan dung, cũng không tính toán nhiều đến phê bình và trách móc của người khác đối với anh ta. Loại bỏ sự khác biệt của quan niệm nhân sinh và quan niệm xã hội, nói chung, người hướng ngoại tương đối thích hợp hoàn cảnh xã hội, anh ta là phần tử hoạt động trong các loại đoàn thể, tương đối dễ dàng giữ được quan hệ hài hòa với người khác, được mọi người hoan nghênh. Người thuộc dạng hướng nội chỉ thích ứng với mình, không thích hợp với xã hội, anh ta trong các đoàn thể phần nhiều không được hoan nghênh, không gây được sự chú ý của người khác, cũng sẽ không thể xuất đầu lộ diện, bạn bè của anh ta cũng ít.
Người tuyệt đối hướng nội và người tuyệt đối hướng ngoại trong cuộc sống hiện thực, hầu như không có. Người bình thường có cả hai dạng. Hoặc là thành phần hướng ngoại nặng hơn thành phần hướng nội, hoặc là thành phần hướng nội nặng hơn thành phần hướng ngoại. Hoặc là ở một trường hợp nào đó, ở một phương diện nào đó là dạng hướng ngoại, còn ở trường hợp khác, ở phương diện khác biểu hiện ở dạng hướng nội. Người dạng hướng nội có

khiếm khuyết khó thích ứng với xã hội, khó sống chung với người khác, nhưng anh ta có lời nói và việc làm vững chắc thận trọng, suy nghĩ kỹ lưỡng, tư tưởng sâu sắc mà nhạy bén, thường có thể phát hiện những vấn đề người hướng ngoại không thể phát hiện ra, đạt đến độ sâu tư tưởng mà người hướng ngoại không thể đạt được. Người hướng ngoại dễ dàng thích nghi với xã hội, làm việc cẩu thả, thích xuất đầu lộ diện, từ tự tin dễ dàng ngả sang tự phụ.

- Đa số cuộc đời thành công đều kiêm đủ cả chỗ mạnh của hai dạng hướng nội và hướng ngoại mà đều tránh chỗ yếu của cả hai dạng đó. Bất cứ vĩ nhân nào đều không thể là một người tuyệt đối hướng nội hoặc là một người tuyệt đối hướng ngoại.

Một người vừa nhẫn chịu được tịch mịch và cô đơn vừa lại có thể quả cảm dấn thân vào sự nghiệp oanh liệt, cá tính của họ có được sự hòa hợp trọn vẹn trên hai dạng hướng nội và hướng ngoại. Bạn không thể nói anh ta là một người hướng nội cũng là người hướng ngoại. Trong con người anh ta, giới hạn của dạng hướng nội và dạng hướng ngoại đã mất. Đây là con người có thể thích nghi với hoàn cảnh nhất.

Trái lại, nếu như cá tính của bạn trái ngược với hoàn cảnh - không ăn khớp với người khác, hôm nay tranh cãi với Trương Tam, ngày mai giận dỗi với Lý Tứ, đối với nhiều người xung quanh đều có cảm giác ghét của bản năng, chỗ này cũng khinh thường, chỗ kia cũng chẳng coi ra làm sao, bất kể điều động đến đơn vị nào, bất kể phân phái đến bộ phận nào vẫn không thể sống hài hòa với xung quanh. Như thế thì, bạn tốt nhất trước hết phải xem xét lại cá tính của mình - thuộc dạng hướng nội hay dạng hướng ngoại hoặc đều có kiêm cả chỗ khiếm khuyết của hai dạng, mà không có chỗ mạnh của hai dạng?

Bạn có thể phát hiện, bạn có thể chủ yếu thiên về tính cách hướng nội, hoặc chỉ có khuyết điểm của tính cách hướng ngoại mà không có mặt tốt của tính cách hướng ngoại.

Cái gì thích nghi thì tồn tại. Khi cá tính trái ngược với hoàn cảnh, chỉ có hiệu chỉnh lại mình, tự mình uốn nắn lại mới là thiết kế cuộc đời
đẹp nhất.

Không nên gảy lại điệu đàn cũ rích núi sông dễ đổi, bản tính khó thay. Một trong những đặc trưng lớn nhất của người hiện đại là cá tính của anh ta cũng có tính dẻo cực kỳ rộng rãi.

Các nhà đại danh sư triết học hiện đại cho rằng: Con người trước hết là một vật tồn tại đem mình đẩy về tương lai, đồng thời ý thức được mình đem con người mình tưởng tượng là sự tồn tại của tương lai. Lúc ban đầu con người không có bất cứ quy định nào, chỉ là tồn tại, ló mặt ra, vào cuộc; về sau mới do chính anh ta quy định cho mình.

Con người thật ra không phải là sống ở quá khứ mà là sinh tồn ở tương lai. Quá khứ là cố định, đã chết rồi, còn tương lai mới tồn tại tất cả mọi khả năng. Để theo đuổi phương thức sinh tồn đẹp hơn của tương lai, để thay đổi những cái trái ngược của mình không thích nghi với hoàn cảnh, bạn hoàn toàn có thể chôn vùi cái tôi cũ rích đi, đem mình nhào nặn lại được bộ mặt hoàn toàn khác hẳn, để mong thích nghi với một hoàn cảnh mới, bắt đầu một cuộc sống mới, mở ra một cuộc đời mới.

Nếu như bạn cố thủ cá tính không tốt của mình, không dám hạ quyết tâm sửa chữa nó cho đúng, không thể từ trung tâm của mình đóng kín đi vào xã hội, đi vào đại chúng luôn luôn không ăn khớp với hoàn cảnh xung quanh vẫn luôn vì trái ngược với hoàn cảnh mà tách rời ra ngoài hoàn cảnh xung quanh, bạn sẽ có thể rơi vào trong nỗi giày vò đau khổ lâu dài. Đó là đáng sợ, thê thảm. Bởi vì người khác, xã hội bên ngoài, tất cả mọi cái xung quanh thật ra không thể vì những cái vui giận bi ai của bạn, vì những cái yêu ghét, chọn bỏ của bạn mà thay đổi được. Đó là sự tồn tại khách quan có tính quy luật tất nhiên phát sinh, phát triển tự thân của nó, bạn chỉ có nhận biết nó, thuận theo và thích nghi với nó, giữ hài hòa với nó mà thôi. Chỉ có với tiền đề như vậy, với tiền đề bạn trở thành một thành viên trong hoàn cảnh xã hội nào đó, bạn mới có thể phát huy đầy đủ tài trí thông minh của bạn, thực hiện sáng tạo của bạn, thực hiện lý tưởng và hoài bão cải tạo xã hội, cải tạo hoàn cảnh khách quan của bạn.

Dịch Giả : Nguyễn An

37- Khoảnh khắc cạnh tranh với người khác

** Tóm lại hễ là cạnh tranh đều có thể kích lên một cách mạnh mẽ sự xốc nổi sinh mệnh của bạn, chỉ có trong cạnh tranh mới có thể cảm thấy được sự tồn tại của sinh mệnh, chỉ có trong cạnh tranh mới cảm thấy được mình sống đầy đủ mà có ý nghĩa, chỉ có trong cạnh tranh mới có thể thực hiện được cái tôi chân chính.*

Tài trí thông minh và năng lực của con người chỉ có trong cạnh tranh với người khác mới có thể phát huy ra. Mà con đường tốt nhất để làm cho chúng ta trở nên thông minh hơn, tài cán hơn, chẳng có con đường nào bằng tham gia vào cạnh tranh.

Cuộc sống không tranh đấu, bằng lòng ăn cơm tập đoàn, an giấc ngủ thái bình giống như vũng nước tù là làm một cuộc sống không bình thường. Người ta trong cuộc sống này, giống như một con bò kéo cối xay lúa xoay tròn một cách chậm chạp. Mặc dù cũng vất vả gian lao, một giây cũng không dừng, vẫn bước đi khó khăn mà chậm chạp, do đó hiệu quả cực nhỏ bé. Nó chỉ có thể làm cho người ta tức thở, làm cho người ta ý chí tiêu tan mà dẫn đến sa đọa. Dáng vẻ đó để phí một đời là nỗi buồn rầu to lớn cho đời người. Chắc chắn là bạn ghét cay ghét đắng cuộc sống buồn tẻ yên lặng đó.

Bạn là con người hiện đại, bạn sẽ có ý thức hiện đại và sự xốc nổi của con người hiện đại, điểm nổi bật trong đó là chấp nhận cạnh tranh, tích cực xông vào cạnh tranh.

Trong cạnh tranh, bạn thật ra không chú trọng nhiều vào chiếm hữu của cải, cũng không quá so đo tính toán kết cục của cạnh tranh ra sao mà chú trọng hơn vào bản thân vận động của sinh mệnh, chú trọng vào quá trình cạnh tranh, chú trọng vào cảm giác của sinh mệnh trong quá trình cạnh tranh. Cảm giác của sinh mệnh thường đè bẹp sự chiếm hữu đối với của cải, quá trình cạnh tranh thường nặng về kết cục của cạnh tranh.

Đi theo cảm giác trở thành tâm thái phổ biến nhất của người hiện đại, theo dõi chặt quá trình vận động của sinh mệnh mà không để ý đến sinh mệnh quy tụ ở chỗ nào là sự qúy trọng chân chính của người hiện đại đối với sinh mệnh. Những bạn lên cơn sốt lại càng là như thế.

Trong tâm linh của những người hiện đại không lúc nào không đang sôi sục lên dục vọng tham gia vào cạnh tranh. Bất kể là cạnh tranh bằng phương thức gì, cũng bất kể đối tượng cạnh tranh là ai, nội dung cụ thể của cạnh tranh như thế nào. Tóm lại hễ là cạnh tranh đều có thể kích lên một cách

mạnh mẽ sự xốc nổi sinh mệnh của bạn, chỉ có trong cạnh tranh mới có thể cảm thấy được sự tồn tại của sinh mệnh, chỉ có trong cạnh tranh mới cảm thấy được mình sống đầy đủ mà có ý nghĩa, chỉ có trong cạnh tranh mới có thể thực hiện được cái tôi chân chính.
Bạn biết rằng bất kể cạnh tranh với phương thức gì, cũng bất kể đối tượng cạnh tranh là ai, nội dung cụ thể của cạnh tranh như thế nào, tóm lại cạnh tranh đều là vì cảm giác và lợi ích về phía mình đè bẹp đối phương, vượt lên trên đối phương, bạn sẽ nhận được sự thỏa mãn tâm lý, thực hiện ý nghĩa của sinh mệnh trong cuộc cạnh tranh đè bẹp và vượt lên trên đối phương này.
Cạnh tranh với người khác, trước hết phải có sẵn trạng thái tâm lý thi đấu thể thao tốt: lòng tin và dũng khí của tất thắng, dù cho thất bại cũng quyết không uể oải, chỉ xem là thất lợi tạm thời, chuẩn bị sẵn sàng để đoạt giải đầu ở lần sau.
Khẩu hiệu của gia tộc Kennedy: ?Không thể cam chịu đứng thứ hai?. Khi tranh cử nhiệm kỳ Tổng thống thứ 35 năm 1961, John Kennedy dùng trạng thái tâm lý thi đấu thể thao tất thắng này đã đánh bại Nixson có thực lực lớn mạnh.
Georgr David Words khi ở địa vị người hầu giúp việc của một nhà kinh doanh cổ phiếu đã manh nha lòng tin vững chắc áp đảo đối thủ, nhất định phải giành được một địa vị trong trung tâm tiền tệ thế giới trên đường phố Wall này, ông từng giờ từng phút luôn giữ trạng thái tâm lý thi đấu thể thao tốt, cuối cùng đã trổ hết tài năng, lên dần từng bước cho đến khi giành được chức Giám đốc Ngân hàng thế giới.
Muốn áp đảo và chiến thắng nhiều đối thủ cạnh tranh trong cuộc cạnh tranh, đương nhiên càng cần phải có bản lĩnh cạnh tranh mạnh mẽ và kỹ xảo cạnh tranh xuất sắc.
- Dùng tín nhiệm của công chúng và thực lực mạnh mẽ của bản thân bạn, thành tích công tác xuất sắc hoặc chất lượng phục vụ áp đảo và chiến thắng đối phương.
Không thể vứt bỏ đạo đức xã hội, không thể tách rời pháp luật và quy định. Bất cứ thắng lợi nào làm tổn hại đối phương, tiến hành âm mưu ngụy kế, kiểu đầu cơ dựa thế leo lên đều không phải là thắng lợi chân chính. Thắng lợi như thế cũng chẳng qua chỉ là tạm thời, non yểu không chịu nổi sự vật lộn nhiều lần lâu dài.
Để giành được phần thắng trong cạnh tranh, đương nhiên không loại trừ phải dùng đến mọi thủ đoạn và kỹ xảo cạnh tranh bình thường.
Biết người biết ta, tránh mạnh tìm yếu. Một mặt biết được chỗ hay và chỗ dở của mình, đồng thời cũng tìm hiểu chuẩn xác chỗ hay và chỗ dở của đối phương, biết được chỗ lớn mạnh và khâu yếu ớt của đối phương. Muốn

chiến thắng đối thủ, cần phải để ý tránh chỗ mạnh của đối thủ mà bắt đầu đột phá từ khâu yếu của anh ta. Kennedy biết tiếng tăm và ảnh hưởng của Nixson cùng với công tác cạnh tranh phiếu bầu của ông chủ yếu tập trung ở thủ đô Washington tụ tập nhiều danh nhân, nói một cách tương đối thì ảnh hưởng của Nixson đối với các bang lại nhỏ hơn một chút, đồng thời đối với phiếu bầu của các bang nắm cũng không được chặt chẽ bằng ở Washington. Thế là Kennedy không cạnh tranh phiếu bầu với Nixson ở Washinton, mà đặt trọng điểm ở các bang. Năm 1960 chỉ trong vòng một năm, ông ta đã đáp máy bay đi 6,5 vạn dặm Anh, đã thăm 24 bang, phát biểu diễn thuyết 350 lần. Từ đó giành được tiếng tăm rộng rãi, về sau trong tuyển cử chắc chắn đã giành được số lượng lớn phiếu bầu của nhân dân các bang.

Lợi dụng mâu thuẫn của đối phương. Bạn muốn chiến thắng đối thủ cạnh tranh, đôi khi thật ra không cần phải trực tiếp tổn hao bản thân bạn, mà chỉ cần đi phát hiện các mâu thuẫn xích mích của đối phương, từ đó lợi dụng một cách triệt để những mâu thuẫn này, để cho bản thân đối thủ tự làm hại và tổn hao mình. Thường nói dinh lũy rất dễ dàng công phá từ bên trong, đây là một sách lược tốt không đánh mà thắng.

Vì muốn tóm chặt, lại nên thả lỏng. Để chiến thắng đối thủ, trước hết cố ý đưa đối thủ đến vị trí đích bắn của mọi người, đợi lúc anh ta đắc ý quên hết tất cả, bạn sẽ đánh bất ngờ để thắng áp đảo anh ta.

Sau khi nhắm đúng thời cơ, dấn tới hay kiềm chế mình. Khi đối thủ cạnh tranh của bạn đang như diều được gió đi lên mạnh mẽ, bạn tạm thời nhẫn nại không xông lên đối mặt với anh ta, bạn chỉ nên âm thầm tích tụ thực lực, rèn luyện những nước đi mới để đợi thời cơ. Một khi phát hiện anh ta xuất hiện sai sót hoặc lỗ hổng, bạn sẽ kịp thời làm biểu lộ ra những nước cờ cao của mình, chỉ một lần hành động đã quật đổ được đối phương, từ đó đạt được hiệu quả người đến sau nhưng lại ngồi trên.

Thủ đoạn và kỹ xảo cạnh tranh là vô cùng vô tận, dựa vào trong quá trình cạnh tranh với người khác, bạn sẽ khai thác và phát hiện mãi mãi không bao giờ hết. Chỉ có điều là không nên húc bừa, cũng không nên chỉ bó chân trong một phạm vi nhỏ hẹp, bất kể là phương án tư tưởng chiến lược, hay là phương thức thao tác cụ thể, đều là như vậy.

Sự cạnh tranh giữa người với người, cạnh tranh giữa từng người với nhau, giữa người của quần thể, cạnh tranh của quá khứ, hiện tại hoặc tương lai, xét đến cùng đều là sự cạnh tranh của trí tuệ. Chỉ có những người trí tuệ khô kiệt, tri thức nghèo nàn mới sợ cạnh tranh, cũng không có cách gì giành được phần thắng trong cạnh tranh. Cho nên, bạn cần phải nghĩ trong cạnh tranh luôn đứng ở vị trí không bại, nhưng điều căn bản nhất vẫn là ở chỗ làm phong phú trí tuệ của bạn.

Bất kỳ bạn đứng trước cuộc cạnh tranh như thế nào, cũng bất kể hoàn cảnh

bạn sống ác liệt không lợi đối với bạn ra sao, bạn đều không nên nản lòng, không nên sợ sệt, bạn phải vững tin ở mình, lấy việc không ngừng đổi mới tri thức và ngày càng làm phong phú trí tuệ làm cho bạn có thể mãi mãi giữ được trạng thái thi đấu tốt, mãi mãi đều có thể tham gia cạnh tranh. Chỉ cần bạn có dư trí tuệ áp đảo đối phương, có dư trí tuệ mới mẻ với bất cứ lúc nào bất cứ hoàn cảnh nào, bạn đều có thể giành được thắng lợi.
Thậm chí có thể nói, bạn luôn luôn có thể lấy trạng thái tâm lý tốt tích cực tham gia cạnh tranh, bản thân điều đó chính là thắng lợi của bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

38- Khoảnh khắc mạo hiểm tiến thủ

** Chỉ có mang theo ý thức mạo hiểm nặng nề dám nghi ngờ và đả phá trật tự của dĩ vãng, sau khi thông qua mạo hiểm mà giành được thắng lợi, mới có thể hưởng thụ niềm vui cao nhất của đời người. Con người hiện đại theo đuổi mạnh mẽ giới hạn này mà không bằng lòng sống một cuộc sống bình thường rập khuôn.*

Nếu như cuộc sống của chúng ta luôn luôn rập theo một khuôn khổ, chắc chắn vững vàng không có gì thay đổi, như thế thì cuộc sống một trăm năm cũng không có gì khác cuộc sống một ngày. Hàng ngày cuộc sống hoàn toàn như nhau, thọ một trăm tuổi cũng không có gì khác với chết non chết yểu.

Chúng ta theo đuổi sống trường thọ, theo đuổi tiếp tục sinh tồn, theo đuổi tương lai có kết cục mới xuất hiện. Mong muốn tương lai có một phương thức cuộc sống mới phá bỏ quy định cũ rích. Chỉ có như thế, việc kéo dài sinh mệnh mới tỏ ra có ý nghĩa.

Mà tương lai lại là một lỗ thủng đen ngòm không biết, ở đó tồn tại tất cả mọi khả năng, cũng tồn tại tất cả mọi thứ không có khả năng.

Cho nên, sinh mệnh vận động chính là một lần thám hiểm.

Chính thế, Kant (nhà triết học Đức) nói, trong lòng người có một khuynh hướng theo đuổi vô hạn và vĩnh hằng. Biểu hiện trực quan nhất của khuynh hướng này trong lý tính chính là mạo hiểm.

Chính vì thế có người xem thế giới là một trường đấu do Thượng đế an bài, xem thế giới là một nơi vui chơi của các nhà mạo hiểm. Cho rằng đời người chính là mạo hiểm.

Không trải qua vô số lần mạo hiểm, loài người không thể từ hữu dũng vô mưu và ăn sống nuốt tươi, tiến hóa đến ngày nay có thể ngồi thưởng thức hương vị cà phê trong phòng có điều hòa không khí.

Thuyết chuyển động của các thiên thể của Copecnic, mô hình kết cấu nguyên tử của Rozefo, sự phát hiện và khai khẩn lục địa mới... đều bắt đầu từ mạo hiểm. Một loạt phát hiện và sáng tạo của loài người, sự cải cách xã hội đều bắt đầu từ mạo hiểm.

Chỉ có mang theo ý thức mạo hiểm nặng nề dám nghi ngờ và đả phá trật tự của dĩ vãng, sau khi thông qua mạo hiểm mà giành được thắng lợi, mới có thể hưởng thụ niềm vui cao nhất của đời người. Con người hiện đại theo đuổi mạnh mẽ giới hạn này mà không bằng lòng sống một cuộc sống bình

thường, rập khuôn.
Phá bỏ buồn tẻ theo đuổi kích thích là nguyện vọng chung của người hiện đại. Có một chuyện ngụ ngôn như sau:
Một hôm, có một cậu bé đem một quả trứng quạ đến trại chăn nuôi gà của cha nó. Nó đem trứng quạ trộn lẫn vào trứng gà để cho gà mẹ ấp trứng. Về sau gà mẹ ấp trứng thành công. Thế là trong đàn gà con xuất hiện một con quạ con. Quạ con cũng sống giống như các gà con khác, êm ả thoải mái, quạ con căn bản không biết mình khác với gà con.
Khi quạ con lớn lên, phát hiện bọn gà con luôn nhìn mình với con mắt khác thường. Nó ngẫm nghĩ: ta chắc không phải là một con gà con bình thường, ta nhất định có chỗ nào đó khác gà con. Nhưng nó lại không có cách nào chứng minh được sự nghi ngờ của mình, vì thế mà vô cùng buồn bã. Mãi đến một hôm, một con quạ già từ trên trời bay qua sân nuôi gà, quạ con nhìn thấy đôi cánh của quạ già tự do giang rộng, liền cảm thấy đôi cánh của mình trào dâng một luồng sức mạnh kỳ diệu, trong lòng cũng rung chuyển lên một cách mãnh liệt. Nó ngửa trông con quạ già đang bay lượn tự do trên không, trong lòng vô cùng khâm phục. Nó nghĩ: Nếu ta cũng có thể giống như nó thì hay biết bao nhiêu, như thế ta sẽ có thể thoát khỏi chỗ nhỏ hẹp hẻo lánh này, bay lên không, đậu trên đỉnh núi cao nhìn xuống khắp thế giới và nhân gian.
- Nhưng mà làm sao có thể giống quạ già được? Ta từ trước đến nay chưa từng giang rộng đôi cánh, chưa có kinh nghiệm bay lượn. Nếu từ giữa chừng trời rơi xuống, há chẳng thịt nát xương tan chăng? Do dự, chần chừ, xốc nổi, trải qua một trận đấu tranh trong lòng căng thẳng và kịch liệt, quạ con cuối cùng quyết định bằng lòng xông vào mạo hiểm thịt nát xương tan, cất cánh bay lên cao.
Nó rốt cuộc đã bay lên, bay vào không trung. Nó mang theo nỗi hưng phấn cực độ sẽ dùng sức mạnh bay lên trời cao, bay mãi...
Quạ con đã thành công. Lúc này nó mới phát hiện ra: Thế giới vốn rất mênh mông và đẹp đẽ biết bao!
Con đường thành công trải qua của quạ con, hầu như đã biểu lộ ra con đường thành công trải qua của mỗi một nhà mạo hiểm. Khi bạn không thỏa mãn với cuộc sống tẻ nhạt bình thường trước mắt, mà hy vọng hưởng thụ một niềm vui thú mới, khi bạn bắt đầu chán ngán phương thức sinh tồn hiện tại của mình mà cầu mong thưởng thức một phương thức sinh tồn đầy tính sáng tạo hơn, bạn có thể bắt chước ví dụ thành công của quạ con, có thể nhận được gợi ý như sau:
Phương thức sinh tồn mới, phương thức sinh tồn lý tưởng sẽ tiềm ẩn ngay trong phương thức sinh tồn bình thường của hiện tại, chỉ có sẵn dũng khí của thám hiểm mới có thể phát hiện ra nó. Trong con người bạn vốn sẵn có khả

năng tiềm ẩn to lớn phá bỏ kết cục cuộc sống cũ kỹ để đón nhận cuộc sống mới, nhưng nó bị hành vi bình thường của hiện tại che đậy, chỉ có có ý thức mạo hiểm, không chút sợ sệt, dám dũng cảm thăm dò và thực hiện, thì tiềm năng của bạn mới có thể phát huy. Những người hoàn toàn biểu lộ tài năng của mình thực hiện theo đuổi của mình,? mới có thể lĩnh hội được niềm vui và sảng khoái cao nhất của đời người, tất cả những kẻ hèn nhát, đều không thể lĩnh hội được.
Tài hoa của bạn, năng lực của bạn chỉ có thể thông qua mạo hiểm, thông qua khắc phục từng khó khăn một, mới có thể rèn luyện và biểu hiện ra. Còn người bằng lòng với hiện trạng, không nghĩ đến tiến thủ, người không có cảm giác nguy cơ, người không muốn tham gia cạnh tranh và vật lộn, thì trước hết do ý thức tư tưởng của họ uể oải mà dẫn đến tư duy trì trệ, phản ứng chậm chạp.
Sống quá an nhàn, hệ số bảo hiểm của các phương diện quá lớn, chỉ có thể dẫn đến lười biếng và ngu xuẩn.
Mạo hiểm và nguy cơ có mối liên hệ tầng thứ sâu sắc. Đem tháo gỡ ?nguy cơ? để bàn, lại là nguy cơ và cơ hội. Cơ hội của người, sự thành công của người tồn tại trong nguy hiểm. Bạn muốn giành được cơ hội tốt đẹp đó không? Bạn muốn giành được thành công không? Thế thì phải dám xông vào mạo hiểm, dấn thân vào nơi nguy hiểm để thăm dò, để sáng tạo, đừng nên chần chừ do dự, đừng nên sợ thất bại.
Mạo hiểm không tránh khỏi có thất bại. Cái gốc của thành công lại là thất bại. Thành công chỉ là một phần tử trong vô số lần thất bại. Quy luật thông thường là vô số lần thất bại đổi lấy một lần thành công, vô số người thất bại đổi lấy một người thành công. Mặc dù lần thành công đó, người thành công đó là may mắn, nhưng thất bại của vô số người, vô số lần trước đó cũng là vĩ đại như nhau. Thất bại đó cũng có giá trị không thể phai mờ như nhau, giá trị của nó thể hiện trong thành công sau này.
Từ ý nghĩa cơ bản của cuộc đời ta hiểu được mạo hiểm thất bại hơn hẳn an nhàn bình thường. Phấn đấu oanh liệt một đời, đến cuối cùng thất bại thì một đời của anh ta vẫn là vĩ đại, hiển hách.
Sợ thất bại không dám mạo hiểm, cầu ổn sợ loạn, sống một đời êm ả, bình yên, tuy đáng tin cậy, tuy phẳng lặng, tuy có thể giữ được một cuộc đời ?nhìn lên chưa bằng ai, nhưng nhìn xuống khối kẻ chưa bằng?, nhưng đó thật sự là một cuộc đời bi đát mà vô vị. Một đời của kẻ hèn mạt. Điều đáng thương xót nhất của nó là ở chỗ, chính bạn đã chôn vùi tiềm năng của mình. Bạn vốn có thể hái lượm thành quả của thành công, chia hưởng niềm vui sướng lớn lao nhất của thành công, nhưng bạn lại bằng lòng vứt bỏ nó đi. Thà dũng cảm đi lăn lộn và thăm dò, còn hơn tạo nên hối hận và đáng tiếc như thế. Thà làm một kẻ anh hùng thất bại còn hơn sống một đời bình thản.

Hạng Võ bị thua Lưu Bang, nhưng Hạng Võ vẫn là một kẻ anh hùng, đã tỏ rõ một đời oanh liệt.
Lý Tự Thành rốt cuộc thất bại, Lý Tự Thành vẫn là một anh hùng đầu đội trời chân đạp đất.
Tôn Trung Sơn cuối cùng thất bại, Tôn Trung Sơn vẫn là một vĩ nhân.
Để thành công càng lớn hơn, xin chớ có ham mê cuộc sống an nhàn và bình ổn trước mắt. Hãy giương lên cánh buồm lớn của đời bạn, chống cự với mây đen phủ kín bầu trời, vượt lên sóng to gió lớn để xông tới, để vật lộn, để biểu lộ ra ý nghĩa căn bản sinh mệnh của bạn, thực hiện sáng tạo vĩ đại sinh mệnh của bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

39- Khoảnh khắc cần phải tự hy sinh

** Mỗi một tiến bộ của nền văn minh nhân loại đều kèm theo sự tự hy sinh của vô số người.*
** Làm việc thiện là hạnh phúc chân thực nhất mà người ta có thể thưởng thức được.*
Khi chúng ta hiểu rõ giá trị của sinh mệnh, ý nghĩa của sinh mệnh thật ra không thể lấy độ dài ngắn của tuổi thọ và những cái khá trội hay tồi tệ của đời sống vật chất để làm thước đo, thì tâm trạng của chúng ta sẽ thăng hoa đến một tầng thứ mới.
Chúng ta theo đuổi tinh thần vĩnh hằng, theo đuổi sự nghiệp của chúng ta vĩnh hằng.
Thế là chúng ta nghĩ ngay đến Prômêtê.
Để cứu vớt khổ nạn của loài người Prômêtê đã ăn trộm ngòi lửa, cho nhân loại văn minh và hạnh phúc, bị thần Dớt trói vào vách đá dựng đứng ở Gaojiasuo, hàng ngày chịu đựng bầy chim ưng mổ xé. Ông tình nguyện bị đưa vào nhà lao chịu mấy vạn năm đau khổ, không muốn khuất phục dưới uy lực của thần Dớt.
Prômêtê đã trở thành ?Ông thánh và người chết vì đạo cao thượng nhất trong cuốn lịch của triết học? (Lời của Marx).
Bà Nữ Oa và Hạ Vũ, Giêsu và Moxi, Thích Ca mâuni, Fatuamuna, Thánh Paul, Thánh Ganđi đều là những người chết vì đạo vĩ đại như thế. Lịch sử của nhân loại đều suy diễn ra từ trong tinh thần hiến thân mình của họ. Họ đã trở thành sự chiêm ngưỡng và thần thánh sùng bái mãi mãi của nhân loại.
Không có tinh thần xả thân của vô số những người chết vì đạo đưa vai ra gánh vác sứ mệnh của nhân loại, thì nhân loại sẽ vĩnh viễn không ra khỏi hoang sơ, không thoát khỏi được khổ nạn.
Chính vì thế, tinh thần hiến thân và nhân cách tự hy sinh,? khí phách can đảm vì nước không sợ chết, sự theo đuổi giữ trọn tấm lòng son soi sáng sử xanh, tinh thần oanh liệt đem máu của mình hiến dâng cho sự nghiệp đã nhận được sự chiêm ngưỡng và sùng bái của chúng ta, lòng tưởng nhớ đối với sự vĩnh hằng của các vị tiền bối xuất phát từ tình cảm như thế.
Trong hai cuộc đại chiến thế giới lần thứ nhất và lần thứ hai, Quốc hội Mỹ đã tặng huân chương cao qúy nhất cho một số anh hùng đã không sợ hy sinh: những người đã liều chết cứu giúp người khác trên chiến trường, những người lấy thân mình đè lên lựu đạn đang nổ để che chở cho đồng đội,

những người hy sinh tính mệnh mình để có lợi cho người khác. Đây là sự tuyên dương đối với nhân cách tự hy sinh.
Mỗi một điểm tiến bộ của văn minh nhân loại đều kèm theo sự tự hy sinh của vô số người. Các nhà khoa học ngoài việc trở nên hốc hác tiều tụy để tìm chân lý, đôi khi còn đặt sinh mệnh của mình lên trên đàn tế của khoa học. Để phát hiện nguyên nhân bệnh của bệnh sốt vàng da nhiệt đới Kaluor lấy thân mình làm thí nghiệm suýt nữa thì mất mạng. Laijin thì vì nó mà chết. Hezina Hetuo vì thí nghiệm X quang mà bị bệnh, đầu tiên mất một ngón bàn tay? phải, sau đó lại mất thêm ngón nữa, về sau toàn bộ bàn tay và cẳng tay phải đều bị cưa mất. Nhưng ông vẫn tiếp tục tiến hành thí nghiệm, nếm đủ đau khổ, thậm chí đến lúc lâm chung vẫn ra lệnh cho người khác đem ông khiêng đến phòng thí nghiệm, chỉ đạo công việc thực nghiệm cho tới khi tắt thở.
Sự thăng hoa của sinh mệnh và tình cảm mãnh liệt siêu việt, lòng tự hào của nhân cách vĩ đại, cộng thêm trách nhiệm sứ mệnh nhân loại tự giác, thường thường có thể kích thích sự chọn lựa thiêng liêng của con người tự nguyện hy sinh.
Khi 17 tuổi tốt nghiệp Trung học, trong bài luận văn nổi tiếng đó Marx đã viết như sau:
?Nếu như chúng ta chọn được nghề nghiệp có thể lao động vì hạnh phúc của nhân loại nhất thì gánh nặng sẽ không đè ngã chúng ta, bởi vì đây là sự hiến thân cho mọi người; đó là niềm vui thú mà chúng ta có thể cảm nhận thấy mà không phải là đáng thương hại, có hạn và tự tư, hạnh phúc của chúng ta sẽ thuộc về hàng triệu con người. Sự nghiệp của chúng ta sẽ lặng lẽ, nhưng vĩnh viễn phát huy tác dụng, tồn tại mãi mãi. Còn đứng trước tro xương của chúng ta, những người cao thượng sẽ tưới xuống những giọt nước mắt nóng bỏng?.
Dựa trên động cơ sinh mệnh như thế, Marx đã chiến đấu một đời không biết sợ sệt, đem tinh lực suốt đời hiến dâng cho sự nghiệp mà Người theo đuổi.
Tự hy sinh là phẩm cách cao qúy nhất của loài người, quyết không thể bị bất cứ sự khinh rẻ nào - chỉ có hiến thân vì lợi ích của nhiều người mới là hiến thân chân chính.
Song, chúng ta đã từng sa vào trong vòng thuyết giáo mù quáng, chúng ta đã từng tiếp nhận thuyết giáo không sợ hy sinh kiểu trung hiếu lễ nghĩa hẹp hòi ngu muội, tưởng là không phân biệt trắng đen hễ cứ tự hy sinh đều là vĩ đại, thế thì quả thực đáng thương.
Khi có người muốn bạn bỏ ra sự chọn lựa tự hy sinh, trước hết bạn phải phân biệt sự việc nào đó có giá trị và ý nghĩa của việc vì nó mà hy sinh mình không.
Bạn không nên bị mắc lừa.

Có người ở chỗ đó chỉ hò hét người khác hiến thân, bản thân anh ta lại không dự định hiến thân, anh ta chỉ muốn bày ra đàn tế để hòng đóng vai chủ tế có ý muốn giành lấy đồ lễ của người chịu hy sinh. Bạn không nên mắc vào tròng của người này, vì người này mà hiến thân là điều đáng buồn. Trong lịch sử Trung Quốc nhiều kẻ trung thành ngu muội đều đã làm đồ lễ như thế, kết quả chỉ là chôn vùi mình một cách vô ích. Công tử Thân vì làm cho Sở Trang Vương sống lâu đã giết con tê ngưu cái đi theo, cuối cùng mình chết sớm là người như vậy; Danh y Thái Chí dùng phương pháp ?kích nộ? (gây giận dữ) trị khỏi bệnh cho Tề Dẫn Vương, rốt cuộc gặp họa bị giết cũng là người như thế.
Có người để bảo hộ đặc quyền của một mình anh ta không bị xâm phạm, để làm cho địa vị trong thiên hạ của nhà anh ta lưu truyền vĩnh viễn, mà xúi giục hoặc điều khiển nhân dân đi làm bia đỡ đạn, vì anh ta mà liều mình, vì anh ta mà hy sinh.
Bạn không nên đi làm bia đỡ đạn như thế.
Chỉ có vì lợi ích của cả quốc gia, vì lợi ích của nhân dân, vì nền văn minh và tiến bộ của xã hội loài người mới đáng bạn phải liều mình, mới đáng hy sinh mình.
Mỗi người đều có một thế giới độc lập hoàn chỉnh, mỗi người đều chỉ có một lần sống, cho nên dũng cảm tự hy sinh cũng là hành vi tương đối hiếm thấy của nhân loại, là một trình độ nhân cách hoàn mỹ, thật ra không phải mọi người đều có thể làm được việc đó. Hình thành phẩm cách cao thượng này, thực hiện hành vi cao thượng này cũng không phải là bồng bột ngẫu nhiên nhất thời, nó cần phải trải qua một chặng đường dài rèn luyện tâm lý và tu dưỡng phẩm hạnh, ngoài ra còn cần phải nhất cử nhất động bắt đầu từ những việc bình thường trước mắt.
Chính vì thế, thích làm việc thiện mà không cầu mong đền đáp, thường xuyên san xẻ thời gian và tinh lực làm một số sự việc cho người khác, cũng sẽ là một loại tự hy sinh. Sự đền đáp của loại tự hy sinh này hoàn toàn chỉ là sự thỏa mãn và thư thái tâm linh của mình.
Có người lý giải việc làm điều thiện là ?niềm hạnh phúc chân thực nhất mà lòng người có thể lĩnh hội được?. Sự đền đáp làm việc thiện và tự hy sinh cũng chính là ở chỗ lĩnh hội được niềm hạnh phúc chân thực này.
Ở đây, thật ra không tồn tại bất kỳ kỹ xảo thao tác cuộc đời nào, chỉ có sự truy vấn và chiếm hữu đối với vĩnh hằng, đối với ý nghĩa cơ bản của đời người, đây là sự chiếm hữu của nhân cách và tinh thần, cũng là làm phong phú và bổ xung chân chính của đời người.
Taigel đã xem sự tự hy sinh là sức mạnh cao cả của loài ngoài theo đuổi mức độ hoàn mỹ. Ông nói: ?Đời người một mặt có mong muốn theo đuổi vui vẻ thoải mái, mặt khác lại hướng về sự tự hy sinh. Khi điều trước gặp thất

vọng, điều sau sẽ có được sức mạnh. Như vậy, chúng đã phát hiện ra phạm vi hoàn mỹ hơn, đem tâm hồn chất đầy một loại nhiệt tình cao cả?.
Theo đuổi vui vẻ thoải mái là thống nhất với theo đuổi cao cả. Nhưng vui vẻ thoải mái không nhất định là cao cả, còn trong cao cả thì chứa đựng vui vẻ thoải mái, chứa đựng đau khổ và giãy giụa, thất bại và bi tráng, chứa đựng tự hy sinh.
Chính vì thế, bạn muốn sống được phong phú mà đầy đủ, bạn muốn thưởng thức niềm hạnh phúc chân chính, chỉ có tự hy sinh không ngừng làm điều thiện cho người khác mới có thể thực hiện.
Nếu không thì, bạn không mất một cái lông, chỉ muốn thu nhận, tham không biết chán, cuộc đời bạn vĩnh viễn không thể bổ xung, cũng sẽ vĩnh viễn không được thưởng thức niềm vui vẻ chân chính và mùi vị của hạnh phúc.

40- Khoảnh khắc bị những việc ngoài bổn phận làm xáo trộn

** Đời người thường xuyên rơi vào hai cảnh khó. Chấp nhận sự xáo trộn của những việc ngoài bổn phận hoặc loại bỏ sự xáo trộn của những việc ngoài bổn phận không những là một vấn đề kỹ xảo làm thế nào để thực hiện hợp lí đối với thời gian, mà còn là một vấn đề căn bản làm thế nào thể nghiệm sự sinh tồn sinh mệnh của mình.*

Khi bạn đang chuyên tâm nghiên cứu công việc nào đó hoặc toàn tâm toàn ý lao vào một sự nghiệp mà bạn hằng lý tưởng, hoặc đang chìm đắm vào một nghề nghiệp bạn dựa vào để sống, lại bị can nhiễu của những việc ngoài bổn phận từ bạn bè, thân thích, bạn học hoặc đồng nghiệp cầu cứu, cần bạn chia xẻ thời gian, cần bạn chia xẻ tâm tư và tinh lực để ứng phó nó.

Nếu như nhận làm những công việc ngoài bổn phận này ắt sẽ ảnh hưởng đến công việc đang tiến hành của bạn, bạn sẽ cảm thấy không vui vẻ thoải mái, không cam lòng. Nếu như từ chối nó, gạt bỏ nó, bạn cũng sẽ cảm thấy trong lòng không yên, lại còn có thể gặp phải những phiền phức ngoài ý muốn, ví như bị hiểu nhầm, bị công kích chẳng đâu vào đâu, bị xung quanh lạnh nhạt, bạn có thể sống không thoải mái, không vui vẻ nữa.

Đời người thường xuyên rơi vào hai cảnh khó.

Chấp nhận sự xáo trộn của những việc ngoài bổn phận hoặc loại bỏ sự xáo trộn của những việc ngoài bổn phận không những là một vấn đề kỹ xảo làm thế nào để thực hiện hợp lý đối với thời gian, mà còn là một vấn đề căn bản làm thế nào thể nghiệm sự sinh tồn sinh mệnh của mình.

Bất cứ ai sự chiếm hữu đối với thời gian đều là cực kỳ hữu hạn. Có người tính toán năm sống của mình khó đầy một trăm, sau khi trừ đi thời trẻ con mông muội vô tri, trừ đi thời già lão hôn mê bất lực, trừ đi thời gian cần thiết để ngủ, để ăn ra, thời gian còn lại chẳng đáng là mấy. Làm thế nào để sử dụng hiệu số thời gian còn lại này, để sinh mệnh trôi đi hết sức sinh động, trong nó quả thực có nhiều bài văn chương đáng viết, thế gian đã từng có nhiều người đã viết nhiều bài văn hay để nói cho người ta đại loại như là làm thế nào phối hợp thời gian một cách khoa học. Được biết có người đã làm thật sự như thế và đã thu được những hiệu quả nhất định.

Nhưng có nhiều người nói với tôi, anh ta không thể thích nghi được với cái gọi là xếp sắp khoa học, anh ta chỉ có thể tuân theo quy luật khách quan vận động của sinh mệnh, theo cảm giác để làm việc.

Không biết bạn có hứng thú với việc ?chi phối thời gian khoa học? hay không?

Trên thực tế, trong quá trình vận động của sinh mệnh, có nhiều lúc, có nhiều cảm giác về tâm lý là không thể dùng ?khoa học? để giải thích được, bản thân sự vận động của sinh mệnh so với khoa học phong phú hơn gấp bao nhiêu lần. Thậm chí có lúc càng là khoa học càng không ăn khớp với cảm giác của mình, càng không thể thích nghi. Cho nên, sinh mệnh của chúng ta là không thể chỉ dựa vào khoa học để tồn tại, có vô số cái phi khoa học, phi lý tính tồn tại trong sự vận động sinh mệnh của chúng ta.
Ở đấy có khả năng, cái ?khoa học? mà chúng ta định nghĩa là khoa học giả, nó hoàn toàn trái ngược với lý tính. Khoa học mà lại là khoa học giả là rất bình thường. Bởi vì bất cứ khoa học nào đều chỉ là tương đối, đều là giả thiết của người ta đối với tự nhiên và xã hội ở một giai đoạn nào đó. ?Giả thiết? này không ngừng được chứng minh lại cũng không ngừng bị lật đổ, từ đó thay thế bởi khoa học mới, trở thành lịch sử phát triển khoa học của nhân loại. Còn chân lý mặc dù không thể là cái chúng ta nắm chắc, nhưng từ lý luận để xét nó là tồn tại tất nhiên. Khoa học tất nhiên cuối cùng khuất phục chân lý.
Đối với cá nhân để xét, người tồn tại hợp lý là chân lý. Tự cảm giác tốt lại là một tồn tại hợp lý. "Hợp lý", "?tự cảm giác tốt" thật ra không phải đều là khoa học.
Chúng ta luôn luôn theo đuổi tồn tại hợp lý, chúng ta luôn hy vọng mình sống ở mức độ tự cảm thấy tốt đẹp. Cho nên khi làm thế nào chi phối thời gian, triển khai ra sao quá trình vận động sinh mệnh của mình, chúng ta không thể dựa vào một định nghĩa khoa học và phương thức khoa học đã thành.
Trong hai cảnh khó nhận lấy những việc ngoài bổn phận hoặc từ chối những việc ngoài bổn phận, bạn có thể trước hết từ phương diện nhận lấy những việc ngoài bổn phận để suy nghĩ. Bạn nhận sự xáo trộn của những việc ngoài bổn phận, thời gian dùng vào công việc chủ yếu bạn đang tiến hành sẽ giảm bớt, ở đây bạn cảm thấy có chỗ tổn thất, có chỗ không yên tâm. Nhưng cái bạn thu được có thể là quan hệ nhân tế tốt đẹp, từ đó bạn lại không có cảm giác không yên nữa. Lúc này, bạn hoàn toàn có thể lại tiến thêm một nấc nữa, đưa tổn thất của bạn giảm đến mức độ thấp nhất, hoặc ít nhất có lý giải ép đến mức độ thấp nhất. Những việc ngoài bổn phận, những loại việc của đồng nghiệp hoặc bạn bè cầu xin giúp đỡ có thể nhất thời chiếm mất thời gian của bạn, nhưng xem xét về lâu dài, về toàn thể, trên thực tế có thể tịnh không thể tạo nên tổn thất đối với bạn, nó có thể sản sinh tác dụng gián tiếp đối với công việc trước mắt bạn đang tiến hành, hoặc sản sinh tác dụng gián tiếp đối với công việc tương lai của bạn. Như thế thì việc ?xáo trộn?này cũng sẽ không làm xáo trộn nữa.
Với tư cách là một nhà văn đặc biệt cũng như vậy. Chẳng phải là việc đời

nghĩ thấu là học vấn, nhân tình luyện đạt là văn chương đó sao?
Huống hồ, khi bạn tiếp nhận những việc ngoài bổn phận, trong thời gian giúp đỡ người khác, có lẽ bạn có thể cảm thấy niềm vui của người giúp, sự tồn tại lúc này của bạn càng vui vẻ hơn, càng hợp lý hơn. Với tư cách là một người sẽ được trong cái mất, chẳng có gì đáng tiếc cả.
Đồng thời, bạn giúp người khác, làm thuận tiện cho người khác sẽ giành được quan hệ nhân tế tốt đẹp. Hiệu quả kỳ diệu này có lẽ nhất thời bạn chưa thể cảm nhận được rõ ràng. Bạn thường xuyên giành thuận tiện cho người khác, thường xuyên san xẻ buồn lo của người khác, giúp đỡ người khác, ngày tháng tích lũy lại thời gian càng dài, bạn sẽ xử thế và làm việc càng thêm thông suốt. Điều đó sẽ hơn hẳn là sử dụng chút thời gian nhỏ nhoi dành được do từ chối người khác mà có.
Thêm nữa, nếu như bạn phát hiện nhận những việc ngoài bổn phận đích thực tổn thất quá lớn, trong bất cứ phương diện nào bạn không có cách gì làm giảm bớt ý nghĩa tổn thất của nó, hoặc vì nhận những việc ngoài bổn phận mà không có cách gì hoàn thành được kế hoạch công việc của mình, dẫn đến làm cho cá nhân bạn và tập thể đều chịu tổn thất nặng nề, quan hệ nhân tế, ấn tượng tốt của người khác, sự bình tĩnh về tâm lý nhận được do nhận những việc ngoài bổn phận đối với bạn tỏ ra chẳng thấm vào đâu hoặc là tuy đối với cá nhân bạn không có gì đáng kể, nhưng tổn thất đối với quần thể quá nghiêm trọng, như thế, bạn sẽ đành phải suy xét đến việc từ chối những việc ngoài bổn phận.
Vì từ chối những việc ngoài bổn phận, lòng dạ không phân tán chỉ dốc một lòng vào một sự nghiệp nào đó, bạn sẽ giành được thành tựu trong sự nghiệp tương đối nhanh. Người ta lúc này có thể phải lau mắt để nhìn bạn, nỗi bất mãn và oán trách sinh ra đối với bạn lúc ban đầu do bạn từ chối anh ta, cũng có thể theo đó mà tiêu tan.
Lúc này có lẽ anh ta vẫn nhớ hận với bạn, đối với thành tựu của bạn không cho là đúng, mà nhiều người xung quanh bạn đều dùng thái độ như thế đối với bạn. Lúc này bạn có thể cảm thấy buồn, cảm thấy khó chịu. Nếu như cảm giác buồn rầu và khó chịu này có thể được niềm vui sướng to lớn của thành tựu sự nghiệp làm nhạt bớt thì bạn có thể không còn oán hận gì nữa mà lại như xưa. Theo thời gian trôi qua, người ta sẽ dần dần lãng quên nỗi oán giận đối với bạn và thay đổi cách nhìn đối với bạn, nhận ra và đồng tình với đặc trưng cá tính của bạn từ chối việc xáo trộn của những việc ngoài bổn phận này.
Nếu như cảm giác buồn rầu và khó chịu này rất mãnh liệt, còn thành tựu về sự nghiệp của bạn cũng chỉ xoàng xoàng không có gì xuất sắc, như thế thì nếu bạn chú trọng đến cảm giác của sinh mệnh, thì có thể xem xét uốn nắn lại hành vi của bạn. Nếu như bạn không chú trọng cảm giác lắm mà lại xem

nặng lý tính, thì bạn có thể ?tôi làm theo tôi, mặc xác anh ta thêu dệt đặt điều nói xấu?.
Ở hai cảnh ngộ khó: nhận hay từ chối sự xáo trộn của những việc ngoài bổn phận, quyết sách lý tưởng nhất có thể không ở bản thân hai việc chấp nhận hay từ chối, bạn có thể dùng một phương thức càng siêu thoát hơn, không cần phải hạn chế mình đưa ra sự chọn lựa ?không cái này thì cái kia?, mà dùng một phương thức vượt khỏi vụ lợi, vượt khỏi bản thân để ứng phó với mọi vướng mắc không rõ ràng, phức tạp sản sinh của tất cả thế giới bên ngoài với bạn. Nếu như có thể sáng tạo ra sự tồn tại của mình giữa vượt khỏi vụ lợi và vượt khỏi bản thân, như thế thì chẳng còn gọi là ?hai cái khó? nữa, bạn dùng tấm lòng và đức hạnh của mình, dùng lương tri của bạn xử lý nó một cách hết sức nhẹ nhàng và tự nhiên, tất cả mọi mâu thuẫn đều có thể theo đó mà tan biến, tất cả mọi khó khăn đều sẽ không còn khó khăn đối với bạn nữa.
Đương nhiên, vượt khỏi vụ lợi và vượt khỏi tự thân chỉ là một mô thức nhân cách lý tưởng, bắt tay thực hiện là rất khó, rất khó, không tu luyện dài lâu thì không thể có được.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

41- Khoảnh khắc bị những việc vụn vặt bao vây

** Bi kịch của đời người phần nhiều là do mình gây nên.*
** Đời người thành công thường thường không phải là do bạn làm nên cái gì, mà là do bạn vứt đi cái gì.*
Phàm những người hay làm? những việc vụn vặt rốt cuộc không làm nên việc gì.
Công việc không phân lớn nhỏ, không phân chủ yếu thứ yếu, không xét đến giới hạn của thời gian, tinh lực và năng lực, việc gì cũng đều nắm lấy tất vào tay mình, việc gì cũng phải tự mình đi làm, luôn luôn làm việc hăng say như thế, luôn luôn vất vả một phút không dừng như thế. Anh ta nhiều nhất có thể giành được mức no ấm, không có thể làm nên việc lớn, càng không thể có cuộc đời thực sự vui vẻ thoải mái.
Nhưng mong bạn không phải là như thế.
Thường thường vì một số việc linh tinh không có gì quan trọng mà tất tả ngược xuôi, suốt ngày bị nhấn chìm vào trong hàng đống những việc vụn vặt hàng ngày, như thế thì thời gian dùng vào sự nghiệp bạn theo đuổi, thời gian dùng vào những sự việc quan trọng to lớn quan tâm đến thiết kế cuộc đời của bạn, tất nhiên sẽ giảm bớt rất nhiều. Nếu như bạn là lãnh đạo của một đơn vị, một công ty nào đó, một khi bị những việc vụn vặt linh tinh bao vây không thể tự bứt ra được, thậm chí bạn không thể bớt ra được bao nhiêu thời gian dùng vào việc trù liệu những việc chính đáng. Tôi có quen biết một ông giám đốc một nhà xuất bản thời gian chủ yếu và tinh lực của ông đều bị ràng buộc vào trong một mớ mâu thuẫn nhân sự không rõ ràng, làm cho thân thể và tâm trí tiều tụy. Còn việc vạch kế hoạch chọn đề tài, tổ chức xuất bản phát hành, thẩm tra bản thảo và sách, lại trở thành công việc nghiệp dư của ông. Kết quả là ông giám đốc này không thể tiếp tục đảm nhận được nữa, cuối cùng vẫn là do mâu thuẫn về phương diện nhân sự làm ông bị đổ.
Nếu như bạn suốt ngày bận rộn công việc vụn vặt rất ít nghỉ ngơi, rất ít vui chơi, rất ít đi chơi đây đó, luôn luôn bận, luôn cho người ta cảm giác ứng tiếp không xuể, làm đến nỗi mệt mỏi không thể chịu được nữa, như thế thì trí lực và tài năng của bạn sẽ bị hao mòn dần, theo đó hiệu suất công việc cũng giảm đi nhiều. Bạn làm việc 8 tiếng đồng hồ có thể không bằng người khác làm 4 tiếng đồng hồ.
Phàm những người suốt ngày bận với những việc lặt vặt đều có gánh nặng tâm lý rất nặng nề, tinh thần mệt mỏi, khó có thể sản sinh ý thức sáng tạo cái

mới, không có cách gì thực hiện được những công tích dựng nên và sáng tạo độc đắc của mình. Bạn chỉ có thể bò ở phía sau người khác, chỉ có thể theo nề nếp cũ, một đời của bạn tất sẽ bình thường mà thôi.
Có thể bạn vốn không phải là lớp người bình thường, có tiềm năng sáng tạo to lớn và tài trí thông minh xuất sắc, chỉ vì bạn không thể thoát khỏi vòng bao vây của công việc vụn vặt, quanh năm suốt tháng ngổn ngang trăm mối trong lòng, bận bịu với một số việc vụn vặt hàng ngày, thể xác và tâm hồn bạn suốt cả thời gian dài không được chăm sóc đầy đủ, không thể giữ được tâm trạng nhẹ nhõm vui vẻ thoải mái, không thể giữ được tình cảm mãnh liệt bột phát với công tác nữa. Như thế, tài trí thông minh của bạn tất sẽ bị mai một đi một cách vô hình dẫn đến giảm sút gần hết, tiềm năng sáng tạo của bạn cũng sẽ vĩnh viễn không được phát huy. Điều đó lại càng đáng tiếc đáng buồn hơn, mà tất cả những cái đó bạn thường khó cảm nhận ra.
Lại có một loại người khác bị những công việc vụn vặt bao vây không thể tự rút ra được, chỉ vì anh ta không thể phân biệt rõ ràng mình rút cuộc nên làm gì, trong lòng không có chí lớn, không có mục tiêu, không có kế hoạch và sách lược, chỉ có thể làm "một ngày làm hòa thượng một ngày đấm chuông". Người như thế là tương đối nhiều trong quần thể người, do tâm tính chí thú của họ đã quyết định họ chỉ có thể đem thời gian và tinh lực dùng để ứng phó những việc vụn vặt hàng ngày, để phát ra sinh mệnh buồn chán, vô vị. Đến cuối cùng trống không chẳng có gì, không thu nhận được kết quả gì, đây đương nhiên là một cuộc đời không làm nên một việc gì cả.
Chính vì thế, bạn cần phải bứt ra khỏi vòng vây của những việc vụn vặt, trước tiên phải có mục tiêu phấn đấu của cuộc đời rõ ràng. Phải xác định rõ mình làm cái gì không làm cái gì, theo đuổi cái gì vứt bỏ cái gì.
Mục tiêu phấn đấu của bạn có thể là trừu tượng, chứa đựng rất nhiều, rất nhiều nội dung, còn trên mỗi một chặng trên đường đời, thế giới bên ngoài sẽ luôn luôn nổi lên những cám dỗ mới mẻ đối với bạn, sẽ làm lung lay niềm tin và sự theo đuổi của bạn.
Lúc này, nhận sự cám dỗ hoặc không nhận cám dỗ có thể làm cho bạn sản sinh tự giải thoát mãnh liệt. Nếu như bạn là một người có khả năng làm nên việc lớn, có phẩm cách kiên cường bạn sẽ có thể có được sự lựa chọn hợp tình hợp lý. Vứt bỏ những cái bạn nên vứt bỏ, theo đuổi những cái bạn nên theo đuổi. Chỉ có điều là có cái vứt bỏ mới có thể có cái theo đuổi, có cái vứt bỏ mới có thể thực hiện được cái theo đuổi.
Nếu như bạn tầm thường không có năng lực, tâm tính dễ thay đổi, bạn sẽ đứng núi này trông núi nọ, đem niềm tin và sự theo đuổi ban đầu quăng theo vứt bỏ những cái không đáng vứt bỏ, theo đuổi những cái vốn không nên theo đuổi, thậm chí đắm đuối say mê sa ngã trong mọi cám dỗ, không phân rõ trái phải phương hướng biến đổi mình đến nỗi không nhận ra mình nữa.

Bi kịch của đời người phần nhiều là do mình tạo nên.
Dù cho có được mục tiêu rõ ràng và phẩm cách kiên cường, mà không có kỹ xảo điều khiển cuộc đời đúng đắn, cũng không thể thoát ra khỏi vòng vây của những việc vụn vặt.
Bạn còn phải hiểu rằng con người ngoài làm việc ra, còn cần phải có vui chơi giải trí nữa. Một người lớn tuổi thân thể và tâm hồn kiện toàn có đặc trưng tâm lý quan trọnglà: giữ được tâm lý thời trẻ con ham thích vui chơi. Có được tâm lý này, ngoài công tác ra thường thường tham gia vào các cuộc vui chơi bạn sẽ có thể xông ra khỏi vòng vây của công việc vụn vặt.
Có người tưởng vui chơi chỉ là việc của trẻ con, đó sẽ là sai lầm vô cùng lớn. Thật ra tâm trạng vui chơi mới là tâm trạng thực của con người, tâm trạng người ta cần phải có. Người ta thường dùng tâm trạng thanh thản, thư thái để hưởng thụ cuộc đời, trên thực tế đây chính là vui chơi. Vui chơi hoàn toàn không có ý niệm xấu mà có tính chân lý, hoàn toàn nhẹ nhàng mà không phải là việc làm nhân tạo. Nó là việc chân thành nhất mà lại giàu đức tính nhất, là quần chúng hóa lớn nhất mà lại rất có sức sống.
Lão Tử - ông thánh am hiểu đường đời nhất đã lớn tiếng hô hào mọi người:
- Hãy trở về thời trẻ con
Chính là muốn người ta không nên tự tìm kiếm khổ nào, không nên xem cuộc sống, xem đời người nặng nề đến như thế, không nên vứt bỏ tâm hồn trẻ thơ, không nên xa rời tinh thần vui chơi, cũng chính là muốn người ta tự bứt khỏi cái bận rộn của cuộc sống, tự cứu thoát từ những điều phiền não của những việc vụn vặt.
Một cuộc đời chưa được thưởng thức mùi vị vui chơi thì được xem là cuộc đời gì?
Đời người thành công, thường thường không phải là do bạn làm nên cái gì, mà là do bạn vứt bỏ cái gì.
- Có cái không làm mới có thể có cái làm nên. Không làm mới dẫn đến có triển vọng.
"Vô vi nhi vi", dùng thuật ngữ triết học đơn giản dễ hiểu để biểu diễn là "không" và "có". Sự vật mà thế giới mênh mông xem như là không, kỳ thực chính là lấy cái không của nó để làm cái có. Lão Tử có nêu ra ví dụ để minh chứng, đại ý như sau:
Chỗ trống rỗng của những chỗ trung gian của vành xe và nan hoa, chỗ trống rỗng ở trong các bình chứa, chỗ trống không trong không gian cửa sổ căn phòng đều xem như là không (trống rỗng) mà tác dụng của chúng chính là dùng cái "không" để thực hiện.
Cho nên, trong toàn bộ quá trình tổ chức vận động của cuộc đời, cần phải vứt bỏ một số cái, lưu lại một số cái ?trống không?, tức có cái không làm, những cái vứt bỏ kia, những chỗ trống không kia, xem như là không (có),

nhưng kỳ thực chính là dùng cái không có của nó để thực hiện mục đích của sinh mệnh, vứt bỏ là để có được, lưu lại chỗ trống không là để bổ khuyết thêm.

Cho nên các nhà hiền triết các đời trước khi mở mang trí tuệ của chúng ta luôn luôn ân cần nhắc nhở mãi không chán: đừng nên mưu toan quá nhiều, đừng nên có ý nghĩ mờ ám quá nặng, đừng nên ham muốn quá tham, đừng nên bị việc vụn vặt bao vây.

Bạn thoát ra khỏi vòng vây của việc vụn vặt, tự giác vứt bỏ một số, giữ lại một số chỗ "trống rỗng", chăm chú vào việc làm, đừng nên để ý đến điều mong cầu, thì tâm tình của bạn sẽ luôn luôn nhẹ nhõm vui vẻ, cuộc đời của bạn sẽ càng thêm đầy đủ, càng thêm giàu có.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

42- Khoảnh khắc do dự không dám quyết định

** Cái hại của việc dùng binh, do dự là lớn nhất; tai họa của ba quân, không có gì bằng hồ nghi.*
** Điều đáng sợ là ở chỗ bạn sợ sai hỏng mà do dự lưỡng lự không quyết định. Sai hỏng không đến lần bạn, thành công cũng không đến lần bạn.*
Con người khi dấn thân vào hoạt động của xã hội, khi tiến hành một sự nghiệp nào đó, tính cách tồi tệ nhất là tính do dự không dám quyết định, hồ nghi không quyết.
Trong thời đại nhịp độ cuộc sống ngày càng nhanh, thế giới đổi mới theo ngày tháng, mọi sự vật mới mẻ nẩy sinh không ngừng, càng cần bạn phải phản ứng nhanh nhạy, làm việc quyết đoán. Không cho phép bạn chần chừ trước ngã ba đường, không cho phép bạn do dự không quyết.
Lục thao của Thái công Vọng có câu: "Cái hại của việc dùng binh, do dự là lớn nhất; tai họa của ba quân không có gì bằng hoài nghi".
Đây là nói trong quân sự, trên chiến trường người chỉ huy chỉ hơi chút do dự hồ nghi thì có thể làm lỡ thời cơ chiến đấu, gặp phải thất bại thảm hại. Đem cái lý này dẫn vào mọi mặt của đời người (đời người chưa hẳn không phải là một trận chiến đấu) cũng tương tự có thể dùng được.
Cho dù bạn có chí hướng hùng vĩ, bản lĩnh xuất sắc, đức hạnh tốt, nhưng do bạn luôn luôn gặp cơ hội không dám xông lên, lưỡng lự, do dự, thì bạn sẽ phí công có hoài bão đầy ngực, phí công có bản lĩnh đầy người, thậm chí đến đức hạnh tốt đẹp của bạn cũng sẽ biến thành số không.
- Người đứng không nhúc nhích ở bờ bên này sông, mãi mãi không thể đến được bờ bên kia.
Bạn biết rằng thời cơ đối với một đời của con người vô cùng quan trọng, một đời người khó gặp được mấy lần thời cơ lớn tốt. Người ta đều nói: cơ (dịp) không thể mất, thời không đến nữa. Phàm là người do dự không quyết đoán chính luôn luôn là người để mất không cơ hội.
Phàm là khi cơ hội bắt đầu luôn luôn xuất hiện dưới trạng thái tiềm ẩn, trong đó thậm chí còn chứa đựng một ít nguy hiểm. Bạn nếu như có tính cách do dự không cả quyết lại thường thường phán đoán không ra tốt xấu của kết cục, không phát hiện ra trước mắt là một cơ hội khó gặp, mà không có ý thức mạo hiểm, không dám quả quyết xông vào. Đợi khi bạn còn do dự chần chừ, người ta đã thành công rồi, cơ hội đối với bạn đã tiêu tan. Bạn chỉ có thể trố mắt để nhìn người điều kiện giống với bạn, chỉ vì không do dự không

quyết đoán bạn mà đã giành được thành công. Bạn chỉ còn hối hận mà thôi. Nếu không thể rút ra bài học, không thể khắc phục tính cách do dự không cả quyết, bạn sẽ lần lượt mất hết cơ hội, lần lượt tạo cho mình nỗi luyến tiếc, uổng phí tự hối hận.

Rất nhiều, rất nhiều cái gọi là suốt đời luyến tiếc đều do vậy.

Bi kịch của Hamlet chính là vì anh ta lần lữa lưỡng lự và sầu muộn, mãi không đưa ra được chủ ý, lần lượt vứt bỏ cơ hội báo thù cực tốt tạo thành.

Tính cách hồ nghi cũng tất nhiên dẫn đến sự phá hoại đối với lòng tự tin, sự phá hoại đối với năng lực phê phán. Như vậy, cũng theo đó phá hoại lòng tín nhiệm của người khác đối với bạn. Nếu như bạn có tính cách không tốt này, khi xử lý vấn đề nhân sinh quan trọng bạn có thể thiếu lòng tự tin, không dám tin tưởng mình có thể độc lập xử lý tốt những sự việc trọng đại của mình. Bạn thậm chí đối với những việc nhỏ vặt vãnh trong đời sống hàng ngày cũng không dám tin tưởng vào năng lực phê phán hàng ngày của mình. Có một bà do hồ nghi sự phát triển tính cách, biến thành hoàn toàn không phải là mình nữa. Bà ta không thể xác định được kiểu tóc của mình. Một chốc nhìn thấy kiểu tóc của người khác như thế này là đẹp, bà ta liền làm kiểu tóc của mình trở thành như thế, chốc nữa nhìn thấy kiểu tóc như thế kia đẹp, bà lại đem làm kiểu tóc của mình trở thành như thế kia. Rốt cuộc lại cảm thấy như thế này cũng không đẹp, như thế kia cũng không đẹp, không biết như thế nào mới đẹp nữa, vì thế thường xuyên tự phiền não và sầu muộn. Bà ta mua sắm quần áo cũng như vậy, một lát nhìn thấy kiểu này đẹp, lát nữa lại thấy kiểu kia còn đẹp hơn, nhưng sau khi mặc vào, một chốc lát lại cảm thấy kiểu này không hợp với mình, màu sắc này không khéo, chất liệu này hơi kém, giá tiền hơi cao, thử đi thử lại, bà ta không biết nên mua chiếc nào. Kết quả đã chọn mất quá nửa ngày, phố lớn ngõ nhỏ, thương trường quốc doanh, quầy sạp cá thể, đã xem không biết bao nhiêu là kiểu mốt, không biết bao nhiêu màu sắc, không biết bao nhiêu kiểu hoa không biết bao nhiêu loại vải, đã hỏi không biết bao nhiêu giá cả, cuối cùng không mua nổi một chiếc, tay không về nhà.

Do gặp cơ hội thiếu quả đoán, lừng chừng do dự không quyết tất nhiên cũng thiếu nghị lực và ý chí kiên nhẫn, thường xuyên lay động cách chọn lựa của mình, làm việc thường thường giữa chừng bỏ dở, đầu voi đuôi chuột, cuối cùng đổ vỡ sự nghiệp, rơi vào dung tục, không có việc gì làm nên. Đây là một cuộc đời rất đáng buồn.

Việc đáng buồn đó thật ra không phải do bạn không có năng lực, thật ra không phải vì bạn nhân cách không cao thượng, mà chỉ là do bạn không cứng rắn quyết đoán, do dự lưỡng lự.

Chúng ta soi chiếu đặc trưng tính cách của người lưỡng lự giữa ngã ba đường không biết đi theo hướng nào, sẽ phát hiện cơ sở tâm lý chủ yếu của

nó là một loại tâm lý hùa theo của thói quen, tâm lý hùa theo mọi người. Tưởng là mốt đều là tốt, thế là hùa theo mốt; tưởng là kinh qua thời gian và kinh nghiệm kiểm nghiệm đều là tốt; thế là hùa theo kinh nghiệm; tưởng là lời nói của người có thế đều là đúng, thế là hùa theo người có thế; tưởng là mọi người đều nói như thế này làm như thế này luôn luôn là đúng, thế là hùa theo mọi người. Khi mọi tình hình đều tồn tại, mọi quan hệ lợi hại tồn tại song song, cục diện phức tạp của mâu thuẫn lộn xộn xuất hiện, bà ta sẽ không biết theo cái nào, không biết nên làm như thế nào. Do dự và khổ não sẽ sản sinh ra như thế. Bi kịch cuộc đời của người do dự không cả quyết mở màn đầu tiên từ đây.

Để chiến thắng khổ não, để hái lượm được cuộc đời thành công, khắc phục khiếm khuyết của tính cách này, hãy rèn luyện đức tính nhanh nhạy quả cảm!

Gặp cơ hội hãy đặt bộ óc lên chính đầu mình, bình tĩnh phân tích, điều tra và tìm hiểu tình hình chu đáo cặn kẽ, tin tưởng có thể đưa ra được phán đoán chuẩn xác, sau đó trịnh trọng nêu lên những mưu lược và kế sách của mình. Quyết định đòi hỏi bạn phải đưa ra vào buổi sáng thì không nên kéo sang buổi chiều, quyết định đòi hỏi bạn hôm nay phải đưa ra, bạn không nên kéo dài sang ngày mai

Đừng nên hùa theo, đừng nên theo đòi kiểu cách của mốt, nếu như bạn đã quen với việc hùa theo, thì ngược lại có thể tự giác bồi dưỡng một chút tâm lý nghịch phản. Bạn thường xuyên đem sự việc tách thành nhiều mặt, nhiều bên, từ đó đứng về một phía khác với nhiều người, khác với mốt để xem xét nó, để quyết định nó, có thể đẹp không sao kể hết.

Quyết định một khi đã đưa ra, quyết không nên thu lại một cách nhẹ nhàng, càng không nên hối lại. Nếu như có nguy hiểm thì phải nên dũng cảm đảm nhận không nên sợ nguy hiểm. Không nên sợ sai hỏng.

Sai hỏng thật ra không đáng sợ, sai hỏng có thể làm cho bạn ít sai hỏng hơn, sai hỏng có thể làm cho bạn tích lũy được kinh nghiệm, trở nên phong phú hơn. Thành công đều xuất phát từ trong sai hỏng, không có sai hỏng sẽ không có thành công. Chỉ cần bạn quyết định quả quyết, sai hỏng là do bạn, từ sai hỏng tổng kết ra bài học, nhận được kinh nghiệm, thành công của tương lai cũng tất nhiên thuộc về bạn.

Điều đáng sợ là ở chỗ bạn sợ sai hỏng mà do dự lưỡng lự không quyết định. Sai hỏng không đến lần bạn mà thành công cũng không đến lần bạn. Bạn luôn không tin tưởng mình luôn sợ sai hỏng, luôn do dự lưỡng lự, như thế thì bạn cũng sẽ vĩnh viễn đều không thể thành công, vĩnh viễn chỉ có thể nằm ở một vị trí bình thường.

Thà lăn đổ anh ta lộn nhào vài vòng, thử xem mình rút cục có được bao nhiêu tài năng, còn hơn sống một cách phẳng lặng. Nếu như vận mệnh

không cứu giúp cuối cùng thất bại, thì cũng coi như không có gì ghê gớm; nếu như bạn là một người tài giỏi, dựa vào quyết sách quả đoán của mình giành được thành công, thì sẽ không có thiệt thòi nào đợi chờ bạn cả.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

43- Khoảnh khắc cố chấp với thiên kiến

** Sự vật phát triển đến điểm đỉnh, sẽ chuyển về hướng ngược lại. Khuynh hướng ngoan cố cố chấp cực đoan, phát triển đến mức độ chỉ có tôi là đúng, chỉ có tôi là độc tôn, dẫn đến không nghe nổi những lời nghịch nhĩ, ngoan cố cố chấp vào một thiên kiến của mình, sẽ trở nên một tính cách tồi tệ, là trở ngại lớn nhất của đời người giành được thành công.*

Ngược với tính cách do dự không quyết đoán là ngoan cố và cố chấp. Nếu như chỉ dừng lại ở chỗ không do dự lưỡng lự hoặc hơi ngoan cố cố chấp thì là một cá tính tốt. Người ta vốn nên có chủ kiến của mình, hơn nữa nên tín nhiệm mình. Trong lịch sử có nhiều anh hùng hào kiệt đều có khuynh hướng? ngoan cố cố chấp. Tư Mã Thiên là một nhà sử học như thế, Napoleon là một thống soái như thế.

Sự vật phát triển đến điểm đỉnh, sẽ chuyển về hướng ngược lại. Khuynh hướng ngoan cố cố chấp cực đoan, phát triển đến mức độ chỉ có tôi là đúng, chỉ có tôi là độc tôn, dẫn đến không nghe nổi những lời ?nghịch nhĩ? ngoan cố cố chấp vào một thiên kiến của mình, sẽ trở nên một tính cách tồi tệ, là trở ngại lớn nhất của đời người giành được thành công.

Người cố chấp với thiên kiến thường hay nảy sinh cái gọi là tranh cãi với người khác, bất kể việc lớn việc nhỏ, bất kể anh ta đối với việc này có nắm được thật chắc chắn hay không, anh ta đều nhất định bắt người khác tin anh ta, anh ta nhất định phải đấu tranh đến cùng với người khác. Người ta coi những người như thế là quái dị.

Kết quả là anh ta hoặc bị người ta chê cười, người ta không thèm tranh chấp với anh ta nữa, hoạc vô duyên cớ làm phương hại nhiều người, có lỗi với nhiều người, những người này đều phải tránh xa anh ta.

Người ta đều thích êm ấm, đều thích ánh nắng ấm áp, còn người cố chấp với thiên kiến thường thường đem cho người ta cảm giác lạnh lùng, đem cho người ta cảm giác mưa dầm liên miên. Cho nên nói chung người ta đều không muốn đi lại với anh ta, quan hệ nhân tế của anh đều hỏng hết.

Tầm nhìn của bất cứ ai cũng đều có giới hạn, bất kể bạn là người tài giỏi như thế nào, bất cứ lúc nào bạn đều không thể phán đoán trên thế giới này chỉ có bạn là đúng.

Chúng ta nên nhìn vào chân lý, không nên chỉ giữ ý kiến của mình.

Huxley, người đầu tiên nêu lên vấn đề nguồn gốc loài người, có thể xem là một học giả rất tài giỏi. Thế mà ông ta lúc đầu lại là một người phản đối thuyết tiến hóa nhất, đã từng lên án kịch liệt chứng cứ của Darwin không đủ,

kết luận hoang đường. Chờ sách ?Nguồn gốc của loài? của Đacuyn (Darwin) xuất bản, ông ta đã đọc quyển sách này với lòng hứng thú ghê gớm, từ đó đã triệt để phủ định thiên kiến của mình, đã tôn sùng hết mức đối với Darwin, gọi ông ta là ?người phấn đấu có hiệu quả nhất? trên thế giới, và hết sức ủng hộ và tuyên truyền học thuyết tiến hóa của Darwin.
Darwin cũng là một người thích nghe những ý kiến phản đối nhất. Ông đồng thời với việc theo đuổi nghiên cứu tiến hóa sinh vật, còn chuyên thu thập dư luận của những người phản đối học thuyết của ông, và chỉ lo lắng bỏ sót một người phản đối. Luôn luôn đem những dư luận phản đối phân tích, quy nạp, chỉnh lý dùng để đối chiếu với nghiên cứu của mình, chứng thực hoặc sửa chữa, hoàn thiện thành quả nghiên cứu.
Nhà học giả nổi tiếng thế giới lừng lẫy mà còn như thế, huống hồ chúng ta chỉ là đông đảo chúng sinh!
Bất cứ người nào, trong thời gian và không gian vô hạn, mỗi người đều chỉ là một hạt bụi nhỏ bé biết bao nhiêu. Phàm là người cố chấp với thiên kiến, người tự đại ngông cuồng đều là những kẻ không tự biết mình.
Đương nhiên, có thể hoàn toàn chuẩn xác tự đánh giá, thật sự có sáng suốt tự biết mình, đối với bất cứ ai đều là vô cùng khó. Chính vì lẽ đó, ?nhận rõ bản thân bạn? mới trở thành chủ đề nhân sinh vĩnh hằng.
Cái chúng ta gọi là có sáng suốt tự hiểu mình, cái gọi là không cố chấp với thiên kiến, chỉ là ở một tầng thứ vô cùng nông cạn, dùng quy tắc và cách nhìn hiện thực, yêu cầu mình đối với mình có một phán đoán đại thể hợp lý (hợp lý không chắc đều là chuẩn xác), không nên ôm ý kiến của riêng mình đi đến khắp nơi áp dụng một cách máy móc vào thế giới và cuộc đời.
Thế giới mênh mông muôn màu muôn sắc, trăm hồng ngàn tía, chốc lát đã qua, biến ảo vô cùng, sức lực của riêng mình, trí tuệ của riêng mình làm sao có thể đi đến cùng tận nó được?
Cho nên, phát sinh thiên kiến thật ra cũng không sao cả, mỗi người đều có thiên kiến của mình, vị trí của tim người còn không nằm tại chính giữa thân thể. Tiên Trung Thư thậm chí nói: ?Người ta sinh ra ở? đời, lời nói và hành động đều mong cầu hợp lý, không cần thiết lắm?. Vấn đề là ở chỗ dùng thiên kiến khái quát toàn bộ, cố chấp ý kiến của mình, đấy mới là tính cách đáng buồn rầu.
Khiếm khuyết của tính cách này đầu tiên bắt nguồn từ vòng của cuộc sống quá chật hẹp, những sự việc được tiếp xúc quá hữu hạn. ếch ngồi đáy giếng không thể hiểu nổi. Trời cao so với miệng giếng rộng lớn vô số lần. Bạn có thể trong phạm vi một vòng nhỏ hẹp nào đó xứng đáng là một người có trí tuệ, là một người thông minh. Đối với cái vòng nhỏ bé này bạn hiểu rõ như lòng bàn tay, có thể nói có đầu có đũa, ba hoa chích chòe được, một khi dời khỏi cái vòng nhỏ này, bạn vốn đã bất lực rồi, lại vẫn cứ cho là mình có trí

tuệ, tưởng là thế giới bên ngoài đều vẫn giống hoàn toàn không có gì khác với cái vòng cỏn con mà bạn đang ở ẩn trong đó, không muốn thừa nhận cái không biết của mình, không muốn thay đổi nhận thức và kiến giải vốn có của mình. Đó thật là bất hạnh.
Để bù lại khiếm khuyết này, ngoài việc trước tiên phải thừa nhận trong cái vòng sinh hoạt của mỗi người tất nhiên đều rất có hạn, không thể ở chỗ nào cũng tỏ ra mình là người biết hết, không thể khắp mọi nơi chỗ nào mình cũng đúng, còn cần phải có ý thức thả mình đi ra khỏi mảnh trời đất bé nhỏ của mình, tiếp xúc nhiều, tìm hiểu nhiều đối với thế giới bên ngoài. Tiếp xúc càng nhiều, tìm hiểu càng nhiều, mới biết mình tiếp xúc còn quá ít, tìm hiểu còn quá ít.
Câu danh ngôn của Socrates: Tôi biết mình không biết.
Cũng giống như Socrates đã biết mình không biết, thì không thể cố chấp với thiên kiến nữa.
Thứ hai là mô thức tư duy của ràng buộc thủ cựu cũng là nhân tố quan trọng dẫn đến cố chấp với thiên kiến. Bạn trước đây có thể là một người tinh thông văn hóa, một nhân vật tài giỏi vang lừng, phong lưu một thuở, hiển hách một thời. Nhưng thời gian và không gian phút chốc thay đổi khôn lường, thế giới và nhân sinh ngày nay đã hoàn toàn đổi mới so với những năm tháng đó, bạn lại vẫn muốn mang phong thái của năm xưa xuất hiện trên vũ đài hôm nay, vẫn với con mắt nhìn của năm xưa để nhìn cuộc đời của ngày nay, không thừa nhận mình đã lỗi? thời, không có cách nào dẫn dắt văn chương được nữa. Do đó, người ta chỉ có thể đem những lời chê bai như cố chấp, cổ hủ, cứng nhắc đặt lên đầu bạn.
Già nua, tiết tấu tự nhiên của cuộc đời, bạn không có cách gì chống lại nổi. Đã già rồi, thì nên đem thế giới này giao lại cho lớp trẻ!
Nếu như bạn không chịu già, trong lòng không cam chịu, thử xem già như trai tráng triển khai lại trí lớn. Bạn chỉ có vứt bỏ mình của quá khứ, phá bỏ mô thức tư duy vốn có thay bằng con mắt nhìn hiện đại, vũ trang lại tư tưởng của mình, cùng hòa chung với lớp trẻ. Bạn thường xuyên sống giữa những người trẻ trung, cũng có thể làm cho bạn dần dần khắc phục được những thiên kiến vốn có.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

44- Khoảnh khắc cần phải phục tùng trái với lương tâm

** Con người sinh ra giữa trời đất, việc gì phải khom lưng uốn gối chịu sự*

quản chế của người khác? Việc gì phải mình tự xin lỗi mình để làm người trái với lương tâm?

** Chính trực mà dường như khuất phục.*

Đời người thường thường sẽ gặp phải nhiều sự việc không như ý nguyện của mình. Sự sắp xếp, chỉ thị hoặc mệnh lệnh của cấp trên không hợp với xu hướng của bạn, không phù hợp với kiến nghị, kiến giải hoặc phương án kế hoạch của bạn, thậm chí còn trái ngược với nhau. Phục tùng ư? Thực tế cảm thấy trái với lương tâm mình, thực tế không tình nguyện, không cam lòng; từ chối ư? Bạn có thể gặp phải hàng loạt phiền phức, đôi khi thậm chí chỉ có từ chức, dời khỏi đơn vị này mới có thể thật sự từ chối được.

Giữa việc phục tùng trái với lương tâm với từ chối không làm, tất nhiên phải có một kẽ hở, bạn có thể từ kẽ hở này đi theo một con đường kiêm cả hai phía, việc đó sẽ cần bạn mở mang trí tuệ, dùng một số kỹ xảo điều khiển thích hợp.

Bất cứ sự việc gì trên thế gian cũng đều có hai mặt trái phải, hai đầu trái phải, ở giữa tất nhiên tồn tại một khoảng cách; giữa hai cực tất nhiên tồn tại con đường trung gian, tức con đường không thiên về bên nào, cũng không lệch về phía nào. Cho dù ở bản thân mỗi cực cũng chắc chắn có thể phân ra làm mấy phương diện, bạn lại có thể nhận biết nó từ các phương diện khác nhau, từ đó đưa ra sự lựa chọn "hợp lý". Đó là cái gọi là "con đường cao minh nhất là trung dung".

Cá tính khác nhau, hoàn cảnh sống khác nhau, đương nhiên có thể đưa vào hướng chọn khác nhau đối với sự việc. Chỉ cần hướng chọn này làm cho mình vừa ý, tự cảm thấy tốt đẹp, không tổn hại đến người khác, mà còn không dẫn đến tạo nên sự hối hận của mình về sau, đó chính là cách chọn lựa hợp lý.

Bạn có thể không muốn lách theo kẽ hở, không muốn theo đuổi không thiên về bên nào, không dựa vào phía nào, bạn tôn sùng phẩm cách kiên cường,? ngẩng cao đầu để nhìn cái đẹp của nhân cách, bất kể bạn rơi vào hoàn cảnh tồi tệ đến đâu, bất kể bạn đối mặt với sức ép to lớn bao nhiêu, đều không thể làm cho bạn cúi đầu, bạn vẫn cứng đầu cứng cổ vô cùng. ý chí của bạn cứng hơn sắt, bền hơn thép, bất cứ người nào đều không thể làm cho bạn khuất phục, đều không thể làm cho bạn làm một việc trái với lương tâm.

Như vậy, đứng trước cấp trên cần bạn phải phục tùng trái với lương tâm bạn, đương nhiên bạn không thể chịu lép ông ta, từ chối ông ta, tranh cãi với ông ta, đốp chát với ông ta một trận cũng chẳng sao.

Thường xuyên như thế, cấp trên có thể túm chặt đầu bạn, thì hoàn cảnh của bạn có thể sẽ ngày càng tồi tệ, thậm chí đi đứng khó khăn, khắp nơi húc đầu vào tường. Bạn có thể cảm thấy chẳng sao cả. Con người sinh ra giữa trời đất, đầu đội trời chân đạp đất, tôi làm theo ý tôi, làm sao làm khó dễ cho tôi

được? Việc gì phải khom lưng uốn gối chịu sự quản chế của người khác? Việc gì phải mình xin lỗi mình để làm người trái với lương tâm? Hợp thì ở lại, không hợp thì đi.
Nếu như thực tiễn chứng tỏ chủ kiến của bạn, ý nguyện của bạn là chính nghĩa, là đúng đắn, bạn sẽ càng thêm tự hào, hơn nữa cuối cùng bạn được người ta hiểu, được thời gian hiểu. Một khi thay đổi hoàn cảnh công tác, bạn sẽ có thể bước vào con đường bằng phẳng thuận lợi.
Bạn đã thực hiện được cái đẹp của tính cương cường, giữ được nhân cách tự do - "Tự do của con người thật ra không chỉ ở chỗ làm những việc anh ta muốn làm, mà còn ở chỗ mãi mãi không làm những việc anh ta không muốn làm", đã có vĩ nhân nói như vậy.
Bạn có thể coi thường phẩm cách cương cường mà tôn sùng tính nhẫn nại yếu đuối. Bạn thừa nhận đồng ý lời dạy xưa ?kẻ cứng rắn là chết, kẻ nhu nhược là sống? để nhìn thẳng vào quy luật tự nhiên ?Thiên hạ không có gì mềm yếu hơn nước, thế mà công kích vào cái cứng rắn không có gì không thể thắng?, theo đuổi trí tuệ chính trực mà dường như khuất phục, tinh nhanh mà dường như vụng về, hùng biện giỏi mà dường như chẳng nói nên lời. Đây hẳn là một loại nhân sinh cao siêu, là một loại nhân sinh thấu suốt và tỉnh ngộ lớn.
Khi cần bạn phục tùng trái với lương tâm, để bảo tồn mình, để tránh những khó xử trước mắt, để giảm bớt những phiền não không cần thiết hoặc tai nạn, bạn gắng hết sức tạm thời phục tùng nó, tiếp nhận nó. Chỉ cần bạn ôm ấp trong lòng vũ khí sắc bén, tâm niệm vốn có của bạn không thay đổi, vẻ nhu nhược bề ngoài của bạn chắc chắn ẩn chứa kín đáo vẻ cứng rắn bên trong, cái nhỏ bé yếu đuối tạm thời của bạn chắc chắn tiềm ẩn cái lớn mạnh của tương lai. Bạn hoàn toàn có thể tạm thời chịu đựng, tạm thời phục tùng để chờ đợi thời cơ. Một khi thời cơ chín muồi bạn sẽ có thể triển khai mạnh mẽ kế hoạch lớn, thực hiện ý nguyện và theo đuổi của mình. Đây thật ra không phải là lật lọng không giữ chữ tín.
Khổng Tử đi chu du các nước, khốn cùng chán nản. Khi đi qua ấp Bồ của nước Vệ, vừa gặp ngay ông họ Thúc tụ tập dân chúng ở ấp Bồ gây rối. Có mấy người gây rối ở đất Bồ túm lấy Khổng Tử và nói với ông:
"Ông phải đáp ứng chúng tôi không đi đến thành đô nước Vệ, không đem chuyện ở đây truyền đến đó, chúng tôi mới thả ông đi ra khỏi thành. Nếu không, ông sẽ đành phải nán lại đây thôi".
Khổng Tử vì để không bị giữ lại ở trong thành vừa không có việc gì làm vừa không làm nên việc gì, thế là đã đính ước với người Bồ không đi đến thành đô nước Vệ một cách trái với lương tâm.
Sau khi đính ước, nhưng Khổng Tử vừa ra khỏi cổng thành lại xem nó như một tờ giấy bỏ đi, không chút chần chừ đã thúc xe chạy về hướng thành đô

nước Vệ.
Tử Cống không thể hiểu nổi đối với việc xé bỏ tờ ước và không giữ chữ tín như thế của Thầy, Khổng Tử liền khuyên các đệ tử:
Chúng ta tại sao phải giữ chữ tín với những kẻ không có nhân nghĩa, không có đầu óc sáng suốt?
Chúng ta tại sao phải phục tùng giữ chữ tín một cách trái lương tâm? Đến quỷ thần đều không thể nghe được những điều này. Cả tin không tin - người giữ chữ tín nhất cũng không câu nệ với lời ước vì bị ức hiếp mà phải ký trái với lương tâm. Người có trí tuệ lớn, lấy điều nhân ái làm bản tâm (chủ định), lấy thiên hạ làm trách nhiệm của mình, quyết không thể bị kẻ tiểu nhân làm lúng túng khó xử.
Hai cách chọn lựa cứng rắn và nhu nhược nói trên có lẽ đều không phải là quyết sách tốt nhất của đời người. Khoảnh khắc cần phải phục tùng trái với lương tâm, quyết sách lý tưởng nhất có thể là từ trái với lương tâm đi tới thuận lương tâm.
Hoặc là dùng sự thuyết phục đặc biệt của bạn làm chuyển đổi bản lĩnh của người khác, để thuyết phục cấp trên của bạn. Lấy lý để làm cho ông ta hiểu, lấy tình để làm cảm động ông ta. Lấy lòng trung thành của bạn đối với công ty, đối với đơn vị của mình để trình bày rõ ý kiến của bạn, để cho cấp trên thừa nhận đồng ý thiết kế của bạn, kiến giải của bạn, ý nguyện của bạn; hoặc là tuy không thể hoàn toàn thừa nhận đồng ý, cũng có thể thừa nhận đồng ý một phần; hoặc là tạm thời không thể thừa nhận đồng ý với bạn, lại hiểu sâu sắc bạn hơn. Quan hệ của bạn với cấp trên bắt đầu hòa hợp đạt được cùng nhau tin cậy và khoan dung. Lúc đó, cả hai bên đều không tồn tại tâm lý đối kháng, bạn không có cảm giác phục tùng trái với lương tâm nữa, mọi người đều bình tĩnh hòa nhã, thuận lòng toại ý. Há lại không kỳ diệu sao!
Hoặc là kiến giải của bạn trái ngược với cấp trên, nhưng bạn đã tìm hiểu được nỗi khổ tâm của cấp trên, đã tìm hiểu được quyết sách của cấp trên là xuất phát từ thực tiễn phù hợp với lợi ích trước mắt của công chúng, hoặc đại biểu ý kiến của đại đa số người. Khi bạn đồng thời giữ ý kiến bảo lưu, vẫn xuất phát từ việc duy trì đoàn kết yên ổn của công ty và đơn vị mình mà phục tùng quyết định của cấp trên. Còn trong quá trình phục tùng và chấp hành, có thể bạn uốn nắn lại kiến giải ban đầu của mình, tâm lý phục tùng trái với lương tâm cũng hoàn toàn tiêu biến. Có thể cấp trên của bạn kinh qua thực tiễn một khoảng thời gian, dần dần hiểu ra và thừa nhận kiến giải của bạn, từ đó sửa đổi lại một phần hoặc toàn bộ phương án, thực thi của ông ta, từ đó loại bỏ được vách ngăn cách và đạt được hài hòa thông suốt với bạn.
Khoảnh khắc phải phục tùng trái với lương tâm, xét đến cùng quyết định bởi người thuộc tầng lớp nào, có cảm giác tâm tính ra sao.

- Nếu như bạn là một người thật sự chân chính, một người cao thượng, một người tràn đầy trí tuệ, tự bạn có thể xử lý thỏa đáng, bất kể dùng phương thức như thế nào, vận dụng kỹ xảo điều khiển ra sao, từ một mặt nào đó thể hiện và thừa nhận "trái với lương tâm" và phục tùng, bạn đều có thể xứng đáng với nhân cách của mình, xứng đáng với lương tâm của mình.
- Nếu như bạn là một kẻ nô tì hèn mọn dung tục, bạn sẽ biểu hiện ra vẻ khom lưng uốn gối, ầm à ầm ừ, cúi đầu khom lưng, bảo gì nghe nấy. - Nếu như bạn là một kẻ lỗ mãng thô lỗ ngu đần bạn sẽ không phân phải trái trắng đen, cố chấp thiên kiến (như trước đã nói), đem đá đập vào chân mình.
Ai ai cũng đều mong muốn mình là một người chân chính, một người cao thượng, một người tràn đầy trí tuệ.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

45- Khoảnh khắc sinh ra tư tưởng ngại khó khăn

* Ngại khó khăn lại sinh khó khăn, không khó cũng trở thành khó; vượt lên khó khăn sẽ hết khó khăn, mà khó cũng không khó nữa.
Có một người bạn thở ngắn than dài nói với tôi:
"Người ta khó thật, làm người khó thật, khó làm thật". Đời người đối với anh ta hầu như là hàng lô hàng lốc cái "khó", mà còn mang theo tâm lý sợ sệt nặng nề.
Tôi nói với anh ta: Bạn muốn "làm" một người, đương nhiên sẽ khó. Trước tiên về tâm lý bạn đã nhận hẳn khó làm người, như thế thì càng nói khó lại càng thêm khó. Nếu như bạn vốn là một người dùng tâm tình thư thái để hưởng thụ cuộc đời, thì sẽ không cảm thấy làm người khó. Nếu như bạn sớm chiều nghĩ ngợi đến người yêu ở phía bên kia núi lớn, hẹn bạn tối nay đi gặp mặt thì khi bạn xuyên qua những bụi gai rậm vượt núi sẽ không cảm thấy khó khăn. Chưa biết chừng bạn suốt đường vui vẻ, nhảy nhót, miệng lại còn hát ngân nga khe khẽ. Nếu như muốn đem áp giải bạn đến bên kia núi giam lại thì khi bạn xuyên qua những bụi gai rậm vượt núi, bạn sẽ lê bước nặng nề, đi đường khó khăn, khó hơn lên trời.
Anh ta suy nghĩ, quả thật là như thế.
Khó khăn và dễ dàng rốt cuộc vẫn là tâm lý và cảm giác của người ta, là sự phán đoán và giới hạn ý chí của người ta.
Ngại khó khăn lại sinh khó khăn, dù không khó cũng trở nên khó.
Vượt lên khó khăn, sẽ hết khó khăn, dù có khó cũng trở nên không khó.
Khó khăn và dễ dàng không có một thước đo chuẩn xác, giữa hai cái không có giới hạn. Bạn có thể làm cho bất cứ việc gì đều trở nên khó khăn chồng chất, nếu bạn nhắm mắt lại vẫn luôn nghĩ đến những khó khăn chồng chất đó. Bạn nghĩ ra bao nhiêu khó khăn, trong thực tiễn bạn sẽ gặp phải bấy nhiêu khó khăn. Ngược lại, bạn không thèm đặt khó khăn vào khóe mắt của mình, coi khinh nó, "xem thường" nó, thì nó cũng sẽ tiêu biến không gặp nữa.
Khó khăn cũng giống như một kẻ thù mềm nắn rắn buông, bạn mạnh thì nó yếu, bạn yếu thì nó mạnh. Khi người Mỹ vừa mới khai phá miền Tây, sống cuộc sống biên thùy vô trật tự, có một số người lo toan ở đó sẽ lộn xộn hết sức, do đó sợ nguy hiểm bèn vũ trang súng trường lưỡi lê chuẩn bị tự vệ. Kết quả là những người này thường gặp hung hiểm hoặc gặp phải phiền phức và khó khăn. Còn những người không sợ nguy hiểm không sợ khó khăn, không

mang theo vũ khí, chỉ dựa vào chủ định tốt và tháo vát của mình, ngược lại không gặp hung hiểm và khó khăn gì.
Cùng cảnh ngộ như nhau, tiêu hao thể lực và não lực nhiều như nhau, góc độ nhìn nhận của bạn khác nhau sẽ sinh ra sự cảm thụ hoàn toàn khác nhau. Khi đánh bóng rổ, bạn chạy đến mức mồ hôi đầm đìa, thở hổn hển, không cẩn thận trượt ngã một cái, sầy da chảy máu, bạn vẫn không hề chú ý, tiếp tục đánh, bạn cũng không hề giảm hào hứng, không cảm thấy có khó khăn gì. Nếu như bạn gánh bùn 90 phút một cách không tình nguyện, cho dù không giống như khi đánh bóng, mồ hôi chảy ra đầm đìa như thế, thở hổn hển như thế, nếu như trượt ngã bị sầy da chỗ nào, cho dù rất nhẹ thôi, bạn cũng sẽ cảm thấy đau đớn, cảm thấy khó khăn, chưa biết chừng không còn hứng thú để tiếp tục làm việc nữa.
Tại sao vậy?
Việc trước là một việc vui chơi giải trí, bạn không có tư tưởng ngại khó, cho nên cho dù gặp phiền phức, xuất hiện khó khăn cũng không thể cảm thấy khó khăn. Còn việc sau là một việc lao động kiếm sống, bạn có thể đã có trước cảm giác gánh nặng cuộc sống mệt mỏi nặng nhọc, cho nên trong lao động cho dù khó khăn không lớn cũng xuất hiện tư tưởng ngại khó.
Nếu như hai việc này đổi lại cho nhau, xem gánh đất bùn là một trò chơi giải trí, xem đánh bóng là việc làm kiếm sống thì cảm giác của bạn đối với hai việc sẽ có thể hoàn toàn ngược lại.
Thậm chí làm cùng một việc, tâm trạng của bạn khác nhau, góc độ thể hiện nhận thức khác nhau, cảm giác sinh ra cũng sai khác rất lớn. Cùng là việc xuống bếp làm cơm, bạn xem nó là một việc khổ sai không có cách gì tránh nổi, thì bước chân vào đến bếp sẽ có thể cảm thấy phiền não, hàng ngày đều phải bày biện ra các loại nồi xoong, bát đĩa muôi thìa này bạn sẽ cảm thấy quá nhạt nhẽo, quá khó khăn. Nếu như bạn xem nó là một nghệ thuật, bạn sẽ dày công thiết kế, khéo léo chế biến và hào hứng tự mình thưởng thức sản phẩm nghệ thuật do tay mình nấu nướng ra - món ăn ngon có đủ màu, hương, vị. Không một chút có cảm giác vô vị và cảm giác
khó khăn.
Cho nên, một người liệu sống có được vui vẻ nhẹ nhàng, có cảm giác hưởng thụ cuộc đời không, thật ra không có một tiêu chuẩn khách quan cố định. ở cùng một hoàn cảnh sống như nhau, Trương Tam có thể xem là hưởng thụ, sống vui vẻ, Lý Tứ lại cho là khô khan, nặng nề, sống gian nan, sống đau khổ.
- Chỉ vì Trương Tam đối mặt với cuộc đời lạc quan thấu hiểu, xưa nay không có tư tưởng ngại khó; Lý Tứ thì sợ cuộc sống, nỗi lo canh cánh, mình tạo cho mình khó khăn và đau khổ.
Trên đường đời bạn muốn sống được vui vẻ thoải mái, trước tiên không nên

có tư tưởng ngại khó. Không nên giống Tônstôi đem đời người như là ?một công việc nặng nề?, mà nên như Lin Yu Tang cho ?cuộc đời như một bài thơ?, một bài thơ trữ tình tuyệt đẹp.
Sống một đời hợp lý cũng giống như đọc sách một cách đúng đắn. Người đọc được nhiều sách đều nói đến, đọc sách phải là một việc nhã nhặn, một việc vui, chỉ có đọc một cách rất vui vẻ hào hứng mới thật sự gọi là đọc sách, mới đọc được tốt. Còn đối với việc đọc sách có tư tưởng ngại khó, đọc một cách khổ sở, khi đọc sách không có chút hào hứng, mơ màng như buồn ngủ, thậm chí phải dùng dùi đâm vào đùi - đọc sách kiểu lấy dùi đâm vào đùi thì ngu không ai bằng. "Một quyển sách bày ra trước mặt bạn, có lời rất hay của bậc hiền nhân trong ngoài nước nói với bạn, mà vẫn muốn ngủ, thì nên đi ngủ, đâm vào đùi cũng vô ích". Lin Yu Tang đã nói như thế.
Đời người cũng như vậy. Đời người nên vui vẻ thoải mái.
Các vĩ nhân, anh hùng hào kiệt, các nhà khoa học lớn, các nhà phát minh lớn trong quá trình thành công sự nghiệp nào đó, phẩm cách cơ bản nhất của họ là độ lượng rộng thoáng đối với cuộc đời và thế giới, không để ý đến khó khăn, cho dù phải xông vào rừng gai rậm cũng không xem là con đường đáng ngại. Một người chỉ có xem sự nghiệp anh ta theo đuổi là sự nghiệp vui vẻ, xem là sự theo đuổi tốt đẹp, luôn luôn giữ tâm trạng lạc quan thông suốt, mới có thể thật sự có thành tựu trong sự nghiệp đó.
Edison khi thí nghiệm máy điện báo tự động dùng giấy, nếu như xem việc đó là đau khổ, không có lòng nhiệt tình vô hạn, ông sẽ không thể qua sau 2.000 lần thất bại vẫn không giảm hào hứng, cho mãi tới lúc thành công.
Nếu như Trần Cảnh Nhuận xem việc trích chọn toán học suy đoán Gedebahe là một đau khổ, ông ta sẽ không thể có nghị lực to lớn như thế, ông ta sẽ nửa chừng vứt bỏ, kết thúc chẳng có kết quả gì.
á Thánh (Mạnh Tử) nói: ?Trời sẽ giáng trọng trách lớn vào người này, phải trước hết khổ tâm trí, lao lực gân cốt, đói khát thể xác, khốn cùng thân thể, nhiễu loạn hành vi, cho nên động lòng nhẫn tính từng có ích với những cái nó không thể có?.
Trên thực tế, nếu một người rơi vào cảnh ngang trái, lại trong lòng mang sự mong đợi sẽ nhận trọng trách lớn và đã nhìn thấy hy vọng anh ta sẽ trở thành nhân vật vĩ đại, thì tất cả những cảm giác "khổ", "lao lực", "đói khát", "nhiễu loạn", "không thể" đều có thể tiêu tan, anh ta sẽ lấy cái đó làm vui, lao vào cảnh nước sôi lửa bỏng khổ đến mấy cũng cam chịu. Vô số người có nhân nghĩa có chí đã phấn đấu không ngừng cho sự nghiệp tiến bộ và văn minh đều như vậy.
Một người đứng trước danh lợi giơ tay ra quá dài, lao tâm khổ trí tham lam đến không biết chán, đương nhiên cũng có thể sản sinh cảm giác đau khổ, cảm giác khó khăn, tư tưởng ngại khó cũng theo đó sinh ra. Trước danh lợi,

bạn nếu siêu thoát đạm bạc một chút, mà trước sau giữ được tính cách tốt đẹp, cao thượng và lấy đó làm cái gốc của sinh mệnh, bạn sẽ có thể vui vẻ thoải mái, mọi khó khăn trong đời người cũng liền không thể tạo thành khó khăn đối với bạn nữa.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

46- Khoảnh khắc sinh ra tư tưởng uể oải

** Cất bước không dừng, rùa thọt đi mãi cũng ngoài ngàn dặm.*
** Thượng đế ban tặng cho sinh mệnh của loài người chúng ta là: không ngừng có nơi theo đuổi, có nơi mong ngóng, mới sống được vui vẻ thoải mái.*
Liệu bạn có thể không kể bất cứ trở ngại nào, không kể ở cảnh ngộ nào, vẫn luôn tiến lên không chút uể oải không?
- Đây là điều nghi vấn suốt đời của bạn.
Tư tưởng uể oải sinh ra từ tính lười nhác. Tính lười nhác là một trong những nhược điểm của tính người phổ biến. ở nơi sâu kín bản tính của con người đều có khuynh hướng tránh khổ thích vui chơi, ham muốn nhàn tản, chẳng có mấy ai sinh ra đã bằng lòng chịu kham chịu khổ lam lũ siêng năng, lăn lộn.
Chỉ có thông qua hoàn cảnh và tiếp nhận giáo dục sau này mới làm cho có người xây dựng nên lý tưởng cuộc đời. Vì thực hiện lý tưởng mới lấy khổ làm vui, suốt đời phấn đấu. Có người thì một đời không đi ra khỏi hoang mang, trong lòng không có trí lớn, tâm tính lười nhác, trong công việc thì chọn nhẹ sợ nặng, trong cuộc sống thì tham mong hưởng thụ. Những người như thế trên đường đời chịu không nổi một chút phong hàn, chịu không nổi một chút thăng trầm. Hơi một chút gió thổi sóng xô đã nghiêng ngả chòng chành, liền sinh ra lung lay và hoài nghi đối với niềm tin của mình, thế là uể oải nhụt chí, co lại không dám tiến, làm cho sự nghiệp của họ nửa đường vứt bỏ.
Do đó, chúng ta thường nghe thấy họ than vãn như thế này: "Ôi! Thôi vậy, tôi chẳng muốn dốc sức làm tiếp như thế nữa".
Đây là biểu hiện rõ rệt sinh ra tư tưởng uể oải. Trên thực tế là sự hoài nghi và phủ định đối với sự cố gắng lăn lộn của mình trước đó. Không cho rằng có tồn tại hứng thú để phấn đấu cho sự nghiệp trước đây nữa, tinh thần của bạn sẽ có thể nhanh chóng rời rạc dẫn đến tan rã.
Nếu như bạn kiên trì thêm chút nữa, chịu đựng nổi khó khăn, có thể bạn sẽ được thưởng thức cái vui thú của việc phấn đấu, chia xẻ niềm vui sướng của thành công. Mọi việc trên thế giới chính là như thế, thành công ở chỗ kiên trì.
Sách "Thượng thư. Lữ Ngao" viết: "Vi sơn cửu nhẫn, xảo khuy nhất quý".
- Đắp một ngọn núi đất cao chín nhẫn (1[1][2]), mong đợi gần đến ngày

hoàn công, chỉ vì tư tưởng uể oải sinh ra nên chỉ còn một sọt đất thôi mà không hoàn thành nổi, há chẳng tiếc sao!
Trọng tài cuộc đua tịnh không lấy tốc độ của vận động viên khi mới chạy để phán định thành tích và thứ bậc của anh ta. Bạn muốn giành được vinh dự quán quân cần phải kiên trì đến cùng, lao lên đến? giây phút cuối cùng. Chỉ kém nhau chút đỉnh, bạn sẽ có thể bao nhiêu công sức đổ xuống sông xuống biển hết.
Tôi có quen biết một bạn trẻ, tám năm trước anh ta từng nói với tôi: "Tôi muốn viết một thiên tiểu thuyết có thể sinh ra hiệu ứng náo động xôn xao". Lúc ấy anh ta quả thực có một nhiệt tình cháy bỏng, thế là say sưa để viết, một "mạch đã viết" được hơn 2 vạn chữ, có vẻ tự tin cầm đến cho tôi xem xem. Tôi cảm thấy sự cảm thụ văn học của anh ấy rất tốt, kỹ xảo ngôn ngữ cũng rất tuyệt. Nhưng kết cấu câu chuyện không ngoắt ngoéo rơi vào khuôn sáo cũ, tình tiết cũng có một số chỗ đầu Ngô mình Sở, không những không thể sinh ra hiệu ứng náo động xôn xao, mà các tạp chí thông thường thậm chí khó có thể tiếp nhận. Tôi vẫn mang nhiệt tình mạnh mẽ cổ vũ anh ta, hy vọng anh ta đảo lộn kết cấu hiện có, thiết kế lại một số tình tiết nào đó trong chuyện. Anh ta lại như quả bóng xì hơi, xẹp hoàn toàn, không muốn suy nghĩ sắp xếp lại nữa, bèn đem thiên tiểu thuyết đó đưa cho hai tạp chí, đều bị trả lại. Từ đó không còn hứng thú mãnh liệt đối với việc viết tiểu thuyết nữa, lòng tự tin cũng hoàn toàn tiêu tan. Từ đó về sau, mặc dù cũng có vài lần xốc nổi mở ra đầu đề của vài thiên tiểu thuyết, cho đến nay vẫn chưa có kết quả. Về sau bèn vứt bỏ con đường văn học.
Đối với anh bạn trẻ này, nếu lấy cơ sở văn học của anh ta, lấy điều kiện sáng tác của anh ta để xét, anh ta hoàn toàn có khả năng giành được thành tựu trong sáng tác văn học, nhưng điều đáng buồn là thiếu tính nhẫn nại, thiếu ý chí kiên nhẫn, tư tưởng uể oải đã bóp nghẹt tài năng sáng tác của anh ta.
Sinh mệnh của con người vốn có tính dẻo dai và sức chịu đựng vô hạn, chỉ cần bạn trước sau kiên trì, bất kể ở cảnh ngộ nào, đều không nên thả lỏng lẻo mình, không tự ruồng bỏ mình, bạn sẽ có thể sáng tạo ra những thành tựu làm cho mình và người khác đều kinh ngạc.
Giọt nước có thể xuyên qua đá, là sức mạnh xuyên thấu của giọt nước tích tụ lại được qua nhiều năm tháng.
Người xưa dựa đó đã để lại cho chúng ta rất nhiều, rất nhiều lời khuyên răn, thực tế rất đáng để chúng ta lấy đó làm gương.

Sách ?Tuân tử. Tu thân? viết: "Cất bước không dừng, rùa thọt cũng đi ngoài ngàn dặm". (Rùa thọt chân cũng có thể đi được ngoài ngàn dặm, là vì nó luôn luôn tiến lên không ngừng).
Tống Giang Lân Kỷ trong ?Tạp chí? dẫn ra bài thơ ?Ly biệt? của Phong Đặc

Khanh viết: "Phật hứa chúng sinh nguyện, tâm kiên thạch dã xuyên". Tâm chí cứng rắn có thể xuyên thủng đá cứng, đủ để chứng kiến cái thần diệu của sức mạnh tinh thần.
Đời người hễ thành công một sự nghiệp, đều phải tổn hao tâm sức kiên cường và tính chịu đựng, phải bỏ ra tâm huyết mười năm, mấy chục năm thậm chí một đời.
Nếu bạn muốn nhẹ nhàng lêu lổng lại có thể ngồi để thu lợi bất chính thì chỉ là nằm mơ giữa ban ngày. Bạn muốn dựa vào may mắn, dựa vào vận may để giành lấy quả thực dồi dào, vận may mãi mãi không thể chiếu cố đến bạn. Bạn tưởng là linh cảm có thể giúp ích cho bạn chăng? Linh cảm không thể lại thăm những chàng lười biếng.
Lại có những người sinh ra tư tưởng uể oải khác, họ từng huy hoàng trong quá khứ, hoặc đã từng một thời giành được thành công ở một mặt nào đó, thế là chuẩn bị nằm trong vành hào quang huy hoàng không động đậy nữa, nằm trên sổ ghi công trạng của quá khứ không phấn đấu nữa.
Thả lỏng mình như thế cũng là đáng buồn. Dựa vào tài hoa và năng lực đoạt được vinh dự, giành được thành công trong quá khứ của bạn, nếu như ngày nay tiếp tục phát huy, thừa thắng tiến lên, bạn vốn có thể đoạt được vinh dự cao hơn, giành được thành công lớn hơn, có cuộc đời càng huy hoàng hơn. Ngược lại vì tầm nhìn của bạn thiển cận, giậm chân tại chỗ, dừng lại tại quãng đường vốn đã đạt được, kết quả bạn đã để mất vinh dự cao hơn và thành công lớn hơn.
Có lẽ bạn cho là mình tất cả đều đủ rồi, việc gì phải theo đuổi mãi không biết đủ, việc gì phải theo đuổi tham không biết chán nữa? Đã làm nửa đời người rồi sẽ dừng lại ở đây, còn nửa đời sau thì thanh thản nhẹ nhàng, vui vẻ thoải mái, há chẳng phải là rất tốt sao?
Bạn phải biết rằng mãi không biết đủ vốn là thiên tính tốt đẹp của con người. Người ta một khi biết đã đủ, có cảm giác tất cả mọi thứ đều đủ rồi, cũng có nghĩa là người này tuyên án tử hình của mình. Sự tồn tại sinh mệnh của anh ta từ đó về sau giống như là cục thịt biết đi, không còn ý nghĩa nữa. Dù sống thêm một ngày hoặc mười năm, hai mươi năm cũng không có gì khác nhau. Anh ta chỉ là đang chờ chết. Trên thực tế, ai ai cũng đều là mãi không biết đủ.
Mãi không biết đủ, vươn lên không nghỉ với tham lam không biết chán không liên quan gì với nhau. Việc trước là không ngừng giương cao cánh buồm sinh mệnh, làm cho sinh mệnh luôn luôn tồn tại một cách tốt đẹp mà lại có ý nghĩa nữa. Còn việc sau lại là vì tham cầu danh lợi mà gây nên tự trừng phạt, xem mục tiêu của sự tồn tại sinh mệnh là đi chiếm hữu cái gì đó.
Người tự cho là đủ thường luôn luôn vui là triết học của người ngu, là tự đánh trống lấp kiểu AQ.

Trên thực tế, không thể có một người tự cho là đủ thường luôn luôn vui chính cống. Bất cứ người tự cho là đủ nào đều chỉ có thể là ngắn ngủi, nhất thời, không có thể là lâu dài. Khoảnh khắc giành được thành công hưởng thụ niềm vui sướng to lớn của thành công, thời gian niềm vui đó kéo dài cũng sẽ vô cùng ngắn ngủi. Rất nhiều, rất nhiều người thành công, trạng thái hưng phấn của nó chỉ kèm theo trong quá trình lăn lộn để giành thành công, kéo dài đến khoảnh khắc giành được thành công mà thôi. Khoảnh khắc này đạt đến hưng phấn cực độ.

Khi theo đuổi đã đạt được, lý tưởng đã thực hiện, đã hưng phấn đến tột đỉnh, nếu như không có theo đuổi mới, không có mong đợi mới, sẽ làm cho mình uể oải, cảm giác trống rỗng của bạn sẽ sinh ra một cách tự nhiên. Cảm giác chờ chết sẽ trào dâng trong lòng bạn. Do đó, có kẻ tự sát sau khi nhận được tiền thưởng giải Nobel.

Sinh mệnh thượng đế ban tặng cho loài người chúng ta chính là như thế. Quy luật vận động sinh mệnh mà thượng đế ban tặng cho loài người chúng ta chính là như thế: Chỉ có vĩnh viễn không ngừng lại, cho mãi đến ngày đi gặp Thượng đế mới thôi, luôn luôn không ngừng theo đuổi, chờ mong, mới có thể sống được vui vẻ thoải mái!

47- Khoảnh khắc sinh ra tâm lý nhút nhát

** Ánh chớp sợ hãi của nhút nhát vừa xuất hiện thì vui vẻ đã có thể tiêu tan.*
** Bi kịch của đời người không ở chỗ bạn rơi vào cảnh ngộ nào, mà ở chỗ bạn vĩnh viễn nằm ở cảnh ngộ này.*
Trên đời vốn không có việc gì đáng sợ, vốn không có người nào đáng sợ cả. Nếu như nhất định phải tìm một đối tượng đáng sợ, thì đối tượng duy nhất đấy chính là bản thân bạn!
Chỉ có chính bạn mới đáng sợ. Nhút nhát, xét đến cùng là mình sợ mình.
Tai nạn mà bạn kinh sợ, phần nhiều còn chưa xẩy ra, hiện tại không tồn tại, tương lai vĩnh viễn không thể xuất hiện. Những tai nạn này chỉ tồn tại trong đầu óc của chính bạn, là ảo giác và tưởng tượng của chính bạn. Đúng là những ảo giác và tưởng tượng đáng sợ này làm cho bạn đứng ngồi không yên so vai sợ sệt, hoang mang bối rối suốt ngày.
Bạn là anh chàng nhát gan. Nhút nhát, chùn bước, lấm lét nhìn trước nhìn sau, đi đường sợ giẫm đau một con kiến. Trong cuộc sống hàng ngày, lúc nào cũng đều có cảm giác như giẫm lên đuôi hổ. Chỉ đành luôn luôn khép chặt mình lại, thu nhỏ mình lại.
Những người thường thường nói "Tôi, cái gì đều không sợ, tôi cũng không sợ ai cả", phần nhiều là người tâm tính nhút nhát. Bởi vì cái vốn là không cần phải sợ, lại nhấn mạnh không sợ chính là vạch trần nỗi sợ trong nội tâm.
Tiến sĩ William Holcomb nói: "Hết thảy mọi tâm lý bệnh thái lớn nhất, ảnh hưởng thân thể loài người hung ác nhất là tình thái sợ hãi. Sợ hãi có rất nhiều mức độ và giai đoạn, bắt đầu từ hoảng hốt cực độ, hoang mang hoặc run sợ đến cảm giác gần với vẻ hơi sợ. Nhưng men theo đường này đều là những cái như nhau một loại ấn tượng phá hoại tại trung tâm cuộc sống qua tác dụng của hệ thần kinh, có thể trong tổ chức của mỗi tế bào trong thân thể, phát ra các loại bệnh trạng rộng rãi".
Một đời nhút nhát là một đời đáng thương, là một đời tự mình chôn vùi, ở mọi mặt của cuộc sống đều thê thảm.
Bạn sợ kinh tế tương lai túng thiếu, luôn luôn nghĩ tương lai trong nhà xuất hiện một tai nạn nào đó, mà không có tiền ứng phó hoặc lo sợ về sau già lão cuộc sống không có cách gì. Thế là, trăm phương ngàn kế cắt xén mình, đến những chi phí bình thường cũng không dám chi, một đời đều tích góp từng tí một, một đồng, mười đồng đều đem gửi vào ngân hàng để phòng bị cho tương lai. Một bên thì vất vả cực nhọc keo kiệt sống cho qua năm tháng,

nhưng một khi giành được một khoản tiền nhất định, lại luôn luôn sợ tương lai giá cả hàng hóa tăng nhanh, đồng tiền mất giá, do đó luôn trăm phương ngàn kế nghĩ suy tăng số tiền tích trữ lại tăng thêm nữa.
Nếu như bạn là người nhát, là người dùng kiểu này nghiệt ngã với mình mà tích lũy của cải, cuối cùng vẫn không thể trở thành người giàu có. Bởi vì bạn cũng sợ mọi mạo hiểm, không dám đầu tư, không dám rút số tiền gửi ở ngân hàng ra dùng để mở rộng kinh doanh dùng vào thị trường chứng khoán. Bạn một đời đều chỉ có thể dè dặt từng tí sống những ngày nghèo khổ.
Rất nhiều, rất nhiều thị dân Trung Quốc truyền thống đều là như thế, những người chịu ảnh hưởng của truyền thống này đến nay vẫn như thế.
Người nhát đối với tất cả mọi việc của mình đều thiếu tự tin, nhất là đối với thân thể, tuổi thọ của mình lại càng nhiều hơn. Xem thấy ở báo nào đó giới thiệu nhà y học, nhà thực phẩm học phương Tây nào đó nói ăn loại thực phẩm này thì bị bệnh ung thư, ăn loại thực phẩm kia thì dẫn đến bệnh tim, thế là bạn sẽ kiên quyết không ăn các loại thực phẩm đó. Về sau thấy việc kiêng kỵ ngày càng nhiều, tiếp nhận không xuể, bạn vì vậy sinh ra buồn, hết đường xoay xở, không biết nghe theo ai. Lại không biết những lời giới thiệu đó phần nhiều thuộc những cái không khoa học. Bởi vì sau một khoảng thời gian lại đăng những bài lại nói một số cách nói nào đó trước đây là sai, lại không biết phải sau bao lâu nữa lại nói cách nói này cũng là sai. Con người thường là mình lừa mình, mình dọa mình, thực ra căn bản không biết mình.
Rất nhiều báo chí thường hay bắt bóng đè chứng tạo ra các tin tức giật gân. Người tâm tính nhút nhát thường mắc vào tròng của họ.
Trong quá trình sinh mệnh của chúng ta, ánh chớp hoảng sợ của nhút nhát vừa hiện, thì vui vẻ đã có thể tiêu tan. Dưới lớp ánh sáng chết bao trùm này, sự thông minh tài hoa của bạn có thể theo đó tiêu tan, khả năng sáng tạo của bạn cũng chết theo nó. Cho nên Shakespeare (Sêcpia) nói: Nhút nhát là kẻ phản nghịch, làm cho chúng ta sợ? thưởng thức, mất đi những chỗ có ích có thể thường thường thắng lợi.
- Thượng đế vốn ban tặng cho chúng ta sinh mệnh vui vẻ, trao cho chúng ta tài hoa để giành được thành công, bạn lại vì nhút nhát mà làm cho mình buồn khổ, đứng trước sự nghiệp có thể giành được thành công lại giẫm chân tại chỗ, thật là rất đáng buồn.
Tôi có quen một anh sinh viên tốt nghiệp khoa ngoại ngữ trường đại học Nam Khai, vì đơn vị kinh tế nơi anh được phân đến làm ăn hiệu ích kém, với sự tài trợ của người khác, năm 1985 bắt đầu tập thể bao thầu một cửa hàng sách. Cửa hàng của anh ta nằm ở vị trí tốt nhất của cơ quan phát hành sách báo ở Trường Sa, tất cả mọi cửa hàng sách ở đó, không kể là cá thể hay tập thể đều phát tài, phần nhiều đều có vài chục vạn đến hàng triệu đồng. Chỉ có anh ta là đáng thương, tám năm trời tích lũy còn chưa đầy bốn vạn đồng.

Nghiên cứu nguyên nhân của nó, chỉ vì tâm tính anh ta nhút nhát bỏ phí cả các cơ hội phát tài từ đợt này đến đợt khác. Mỗi lần phát hành anh ta không có nắm đến nơi đến chốn mười phần chắc chín nên anh ta không dám đầu tư vào. Đối với những sách bao hết cả in cả phát hành, anh ta nhất định bắt tác giả có chắc chắn tự bán được 1 vạn cuốn, hơn nữa sau khi giao nạp trước một nửa tiền anh ta mới dám tiếp nhận. Mà chỉ dám nhờ Tân Hoa thư điếm thay anh ta trưng cầu người đặt. Kết quả là tác giả nói chung không muốn hợp tác với anh ta, số lượng đặt thông qua Tân Hoa thư điếm trưng cầu người đặt phần lớn ít đến mức đáng thương. Mỗi lần anh ta chỉ có thể kiếm được một khoản hơi dư một chút thôi.

Loại người này đương nhiên không thể phá sản, có lẽ dựa vào vận may có thể giữ được cuộc sống ấm no nhưng anh ta vĩnh viễn chỉ có thể duy trì được ở mức ấm no. Đến ngưỡng cửa của gia đình trung lưu, anh ta còn không thể bước vào, nói gì đến việc tiến thẳng đến giàu có.

Bi kịch của đời người không ở chỗ bạn rơi vào cảnh ngộ nào, mà ở chỗ bạn mãi mãi đều nằm ở cảnh ngộ này. Còn tâm lý nhút nhát lại đính chặt bạn ở một vị trí, làm cho bạn vĩnh viễn không vượt khỏi mình, cũng vĩnh viễn không dám vượt khỏi người khác.

Nói chung các nhà tâm lý học cho rằng, tâm tính nhút nhát phần nhiều hình thành ở thời kỳ thơ ấu vô tri, mà phần nhiều là do sự dạy dỗ không tốt của những người cha mẹ vô tri (nhất là những người cha mẹ tâm tính nhút nhát) gây nên.

Cha mẹ tâm tính nhút nhát luôn luôn sợ con mình xẩy ra chuyện, sợ bị đánh bị thương, ngã bị thương, va chạm xe cộ, thế là đem nhốt chặt nó ở trong nhà, không cho tiếp xúc với trẻ con khác, không cho nó hành động một mình. Mà còn thỉnh thoảng truyền bá, nhồi sọ nó một loạt lý thuyết khủng bố.

Quỷ đến kia, mau nín ngay!

Con không nên chạy đến nơi khác, ở đó có bọn buôn người sẽ bắt con cuỗm đi! Như thế thì con sẽ chẳng còn gặp cha mẹ nữa!

Không nên chơi gậy gộc, như thế có thể chọc mù mắt!

Con không nhắm mắt lại để ngủ tốt, sẽ có ma quỷ đến bóp mũi con đấy!

Khi bạn dùng hết mọi tâm trí để bảo hộ con cái, dậy dỗ con cái như thế, lại vẫn không biết bạn đang bóp chết tính cách bẩm sinh tốt đẹp của trẻ con. Mặc dù khi nó lớn lên có thể không tin ma quỷ, nhưng ở nơi sâu kín của tâm linh của nó đã gieo hạt giống của cá tính không tốt như nhút nhát, khiếp sợ. Bạn không những đã phạm một sai lầm, mà còn làm việc trái đạo đức nữa. Để cho con cái của bạn có được thể xác và tâm hồn lành mạnh, trước hết cần phải khắc phục tâm lý nhút nhát của mình, bạn có thể cho con cái thời gian chơi tự do, để cho nó đi nô đùa tranh đấu với người lân cận. Giáo sư tâm lý

trẻ con nổi tiếng người Nhật Bản Takano Kyozyun, trong sách ?Tâm lý học nhi đồng? của mình thậm chí đã chỉ ra: "Ở THỜI KỲ trẻ con lớn lên, đánh nhau là việc không thể thiếu để phát triển tính xã hội". "Khả năng bản ngã của nhi đồng, có thể nói là dựa vào đánh nhau để phát triển nên".
Tâm lý nhút nhát một khi hình thành một khí phách tâm lý và đã thẩm thấu vào một quan niệm nhân sinh, lại muốn đi khắc phục nó, đương nhiên là vô cùng khó khăn, muốn dũng cảm chiến thắng, bản thân bạn cần phải rèn luyện tâm tính một cách tự giác lâu dài. Nhưng chỉ cần bạn nhận thức được như thế nào là nhút nhát, và có nguyện vọng hiệu chỉnh mạnh mẽ, có lòng tin và nghị lực, vứt bỏ khiếm khuyết của tính cách này, bạn sẽ có thể dần dần trở nên dũng cảm hơn, kiên cường hơn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn an
48- Khoảnh khắc sinh ra tâm lý ỷ lại

**"Họ làm cho bạn không thể phát triển và trưởng thành một cách lành mạnh - Tổn thất của đời người còn có gì bi thảm hơn việc này nữa"*
** Cái đáng ỷ lại nhất trên đời chính là mình, là năng lực tự dựa vào mình tự cứu giúp.*
Tâm lý ỷ lại, lại là một nhược điểm của tính người.
Khi nhỏ cha mẹ bao biện quá nhiều, không được hành động độc lập, tự đưa ra chủ trương, ăn cơm, mặc quần áo và thức dậy hàng ngày không tự mình xử lý lấy tương đối sớm mà bắt người khác hầu hạ, tóm lại là chỉ xoay vòng quanh váy mẹ, không dám xa rời nửa bước, thế là trực tiếp hình thành tâm lý ỷ lại.
Ngoài ra sự dựa dẫm cha mẹ cho bạn quá nhiều, bạn hầu như không cần cố gắng phấn đấu cũng có thể sống được, đây càng là nguyên nhân quan trọng hình thành tâm lý ỷ lại, không thể độc lập tự dựa vào mình, không thể phát triển một cách lành mạnh.
Chính vì thế, nếu như bạn nhận được chỗ dựa của cha mẹ quá nhiều, cha mẹ của bạn không phải là yêu bạn, mà là đã hại bạn. Họ làm cho bạn không thể phát triển và trưởng thành một cách lành mạnh - Tổn thất của đời người còn có gì bi thảm hơn việc này nữa?
Bạn gặp việc đầu tiên nghĩ đến người khác, theo đuổi người khác, cầu mong người khác giúp, người ta nói sao mình nói vậy, nhắm mắt theo đuôi, không có lòng tự dựa vào mình, không dám tin tưởng mình, không dám đưa ra chủ trương, không thể tự mình quyết đoán, trong gia đình ỷ lại vào cha mẹ, vợ, sợ vợ đi vắng; ở bên ngoài thì dựa vào đồng nghiệp, dựa vào cấp trên, chính là không để cho mình sáng tạo, không dám biểu hiện mình, sợ làm một mình. Ở đây đều có nghĩa là nhân cách của bạn chưa chín chắn, chưa hoàn toàn, bạn vẫn còn dừng lại ở giai đoạn thời thơ ấu. Bởi vì bạn ở giai đoạn thơ ấu chưa hình thành nhân cách độc lập, do đó về sau không có cách nào được phát triển hoàn hảo.
Bạn thật là sống uổng phí trên thế giới này. Thế giới này không có bạn tốt hơn là có bạn. Bạn khắp mọi nơi đều ỷ lại vào người khác, đã tiêu phí một cách uổng phí thế giới này, không có sáng tạo và cống hiến cho thế giới này. Bạn không thể độc lập làm nên bất cứ sự việc nào, bạn càng không thể bàn đến việc điều khiển và nắm chắc vận mệnh của mình, mà vận mệnh của bạn chỉ có bị người khác điều khiển. Nếu như bạn có giá trị, người ta sẽ có thể lợi dụng bạn. Nếu như giá trị của bạn đã mất hết, hoặc đã từng bị lợi dụng,

người ta có thể quăng bỏ bạn, làm cho bạn đứng ra một bên. Chỉ vì bạn quá ươn hèn không có năng lực, chỉ vì trong đầu óc của bạn chỉ có thể tin tưởng người khác, không dám tin vào mình, càng không dám tin thắng người khác. Bạn sẽ là một người đáng thương hại. Ở GIỮA BỐN bức tường, không được tín nhiệm, không được hoan nghênh, bị người khác khinh bỉ là kết quả tất nhiên của bạn. Thậm chí bạn không phải là một người hoàn toàn, một người khỏe mạnh. Abraham Maslow cho rằng một trong những đặc trưng của người khỏe mạnh hoàn toàn là: tính tự chủ và tính độc lập đầy đủ.
Nếu như bạn sống như thế một đời, thực tế quá đáng tiếc, quá đau buồn. Cho dù bạn theo với người khác từng giành được thành công, từng có được cái gì đó, từng chiếm cứ được cái gì đó, trên thực tế bạn vẫn không có một cái gì. Bởi vì bạn dựa dẫm vào người khác mà thành công, về thực chất đó là thành công của người khác, bạn vẫn là một người thất bại. Về vật chất từng có được, từng chiếm cứ được, nhưng bù lại không nổi sự trống rỗng của tinh thần và sự phờ phạc uể oải.
Như thế, khi bạn tạm biệt thế giới này, bạn quay đầu lại nhìn một đời trống rỗng của mình, chỉ có hối hận, người ta không thể tưới xuống phần mộ của bạn những giọt nước mắt nóng hổi. Người ta có thể nói: trên đời đã bớt đi được một đồ vô dụng.
Nếu như hiện tại bạn vẫn còn trai trẻ, đã tỉnh ngộ lại mãnh liệt, tự mình bắt đầu sống lại, không cam chịu cuộc đời như thế. Thế thì hãy cất đầu lên, phát triển và rèn luyện mình. Người khác không phải mọc nhiều hơn bạn một chân, những việc người ta có thể làm nên, bạn cũng nhất định có thể làm nên.
Gặp công việc, bạn không nên chờ chủ ý của người khác hãy tự mình thiết kế, tự mình quyết đoán nhé!
Phát biểu ngôn luận, không nên phụ họa ý kiến của người khác, hãy biểu hiện sự phát hiện độc đáo của chính bạn nhé!
Không nên chạy theo mốt, không nên đuổi theo trào lưu, phải có dũng khí lãnh đạo trào lưu. Không nên nhìn người khác ăn mặc ra sao, đi đường ra sao, cần phải có cách ăn mặc của mình, có tư thế và cảm giác của mình.
Khó khăn ở phía trước, không nên chờ đợi người khác viện trợ, tự mình tìm biện pháp khắc phục nó, vượt lên.
Cố ý định mình vào một tình cảnh tuyệt vọng cô lập không ai viện trợ, thử nghiệm tài năng điều khiển vận mệnh của mình.
- Phát triển phẩm cách tự dựa vào mình, tự giúp mình, thực hiện bản năng tự ngã.
Những cái đáng ỷ lại nhất trên đời không phải là cha mẹ anh em, không phải là bạn bè thân thích, không phải là người yêu, bạn đời, không phải là tiền bạc, thế lực và địa vị, không phải là thượng đế, không phải là tất cả của thế

giới bên ngoài.
Cái đáng ỷ lại nhất trên đời chính là mình, là năng lực tự dựa vào mình, tự cứu giúp.
Một danh nhân đã nói :"Tự dựa vào mình" là chỗ đáng dựa nhất so với sự viện trợ của bạn bè, tiền bạc, thế lực và mọi thứ ở bên ngoài. Nó có thể loại bỏ được trở ngại, khắc phục được khó khăn, nó có thể làm cho mọi thứ mạo hiểm và phát minh đạt tới thành công, so với bất cứ cái gì cũng đều nhiều hơn?.
Khi bạn bỗng một ngày nào đó vứt bỏ ý nghĩ ỷ lại vào người khác, quyết tâm vươn lên một cách kiên cường, tự mình giúp mình mạnh lên, thì bắt đầu từ lúc này bạn đã bước lên con đường thành công. Chính là ngoan cường dấn lên phía trước như thế, khó khăn đến mấy cũng không sờn, bạn sẽ kinh ngạc phát hiện ra mình về nhiều mặt đều không hề thua kém những thần tượng mà mới đầu bạn thường sùng bái. Bạn sẽ thực hiện được những kỳ tích bạn nằm mơ cũng không được.
Đương nhiên, nếu như bạn đã quen với việc ỷ lại người khác, nhẹ nhàng đi mất mấy chục năm, trước mắt bạn muốn đột nhiên chuyển đổi phương thức, tất cả dựa vào chính mình, tất cả đều bắt đầu lại từ đầu có thể cần một quá trình từ từ thích nghi. Nhưng bất kể xuất hiện cảnh ngộ khó khăn và khó xử ra sao, bạn đều cần phải mang theo niềm tin kiên cường mà vui vẻ: bạn cần phải phát hiện mình, tìm được mình. Bạn cũng không thể lại để người khác dắt đi đường, cũng không thể lại bị xã hội nhấn chìm. Bất kể làm việc gì, bạn đều không nên nghĩ mình có thể thất bại, không nên canh cánh bên lòng mình thất bại, bạn phải tự tin, cuối cùng chắc chắn có thể thành công.
Chỉ có trong quá trình bạn không ngừng tự thực hiện, giành được thành công này đến thành công khác, bạn mới có thể cảm thấy mình lúc này mới vứt bỏ được tâm lý ỷ lại, tạm biệt dần độn, vượt lên giai đoạn không thành thục, không hoàn chỉnh, hướng về sáng tạo và tốt đẹp, trở thành một người hoàn thiện chân chính, có "cuộc đời tốt đẹp".

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
49- Khoảnh khắc xuất hiện hành vi tự tư tự lợi

** Mục tiêu của xã hội hiện đại là người người thường yêu nhau, mọi người giúp đỡ lẫn nhau mà không phải là người người? giờ trò xấu xa, làm tổn hại lẫn nhau.*

Tục ngữ Anh có câu:

"Đốt nhà người khác để luộc một quả trứng của mình", đã vạch trần một cách hình tượng hành vi của những người tự tư.

Người tự tư tự lợi đều lấy việc làm tổn hại lợi ích chung, tổn hại lợi ích người khác để béo mình. Dùng các thủ đoạn tham ô dùng vào việc khác hoặc trực tiếp lấy trộm đem tài sản chung hoặc của người khác biến thành tài sản của mình.

Nếu bạn là một người như thế, tâm linh của bạn tất nhiên là bỉ ổi, bẩn thỉu, linh hồn của bạn là không thể yên ổn, đời người của bạn sẽ là cuộc đời bỉ ổi. Khi bạn làm tổn hại chung, làm tổn hại người khác để làm béo mình, chỉ là về của cải vật chất, cái vỏ bề ngoài cuộc đời của bạn, tạm thời ?béo? mình, tạm thời được một chút gì đó, còn cái bạn mất đi lại là nhân cách, là tâm linh bên trong của bạn. Từ đó bạn đã mất đi tâm linh trong sạch và đẹp đẽ, bạn đã từ chỗ cuộc đời vốn tốt đẹp trượt ngã vào một đống rác rưởi. Bạn sẽ thỉnh thoảng ngửi thấy mùi hôi thối phát ra từ nơi sâu thẳm? của linh hồn bạn. Đây là tổn thất có tính căn bản của bạn, tổn thất vĩnh viễn không thể đổi lại được. Mặc dù về sau bạn giác ngộ đến mức không làm tổn hại của công, tổn hại người khác để béo mình nữa, nhưng những vết dơ bẩn còn vấy lại trong tâm linh kia vẫn là vĩnh viễn không xóa hết, nó sẽ theo đuổi suốt đời bạn. Xem ra bạn rốt cuộc được chẳng bù mất.

Bởi vì bạn không thể phủ nhận được sự tồn tại có tính căn bản của người phải là người không phải là sự tồn tại của đống thịt này, của cái vỏ bề ngoài của thân thể này, mà là sự tồn tại của tinh thần, đức hạnh, nhân cách của người phải là người. Rút đi cái sau thì người cũng sẽ chẳng có gì khác biệt lắm so với động vật bình thường.

Chính vì thế việc tính toán và muốn chơi kiểu khôn vặt của người tự tư đến cùng vẫn là bỉ ổi và ngu muội.

Francis Bacon, trong luận văn ?Bàn về tự tư? này đã chế giễu chua chát và phê phán đối với cái ?thông minh? của kẻ tự tư, ông viết:

"Con kiến, con động vật nhỏ bé này thay mình tính toán là rất ranh mãnh, nhưng đối với một vườn hoa, nó lại là một loại sinh vật rất có hại. Người tự

tư cũng giống như con kiến, nhưng cái nguy hại của họ là đối với xã hội". Cái khôn vặt kiểu hại người béo mình của người tự tư là một loại khôn bỉ ổi. Là ?kiểu thông minh của chuột? đào bới thành hang thành hốc ở trong nhà, mà trước khi nhà sập thì đã nhanh chóng dọn đi nơi khác. Là ?kiểu thông minh của con cáo? lừa gấu đào hang cho nó, khi hang đào xong liền đuổi gấu đi; Là ?kiểu thông minh của cá sấu? khi sắp sửa nuốt mồi săn được lại giả vờ chảy nước mắt từ bi.

Đương nhiên, trong không gian và thời gian vô hạn, mỗi một người đều nằm trên một điểm ?có một không hai?, mà mỗi một người lại đều là một thế giới hoàn chỉnh. Quan tâm đến mình, phát triển mình, thực hiện bản ngã là sự theo đuổi của mỗi người, điều này không có gì không hợp lý, không có gì đáng phải bàn luận?.

Xan Mao nói rất đúng:"Trong cuộc sống của tôi, tôi là vai chính".

Trừ phi anh ta là bệnh thần kinh, không có ai không quan tâm đến mình, không mong muốn phát triển mình, thực hiện theo đuổi của mình.

Quan tâm đến mình, phát triển mình, thực hiện một cách bình thường, ai ai cũng đều tự trân trọng, tự thích thú và tự nâng niu. Vì thế, xã hội mới có thể tràn đầy sức sống hừng hực, tràn đầy lời nói tiếng cười tiếng hát.

Nhưng khi người tự tư tự lợi cũng lấy ?người không vì mình thì trời chu đất diệt? để tiến hành bào chữa cho hành vi tự tư của mình, anh ta sẽ là cực kỳ hoang đường. Cái ?vì mình? của anh ta là chỉ vì mình mà không chiếu cố đến người khác, vì lợi ích của mình mà tổn hại lợi ích chung và lợi ích của người khác. Sự khác biệt bản chất của hai cái này chính là tại đây.

Quan tâm mình phát triển mình, thực hiện mình của cái trước quyết không phải lấy tổn hại người khác làm tiền đề, trái lại mục đích cuối cùng hiệu quả cuộc đời thực tế của cái trước phải là vì người khác, vì đại đa số người, cái mà họ theo đuổi là một loại mô thức quan hệ nhân tế tốt đẹp ?mọi người vì mình, mình vì mọi người? này. Còn tiền đề của người tự tư tự lợi cực đoan là tổn hại chung, tổn hại người khác, là theo đuổi cái gọi là thường lệ ?mọi người vì mình, thượng đế vì mọi người đáng nguyền rủa này?. (Lời Lênin).

Nếu như bạn lấy tổn hại lợi ích chung hoặc lợi ích của người khác làm tiền đề để phát triển mình, thực hiện mình, thì bạn sẽ đứng vào hàng ngũ của những người tự tư.

Trong hoàn cảnh xã hội hiện tại của chúng ta, do thể chế chính trị và thể chế kinh tế chưa kiện toàn và tồn tại các tệ nạn, bọn đục khoét của công làm béo mình đa số là quan liêu hoặc những người trong tay có quyền lực và phương tiện nhất định. Họ lợi dụng chức quyền, phung phí lợi ích quốc gia, phung phí lợi ích công cộng, dùng để phát triển mình, thực hiện mục đích cá nhân của anh ta, thủ đoạn và kỹ xảo của nó lung tung bừa bãi không sao kể hết. Hoặc là ẩn náu trong bóng tối để thực hiện âm mưu ngụy kế, tham ô, đòi hối

lộ dùng vào việc khác v.v... hoặc trâng tráo, trắng trợn lấy hy sinh lợi ích công chúng để phát triển mình, dùng công quỹ để mua văn bằng cho mình v.v... Không từ một thủ đoạn nào, giở đủ mọi mánh khóe.
Đây là con mọt của xã hội, bạn không nên nhập vào hàng ngũ của những người này, bạn nên khinh thường họ.
Quả vậy, các nhà sinh vật học đều biết, gen củ động vật là riêng tư. Chúng cần phải riêng tư, bởi vì khi gen để giành được sự sinh tồn sẽ phát sinh cạnh tranh một mất một còn trực tiếp với gen đồng vị của nó, chỉ có đánh bại đối thủ, hy sinh gen đồng vị mới có quyền tự mình sinh tồn. Con người được phát triển hình thành từ di truyền gen, tự tư của con người đại thể được bắt nguồn từ đấy.
Nếu như bạn lấy tính hợp lý tự tư tự lợi của luận chứng này, bạn cũng là hoang đường.
Bạn nên biết rằng, con người không chỉ là một động vật tự nhiên phát triển hình thành từ di truyền gen, con người càng là một động vật văn hóa có tính xã hội rộng rãi.
Mà "văn hóa không phải là thông qua di truyền gen, nó thông qua việc học tập từ người khác mà giành được... Xét từ trên ý nghĩa nào đó, trong tiến hóa của loài người, gen của loài người đã vứt bỏ vị trí hàng đầu của nó mà nhường chỗ cho cái hoàn toàn mới, phi sinh vật học, hoặc gọi là lực lượng siêu cơ thể, đó chính là văn hóa". (Dubuzanski "Nhân loại trong tiến hóa").
Nếu như bạn chỉ lấy gen cần phải riêng tư mà yên tâm yên chí tự tư tự lợi, mà vứt bỏ văn hóa, lực lượng hoàn toàn mới, phi sinh vật học này, bạn sẽ đem bộ phận quan trọng hơn của mình - máu thịt của bạn, từ thân thể của bạn cắt bỏ đi, cái còn dư lại chỉ là một bộ xương, bạn sẽ trở nên không có sức mạnh của con người nữa. Dù cho máu thịt vẫn bám trên thân thể của bạn, cả con người kia của bạn không có gì khác biệt với động vật bình thường nữa.
Đành rằng bạn không muốn đem mình hạ xuống đến tầng thứ của động vật bình thường, không muốn vứt bỏ vẻ tôn nghiêm của con người, không thiếu bất cứ một khoản nội dung nào của khái niệm con người, bạn sẽ cần tôn trọng đạo đức chung của xã hội, tôn trọng quy phạm của văn hóa. Có lẽ yêu cầu bạn thực hiện ?không hề lợi cho mình chỉ lợi cho người? thì quá trừu tượng trống rỗng, không hợp thực tế, khó làm được. Nhưng mỗi một người, bất kể là người thuộc môi trường văn hóa phương Đông hay là người thuộc môi trường văn hóa phương Tây, cũng bất kể là người thuộc nước xã hội chủ nghĩa hay là người thuộc nước tư bản chủ nghĩa mọi người đều phải chú trọng đạo đức chung đặt lợi ích của công chúng, lợi ích của đại chúng lên trên.
Bất kể là xã hội nào, quốc gia nào, tất cả những kẻ tổn hại của công làm béo

mình đều là bỉ ổi, đều chịu sự khiển trách của xã hội, nhận sự khinh thường của công chúng.
Mục tiêu của xã hội hiện đại là người người yêu thương nhau, mọi người giúp đỡ lẫn nhau, mà không phải là người người giở trò xấu xa, làm tổn hại lẫn nhau.
Xã hội người người yêu thương nhau, mọi người giúp đỡ nhau là một xã hội tốt đẹp, lý tưởng.
Một xã hội người người giở trò xấu, làm hại lẫn nhau là một xã hội hỗn loạn không thể tưởng tượng được. Xã hội này không thể tồn tại lâu dài được.
Da đã không còn, lông còn bám vào đâu? Một xã hội hỗn loạn vô cùng, đâu còn có an ninh và hạnh phúc của cá nhân?

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

50- Khoảnh khắc theo đòi ăn chơi kịp thời

** Sinh mệnh của chúng ta từ lúc đến với nhân gian, từng giờ từng phút đều hướng tới tương lai.*
** Một sinh mệnh không có sức sống, không có mong chờ chẳng phải là một xác chết ư?*
Theo đòi ăn chơi kịp thời và muốn thành công và có lợi ngay đã nói đến ở trước đều mắc bệnh cận thị. Trong mắt cận thị của người trước chỉ nhìn thấy hai chữ vụ lợi không nhìn thấy những cái khác của đời người. Còn mắt cận thị của người loại này chỉ quan tâm đến sinh mệnh nằm ở dưới mắt, đối với sự sinh tồn của sinh mệnh vừa thiếu lòng tin vào tương lai, vừa phát sinh những hiểu lầm và xuyên tạc sâu sắc.
Nếu bạn theo đòi ăn chơi kịp thời, tất nhiên trong lòng không có chí lớn, khi được nhởn nhơ cứ nhởn nho. Nào là lý tưởng của đời người, tiền đồ của đất nước, tương lai của nhân loại ở bạn xem ra đều chỉ là một số từ chập chờn hư ảo như có như không, cảm thấy những thứ đó đối với cuộc đời của bạn chẳng có ý nghĩa.
Vì vậy, bạn thường dùng câu "trong số mệnh gặp thời thì cuối cùng vẫn có, trong số mệnh không gặp thời thì có cầu nhiều cũng bằng không" để tự an ủi. Ôm ấp tâm trạng đành chịu vậy, dựa vào điều khiển của thượng đế, dựa vào sự đùa giỡn của vận mệnh, bạn giống như một chiếc thuyền con giữa đại dương, bạn? thậm chí còn vứt cả mái chèo xuống biển. Dựa vào sự trôi nổi lênh đênh, bất kể các hướng đông tây nam bắc, không có hy vọng đến bến bờ.
Có khi bạn cũng còn muốn cầu may, ảo tưởng thánh thần của vận mệnh sẽ dắt dẫn bạn đến thiên đường, ban tặng cho bạn niềm vui và hạnh phúc.
Bạn theo đuổi "hôm nay có rượu hãy nên say, bất biết ngày mai vui hoặc sầu".
Bạn thường ngâm vịnh: "Đời người đắc ý phải nên vui, chớ để chén vàng mãi ngắm trăng".
Bạn cũng thường hát: "Có hoa được hái thì nên hái, chớ để hết hoa phải hái cành".
Quan niệm thời gian của bạn là một quan niệm chỉ biết cái gần trước mắt cực kỳ thô thiển và nguyên sơ. Bạn chỉ có thể biết một chút thời gian trước mắt có liên quan với môi trường sinh tồn trực tiếp với bạn. Một khi vượt quá giới hạn này, bạn sẽ không có khả năng, không có cách nào nhận ra. Bạn

nhìn thấy mặt trời mới có thể biết đến lúc này là ban ngày, bạn thật không thể nghĩ ra mặt trời ngày sẽ mọc lên bình thường, ngày mai lại sẽ có một ban ngày.
Thế là nhận thức của bạn đối với tất cả mọi sự vật trên đời cũng là thô thiển và nguyên sơ như thế: bạn chỉ có thể thừa nhận những cái lúc đó bạn nhìn thấy và sờ thấy, mà không dám thừa nhận những cái sau đó mà bạn tạm thời còn chưa nhìn thấy và sờ thấy.
Thế là bạn chỉ theo đuổi một đồng bạc nắm trong tay bạn lúc đó, bởi vì nó là nhìn thấy và sờ thấy. Bạn nắm chặt lấy nó trong tay và đút vào trong túi áo. Chỉ sợ nó bay mất. Còn bạn không dám tin đồng bạc này đưa vào thị trường kinh doanh ngày nay có thể trở thành mười đồng của ngày mai, hai mươi đồng của ngày kia. Bởi vì mười đồng của ngày mai, hai mươi đồng của ngày kia lúc này bạn không nhìn thấy, không sờ thấy. Cho nên, bạn bằng lòng vứt bỏ mười đồng của ngày mai, hai mươi đồng của ngày kia, mà nhất định phải đem tiêu một đồng này cho thật hết ngay hôm nay.
Người thích ăn chơi kịp thời có thể bằng lòng một cách tự giác vì vui thú lúc này mà phải trả ra sự đau khổ mãi mãi sau đó.
- Tôi có quen một cán bộ trợ lý nghiên cứu trẻ, ba năm trước anh ta có một gia đình hạnh phúc. Công tác trong một đơn vị nghiên cứu cấp tỉnh, là một người còn trẻ rất có tiền đồ phát triển, cấp trên cũng rất trọng dụng anh ta. Nhưng anh ta lại theo đuổi sự vui thú nhất thời, hầu như đã nửa công khai có quan hệ với mấy cô nhân viên tạm tuyển cùng đơn vị. Một bạn học thời đại học của anh ta hỏi anh ta vì sao như vậy? Anh ta có vẻ tự đắc trả lời:
"Đời người chẳng phải chính là mưu cầu vui thú không" "Tại sao phải vứt bỏ vui thú của hôm nay lại uổng công nghĩ đến nào là tiền đồ của ngày mai" Trời mà biết được ngày mai sẽ ra sao? Ngày mai, bạn là ai, tôi là ai, bạn ở đâu? Tôi ở đâu đều không thể trả lời rành mạch được"
Không lâu, sự việc này bị vợ biết được, vợ nói đến lãnh đạo của đơn vị anh ta, lãnh đạo bắt anh ta kiểm điểm và xử lý hành chính. Các cô nhân viên tạm tuyển thoát lui, còn vợ thì đề xuất ly hôn với anh ta.
Gia đình hạnh phúc bị phá vỡ, những ấn tượng tốt đẹp trong lòng đồng nghiệp và lãnh đạo ban đầu cũng bị phá vỡ. Từ đó, anh ta gục hẳn lâm vào cảnh lo buồn và đau khổ. Muốn chuyển đơn vị, nhấp nhỏm mấy lần đều chưa thành công. Ly hôn đã ba năm rồi, đến nay vẫn ở một mình.
Theo đuổi ăn chơi kịp thời đến mức cực độ, thậm chí có thể vì vui thú lúc này mà bất chấp cả chết chóc của cả sau này. Kẻ uống thuốc độc để giải khát là một điển hình. Mặc dù anh ta biết đó là thuốc độc sau khi uống vào sẽ giết chết sinh mệnh của anh ta, nhưng anh ta để giải trừ cơn khát trước mắt nên vẫn uống.
Những chuyện đời giống như thế chúng ta thường luôn có thể nghe thấy.

Xét đến cùng nhận thức của kẻ theo đuổi ăn chơi kịp thời đối với sinh mệnh là hoàn toàn sai lầm.
Sinh mệnh của chúng ta bắt đầu từ lúc đến với nhân gian, từng giờ từng phút đều luôn hướng về tương lai. Chỉ có tương lai mới tích tụ khả năng vô cùng đa dạng, tràn ngập những mê hoặc to lớn chúng ta có thể tưởng tượng và không tưởng tượng ra, tràn ngập hy vọng vô hạn.
- Có được khả năng vô cùng đa dạng, tồn tại sinh mệnh của chúng ta mới có ý nghĩa.
Chính là trên ý nghĩa này Heidegger nói: "Người với tư cách là người là ở tương lai, từng giờ từng phút đều là tương lai".
Song, một vấn đề khó, quan trọng, một nghịch luận to lớn lại xuất hiện trên sự tồn tại thời gian.
Lúc này là một giới hạn có thể chia cắt vô hạn, giống như điểm không có chiều dài, là một tồn tại căn bản hư vô. Nó vừa có tính chất luôn luôn hướng về tương lai, không ngừng đón nhận tương lai, lại có sự tồn tại luôn hướng về quá khứ, không ngừng trôi qua để biến thành quá khứ.
Cho nên, khi chúng ta luôn hướng về tương lai, thiết kế tương lai, sinh mệnh lúc này của chúng ta mới giàu sức sống, tràn đầy ý nghĩa.
Khi chúng ta không chú ý đến tương lai, không suy nghĩ cho tương lai, sinh mệnh lúc này của chúng ta sẽ trở nên tồn tại hư vô, trở thành sinh mệnh không có sức sống, không có mong đợi.
Một sinh mệnh không có sức sống, không có mong đợi chẳng phải là một xác chết đó sao?
Bạn không đếm xỉa đến tương lai, hòng nắm chắc lấy lúc này, tưởng là đã nắm chắc được lúc này, đang hưởng thụ lúc này, kỳ thực là một giấc mộng ảo tưởng. Bởi vì lúc này hoặc là lấy quá khứ làm điểm tựa không ngừng trôi đi biến thành quá khứ, hoặc là lấy tương lai làm điểm tựa không nhận đón nhận tương lai, mà lúc này cô lập là một thứ căn bản hư vô, cho nên trên thực tế bạn nắm không chắc lúc này, mà không phải là đang hưởng thụ lúc này. Bạn là đang vặn dây cót của sinh mệnh quay ngược hướng về quá khứ. Trên thực tế, bạn sống trong quá khứ! Quá khứ có nghĩa là đã chết. Cho nên nói bạn đã biến mình trở thành một xác chết rồi.
Chỉ có khi bạn nhận thức sinh mệnh như vậy, bạn mới có thể tỉnh ngộ, vừa khéo là kẻ theo đuổi hưởng lạc kịp thời đang sống trong hư vô, chỉ có đời người hướng về tương lai, mới là vững vàng chắc chắn, tràn ngập ý nghĩa.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

51- Khoảnh khắc bị phê bình khiển trách

** Phàm những lời phê bình chỉ trích bạn đều có giá trị chân chính đối với cuộc đời của bạn. Bạn không thể bỏ qua nó, cũng không thể vứt bỏ nó.*
** Sự trưởng thành sinh mệnh của bạn, sự chín chắn cá tính của bạn không thể tránh quá trình tiếp nhận phê bình chỉ trích mà đời người không thể vượt qua này.*

Đến với thế giới này, thể xác và tinh thần của chúng ta đều bắt đầu trưởng thành từ không hoàn hảo đạt đến hoàn hảo.

Cuộc đời của chúng ta đều là từ không hiểu biết đến có hiểu biết, từ hiểu biết quá ít đến hiểu biết tương đối nhiều. Sau khi có hiểu biết thì có đạo đức, từ đạo đức nhỏ đến có đạo đức lớn, từ đức hạnh giản đơn ấu trĩ đến thành thục và cao thượng. Sau khi có đức hạnh thì có ranh giới của cuộc đời, từ thô tục đến thanh cao. Nhân cách, lý tưởng, tinh thần, tình cảm v.v... của chúng ta, tất cả phàm có liên quan đến sự sinh tồn làm người của chúng ta đều là một quá trình tuần tự tiệm tiến, thực hiện dần từng bước.

Sinh mệnh là một quá trình. Chúng ta không thể vượt qua quá trình chạy thẳng đến kết quả.

Chúng ta rốt cuộc trở thành một người ra sao, trước tiên quyết định bởi việc tự rèn luyện của chúng ta trong quá trình này; thứ hai là quyết định bởi ảnh hưởng của các yếu tố thật giả, thiện ác và tốt xấu của bên ngoài trong quá trình này đối với chúng ta.

Mặc dù có thể chia ra hai lớp trong và ngoài như thế, nhưng thật ra xét đến cùng vẫn là ở bản thân chúng ta. Đối với các yếu tố thật giả, thiện ác, tốt xấu của bên ngoài phân biệt ra sao, đối xử như thế nào, cuối cùng do chính chúng ta quyết định.

Trong đó, đối xử với việc phê bình chỉ trích của người khác ra sao, cũng lại là một vấn đề phân biệt và đối xử với các yếu tố thật giả, thiện ác và tốt xấu của bên ngoài ra sao.

Người bình thường chúng ta đều thường thích nghe lời tốt đẹp, nghe lời biểu dương, nghe lời nịnh, nghe lời tôn trọng, nghe lời tâng bốc, nghe lời đề cao. Nghe những lời này, bất kể là nghe được trước mặt hay là nghe được ở sau lưng, bất kể những lời này là thật hay giả, bất kể người nói những lời này là thành tâm thành ý hay là giả ơn giả nghĩa hoặc ác ý, đều thích nghe. Cũng bất kể anh ta là người phát ra trực tiếp hay người truyền lại những lời này, bạn đều thích anh ta, luôn cảm thấy thuận tai, trong lòng nhẹ nhõm, ngọt

ngào.
Ngược lại, người thường luôn không thích nghe những lời phê bình chỉ trích, ghét nghe những lời làm cho mình không vừa lòng, ghét nghe những lời chỉ ra những sai lầm thiếu sót của mình. Bất kể những lời này là nghe được trước mặt hay là nghe được ở sau lưng, bất kể những lời này là thật hay giả, bất kể những người nói những lời này là thành tâm thành ý hay là chủ ý hãm hại, đều ghét bỏ, đều không muốn nghe thấy. Nếu anh ta là người trực tiếp nói ra những lời này, bạn có thể ghét anh ta, hận anh ta, thậm chí có thể căm ghét anh ta một đời. Nếu như anh ta là người truyền lại những lời này, bạn cũng có thể ghét anh ta, hận anh ta, cho rằng anh ta là người tán thành những lời này. Nghe đến những lời này luôn cảm thấy trái tai, trong lòng không vui và buồn phiền.
Lại không biết đây chính là một sai lầm người thường phạm phải, là một loại tâm lý yếu đuối hoặc không có sáng suốt tự biết mình hoặc là một sai lầm do theo đuổi hư vinh dẫn đến.
Nhược điểm của tính người quá nhiều. Sai lầm đời người thường mắc phải cũng không ít.
Bạn tưởng là hễ cứ là những lời nói tốt đẹp về bạn đều có thể có tác dụng tuyên dương và mở rộng ảnh hưởng tốt đẹp của bạn. Trên thực tế, kẻ ác không nói điều thiện, người thiện không nói điều ác. Bạn đừng nên quá tin tưởng giá trị của những lời nói đó, cũng đừng nên tưởng là hễ người nói điều tốt cho bạn đều là người thích bạn, tin tưởng bạn, sùng bái bạn. Những người lõi đời, cũng có khối người.
Tuân Tử nói: "Người a dua nịnh hót tôi, là kẻ thù có ý định muốn hại tôi".
Trương Hiếu Tường, người đời Tống trong sách ?Thủ hữu minh? có nói: Người thuận theo lời tôi nói là người hại tôi. Người dùng cách làm không chính đáng để lấy cảm tình thì quỷ thần dưới âm ty cũng sẽ trừng phạt anh ta.
Còn đối với tất cả những lời phê bình chỉ trích bạn chỉ cần anh ta không phải có hàm ý hãm hại, khinh miệt ác độc, bạn có thể trước hết nên thâu tóm tất cả. Bạn không phải so đo tính toán những lời phê bình chỉ trích này có phiến diện hay không, có chuẩn xác không, cũng không cần so đo tính toán người phê bình chỉ trích bạn dùng phương thức gì: trực tiếp hay gián tiếp, cứng rắn hay mềm dẻo, cá biệt hay đại chúng; cũng không cần phải so đo tính toán anh ta là bậc cha anh, phải vai cùng lứa hay bọn đàn em đàn cháu, tuổi tác so với bạn nhiều hơn hay ít hơn, bạn đều không phải để ý đến.
Bạn chỉ cần giữ một điều: phàm những lời phê bình chỉ trích bạn đều có giá trị chân chính đối với cuộc đời của bạn. Bạn không thể bỏ qua nó, cũng không thể vứt bỏ nó.

Nếu như bạn còn đang trẻ, những lời phê bình chỉ trích bạn càng có giá trị quan trọng hơn. Sự trưởng thành sinh mệnh của bạn, sự chín chắn cá tính của bạn, không thể tránh quá trình tiếp nhận phê bình chỉ trích mà đời người không thể vượt qua này.
Bạn chỉ có không ngừng tiếp nhận sự phê bình chỉ trích của người khác, mới có thể làm cho mình sáng mắt, không bị bưng bít.
Bạn đừng nên để ý đến những lời ấy, nghe không xuôi tai, nhận thì ngượng nghịu. Mọi người đều biết: trung ngôn nghịch nhĩ lợi ư hành (lời nói thẳng nghe không xuôi tai, nhưng có lợi cho công việc) và thuốc đắng dã tật.
?Tuân Tử. Tu Thân? nói: Phàm là người phê bình sai sót của tôi một cách thích hợp, đều là bậc thầy của tôi".
Phục tùng điều hay lẽ phải, vui vẻ tiếp nhận sự phê bình vừa là đạo đức cao thượng rộng rãi thoáng đãng, dũng cảm sửa chữa sai lầm của chúng ta, cũng là trí tuệ đối nhân xử thế của chúng ta.
Người thiếu trí tuệ thì không nghe khuyên can che giấu khuyết điểm, giấu lỗi sợ phê bình. Như vậy ai còn muốn phê bình chỉ trích anh ta nữa? Ai còn quan tâm đến sai sót của anh ta nữa? Chặn đứng đường phê bình, xem ra như bưng bít người khác nhưng kỳ thực là bưng bít mình. Vị hôn quân nổi tiếng trong lịch sử Trung Quốc - Chu Lệ Vương sai Vệ Vu theo dõi những người phê bình chỉ trích ông ta, bắt được thì chặt đầu. Người trong nước không dám nói điều gì, chỉ đành quắc mắt nhìn nhau. Ông ta tự cho là đắc ý, tưởng là đã quét sạch mọi lời ta thán của người mà không biết là như bịt dòng nước, một khi bị vỡ thì người chết càng nhiều. Bưng bít dư luận của người ta, thời gian càng lâu thì tai nạn hủy diệt sẽ có thể ập tới. Về sau, người trong nước nổi lên chống lại bắt Chu Lệ Vương đầy đến đất Trệ (1) để cho ông ta chết ở đó.
Trong lịch sử, thường những bậc quân vương dũng cảm nhận sự can gián, có thể lắng nghe ý kiến phê bình của kẻ bày tôi, phần nhiều chính trị tương đối trong sáng, mà chính tích hiển hách. Lý Thế Dân là một trong những người ấy. Ông đã từng khuyến khích bày tôi hấp thu những bài học diệt vong của các triều đại trước, trực tiếp can gián đối với ông, ông nói:
?Người ta muốn tự nhìn thấy hình dáng của mình, cần phải nhờ gương sáng, vua muốn biết sai sót của mình cần phải trông mong ở những kẻ trung thần. Nếu như ông vua ấy từ chối việc can gián của bày tôi hiền, thì bầy tôi sẽ a dua thuận theo ý chỉ, vua đành mất nước. còn bày tôi há có thể bảo toàn! Ví như bọn Ngu Thế Cơ xiểm nịnh Dạng đế để bảo toàn phú quý, Dạng đế đã bị giết, bọn Thế Cơ cũng bị chém. Các khanh nên lấy đó làm răn, việc có được mất, chớ nên tiếc nói hết lời?.
Do Lý Thế Dân dũng cảm nhận can gián, nên trong cả một khoảng thời gian rất dài có thể giữ được đầu óc tỉnh táo, trong thời gian tại ngôi đã giành được

thành công trị vì đất nước rất lớn.
Mỗi chúng ta nếu hoan nghênh sự phê bình của người khác thì người khác vui lòng hướng dẫn bạn, chỉ ra chỗ đúng sai cho bạn, chỉ có lợi nhiều mà không có chút hại gì đối với bạn.
Nếu bạn còn đang trẻ, hãy dũng cảm tiếp nhận phê bình chỉ trích, có thể bù đắp lại những khiếm khuyết của bạn như: tiếp xúc với đời còn nông cạn, kinh nghiệm không đủ, thích xốc nổi bộp chộp, ít suy nghĩ sâu xa.
Nếu bạn đã đến tuổi trung niên, dũng cảm nhận sự phê bình, chỉ trích có thể tưới thêm vào một giọt nước mát trong lành vào thời bạn đang được gió xuân đắc ý, thời cực thịnh của ngọn lửa đang vượng. Nếu như bạn quá nóng hãy để cho bạn lạnh bớt đi một chút; nếu bạn quá lạnh hãy để cho bạn nóng lên một chút.
Nếu bạn tuổi đã xế thu, vẫn có thể dùng cảm tiếp nhận phê bình, để làm cho bạn giảm bớt một số nhược điểm tự cho mình là đúng, tiếp xúc nhiều không khí mới mẻ trong lành, từ đó mà có thể làm trẻ hơn được
một chút.

Dịch giả: Nguyễn An

52- Khoảnh khắc gặp bất hạnh ngoài ý muốn

Phần V - Chạy thuyền ngược dòng

** Rơi vào chỗ chết mà sau lại sống, đặt vào bước đường cùng mà sau vẫn tồn tại. Khi gặp bất hạnh, có lẽ chính là ngày bạn bắt đầu vận may.*
** Chỉ cần bạn không ngã xuống, vận rủi hoàn toàn có thể mang đến cho bạn vận may ngoài ý muốn cũng giống như vận rủi.*
Những việc hoặc là người bị hại vì tai nạn giao thông, hoặc mắc phải tật bệnh cực kỳ đau khổ, hoặc gặp hỏa tai, bị trộm cướp v.v... đều là những sự kiện bất hạnh trong quá trình của cuộc đời.
Đời người quả thực có rất nhiều, rất nhiều nỗi gian truân và trắc trở, trong một đời hầu như mỗi người đều có thể gặp những bất hạnh ngoài ý muốn ở mức độ lớn nhỏ khác nhau.
- Điều đó không có gì đáng kinh ngạc, càng không có gì đáng bi quan. Thượng đế chính là lấy những gian truân vất vả thậm chí cả bất hạnh để rèn luyện phẩm cách của chúng ta, làm cho chúng ta trở nên kiên cường vô cùng. Khi nỗi bất hạnh ngoài ý muốn giáng xuống đầu bạn, bạn nhận thức nó và xử lý nó ra sao?
Bất hạnh đành là đã xảy ra, đi theo con đường nào hoàn toàn do sự lý giải của bạn đối với bất hạnh, sự lý giải đối với bất hạnh và quan hệ đời người, là ở chỗ bạn có ý chí và tinh thần như thế nào.
Mà lúc ban đầu, sinh mệnh của bạn vận động ra sao lại không chỉ là việc thuộc phía tình nguyện của bạn. Sinh mệnh của bạn từng giờ từng phút vừa thuộc về chính bạn, do bản thân bạn thừa nhận và điều khiển, đồng thời lại thuộc về thế giới bên ngoài - thuộc về người khác, thuộc về xã hội, thuộc về tự nhiên. Bởi vì bạn sinh tồn một cách tất nhiên trong thế giới bên ngoài, giao tiếp với người khác, xã hội và tự nhiên. Thế giới bên ngoài phát sinh liên hệ và bất hòa với sự vận động sinh mệnh của bạn như thế nào, tác dụng với sinh mệnh của bạn ra sao, bạn sẽ nhận được ảnh hưởng của thế giới bên ngoài như thế nào tất cả mọi việc này không thể hoàn toàn do bản thân bạn. Thế giới bên ngoài đến với sinh mệnh của bạn bao hàm quy luật tất nhiên, cũng ẩn chứa tính khả năng đa dạng vô hạn. Thế giới bên ngoài đối với bạn cũng đa dạng vô hạn, hơi lệch khỏi bạn một chút đã không phải như thế này thì thành như thế kia. Chỉ có điều bản thân bạn mãi mãi đều chiếm vị trí quyết định chủ đạo, còn thế giới bên ngoài chỉ chiếm địa vị quan trọng thứ yếu.

Cho nên, tính ngẫu nhiên của vận động sinh mệnh cũng sẽ ẩn chứa trong quan hệ tất nhiên củ vận động sinh mệnh với thế giới bên ngoài.
Không nghi ngờ gì nữa, gặp bất hạnh là hiện tượng có tính ngẫu nhiên trong vận động sinh mệnh. Mà một khi hiện tượng ngẫu nhiên này xuất hiện, sau khi trở thành sự thật đã định, tính ngẫu nhiên lập tức trở thành tính tất nhiên. Bạn đã do ngã bị thương nên bị cưa? một chân, từ đó về sau bạn tất nhiên trở nên người tàn tật.
Bất kể bạn từ chối và không thể lý giải ra sao, cũng bất kể bạn bi quan như thế nào, dù thế nào bất hạnh đã thành sự thật, đây chính là vận mệnh của bạn.
Gặp bất hạnh ngoài ý muốn, trên thực chất là một trận thách thức của vận mệnh, không phải bạn chinh phục vận mệnh bất hạnh, chính là vận mệnh bất hạnh chinh phục bạn.
Sau khi vận mệnh đã chọn bạn như thế, bạn cũng chỉ có thể chọn lựa vận mệnh như thế!
Đừng nên bi thương, hãy lau khô nước mắt. Hãy dũng cảm đứng lên chống lại vận mệnh, biến đau thương thành sức mạnh, chuyển vận rủi thành vận may. Đây chính là thiết kế cuộc đời đẹp nhất của bạn.
Lúc này, mặc dù đã gặp bất hạnh, nhưng vận mệnh của bạn vẫn do bạn và thế giới bên ngoài cùng chung điều khiển. Tác dụng và ảnh hưởng chung của bạn và thế giới bên ngoài hình thành vận mệnh của bạn từ đó về sau.
Rơi vào chỗ chết mà sau lại sống, đặt vào bước đường cùng mà sau vẫn tồn tại. Khi gặp bất hạnh, có lẽ chính là ngày bạn bắt đầu vận may. Chỉ cần bạn không ngã xuống, vận rủi hoàn toàn có thể mang đến cho bạn vận may ngoài ý muốn giống như vận rủi.
Cales khi sinh ra đã gặp bất hạnh, hai mắt đều mù. Nhưng do lòng yêu quý và khuyến khích nhiệt tình của cha mẹ, do sự cố gắng không ngừng của bản thân, ông đã trở thành thiên tài đặc biệt làm cho mọi người phải kinh ngạc. Mặc dù hai mắt mù ông vẫn có thể cùng sinh hoạt và học tập giống như trẻ bình thường với thành tích học tập luôn đứng ở hàng đầu, đã giành được học vị Tiến sĩ vật lý, và ngày nay đã trở thành nhà khoa học xuất sắc của cơ quan hàng không vũ trụ Mỹ phụ trách thu thập về phương diện sinh vật vũ trụ bên ngoài.
Zhang Yong Jing (Trương? Vĩnh Cạnh) người huyện Yết Tây, tỉnh Quảng Đông, khi ông kinh doanh cửa hàng dược ở Hồng Kông đang buôn bán ngày càng hưng thịnh, tiền của tăng mạnh, danh dự lên cao, đang lúc mở rộng kinh doanh thì gặp một tai họa lớn, cửa hàng dược bị bọn cướp cướp sạch, tài sản tổn thất thảm hại và nặng nề. Lúc này, Trương Vĩnh Cạnh suýt nữa thì ngã gục không dậy nổi. Về sau được sự giúp đỡ của bạn bè, ông đã đứng dậy được. Vay mượn tiền, mua hàng chịu, bản thân gánh chịu hơn 40 vạn

đồng tiền nợ, bắt đầu kinh doanh trở lại. Hơn nữa sau khi bị tai họa, ông đã bộc lộ ra một chí lớn dạt dào và lòng nhiệt tình cháy bỏng làm cho bản thân ông và người khác đều kinh ngạc, các mưu lược kinh doanh đều vận dụng được rất tốt, không lâu đã trả hết mọi khoản nợ nần. Mười năm phấn đấu, Trương Vĩnh Cạnh đã lại dấn mình vào hàng những người cực giàu ở Hồng Kông, trở thành ?Vua dương sâm hoàn? nổi tiếng khắp năm châu bốn biển.
Điển hình hơn là bà Klasong - Akino. Sau khi chồng là ông Benigeno - Akino bị bắn chết, bà đã đứng lên từ biển máu của chồng, từ đau thương to lớn. Bà đã từ một tiểu thư quý tộc vốn thích yên tĩnh, hơi e lệ và ham sách vở, một bà nội trợ và một thiếu phụ hiền dịu bằng lòng núp ở trong nhà để đọc tiểu thuyết và xem truyền hình, không muốn hỏi han đến việc chính trị của chồng, một bước nhảy lên trở thành nữ tổng thống đầu tiên trong lịch sử Philippin, đã thổi lên một luồng bão táp trên toàn thế giới, lãnh đạo nhân dân Philippin trong nhiều phương diện như hòa giải mâu thuẫn dân tộc, làm sống lại nền kinh tế, khôi phục chế độ dân chủ, phát triển ngoại giao đều giành được thành tích làm mọi người phải chú ý, giành được sự khâm phục của nhiều người. Nếu không phải là tai nạn to lớn đó, nếu không phải là bà đã đứng lên từ tai nạn thảm khốc đó, thì bà Klasong - Akino sẽ không thể trở thành bà Klasong-Akino trong lòng mọi người.
Ở khoảnh khắc bạn gặp bất hạnh, hãy nghĩ đến những người này, hãy nghĩ đến hàng ngàn hàng vạn dũng sĩ đã đứng lên từ trong bất hạnh, bạn có thể giống như họ, hãy dũng cảm đón nhận thách thức của vận mệnh.
Bất kể là thiên tai hay nhân họa, chỉ cần bạn bóp chặt lấy cổ họng của vận mệnh, bạn vẫn cứ là bạn. Bất cứ bất hạnh nào, bất cứ tai nạn nào, bất cứ đả kích nào đều sẽ đành khuất phục trước bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

53- Khoảnh khắc đau ốm liên miên

** Danh ngôn của Roosevelt: Tôi không tin cái bệnh trẻ con này (bệnh tê liệt trẻ em) có thể đốn ngã một trang nam tử đường đường.*
** Y nghĩa của đời người chỉ có thể do ý chí của từng người tìm ra, rèn luyện ra.*
Mọi người đều biết, thể chất rắn rỏi mạnh khỏe, tinh lực hưng vượng tràn trề có ý nghĩa trọng đại biết mấy đối với thành tựu sự nghiệp của một người. Có danh nhân đã nói:
"Người có một phần bản lĩnh, thân thể cường tráng có thể thắng hơn người có mười phần bản lĩnh, thân thể yếu đuối nhiều tật bệnh".
Từ một khía cạnh nào đó để xét đương nhiên như thế.
Song, ở đây nói là ?có thể thắng hơn?, chứ không phải là chắc chắn thắng hơn.
Chúng ta cũng có thể nói như thế này:
Người có một phần bản lĩnh, thân thể cường tráng, không nhất định thắng hơn người có mười phần bản lĩnh thân thể yếu đuối nhiều bệnh tật.
Chúng ta cũng hoàn toàn có thể nói như thế này:
Người có mười phần bản lĩnh, thân thể yếu đuối nhiều bệnh tật, có thể thắng hơn người có một phần bản lĩnh, thân thể cường tráng.
Chúng ta thậm chí có thể nói như thế này:
Người chỉ có một phần bản lĩnh mà thân thể yếu đuối nhiều bệnh tật, có thể thắng người có mười phần bản lĩnh thân thể cường tráng.
Tại sao?
Ở đây ẩn náu một tiền đề quan trọng: ý chí của con người. Ý CHÍ BÁM dựa trong sinh mệnh một cách vô hình, trở thành sức mạnh to lớn khống chế thành BẠI SỰ NGHIỆP CỦA BẠN. Ý chí, thân thể và bản lĩnh cấu thành ba yếu tố lớn của sự thành bại của đời người.
Với điều kiện thân thể và bản lĩnh như nhau, người có chí kiên cường thắng hơn người có ý chí nhu nhược.
Với điều kiện ý chí và thân thể như nhau, người có bản lĩnh thắng hơn người có bản lĩnh nhỏ.
Với điều kiện ý chí và bản lĩnh như nhau, người có thân thể cường tráng thắng hơn người có thân thể yếu đuối nhiều bệnh tật.
Ý chí trong ba cái đó luôn luôn có vai trò quyết định chủ đạo.
Người có bản lĩnh nhỏ, ý chí kiên cường, có thể thắng hơn người có bản lĩnh

lớn, ý chí nhu nhược. Người thân thể yếu đuối bệnh tật nhiều, ý chí kiên cường có thể thắng hơn người thân thể cường tráng, ý chí nhu nhược.
Cho nên, chỉ cần bạn có ý chí kiên cường, cho dù bạn đau ốm liên miên, cho dù bạn bản lĩnh bình thường, bạn vẫn có thể trở thành kẻ mạnh của cuộc sống như thường, ôm ấp cuộc đời thành công. Vô số sinh mệnh kiểu Trương Hải Địch đều đã chứng thực lý lẽ này.
Nếu như bạn có ý chí kiên cường, mà lại có bản lĩnh xuất sắc, cho dù bạn đau ốm liên miên, bạn vẫn có thể làm nên sự nghiệp long trời lở đất như thường.
Helen Kelle sinh ra sau 19 tháng đã bị mù mắt, tai điếc và miệng câm đã dựa vào ý chí kiên cường của bà và tình yêu to lớn của những người xung quanh bà, 17 tuổi đã thi được vào trường Havard, đã học được 4? loại ngôn ngữ: Anh, Pháp, Latin và HyLạp, 14 tác phẩm nổi tiếng đã được dịch ra hơn 50 thứ tiếng vang dội toàn thế giới, được ca tụng là nhân vật kiệt xuất thế giới của thế kỷ 19 có thể ngang tầm với Napoleon.
Xuônkôpski thời thiếu niên bị sốt phát ban (scarlet fever) nên tai bị điếc, bị đuổi? khỏi trường, đã dùng ý chí và nghị lực phi thường, dựa vào thư viện tự học cuối cùng đã trở thành tài năng toán học thần kỳ, trong lĩnh vực khoa học vũ trụ đã giành được thành công to lớn, được gọi là ?cha đẻ của ngành vũ trụ? Liên Xô.
Trê-Khôp từ 28 tuổi đã bị bệnh tật xâu xé, đồng thời trong 16 năm vật lộn với bệnh tật đã viết ra hàng loạt truyện ngắn kiệt xuất nổi tiếng thế giới.
Heine trong 8 năm cuối cùng của cuộc đời, chân tay không thể cử động được, mắt cũng bị mờ đã ngoan cường nằm trong ?nấm mồ chăn đệm? ngâm bài thơ nổi tiếng toàn cầu.
Bethôven khi hai tai bị điếc, bệnh tật liên miên chịu hết nổi đau khổ giày vò, ý chí kiên cường của ông đã làm ông trở nên như một con sư tử dũng mãnh, đã sáng tác hàng loạt bản nhạc vĩ đại lừng danh toàn thế giới: "anh hùng", "vận mệnh", "điền viên", "Bản giao hưởng số 9".
Roosevelt sau khi bị viêm tủy sống không khuất phục bệnh tật, ông nói: "Tôi không tin cái bệnh trẻ con này (bệnh tê liệt trẻ em) có thể đốn ngã một trang nam tử đường đường". Cuối cùng ông đã vinh dự bước lên ngôi Tổng thống thứ 32, ngồi xe lăn vào Nhà trắng.
Ý chí tại sao lại thần kỳ như vậy?
Cái thân thể bằng xương bằng thịt chúng ta vốn chẳng có ý nghĩa gì đáng nói, mượn lời của Hồ Thích để bàn, nó chỉ là "một sự thật CỦA SINH VẬT HỌC". Ở đây, sự tồn tại của chúng ta và sự tồn tại của một con khỉ, một con ngựa vốn chẳng có khác biệt gì cả. Ý NGHĨA CỦA ĐỜI NGƯỜI CHỈ CÓ THỂ DO Ý CHÍ của từng người tìm ra, rèn luyện nên: cao thượng hay ti

tiện, trong sạch hay ô uế, tài cán hay vô dụng v.v... hoàn toàn dựa vào ý chí của chính chúng ta để quyết định. Anh ta đem cái đống thịt kia của anh ta đặt vào mục tiêu ăn uống chơi bời, ăn không ngồi rồi, đây chính là ý nghĩa cuộc đời của anh ta. Bạn vật lộn, phấn đấu, tranh giành làm kẻ mạnh của cuộc sống, đây sẽ thành ý nghĩa cuộc đời của bạn.
Cho nên Hồ Thích nói: "Sinh mệnh vốn không có ý nghĩa, bạn muốn cho nó ý nghĩa gì thì nó sẽ có ý nghĩa đó".
Một người ý chí bạc nhược, hoặc nói người thiếu tự chủ theo đuổi ý thức mạnh mẽ, ý nghĩa sinh mệnh mà anh ta phó thác cho anh ta là nông cạn, như thế thì anh ta cũng sẽ tất nhiên bị dòng lũ việc đời xung quanh nhấn chìm.
Ngược lại, người có ý chí kiên cường, người có ý thức tự thực hiện và tự giác theo đuổi mạnh mẽ, ý nghĩa mà anh ta phó thác cho sinh mệnh của anh ta là cao thượng, anh ta có thể trổ hết tài năng, vượt hẳn người khác làm nên sự nghiệp vĩ đại.
Thế giới vô biên, biển người mênh mang, trong đó đang tồn tại một hiện tượng phổ biến là: người càng nghèo càng thành công về sau.
Nói một cách tương đối, khi thân thể bằng xương bằng thịt này của chúng ta tồn tại với trạng thái bình an mạnh khỏe, thì ý thức nguy cơ của sinh mệnh dễ dàng nhạt nhẽo, ý chí cũng dễ dàng trầm lắng xuống, việc tìm ý nghĩa đối với sinh mệnh cũng thường thường không phải là bức thiết và mạnh mẽ như thế.
Còn khi thân thể xương thịt này của chúng ta chịu sự giày vò của bệnh tật, hoặc có khiếm khuyết tàn tật nào đó, thân thể tồn tại với trạng thái không yên ổn tử thần chằm chằm nhìn ngó chúng ta, ý thức nguy cơ sinh mệnh phần lớn có thể tỉnh ngộ lại, ý chí theo đó cũng kiên cường, việc tìm ý nghĩa đối với sinh mệnh cũng sẽ theo đó bức thiết và mạnh mẽ hơn.
Cho nên người thân thể bị bệnh tật thời gian lâu dài hoặc người bị tàn tật thường thường có thể giành được thành quả phi thường. Họ lấy ý nghĩa thực hiện sinh mệnh của mình để có được một dạng cân bằng tâm lý.
Ở khoảnh khắc bệnh tật liên miên, có theo đuổi này là một phẩm chất vô cùng quý báu. Nếu như không có sự theo đuổi này, sinh mệnh chỉ có thể càng thêm đau khổ, năm tháng tất nhiên càng chịu đựng không nổi.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

54- Khoảnh khắc thất nghiệp

** Không phải là không thê nói, khi thất nghiệp, chính bắt đầu cơ hội mới*

của bạn đến.
** Sau khi thất nghiệp, con đường của cuộc sống vẫn ở dưới chân bạn, chỉ cần bạn không mơ ước viển vông, chỉ cần bạn dám tiến lên, cuộc đời sẽ luôn luôn mỉm cười với bạn.*
Thất nghiệp, rơi vào nghịch cảnh của cuộc sống, lại đối mặt với một nấc trắc trở của đời người. Bất kể là bạn vì nguyên nhân gì mà mất việc làm, là nguyên nhân chủ quan hay nguyên nhân khách quan đành chịu, trước khi bạn tìm lại được công việc làm, bạn đều có thể có cảm giác nhẹ nhõm hoặc nặng nề.
Nhất là khi, nếu như bạn đã từng quen bưng chiếc bát sắt men, quen ăn cơm bếp tập thể, đột nhiên bị quy luật kinh tế thị trường ép đến mức đứng hẳn sang một bên, thì cảm giác đau khổ của bạn sẽ càng thêm nặng nề hơn.
Để hạn chế cảm giác này, bạn xoay xở ra sao? Đồng thời bạn tự nhận để thoát khỏi nghịch cảnh và khai thác cục diện mới như thế nào?
- Trước mắt bạn lại thêm một vấn đề khó của cuộc đời.
Lúc này, điều tồi tệ nhất, đáng sợ nhất là chán nản sa ngã, hoặc giận trời trách người, bất mãn trong lòng hoặc ngã gục không gượng dậy được nữa, từ đó lười biếng lêu lổng. Như thế, ngoài việc làm cho hoàn cảnh của bạn càng thêm tồi hơn, không thể có bất cứ một kết cục tốt đẹp nào khác.
Tư tưởng lười biếng lêu lổng sẽ phá hoại thể xác và tinh thần của bạn, làm mất đi tài năng của bạn.
Oán trời trách người, bất mãn trong lòng chẳng có giá trị gì cả. Xuất hiện thất nghiệp vốn là hiện tượng bình thường của nền kinh tế sôi động. Trong quá trình vận động của nền kinh tế thị trường, không có hiện tượng thất nghiệp mới là không bình thường. Chỉ có nền kinh tế kế hoạch như một dòng nước không chảy mới cố định người sản xuất trên một cương vị cho mãi tới lúc nghỉ hưu, không xuống chức cũng không đổi vị trí, bạn vị tất còn lưu luyến dòng nước tĩnh đó, lưu luyến cái xoong cơm tập thể ăn không no, đói không chết đó chăng? Bạn nên quăng bỏ nó đi một cách dứt khoát, thiết kế lại mình, để thích ứng với quy luật vận động của kinh tế thị trường.
"Thực hành kinh tế thị trường" quyết không phải là một câu khẩu hiệu nhẹ nhàng! Tiếp nhận hiện thực thất nghiệp, tìm lại việc làm sẽ là một trong những cái giá bạn phải trả.
Nếu như sau khi thất nghiệp, bị gục ngã không đứng dậy nổi, lười biếng lêu lổng, kết cục của nó có thể càng trực tiếp mà rõ ràng: từ lười đi đến xuẩn, từ xuẩn đi đến càng lười hơn, càng lười mà xuẩn tất sẽ dẫn đến nghèo túng - lười xuẩn nghèo ba cái làm thành một thể là quy luật tất nhiên!
Bạn cần phải vứt bỏ những tình cảm và hành vi tồi tệ đáng sợ này!
Sau khi thất nghiệp, tìm lại và phát hiện mình, thiết kế lại và biểu hiện mình, mở ra lối đi khác đợi thời cơ trở lại là cách chọn lựa đẹp nhất của bạn.

Không cần thiết phải thắt cổ mình treo trên một cái cây. Phương đông không sáng thì phương tây sáng. Trời đất vẫn bao la như thế, chỉ cần bạn không nhụt chí là luôn luôn có chỗ cho bạn đứng chân.
Không phải là không thể nói, lúc thất nghiệp chính là bắt đầu cơ hội cuộc đời mới của bạn đến. Bởi vì lần thất nghiệp này đã tạo cho bạn ưu thế phát huy tốt hơn và cơ hội đặc biệt. Cho nên sau khi thất nghiệp bạn nên bình tĩnh nhìn lại mình một cách đến đầu đến đũa.
Điểm mạnh của bạn ở chỗ nào, ưu thế ở chỗ nào, rốt cục thích ứng làm việc gì? Một khi phát hiện ưu điểm và ưu thế của mình chuẩn xác, kiên định đi theo con đường này thoát khỏi nghịch cảnh, bạn hoàn toàn có thể đạt tới giới hạn thành công mà bạn đã không dám ước mong trước đây.
Có một giáo sư đại học dạy lịch sử, năm1987 khi tổ hợp tối ưu đội ngũ giáo sư bị phòng giáo vụ đào thải, ông ta bị ném vào hàng ngũ những người tự đi kiếm việc. Sau khi mất việc ông ta đã căn cứ vào sở trường của mình về văn vật thư họa, đã hợp tác với người khác mở một cửa hàng vẽ chữ kiêm phục chế văn vật, bán đồ dùng văn phòng và đồ trang sức của phụ nữ, phù hợp với nhu cầu tiêu dùng của hàng loạt cư dân thành thị, cộng thêm có phương pháp kinh doanh nên càng buôn bán càng hưng thịnh. Ông rất nhanh chóng trở thành người giàu có nhất trong số các bạn cùng lớp thời học đại học. Mà trong con mắt của các bạn giáo sư trường ông dậy cũ, ông là một người giàu kếch xù. Đồng thời ông còn phát biểu trên mấy tờ báo trong toàn quốc mấy bài viết về phương diện giám định và thưởng thức thư họa của Trung Quốc. Nếu như không thất nghiệp, ông ta tất nhiên chỉ là một giảng viên lịch sử loại 3. Chính vì thất nghiệp đã cho ông một cơ hội thể hiện mình chân chính.
Hệ số bảo hiểm của cuộc sống quá lớn, không có cảm giác nguy cơ, không có ý thức cạnh tranh, thường thường làm cho người ta trở nên lười biếng mà ngu xuẩn. Một khi sợi dây bảo hiểm bị đứt, anh ta tay chân có thể chẳng biết làm gì. Có một căn cứ cách mạng cũ, trước đây Chính phủ hàng tháng đều cung cấp cho nhân dân địa phương đó một khoản sinh hoạt phí nhất định. Sau hội nghị Trung ương lần thứ 3 khóa XI, nông thôn đã thực hiện chế độ khoán, đời sống của nhân dân vùng căn cứ địa cũng giống như nông thôn toàn quốc đã phát sinh biến đổi long trời lở đất, còn những người dựa vào sinh hoạt phí cố định thì phần nhiều vẫn như cũ, vẫn trong nghèo khổ.
Cho nên, thất nghiệp chính là cơ hội cực tốt để rèn luyện năng lực của bạn. Thất nghiệp sẽ ép buộc bạn dâng lên cảm giác nguy cơ, tham gia vào cuộc cạnh tranh của cuộc sống, thúc ép bạn phát huy mình, sáng tạo mình một cách thật sự. Bạn cần phải lợi dụng cơ hội này để tỏ rõ bản sắc anh hùng của bạn, quyết không thể tự nhận là kẻ bạc nhược.
Trước khi tìm được một công việc lý tưởng, vì nhu cầu cuộc sống, bạn cũng có thể dũng cảm vứt đi tâm lý chuộng hư vinh để đi làm một số công việc

bình thường nhất hoặc không hợp với chí thú của mình. Đừng tưởng là bạn đã từng là nhân viên cơ quan sẽ không thể đi làm những việc buôn nhỏ ở đầu phố. Đừng tưởng là bạn đã từng là công nhân chính thức của nhà nước mà không thể đi làm một công nhân quét rác tạm thời. Đừng tưởng là bạn là sinh viên mà không thể làm một tiếp viên ở khách sạn.
Có tới ba trăm sáu mươi nghề, mà nghề nào cũng xuất trạng nguyên. Chưa biết chừng bạn sẽ từ cương vị công tác bình thường đó đứng lên trở thành người có tầm cỡ, trên thế giới có vô số nhà cự phú chẳng phải đều đã bắt đầu từ những người cu li nhỏ hèn, người buôn bán nhỏ đó sao?
Hoắc Anh Đông lúc 18 tuổi còn là một công nhân đốt lò trên phà, hơn nữa chẳng bao lâu còn bị ông chủ sa thải. Sau khi sa thải ông ta đi đến sân bay để làm phu, mỗi ngày được trả công 7 xu. Về sau, lại đi làm công nhân tán rivê, công nhân chế biến đường. Hoắc Anh Đông đã tôi luyện ý chí ngoan cường trên vị trí của những người cu li nhỏ hèn như thế, đã hình thành phẩm cách vĩ đại. Không có những tôi luyện này rất khó nghĩ đến ông ta về sau có thể trở thành cự phú công thương.
Croc, nhà triệu phú, ông chủ tịch kỳ đầu tiên của công ty Midanlaw, đầu tiên bắt đầu kinh doanh bánh Hamburger giá 15 - 20 xu một cái, ở thành phố Chicago.
Chen Bi Shen (Trần Bật Thần) có danh hiệu là "người giàu hàng đầu ở Thái Lan" đã cất bước đi lên từ người phu khuân vác ở Bang Kok, người buôn bán lặt vặt và nhân viên nhà bếp.
Ngoài ra, mở ra con đường khác, gián tiếp thành công cũng là một thiết kế tốt đẹp sau khi thất nghiệp.
Trong sách "Lã Thị Xuân thu" có ghi chép một câu chuyện như sau: Nước Tề có một người thích đi săn, vì con chó săn không làm được việc gì, dây dưa thời gian mãi vẫn không bắt được thú săn, về nhà thì thẹn với người trong nhà, đi ra thì xấu hổ với láng giềng và bạn bè, muốn đi mua một con chó săn thì nhà lại nghèo túng chẳng có tiền nên không thể làm gì được. Thế là, anh ta không nản lòng, tạm thời cất súng săn, vứt bỏ sở thích của mình đi đến đồng ruộng siêng năng trồng trọt. Hai năm sau, gia đình giàu có, lại đem tiền mua được một con chó săn tốt, lại trở lại nghề cũ, săn được rất nhiều vượt hẳn bạn bè.
Nếu như người đi săn lúc mới đầu không có một con chó săn tốt, gia đình lại nghèo không thể mua được, hết đường xoay sở, anh ta tất nhiên không thể có bước ngoặt của đời người. Chỉ có khi anh ta mở ra một con đường sống khác, lần hồi tìm đường thắng, làm việc cật lực và siêng năng trên đồng ruộng không mệt mỏi sau hai năm mới giải thoát vòng khốn quẫn thực hiện được nguyện vọng.
Đấy là một câu chuyện nhỏ rất có ý nghĩa gợi ý của cuộc đời. Người ta

thường có thể gặp cảnh khó khăn, thậm chí đôi khi hầu như rơi vào cảnh ngộ không có lối thoát. Khăng khăng làm theo ý mình, tất nhiên tuyệt vọng, chỉ có cách đi tìm một ?con đường khác?. Con đường này sẽ tiềm ẩn trong đời sống của bạn, chỉ có bạn tự đi tìm, tự đi đào bới, tất nhiên có thể núi lượn đường vòng dẫn đến được một mảnh trời riêng.
"Suốt ngày tìm xuân chẳng thấy xuân", bỗng nhiên, "Quay về lại thấy xuân treo đầu cành".
Sau khi thất nghiệp, con đường của cuộc sống vẫn ở dưới chân bạn, chỉ cần bạn không mơ ước viển vông, chỉ cần bạn dám tiến lên, cuộc đời sẽ luôn luôn mỉm cười với bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

55- Khoảnh khắc bị bãi miễn chức vụ

** Hãy để người ta nhận thức lại bạn.*
** Bạn có thể tạm thời nín lặng, đợi cho mây đen bay qua, mặt trời xuất hiện, tài hoa và năng lực xuất sắc của bạn lại có thể tỏa sáng, bạn có thể được dùng trở lại.*
** Bạn ôm ấp vũ khí lợi hại, sau khi bị bãi miễn bạn có thể phủi tay áo ra đi, đến một nơi khác sẽ tái hiện lại tài ba ở đó.*

Từ một chức vụ chễm trệ ở trên, có thể kêu gió gọi mưa bị bãi miễn, đột nhiên rơi xuống vị trí người bình thường hoặc đặt dưới sự cai quản của thuộc hạ mà đương thời mình quản lý, việc này đối với người bình thường, bất kể nguyên nhân bị bãi miễn của nó là gì, đều là ngượng và đau khổ. Nếu như bạn vào năm thịnh của sinh mệnh, mà đối với thành tích công tác của mình tự mình cảm thấy rất tốt, đột nhiên vì một vài nguyên nhân không phải chủ quan mà bị bãi miễn thì sự đau khổ đương nhiên còn lớn hơn.

Lại một trận thử thách nghiêm trọng vắt ngang qua trước mắt bạn, một mùi vị khác của sinh mệnh xông vào trong cuộc sống của bạn, cay đắng cũng thế, xấu hổ cũng thế, giận dữ cũng thế, lạnh nhạt cũng thế, bạn đều không có cách gì lẩn tránh được, bạn chỉ có thể tiếp nhận nó mà thôi.

Trên đời có rất nhiều, rất nhiều người, trong quá trình ông ta bước lên vị trí lãnh đạo, khi ông ta ở vị trí lãnh đạo làm việc rất oanh liệt đã biểu hiện ra mưu lược, tài hoa và năng lực xuất sắc. Trong đó có một nguyên nhân quan trọng: ông ta tràn ngập lòng tự tin, tinh thần hăng hái, nhiệt tình sôi nổi. Một khi bị bãi miễn, tinh thần đột nhiên suy sụp, bộ mặt hoàn toàn khác trước giống như là đổi hẳn một người khác. Cánh buồm sinh mệnh đã hạ xuống, từ đó mặc cho trôi nổi, thậm chí tự ruồng bỏ mình. Việc bãi miễn chức vụ vốn không hề gì, mà mình chà đạp mình như thế thì thật đáng tiếc, thật đáng buồn.

Ở vị trí một người quản lý có thể càng dễ phát huy sở trường của bạn hơn, dễ dàng thực hiện theo đuổi của bạn hơn. Nhưng thường cũng có khả năng như thế này tồn tại: do phẩm cách và tư tưởng cá tính độc đáo của bạn cùng với tri thức tài hoa và năng lực của bạn, bạn vốn đã không thích hợp ở vị trí lãnh đạo chỉ huy người khác, mà chỉ thích nghi ở vị trí bị lãnh đạo để thực hiện mình. Ở VỊ TRÍ lãnh đạo bạn cảm thấy đi lại khó khăn, khó tiếp tục, do đó khó mà phát huy mình, khó mà giành được thành tựu to lớn, mà chỉ có thể ở vị trí bị lãnh đạo mới hái lượm được thành quả to lớn. Những người

dạng học giả, những người tính cách hướng nội, những người tính tình quá nóng nảy hấp tấp, những người không khéo xã giao, không thạo nói năng v.v... đều thuộc loại người này. Mới đầu bạn ở vị trí lãnh đạo vốn chính là một sai lầm, một đoạn đường vòng của cuộc đời. Còn ngày nay bạn bị bãi miễn chức, thì chỉ có lợi mà không hề có hại gì, bạn nên vui mừng mới phải. Bãi miễn bạn, trên thực tế là tạo cho bạn một vị trí và cơ hội để bạn thực hiện mình tốt hơn, cho nên bạn đừng nên cảm thấy tiếc, đừng nên có cảm giác tâm lý không cân bằng.

Nếu như bạn đối với năng lực lãnh đạo của mình còn ôm ấp lòng tin đầy đủ, chỉ vì không công bằng, vì mâu thuẫn nhân sự phức tạp hoặc đủ mọi nguyên nhân không bình thường khác đã bị bãi miễn chức vụ, bạn cũng không cần phải phẫn nộ. Vì phẫn nộ ngoài việc làm cho bạn khổ tâm ra, không thể có bất cứ kết quả và giá trị nào khác.

?Nước chảy đụng đến vật chống lại mới có thể bắn tóe lên những bụi nước đẹp; Con người khi bị đả kích mới có thể khai quật lên tiềm ẩn của sinh mệnh?. Có một nhà thơ trẻ đã viết như vậy.

Lúc này, bạn có thể căn cứ tình huống khác nhau để cơ động linh hoạt điều chỉnh mình:

- Dùng tài hoa và năng lực xuất sắc của bạn cao hơn người khác, ở ngay đơn vị này làm ra thành tựu to hơn, để người ta nhận thức lại bạn, làm cho bạn có thời cơ trở lại địa vị.

- Bạn có thể tạm thời nín lặng, đợi khi mây đen qua đi, mặt trời hiện ra, tài hoa và năng lực xuất sắc của bạn lại có thể tỏa sáng, bạn có thể được dùng trở lại. Mọi người đều biết: Cuộc đời chính trị của Đặng Tiểu Bình đã từng mấy lần nâng lên hạ xuống. Mỗi khi bị nhấn chìm, ông đều bình tĩnh, không lo không sợ, ?Mặc cho sóng gió dậy, ngồi vững trên thuyền câu?. Đợi khi sóng yên gió lặng, ông đột nhiên lại xông ra, ông lại dấy lên lại làn sóng của thời đại một lần nữa. Đặng Tiểu Bình cuối cùng là một người chiến thắng.

- Bạn ôm ấp vũ khí lợi hại, sau khi bị bãi miễn có thể phủi tay áo ra đi, sẽ đến một nơi khác, ở đó sẽ hiện lại tài ba. Li - Laikca chính là người lấy đó mà giành được sự sùng bái vĩ đại của ?tượng trưng tinh thần Mỹ?. Để Hãng ôtô Ford kiếm được 3,5 tỷ đôla lợi nhuận, Tổng giám đốc hãng này là Li Laikca, năm 1978 đột nhiên bị ông chủ là Henry Ford III cất chức. Chỉ vì Laikca có công lớn làm chủ hoảng sợ, Ford lo sau khi chết địa vị Chủ tịch Hội đồng quản trị của gia tộc ông bị người ngoài dòng họ Laikca uy hiếp. Laikca lúc đó mới 54 tuổi đúng là thời hoàng kim của tuổi chín chắn và sáng nghiệp của đấng nam nhi. Ông ta từ ngôi báu Tổng giám đốc với lương năm 1 triệu đôla, có thể chỉ huy hãng ôtô Ford đồ sộ, trong một đêm đã bị rụng. Lúc này, ông đã công thành danh toại vốn có thể an nhàn ngồi hưởng cuộc đời còn lại, nhưng ông kiên quyết chọn con đường đón nhận thách thức, đi

khỏi hãng Ford, không chút do dự nhận lời mời của hãng ôtô Kraisle sắp sửa bị phá sản, nhận chức Tổng giám đốc của hãng này. Mấy năm phấn đấu đã làm cho hãng Kraisle khởi tử hồi sinh, năm 1984 đã tạo ra lãi ròng 2,4 tỷ đôla - tương đương với tổng lợi nhuận của hãng này trong nhiều năm qua, lại giành được phần lớn thị trường của Hãng Ford, làm Henry Ford tức điên lên.

Đây chính là phong thái của đấng nam nhi.

Sau khi bị bãi miễn chức vụ, thiết kế hợp lý thông thường nhất là: vui vẻ tạm biệt quá khứ, thoải mái cởi mở như xưa, tràn ngập nhiệt tình của cuộc sống, đi mở một con đường khác. Trên con đường mới vẫn ngoan cường biểu hiện mình, thực hiện mình. Nixson là một điển hình thành công ở đây.

Nixson trong tiếng cười rầm rộ nhận chức tổng thống lần thứ hai, vì vụ Watergate mà lập tức từ đỉnh núi Hymalaya của vinh dự và quyền lực rơi xuống tận Thái Bình Dương, khét tiếng xấu xa, lúng ta lúng túng bị đuổi khỏi ngôi báu Tổng thống. Mới đầu, Nixson một thời lòng dạ tiều tụy, ủ rũ không ngóc dậy được. Nhưng cuối cùng vẫn là dùng triết học nhân sinh "mãi mãi không quay đầu trở lại" của ông để chiến thắng bản thân, đã mở ra một cố gắng mới ngoan cường. Sau khi ông bị hạ bệ, đã liên tiếp xuất bản mấy tác phẩm, trở thành loại sách bán chạy nhất làm chấn động thế giới. Mặc dù khó trở lại vũ đài chính trị, nhưng ông vẫn hăng hái sôi nổi trên các vũ đài của toàn thế giới, nhiệt tình không giảm so với những năm xưa. Sau khi bị hạ, ông đã từng đi thăm 18 nước từng gặp 16 nguyên thủ quốc gia và luôn luôn tiếp nhận phỏng vấn của các báo và vô tuyến truyền hình. Trong văn phòng làm việc ở phố Wall, nơi ông sinh hoạt, thường có bạn bè cấp cao đông đúc,

trung bình mỗi ngày nhận khoảng 60 cú điện thoại. Tháng 7 năm 1984 thậm chí ông còn nhận lời mời đã chủ trì hoạt động 25 năm cuộc "Biện luận nhà bếp" nổi tiếng giữa ông với Khorútxôp. Ông đã sắp xếp sinh mệnh của mình đến mức hết sức sinh động.

Bạn chẳng lẽ không cảm thấy cuộc đời như thế cũng chưa đủ hoàn mỹ sao?

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

56- Khoảnh khắc sa ngã

** Sau lúc sa ngã, cuối cùng chỉ có chính bạn mới có thể cứu vớt được bạn.*
** Tự ruồng bỏ, đây là một con rắn độc mãi mãi làm hủ bại và cắn rứt tâm linh.*
** Mãi mãi không nên nói "Hỏng hết rồi" đối với mình.*
Đời người bãi bể nương dâu, việc đời dồn dập, chúng ta có một số người hoặc sa ngã vào cũng bùn tội ác; hoặc lúc thiếu thời đã vào trại cải tạo lao động; hoặc khi đang độ hào hoa phong nhã bị tù trong ngục, sống cuộc đời trong song sắt khổ sở.
Việc tốt không ra ngoài cửa, việc xấu truyền đi ngoài ngàn dặm. Bạn một khi bị sa ngã, lập tức tiếng xấu đồn đi khắp nơi. Thói đời thay đổi thất thường, nhân tình thắm nhạt khôn lường, trong thế tục có thói người vừa đi khỏi, nước chè đã nguội. Bạn bè, bạn học, thầy giáo của bạn ngày xưa thậm chí cả cha mẹ, anh chị em của bạn cũng vì bạn sa ngã mà lạnh nhạt và xa lánh bạn, người yêu, bạn đời của bạn ngày xưa cũng bỏ bạn để đi...
Sức ép tinh thần nặng nề bao nhiêu đều trút dồn hết vào bạn, giống như là núi lở, giống như là sóng thần.
Cho dù xã hội đang kêu gào: Hãy cứu vớt người thanh niên sa ngã!
Nhưng, tiếng hò hét tỏ ra đuối sức tắt nghẹn như thế kia, giống như là cách núi cách sông.
*Bạn đứng trong gió rét căm căm, ngửa mặt lên trời xanh mênh mang, bạn hổ thẹn, buồn rầu, suy nghĩ lung tung.
*Một lần sa ngã hối hận nghìn đời! Bạn nên ân hận, nên sám hối một cách sâu sắc! Tại sao lại bước vào con đường tội lỗi? Hãy để tay lên ngực tự hỏi, thẩm vấn mình 100 lần tại sao?
*Lúc này ở trước mắt bạn có hai con đường: con đường tội ác, con đường lương thiện.
* -Tự hối hận suông, không có hành động gì. Hoặc trốn tránh thế giới, bỏ đàn sống ẩn náu một mình; hoặc vẫn như xưa, chịu lôi cuốn lại vào tội ác, sa ngã vào chốn vực sâu hơn. Đó là con đường tội ác, vào ngõ cụt của cuộc đời.
*- Lấy điều hối hận đối với hành vi sa ngã làm sự bắt đầu cứu vớt đối với sinh mệnh. Hãy để sức ép tinh thần to lớn kích thích động lực cuộc đời lớn lao, mạnh dạn sửa đổi sai lầm cũ, trở lại làm người, để cho mọi người trố mắt nhìn theo. Đó là con đường lương thiện. Bước lên con đường này, những cái mà cuộc đời nên có, bạn vẫn có thể nên có tất cả.

*Đi theo con đường nào là tùy ở bản thân bạn.
*Sau khi sa ngã, cuối cùng chỉ có chính bạn mới có thể cứu vớt bạn. Hãy ngóc dậy cái đầu nặng nề của bạn để tự cứu vớt mình.
*Mặc dù nên hối hận, vẫn xin chớ có suốt ngày sống trong hối hận. Trên đời, ai mà không có lúc sai lầm? Ông thánh trước khi "bất hoặc" còn có thể phạm sai lầm nữa là? Hugo dùng ngữ của thi ca để diễn đạt: ÍT PHẠM SAI LẦM LÀ TIÊU chuẩn của đời người; không phạm sai lầm là mộng tưởng của kẻ ngây thơ.
*Vì thế, nên lý giải phạm sai lầm, sa ngã cũng là quá trình mà đời người không thể vượt qua. Nếu như bạn còn đang trẻ, sa ngã không đáng để ngạc nhiên. Lênin nói: Thanh niên phạm sai lầm, Thượng đế đều có thể tha thứ.
*"Kẻ đi không thể khuyên can, người về còn có thể đuổi theo". Chỉ cần người lầm đường lạc lối biết quay lại, lãng tử quay đầu là vô cùng quý giá!
*Đã thế, bạn cần xây dựng lòng tin, tháo gỡ sức ép, quyết không thể bị sức ép đè ngã, quyết không thể tự sa ngã.
*Đem so sánh thấy có sút kém đấy, nhưng sa ngã không đáng sợ lắm, điều đáng sợ hơn là sau khi sa ngã tự mình ruồng bỏ!
*Tự ruồng bỏ, đây là một con rắn độc mãi mãi làm hủ bại và cắn dứt tâm linh, nó hút hết máu tươi của tâm linh và trút đổ vào trong đó dịch độc chán đời và tuyệt vọng? (Lời Marx).
*Bất kể bạn ở cảnh ngộ như thế nào, bất kể bạn sa ngã thê thảm bao nhiêu, chỉ cần bạn còn chưa ngã gục dưới họng súng của tử thần, mãi mãi đừng nên nói "hỏng hết rồi" đối với mình. Chỉ cần bạn bằng lòng, trên đời này không có việc gì bạn làm không được.
*Vừa nhớ bài học đau đớn của quá khứ, lại dũng cảm tạm biệt quá khứ để sáng tạo cái mới mẻ cho mình, đây chính là sự lựa chọn đẹp nhất
của bạn.
*Chu Sứ, người Dương Tiễn, Nghĩa Hưng thời Tây Tấn (nay là huyện Nghi Hưng, Giang Tây), thời niên thiếu từng hoành hành trong thôn xóm, làm đủ mọi điều ác. Người Dương Tiễn đem so sánh anh ta với con thuồng luồng dưới nước, với con hổ trong rừng, xem anh ta với thuồng luồng và hổ là "ba thứ hại" thì Chu Sứ là đứng đầu trong ba loại có hại đó. Người ta hận ghét anh ta đến tận xương tủy, khuyên anh ta đi chém thuồng luồng và đi giết hổ, mong anh ta bị thuồng luồng và hổ ăn thịt để khỏi phải chịu hoạn nạn. Nhưng ngoài sự mong muốn của mọi người, anh ta đã thật sự giết chết được một con hổ trong rừng ở địa phương đó. Tiếp đó lại xuống sông chém thuồng luồng, vật lộn với thuồng luồng đã 3 ngày 3 đêm mà vẫn chưa thấy người về. Thế là người trong thôn xóm tưởng là anh ta đã chết, vui sướng và ăn mừng. Đúng lúc này, Chu Sứ chém được thuồng luồng đắc thắng trở về quê, thấy bà con thôn xóm đang ăn mừng cái chết của mình cảm thấy xấu hổ

muôn phần. Từ đó lập chí sửa chữa những lỗi lầm quá khứ và tự tạo ra những cái mới. Mới đầu, anh ta sợ mình để năm tháng trôi qua, dây dưa khó có thành công. Lục Vân, người Hoa Đình, Ngộ Quận (nay là Tùng Giang thành phố Thượng Hải) khích lệ anh ta nói:
"Người quân tử sớm mai còn nghe tiếng chiều tối chết cũng vui, huống hồ anh còn rất trẻ, tiền đồ rộng lớn, việc gì không thành" Người ta chỉ mắc bệnh không có chí, đâu mắc bệnh không thể nổi danh trong thiên hạ?
*Thế là Chu Sứ quyết tâm cố gắng sửa khuyết điểm một lòng một dạ hướng thiện. Về sau thăng chức Đốc Vô nan nước Ngô, sau khi Tấn bình định Ngô thăng Trung thừa Ngự sử, cho tới khi dẫn binh đi Tây chinh đã vì nước hy sinh.
*Đại thể bạn còn chưa sa chân đến mức của Chu Sứ như thế. Chu Sứ có thể làm người trở lại, tạo nên được nghiệp lớn, bạn đương nhiên cũng có thể làm được.
*Nhà sinh lý học Mỹ là Sherlington đã từng là một đứa trẻ hư trên đường phố, người ta gọi ông là "loại xấu". Mới đầu ông không lấy việc đó làm xấu hổ, không có lòng hối cải. Nhưng có một lần ông xin cầu hôn với một nữ công nhân vắt sữa mà ông yêu dấu nồng nàn, người nữ công nhân này buông ra một câu trả lời cay đắng:
"Tôi thà nhảy xuống sông chết, còn hơn lấy người xấu như anh!"
*Sherlington không còn mặt mũi nào nữa, xấu hổ vô cùng, từ đó đã tỉnh ngộ lại mạnh mẽ. Ông đã thề: sẽ lấy thành tích xuất sắc để xuất hiện ở trước mắt mọi người. Thế là ông ta đã ôm ấp chí hướng cố gắng phấn đấu, lặng lẽ xa rời cô gái, chôn vùi triệt để tự ngã và khắc khổ học tập nghiên cứu, về phương diện nghiên cứu sinh lý học của hệ thần kinh trung khu đã giành được nhiều thành tích lớn, lần lượt nhận chức giáo sư ba trường Đại học nổi tiếng như: London, Liverpool và Oxford, năm 1932 cùng với một người nữa nhận chung giải thưởng Nobel về sinh lý học và y học.
* Một người lập chí cố gắng phấn đấu sửa sai quá khứ tự tạo cái mới, thường thường có thể thực hiện được sáng tạo phi thường.
* Bạn không nên băn khoăn do dự, không nên vì đã từng sa ngã mà tự nhận là kém hơn người một cấp, không còn mặt mũi nào để nhìn người khác nữa. Những bộ mặt lạnh giá kia chắc chắn sẽ theo những gì mới mẻ vừa tạo ra mà nhiệt tình trở lại, chỉ xem bạn làm ra sao, chỉ xem bạn liệu có dám đem gánh nặng tư tưởng vứt vào đống rác hay không.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

57.Khoảng khắ cảm thấy cô lập không được viện trợ

** Trời không triệt hết đường của con người.*
** Một học giả cao quý sau khi bị đánh đổ có thể sinh tồn tiếp trong một chuồng bò, ở trong chuồng bò vẫn có thể phát ra lời ca tiếng hát tự do.*

Một trong những phẩm cách vĩ đại nhất của loài người chúng ta là phẩm cách tự lập tự trợ, mỗi người đều có thể có sẵn tinh thần độc lập tự chủ. Ở ĐÂY, MỨC ĐỘ KIÊN NHẪN của con người hầu như là vô hạn.
Sự kiên nhẫn của thể xác và sự kiên nhẫn của tinh thần đều như thế cả.
Chính vì lẽ đó, trong hoàn cảnh không biết dựa vào ai, người ta có thể thích ứng với mọi hoàn cảnh, bất kể là hoàn cảnh tự nhiên hay hoàn cảnh xã hội.
-Trời không triệt hết đường của con người!
-Con người vừa có thể sinh tồn ở Nam cực giá lạnh, cũng có thể sống ở xích đạo hết sức nóng; có thể vật lộn với phong ba bão táp, sóng dữ trên đại dương, có thể tự do đi lại trên đỉnh núi cao, sấm vang chớp giật, mưa to xối nước, cũng có thể một thân một mình sáng tạo ra điều kiện sống, sống hàng mấy mươi năm trên ốc đảo hoang vu không bóng người. Một học giả cao quý sau khi bị đánh đổ có thể sinh TỒN TIẾP TRONG MỘT CHUỒNG BÒ. Ở trong chuồng bò vẫn có thể phát ra lời ca tiếng hát tự do.
-Con người trong quá trình không ngừng thích nghi với tự nhiên và với mọi hoàn cảnh xã hội phức tạp, mài sắc nghị lực và kiên nhẫn từ đó tự mình trở nên kiên cường vô địch. Trong hoàn cảnh mở mắt nhìn không thấy người thân, cô lập hoàn toàn, anh ta có thể vui vẻ sống và phấn đấu không ngừng.
-Có người nói khi Napoleon có đầu óc điềm tĩnh nhất, tinh thần kiên cường nhất, quyết đoán thần kỳ nhất chính là lúc ông ta bị lâm vào chốn hiểm nguy không lối thoát.
-Không biết bạn đã từng đọc ?Robinson Cruxo?
-Defoe đã cho chúng ta một điển hình vĩ đại. Robinson xuất thân từ một gia đình danh giá, không cam tâm sống trong tổ ấm bình thường trong nước để kiếm tiền làm giàu, ông khát khao ngành hàng hải, khát khao giương cánh buồm sinh mệnh đến nơi xa xôi và tầm cao mà mình có thể tưởng tượng tới. Thế là hết lần này đến lần khác ông đã đi biển. Lần sau cùng, tàu của ông trên đường đi gặp bão táp, tàu chạm đá ngầm đã lật đắm, mọi người trên tàu đều bị chôn vùi xuống đáy đại dương, duy chỉ có Robinson may còn sống

sót, chỉ một thân một mình trôi dạt vào một ốc đảo hoang.
-Đứng trên ốc đảo hoang, Robinson ngẩng nhìn lên mặt trời một cách lặng lẽ như trong địa ngục, xua đuổi hết bi quan và thất vọng, chiến thắng hoang vắng và cô độc. Trên đảo nhỏ vừa cất dựng lều lên để ở, săn bắt động vật hoang dã để ăn và uống nước khe suối.
-ở trên đảo, ông đã làm lụng mọi việc như trồng cây, chăn nuôi và làm ra mọi thứ cần thiết của mình. Ông thậm chí một phút cũng không bỏ hy vọng rời ốc đảo để trở về nước Anh, ông mất nửa năm trời bỏ hết sức bình sinh chặt ngã một cây to làm thành một chiếc thuyền độc mộc, nhưng vì thuyền quá nặng nề không có cách nào lôi kéo xuống nước được, phí hết mọi công sức, đành phải làm một chiếc thuyền nhỏ khác.
-Qua 28 năm một thân một mình phấn đấu gian khổ, Robinson đã chiến thắng thiên tai, cải tạo môi trường. Ông đã cứu được một người bản xứ thoát khỏi đám người man rợ hung ác, thu phục làm người đầy tớ của mình đặt tên là ?Thứ sáu? (Friday). Về sau, có một chiếc tàu Anh neo đậu ở gần hoang đảo, ông đã giúp thuyền trưởng ngăn chặn được các thủy thủ nổi loạn, và đã đáp tàu trở về nước Anh.
-Robinson đã cho bạn những gợi ý gì?
-Một con người đứng giữa trời đất như thế, chỉ dựa vào đôi bàn tay không, một cái đầu thông tuệ, đã có thể coi thường mọi thứ, đã có thể tạo ra tất cả từ số không, đã có thể coi thường đại dương mênh mông ở xung quanh, không sợ sóng dữ cuồn cuộn ngút trời, bạn có thể chèo lái nó được chăng? Chỉ cần bạn bằng lòng.
-Giữa bằng lòng và không bằng lòng cách nhau một khoảng xa vời vợi.
-Có một chàng sinh viên, sau khi tốt nghiệp đến làm thư ký cho một văn phòng của một sở ở tỉnh. Anh ta không quen nhìn những hành vi của thủ trưởng thường dùng ô tô cơ quan và thư ký đi làm việc riêng cho ông ta, mà thường bị ức hiếp. Anh ta không muốn chịu nỗi uất ức đó, bèn xin đổi công tác đến phòng ban khác. Lãnh đạo của sở làm khó dễ không cho anh ta chuyển. Ngay lập tức anh ta thu xếp hành lý quyết định không cần phải hồ sơ nữa, quăng bản báo cáo từ chức trên bàn làm việc của Giám đốc sở, nói lời chào ?Tạm biệt? và điềm nhiên ra đi.
-Trong túi khoác của anh ta bỏ một quyển ?Robinson Cruxo?, chỉ một mình đến Thâm Quyến.
-Trước tiên bắt đầu làm việc tại phòng tiếp nhận của một khách sạn.
-Xung quanh đều xa lạ, mọi việc đều xa lạ. Anh ta có sở thích đặc biệt biến cái xa lạ thành quen thuộc.
-Tất cả mọi thứ đều không thể ngăn cản nổi anh ta, thậm chí anh ta nói: thật không ngờ, còn lâu mới phải dùng đến tinh thần của Robinson, chỉ có sau thời gian nửa năm đến Thâm Quyến, anh ta đã sống rất thoải mái. Hai năm

sau, anh ta lại vượt hào trở thành Phó tổng giám đốc của một xí nghiệp.
-Tất cả mọi năng lượng đều đến từ mục đích. Chỉ cần bạn có mục đích, có ý đồ cứng rắn không đạt mục đích thì chết không nhắm mắt được, bản thân bạn sẽ có thể đưa ra dũng khí, sức mạnh và trí tuệ phấn đấu, bất kể bạn cô đơn như thế nào cũng thế.
-Có thể bạn vì theo đuổi một mục đích cao xa hơn mà tự nguyện đặt mình vào chốn cô đơn, chịu đựng mọi thử thách của nỗi cô đơn.
Điều cơ bản nhất đương nhiên cũng là mãnh liệt nhất trong mục đích, chính là theo đuổi sinh tồn. Khi cuộc sinh tồn của bạn bị uy hiếp, dây sinh mệnh căng đến mức độ lớn nhất, sức mạnh và trí tuệ thường thường được khích động từ đây. Cho nên người ta đều nói ?lúc nguy sinh kế?. Con người khi cô đơn vô viện, uy hiếp phải chịu trước hết là sự uy hiếp sinh tồn. Chỉ có đem đặt việc thoát khỏi nguy cơ sinh tồn lên hàng đầu, lúc này sáng tạo môi trường sinh tồn sẽ trở thành động lực hàng đầu của bạn.
Sau đó, đã đứng vững chân mới có thể theo đuổi cải thiện môi trường phát triển, thực hiện sự nghiệp của mình.
Quá trình chiến thắng cô đơn phần nhiều đều kèm theo quá trình sáng tạo môi trường sinh tồn. Bởi vì sáng tạo môi trường sinh tồn trên thực tế cũng? bao gồm sáng tạo quan hệ giữa người với người, thoát khỏi cảnh ngộ cô lập. Con người, xét đến cùng là động vật hợp thành quần thể, là động vật xã hội. Cô đơn không biết dựa ai chỉ là một cục diện gian nan tạm thời. Người ta không thể luôn đặt mình vào chốn cô đơn được mãi. Bất kể là từ việc tự thể hiện tâm lý làm người của con người hay là từ khía cạnh phát triển và thực hiện tự ngã để xét, bạn đều không thể cô đơn một cách ?triệt để?, bạn đều không thể yên tâm vào việc mãi mãi cô đơn, nhất là trong xã hội công nghiệp hóa.
Bạn không thể biểu hiện mình với những bức tường xung quanh, cũng không thể dốc hết tình cảm sinh mệnh của bạn với sàn nhà. Mà mỗi con người hiện đại vẫn luôn luôn có cái nén không nổi những xốc nổi muốn biểu hiện và thổ lộ ra. Có lẽ đây chính là mục đích vô hình của bạn nằm trong đó, là ý nghĩa cuộc đời của bạn nằm trong đó.
Bạn có thể nhẫn chịu đơn độc tác chiến có mục đích, có ý nghĩa lâu dài, nhưng một giây lát cũng không thể chịu đựng được sự cô đơn và trùng lập vô nghĩa.
Xã hội công nghiệp hóa đã nối liền con người ta lại thành một thể hoàn chỉnh, lâu đài văn minh vật chất đã tập trung vô số nền văn minh và trí tuệ. Bạn cô lập chỉ có thể đứng trông lâu đài mà than thở. Ở ĐÂY BẠN QUÁ BÉ NHỎ.
Cho nên, Robinson khát vọng thoát khỏi ốc đảo trở về với quê hương đất nước, cảm giác sinh mệnh của ông làm cho ông không thể cứ cô đơn như thế

mãi đến cùng. Chỉ dựa vào ý chí tiến thủ và tài năng vĩ đại của cá nhân ông cũng không thể chống lại được sự hấp dẫn to lớn của nền văn minh công nghiệp toàn xã hội.
Bạn cuối cùng có thể tự nguyện rơi vào sự cám dỗ của nền văn minh công nghiệp. Nếu không thì bạn chính là thần linh hoặc là dã thú.
Hãy để chúng ta có phẩm cách kiên cường, chiến thắng cô đơn, đồng thời hãy để chúng ta ôm chằm lấy tình cảm đắm đuối giữa con người với nhau, dấn thân vào hoài bão của nền văn minh công nghiệp.
Như thế, bạn mới là một con người hoàn hảo.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

58. Khoảnh khắc bị người khác mưu toan

** Anh ta hại người khác một ít, còn anh ta sẽ có thể hại mình nhiều hơn.*
** Nếu như thế giới này mọi người đều cùng bộ mặt, cùng lòng dạ đơn điệu như nhau, thế thì chúng ta không biết phải đau lòng biết bao nhiêu.*

Đây là một câu chuyện có thật. Chỉ vì để giảm bớt những phiền phức không cần thiết, nên đã giấu họ tên thật của họ đi mà thay vào đó bằng cái tên khác.
Bao Văn là một cán bộ chủ chốt, trình độ tương đối cao, khả năng tương đối giỏi của một đơn vị cấp tỉnh. Qua khảo sát của các bộ phận cấp trên chuẩn bị đề bạt trọng dụng và đã thông báo cho anh ta biết sắp sửa ra quyết định điều động. Đồng nghiệp của Bao Văn là Lê Sơn Ngụy biết tin, liền lửa ghen tị bốc lên. Thế là thông đồng với mấy đồng nghiệp bình thường một lòng chỉ muốn ngoi lên nhưng chưa đạt nguyện vọng, thêu dệt nên mấy ?vấn đề? của Bao Văn. Tiếp đó Lê Sơn Ngụy năm lần bảy lượt đến cấp trên và nhà lãnh đạo báo cáo các vấn đề của Bao Văn và kiến nghị lãnh đạo đến những người này, người nọ (đồng nghiệp trong mạng lưới của Ngụy) điều tra xác thực. Vị lãnh đạo này quả nhiên đã theo lời của Ngụy làm cuộc ?Kiểm tra?, cộng thêm việc sợ phải đảm nhận trách nhiệm chính trị, do đó đã hủy bỏ lệnh điều động, gác việc của Bao Văn lại, sau đó vứt đó bỏ mặc.
Bao Văn đối với việc này vẫn không hề hay biết, đối với việc lâu lâu không ra quyết định điều động cũng chỉ tưởng là cơ quan cấp trên về điều chỉnh nhân sự đã gặp phải phiền phức gì ngoài ý muốn, hoặc tạm thời thay đổi ý định, cảm thấy việc đó cũng không có gì lạ.
Nhưng người ta đều lần lượt truyền tin đến tới tấp nói Bao Văn chưa được cấp trên điều động là do Lê Sơn Ngụy tố cáo lên cấp trên.
Bao Văn không muốn tin đó là sự thật. Anh ta không có thù oán với Lê Sơn Ngụy, hơn nữa quan hệ thông thường vẫn được xem là tương đối tốt.
Nhưng, Lê Sơn Ngụy có tật giật mình, một hôm anh ta không khảo mà xưng đã nói với Bao Văn: ?Tôi chỉ nói vấn đề của bạn trong phạm vi nhỏ, quyết không hề nói trước mặt lãnh đạo, tại sao bạn nói bạn chưa được điều động lên là do tôi đi tố cáo bạn?.
Bao Văn lúc này mới bừng tỉnh ngộ. Trước đây anh ta chưa hề nghi ngờ Ngụy đi tố cáo, Ngụy vô hình trung đã bộc lộ mình một cách triệt để, chính là Ngụy ngấm ngầm phá rồi! Về sau qua chứng thực Lê Sơn Ngụy chính là kẻ vạch mưu và kẻ hành động tích cực ngấm ngầm mưu toan đối với Bao Văn.

Bao Văn lúc này mới biết: Lê Sơn Ngụy bình thường rất thích xuất đầu lộ diện, Lê Sơn Ngụy bình thường quan hệ với mình rất tốt chính là một kẻ tiểu nhân ti tiện. Anh ta hầm hầm nổi giận từng muốn tìm hai người bạn nữa đánh Lê Sơn Ngụy một trận nên thân để dạy cho anh ta bài học, để anh ta biết mưu toan với người khác cuối cùng không có kết cục tốt.
Bao Văn cuối cùng đã không làm như thế. Anh nghĩ, đau đớn của thể xác chỉ là tạm thời, ở ngoài mặt da, không thể làm thay đổi lòng dạ ti tiện của kẻ tiểu nhân; còn mình lại có nhiều việc đứng đắn phải làm, tại sao phải đem thời gian và tinh lực lãng phí vào trong việc vô vị này!
Hãy để cho kẻ ti tiện chịu sự tự giày vò trong lòng, nếu như anh ta còn có một chút lương tâm. Phàm người ngấm ngầm toan tính người khác mà lại mãn nguyện, có thể anh ta có được một trận đắc ý: Như thế nào? Tôi lên không được, bạn cũng không thể lên được, tôi bảo bạn không lên được là bạn không thể lên được mà. Nhưng điều vui vẻ đáng thương này không thể kéo dài, nó sẽ rất nhanh chóng có thể tiêu biến và nhạt đi theo dòng thời gian. Sau đó, sự trống trải trong lòng và ngơ ngác vẫn tồn tại như cũ.
Tổn thất lớn hơn của anh ta là ở chỗ: trước mặt người khác anh ta đã bộc lộ lòng dạ tiểu nhân của mình, lại trước mặt lãnh đạo đã bộc lộ lòng dạ của kẻ tiểu nhân. Mặc dù lãnh đạo tạm thời tiếp nhận ý kiến của anh ta, nhưng bất cứ một người có tư duy bình thường đều có thể nhận thức được một người vì đố kị mà đi tố cáo người khác quyết không thể là người tốt, cũng quyết không thể trọng dụng anh ta. Anh ta đã bộc lộ lòng dạ của kẻ tiểu nhân trong số đông đồng nghiệp ở đơn vị, đồng nghiệp tự nhiên sẽ xem thường anh ta. Việc không tín nhiệm của cấp trên và sự khinh bỉ của đồng nghiệp sớm muộn anh ta sẽ cảm nhận được. Một khi có cảm giác này sẽ là lúc trong lòng anh ta không yên và không chịu nổi.
Phàm một người bằng lòng tiêu phí thời gian và tinh lực vào việc mưu toan hại người khác, anh ta không thể giành được thành tựu gì chân chính trong sự nghiệp. Trước tiên cảm giác yên tĩnh của tâm lý anh ta tất nhiên bị phá vỡ, con người một khi không giữ được yên tĩnh trong lòng, mà tràn đầy nỗi bất an và khó chịu thì liệu còn có thể làm nên việc lớn gì được chăng?
Phàm là người ngấm ngầm mưu toan người khác đều là ghen tị người khác, hòng chuyển cái tốt mà người khác có thể được thành cái được của anh ta. Lòng tham lam của kẻ tiểu nhân này thường thường làm cho anh ta ngược lại lại tổn hại đến những cái mà mình có thể có được. Có thể anh ta vẫn còn nhất thời giành được thành quả của người khác, nhưng xét đến cùng việc ?chiếm đoạt? này đều là rất có hạn. Đa số trường hợp là người khác bị anh ta phá hủy một ít, còn anh ta lại sẽ phá hoại mình nhiều hơn. Thậm chí có lúc anh ta bề ngoài phá người khác, trên thực tế có thể về hiệu quả khách quan thì người khác không mảy may bị tổn hại, mà chỉ có làm tổn hại bản thân

anh ta.
Người ngấm ngầm mưu toan người khác phần lớn đều lòng dạ đê tiện, ?muốn làm gái điếm lại muốn dựng cổng chào?, không dám công khai vật lộn và cạnh tranh với người. Anh ta muốn phá hoại người khác lại không có dũng khí công khai phá hoại người khác, không dám đấu trận trực diện. ẨN NÁU TRONG NGẤM NGẦM ĐỂ VẠCH ÂM MƯU NGỤY kế, cuối cùng đã gánh lấy sự sợ sệt bị người ta phát hiện, bị người ta khám phá ra. Việc đó lại trở thành một ám ảnh trong tâm linh của anh ta, cắn xé sinh mệnh đáng hổ thẹn của anh ta.
Sau trận này, Bao Văn cảm thấy mình thực tế cao thượng hơn Lê Sơn Ngụy rất nhiều, cảm giác này làm cho anh ta thấy không giận nổi đối với Lê Sơn Ngụy, anh ta chỉ thấy thương hại Ngụy, nhiều nhất cũng chỉ có một chút khinh thường Ngụy mà thôi.
Bao Văn suy nghĩ, nếu như đi giận một con người tiểu nhân ti tiện là bạn đang lãng phí cái "giận" này đôi khi có thể kích phát được tình cảm ý chí của con người. Một kẻ tiểu nhân ti tiện chỉ có thể ngấm ngầm mưu toan bạn, thực tế khó có thể kích phát được lòng nổi giận, nổi cáu của bạn.
Đôi lúc ngẫm nghĩ lại có thể cảm thấy có chút buồn cười. Cuộc sống thật phong phú muôn màu muôn vẻ, đủ mọi kiểu nhân sinh, đủ mọi kiểu thi thố làm cho chúng ta hởi lòng hởi dạ. Nếu như thế giới này mọi người đều cùng khuôn mặt, cùng lòng dạ đơn điệu như nhau, thì chúng ta không biết phải đau lòng biết bao nhiêu.
Bao Văn không đau lòng. Về sau mỗi khi nhìn thấy Lê Sơn Ngụy, vẫn như xưa gật đầu với anh ta.
Khi Lê Sơn Ngụy nhìn thấy Bao Văn cũng gật chào, anh ta không biết đoán ra sao. Anh ta có thể nghi ngờ Bao Văn trong động tác gật đầu với anh ta như hôm nay ẩn chứa vẻ trào phúng và khinh bỉ, không giống với cái gật trước đây.
Được cái may là Bao Văn chưa vì việc tố cáo của Ngụy mà bị vấp váp điều gì. Anh vẫn như trước đây cần cù tận tụy làm việc, lãnh đạo và đồng nghiệp vẫn nhìn anh ta như những ngày trước đây.
Mấy người mới đầu bị Lê Sơn Ngụy lôi kéo nêu "vấn đề" Bao Văn cũng có phần e thẹn, trong đó có một người nói với Bao Văn:
-"Anh từ nay về sau nên đề phòng Lê Sơn Ngụy một chút nhé!"
Bao Văn chỉ mỉm cười.
Bao Văn nghĩ, mặc dù có người ngấm ngầm cản trở, làm cho bạn vấp ngã mạnh , kỳ thực cũng chẳng sao. Bạn bò dậy, đập phủi đất bụi bám trên mình vẫn là một anh hùng. Kẻ ngấm ngầm quấy phá vẫn là một con gấu chó. Bạn chỉ cần mở to mắt nhìn, nhớ kỹ đặc điểm tướng mạo của anh ta, biết được dấu hiệu của kẻ lòng dạ không ngay thẳng. Về sau đề phòng anh một chút sẽ

là rất cần thiết.
Bạn vẫn hướng về phía trước đi theo con đường của bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

59. Khoảnh khắc bản thân ở vào hoàn cảnh ác liệt

** Phẩm chất xấu có thể bộc lộ trong hạnh phúc, phẩm chất tốt đẹp nhất cũng chính được hiện rõ trong nghịch cảnh.*
** Vĩ nhân sở dĩ vĩ đại chính là ở chỗ họ đã vượt qua thảm họa, đã chiến thắng hiểm trở.*

Du thuyền trên mặt hồ gió im sóng lặng, chẳng cần dùng đến nhiều kỹ xảo và kinh nghiệm hàng hải lâu năm. Chỉ có khi mặt biển bị những cơn giông tố làm nổi giận, đùng đùng cuộn sóng, dựng đứng như núi, tàu thuyền lâm vào tai nạn hủy diệt, người ngồi trong tầu thuyền hết hồn hết vía sợ hãi vạn phần, thì khả năng hàng hải của trưởng tàu thuyền mới có thể được thử thách. Đây là ý đại khái của một buổi nói chuyện của Tiến sĩ Malton.

Khi bạn ở vào tình trạng kinh tế quẫn bách, đời sống gặp khó khăn, sự nghiệp ảm đạm, bạn hãy nghĩ đến những lời này, chỉ có lúc như vậy mới có thể tự phát hiện mình, bạn là một trang nam tử dũng cảm kiên nghị hay là một kẻ yếu hèn, một con hổ giấy nói đến hổ là đã hết hồn hết vía?

Thời loạn xuất hiện anh hùng. Tất cả mọi anh hùng hào kiệt trong lịch sử đều xuất hiện trong phong ba bão táp. Nói chung, một cuộc đời kiệt xuất đều sản sinh trong những khó khăn trắc trở trùng điệp, sản sinh trong cảnh đời vô cùng ác liệt. Những nơi ấm áp mặt trời tỏa chiếu, ở chốn mâm bát ngổn ngang, cốc chén lộn xộn tràn ngập tiếng hát tiếng cười, ở trong màn the xanh đang mẩn mê trong lạc thú, quyết không thể nung đúc nên một cuộc đời kiệt xuất.

Loài người lại phải đối mặt với một đạo lý trái ngược, một khó khăn không giải quyết nổi.

Bởi vì ai không theo đuổi tốt đẹp, ai không khát vọng ấm áp? Còn một khi bạn có hết tất cả một cách quá dễ dàng, thì mọi tâm tính tốt đẹp: Vĩ đại, kiệt xuất và thanh cao tao nhã đều sẽ dần dần rời khỏi bạn ra đi, linh hồn và phẩm cách sẽ dần dần bị bạn lãng quên.

Định mệnh đời người phải cố gắng phấn đấu. Phải không ngừng đẩy xô đá mà lên núi, phải phá núi mở đường không bao giờ hết, phải không nghỉ ngơi theo đuổi mặt trời. Dù cho bạn đã biết rõ ràng Kuafu vì theo đuổi mặt trời đã chết khát giữa đường hóa thành rừng hoa đào, bạn vẫn phải đi theo đuổi mặt trời. Đối mặt với thảm họa, bạn không thể dừng lại, bạn mà dừng lại kết cục có thể càng ảm đạm hơn.

Đây phải chăng là nỗi đau lớn và oanh liệt của loài người? Hoặc cũng là cái

vĩ đại và kiệt xuất của loài người ở chỗ đó?
Quan hệ của đời người với hoàn cảnh ác liệt quả thực là như vậy đó. Cuối cùng bạn nhảy vào thứ quyến rũ nào?
Nhảy vào nơi ấm áp! Có lẽ đó chỉ là một ảo tưởng, một ngôi lầu cao ở thành phố, một giấc mộng vĩnh viễn khó mà thực hiện được. Nếu như bạn mê mẩn với nó, cầu xin với nó, bạn sẽ sa ngã vào nơi vực thẳm không phương cứu chữa.
Chiến thắng hoàn cảnh ác liệt! Dùng trí tuệ của bạn, dùng tinh thần cần cù chịu khó của bạn cải thiện hoàn cảnh sáng tạo ra cuộc sống lý tưởng. Sinh mệnh của bạn sẽ trong quá trình sáng tạo được nhân rộng ra và phát huy. Chỉ cần bạn kiên trì đến cùng, bạn cuối cùng sẽ chiến thắng gió to sóng dữ, tránh được đá ngầm vượt tới bờ phía bên kia cần đến.
Sự khác biệt của hai cái chỉ ở chỗ thái độ đối với quá trình: cái trước là hòng tránh quá trình mà thẳng tới giành lấy kết quả, còn cái sau là xem quá trình nặng hơn kết quả.
Kết cục cũng chỉ là: không trải qua tám mươi mốt gian nan thì đừng hòng thành chính quả, đừng hòng nhận được chân kinh.
Hãy vứt bỏ ước vọng hão huyền và những ý nghĩ ngông cuồng, không lẩn tránh thảm họa, không trực tiếp theo đuổi những ảo mộng vốn không có cách để thực hiện. Hãy nhìn thẳng vào cuộc đời ảm đạm, chiến thắng nó. hãy nhìn thẳng vào lưỡi lê vấy máu đẩy nó đi. Đây cũng là một loại hình của cuộc đời. Cuối cùng họ giành được thắng lợi, ôm ấp được huy hoàng, ảo mộng cũng có thể biến thành hiện thực.
Nghèo hèn đáng thương, nhưng danh vọng vẫn thành.
Hãy xem một loạt cuộc đời kiệt xuất dưới đây:
Nhan Hồi, người học trò được Khổng Tử ưa thích nhất, một giỏ cơm, một bầu nước, ở trong ngõ hẻm, người khác không chịu nổi nỗi buồn thương đó, nhưng Nhan Hồi cũng không thay đổi nguồn vui đó.
Tônstôi, Đácuyn, Niutơn, Nhạc Phi, Phạm Trọng Yêm, Hải Thụy, Nhiếp Nhĩ, họ đều là những người mất cha mất mẹ lúc chưa đầy 4 tuổi, đã từng chịu nỗi cay đắng gian nan của cuộc sống, lắt lay trong vô vàn gian khổ ở lớp tận cùng của cuộc sống, cuối cùng mới chiến thắng hoàn cảnh ác liệt, có được cuộc đời huy hoàng.
Anđecxen, nhà viết chuyện nhi đồng nổi tiếng thế giới sinh ra trong một gia đình thợ giày nghèo khó. Cha ông thường bị thất nghiệp, dựa vào mẹ giặt quần áo thuê cho người khác để duy trì sinh kế. Khi ông mới sinh, ở trong nhà không có nổi một chiếc giường, cả nhà ngủ trên một chiếc giá gỗ để gác quan tài! Do nghèo khổ, Anđecxen không có cơ hội đi học, khi mười tuổi vẫn còn đang lang thang trên đường phố Copenhagen thủ đô Đan Mạch.
Khi Saiwantix viết "Tanjiehede", nghèo đến nỗi không có tiền mua giấy viết

bản thảo.
Wirieligh trong cuộc sống cầm tù 13 năm đã viết nên cuốn "Lịch sử thế giới" nổi tiếng khắp thế giới.
Luthơ khi bị cầm tù tại Vathbur, đã dịch "Kinh Thánh" ra tiếng Đức.
Từ đó ta thấy, những cuộc đời kiệt xuất đa số xuất thân từ những gia đình nghèo khổ bần hàn. Hành vi kiệt xuất của họ cũng phần nhiều đi kèm với hoàn cảnh hiểm nghèo.
Cho nên, ?Kinh Thánh. Tân ước? đã gợi ý người ta thông qua nghịch cảnh để giành hạnh phúc.
Á THÁNH (Mạnh Tử) đã khẩn thiết khuyên răn người đời: ?sống trong gian nan khổ cực mà chết trong yên vui?.
Có nhà học giả và nhà khoa học vĩ đại dùng ngôn ngữ như vần thơ
đã viết:
Mọi hạnh phúc tịnh không phải không có buồn phiền, còn mọi nghịch cảnh cũng quyết không phải không có hy vọng. Bức tranh thêu đẹp nhất là dùng một đóa hoa sáng đẹp lồng vào bối cảnh ảm đạm mà tuyệt nhiên không phải là dùng đóa hoa ảm đạm làm nổi bật bối cảnh sáng đẹp.
Cũng như phẩm chất xấu có thể bộc lộ trong hạnh phúc, phẩm chất tốt đẹp nhất cũng chính được hiện rõ trong nghịch cảnh.
Nhiều nhân vật vĩ đại trong lịch sử cũng chỉ có đến lúc, ngoại trừ dũng khí và lòng kiên nhẫn của chính họ ra, không còn có cái gì khác, đến lúc tai họa lớn sắp giáng xuống đầu, sắp tới chỗ tuyệt địa cần phải tìm ra cái sống từ cõi chết, mới hiện rõ ra nhân cách vĩ đại và sức mạnh không gì chống đỡ nổi của họ.
Vĩ nhân sở dĩ vĩ đại chính là ở chỗ họ đã vượt qua thảm họa, đã chiến thắng hiểm trở.
Đời người sở dĩ tồn tại có ý nghĩa cũng là ở chỗ đời đã vượt qua đối với thảm họa và chiến thắng đối với hiểm trở.

Dịch giả : Nguyễn An

60. Khoảnh khắc bị bạn bè thân thích ruồng bỏ

** Trên đường đời, tình hữu nghị là quan trọng, việc hiểu biết và ủng hộ của bạn bè thân thích là quan trọng.*
** Quyết không thể dựa mãi vào sự chi viện không hoàn lại của bạn bè thân thích. Người ỷ lại lâu dài đến cuối cùng về tình cảm phần lớn đều bị ruồng bỏ.*

Người phương Đông chúng ta trọng luân lý đạo đức, trọng quan hệ nhân luân, coi trọng tình hữu nghị giữa bạn bè thân thích. Vì thân thích, có người có thể lao vào nơi nước sôi lửa bỏng; vì tình hữu nghị, có người có thể bỏ mình cho trọn vẹn điều nhân. Ngược lại, nếu bạn đối với bạn bè thân thích quá thờ ơ, người ta sẽ chỉ trích bạn là ?không nhận lục thân?, ?bất nhân bất nghĩa?.

Dưới bối cảnh văn hóa này, giữa bạn bè thân thích đã diễn ra rất nhiều kịch vui giữa người với nhau. Đồng cam cộng khổ và thuận hòa vui vẻ. Song, giữa bạn bè thân thích cũng từng có rất nhiều bi kịch từ thân thích thành kẻ thù, từ bạn bè thành kẻ địch phát triển đến mức đả kích lẫn nhau, tàn sát lẫn nhau.

Bạn đặt vào trong quan hệ nhân luân như thế, có lẽ bạn được tài trợ của bạn bè thân thích, sống chan hòa với bạn bè thân thích, làm mọi việc sẽ thông suốt dễ dàng. Có thể bạn quan hệ với bạn bè thân thích xa lánh hoặc bị họ ruồng bỏ, thậm chí rơi vào vị trí bạn bè thân thích đều xa lánh, đi một bước không nổi.

Bất kể bạn đóng vai trò gì trong xã hội, bất kể bạn tồn tại ở một hoàn cảnh nhân sinh ra sao, tóm lại là trên đường đời, tình hữu nghị là quan trọng, sự hiểu biết và ủng hộ của bạn bè thân thích là quan trọng. Bất kể là từ nhân tố tinh thần để xét hoặc là từ nhân tố vật chất để xét không có cái nào không như vậy cả. Tục ngữ có câu: ?Người để mất nhân tâm là mất thiên hạ?. Trong sách ?Tả truyện? có nói ?Chúng bạn đều xa rời, khó có được cứu giúp?.

Nếu như bạn đã bị phần lớn bạn bè thân thích ruồng bỏ, như thế thì tìm lại sự hiểu biết và ủng hộ, tìm lại tình thân và tình hữu nghị, để những cái bị mất được tìm lại được, như thế là cách tốt nhất.

Bị phần đông bạn bè thân thích ruồng bỏ, không nằm ngoài hai lý do:

Một là bản thân bạn nhân phẩm không tốt, bạn chỉ muốn vớt vát được cái lợi từ bạn bè thân thích mà mình thì một cái lông không chịu mất, hoặc bạn chỉ

là vì lợi ích của mình mà bất chấp tất cả để lợi dụng bạn bè thân thích, cả đến ngấm ngầm quấy rối, tổn hại đến lợi ích của bạn bè thân thích; hoặc bạn căn bản là một người tồi, chỉ đáng bị người khác coi thường và ruồng bỏ.
Đây là một cuộc đời cần tự mình phủ quyết, tự mình thiết kế lại. Giữa con người với nhau, bất kể thuộc quan hệ nhân luận như thế nào, về phương diện lợi ích vật chất hoặc tinh thần, mô thức ổn định cân bằng tất nhiên là lợi ích đều có dính dáng đến, tinh thần đều bổ trợ lẫn nhau. Nghĩa là sự hỗ trợ về vật chất làm cho có phúc lợi cùng hưởng, có rủi ro đều gánh chịu, hoặc về mặt tinh thần giành được sự thỏa mãn của các bên. Bạn muốn có được lợi ích thì cần phải có sự trả giá tương ứng - hoặc trả ra trước khi bạn được, hoặc trả ra sau khi bạn được. Giữa bạn bè thân thích, tình trạng một bên phải trả ra hoặc một bên thu được đều không thể duy trì quan hệ hữu nghị thân tình lâu dài, chân chính. Quan hệ bạn bè thân thích này, đôi lúc chỉ là sợ dư luận xã hội, nể mặt và hư vinh, bề ngoài đi lại giao tiếp, nhưng trên thực tế tịnh chẳng có tình nghĩa gì để nói nữa.
Bạn cần phải nhận rõ thực chất của việc ?xã giao? này, quyết không thể dựa vào sự viện trợ không hoàn lại của bạn bè thân thích lâu dài được. Người ỷ lại lâu dài, đến cuối cùng về tình cảm phần lớn đều bị ruồng bỏ.
Đương nhiên, bản thân việc theo đuổi hai lợi ích vật chất và tinh thần cũng có thể bổ xung cho nhau. Giữa bạn bè thân thích, về phương diện vật chất một bên chi ra không đòi hỏi phải hoàn lại hoặc nói hoàn toàn cho đối phương, có lẽ anh ta về phương diện tinh thần đạt được một sự an ủi và thỏa mãn, đạt được lòng tự say sưa của đức tính tốt đẹp, cao thượng và từ đó tìm được sự cân bằng tâm lý sau khi chi bỏ lợi ích vật chất ra, do đó rất vui vẻ. Còn tiền đề của sự cân bằng này phải là phía được cấp, được cho có tình cảm tốt đẹp: thành thực, lương thiện, khiêm tốn hoặc cần cù tiết kiệm giản dị. Bằng không, nếu như người được cấp, được cho làm bộ giả dối, thổi phồng nói khoác, hoặc lợi dụng người khác, phung phí xa hoa, như thế thì một khi người chi ra phát giác được mình bị lợi dụng, những thứ mình chi ra không được thực hiện một cách bình thường giá trị của nó, thế thì tâm lý của người chi ra lập tức sẽ có thể phát sinh nghiêng ngả, phá vỡ cân bằng và ngay lập tức ngừng chi. Quan hệ hữu nghị? thân tình trước đây cũng có thể theo đó bị đoạn tuyệt. Nếu như bạn thuộc người được cho, người được viện trợ này, với tình cảnh này bị ruồng bỏ sẽ là hợp lý.
Lúc này, bạn phải hiểu sự ruồng bỏ này. Đây là do phẩm cách của bạn không đứng đắn gây nên.
Xoay chuyển cục diện lúng túng này chỉ ở chính bản thân bạn, tu dưỡng đức tính của mình, nâng cao năng lực sinh tồn của mình, tăng cường ý thức tự lập, dựng lại hình ảnh của bạn để đạt đến mục đích làm thay đổi cách nhìn của người khác đối với bạn. Việc này cần phải tổ chức lại mình một cách lâu

dài không mệt mỏi. Nhưng chỉ cần giữ nó được lâu mãi, cuối cùng bạn có thể ra khỏi cảnh ngộ khó khăn, nhận lại được sự hoan nghênh của bạn bè thân thích. Tình hữu nghị có thể gọi lại được.

Nguyên nhân thứ hai của việc bị bạn bè thân thích ruồng bỏ là ở việc làm của bạn, chọn lựa của bạn sai khác nhiều với mọi người, lại có cá tính lập dị không thể làm cho người khác hiểu được và tiếp nhận. Bạn có thể có ý thức tư tưởng vượt trước, đi trước thời đại, tạm thời chưa được bạn bè thân thích thừa nhận, thậm chí xem nó là tà đạo, mà bạn lại cứ khăng khăng làm theo mình, bám níu đến cùng. Thế là đã gặp phải sự ruồng bỏ của phần đông bạn bè thân thích. Có người thậm chí đi khỏi nhà đến tận nơi khác xa xôi, chỉ một mình đi lăn lộn với thế gian.

Nằm trong bối cảnh nhân sinh này, chọn lựa một con đường như thế, giá như vận khí tốt, mọi việc thuận lợi hài lòng, có lẽ có thể giành được thành công ngoài ý muốn. Nhưng có nhiều khả năng hơn là húc vào tường, là thất bại. Màng lưới quan hệ nhân tế đối với việc làm nên thành tựu sự nghiệp của con người, thực hiện và theo đuổi lý tưởng của người ta thực tế vô cùng quan trọng!

Xã hội ngày nay, phân công xã hội chuyên môn hóa cao, làm cho sự liên hệ lẫn nhau và dựa lẫn nhau giữa ngành này và ngành kia, giữa nghề này với nghề kia, giữa người này với người kia đều ngày càng tăng cường. Rất ít có loại công việc không dựa vào bất cứ người nào mà có thể chỉ một mình hoàn thành. Cho dù những lao động có tính sáng tạo như viết một tác phẩm học thuật, thiết kế một sản phẩm mới công nghệ cao cũng không thể tách rời với việc hợp tác lao động với người khác, ít nhất bạn cũng phải lợi dụng những thành quả đã có của những người trước. Điều này có nghĩa là bạn trên thực tế là đang đứng trên vai của người khác để trèo lên trên. Cho nên bạn vẫn chưa thoát khỏi mạng lưới quan hệ nhân tế.

Không thể phủ nhận, trong tất cả mọi mạng lưới quan hệ nhân tế lớn, nằm ở vị trí trung tâm có liên hệ với bạn chặt nhất và sâu xa nhất vẫn là ở quan hệ bạn bè thân thích, đây cũng là cơ sở và kẻ mở đường của việc hình thành mạng lưới quan hệ nhân tế. Quan hệ nhân tế của bạn trước hết phải thông qua đó dẫn dắt ra ngoài và bức xạ ra ngoài.

Đương nhiên trong giao tiếp nhân tế hiện đại phần lớn tồn tại kiểu Mao Toại tự tiến (tự mình đứng ra xin gánh vác một việc gì). Cùng nhau tặng danh thiếp, tự giới thiệu một thôi một hồi đã có thể tính là từ đó đã quen biết nhau. Có người thậm chí còn phát triển thành bạn bè. Song, người mà bạn quen thuộc nhất, đi lại có căn cứ, cơ sở nhất vẫn là những người thân thích của bạn và những bạn bè cũ.

Mặc dù quan hệ nhân tế của tất cả mọi người luôn nằm trong trạng thái biến đổi không ngừng, nằm trong quá trình không ngừng đào thải và làm mới

hơn. Nhưng, nếu như bạn đã bị những người thân thích ruồng bỏ, lại không ngừng bị bạn bè của quá khứ ruồng bỏ, thế thì cho dù bạn có thể không ngừng giao tiếp với bạn mới ngắn ngủi có tính tạm thời hoặc chỉ có thể cộng tác được một hai lần, thực tế đến cuối cùng thì không vẫn hoàn không. Trên thực tế bạn chỉ lủi thủi phấn đấu một mình, nằm trong cảnh lúng túng cô độc và không có chỗ dựa.

Chỉ có khơi thông quan hệ nhiều hơn, trao đổi tình cảm tư tưởng nhiều hơn biến cá tính lập dị thành khiêm tốn hùa theo, mới có thể dần từng bước thoát khỏi cảnh cô đơn, giành được sự hiểu biết và tiếp nhận của bạn bè thân thích.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

61. Khoảnh khắc gặp thất bại

** Còn có gì vô vị hơn so với việc gì cũng đều nhẹ nhàng, dễ như lật bàn tay?*
** Không có thất bại thì không có thành công.*
** Theo đuổi - thất bại - lại theo đuổi: lịch trình bi tráng của sinh mệnh.*
Phương án dự tính trước không thực hiện được mục đích mong muốn không đạt được; hoặc là một loại thực nghiệm, một nhận thức phát sinh sai lầm, hoặc trong cạnh tranh bị đối phương thắng, các việc như thế đều gọi là gặp thất bại.
Không nghi ngờ gì, thất bại có thể làm cho người ta chán nản, làm cho người ta mất lòng tin và dũng khí, thậm chí từ đó ngã không dậy được nữa. Thất bại cũng có thể thôi thúc người ta phấn khởi, kích dậy quyết tâm và tài cán của người ta lớn hơn, từ đó thực hiện cuộc đời càng thêm huy hoàng.
Bạn chọn cái trước hoặc chọn cái sau, trước tiên ở chỗ phương thức nhận biết và sức chịu đựng của bạn đối với thất bại.
Nếu như bạn nhận thức sinh mệnh của mình là một sự tồn tại vững chắc, đem những cái suy nghĩ và tư tưởng thuộc cái ?suy nghĩ? này của bạn xem là ý nghĩa của bản thể mà đem hoàn cảnh bên ngoài, tất cả mọi cái của bên ngoài - những giày vò đối với sinh mệnh bạn, và những tàn phá đối với cuộc đời bạn - đều xem là một loại hư vô xa rời bản thể, một sắp đặt của thế giới, xem là dáng bộ mà thượng đế bày ra trước mắt bạn, bạn có thể vượt qua mọi khổ nạn kiểu bày đặt ra vốn hư vô này, thế thì thất bại trên thực tế không liên quan với bạn.
Sức chịu đựng tâm lý của bạn vững vàng đủ để loại bỏ khỏi lòng bạn mọi sự việc mà người bình thường cho là thất bại. Bạn có thể xông ra khỏi vòng vây, không đắn đo thành bại được mất, kiên định đi lên phía trước, thế giới này trong khóe mắt của bạn sẽ có thể biến thành rất bé nhỏ, rất yếu ớt.
Nếu như xem một đời của con người là một quá trình, toàn bộ lịch sử của nhân loại cũng xem là một quá trình, như thế thì tất cả mọi thất bại từ to đến nhỏ, tính chất khác nhau, cũng giống như tất cả mọi thành công tất nhiên cũng tồn tại ở trong quá trình này. Trong quá trình này không có thất bại thì không có thành công. Bởi vì bất cứ một sự việc nào nếu như mặt đối lập của nó không tồn tại, thì bản thân nó sẽ không thể tồn tại - Mọi người đều việc gì cũng vừa lòng vừa ý, tất cả mọi việc đều thuận buồm xuôi gió không hề có vấp váp, thất bại thì thế giới này tồn tại còn có ý nghĩa gì nữa? Còn có gì vô vị hơn so với mọi việc đều nhẹ nhàng, dễ như trở bàn tay?

Thất bại nhất thời trong cả quá trình nhân sinh của bạn có lẽ chẳng thấm vào đâu, cũng có thể thất bại bây giờ chính là kẻ mở đường của thành công sau này. Trong chiến tranh Hán Sở chẳng phải Lưu Bang đã mấy phen thua Hạng Võ, rồi cuối cùng giành được toàn thắng đó sao? Giá như không thể chịu đựng nhiều lần thất bại đó, Lưu Bang có lẽ nhiều lắm cũng chỉ là một Hán trung vương mà thôi.

Thậm chí, bạn có thể nên đứng càng cao xa hơn một chút để nhìn lại mình và thế giới. Dù cho cả một đời của bạn đều thất bại, bạn đã trả giá toàn bộ đời người, còn xét theo toàn bộ lịch sử nhân loại, thất bại của bạn có thể có ý nghĩa quan trọng - bạn đã làm đá rải đường của những người sau này, làm bậc thang của những người về sau, người về sau có thể nhận được điều có ích từ thất bại của bạn, như thế thì sinh mệnh của bạn vẫn là huy hoàng, thất bại của bạn cũng là vĩ đại. Nhà toán học Anh thế kỷ 19, Charles Babaje đã đem tinh lực suốt đời và phần lớn tài sản của ông dùng vào việc thiết kế và chế tạo máy tính, nhưng mãi đến năm 1871, khi ông mất, máy tính mà ông mộng tưởng vẫn chưa thành công. Còn nguyên lý máy tính mà ông thiết kế, không nghi ngờ gì có giá trị khoa học quan trọng, chiếc máy tính đầu tiên ra đời vào những năm 30 của thế kỷ này, nguyên lý của nó tương tự với thiết kế của Babaje. Người sau này mới biết, trong lịch sử phát triển khoa học máy tính, Babaje thật ra không phải là người thất bại.

Giống như người vốn chưa bị bệnh chốc đầu, không kiêng kị người khác chửi người chốc đầu, một người không sợ thất bại, không thể vì thất bại mà bắt phải phục, anh ta nói đến thất bại của mình thì giống như kể một câu chuyện. Bởi vì anh ta có sẵn tâm sức khỏe mạnh vượt qua mọi phiền não ưu sầu do thất bại gây nên, anh ta luôn nhìn thế giới bằng nụ cười. Thất bại mà không nản chí, thất bại mà không làm thay đổi nỗi vui của anh ta. Đó là một loại hào phóng và tự tin ở tầng nấc sâu kín. Có sức mạnh của lòng tự tin này, thế giới sẽ luôn mỉm cười với anh ta. Nhà khoa học lỗi lạc, Tiến sĩ Wiliam Thomson trong Đại hội của hơn 2000 khách có tiếng, từ khắp nơi trên thế giới đến chúc mừng ông làm nghề dạy học tròn 50 năm đã nói:

"Có hai chữ có thể đại biểu cho việc phấn đấu của tôi nhất trên bước đường khoa học trong vòng 50 năm, đó là: thất bại!".

Đúng vậy, Thomson trong 50 năm trời không biết đã từng gặp bao nhiêu lần thất bại và trắc trở, mà kết quả của hàng loạt thất bại của ông là đã thiết kế thành công đường dây cáp ngầm đầu tiên ở đáy biển Đại Tây Dương, có hơn 70 patient phát minh, được 250 trường và đoàn thể khắp nơi trên thế giới tặng đủ mọi loại danh hiệu vinh dự.

Từ đó ta thấy, thất bại và thành công tịnh không có phân biệt tốt xấu rõ ràng, giữa hai cái không có sự ngăn cách rõ ràng, nhìn có vẻ như thất bại mà có thể lại thành công, nhìn có vẻ thành công mà lại có thể thất bại, trong thất

bại có thể ẩn chứa thành công mà trong thành công có thể ẩn chứa thất bại. Do nhận thức của loài người đối với bản thân và vũ trụ là không có cùng tận, thường thường dẫn đến những cái mà nhiều người đã từng công nhận là thành công chính xác, về sau lại bị chứng minh là sai lầm, là thất bại, những cái đã từng bị coi là hoang đường, thất bại, về sau lại được chứng minh là đúng đắn, là thành công. Thuyết Địa tâm, Thuyết Nhật tâm, Thuyết Tương Đối, thuyết Nguyên tử v.v..., những lý thuyết trong lịch sử học thuật đều kinh qua lịch trình như vậy.

Theo đuổi - thất bại - lại theo đuổi, không những là lịch trình oanh liệt của toàn bộ lịch sử văn minh thế giới, cũng đồng thời là lịch trình bi tráng của mỗi một sinh mệnh cá thể. Chỉ có suốt đời không ngừng theo đuổi, đồng thời bao gồm cả thất bại và thành công thì đời người này mới có ý nghĩa. Đúng vậy, có khi thất bại so với thành công càng có hấp dẫn đối với sinh mệnh. Đừng nên tưởng là chỉ có thất bại mới làm cho người ta chán nản, làm cho người ta ngã lòng, làm cho người ta tinh thần sụp đổ, thành công cũng có thể làm cho người ta chán nản, làm cho người ta ngã lòng, làm cho người ta tinh thần sụp đổ như thế - Maslow đã từng gọi cái đó là chứng thần kinh thành công (neurosis of success). Trước khi mục đích và nguyện vọng chưa được thực hiện, đối mặt với hàng loạt thất bại, người ta có thể tràn ngập hy vọng, thậm chí là vui vẻ thoải mái phấn đấu vì mục tiêu. Một khi giành được thành công, mục tiêu được thực hiện, anh ta rất nhanh đã có thể phát hiện ra hư ảo của mục tiêu này, thế là lâm vào thần kinh suy sụp, lâm vào tuyệt vọng, cho tới lúc mục tiêu mới sản sinh ra.

Như vậy, dù cho gặp thất bại cũng có thể là việc tốt chứ không phải là việc xấu đối với bạn, cho nên có bậc cha mẹ thà để cho con cái của họ trong một lần thi cử nào đó thất bại; có huấn luyện viên thà để cho vận động viên của mình trong một lần thi đấu nào đó thua cuộc. Nguyên nhân chính là ở chỗ này đây. Quả vậy, có nhiều người chịu đựng nổi thử thách, có thể từ thất bại đứng dậy, còn chịu không nổi kích thích của thành công, anh ta trước thành công hoặc đột nhiên cảm thấy trống rỗng, thất lạc, từ đó trở nên vô vị; hoặc vì thành công mà như phơi phới trong không trung, gật gù đắc chí, không nghĩ đến tiếp tục tiến thủ. Có người thậm chí vì thành công to lớn đến bất ngờ mà trở nên điên cuồng, ?chết vì vui? quá.

Khi gặp thất bại, bạn phải giống như con chim hải yến bay lượn trên mặt biển trước lúc bão táp ập đến, kêu gọi bão táp đến càng mãnh liệt hơn. Trong thất bại bi thảm nặng nề, bạn sẽ rèn luyện được thêm kiên
cường hơn.

Dịch giả : Nguyễn An

62. Khoảnh khắc nảy sinh ý nghĩ trả thù

** Chúng ta có thể yêu mến người ghét chúng ta, nhưng không thể yêu mến người chúng ta ghét.*
** Căm ghét cũng có thể trở thành động cơ của sinh mệnh.*
** Thời gian là sức mạnh lớn mạnh nhất làm nhạt đi mối hận xưa.*
Xét theo ý nghĩa rộng nhất, báo thù là một tính cách bẩm sinh của con người. Một khi phải chịu nhục và tổn hại, lòng báo thù của con người tự nhiên nổi lên. Ăn miếng trả miếng", "đối chọi quyết liệt", "lấy gậy ông, đập lại lưng ông" - đây chính là trả thù.
Ý nghĩ báo thù và hành vi báo thù của con người có thể tìm đến trẻ em và động vật. Trẻ em, sau khi bị đối phương cùng tuổi làm tổn hại không cần phải bất cứ ai gợi? ý, nó có thể ngay lập tức đưa ra hành vi trả thù, nhất là bé trai mạnh khỏe hoạt bát lại càng như thế. Động vật cũng vậy. Động vật không chỉ báo thù đối với đồng loại xúc phạm đến nó, mà còn báo thù cả với con người đã từng xúc phạm nó. Trong dân gian có rất nhiều truyền thuyết nói về các loại động vật như rắn, hổ, sư tử đã báo thù đối với người, trong đó có một số là chân thực.
Báo thù thậm chí là một quy luật tự nhiên. Sự phá hoại của loài người đối với sinh thái tự nhiên như nước ngầm dưới đất khai thác quá nhiều, chặt phá gỗ trong rừng bừa bãi, thải quá nhiều khói bụi vào không trung, xả quá nhiều nước bẩn xuống sông biển, phế thải công nghiệp ngày càng trầm trọng v.v... đều có thể trở thành những lý do để tự nhiên quay trở lại báo thù loài người. Từ đó dẫn đến nhiệt độ tăng lên, nắng hạn liên miên, đất bị xói mòn, bão tố, mưa axít tăng nhiều, nạn côn trùng tăng v.v...
"Ở HIỀN GẶP lành, ở ác gặp ác". Giết người phải đền mạng, điều đó ai ai cũng đều biết.
Bất kể là hành vi báo thù xuất phát từ lợi ích quần thể công khai phát ra đối với kẻ thù hay là ý nghĩ báo thù sản sinh ra từ việc bảo vệ sự tôn nghiêm nhân cách của cá nhân, chỉ cần người báo thù đã từng là bị động, là kẻ bị xúc phạm, người bị xâm lược, người bị nhục, thì hành vi báo thù hoặc ý nghĩa báo thù của họ đều có tính chính nghĩa ở mức độ nhất định. Cho nên, báo thù, trên thực tế đã thành cơ sở của loài người chế định luật hình. Luật hình hầu như là hình thức công khai để người ta thực hiện báo thù, báo thù cũng rõ ràng chính là tâm thái nội tại chấp hành luật hình. Hình thức của cách dùng công khai thực thi trừng phạt đối với kẻ ác, để kẻ ác nhận được ?ác

báo?, có thể làm cho kẻ ác vì sợ sự trừng phạt của pháp luật mà thu bớt hành vi độc ác lại, hoặc sau khi anh ta đã thực thi hành vi độc ác thì trong lòng không yên, lo sợ hoảng hốt, điều đó đối với việc giữ gìn trật tự xã hội, giữ gìn văn minh và tiến bộ của loài người đều có giá trị quan trọng. Còn thủ tiêu hành vi báo thù, không nghi ngờ gì nữa là dung túng cho kẻ ác.
Dừng lại ở tầng nấc này để hiểu, báo thù là sản vật cần có của xã hội.
Xét từ khía cạnh cá nhân, sau khi chịu nhục nhã lớn, chịu tổn thương nặng nề, ngoại trừ những kẻ hèn yếu, ngoại trừ những kẻ yếu bóng vía và bất lực ra, có mấy ai không nẩy sinh ý nghĩ báo thù? Trên đời có mấy ai lấy đức để báo oán? Suoromen nói: "Không trả mối hận xưa là quang vinh của con người", trên đời liệu thật sự có mấy người "quang vinh" như thế?
Tônstôi nói rất thực tế:
"Chúng ta có thể yêu mến người ghét chúng ta, nhưng không có cách gì yêu mến người chúng ta ghét".
Yêu là động cơ của sinh mệnh, ghét cũng có thể trở thành động cơ của sinh mệnh. Báo thù đối với kẻ mình ghét cũng có thể kích dậy lòng phấn chấn của con người. Việt vương Câu Tiễn, Văn vương Cơ Xương đều là những điển hình vì căm ghét mà thành sự nghiệp.
Nhưng, điều chúng ta đáng phải thận trọng lựa chọn, thận trọng phân biệt là ý nghĩ báo thù khác nhau và phương thức hành vi thực hiện báo thù khác nhau. Sau khi bạn sản sinh ý nghĩ báo thù, bạn chuẩn bị dùng phương thức ra sao để thực thi hành vi báo thù?
Giữa cá nhân với nhau vì trả thù mối hận xưa mà trực tiếp dùng vũ lực hoặc các phương pháp khác thực thi báo thù, đây là sự việc của xã hội nguyên thủy dã man. Sau khi loài người đặt ra pháp luật, bước vào xã hội văn minh, thì không cho phép phương thức báo thù ngấm ngầm trực tiếp này tồn tại nữa, mà phải thông qua hình thức chế tài pháp luật để giúp bạn đạt đến mục đích "trả thù".
Cho nên, khi bạn bị làm nhục và tổn hại, kẻ xâm phạm đạt đến mức độ phải bị pháp luật trừng phạt, bạn sản sinh ý nghĩ báo thù thì không có gì là sai, nhưng cần phải dùng pháp luật để giải quyết, nhờ pháp luật để bạn ?báo thù? mới được. Nếu như ngấm ngầm báo thù thì chính là bạn đã xem thường pháp luật, đã phủ định pháp luật.
Ở ĐÂY, CÓ thể cần phải có chút nhẫn nại, không thể ngay tức khắc trực tiếp trút hận thù của bạn. Song, sự nhẫn nại này là văn minh. Mất kiểu văn minh này thì hành vi báo thù ngấm ngầm trực tiếp thường thường dễ phạm pháp luật, bạn sẽ có thể bị trừng phạt của luật pháp như nhau. Như thế bạn sẽ có thể để cho kẻ xúc phạm bạn chiếm được hai lần thuận lợi: Một là nó đã xúc phạm bạn. Hai là bạn vì báo thù trực tiếp đối với nó nên bị pháp luật trừng phạt.

Khi chúng ta nẩy sinh ý định báo thù, nên tự hỏi mình: Sự tổn hại của đối phương đối với tôi quả thật đã đến mức độ cần phải trả thù chưa? Có đủ lý do trả thù và giá trị trả thù chưa? - Những việc cãi cọ nhau vụn vặt trong cuộc sống, những va chạm, tổn thương kiểu vô ý hoặc hiểu nhầm nhau hoặc những phê bình chỉ trích chính đáng hoặc không thỏa đáng trong công tác hoặc những bất đồng trong quan hệ gay gắt nào đó v.v... đều là những việc không đáng cho bạn canh cánh bên lòng. Gặp các việc đại loại như thế, chỉ có khoan hồng rộng lượng, tha thứ đối phương mới là phương thức xử thế của kẻ trí - Rộng lòng tha thứ người mới là đạo của người quân tử.
Thời gian là sức mạnh lớn nhất làm nhạt đi mối hận xưa, thời gian thậm chí có thể biến thù địch thành bạn bè. Chúng ta vốn đang sống trong hiện tại, đang hướng tới tương lai, còn tất cả của quá khứ - bao gồm tất cả mọi loại oán thù đều theo dòng thời gian trôi mà qua đi mãi mãi. Cho nên chúng ta không cần phải đinh ninh nhớ mãi những điều không thoải mái của quá khứ, nhớ mãi những thù oán giữa những người nào đó, không cần phải luôn tính toán chi li chờ cơ hội để trả thù một việc gì đó với ai, ở nơi nào đó. Chúng ta có thể để cho người đã từng làm thương hại chúng ta tự xám hối (có thể có một ngày nào đó anh ta vì lương tâm cắn rứt mà dẫn đến sự bất an và buồn rầu của tâm linh), còn không nên vì sự không thoải mái vui vẻ của quá khứ mà tự giày vò mình.
Đương nhiên, nếu như tâm tính bạn thanh cao mà về các mặt tài hoa, năng lực và thanh danh đều cao hơn hẳn người làm phương hại bạn, thì bạn sẽ đều không căm ghét nổi đối với bất cứ ai. Bạn có thể vì quá quý trọng mình mà không nghĩ tới việc căm ghét bất cứ ai - bao gồm cả những người đã từng làm phương hại bạn dẫn đến ý nghĩ trả thù kia không bao giờ xẩy ra.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

63. Khoảnh khắc bỏ lỡ cơ hội

** Không có một người thắng lợi nào tin theo cơ hội.*
** Cơ hội ở ngay bên cạnh bạn, ở ngay trước mắt bạn, bọc ngay trong sức mạnh nhân cách của bạn.*

"Không có cơ hội", "lỡ cơ hội rồi" - tất cả những người thất bại đều có thể dùng nó làm lời bào chữa cho thất bại của họ. Hầu như thành bại của đời người chỉ ở chỗ cơ hội có hay không.
"Có cơ hội hay không"
Cơ hội là có. Cánh cửa của cơ hội đều mở toang một cách công bằng đối với bất cứ mọi người. Cơ hội như là Nữ thần sinh mệnh, nắm chặt nó, điều khiển nó, dẫn dắt theo xu thế phát triển, biến đổi khác nhau theo thời gian, bạn sẽ là người thành công. Mặc cho số phận sắp đặt, mặc cho chìm nổi hưng suy, mặc cho cơ hội xuất hiện hoặc tiêu biến, bạn đều không hay không biết, không tranh không đấu, bạn chính là một kẻ ngây ngô dại dột, thành công và thất bại đối với bạn đều không có ý nghĩa, thế giới này đối với bạn cũng vẫn là một màu xám xịt. Coi thường số phận, coi thường thời thế đổi thay, bạn vẫn là một kẻ bướng bỉnh thậm chí hành động ngang ngược, bạn chính là cố ý thả mặc cơ hội, kết cục đời người của bạn có thể là vừa bi thảm, vừa cô đơn vắng vẻ.
- Lời khuyên răn nổi tiếng nhất của Tôn Trung Sơn: ?Dòng triều thế giới cuồn cuộn, người thuận chiều thì phát đạt, kẻ ngược chiều sẽ diệt vong?, hành vi quần thể cũng thế, hành vi cá thể cũng vậy.
Machiaweili trong ?Bàn về quân vương? đã viết: Có thể điều hòa sự cố gắng của mình vào trong thời thế biến đổi không lường hay không là mấu chốt quyết định quân chủ thắng bại. Hài hòa thống nhất với thời thế là vô cùng khó khăn. Loài người phần nhiều không thể làm thay đổi bản tính của nó, nhất là không thể tuyệt đối vứt bỏ cách làm thành công trước kia của họ, vì vậy rất nhiều người đều rơi vào trong nỗi bất hạnh không thể cùng điều hòa với thời thế biến đổi khôn lường. Vì thế Machiaweili kết luận như sau: ?Số phận dễ thay đổi, còn bản tính của con người thì khó thay, cho nên khi hai cái hợp nhau, con người gặp thời gặp vận; một khi hai cái ngược nhau thì người sẽ xúi quẩy?.
Cơ hội, vòng quái lạ của số phận luôn luôn chụp vào đỉnh đầu của bạn, bạn

không thể nói là nó không có. Cho nên có người nói: Không có ai không gặp được cơ hội tốt, chỉ là nhiều người chưa tóm được nó mà thôi.
Nhưng, cơ hội vốn là không có. Bất kể lúc nào, bất kể ở nơi nào, chúng ta đều chưa từng được trông thấy một thứ gọi là cơ hội, cả đến có thể dùng tay để tóm lấy nó. Ai đã từng nghe nói ?tôi chính là cơ hội, bạn lại ôm chặt lấy tôi nhanh?? Người ta thường thường hay lải nhải mãi không thôi về cái ?cơ hội? này, nó vốn chỉ là một khái niệm không hình không bóng, không màu không sắc, mà không phải là một vật thật. Trên thực tế nó đối với bất cứ ai - người thành công, kẻ thất bại, người lỗi lạc, kẻ tầm thường đều không tồn tại.
Nietzsche có câu danh ngôn: Không có một người thắng lợi nào tin theo cơ hội.
Lý giải cơ hội là có và cơ hội là không có ra sao, điều đó mâu thuẫn thống nhất ở chỗ nào?
Câu trả lời tồn tại trong từng trang lịch sử của loài người, tồn tại trong từng kinh nghiệm của loài người. Mặc dù cánh cửa của cơ hội đối với mỗi người đều đang mở toang một cách công bằng. Nhưng nó chỉ chung tình với những người luôn luôn chăm làm, những người không ngừng cố gắng, những người dám thách thức với số phận. Cơ hội thường xuyên chiếu cố họ, không có cơ hội thì họ có thể tạo cơ hội. Còn tất cả những người ham muốn an nhàn, những người suốt ngày suy nghĩ lung tung ngồi chờ đợi thời cơ - ví như người nông dân cắm sào chờ nước đều là người bị cơ hội vứt bỏ, những người này luôn luôn không có cơ hội. Dù cho cơ hội ngẫu nhiên đến họ cũng không hay không biết, để cho nó lướt qua.
Cơ hội đại khái có chỗ giống như linh cảm của con người, có hay không có linh cảm sản sinh ở nơi bạn, thì có hay không có tích lũy tri thức, kinh nghiệm lâu dài và chuẩn bị tâm lý đón nhận nó. Như nhà học giả thời Minh-Thanh là Lục Phù Đình có nói: "Trong nhân tính (tính người) đều có "tỉnh ngộ", cần phải bỏ công sức ra không ngừng thì đầu tỉnh ngộ mới trỗi dậy - Như trong đá đều có lửa phải gõ đập mãi không thôi thì ánh lửa mới xuất hiện?. Cơ hội đến, xem như bình thường, thành công như rất dễ dàng, trái lại rất gian nan, không trải qua cái lo lắng của người giẫm lên sắt nát mà giầy thì không có, đâu có không mất công sức mà có được"
Chỉ có "bỏ công bỏ sức không ngừng", "gõ đập mãi không thôi", thì cơ hội mới có thể mỉm cười với bạn.
Những người có thành tựu sự nghiệp lớn thường thường không phải là những con cưng của số phận, ngược lại là những đứa trẻ nghèo hèn vốn không có cơ hội, họ dựa vào bản thân mình để sáng tạo ra cơ hội. Lincoln sau khi được nhà trường dậy học không đầy một năm đã phải lao mình vào công việc để mưu cầu sinh tồn, lại trở thành Tổng thống xuất sắc của Mỹ -

Mao Trạch Đông, con trai một nông dân sinh tại một thôn ở vùng núi hẻo lánh lại thành tinh anh của nhân loại. Trên thế giới có bao nhiêu nhà buôn kếch xù, họ vốn xuất thân từ nơi ngõ hẻm.
Cơ hội chỉ tồn tại trong sáng tạo. Alecxanđrô sau khi đánh thắng một trận, có người hỏi ông: ?Giá như có cơ hội, ông có muốn lại tấn công vào một thành ấp nữa không?" Ông nghe xong liền hét lên: ?Cơ hội nào? Đâu có cơ hội? Ta đã sáng tạo ra cơ hội!?
Bất kể lúc nào bạn vừa không phải than vãn sinh ra không gặp thời, không có cơ hội, càng không phải than vãn lỡ cơ hội. Thành công đối với bạn, bất cứ lúc nào đều không phải là quá muộn. Bạn biết Morse 41 tuổi mới bắt đầu hứng thú với khoa học, ông lại trở thành nhà phát minh điện báo. Nhà phát minh xe lửa Stephenson 17 tuổi thoát khỏi nạn mù chữ! Hoàng-Phủ Bật lúc 20 tuổi mới bắt đầu nghiên cứu học vấn, đến khi trung niên thì mắc bệnh thấp khớp mới bắt đầu đi sâu nghiên cứu y học lại trở thành một danh y thời Ngụy Tấn.
Chỉ cần bạn phấn đấu không mệt mỏi, cơ hội ở ngay bên cạnh bạn, ở ngay trước mắt bạn, ẩn ngay trong sức mạnh nhân cách của bạn. Cũng giống như quả dưa hấu to lớn đã ẩn náu trong cái hạt dưa hấu nhỏ bé này.
Nếu như bạn luôn luôn thở vắn than dài, buồn trời oán người, kêu ca không có cơ hội, hối hận đã bỏ lỡ cơ hội, thì bạn sẽ có thể vĩnh viễn đặt mình ở bờ bên kia của cơ hội, cơ hội vẫn luôn cách ly với bạn, bạn chỉ có thể để tiêu phí những năm tháng đáng tiếc dưới gầm trời xám xịt nặng nề.
Nếu như bạn luôn luôn suy nghĩ lung tung, hòng mong ngóng có một ngày nào đó vận may sẽ đột nhiên đến với bạn thì sự chờ đợi này có thể suốt đời đi theo bạn cho mãi tới lúc cùng bạn đi vào nấm mồ mới thôi.
Nếu như bạn luôn tưởng là cơ hội ở nơi khác, ở tận nơi xa vời, cơ hội ở trên thân người khác, như thế thì bạn có thể thường để ngắt một bông hồng ở nơi xa xôi mà giẫm nát những bông cúc ở dưới chân. Đến phút chót bạn vẫn là một cái làn không.
Xét đến cùng, tất cả mọi hối hận "bỏ lỡ cơ hội" của bạn, tất cả mọi kêu ca ! không có cơ hội? của bạn đều không có chút ý nghĩa gì cả.
- Cơ hội luôn luôn có, bất cứ lúc nào bạn đều có thể gặp được nó; cơ hội vốn là không có, chỉ có thể chính bạn sáng tạo ra nó.

Dịch giả: Nguyễn An

64. Khoảnh khắc cảm thấy bị kỳ thị

** Đối với một người giỏi tự mình hiểu ra, người bên cạnh không kể như thế nào cũng không thể làm cho anh ta thật sự chán nản.*
** Cùng chỉ một mình bạn, người khác có thể nhìn bằng cách này, cũng có thể nhìn bằng cách khác; bản thân bạn cũng vậy, có thể cảm nhận như thế này, cũng có thể cảm nhận như thế kia.*

Trong cuộc sống hàng ngày, trong quan hệ cấp trên cấp dưới, giữa đồng nghiệp, cảm thấy mình bị đãi ngộ không công bằng, bị đối xử không bình đẳng, trong lòng cảm nhận như thế nào? Tình cảm sẽ dẫn đến bước thăng trầm như thế nào? Bạn sẽ hành động như thế nào?

?Phẫn nộ, nổi cơn tam bành lên, xắn tay áo lên đấu một trận với đối phương, chửi một thôi một hồi. Như thế, chỉ là đem tâm tình kích động nhất thời của bạn xả ra một cách đơn giản trong chốc lát mà thôi. Kết quả chỉ tiêu phí tâm sức của bạn một cách vô ích, còn với đối phương có thể không hề mất mát gì. Còn bối cảnh bạn bị kỳ thị vẫn y nguyên như cũ, không hề xảy ra một chút biến đổi nào, có thể còn chịu kỳ thị sâu sắc hơn. Mà trong cuộc sống của chúng ta lại có nhiều người đối xử với việc bị kỳ thị như thế này: phương thức ngu xuẩn thô lỗ này không đủ để cho chúng ta làm theo.

?Những kẻ bất tài thường bị người khác kỳ thị, còn kẻ trí cũng vì mọi quan hệ gay gắt bên ngoài, kỳ thị chính trị, cạnh tranh danh lợi, tâm lý ghen tỵ mà thường thường bị đối xử không bình đẳng. Khổng Tử một đời cũng đã nếm đủ mùi đau khổ của lừa bịp, âm mưu, tranh đoạt, trải qua hết mọi trắc trở và gian nan. Nhiều vĩ nhân đều thoát ra từ việc bị kỳ thị. Vịt con xấu xí cuối cùng đã biến thành ngỗng trời, từ bị kỳ thị trở thành được ngưỡng mộ.

Kẻ trí, vĩ nhân và tất cả mọi người có khí phách khi bị kỳ thị lại là lúc bắt đầu tự lực tự cường. Họ không tính toán so đo với người khác, trong quan hệ gay gắt ngắn ngủi tạm thời, trên sự được mất cá nhân nông cạn, họ có thể tránh xa những cuộc đấu đá ồn ào oanh liệt này, mà âm thầm không nói không rằng hạ quyết tâm để phát triển mình, bổ xung mình. Họ có thể nhẫn nhục gắng chịu, tiến đánh về mục tiêu cao xa, mà không thèm để ý tới những việc chèn ép đấu đá nhân sự vô vị ở xung quanh.

?Rơi vào trong bất hòa mâu thuẫn của những việc vụn vặt tầm thường quá nhiều, đối với từng lời nói từng việc làm của người khác quá nhạy cảm, đối với các việc như cách nhìn và ấn tượng của người khác đối với mình quá chú ý, chỉ sợ người khác xem thường mình, thiên kiến với mình hoặc vô cớ nghi

ngờ người khác v.v... tất thảy đều là biểu hiện tâm lý yếu đuối, thiếu lòng tự tin; tất thảy đều là tự đưa ra việc khó xử, tự bày đặt ra trở ngại, tự tìm ra nỗi khổ để chịu.
Lu Leng khi đi dạo, suy nghĩ miên man rằng: Nguồn hạnh phúc chân chính ở ngay trong tự thân chúng ta; đối với một người giỏi tự mình hiểu ra, người bên cạnh không kể như thế nào cũng không thể làm cho anh ta thật sự chán nản.
Đánh ngã mình thường là mình chứ không phải là người khác. Kỳ thị mình, thường là mình chứ không phải người khác.
Bất kể anh ta tung ra những lời đồn đại ác ý, bạn vẫn đi con đường của bạn, kiên trì giữ lý tưởng cuộc đời của mình, một mạch tiến thẳng về phía trước, không một giây dừng lại thì người bên cạnh làm sao được bạn?
?Đối với người kỳ thị bạn, bạn cũng có thể coi khinh anh ta, hoặc không thèm để ý tới anh ta, dùng yên lặng để đánh trả lại anh ta. Bạn đừng nên tưởng rằng hễ là người kỳ thị bạn đều là người tài giỏi hơn bạn, anh ta có thể không bằng bạn. Bạn bị anh ta đánh ngã, bạn vì anh ta kỳ thị bạn mà phải mang gánh nặng tư tưởng, thật chẳng đáng chút nào! Bạn thực là đã xem thường mình rồi.
?Cho dù người kỳ thị bạn tài giỏi hơn bạn, vĩ đại hơn bạn, đó cũng chỉ là tạm thời ở một vài phương diện nào đó cao hơn bạn một tí mà thôi, ví dụ như đã đọc nhiều hơn bạn vài quyển sách, bằng cấp cao hơn bạn một chút hoặc năng lực khá hơn một chút, hoặc nói lưu loát hơn bạn một chút, hoặc trông xinh xắn hơn một chút v.v... mà tất cả những cái này đều không có nghĩa là nhân cách của anh ta cao thượng hơn bạn. Bạn so sánh với anh ta đều là con người cả có sự tôn nghiêm của con người như nhau. Anh ta vốn không có lý do để kỳ thị bạn. Bạn trước mặt anh ta hoàn toàn không cần phải tự thẹn kém không bằng người.
Khi người có địa vị cao hơn bạn kỳ thị bạn, để giữ tôn nghiêm nhân cách của mình, bạn cũng không hề sợ sệt, coi thường anh ta, không thèm đặt anh ta vào trong khóe mắt của mình. Như thế, kích thích mà anh ta nhận được, nhân cách của anh ta bị tổn thất có thể so với bạn bi thảm hơn.
?Đương nhiên, mọi người đều là con người, giữa người với nhau vốn không nên kỳ thị lẫn nhau, giữa người với nhau vốn không có sự ngăn cách, người do một tính - cửa thiền gọi là Phật tính, còn tâm lý học gọi là Nhân tính - nối thông với nhau, về nhân cách, về sự tôn nghiêm của con người mọi người vốn đều bình đẳng. Mà mọi sự sai khác giữa người với nhau, mọi sự phân biệt cao thấp đều là bản thân con người quy định, do mọi khái niệm, tập tục, thành kiến, nguyên tắc của bản thân con người hình thành nên, chính là những cái này đã tạo nên sự ngăn cách giữa con người, đã hình thành nên mâu thuẫn khi giao tiếp giữa người với nhau, kỳ thị lẫn nhau cũng là từ đó

sinh ra.
Hãy coi mọi khái niệm và thành kiến, tập tục và nguyên tắc vốn không có ý nghĩa, hãy để cho sự ngăn cách trở thành thông suốt, để cho hiểu nhầm biến thành hiểu biết, để cho kỳ thị biến thành hữu nghị, để cho thiên kiến biến thành công bằng, để cho thế gian tràn ngập lòng yêu là mô thức lý tưởng của quan hệ nhân tế (giữa người với người)
Để thực hiện mô thức này bạn sẽ bắt tay làm ngay trước mắt, khi bạn có cảm giác bị kỳ thị, lại có thể tự nhiên thoải mái thoát khỏi cảm giác này để tự do nối liền tình cảm với người khác, để có ý thức loại bỏ mâu thuẫn, cùng gặp gỡ thẳng thắn thành khẩn với người khác, ăn ở thật lòng với nhau, xây dựng quan hệ nhân tế hữu ái chân thành, xoay chuyển thiên kiến của người ta, bạn sẽ có thể bớt đi được nhiều phiền não và đau khổ trong đời người. Người có thể có được những việc làm như vậy, đương nhiên là rất ít, nhưng lại rất đáng để chúng ta bắt chước làm theo.
Mấu chốt là ở chỗ, bạn có bằng lòng và có thể "gác lại" những thành kiến, thói xấu, khái niệm nguyên tắc kia hay không?
Nhân cách, sự tôn nghiêm của con người, rốt cuộc phải dựa vào mình để quy định, để truyền rộng ra, để hoàn thiện. Bạn đặt mình vào giới hạn nhân sinh như thế nào, thì bạn sẽ có cuộc sống như thế ấy.
Tất cả mọi khả năng cũng như mọi thứ không có khả năng đều đang tồn tại đối với bạn.
Có hành động như thế nào thì có cảm thụ như thế tất thảy đều quyết định bởi bản thân bạn, mà không phải ở người khác nhìn bạn như thế nào.
Cũng một mình bạn như thế, người khác có thể nhìn như thế này, cũng có thể nhìn như thế khác; bản thân bạn cũng vậy, có thể cảm nhận như thế này cũng có thể cảm nhận như thế kia.
Khi mặt trời xuống núi, có người nhìn thấy muôn tia hào quang cảm thấy rất đẹp. Có người lại từ việc mặt trời xuống núi liên tưởng đến ngọn nến của sinh mệnh sắp sửa tắt, từ đó sợ đen tối đến.
Cảm thấy bị kỳ thị từ đó mà lo ngại liên miên cũng thế, không đồng ý không thay đổi thú vui cũng thế, mặt trời của ngày mai đều có thể mọc lên như thường. Bạn cùng tồn tại với người đời, bạn với người đời cùng đón mặt trời của ngày mai như nhau.
Tất cả mọi đánh giá, tất cả mọi đối xử, tất cả mọi ấn tượng của người khác về bạn, kỳ thực bạn vẫn là bạn; suy cho cùng thực chất đối với bạn cũng chẳng hề tăng mà cũng chẳng hề tổn thất.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

65. Khoảnh khắc sáng tạo thành quả không được thừa nhận

** Ranh giới cao nhất của sinh mệnh là sáng tạo, sống vì sáng tạo, chết vì sáng tạo.*
** Chịu đựng được cô đơn và tịch mịch là chiếc chìa khóa của đời người thành công.*
** Vì sao người ta lao động cần mẫn không biết mệt mỏi, sáng tạo cần mẫn không biết mệt mỏi?*
Chỉ vì nhu cầu, vì thỏa mãn nhu cầu. Thỏa mãn nhu cầu của cá nhân và nhu cầu của xã hội.
?Nếu tạm thời không cần nữa thì sao? Vừa không vì nhu cầu của cá nhân, mà còn nhất thời không được xã hội thừa nhận, bạn còn có thể cần cù tận tụy sáng tạo giống như trước đây không?
Câu trả lời nó một cách khẳng định, thật ra không phải dễ dàng.
Xem bạn đối với đối tượng sáng tạo của mình có tràn đầy lòng tin hoàn toàn không, có nhận đúng nó không, nhận đúng nó mặc dù nhất thời lặng lẽ không để cho mọi người biết, nhưng nó cuối cùng lại phát ra màu sắc lạ thường. Càng là những cái có tiềm năng lớn trong sức sống, tàng ẩn càng sâu cần bạn phải chịu đựng được tịch mịch và cô đơn.
Bạn có thể phải trả giá nặng nề: sự điên cuồng của thế tục bức hại, đặt bạn vào chỗ không chịu nổi, chửi mắng bạn là bệnh thần kinh, sẽ xua đuổi bạn đi. Bạn có thể phải vì nó trả ra sự vất vả gian nan suốt đời thậm chí toàn bộ sinh mệnh.
Ranh giới cao nhất của sinh mệnh chỉ để sáng tạo, sống vì sáng tạo, chết vì sáng tạo. Nói ra thì rất nhẹ nhàng, nhưng làm được thì cực kỳ
gian nan.
Hơn 100 năm trước, trên thế giới đã từng sản sinh một sinh mệnh như thế này, ông ta bị xuyên tạc và hiểu nhầm mà phải lặng lẽ không có tiếng tăm gì: Ông ta cắp một chiếc dù xanh nhỏ dưới nách, giấu một quyển vở ghi phiêu bạt khắp Nam-Âu. Bởi vì ông coi khinh đứng vào đội ngũ cùng với những ?quần tinh? huy hoàng sán lạn, đã vứt bỏ vòng nguyệt quế của giáo sư Đại học, đã vứt bỏ hào quang của ?thần tượng của giới ngôn ngữ học thanh niên Leipzig. Bởi vì ông đã giết chết Thượng đế, đánh giá lại tất cả giá trị, bị thế tục phán định là một thằng điên hòng hủy diệt tất cả".
Bạn biết, ông chính là W.Friedrich Nietzsche.
?Nietzsche đối với sáng tạo của mình tự tin đến nỗi làm cho người khác phải

kinh ngạc. Tên sách tự chuyện của ông chính là: ?Nhìn xem, con người này!? trong quyển sách tự chuyện này, ông đã nói một cách coi thường tất cả.
"Tôi vì sao có trí tuệ như thế"
"Tôi vì sao viết ra tác phẩm tuyệt tác như thế"
"Tôi vì cái gì chính là vận mệnh"
"Nhưng xã hội không hiểu ông, không tiếp nhận ông. Người ta chửi ông là kẻ phi đạo đức, "kẻ phe đảng", "kẻ nát rượu", "kẻ ác", chửi ông là "ngông cuồng", "tự phụ". Trong cuộc sống lang thang, ông đã viết hàng loạt tác phẩm: ?Zarathustra nói như vậy? (1), "Tri thức khoái lạc", "Bến bờ thiện ác", ?Hoàng hôn của thần tượng?... hết thảy đều không có người hỏi đến. Ông chỉ dùng tiền thôi việc ít ỏi in được 40 quyển "Zarathustra nói như vậy", mà sách này sau khi in ra 5 năm vẫn một bầu không khí lặng ngắt.?
Bắt đầu từ năm 1876, Nietzsche lâm vào cảnh cô đơn cho mãi đến lúc chết, ông luôn luôn chiến đấu một cách im hơi lặng tiếng cho sáng tạo vĩ đại mà mình đã chọn định. Dùng lời của ông để nói, trong 15 năm, không có một người phát hiện tôi, cần tôi, yêu tôi. Ông đã nếm no mùi cô đơn không được thừa nhận.
Đồng thời Nietzsche lại cảm thấy mãnh liệt ông cần cô đơn để ông dốc hết lòng theo đuổi sáng tạo tự do.
Blandes, nhà lý luận văn nghệ Đan Mạch, người đầu tiên phát hiện Nietzche, bắt đầu giảng triết học của Nietzsche trên giảng đường đại học. Về sau, cả thế giới mới đột nhiên phát hiện ra ánh sáng của Nietzsche, ông cuối cùng trở thành người có ảnh hưởng tới triết học và văn học đương đại.
Chịu đựng được cô đơn và tịch mịch là chiếc chìa khóa của đời người thành công. Phải nằm cao trên hiện thực, thoát khỏi hiện thực, mới có thể hiểu hiện thực sáng suốt hơn, nắm chắc được hiện thực.
Ở chỗ khe nhỏ tĩnh mịch, ở chốn đồng nội hoang vắng, tiếng hát của bạn có thể trong trẻo khác thường, có thể vang dội khắp bầu trời.
Chỉ cần sự sáng tạo của bạn thật sự cần cho nền văn minh của loài người, sẽ khỏi phải lo lắng nó có thể mãi mãi chìm đắm. Sớm muộn, cuối cùng nó sẽ tỏa ra ánh sáng. Mặc dù nó có thể xuất hiện với hình thức ngẫu nhiên - giống như Blandes phát hiện Nietzsche, nhưng đây là thuộc về sự ngẫu nhiên trong tính tất nhiên. Sự phát hiện kiểu Blandes tất nhiên xảy ra.
Dunken, người sáng lập phong thái múa hiện đại, trên thế gian đại khái không có mấy người giống như bà tập hợp hết thảy mọi tiếng khen và lời chê vào mình: hoặc là được sùng bái, được theo đuổi một cách cuồng nhiệt, hoặc không được thừa nhận, bị lạnh nhạt, xua đuổi và chửi nhục.
Người chỉ huy đầu tiên Múa ba lê Hoàng gia London đã miêu tả Dunken "trên vũ" đài hiện đại như sau : Bà mặc trên người chiếc áo dài vải lụa mỏng

Hy Lạp nhảy điệu van Blamx, điệu cái chết của Elengde, của Fangena và hành khúc mai táng của Sô-panh, tư thế múa tươi mát khêu gợi người ta suy nghĩ miên man, mà lại hùng hồn êm dịu, cảm động lòng người. Dáng múa của bà đẹp đẽ, thay đổi tự nhiên làm cho người thấy lạ mắt lạ tai.
Song, ở tổ quốc của bà, ở nơi quê hương của bà bà lại không được mọi người hoan nghênh, cho nên ông chủ Kịch viện ca múa Mỹ thà mời một diễn viên múa truyền thống bình thường tục tằn mà không muốn mời một người dám đưa ra những cái mới cái lạ. Bà cùng với mẹ vì đi tìm cuộc sống đã bôn ba bốn phương, nhưng khắp nơi bị khinh rẻ, bị đối xử lạnh lùng, gây ra sóng gió. Đương thời, xã hội thượng lưu Mỹ không cho phép nhắc đến chữ ?Đùi?. Còn Dunken lại là hai đùi đều lộ liễu, mà còn phanh ngực lộ lưng. Có lần đang biểu diễn giữa chừng nhiều phụ nữ phát giận lên bỏ ra về. Nhất là khi người ta biết được bà vì ở Mỹ không ở nổi mà phải đến Anh biểu diễn, thì dư luận rộ lên, người ta coi bà như là trận hồng thủy, con mãnh thú, lo lắng vì bà đến Anh có thể làm tổn thất ?Quốc cách?, ảnh hưởng đến quan hệ Mỹ-Anh.
Đối với việc này, Dunken vẫn một mực như cũ, tôi làm tôi chịu không chút dao động đến sự theo đuổi vốn có của bà đối với nghệ thuật, dù cho lúc mới đầu chỉ có thể biểu diễn ở các quảng trường lộ thiên của Lodon.
Cuối cùng Dunken được phát hiện, một cơ hội ngẫu nhiên, con gái của bà hoàng Widolia là công chúa Helena đã phát hiện ra một cách kỳ lạ ngôi sao óng ánh nhất lịch sử vũ đạo này. Từ đó, bà đã thổi vào vũ đài hiện đại thế giới một luồng gió trong lành, tươi mát nhất.
Dunken lúc ban đầu nếu như có chút do dự thỏa hiệp hoặc đối với sáng tạo của mình hơi hoài nghi một chút, thì trong lịch sử vũ đạo hiện đại không biết phải chịu tổn thất to lớn bao nhiêu và đáng tiếc biết bao nhiêu!
Sáng tạo có nghĩa là có mạo hiểm tồn tại, chiến thắng mạo hiểm, vượt qua chỗ gian khó, trước hết phải có bản thân người sáng tạo là bạn kiên định không dời tự chấp nhận, hơn nữa để thực hiện theo đuổi sáng tạo của bạn đến cùng. Hãy làm tốt việc chuẩn bị tư tưởng dù cho có bị mai một cũng không hề oán hận. Như vậy, chỉ cần là ngọc thạch thật, luôn luôn có lúc tỏa sáng đẹp đẽ cho nhân gian.
Mao Trạch Đông cũng từng nói: "Những cái đúng đắn, mới mẻ trong lịch sử, lúc mới đầu thường thường không được nhiều người thừa nhận, chỉ có thể phát triển quanh co trong đấu tranh. Những cái đúng đắn, những cái hay, người ta lúc mới đầu thường thường không thừa nhận nó là hoa tươi, trái lại còn xem nó như là cỏ độc. Học thuyết của Copecnic về hệ Mặt trời, Thuyết tiến hóa của Darwin, đều đã từng bị xem là những cái sai lầm, đều đã từng phải kinh qua cuộc đấu tranh gian khổ".

Dịch giả: Nguyễn An

66. Khoảnh khắc gặp phải người khác từ chối

** Lấy nghị lực và lòng kiên nhẫn của bạn để làm thay đổi việc từ chối của người khác đối với bạn, không thể vì việc từ chối của người khác mà làm thay đổi bạn.*
** Người có danh vọng có thành kiến của người có danh vọng, cũng có cách nói bừa nói bãi theo kiểu của họ.*
Khi bị từ chối, bị xỉ nhục, bất kể là từ đâu đến, từ người có chức có quyền hoặc từ bạn khác giới mà bạn hằng yêu dấu, đều không có gì ghê gớm. Chỉ cần bạn bản thân không từ chối mình, chỉ cần bạn khi bị từ chối hoặc sau khi bị xỉ nhục vẫn đứng vững được, thì bạn sẽ có thể thành công.
Từ khi Côlôngbô (Colombus) biết được quả đất tròn bèn nảy sinh mộng tưởng vượt biển cả mênh mông, ông muốn đi xem một vùng giàu có và phồn hoa của phương Đông. Năm 1484, ông đã trình Quốc vương Bồ Đào Nha kế hoạch hàng hải, hy vọng được tài trợ.
Quốc vương Bồ Đào Nha không cần suy nghĩ đã từ chối lời cầu xin của ông. Hơn thế, ông còn chuốc lấy những lời mắng nhiếc độc địa của các Vương công đại thần như là "thằng ngốc", "thằng điên" và "nhà cuồng tưởng". Côlôngbô không nhụt chí. Năm 1485 ông di cư đến Tây Ban Nha, dâng lên kế hoạch thám hiểm hàng hải với Vương cung Tây Ban Nha cầu khẩn được tài trợ. Kế hoạch này lại có đi không trở lại, hoàn toàn tuyệt vô âm tín.
Thế là, ông lại đem kế hoạch hàng hải đưa cho Quốc vương Anh, đưa cho quốc vương Pháp, đều không có hồi âm.
Ông vẫn kiên nhẫn đợi chờ, trù định kế hoạch tỉ mỉ tường tận. Không ngờ đã nghèo khó đến thất vọng, đầu tóc đã bạc phơ. Nhưng ông vẫn nén lòng chờ đợi. Ông vững tin rằng kế hoạch của ông vẫn có một ngày nào đó được thực hiện.
Ngày ấy cuối cùng đã tới. Tháng 4 năm 1492, nhân thắng lợi của một lần chiến tranh với nước ngoài của Tây Ban Nha, Quốc vương và Hoàng hậu nhất thời sung sướng được kích động, để tỏ rõ uy thế quốc gia thêm một bước, cuối cùng đã đồng ý tài trợ kế hoạch hàng hải của Côlôngbô.
Mộng ước suốt đời của Côlôngbô được thực hiện.
Sự từ chối của người khác bất kể bao nhiêu lần, đều không chặn lại được một lần quyết định của bản thân bạn. Chỉ cần có được một lần tự quyết định này không dễ dàng thay đổi lại nó là đủ.
- Hãy lấy nghị lực kiên nhẫn của bạn để làm thay đổi sự từ chối của người

khác đối với bạn, không thể vì sự từ chối của người khác mà thay đổi bạn. Việc đó cũng được coi là một trong những bí quyết thành công rồi!
Đối xử với những lời phán đoán và từ chối của những người có danh tiếng và quyền thế như thế nào? Họ có lúc cũng nói bừa nói bãi, phải không?
Năm 1832, một thanh niên nông thôn sinh ra trong một gia đình chủ khách sạn nhỏ ở nông thôn Italia, đã từng học âm nhạc từ một nhạc sư thôn quê, nhờ có người trài trợ đã đến thi ở Học viện âm nhạc Miland, anh ta muốn được đào tạo lâu dài ở Học viện âm nhạc chính quy này, học được lý thuyết âm nhạc có hệ thống và tri thức sáng tác nhạc. Anh tên là Wildi.
Thầy giáo chủ khảo là một người danh tiếng trong giới âm nhạc tròn xoe mắt khi nhìn thấy một thanh niên nông thôn nhỏ bé cù mì cục mịch như thế, muốn phì cười, vội vàng nói với anh ta dồn dập: ?Anh biết nơi đây là nơi đào tạo nhân tài ra sao chứ? Anh biết nhân tài âm nhạc, một nửa là do bẩm sinh trời phú cho chứ? Tôi không cần phải kiểm tra anh nữa, tuổi anh đã vượt quá thời kỳ mấu chốt để đào tạo thiên tài âm nhạc rồi. Hơn nữa, dựa vào trực giác của tôi, từ thần thái dáng bộ của anh, thì biết anh hoàn toàn không thích hợp với ngành âm nhạc. Thôi đổi nghề thôi cháu ạ!?
Anh đã bị từ chối ngay từ cổng trường.
Anh ta mới 19 tuổi! Âm nhạc, sự nghiệp ước mơ từ lâu, đã gây nên lý tưởng hùng vĩ của anh bao lần kích động và hưng phấn, bỗng nhiên gặp phải phán quyết dạng án tử hình này, còn có gì tàn khốc hơn nữa? Có còn gì thê thảm hơn sự đả kích này nữa?
Wildi lại không bị đánh ngã. Việc từ chối và lời phán quyết của ngài chủ khảo không làm cho anh ta dao động đối với việc theo đuổi âm nhạc. Người có danh vọng có thành kiến của người có danh vọng, cũng có cách nói bừa nói bãi theo kiểu của họ. Anh ta đã nghĩ như vậy.
Tôi quả thật không có bẩm sinh âm nhạc trời phú cho chăng? Người có thiên tài âm nhạc có thể lại chính là người bộ dạng như tôi thôi! Anh ta đã tự tin như vậy.
Anh không hề do dự toàn tâm toàn ý đi cùng âm nhạc, một mực làm theo ý mình, đi tìm thầy khác, khắc khổ tự học. Vừa học tập, vừa sáng tác.
Cuối cùng, hàng loạt lớn ca nhạc kịch (opera) và các bản nhạc làm chấn động Italia và nhạc đàn thế giới đã tuôn ra từ tay ông viết: "Thổi vang kèn lệnh , "Napuke", Người Lunbadi", "Ernani", "Ligelaito , "Nhà thơ hành ngâm", "Trà hoa nữ , "Aiđa", "Ơssairo", "Khúc truy tử"... Ông được công nhận là nhà soạn nhạc hàng đầu của Italia, trở thành một trong những nhà soạn nhạc opera được hoan nghênh nhất trên toàn thế giới! "Còn nếu cô gái yêu dấu mà bạn đang theo đuổi từ chối bạn thì sao" Nếu việc từ chối này vượt xa tình cảm thất tình bình thường, bạn liệu có thể từ đó mà phấn khởi lại được không?

Glinnia, nhà hóa học hữu cơ nổi tiếng của Pháp có thể làm mẫu mực của bạn.
Glinnia trước 20 tuổi là một công tử lang thang đã dựa vào gia tài vạn quan của cha mẹ, tiêu tiền như phá, dựa vào vẻ bề ngoài khôi ngô, lăn xả khắp mọi xó xỉnh của tình trường.
Hôm ấy, Pođôli, người đẹp của Paris, lộng lẫy đập vào mắt mọi người xuất hiện trong bữa tiệc trưa của gia đình Glinnia. Glinnia vừa nhìn thấy đã xiêu lòng, hồn phách nghiêng ngả, lập tức giở thủ đoạn chen lấn lên phía trước. Ông ta làm sao có thể nghĩ ra được rằng người đẹp này buông ra với ông ta một câu buốt lạnh đến tận xương tủy: "Xin anh hãy đứng cách ra xa tôi một chút, tôi ghét nhất những chàng công tử bột chắn tầm nhìn!"
Từ trước đến nay chưa hề có ai từng châm chọc vị công tử khôi ngô con nhà giàu có một cách chua cay như thế. Sự châm chọc của Pôđôli làm cho Glinnia tỉnh ngộ mạnh mẽ đã nhận rõ một con người thật sự "xấu xa tanh hôi" của mình.
Từ đó, ông mang theo nỗi nhục nhã đi khỏi gia đình không còn thấy có mặt ở quê hương nữa. Ông chỉ lưu lại một lá thư ngắn ngủi cho cha mẹ khỏi phải đi tìm kiếm nơi nào và biến mất khỏi quê hương. Ông giấu họ giấu tên đi Liông để khắc khổ học tập, ông đã biến thành một con người khác.
Do sự hướng dẫn của các danh sư, Glinnia đã tiến mạnh vào sự nghiệp học tập, không lâu ông đã trở thành nhà hóa học hữu cơ kiệt xuất. Đã sáng tạo ra phản ứng quan trọng trong hóa học hữu cơ: phản ứng Glinnia mang tên ông. Đồng thời đã giành được giải thưởng Nobel hóa học năm 1912.
Người cùng quê hương, người Paris và toàn thể người Pháp đều chúc mừng ông. Không biết có bao nhiêu lá thư chúc mừng đã bay về với ông. Trong vô số những thư chúc mừng đó, ông đã vô tình phát hiện một lời của Pôđôli gửi ông: "Tôi mãi mãi kính yêu anh!".
Glinnia đã dùng hai tay nâng bức thư này lên hét to lên:
"Anh mãi mãi cám ơn em!"

Dịch giả : Nguyễn An

67. Khoảnh khắc gặp phải vu cáo hãm hại

** Vài con ruồi cắn mấy cái quyết không thể giữ lại nổi một con tuấn mã anh dũng.*
** Tự mình suy nghĩ tự mình làm chủ mới đi được đường, nếu không thì có thể đến phải khiêng con lừa để đi thôi.*
Người ta sống ở trên đời, gian nan trắc trở vốn đã quá nhiều. Chúng ta mong muốn ở xung quanh yên tĩnh một chút biết bao, làm cho cõi lòng chúng ta bình thản một chút. Nhưng lại không phải là như vậy. Ngoài việc chịu đựng những gian nan trắc trở có tính tất nhiên bình thường ra, đôi khi chúng ta không thể tránh khỏi phải chịu sự vu cáo hãm hại một cách vô duyên cớ, chịu những khó khăn ngoài ý muốn.
Mặc dù trong pháp luật có điều khoản trừng trị tội vu cáo hãm hại, nhưng trong đời sống hàng ngày, nhiều lời gièm pha hãm hại pháp luật quản không hết. Trong xã hội mà pháp luật không hoàn chỉnh lại càng như thế. Cho dù kẻ vu cáo hãm hại xúc phạm bạn cấu thành tội phạm, mà bạn lại muốn đại động can qua, đem những việc này chống án một cách trịnh trọng nghiêm túc, thông qua thủ đoạn pháp luật để xử lý, như thế tất nhiên phải hao phí tinh thần sức lực, làm cho thể xác và tinh thần bạn phải tiều tụy, mệt mỏi không chịu nổi. Trên thực tế, bản thân việc này lại trở thành tổn hại nặng nề đối với bạn. Bạn đâu có nhiều thời gian, nhiều công sức đến như thế để ứng phó với những việc vô vị này? Ai lại muốn rải lên vết thương một nắm muối.
Trừ khi vạn bất đắc dĩ, không cần phải đại động can qua. Ở thời cơ thích hợp làm rõ ràng sự thật, để cho nhiều người biết rõ chân tướng, cũng là một biện pháp tự giải thoát.
Nếu như bạn đến thời gian để tự làm rõ cũng không muốn mất, hơn nữa không có tâm trạng cuốn vào những tranh luận vô vị này, thì mặc cho gió dồn sóng vỗ, vững vàng ngồi câu giữa thuyền, để thời gian làm chứng cho bạn, để thời gian rửa sạch những lời vu cáo hãm hại mà bạn từng phải chịu đựng. Bạn tiếp tục làm những việc đúng đắn của bạn là phương thức sáng suốt để ứng phó với vu cáo hãm hại.
Tục ngữ có câu: "Trong lòng không thẹn, đâu sợ sét đánh" là một tâm trạng lành mạnh của lòng tự hào tự tôn. Thật là hay!
Hành vi cao hơn người, nhiều người tất phải chống đối.
Lêôna đơ Vanhxi vì để cho tác phẩm ?Bữa cơm tối cuối cùng? đạt đến hiệu

quả nghệ thuật hoàn mỹ không có chút khiếm khuyết, khắc họa một cách chuẩn xác không có sai sót thế giới nội tâm của tên phản bội Giuđa bỉ ổi, nhơ nhớp này, ông đã suy nghĩ khắc khổ, bền tâm bền tính khắc họa tinh vi mà không ngại gian lao thường xuyên thâm nhập vào khắp các hang ổ trong thành phố Miland, giao thiệp với bọn cờ bạc, bọn lưu manh, côn đồ để quan sát tập tính và bộ mặt của chúng.
Việc này đã cho bọn vốn ghen ghét Đơ Vanhxi một dịp may, chúng đi vu cáo với Đại công tước ở Miland: Đơ Vanhxi không trung thành với cương vị công việc, lười biếng lãng phí thời gian và đi loang toàng với đủ các hạng người tồi tệ của xã hội.
Đột nhiên nhận được những lời vu cáo này. Đơ Vanhxi trước tiên nổi cơn phẫn nộ, tiếp đó là khóc dở mếu dở. Nhưng không lâu ông liền quên chuyện này, vẫn đi quan sát và tìm hiểu bọn cờ bạc, lưu manh côn đồ như trước, vẫn ngụp lặn trong hưng phấn lớn lao sáng tác nghệ thuật như trước.
Ông muốn làm sống lại tính độ lượng khảng khái của Giêsu, âm mưu xảo trá của Giuđa, nỗi sợ hãi, buồn rầu và tuyệt vọng của các môn đồ, ông muốn làm sống lại một không khí bi tráng.
Cùng với sự tìm tòi nghệ thuật của ông thì những lời vu cáo hãm hại cũng lũ lượt kéo đến. Nhưng những lời vu cáo hãm hại đó khó lọt vào trong tai ông, ông đều để cho nó qua đi như gió thoảng ngoài tai. Trên đường tìm tòi nghệ thuật, ông không có thời giờ rỗi rãi để dừng lại một bước.
Sau vừa tròn ba năm, ông đã hoàn thành tác phẩm "Bữa cơm tối cuối cùng" đã cống hiến cho loài người một tác phẩm tuyệt đỉnh trong lịch sử hội họa.
Nếu như lúc mới đầu Đơ Vanhxi bị những lời vu cáo hãm hại gây rối loạn tâm trạng, phát động tiến công vào kẻ vu cáo hoặc thỏa hiệp nhượng bộ với bọn vu cáo mà thay đổi tìm tòi nghệ thuật của mình, thì lịch sử nghệ thuật của loài người sẽ thêm một điều đáng tiếc cực lớn.
Những việc đại loại như thế nêu không hết.
Mã Quân, nhà khoa học thời Tam quốc vì chế tạo chiếc "xe chỉ hướng nam" mà bị chế giễu và khích bác của quyền thần Cao Đường Long và Tần Lãng.
Lý Thời Trân hiệu đính ?Bản thảo?, biên soạn ?Bản thảo cương mục?, hàng loạt bọn ?lang băm? đã chửi ông là ?không tự lường sức mình?, chửi ông là ?ngông cuồng?.
Bà Maria Quyri dốc hết sức lực và tâm trí vào sự nghiệp khoa học, bọn tâm địa bất lương lại chửi bà một cách độc ác: "Một mụ đàn bà nước ngoài thối tha muốn đến Paris để cướp đoạt địa vị cao!"
...
Đối mặt với mọi tin đồn nhảm nhí, nhắm mắt làm ngơ, không thèm để ý tới bạn mới làm nên được một chút sự nghiệp.
Hãy nhớ kỹ câu này của Voltaire:

"Vài con ruồi cắn mấy cái quyết không thể giữ lại nổi một con tuấn mã anh dũng".
Nói bạn miệng lệch, bạn đi chỉnh hình lại miệng; Nói bạn mũi tẹt, bạn lại chuẩn bị đi làm phẫu thuật nâng mũi, thế thì bạn thật sự đi đứt.
Hãy nhớ một câu chuyện ấn Độ mà Lỗ Tấn đã từng kể tại trường Trung học Tri Dụng, Quảng Châu:
Một ông già và một đứa trẻ dùng một con lừa thồ hàng hóa đi bán. Bán hết hàng trên đường trở về nhà, đứa trẻ cưỡi lừa, còn ông già đi dưới đường, người qua đường chửi đứa trẻ là vô lễ, để ông già đi dưới đất. Họ liền đổi nhau, ông già cưỡi lừa, còn đứa trẻ đi dưới đường, người qua đường lại chửi ông già nỡ nhẫn tâm để đứa trẻ đi dưới đất. Ông già lập tức đem đứa trẻ cùng kéo lên yên kiệu, hai người cùng cưỡi lừa, người qua đường lại chửi hai người tàn nhẫn, ngược đãi súc vật. Thế là hai người đều nhảy xuống khỏi lưng lừa và đi bộ ở dưới, người qua đường lại chế giễu châm chọc hai người cả già lẫn trẻ ngu xuẩn để lừa đi không không cưỡi. Đến đây, ông già than thở nói: Muốn tránh được những lời châm biếm chửi đổng của những người qua đường xem ra chỉ còn lại biện pháp cuối cùng, đó chính là cả hai người cả già lẫn trẻ khiêng con lừa để đi thôi.
Kỳ thực, hai người khiêng lừa để đi vẫn có thể bị châm biếm chê cười.
Lỗ Tấn đã mách bảo thính giả, chỉ có "tự mình suy nghĩ, tự mình làm chủ" mới đi được đường, nếu không thì có thể phải làm đến bước khiêng lừa mà đi thôi.
Lại có một tình huống khác, hiệu quả khách quan của việc vu cáo quở trách hoàn toàn vượt ra ngoài nguyện vọng chủ quan của người vu cáo quở trách, không những không thể làm tổn hại một chút gì người khác, trái lại lại làm cho thanh danh của người bị vu cáo rạng rỡ hơn, ảnh hưởng rộng hơn.
"Tư bản luận" quyển 1 của Marx sau khi xuất bản, đương thời nước Đức chưa có tờ báo của giai cấp công nhân dùng để mở rộng ảnh hưởng của nó. Các nhà kinh tế học của giai cấp tư sản và báo chí của nó đều cố ý làm thinh, hòng lấy đó để loại trừ ảnh hưởng của sách "Tư bản luận". Engels đã kịp thời cảm nhận ra "âm mưu im lặng" này, viết thư hỏi Marx: "Anh có cho rằng để đẩy mạnh sự việc, tôi có cần từ quan điểm của giai cấp tư sản tiến hành công kích quyển sách không?"
Marx liền trả lời: "Kế hoạch anh dùng quan điểm của giai cấp tư sản tiến hành công kích đối với quyển sách là phương pháp tác chiến tốt nhất".
Hàng loạt những bài viết của Engels dùng quan điểm của giai cấp tư sản "công kích" quyển "Tư bản luận" đã thấy trên các báo, đồng thời đã khéo léo đưa tư tưởng cơ bản của "Tư bản luận" ra.
Các nhà lý luận của giai cấp tư sản không thể chịu đựng nổi được nữa, những lời công kích và phỉ báng tới tấp được tuôn ra một cách dồn dập vụng

về. Nhờ đó, ảnh hưởng đào núi lấp biển của sách "Tư bản luận" đã làm chấn động cả thế giới phương Tây.

Dịch giả : Nguyễn An

68. Khoảnh khắc gặp đối xử thô bạo

** Con người quyết không thể giống như con ong mật liều mạng đem toàn bộ sinh mệnh vào một cái châm đốt đối với đối thủ.*
** Còn có gì có giá trị hơn linh hồn bình tĩnh của chúng ta?*
Khi bị đối xử thô bạo, rất dễ dàng phát sinh phẫn nộ.
Dùng phẫn nộ đối xử với thô bạo là lấy rắn chọi rắn, kết cục của nó phần nhiều là cả hai bên đều thương tổn.
Sernica, học giả phái Sđôgơ đưa ví dụ: phẫn nộ giống như một trọng vật, sẽ phá nát chỗ mà nó rơi xuống.
Vì vậy, giá như bạn chỉ dùng phẫn nộ đối xử với thô bạo, thì kẻ thô bạo có thể sẽ được một phen đắc ý. Bạn làm cho anh ta có thể chẳng tổn thất tí nào.
Khi bị đối xử thô bạo, đối sách tốt đẹp nhất là tạm thời chịu đựng, chờ đợi thời cơ báo thù. Quân tử báo thù, mười năm chưa muộn.
Với người tạm thời nhẫn nhịn thường thường là một người có thể đạt thành tựu sự nghiệp lớn. Trong cuộc sống, những kẻ yếu, kẻ nhu nhược, kẻ tâm địa ti tiện phần nhiều không làm nổi.
Kinh "Phúc âm Luke. Tân ước" khuyên răn người đời: Các bạn thường giữ được nhẫn nại, linh hồn sẽ được yên tĩnh.
Trong quá trình đợi chờ thời cơ phục thù, có thể sự phẫn nộ của bạn dần dần tiêu tan. Bởi vì bạn nhìn thấy kẻ đối xử thô lỗ với bạn cũng sống không hởi lòng hởi dạ hơn bạn, anh ta có thể bị ràng buộc trong nhiều khó khăn và phiền não. Bạn thà để cho người khác đi giày vò anh ta, còn bạn chỉ cần đứng cười.
Nếu như người thô lỗ đối với bạn quyền thế lớn mạnh dù cho bạn phải trả giá cả sinh mệnh cũng không thể làm gì anh ta được. Lúc này, nhẫn nại tỏ ra càng quan trọng hơn.
Con người quyết không thể giống như con ong mật đem toàn bộ sinh mệnh liều mạng vào một cú châm đốt đối với đối thủ.
Bạn hãy tránh xa mũi nhọn, tránh xa những kiêu căng quá trớn để hoàn thành việc theo đuổi của bạn. Hãy để cho lịch sử bình xét, để cho lịch sử báo thù cho bạn. hãy tin tưởng sự công bằng của lịch sử, tin tưởng vào việc chí công vô tư của lịch sử.
Không nên tưởng là lịch sử chập chờn hư ảo như có như không. Chúng ta mỗi người chẳng phải đều đang sinh tồn trong lịch sử đó sao? Ngoài lịch sử mà chúng ta dựa dẫm để sinh tồn, thế gian còn lại thứ gì có ý nghĩa hơn?

Trước khi sinh, trong lúc sinh và sau khi sinh đều là lịch sử của con người. Sự sống chết vinh nhục của chúng ta chẳng phải đều buộc chặt nó vào lịch sử và ghi chép nó vào lịch sử đó sao? Ai không hy vọng được sinh tồn và an nghỉ ở đây một cách bình tĩnh?
Còn có cái gì có giá trị hơn linh hồn bình tĩnh của chúng ta? Càng đáng để chúng ta theo đuổi hơn?
Khi Tư Mã Thiên đem trước tác đồ sộ của ông hiến dâng cho nhân loại, tâm trạng của ông chắc chắn sẽ thư thái cực kỳ. Ông vĩnh viễn nằm trong mộ thất dưới đất của lịch sử một cách bình tĩnh, ông cũng giống như một chòm sao lấp lánh sáng mãi trên bầu trời, mỉm cười soi xuống dòng sông vô tận của lịch sử.
Thế mà ông bị đối xử thô bạo, thê thảm nhất trần gian.
Ông có tội gì? Chỉ vì một tướng quân trên chiến trường chiến đấu ác liệt, đơn độc tác chiến mà bị vây và bị bắt biện bạch mấy lời phải chăng, mấy lời thực tế, chỉ vì ông không giống như những đại thần vương công khác khua môi xiểm nịnh, thuận theo ý vua - Hoàng đế căm ghét Lý Lăng không tự sát. Làm vua phát cáu giận, Tư-Mã Thiên bị tống vào ngục giam, gặp phải hình phạt của triều đình thê thảm: đường đường một đấng nam nhi thân dài bảy thước mà bị hoạn sống.
Với cơn thịnh nộ, Tư-Mã Thiên vốn có thể tự sát để chết, nhưng vì nghiệp lớn đời Xuân Thu, ông đã sống tiếp tục với vẻ ngượng ngùng nhẫn nhục. Ông vững tin ngàn thu công tội sẽ ắt có bình luận phê phán. Quả nhiên, Tư-Mã Thiên trong sử sách của lịch sử đã trở thành một tên tuổi sáng chói.
Nobel cũng như vậy.
Ngày 3 tháng 9 năm 1864, cùng với một loạt tiếng nổ ở ngoại ô Sdgelmo Thụy Điển, nhà máy thực nghiệm Nitorô Glyxêrin của Alfuleid Nobel chìm ngập trong những cột khói dày đặc cuồn cuộn và lửa cháy ngút trời chuyển thành đống tro tàn.
Về sau, nhà đương cục cảnh sát Thụy Điển đã thô bạo bao vây hiện trường, nghiêm cấm Nobel khôi phục lại nhà máy của mình. Nhiều người xung quanh đã thô bạo chửi ông là ?con quỷ mạo hiểm mang lại thần chết?, chửi ông là ?Ôn thần?, chửi ông là ?Tai tinh?.
Nobel có tội lỗi gì? Ông thí nghiệm phát minh thuốc nổ, với ý định để dùng vào việc khai khoáng, đào đường ngầm, làm đường sắt, làm sông đào. Người ta lại đem sự cố thuốc nổ và trách nhiệm dùng thuốc nổ làm vũ khí giết người trút lên một mình ông, từ đó làm cho ông bị chửi mắng và xua đuổi thô bạo dã man, làm cho ông khó khăn chồng chất, cùng lúc gặp nhiều tai nạn.
Ông, một chàng trai đầu đội trời chân đạp đất này từ trong tiếng nguyền rủa thô bạo khắp thế giới, vẫn tìm trăm phương ngàn kế tiếp tục thực nghiệm

thuốc nổ của ông.
Người ta chửi ông là nhà mạo hiểm đem lại tử thần. Đúng, trước hết là bản thân ông có dũng khí không sợ sệt, nghị lực cứng rắn như kim cương và trí tuệ khoa học kỳ diệu độc đáo bôn ba như con thoi trước tử thần. Ông cuối cùng đã chinh phục được thuốc nổ, để cho thuốc nổ phục vụ đắc lực cho cách mạng công nghiệp toàn thế giới.
Có thể thấy, chỉ cần hành động ngay thẳng thì không phải sợ thô bạo. Cuối cùng chính nghĩa sẽ khắc phục tà ác. Tất cả những người thô bạo, tất cả mọi hành vi thô bạo đều không thể hung hăng ngang ngược được lâu.
Chỉ cần bạn nhẫn nại, chỉ cần bạn vững chắc.
Thánh nhân có câu:
"Tĩnh thắng nóng" (bình tĩnh thắng nóng nảy)
"Thiên hạ không có cài gì mềm yếu như nước, thế mà công kích những cái cứng rắn vẫn không có cái nào có thể thắng".
"Yếu thắng mạnh, mềm thắng cứng, thiên hạ không ai không biết, không có ai có thể làm".
Nhưng mong bạn hãy đi làm.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

69. Khoảnh khắc bị hiểu nhầm

** Không có tảng băng cứng nào không phá nổi.*
** Nếu như bạn trong vòng quan hệ nhân tế cỏn con cũng không chịu được một chút ấm ức, không chịu nổi một chút thiệt thòi, đầu cúi không quá một li, lời nói không quá nửa câu, thì bạn sẽ một mình một bóng, lẻ loi trơ trọi.*
Trong bất cứ quan hệ nào: giữa đồng nghiệp, giữa bạn học, giữa thầy trò, giữa anh chị em, giữa bạn bè, giữa vợ chồng đều có thể phát sinh hiểu nhầm. Đời người rối ren phức tạp dính dáng đến trăm công nghìn việc, nhiều phía nhiều mặt, tùy tiện không có ý thức ở phương diện nào đó, ở một giờ phút nào đó cũng đều có thể gây nên hiểu nhầm giữa người này người nọ.
Hiểu nhầm phần lớn bắt đầu từ những việc nhỏ hết sức vụn vặt trong cuộc sống, một chuyện đùa, một sắc mặt, một bài viết, một lá thư, một tin đồn, một dụng cụ không đáng tiền đều có thể trở thành môi giới sinh ra hiểu nhầm.
Lâu ngày cách biệt nhau, không đi lại với nhau, cũng có thể dẫn đến hiểu nhầm.
Bất kể là bị người khác hiểu nhầm hoặc hiểu nhầm người khác, chỉ cần là một kiểu hiểu nhầm có ý nghĩa ở mặt trái - đem tốt đẹp nhầm là tồi tệ, đem ý lương thiện hiểu là ác ý, đem chân thành hiểu là giả dối, đem chính xác hiểu là sai lầm, đem hoa tươi hiểu nhầm là cỏ độc... đều có thể trở thành lớp bóng đen phủ trùm trong cuộc sống, một vẻ nặng nề khó chịu, một loại đau khổ.
Có một vài hiểu lầm, mới đầu chưa sâu sắc, giá như không kịp thời loại bỏ đi, có thể theo thời gian càng lâu vết rạn nứt càng tăng lớn, hiểu lầm càng sâu hơn. Có người vì hiểu lầm ngày càng sâu mà trở thành thù địch.
Người ta sinh ra ở đời, thoải mái tinh thần sẽ thắng hết tất cả, mà quan hệ nhân tế hài hòa tốt đẹp chắc chắn là nhân tố quan trọng tạo nên tâm tình thoải mái. Do nhiều nguyên nhân có một số quan hệ nhân tế không có cách gì đạt được hài hòa thì hiểu nhầm sẽ không phải như vậy nữa, nó là quan hệ vốn có thể làm được hài hòa hoặc vốn là hài hòa, chỉ vì lý giải và nhận thức nhầm nên hình thành điều đáng tiếc trong quan hệ nhân tế. Cho nên có thể nói nó với quan hệ nhân tế không tốt trực tiếp còn nhiều thêm một lần đau khổ nữa. Nó là sự phá hoại đối với quan hệ vốn là tốt đẹp. Kiểu phá hoại này tịnh không do chủ quan, có ý thức và cố ý, mà là vì sự ngăn cách nhau, tính chất không thể thông suốt của ý thức, trở ngại khách quan của tình cảm gây nên.
Sự hiểu nhầm đã là hình thành, bất kể là bạn bị hiểu nhầm hoặc bạn có khả

năng đang hiểu nhầm người khác, chỉ có cùng khơi thông mới có thể đạt được hiểu biết, làm cho hiểu nhầm loại trừ.
Chỗ khó đầu tiên là ở chỗ có thể nhận thức được một cách tự giác sự tồn tại hiểu lầm trong quan hệ nhân tế của bạn. Chỉ có nhận thức được điều này một cách tự giác, bạn mới có thể có động cơ và mục tiêu khơi thông.
Thông thường, dễ sản sinh hiểu nhầm trong quan hệ nhân tế là ở những người như sau: người chuyện trò với nhau đi lại với nhau quá ít, người không tìm hiểu cá tính của nhau, người có tính cách hướng nội, người cá tính đặc biệt, người tự xem mình là thanh cao, người ngông cuồng ngạo mạn, người thần kinh quá nhạy cảm, người bạ đâu nói đấy, người hay bới móc tình tiết nhỏ.
Giao tiếp với những người nói trên, bất kể là lần đầu hoặc nhiều lần, bạn đều phải chú ý lời nói, việc làm xử sự của bạn có dễ sản sinh ra ý kiến bất đồng hay không, có khả năng bị hiểu nhầm hay không. Hoặc bạn có còn thiên kiến và hiểu nhầm đối với anh ta nữa hay không.
Bất kể người nào đều có mảnh trời đất nho nhỏ thuộc anh ta độc lập quản lý, hình thành suy nghĩ của lời nói và hành động của anh ta, hình thành nên đặc trưng của bản thân anh ta. Có người mảnh trời đất nho nhỏ riêng này mang trạng thái cởi mở bung ra, có thể tiếp nhận mọi người bất cứ lúc nào. Có người lại thể hiện trạng thái bít kín kìm nén, đây là những người giao tiếp không tốt, giao tiếp không được hoặc giao tiếp khó. Muốn giao tiếp với anh ta, trước tiên phải mở cánh cửa bịt kín đó. Đợi sau khi bạn đi vào được mới có thể phát hiện được anh ta thật sự. Bằng không bạn chỉ có thể giao tiếp với anh ta ở ngoài cửa, lúc này đủ mọi kiểu hiểu lầm đều có thể sản sinh.
Chúng ta đều biết, Lâm Đại Ngọc là một con người đặc biệt khó giao tiếp, tùy tiện dùng lời không thỏa đáng đều có thể có lỗi với cô ta. Cô ta nổi giận lên, bạn vẫn còn chưa biết vì việc gì. Trong cuộc sống, những người đàn bà như thế không phải là hiếm gặp.
Nếu như bạn đã tự giác ý thức được đã bị hiểu nhầm biện pháp trực tiếp đơn giản nhất đương nhiên là trực tiếp trao đổi giải thích với người hiểu nhầm bạn, cởi mở chân thành gặp nhau. Không nên để lại trong lòng, không nên do dự băn khoăn. Bạn có thể mượn một bữa tiệc gia đình, một lần đi vũ trường hoặc một lần hoạt động xã hội, hoặc một lần hẹn gặp, một cú điện thoại cùng nhau giải bày tâm sự để bạn biết được tâm trạng của anh ta, anh ta biết được tâm trạng của bạn. Thắc mắc được cởi mở, băng tan tuyết chảy, quay trở về những điều tốt đẹp.
Có thể chưa có dịp trao đổi trực tiếp này hoặc cảm thấy phương thức trao đổi giải thích trực tiếp có chút ngượng ngùng thì dùng phương thức thư tín, trình bày mình tường tận, cũng có thể biến vũ khí thành đồ ngọc và tơ lụa.
Nếu như việc hiểu lầm của đối phương đối với bạn quá sâu sắc, đã hình

thành thiên kiến đối với bạn thậm chí xem bạn như thù địch. Loại bỏ được hiểu nhầm này đương nhiên phải khó khăn rất nhiều. Một là phải có phương thức xác đáng, hai là phải cần thời gian nhất định. Bạn trước tiên có thể thông qua phương thức gián tiếp, dùng những người có thể tin thân cận người hiểu nhầm bạn để anh ta làm cầu nối, làm môi giới giữa các bạn với nhau, đem những bực dọc và ý kiến của người hiểu nhầm bạn, đem thành ý và chủ định của bạn đều thông qua người trung gian này để truyền đạt khơi thông ở cả hai bên. Truyền đạt khơi thông đến thời cơ nhất định, các bạn sẽ có thể phát triển đến trực tiếp trao đổi giải thích.

Không có tảng băng cứng nào không phá nổi.

Tiền đề và cơ sở của tất cả là ở chỗ khi bạn bị hiểu nhầm, nhầm không phải ở bạn mà là ở phía đối phương, còn bạn đối với sự nhầm của đối phương lại có thể rộng lượng khoan thứ, không so đo tính toán, trái lại chủ động tìm cách loại bỏ sự nhầm của đối phương. Đó là độ lượng
quân tử.

Khi bạn bị hiểu nhầm, nếu như bạn đối với sự nhầm của đối phương ghét, căm ghét chẳng hề muốn loại bỏ nó, càng không muốn chủ động để làm công việc khơi thông, cho rằng làm như thế là hạ thấp thân phận, tổn hại nhân cách. Đó là tâm trạng của kẻ tiểu nhân.

Thánh nhân nói: "Thụ quốc chi cấu, thị vị xã tắc chủ" - gánh chịu bị áp bức và lăng nhục của cả nước mới được tính là vua của quốc gia. Nếu như bạn trong vòng quan hệ nhân tế cỏn con cũng chịu không được một chút ấm ức, không chịu nổi một chút thiệt thòi, đầu cúi không quá một ly, lời nói không kém nửa câu, thì bạn sẽ một mình một bóng, lẻ loi trơ trọi.

Dịch giả: Nguyễn An

70. Khoảnh khắc sản sinh nỗi buồn vô cớ

Phần VI. Gió Tây cuốn mành

** Buồn phiền là một lưỡi dao tàn khốc khắc họa những nét nhăn trên mặt người ta.*
** Sức mạnh của sinh mệnh, ngọn lửa sáng tạo sẽ nằm trong tình cảm sôi nổi và tinh thần dũng cảm.*

Trong tiểu thuyết dài nổi tiếng "Teryssuan-Xenti" của nhà văn Anh Stein, cha của Teryssuan có những năm tháng một nửa đời người đều cảm thấy buồn phiền vì tiếng kêu cọt kẹt của chiếc cánh cửa phòng, nhưng ông ta lại không đi tra vào chỗ trục bản lề vài giọt dầu để loại bỏ sự quấy rầy hàng ngày đều gặp.

Chắc chắn bạn bảo ông ta ngu không ai bằng. Nhưng chính bạn, rất nhiều người xung quanh bạn có thể cũng chính là đang ngu như thế.

Bạn biết rất rõ ràng không có cái gì tàn phá thân thể và tâm hồn bạn và hủy hết sự nghiệp của bạn một cách ghê ghớm hơn tình cảm buồn phiền, nhưng bạn vẫn luôn luôn giam mình trong chiếc lồng tù của buồn phiền.

Ngày này qua ngày khác, năm này qua năm khác buồn phiền việc này lại buồn phiền việc kia. Chính bạn khó có được mấy ngày hởi lòng hởi dạ, khó để biểu hiện ra nhiều niềm vui dạt dào của sinh mệnh. Bạn luôn luôn giữ một dáng vẻ buồn phiền thê thảm, vẫn luôn luôn giữ một vẻ thẫn thờ, người ta có thể vừa trông đã nhận ra bạn già trước tuổi, đã nhận ra bạn buồn phiền và thê thảm từ những đường nhăn nổi lên trên trán quá sớm, từ những giọng nói uể oải, thở hổn hển, từ những bước đi khập khiễng chậm chạp.

Mọi người đều biết: Buồn phiền là những nhát dao tàn khốc khắc lên những nếp nhăn trên khuôn mặt người ta.

Thà vứt bỏ buồn phiền, đi tìm tiếng cười, đi tìm nguồn vui tiếng ca hát còn hơn tìm trăm phương ngàn kế để làm đẹp, để hóa trang, để cứu vãn hồng nhan đã mất.

Tạo sự nghiệp, lao động cần mẫn thật ra không thể kéo ngã được thân thể của một người, chỉ có tinh thần buồn phiền mới là lưỡi rìu sắc vô hình giết người.

Cười một cái, trẻ mười năm, lo một cái bạc hết đầu. Quả đúng như vậy.

Ai không mong muốn mình có một số phận tốt đẹp.

Goethe (Gơth) nói: "Sự phiền muộn và cởi mở tinh thần của một người sẽ hình thành số phận của anh ta!"

Sức mạnh của sinh mệnh, ngọn lửa sáng tạo sẽ nằm trong tình cảm sôi nổi

và tinh thần dũng cảm, sẽ nằm trong tâm tư vứt bỏ tất cả mọi cái trái ngược với nó, xua đuổi khổ đau, buồn phiền, u uất đến biệt tăm biệt tích. Chỉ có khi bạn có được sinh mệnh khỏe khoắn và sức sáng tạo dồi dào, bạn mới có được số phận tốt đẹp.

Vì sao lại sinh ra buồn phiền vô cớ?

Cho rằng "Vô cớ", kỳ thực là có lý do có nguyên nhân. Hoặc là vì bạn lòng dạ, đầu óc hẹp hòi, đối với xã hội, đối với cuộc đời có một kiểu hiểu bi quan hẹp hòi. Hoặc là tầm nhìn của bạn ngắn ngủi, chỉ nhìn thấy cái bất lợi và khó khăn trước mắt, đâm ra hoảng sợ, mất dũng khí tiến thủ. Hoặc là bạn hy vọng quá cao, ham muốn quá lớn, mà lại không muốn lao động nhiều. Tóm lại, đây là một cá tính kiểu tự khép chặt tàn lụi, một kiểu ti tiện của thế tục, một kiểu nhân sinh trì trệ mà lại tham lam.

Tâm trạng buồn phiền đau khổ đã chôn chặt vào trong thể xác và tâm hồn của con người, lâu ngày nó sẽ đi kèm với nhịp sinh mệnh của con người có tính chu kỳ và lâu dài.

Chu kỳ nhịp sinh mệnh của đa số người là vào khoảng trên dưới 30 ngày, đại khái song song với chu kỳ tròn khuyết của mặt trăng. Trong một chu kỳ, người vui vẻ cởi mở, thể xác và tâm hồn khỏe mạnh, anh ta có thể có 25-27 ngày ở trạng thái tinh thần phấn chấn, năng lực trí tuệ sôi nổi, mà chỉ có 2-3 ngày tình cảm tương đối giảm sút, năng lực trí tuệ ở trạng thái thoái trào. Còn một người khổ đau dồn nén, bi quan buồn rầu thì ngược lại với điều đó, anh ta trong một chu kỳ nhịp sinh mệnh, có thể có 25-27 ngày có tâm tư trầm lặng, năng lực trí tuệ ở trạng thái thoái trào, mà chỉ có 2-3 ngày tâm tư tình cảm hơi hơi ổn định một chút thôi.

Như vậy, sự cao thấp của thành tựu sự nghiệp của hai loại người, sự xấu tốt của số phận chẳng đã quá rõ ràng sao?

Có người đã đem so khổ đau buồn phiền như là "tên kẻ trộm" hung dữ nhất, lớn nhất của cửa hiệu tinh thần. Bạn vốn là một người đang yên đang lành, đang là lúc tinh lực dồi dào, tinh thần sôi nổi, lại chỉ vì lo âu buồn phiền cái tên trộm này quanh năm suốt tháng dòm ngó bạn, "ăn trộm" hết tinh thần của bạn, làm suy sụp linh hồn của bạn mà làm cho bạn dần dần trở nên tinh thần trống trải, hồn xiêu phách lạc.

Một người tinh thần trống trải, một người hồn xiêu phách lạc liệu còn làm nên được sự nghiệp gì chăng? Nhận thức của anh ta đối với thế giới, hiểu biết của anh ta đối với cuộc sống, nhận biết của anh ta đối với sinh mệnh đều sẽ hiện ra là một bãi sa mạc, một mảng trắng xóa. Kết quả xấu nhất là anh ta sẽ trở thành một xác ướp, như là một khối thịt biết đi.

- Lo âu phiền muộn không khác gì tự sát dần dần.

- Làm sao để trị chữa cá tính âu sầu phiền muộn?

Bệnh tâm lý chưa có linh đan diệu dược gì chữa trị được, có thể các chuyên

gia bệnh tâm lý có thể chỉ cho bạn một vài cách mê hoặc, nhưng quan trọng hơn là phải tự chữa bệnh tâm lý.
Hãy giải phóng tâm lý, tự mình giải phóng mình! Tất cả mọi điều ân oán và thù hằn, nợ nần và nhân tình, tài sản và con cháu, khát vọng và ham muốn không cần thiết lúc nào cũng bận tâm suy nghĩ, đôi khi phải nhìn thông thoáng một chút.
Có ngươời xem việc đóng kín cửa trong đêm tuyết rơi đọc sách cấm là nguồn vui của đời người, bạn không cần phải đọc sách cấm, đọc một chút sách phiếm là được.
Người ta nói người có thể "cho" luôn luôn hạnh phúc, cho thế giới một cống hiến, cho nhân loại một tấm lòng lương thiện, bạn sẽ vui thú vô cùng.
Hãy dời ánh mắt từ trong lồng bồ câu nhỏ của bản thân bạn nhìn ra thế giới bên ngoài, thế giới bên ngoài đang muôn màu rực rỡ. Một ông bố trẻ dẫn dắt cậu con trai nhỏ luồn lọt như con thoi giữa đám xe đang đụng nhau đi lại như chơi; Bác Vương sau khi nghỉ hưu đã nhận giấy phép kinh doanh lập ra công ty phục vụ vui chơi văn hóa có thưởng; người ta chú ý tới bốn con rồng nhỏ của châu á, bảy nước lớn của phương Tây, tương lai của Trung-Mỹ, tương lai của thế giới...
Không phải lo lắng Mặt Trời sẽ đột nhiên bị tắt, hiện nay nhân loại đã dùng máy tham trắc Vũ trụ quan sát đến hệ tinh tú siêu sáng cách dải Ngân Hà tới 2 tỷ năm ánh sáng. Năng lượng mà nó tỏa ra bằng 100 triệu Mặt Trời.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

71. Khoảnh khắc thể nghiệm đau khổ

** Chỉ có những ai đã từng thể nghiệm đau khổ mới hiểu được giá trị chân chính của đời người.*
** Xung động sáng tạo của con người chỉ có dưới kích thích của đau khổ mới có thể tuôn ra ào ào.*
Thể nghiệm đau khổ và cá tính sầu muộn buồn phiền nói ở trên là hai thái độ nhân sinh hoàn toàn khác nhau. Như trước đã nói, cá tính sầu muộn buồn phiền là thái độ nhân sinh tàn lụi, khép kín, và trì trệ, là một loại nhân sinh rơi vào trong thế giới nhỏ hẹp của thói đời. Thể nghiệm đau khổ, thể nghiệm thảm họa của thế giới và đời người sẽ là một thái độ nhân sinh có tính va chạm tích cực, là gắng gượng cầu mong. Anh ta vì tự giác thể nghiệm thảm họa của thế giới và đời người mà bật ra khỏi xung động mãnh liệt của thảm họa - một xung động sáng tạo. Việc này làm cho sinh mệnh của anh ta như một ngọn lửa đốt cháy, cháy vì đau khổ, cháy vì xung động sáng tạo, nó có thể cháy cho đến khi dầu hết đèn tắt mới thôi.
Do hạn chế diễn đạt ngôn ngữ, rất khó dùng từ ngữ để phân biệt rõ ràng hai tâm thái của cá tính sầu muộn buồn phiền và tự thể nghiệm đau khổ, bạn chỉ có thể dùng ý niệm để thừa nhận khác nhau. Bởi vì hai cái đó về bề ngoài, thậm chí biểu hiện tình cảm bề ngoài của người cũng thường thường lẫn lộn làm một khó phân biệt. Giống như cũng là "không làm" cả, nhưng không biết không thể làm mà không làm thì có thể là ngu xuẩn, còn biết không thể làm mà không làm thì lại là sáng suốt. Giá như chỉ từ hành vi bề ngoài bạn sẽ khó phân biệt được sự khôn ngu cao thấp của hai việc đó.
Đời người trong thế giới này, do mọi nguyên nhân chủ quan, khách quan không thể tránh khỏi, luôn luôn đi kèm với đau khổ và thảm họa. Con người có cảm giác đau khổ và vô vị, chính là một trong những đặc trưng con người cao hơn tất cả mọi động vật. Con người thật cao quý, thật vĩ đại, lý tưởng và theo đuổi của con người vô cùng cao xa. Con người vừa không thể thỏa mãn được trạng thái tự nhiên và sinh tồn xã hội, cũng không thể thỏa mãn được hoàn cảnh trước mắt mà tự nhiên và xã hội phú cho con người và tồn tại hiện thực của bản thân con người. Tất cả đều bắt nguồn từ sự thật đơn giản: người là động vật có tư tưởng, người là động vật có lý tính.
Hơn nữa, sự liên tưởng và tưởng tượng của con người cũng thật phong phú. Buổi hoàng hôn, mưa thu, chiếc lá rơi, cành cây trơ trụi, cánh hoa tàn, cỏ hoang của phần mộ, làn khói trắng của nơi hỏa táng, ngọn nến cháy hết, tro

bụi trong lò, hòn sỏi phơi mình trong nắng nóng, con sóng bị biển cả cuốn đi, tất cả, tất cả đều có thể gây cho con người cảm giác đau khổ.
Ở trong cảnh ngộ cuộc sống khác nhau, từng người khác nhau có thể sản sinh nỗi đau khổ ở cung bậc khác nhau đối với từng thảm họa.
Sự thiếu thốn là đau khổ cơ bản nhất đời người mà chúng ta rất nhiều người đã từng thể nghiệm. Thiếu thốn vật chất - các điều kiện sinh tồn cơ bản như ăn, mặc, ở, đi lại không được bảo đảm từ đó làm cho người ta sản sinh đau khổ mong muốn về vật chất. Thiếu thốn tinh thần - cuộc sống đơn điệu, văn hóa nghèo nàn, tình yêu giày vò, hoàn cảnh lạnh lẽo cô đơn làm cho người ta sau lúc ăn no ngủ đủ, vẫn không thể như động vật an nhàn nhởn nhơ tùy thích nên sinh ra đau khổ buồn chán.
Đối với việc theo đuổi mục tiêu đời người và lý tưởng sự nghiệp, đối với hoạn nạn khốn khó của tiền đồ dân tộc, quốc gia làm cho người ta sinh ra đau khổ cao thượng. Có người gọi cái đó là đau khổ kiểu Giôn Kelisđuôvơ dưới ngòi bút của Roman Roland, ông hy vọng chiến thắng trì trệ và hư vinh của mình, thực hiện nhân cách của mình, vì nó mà gắng gượng một cách đau khổ. "Chết đi vốn biết mọi việc như không, nhưng lại buồn như chưa được nhìn thấy Cửu châu", chữ "buồn" trong đó cũng là một loại đau buồn cao thượng.
Do mình suy ngẫm lại những điều mình đã nghĩ, từ đó hiểu rõ được mức độ đau buồn tồn tại của mình, làm cho người ta sản sinh đau khổ có tính triết học. Đây là ý thức bi kịch của sinh mệnh - cô đơn, sinh ra khi hiểu ra được ý nghĩa của sinh mệnh đặt trong thời gian không gian vô hạn. "Chỉ có điều là trời đất vô cùng vô tận, thương đời người lam lũ lâu dài; kẻ đi tôi chưa gặp, kẻ đến tôi chưa nghe", "Đời người sống không đầy trăm năm, lại thường ôm ấp cái lo của người nghìn tuổi"?, "trước không gặp người xưa, sau chưa nhìn thấy người đến, hoài tưởng đất trời trường cửu, nỗi buồn cô đơn tự nhiên sẽ đến làm rơi nước mắt", đều là đem sinh mệnh ngắn ngủi đặt vào trong thời gian không gian vô hạn mình vừa không thể có cách gì đuổi kịp người đã qua của quá khứ bắt đầu từ vô hạn, lại cũng không thể cùng nghe thấy những người đến của tương lai kết thúc ở vô hạn, cảm giác cô đơn của sinh mệnh tự nhiên sinh ra. Để vượt qua sự tồn tại của mình, đi tìm nơi cư trú của sinh mệnh và chỗ quy tụ của loài người, vô số nhà triết học và nhà nghệ thuật đã hao phí tâm huyết cả cuộc đời, thậm chí không sợ trở thành người điên trong con mắt của người đời.
Thể nghiệm đau khổ tức là đời người được mài giũa. Kiên nhẫn, dũng cảm, năng lực, tài hoa và tất cả mọi phẩm cách vĩ đại của đời người đều là được mài giũa nên trong đau khổ và thảm họa, trong quá trình thử nghiệm đau khổ. Tất cả những người sợ đau khổ, trốn tránh đau khổ đều không thể hình thành nhân cách hoàn chỉnh.

Còn tất cả mọi sáng tạo, mọi thành tựu, mọi nhận thức đối với giá trị của đời người cũng đều thực hiện sau khi hoàn thành thể nghiệm đau khổ đới với một giai đoạn nào đó, một phương diện nào đó.
Ngạn ngữ có câu: "Có nuôi con mới biết nỗi khổ của mẹ", so với câu nói của Roman Roland: "Chỉ có những ai đã từng thể nghiệm đau khổ, mới có thể hiểu được giá trị chân chính của đời người" như không hẹn mà gặp.
Ý nghĩa của thể nghiệm đau khổ càng trực tiếp hơn biểu hiện là một mong đợi, một thức tỉnh và một xung động sáng tạo càng mới mẻ hơn mà những cái đó tổng hợp thành to lớn luôn luôn làm cho sinh mệnh hướng tới tương lai. Nó giống như người thầy tốt, người bạn có ích của nhân loại, sức mạnh của con người chỉ có được bồi đắp nên từ đau khổ, mới càng ngày càng lớn mạnh, linh hồn của con người chỉ có dưới sự tiêm nhiễm của đau khổ mới có thể ngày càng hoàn thiện và lành mạnh, xung động sáng tạo của con người chỉ có dưới kích thích của đau khổ mới có tuôn ra ào ào.
Socrates chính là trên ý nghĩa này đã tuyên bố: Một trong những phương pháp của triết học là ở nơi sâu thẳm của linh hồn chúng ta thức tỉnh dậy một ý thức đau khổ và hoạn nạn khốn khó.
Cũng có nhà triết học từ ý nghĩa này ngẫm nghĩ lại nói -
Đau khổ là nguồn linh cảm thiên tài.
Giá như trong cuộc sống, không có một lo lắng gì, không có một đau khổ gì, mọi người đều thanh thản cả, thì kịch và thơ của Shakespeare và Goethe làm sao sản sinh được?
Plato còn có thể có tư tưởng triết học, Kant còn có thể có phê phán thuần lý tính được không?
Còn người bình thường và cả thế giới rộng lớn thì sao - Người trở nên người bắt nguồn từ đau khổ, thành đạt từ đau khổ. Tất cả mọi khả năng của con người, tất cả mọi khả năng của thế giới, tất cả mọi khả năng của tương lai đều thai nghén trong đau khổ, đều thành thục trong đau khổ và triển khai trong đau khổ.
Trốn tránh đau khổ, bạn và thế giới đều có thể không có một cái gì hết.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An
72. Khoảnh khắc sản sinh tâm lý tự ti

** Cho dù người to cao, sau khi quỳ xuống cũng có thể thấp hơn người nhỏ lùn một đoạn.*
** Tự tin, cái vốn đáng tin cậy của đời người.*
** Hãy xóa hết các từ như "tôi không được", "tôi không có thể" từ trong cuốn từ điển cuộc đời của bạn đi!*
Không có bất cứ cái gì có thể làm cho bạn thua liểng xiểng giống như tự ti. Tự ti mãi mãi là tấm chắn đầu tiên cản bạn đi đến con đường thành công. Bạn còn một ngày không thể khắc phục tâm lý tự ti thì còn một ngày không thể bước lên con đường thành công được.
Hạn chế mình vào một hoàn cảnh kém hơn người khác, cho mình là không có duyên với những sự việc tốt đẹp của thế gian, tự bày đặt cho mình hàng loạt những cái "không có thể", - không thể xuất sắc như anh ta, không thể làm được những việc lớn như anh ta, không thể giành được những thành công lớn như thế..., như thế thì bạn đã thật sự xúi quẩy đến tột đỉnh.
Kỳ thực thì sao? Bạn hoàn toàn có thể vượt hẳn người khác, bạn đều có duyên với tất cả mọi sự việc tốt đẹp trong thế gian, bạn hoàn toàn có thể xuất sắc hơn, làm được những việc lớn hơn, giành được thành công lớn hơn so với anh ta... Tất cả mọi khả năng đều tồn tại, chỉ xem bạn có bằng lòng vứt bỏ tâm lý tự ti, xây dựng nên lòng tự tin vững chắc hay không mà thôi.
Cùng sống chung với người tự ti, người tự ti thường thường có thể chiếm được nhiều tiện lợi hơn, được nhiều lợi ích vô hình hơn. Được biết Napoleon hễ vào chiến trường thì lập tức tăng ngay lực lượng quân sĩ lên gấp đôi, còn sức chiến đấu của kẻ thù lại tiêu giảm xuống một nửa. Việc này tuy hiềm vì có chút phô trương nhưng hàm chứa đạo lý sâu sắc mà thực tế. Đại để có nhiều người đều không luôn luôn tự tin mạnh mẽ giống Napoleon như thế, bằng không, nếu như mọi người đều tràn ngập lòng tự tin thì Napoleon sẽ có thể mất tác dụng.
Người tự tin nhất loạt đều là những người xem thường mình, là người ngược đãi mình, là người có lỗi với mình, một khi tâm lý tự tin của bạn được thức tỉnh, bạn sẽ có thể hiểu rõ ràng điều này.
Vua bóng đá Pêlê, đã từng là một người hoàn toàn tự ti. Trước khi lòng tự tin thức tỉnh hưởng thụ vinh dự trong giới bóng đá, anh luôn lo lắng những cầu thủ nổi tiếng sẽ từ chối đấu bóng với những cầu thủ không có tên tuổi. "Cho dù những danh thủ bằng lòng đá bóng với tôi, cũng chẳng qua là muốn

dùng những kỹ thuật bóng tuyệt đẹp của họ để làm nổi bật cái vụng về và ngu dốt của tôi thôi! Lạy chúa, nếu như họ trên sân bóng xem tôi là đối tượng đùa bỡn, sau đó xem tôi như thằng ngốc, tìm cách đuổi về nhà, thì tôi nên làm thế nào"
Khi Pêlê chiến thắng tự ti, thức tỉnh lòng tự tin, say mê bóng đá, mới phát hiện ra một Pêlê chân chính, Pêlê mới có thể phát triển mạnh mẽ phong độ hùng dũng, thét ra lửa trong giới bóng đá thế giới, mới biết được lòng tự ti của năm xưa là hoang đường và đáng cười biết mấy!
Sản sinh tâm lý tự ti, phần lớn vì bạn luôn luôn dùng con mắt của người khác để đánh giá quá thấp và xoi móc mình, rất ít khi tin là mình đã nắm chắc được điều gì, từ đó mà không thể chính xác khẳng định và phát triển mình hơn. Ngược lại với nó, bạn lại xem thế giới bên ngoài bạn quá thần bí, quá huyền ảo, đánh giá người khác - trong đó chắc chắn bao gồm cả nhiều người không bằng bạn - quá cao và quá vĩ đại.
Trái lại không biết rằng, những người trên đời vĩ đại hơn bạn thật ra không nhiều lắm như bạn tưởng tượng.
"Những vĩ nhân sở dĩ ta nhìn vào thấy vĩ đại, chỉ là vì chính chúng ta đang quỳ. Hãy đứng dậy nhé!" Marx đã thức tỉnh những người tự ti như thế.
Trên thế giới, đại để không có loại nghi lễ nào có thể kích thích lòng tự hào của người được nhận lễ và lòng tự ti của người thi lễ hơn quỳ xuống dập đầu về phía người khác. Cho dù người to cao sau khi quỳ xuống cũng có thể thấp hơn người bé lùn một đoạn, càng khỏi phải nói khi dập đầu xuống đất, thì anh ta hầu như đã mất hẳn hoàn toàn.
Độ cao khi quỳ xuống tuyệt đối không phải là độ cao thật sự của bạn. Con người bạn do tâm lý tự ti tưởng tượng ra, tuyệt đối không phải là bạn thật sự, mà nó là một người so với bạn xấu xí hơn, tồi tệ hơn bạn, không có năng lực hơn bạn, bình thường hơn bạn. Bạn không nên cùng đứng cùng ngồi với nó, không dùng con mắt và tâm lý của nó để nhận thức và nhận biết thế giới, bạn so với nó giỏi giang hơn nhiều, vĩ đại hơn nhiều.
Hãy khắc phục tâm lý tự ti, thức tỉnh lòng tự tin của bạn, dũng cảm tiến về một mục tiêu cao cả. Bạn có thể kinh ngạc phát hiện ra là: bạn không hề mảy may thua kém bất cứ người nào.
Vì sao tự ti? Có gì cần phải tự ti như thế? Bạn có thể vì một vài khiếm khuyết nào đó về sinh lý mà sinh ra tự ti. Không cần thiết. Trên thế giới những người sinh lý có khiếm khuyết mà có thành tựu sự nghiệp lớn, làm tổng thống, làm tướng cũng có khối người. Những người giành được giải Nobel, là những cự phú, nhà văn hóa lớn cũng có khối người. Một số khiếm khuyết về sinh lý không mảy may ảnh hưởng nhân cách của bạn, mà cũng hầu như không có quan hệ trực tiếp gì với việc thực hiện giá trị nhân sinh

bao nhiêu.
Bạn có thể vì khiếm khuyết của hoàn cảnh gia đình hoặc xã hội mà tự ti. Càng không cần thiết. Tất cả mọi hoàn cảnh đều do con người tạo ra. Trong hoàn cảnh có khiếm khuyết càng thích hợp với việc rèn luyện ý chí và phẩm cách của bạn. Cải thiện được hoàn cảnh, điều đó bản thân sẽ có nghĩa là thành công. Chúng ta một mạch sẽ có thể đếm ra hàng loạt lớn những cự phú, vĩ nhân xuất thân từ những thôn nghèo ngõ vắng.
Có lẽ bạn ngay từ nhỏ đã bắt đầu dần dần hình thành ý thức tâm lý tự ti, mà đến nay đã ăn sâu bén rễ, đã trở thành một tâm lý sâu xa, một trạng thái tiềm thức. Điều này đòi hỏi bạn phải ngay từ lúc này tiến hành rèn luyện tâm lý một cách có ý thức và tự giác.
Hãy nghi nhớ câu cách ngôn suốt đời của Rothschid cũng là câu cách ngôn của tất cả mọi người đã từng để lại dấu tích trên thế giới: "Hãy dũng cảm đi lên phía trước!"
Hãy nhớ rằng, thành công của bất cứ người nào đều không thể cao hơn lòng tự tin của anh ta. Tự tin, cái vốn tin cậy nhất của đời người. Bất kể thiên tài của bạn cao đến đâu, năng lực lớn đến đâu, được giáo dục cao sâu đến đâu, thành tựu sự nghiệp của bạn vĩnh viễn không thể cao hơn lòng tự tin của bạn, "Bạn có thể, giả sử bạn nghĩ bạn có thể; bạn không thể, giả sử bạn nghĩ không thể"
"Dứt khoát vứt bỏ tất cả ý thức tự ti, hãy xóa đi những từ "tôi không được", "tôi không thể" từ trong cuốn từ điển cuộc đời của bạn, mà thay vào "tôi được", "để tôi lại thử xem", "để tôi đến", "trên đời không có việc gì khó, chỉ sợ không dám leo lên?, ?trời sinh ra tôi, tất nhiên phải có chỗ dùng".
Đồng thời với việc tiến hành tự giác rèn luyện tâm lý, thiết kế làm thành công vài sự việc.
Chỉ cần bạn không ngừng thử lâu dài, ý thức tự ti sẽ có thể dần dần mất đi, tâm lý tự ti sẽ có thể lặng lẽ nâng lên.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

73. Khoảnh khắc cảm thấy phẫn nộ

** Phẫn nộ là biểu hiện bất lực, là ma quỷ của sinh lý.*
** Không thể để cho tính nết xấu, tình cảm xấu của mình thống trị mình.*
Khi đối mặt với những việc trái ngược với ý nguyện của mình hoặc nghe được những lời nào đó trái tai, không thể dùng thái độ đúng để đối xử, không có khả năng dùng phương pháp thích hợp để xử lý khéo mà có biểu hiện đơn giản thô bạo nhất chính là phẫn nộ.
Cho nên nói phẫn nộ là biểu hiện bất lực. ít nhất có thể nói, thời điểm bạn đang phẫn nội, lúc đó bạn đối với việc làm bạn phẫn nộ là bất lực, cho dù ở thời điểm khác bạn biểu hiện ra tài năng xuất sắc cũng mặc. Không ai ở thời điểm phẫn nộ, có thể thành công, không có việc gì dựa vào phẫn nộ mà hoàn thành được.
Phẫn nộ là biểu hiện của sinh lý không hoàn hảo, là một phẩm chất ti tiện, người càng thô lỗ ngu muội càng dễ dàng sinh ra phẫn nộ. Khi phẫn nộ đến tột đỉnh, dễ dàng dẫn đến mất lý tính nhất, nói ra những lời vốn không nên nói, làm những việc vốn không nên làm. Những người sau khi xẩy ra việc hay xin lỗi phần nhiều là những người hay cáu, hay nổi trận lôi đình.
Tâm lý sâu xa của phẫn nộ là sợ hãi. Khí thế bề ngoài ào ào, nhe răng múa vuốt giống như dáng có thể nuốt chửng người khác, nhưng trong lòng anh ta lại đang lo sợ thân thể bị thương hoặc tài sản bị cướp mất, hoặc hạnh phúc bị cướp đoạt hoặc danh dự bị tổn thất. Tỏ ý sợ hãi đối với sự việc nào đó nên đề phòng một khi phát sinh sự việc này hoặc xuất hiện dấu hiệu thì dễ dàng gây ra phẫn nộ. Một người tràn ngập lòng tự tin, không có chút sợ hãi, trầm lặng bình tĩnh thì không dễ dàng sinh ra phẫn nộ, cho dù anh ta gặp những việc buồn phiền không thuận theo ý muốn, anh ta cũng có thể không lo không sợ, dứt khoát xử lý.
Có người gọi phẫn nộ là ma quỷ của sinh lý. Giáo sư E.C. Gates có nghiên cứu tỉ mỉ đối với tình cảm của con người đã dùng vô số lần thực nghiệm để chứng thực, hễ là tính tình phẫn nộ, độc ác, uể oải đều có thể sản sinh trong hệ thống thân thể con người chất hỗn hợp có tính vô cùng độc hại, đồng thời ảnh hưởng đến công năng bài tiết và phân tiết của thân thể. Giống như rắn độc dưới ảnh hưởng của phẫn nộ, sợ sệt phân tiết ra dịch độc. Các nhà y học nói, rắn độc có một cái túi, có thể tích trữ dịch độc, còn người thì không có, vì thế mà chất dịch có độc hại sản sinh do tình cảm không tốt như phẫn nộ v.v... sẽ phân bố vào trong tổ chức của toàn thân.

Một trận phẫn nộ kịch liệt có thể làm đảo lộn sự ngon miệng của người, cản trở tiêu hóa, làm cho người ta nhất thời thậm chí trong vài ngày ý thức không rõ ràng. Tiến sĩ Malton thậm chí còn chỉ ra rằng thể xác và tinh thần không thoải mái do phẫn nộ gây nên có thể lật đổ cả người và dùng phản ứng của nó mà làm đảo lộn lý trí và đức tính. Giống như là đem một khuôn mặt xinh đẹp biến thành xấu xí.
Phẫn nộ có thể trong một lúc hoàn toàn làm biến đổi tâm tình của một người. Sự phẫn nộ của người mẹ rõ ràng có thể gây độc hại cho đứa con đang còn bú. Phẫn nộ quá lớn có thể gây nên bệnh hoàng đởm, sinh ra nôn ọe.
Horace Fleicher nói: ?Phẫn nộ và lo lắng không những làm cho người ta kém chí khí và uể oải, mà đôi khi còn đưa người ta đến chỗ chết. Người do giận dữ kịch liệt dẫn đến trúng phong bị chết trong cuộc sống của chúng ta không phải là hiếm thấy?.
Correggio, danh họa quan trọng của thời kỳ văn hóa phục hưng Italia đã từng dày công sáng tác một bức vẽ, hiện nay bức vẽ này là một vật quý giá của phòng trưng bày Mỹ thuật Dresden nước Đức, đương thời nhà danh họa này chỉ được trả công có 9 shilling, ông vì thế phẫn nộ mà chết.
Chixư, nhà thơ vĩ đại nhất của Anh thế kỷ 19, theo kể lại nguyên nhân trực tiếp dẫn đến cái chết của ông là bị một trận phê bình gay gắt.
Phẫn nộ thật đáng sợ!
Chúng ta tuy không thể làm được việc ngăn chặn triệt để phẫn nộ như chủ trương của nhà triết học phái Stuoger, nhưng ít nhất nên tự giác kiềm chế tình cảm phẫn nộ, tuyệt đối không nên suốt ngày giận dữ. Bacon đã từng giới thiệu cho người ta một biện pháp kiềm chế phẫn nộ, là khi sắp sửa phát cáu gắt, lập tức nghĩ ngay đến những hậu quả xấu do nó gây ra - hãy ghi lại những hậu quả xấu đó. Việc này đương nhiên cần phải dùng đến sức mạnh của lý tính, tiến hành phán đoán và suy ngẫm có tính logic.
?Bất cứ một người nào có phẩm cách kiên cường quyết không cho phép để tính nết xấu và tình cảm xấu thống trị mình, chịu sự sắp đặt của nó, anh ta luôn có thể tìm thấy sức mạnh kiềm chế và biện pháp xoay chuyển tình cảm phẫn nộ.
Khi mọi việc không vừa lòng, đi khắp mọi nơi đều có khó khăn, khi mây đen phủ thành, bốn bề bị đe dọa, khi tai họa do người tạo nên đột nhiên rơi xuống đầu bạn chính là lúc kiểm nghiệm phẩm cách của bạn, khảo nghiệm năng lực và bản chất của bạn. Lúc này, bạn có thể kiềm chế phẫn nộ ở mức độ lớn, sẽ hiện rõ bạn cuối cùng là một người như thế nào. Bạn có thể không biến sắc sợ hãi, bình thản điềm nhiên đối xử với những cái không thuận, chứng minh bạn có khí phách vĩ đại, có phong độ kiệt xuất. Bạn buồn bực không yên, tức tối lồng lộn lên chứng tỏ bạn là kẻ bình thường bất lực.
Trong cuộc sống hàng ngày, bạn đương nhiên rất ít gặp những giờ phút cực

đoan như thế. Trong cuộc sống từng giờ từng nơi xẩy ra rất nhiều sự việc, đối với một kẻ bình thường có thể tức giận nổi cơn tam bành lên, còn đối với một người có tu dưỡng tốt lại chỉ một cái mỉm cười là xong, hoặc một câu nói vui nhẹ nhàng rí rỏm đã đẩy nó đi xa rồi. Thái độ thuộc kiểu Milrabeau đáng để bạn bắt chước.

Khi Milrabeau một lần diễn thuyết ở Mác-xây ở phía dưới có mấy tên tâm địa không tốt cố ý gọi ông ta là "kẻ phỉ báng, kẻ nói dối, kẻ ám sát, kẻ du côn", ông ta liền mỉm cười trả lời lại những người kia: "Tôi đang chờ đợi, thưa các ngài, tôi đang bình tĩnh chờ đợi những việc vui này xẩy ra".

Mark Twain có một lần sau khi uống rượu, nói một câu hơi thô với một nhà báo: "Có một số nghị sĩ trong Quốc hội Mỹ được bọn gái điếm nuôi". Ngay sau đó như đàn ong vỡ tổ, có một số người mượn cớ này để gây gổ, tuyên bố nếu Mark Twain không công khai đăng báo xin lỗi thì họ sẽ kiện lên Tòa án, tố cáo về tội vu khống. Đối với việc này Mark Twain không những không phẫn nộ mà còn rất rí rỏm. Để tránh mọi phiền phức, ông bèn lập tức đăng một bản tuyên bố "công khai xin lỗi":

"Hôm trước bỉ nhân (tôi) đang lúc uống rượu nói có một số nghị sĩ Mỹ được bọn gái điếm nuôi, có chỗ không thỏa đáng, mà không hợp với thực tế. Nay tuyên bố sửa lại lời đó là ?Có một số nghị sĩ trong Quốc hội Mỹ không phải do bọn gái điếm nuôi".

Một câu tuyên bố tinh nhanh rí rỏm mà không bỏ lỡ đem cái rởm ra chế giễu, khiến cho người ta không còn tìm đâu ra tóc để túm nữa, làm cho đối thủ khóc dở mếu dở.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

74. Khoảnh khắc cảm thấy sống quá mệt mỏi

** Cảm giác sống mệt mỏi xét đến cùng là kết quả của con người làm trái ngược với quy luật khách quan vận động của sinh mệnh.*
** Đời người phải chăng vốn chính là một sự việc gian nan, nặng nề, rất mệt mỏi*
Sống thấy mệt mỏi, thật ra không chỉ là cảm giác của người hiện đại, kỳ thực đây là một đầu đề câu chuyện cổ xưa, có lẽ là một vấn đề chính về đời người cùng sinh ra với con người. Con người ở thời đại khác nhau có cảm giác mệt mỏi khác nhau. Người thời đại ăn sống nuốt tươi, hữu dụng vô mưu, có khi giống như một con quỷ đói đi kiếm ăn, có khi giống như một con sư tử đực dũng mãnh. Anh ta phải trốn tránh tai nạn của tự nhiên, xuyên qua rừng rậm, lao khắp vùng đồng bằng để đi tìm kiếm thức ăn cho vào bụng và nơi dừng chân, không thể không mệt mỏi được. Thời đại máy tính, loài người có thể thông qua vệ tinh nhân tạo đưa thời gian của toàn cầu đồng bộ đến 0,1 micrô-giây (1 phần 10 triệu giây), đồng thời còn kèm theo đại chiến thương mại, đại chiến ngoại giao, đại chiến thông tin, đại chiến nhân tài đều có thể làm cho con người trở nên sức cùng lực kiệt.
Nhưng, bất kể thời đại nào. Cảm giác sống mỏi mệt, xét đến cùng đều là kết quả của người đi ngược với quy luật khách quan vận động của sinh mệnh, là kết quả của bản tính sinh mệnh của người không thể triển khai và thực hiện một cách tự nhiên. Từ hơn 2.000 năm trước, người Trung quốc xưa đã phát hiện ra điều này và đã từng tổng kết một cách hệ thống các loại nguyên nhân làm cho con người sống cảm thấy mệt mỏi. Như trong sách "Lã thị Xuân thu" đã từng liệt ra 4 loại lớn, mỗi loại có 6 nguyên nhân làm cho con người ta sống thấy mỏi mệt:
Một là những cám dỗ đối với ý nghĩ của con người gồm 6 loại vật chất ngoài thân thể con người như: phú quý, giàu có, quyền thế, uy nghiêm, thanh danh, tài lợi.
Hai là những ràng buộc đối với tâm trí của con người gồm 6 loại mà mọi người đều có như: dung mạo, cử chỉ, sắc thái, lời lẽ, khí thế, tình cảm.
Ba là những vướng víu đối với đức hạnh con người gồm 6 loại tình cảm như: hiềm nghi, yêu đương, ham thích, cáu giận, đau buồn, vui sướng.
Bốn là những trở ngại đối với đạo làm người gồm có 6 kỹ xảo lược thuật là mưu trí, tài năng, xa rời, hướng tới thành tựu, chọn lựa và bỏ qua.
Người xưa cho rằng chỉ có đối xử thích đáng với 4 loại này, tâm địa mới có thể thuần khiết đoan chính, có tâm địa thuần khiết đoan chính thì sẽ bình

tĩnh an thái, có bình tĩnh an thái thì sẽ phán biện rõ ràng, có phán biện rõ ràng thì sẽ sống được thanh thản.
Nếu như bạn nhận tất cả 4 loại: cám dỗ, ràng buộc, vướng víu và trở ngại này thì làm sao có thể sống không mệt mỏi được?
Nếu như bạn không thể đối xử thích đáng với 4 loại này, trước công danh lợi lộc tham không biết chán, vươn tay quá dài, mà vứt bỏ tâm tính tốt đẹp và đạo đức lương thiện, bất chấp liêm sỉ để luồn cúi kiếm chác, không tiếc thủ đoạn, có lẽ bạn có thể được một vị thế, có lẽ bạn dựa vào một chút tinh ranh của bạn có thể thực hiện được một số mục đích danh lợi, nhưng chỉ cần bạn suy ngẫm lại mình phải chăng khi làm một con người chân chính tồn tại, bạn sẽ phát hiện bạn sống quá gấp gáp quá mỏi mệt, sống quá phiền não quá phù phiếm, hoặc về tâm lý quá không cân bằng, cái tìm được, đạt được trên thực tế rất ít, cái phải trả ra, phải mất đi trên thực tế
rất nhiều.
Bởi vì cái bạn trả ra là cả nhân cách và tôn nghiêm của con người, là giá trị cơ bản của sinh mệnh, mà cái bạn được là cái vỏ bám ở ngoài sinh mệnh. Giống như là để được cái mũ trang sức ở đầu mà lại đã vứt bỏ cái đầu, vì thủ đoạn mà quên mất mục đích.
Chúng ta đã từng thấy nhiều cuộc đời đáng buồn, thông minh trái lại bị sai lầm của thông minh, mưu kế tính toán cặn kẽ đến cùng vẫn là sạch sành sanh một mảng trắng xóa. Đây chính là kết quả của việc không coi trọng rèn luyện phẩm hạnh đạo đức bên trong mà chỉ cầu kỹ xảo và danh lợi ở bên ngoài, đây chính là ngọn nguồn của cảm giác sống mỏi mệt, đây cũng là nguyên nhân làm cho con người rơi vào vật chất. Người đã trở thành một vật, dù cho đem vật này đặt vào trong hộp vàng, đặt lên bàn thờ trên cao để cúng, thế thì lại có ý nghĩa gì nữa?
Tư tưởng nói trên, tôi đã từng nhắc đến trong lời nói đầu một quyển sách khác của tôi, sau khi các bạn đọc đến hỏi tôi, theo đuổi giá trị căn bản của sinh mệnh - tinh thần, đạo đức, lương tri, sự ràng buộc của vật siêu việt và vương vấn hư vinh thì người ta sẽ có thể sống được nhẹ nhõm không? Đời người phải chăng vốn chính là một sự việc gian khó, nặng nề, rất mỏi mệt? Đây là một câu hỏi ở một phía khác đối với sự tồn tại của con người. J. P. Sartre và nhiều nhà tư tưởng hiện đại của phương Tây chính đã từ phương diện này để đoán: Đời người là sự tồn tại hoang đường.
Đó thật ra không phải là thượng đế đưa ra sự sắp đặt công bằng mà từ thiện khiến chúng ta đến với thế giới này, trên thân mình mỗi người chúng ta, trong đồng loại của chúng ta, chân thành và giả dối cùng tồn tại, lương thiện và hung ác cùng tồn tại, tốt đẹp và xấu xí cùng tồn tại. Chúng ta sở dĩ trở thành sự tồn tại này, mà không trở thành sự tồn tại kia hoàn toàn ở chỗ bản thân chúng ta sau khi đến thế giới này đã tiến hành tự phán đoán và chọn

lựa. Đây là một quá trình đời người gian nan mà đau khổ, tịnh không có một quy định tất nhiên, không có một quy tắc chung cố định. Sáng tạo một đời người ra sao? Hoàn toàn do bản thân bạn. Trên điểm này, nơi sâu thẳm linh hồn của bạn tất nhiên là cô đơn, không có bất cứ sự nhờ vả và dựa dẫm nào. Cho dù bạn cảm thấy lại mệt mỏi, vẫn cần bản thân bạn sáng tạo đời người.
Thứ hai là, khi thượng đế đem chúng ta sắp đặt đến thế giới này, do bạn tặng cho chúng ta tư tưởng và lý tính, tình cảm và ý chí, thế là chúng ta khát vọng có cả vũ trụ. Song, đồng thời khi chúng ta có niềm vui, ham thích và hạnh phúc làm người của con người, cũng sẽ có đau khổ, buồn thương và thảm họa làm người của con NGƯỜI. Ở đây, chúng ta nên có sự chọn lựa, nếu không hạnh phúc và thảm họa đồng thời đã chọn chúng ta. Còn bản tính tránh khổ thích sướng lại làm cho chúng ta luôn cảm thấy vui sướng quá ít, vui thích quá ít và hạnh phúc quá ít mà đau khổ quá nhiều, đau thương quá nhiều, thảm họa quá nhiều. Thế là chúng ta cảm thấy mỏi mệt nhiều.
Thứ ba là trước khi chúng ta sinh ra, thượng đế cũng chưa đưa mọi quan hệ giữa thiên nhiên, xã hội và chúng ta chỉnh lý xong xuôi đâu vào đấy. Trong vướng mắc của ba mâu thuẫn đan xen phức tạp này, chúng ta sẽ va chạm, luẩn quẩn và lo buồn. Nhưng do những thiếu sót mà bản thân chúng ta cũng không có cách gì bù đắp nổi, vận mệnh của chúng ta đã định chỉ có thể chịu sự ràng buộc của quy luật tự nhiên và quy luật xã hội. Vận mệnh chúng ta đã định bản thân chúng ta chịu sự quản chế của mạng lưới văn hóa vì để điều hòa mối quan hệ giữa tự nhiên, xã hội và con người mà thêu dệt nên. Nếu như bạn không tin gian tà, khăng khăng muốn sử dụng giải số khắp người thậm chí điên cuồng va chạm, thì chỉ tổ làm cho bạn sống càng mệt mỏi hơn, hơn nữa có thể va chạm tới sứt đầu mẻ trán, đến cuối cùng vẫn phí công uổng sức, bạn đừng mong màng lưới văn hóa siêu việt. Bất kể bạn hò hét những lời "ý thức siêu việt", "nhân tính rộng mở" vang tận trời xanh đều chẳng giúp được việc gì.
Vì thế, khi chúng ta cảm thấy sống quá mỏi mệt, chúng ta chỉ có thể thừa nhận tính tất nhiên của thảm họa cùng tồn tại.
Vì thế sau khi chúng ta hiểu rõ lời truy vấn của "một phía khác" của đời người, liền có thể đồng thời trả lời khẳng định hai vấn đề của người bạn kia: Đời người vốn chính là một sự việc gian nan, nặng nề rất mệt mỏi, nhưng chúng ta có thể dùng trí tuệ của chúng ta phát hiện và thuận theo quy luật khách quan của vận động sinh mệnh, triển khai và thực hiện một cách tự nhiên bản tính sinh mệnh của con người, từ đó làm cho chúng ta sống được thanh thản nhẹ nhàng mà tốt đẹp. Như thế thì, xét đến cùng, đời người tịnh không phải là gian nan, mỏi mệt.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

75. Khoảnh khắc làm những điều trái lương tâm

** Thường tưởng là mình đang lừa dối người khác, nhưng trên thực tế đều lại là đang lừa dối mình.*
** Danh dự của vai bạn đang đóng thật ra không phải là danh dự của bản thân bạn.*
Thường nói: "Người không làm những điều trái lương tâm, nửa đêm có tiếng gõ cửa vẫn không hoảng sợ". Ta thấy sau khi làm những điều trái lương tâm, đặc trưng tâm lý quan trọng chính là "run sợ" - một loại tâm trạng đau khổ nhất.
- Một khi làm những điều trái lương tâm, bạn sẽ luôn luôn đề phòng bí mật lộ ra tội ác sẽ đến, suốt ngày lo sợ không yên, chăm chú nghe ngóng. Từng lời nói, từng việc làm, từng nét mặt của mọi người vốn chẳng liên quan gì đến bạn, chỉ vì trong lòng bạn có vấn đề bạn có thể trong lòng sinh nghi, cho là người khác đang ngầm phỉ báng đối với bạn, thường xuyên nơm nớp lo sợ giống như "trâu sợ trăng sáng".
Kiểu đời người này thật là quá ảm đạm. Nếu biết như thế, việc gì phải như xưa?
Xưa kia có thể là mù quáng nên đã hồ đồ làm như thế. Song nhiều tình huống bạn vốn biết mình đang làm những việc trái lương tâm, cảm thấy lời nói việc làm của mình ngược với lẽ phải, nhưng lại vì không chống lại nổi mọi cám dỗ nên đã làm như thế, đã nói như thế. Có thể lúc ấy tồn tại một tâm lý kiêu hãnh, tưởng là việc này chỉ có trời đất biết thôi, còn người khác không thể biết được, do đó đã táng tận lương tâm, đã làm những việc vốn không nên làm. Sau đó mới phát hiện có không ít chỗ thiếu sót, lộ tẩy rất nhiều, do đó mây đen ùn ùn kéo lên trong lòng. Thế là sản sinh tâm lý lo lắng, sợ sệt và hoảng hốt.
Dù cho bạn làm những việc trái với lương tâm đến mức hoàn toàn giữ được bí mật, quả nhiên chỉ có một mình bạn biết rõ ràng, còn người đời đều không biết, nhưng khi lương tâm của bạn thức tỉnh lại, bạn tất nhiên sẽ từng cơn từng cơn chịu đựng giày vò của lương tâm, vì thế mà trong lòng không yên ổn, ngẩn ngơ như đánh mất cái gì, làm cho bạn càng thêm khó chịu. Có người đã tiêu phí năm tháng một cách ảm đạm như thế, lĩnh nhận cuộc đời đáng buồn tối đen không bóng mặt trời, vẫn không thể làm người được đường đường chính chính.
Nếu như bạn đang nằm trong cảnh ngộ cuộc đời như thế - đã làm một vài

việc hoặc nhiều việc trái với lương tâm, trong lòng đang chịu giày vò hoảng sợ thì làm thế nào để thoát ly vũng bùn đau khổ này, bước lên con đường tràn ngập ánh nắng tươi đẹp được?
Không nên lại lừa gạt thế giới nữa, không nên lại lừa gạt người khác nữa, nguyên tắc thông thường giữa người đời chính là thường tưởng mình đang lừa dối người khác, nhưng trên thực tế đều là đang lừa dối mình, đều là đang bịt tai ăn trộm chuông. Bản thân hành vi "lừa gạt" này chính là việc xấu, bạn đã làm những việc trái lương tâm mà muốn bưng bít nó, đó là trên cơ sở đã xấu lại chồng thêm một tầng xấu khác nữa. Bất cứ hành vi xấu xa nào đều không thể duy trì được lâu, tất nhiên sẽ bị đào thải theo quy luật tự nhiên. Những điều trái lương tâm bạn làm là một tồn tại khách quan và do ảnh hưởng cảm giác chủ quan của bạn. Quyết không thể lật ngược lại được, tồn tại khách quan này sẽ chịu ảnh hưởng cảm giác chủ quan của bạn. Bạn mưu toan dùng cái có hay không có của cảm giác chủ quan để quyết định cái có hay không có của tồn tại sự việc khách quan. Đây rõ ràng là hoang đường, là một kiểu hình thức tư duy của duy tâm luận chủ quan, điển hình. Tục ngữ nói "Nếu muốn người không biết, trừ phi mình không làm", đã nói rành mạch đạo lý này một cách rất thấu triệt.
Muốn xua tan đám mây đen bao phủ trong lòng, điểm mấu chốt nhất là ở chỗ bạn phải hết sức quyết tâm, vứt bỏ gánh nặng, thả hết mọi vận khí đen đủi đang tích tụ trong lòng, hãy thừa nhận lỗi lầm của bạn trước người khác, dốc hết những lời sám hối với người khác, tuôn ra càng nhiều càng thoải mái. Sám hối là bước đi đầu tiên giải phóng mình, sám hối quá khứ là sự bắt đầu đi đến tương lai sáng sủa. Người ta vẫn thường có thể tha thứ những người tự giác hối hận mình. Thừa nhận lỗi lầm, sám hối triệt để tất nhiên làm cho bạn giành được cuộc sống mới.
Muốn bước đến bước này có thể rất khó khăn, bạn có thể do dự, lưỡng lự, dừng bước không tiến lên hoặc là vừa mới cất bước đi lại dao động. Bạn lo lắng có thể vì thế mà phải chịu tổn thất kinh tế hoặc tổn thất danh dự, trái lại không biết bạn mang một bộ mặt giả dối suốt ngày lo lắng sống trên cái thế giới này, sự đau khổ của tâm linh không biết phải lớn hơn gấp bao nhiêu lần so với điểm tổn thất kinh tế kia. Còn cái mà bạn gọi là tổn thất danh dự, trên thực tế không tồn tại, bạn chỉ cần vứt đi bộ mặt giả dối, mà khôi phục lại bộ mặt chân thực của bạn mà thôi. Giống như là diễn viên cởi bỏ phục trang ra. Danh dự của vai mà bạn đóng thật ra không phải là danh dự của bản thân bạn.
Cho dù do bạn đem một số việc mất mặt thừa nhận với người khác mà dẫn đến một vài tổn thất kinh tế và danh dự, nhưng đây tất nhiên là tạm thời. Bạn vứt đi một? cái tôi cũ ngồi chồm hỗm ở góc xó tối tăm, mà mang một bộ mặt mới mẻ xuất hiện trước mặt người đời, bạn có thể cảm thấy đang sống dưới

ánh mặt trời là một sự việc dễ chịu bao nhiêu. Lúc này, bạn nhẹ nhõm toàn thân, tất cả mọi cái của tương lai đều đang rộng mở đối với bạn.
Sáng tạo mình như thế nào không nằm ở quá khứ, mà ở chỗ bắt đầu từ hiện tại, từ tương lại lại bắt đầu từ hiện tại.
Cho nên, thực tế bạn không cần thiết khư khư ôm lấy quá khứ mà nơm nớp lo sợ. Bạn trước đây làm những việc trái lương tâm, chắc chắn đó là việc xấu của quá khứ. Tất cả mọi việc của quá khứ hãy để cho nó qua đi. Nếu như hiện tại bạn vẫn không thể thả "cái tôi" của quá khứ đi, để hiện tại và tương lai vì "cái tôi" của quá khứ mà phải gánh chịu gánh nặng tư tưởng nặng nề, thì giá cuộc đời của bạn sẽ phải trả ra quá lớn.
Đương nhiên, thừa nhận lỗi lầm với người khác, về tư tưởng giải tỏa được gánh nặng, cuối cùng chỉ là bạn bắt đầu đi đến cuộc đời mới, tức đã hoàn thành bước ngoặt mấu chốt từ cái tôi cũ đến cái tôi mới. Con đường đi về sau hãy còn dài lắm. Muốn bù lại thật sự điều đáng tiếc của đời người do quá khứ làm những điều trái lương tâm, sáng tạo một cái tôi hoàn toàn mới, cần bạn phải từ nay về sau qua thực tiễn lâu dài. Từ nay về sau còn phải biết nắm cánh cửa của trí nhớ bất cứ lúc nào, nó sẽ cảnh giới và thôi thúc của bạn. Con người không thể không phạm sai lầm, nhưng cần phải cố gắng tránh mắc phải những sai lầm giống nhau.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

76. Khoảnh khắc mắc nợ tinh thần

** Tất cả món nợ tinh thần đều có thể đổi thành hai chữ: "trách nhiệm".*
** Thời thế tạo anh hùng là xét từ tính tất nhiên phát triển sự vật, nhưng thời thế tạo ai thành* anh hùng, đó lại là do tính ngẫu nhiên - bản thân người anh hùng cụ thể - quyết định.
Món nợ tinh thần là khái niệm mượn danh nghĩa nợ vật chất mà sinh ra. Nợ món nợ vật chất dùng vật chất để trả, còn món nợ tinh thần chỉ có thể dùng tinh thần để trả.
Vật chất có thể nhìn thấy sờ thấy, nhưng mắc nợ tinh thần chỉ là một sự tỉnh ngộ và cảm giác trong lòng bản thân bạn. Khi bạn cảm thấy áy náy, thấp thỏm không yên đối với những việc dưới đây, thì có nghĩa là bạn đã mắc món nợ tinh thần rồi.
Được yêu chuộng và quan tâm của người khác, được sự cổ vũ và giúp đỡ của người khác, người ta gửi gắm hy vọng sâu xa đối với bạn, bạn lại không giành vẻ vang đã phụ lòng mong đợi của người ta đối với bạn.
Người ta tín nhiệm bạn, tôn sùng bạn, chọn cử bạn, ủng hộ bạn, bạn lại lơi là cương vị công việc, không xứng chức vụ, làm cho người ta thất vọng.
Đã từng "hẹn biển thề non", mà ngày nay cô ta (anh ta) vẫn đang yêu đương quyến luyến bạn sâu sắc, bạn lại đi tìm nguồn vui mới khác đem vứt bỏ cô ta (anh ta).
Việc vốn là thuộc phận sự của bạn, bạn có khả năng, có thời gian làm tốt nó, mà bạn lại không làm tốt nó.
Sự việc bạn phải hoàn thành, bạn cũng có năng lực, có thời gian hoàn thành nó, mà bạn lại không hoàn thành.
Sự việc vốn nên hoàn thành ngay ngày hôm nay, bạn lại kéo dài đến ngày mai.
Sự việc vốn phải tháng này hoàn thành, bạn lại kéo đến tháng sau.
...
Cũng giống như tất cả mọi nợ nần vật chất đều có thể chuyển đổi thành hai chữ "kim tiền", tất cả mọi món nợ tinh thần cũng có thể đổi thành hai chữ: "trách nhiệm".
Mắc nợ tinh thần cũng chính là mắc nợ trách nhiệm làm người của bạn. Nỗi áy náy đối với tất cả mọi việc đều tập trung vào một điểm chính là áy náy về việc mình đối với một vài việc nào đó chưa đem hết trách nhiệm của mình

nên đưa ra.
Một người có thể không mắc khoản nợ vật chất, hơn nữa có thể trả hết nợ bất cứ lúc nào, nhưng rất khó không mắc món nợ tinh thần. Còn một hơi thở, trách nhiệm vẫn còn, bạn thường không có cách nào định liệu bạn lại không mắc khoản nợ tinh thần. Rất nhiều người đều mang theo di hận sâu sắc rời bỏ cõi đời, trong di hận đó có một bộ phận tương đối lớn là trách nhiệm chưa làm tròn, món nợ tinh thần còn chưa hết, linh hồn của anh ta ở trên trời sẽ có thể chưa yên.
Không mang nợ vật chất, có thể làm cho cuộc đời người tốt đẹp, không mang nợ tinh thần có thể làm cho tinh thần người ta thoải mái, hai bên ảnh hưởng lẫn nhau, hai bên hợp nhau càng thêm tốt đẹp, nhưng phân lượng hai bên chiếm trong đời người có những sai khác rất lớn.
Về đời sống vật chất thanh bần một chút, nhưng chỉ cần tinh thần bạn vui vẻ thoải mái, không oán không hận, đời bạn vẫn tràn đầy niềm vui sướng và hạnh phúc. Bằng không, dù cho lưng bạn dắt vạn quan, có thể được hưởng thụ đời sống vật chất cao cấp, nhưng món nợ tinh thần lại chồng chất, trong lòng đau khổ không yên cuộc đời bạn lại không có niềm vui sướng và hạnh phúc chân chính gì đáng nói.
Hoàn trả và giải tỏa món nợ tinh thần như thế nào? Đành rằng món nợ tinh thần tập trung vào hai chữ "trách nhiệm", như thế thì hoàn trả và giải tỏa món nợ tinh thần cũng chính là bù đắp và đảm nhận trách nhiệm làm người. Bạn trên đường đời cần phải gánh vác hai trách nhiệm nặng nề: một là trách nhiệm đối với mình, hai là trách nhiệm đối với người khác.
Khi bạn còn chưa đến với thế giới này, bộ mặt vốn có của bạn là gì? Tính quy định bạn phải trở thành loại nào đều không thể tồn tại, không có bất cứ ai hoặc bất cứ cái gì khác quy định sẵn bạn tồn tại ra sao, ngôn hành ra sao. Mà sau này bộ mặt mà bạn có, bạn trở thành một người như thế nào, bạn có một cuộc đời như thế nào, tất cả những việc này đều là do bản thân bạn chọn lựa. Mặc dù không có nghi vấn gì, hoàn cảnh xung quanh bạn đối với việc tạo nên cuộc đời của bạn đã phát sinh ảnh hưởng cực kỳ quan trọng, nhưng điều có tính quyết định vẫn là ở chính bạn. Bởi vì hoàn cảnh như nhau, thậm chí giữa anh em cùng sinh ra, đều có thể sinh ra cuộc đời khác nhau rất lớn. Tại sao bạn trở thành vĩ nhân mà không trở thành ăn mày? Tại sao bạn thành công mà không phá sản? Tại sao về sau bạn lại thua liểng xiểng? Đều là kết quả do bản thân bạn chọn lựa. Bất kể thời thế tốt đẹp hoặc hiểm ác ra sao, xét đến cùng là bạn chọn thời thế mà không phải là thời thế chọn bạn.
Cái gọi là thời thế tạo anh hùng là xét từ tính tất nhiên phát triển của sự vật, nhưng thời thế chọn ai để tạo thành anh hùng, đấy là do tính ngẫu nhiên - bản thân người anh hùng cụ thể - quyết định. Thời thế ba anh em Lý Thế Dân sống là như nhau, người con trưởng là Lý Kiến Thành và người con thứ

ba là Lý Nguyên Cát vì âm mưu chiếm quyền không được nên bị chết dưới lưỡi dao của Lý Thế Dân, con thứ là Lý Thế Dân lại lên ngôi Hoàng đế, trở thành một vua hiền một thời. Kết cục như thế, quyết định bởi hành vi của ba anh em mỗi người khác nhau.
Cho nên, bất cứ ai đều phải vì sự sinh tồn của mình và tất cả mọi hành vi của mình đảm nhận trách nhiệm, như thế mới không hổ thẹn với đời người, không hối hận, không có món nợ tinh thần mình có lỗi với mình.
Ngoài trách nhiệm đối với mình ra, tất cả mọi hành vi của bạn còn phải có trách nhiệm đối với người khác. P.J. Sartre đã lớn tiếng kêu gọi mãi không chán: Tự do của người là chỉ tự do chịu trách nhiệm đối với người khác.
Khi sáng tạo ra cuộc đời của mình, bạn đồng thời là đang phục chế lại một loại hình của con người. Trên thân thể của bạn, trong toàn bộ phương thức hành vi của bạn đồng thời ngưng kết toàn bộ nền văn minh nhân loại. Cho nên toàn bộ hành vi của bạn vừa phải có trách nhiệm đối với cá tính của mình, còn phải có trách nhiệm đối với toàn nhân loại: gánh vác trách nhiệm mở rộng và kéo dài nền văn minh nhân loại.
Bạn là động vật có tính xã hội, bạn tuyệt đối không thể tồn tại độc lập, sự tồn tại của bạn cần phải dựa vào rất nhiều, rất nhiều người xung quanh bạn để tồn tại. Trái lại trong sự tồn tại của rất nhiều, rất nhiều người xung quanh bạn cũng tất nhiên có một phần dựa vào sự tồn tại của bạn. Bạn và người khác cùng tồn tại dưới hình thức bổ trợ lẫn nhau. Người khác có trách nhiệm đối với sự tồn tại của bạn, bạn cũng tất nhiên có trách nhiệm đối với sự tồn tại của người khác. Không gánh vác nổi phần trách nhiệm này, bạn sẽ phải chịu tự khiển trách, cảm thấy mắc món nợ tinh thần.
Hành vi của bạn muốn không thẹn với người khác, thì phải tận tâm tận chức vì người khác để cố gắng làm việc.
Có trách nhiệm đối với mình và có trách nhiệm đối với người khác, hai bên đều có chỗ thống nhất nhau, đôi khi có trách nhiệm đối với mình trên thực tế chính là có trách nhiệm đối với người khác, còn có trách nhiệm đối với người khác cũng thường thường chính là có trách nhiệm đối với mình.
Chỉ có cáng đáng nổi toàn bộ trách nhiệm làm người, bạn mới có thể thật sự hưởng thụ vui vẻ tinh thần, mà không thể có cảm giác mắc món nợ tinh thần.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

77. Khoảnh khắc sản sinh tâm lý gặp may

** Quả thật Ông Trời không có mắt, không chiếu cố anh ta lấy một lần?*
** Chỉ có làm người thật thà, vứt bỏ tâm lí cầu may mắn, thận trọng thiết*

thực từng li từng tí mới có thể thu hái được trái ngọt của hạnh phúc.
Vừa mơ ước thành công, mơ ước tương lai tốt đẹp, lại không muốn tuân theo quy luật tất nhiên phát triển của sự vật khách quan, không muốn trả giá lao động vất vả, trả giá cho cuộc đời, thế là ấp ủ tâm lý may mắn, ảo tưởng dựa vào một số nguyên nhân ngẫu nhiên giành thành công nhẹ nhàng ngon xơi. Đây là một kiểu nhân sinh đáng buồn sống trong ảo giác.
-Bạn hãy nhìn xem, kia là một người chỉ muốn dựa vào may mắn để thành công. Anh ta đang rụt cổ, lồng hai tay vào nhau, ngửa mặt lên trời, đang tưởng tượng ở đó:
- Sẽ có một ngày tôi gặp được thời cơ mang lại. Nhiều người đã xem tướng cho tôi nói số mệnh của tôi rất tốt, trung niên có thể đại phát, cuối đời giàu có thoải mái. Người ta đều nói tôi là người có tướng tốt đến lúc đó vận may sẽ có thể đến.
- Đừng xem tôi tạm thời hiện nay chưa được. Kỳ thực chưa biết chừng tôi có thiên tài sáng tạo. Tương lai chưa chừng người Trung Quốc đầu tiên giành được giải Nobel lại chính là tôi.
- Một ngày nào đó linh cảm đột nhiên xuất hiện, tôi sẽ có thể giành được thành công. Linh cảm sớm muộn đều sẽ lóe hiện lên trong đầu óc của tôi.
- Có lẽ có thể có một nhân vật lớn nào đó sẽ tiến cử tôi, giúp tôi một tay, tôi sẽ có thể vượt lên trên mọi người.
- Có lẽ có một ngày nào đó tôi gặp được khoản thưởng độc đắc, một vé thưởng mua hàng độc đắc, một tờ lịch năm mới có thưởng đặc biệt, chẳng phải là phút chốc đã phát giàu không? Hà tất phải gian khổ vất vả tích lũy từng xu từng đồng?
- Chưa biết chừng một ngày nào đó có một kỳ tích nào đó xuất hiện, tôi sẽ có thể thăng chức rất nhanh sẽ có thể phất một khoản to.
- Ông Trời có mắt, chắc sẽ chiếu cố tôi một lần.
...
Nhưng, ngày này qua ngày khác, năm này qua năm khác, thời gian không phải một ngày đã qua đi. Anh ta từ lúc thiếu thời đến thời trung niên, chốc lát lại từ trung niên đến tráng niên, phút chốc lại từ tráng niên về già. Vận may mà anh ta mơ ước cho đến nay vẫn không thấy manh mối. Giải thưởng Nobel mà anh ta hằng mơ ước còn cách tên anh ghi đến mười vạn tám ngàn dặm, linh cảm mà anh ta mơ tưởng cũng vẫn còn chưa đến, nhân vật lớn mà anh ta mơ tưởng cũng còn chưa thấy tăm hơi, giải thưởng đặc biệt vẫn chưa từng gặp, kỳ tích vẫn cứ chưa xuất hiện.
Quả thật là ông Trời không mắt, không chiếu cố anh ta lấy một lần? Đúng thế, Ông Trời quả thực không có mắt, vĩnh viễn cũng không thể đi chiếu cố anh ta được. Chúng ta nếu như có chút lòng nhân từ, nên hét cho anh ta một tiếng to thức tỉnh giấc mộng hoàng lương của anh ta...

Đương nhiên, mọi người đều khát vọng tốt đẹp. Không ngừng theo đuổi tương lai tốt đẹp bản thân chính là một cách làm đẹp.
Mọi người đều ít nhiều có một chút năng lực tưởng tượng. Giống như bạn, tưởng tượng ra hàng loạt giấc mộng đẹp đẽ kia, hàng loạt ảo giác kia, một tòa ảo cảnh kia, một đám mây ở tận chân trời kia, thực ra là rất dễ dàng, hầu như mỗi người đều tưởng tượng ra được.
Song, ảo mộng mãi mãi chỉ là ảo mộng, nó quyết không thể thay được sự thật. Bạn còn một ngày không tỉnh ngộ ra, không chịu hành động, thì sẽ còn một ngày bạn chỉ có thể ở lại trong ảo mộng, đi theo đuổi mơ tưởng hão huyền của bạn. Có lẽ bạn đã từng theo đuổi giá trị đứng "nhai đại trước cửa hàng thịt" để thỏa mãn tuy không được thịt nhưng được khoan khoái dễ chịu phải không? Có lẽ bạn bằng lòng ôm hôn cuộc đời tự tê liệt, tự lừa gạt này chăng? Thế thì bạn sẽ mãi mãi, mãi mãi sẽ ăn bánh vẽ cho đỡ đói, mãi mãi yêu theo kiểu Plato nhé!
Điều đó chẳng phải là còn đau khổ hơn nhìn thẳng vào hiện thực chăng?
Đương nhiên những thứ mà bạn tưởng tượng ra, đều có khả năng ngẫu nhiên thực hiện. Nhưng bạn nên biết rằng, tất cả mọi cái ngẫu nhiên đều nằm trong cái tất nhiên, chỉ có điều là trong tất nhiên mới có thể nhìn thấy ngẫu nhiên, mà bạn lại vừa khéo là vượt qua tất nhiên trơ trọi một mình chọn thẳng ngẫu nhiên. Đây chẳng phải là bạn đang làm trò đùa đối với sinh mệnh của mình, phải không?
Trong tất cả mọi việc may mắn của bạn, cái gọi là thiên tài hay đại loại như linh cảm, thậm chí đến tính ngẫu nhiên cũng không tồn tại.
Một phần mười của thiên tài là linh cảm, chín phần mười là máu và mồ hôi, đây là một đạo lý mà mọi người đều biết.
Gorki nói có vẻ văn học một chút, song cũng rất là thực tế. Ông nói: "Cái trời phú cho người giống như một đốm lửa, vừa có thể tắt ngúm, cũng có thể bùng cháy. Mà phương pháp làm cho nó bùng cháy lên thành một ngọn lửa hừng hực thì chỉ có một - đó là lao động, lao động nữa. Thiên tài chính là lao động".
Bạn hãy xem, nhà danh họa Liêpin cũng có cảm nghĩ như thế. Ông nói: Cái gọi là linh cảm, chẳng qua là lao động ngoan cường mà giành được phần thưởng. Trersepski mang giọng châm biếm đã nói với những thanh niên: Linh cảm là một người khách không thích đến thăm những anh chàng lười biếng.
Nhà thơ vĩ đại Heinrich Heine cảm khái muôn phần nói với chúng ta: Người ta đang ba hoa khoác lác những cái trời phú và linh cảm ở đó, còn tôi lại giống như người thợ kim hoàn đánh dây chuyền đang chăm chú lao động đem những chiếc vòng nhỏ xíu nối lại với nhau một cách khéo léo.
Bạn có tin chăng? Các vị như Heine nói trên đều là những bậc thiên tài một

thời, thiên tài của họ bắt nguồn từ sự cần mẫn, từ lao động, từ máu và nước mắt ngưng kết nên. Bạn chỉ có thể chăm chỉ cố gắng giống như họ, hao tổn máu và nước mắt to lớn giống như thế, mới có khả năng trở thành thiên tài. Thiên tài, linh cảm quyết không phải sản phẩm của tưởng tượng, quyết không phải may mắn mà thành.
Còn đối với cái gọi là trúng vé độc đắc mà bạn tưởng
tượng ra, không loại trừ có ngẫu nhiên này tồn tại. Nhưng đó là việc ngẫu nhiên hiếm có biết bao! Bạn chẳng lẽ bằng lòng gửi gắm lý tưởng của mình vào tia hy vọng mỏng manh một phần mấy chục vạn đến một phần mấy chục triệu hoặc một phần trăm triệu thậm chí một phần mấy trăm triệu chăng? Bạn không cảm thấy quá khôi hài và buồn cười chăng?
Cho dù bạn trúng vé thưởng độc đắc, giành được khoản tiền lớn ngoài ý muốn, ngoài việc vì tăng được một chút tài sản, nhất thời kích động hưng phấn một hồi ra, còn có ý nghĩa gì khác nữa? Chẳng lẽ toàn bộ giá trị, toàn bộ ý nghĩa của cuộc đời bạn chỉ ở chỗ được một chút tài sản do may mắn ngoài ý muốn này chăng? Còn có linh hồn của bạn, tinh thần của bạn nữa, đặt để ở nơi nào? Cái giành được do may mắn đó liệu có thể làm cho linh hồn của bạn thăng hoa được không? Một cái thân xác mà linh hồn uể oải thì hạnh phúc ở đâu?
Không nên ngụy trang nữa. Phần lớn những người đem cuộc đời gửi gắm vào may mắn đều là lười biếng. Đã lười biếng lại còn thèm muốn ước mong quá cao, ngọn nguồn của bi kịch của nó chính là tại chỗ này.
Chỉ có làm người thật thà, vứt bỏ tâm lý cầu may mắn, thận trọng thiết thực, từng ly từng tý mới có thể thu hái được trái ngọt của hạnh phúc.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

78. Khoảnh khắc sản sinh tư tưởng chán nghề

** Người luôn luôn chán nghề mình làm, xưa nay chưa hề hình thành nổi ưu thế và sở trường của mình.*
** Thà theo đuổi một nghề để đào tạo sâu, đừng ham nhiều mà cả hai đều hỏng.*
Trong những người đến cùng mà một việc cũng không thành, phần nhiều là những người "đứng núi này trông núi nọ", làm việc nào chán việc đó. Trong nhân viên của một công ty, một cơ quan, những người không xứng đáng với chức vụ, thường bị người ta quở trách, "bị riềng" cũng phần nhiều là những người chán nghề nghiệp của mình.
Những người này hầu như có bệnh chán nghề nghiệp như là một cố tật. Anh

ta luôn cảm thấy nghề nghiệp mình đang làm là kém nhất trong tất cả mọi nghề nghiệp. Không tốt bằng nghề khác.
Anh ta khi làm thầy giáo cảm thấy nghề thầy giáo là nghề kém nhất, hàng ngày hít thở bụi phấn, mà còn là cửa nha môn uống nước lã. Bạn nhìn thấy người ta là nhân viên ngân hàng ngồi trong phòng có điều hòa nhiệt độ không khí, thoải mái biết mấy. Hơn nữa hàng bó tiền lớn đều từ tay họ đi chẳng đến nỗi nghèo như giáo viên.
Anh ta khi làm nhân viên ngân hàng, lại cảm thấy nhân viên ngân hàng là nghề tồi nhất, hàng ngày giống như một cái máy, chỉ ĐÁNH BẠN VỚI MẤY CHỮ SỐ Ả Rập và giấy bạc, chẳng có ý nghĩa gì. Bạn nhìn thấy người ta là nhà báo nghênh ngang biết mấy, luôn được đi đây đó, đến đâu cũng được đón như thượng khách.
Khi anh ta làm nhà báo lại cảm thấy nhà báo là nghề kém nhất. Chạy đông chạy tây, cuộc sống không ổn định, không có quy luật, hàng ngày viết được một mẩu bài báo, gió vừa thổi qua đã bay đi không biết đâu mà tìm. Bạn xem người ta là biên tập vĩ đại biết mấy, từng quyển, từng quyển sách đồ sộ do tay anh ta biên tập ra, có quyển còn có thể lưu truyền đến trăm đời sau.
Khi anh ta làm biên tập, lại cảm thấy biên tập là nghề rất tồi. Người làm dâu trăm họ, tâm huyết một đời của mình dốc đổ vào người khác. Sách là do tác giả viết, ai người ta thèm để ý đến cái anh thợ biên tập? Bạn hãy nhìn người ta...
Đã đành anh ta luôn chán ghét nghề nghiệp của mình, sự kém cỏi biểu hiện nghề nghiệp và thành quả nghề nghiệp của anh ta cũng do đó có thể thấy được rồi. Anh ta luôn không an tâm công việc của mình, từ không biết nghĩ đến việc đi sâu vào nghiệp vụ, nâng cao năng lực nghiệp vụ của nghề nghiệp mình đang làm, càng không biết nghĩ đến phát triển mình trên cương vị công tác này như thế nào. Anh ta xưa nay vẫn chỉ lấy thái độ ứng phó với việc vặt được giao làm theo kiểu "một ngày làm Hòa thượng thì đánh chuông một ngày", không sinh động hoạt bát, rệu rã mỏi mệt, hoặc là tư tưởng không tập trung, "người ở bên Tào, lòng ở bên Hán", lúc nào cũng chờ đợi cơ hội ở nơi khác có chỗ nào trống, một khi phát hiện ra anh ta sẽ nhảy qua. Sau khi nhảy sang có thể cũng được khoảng ba hôm hào hứng, sau ba hôm lại bắt đầu chán nản, bệnh cũ lại mắc lại. Anh ta bất kể là ở chỗ nào, bất kể làm nghề gì, đều là thuộc hàng loại ba. Bơ phờ, buồn bực không vui. Như thế, anh ta không thể có bất cứ thành tựu xuất sắc nào.
Trên thực tế, những người luôn luôn chán nghề mình đang làm từ trước đến nay sẽ không hình thành nổi ưu thế và sở trường của mình, anh ta không biết mình rốt cục nên làm gì, do đó anh ta không có mục tiêu theo đuổi rõ ràng nào cả. Một đời người cứ lơ mơ như vậy trôi đi một cách tầm thường chẳng có tài cán gì.

Nếu bạn thuộc hạng của những người này, cần phải sửa lại quan niệm và hành vi của bạn, không thể đồng bọn với loại người này được, bạn phải nên trái ngược với những người này làm một người trọng nghề và vui với nghề nghiệp.
Đặc điểm nổi bật nhất của người trọng nghề và vui với nghề là làm nghề nào, yêu nghề đó, đi sâu vào nghề đó. Bất kể trong lĩnh vực của nghề này anh ta cuối cùng có thể giành được thành tựu to lớn hay không, nhưng do anh ta yêu chuộng nghề nghiệp của mình, cho nên trên cương vị công tác anh ta luôn luôn cần cù, tận tụy, trung thành với chức vụ, hơn nữa làm vui vẻ thoải mái. Chỉ ở điểm này thôi, chúng ta cũng có thể phán đoán được những người trọng nghề và vui nghề dễ dàng giành được thành tựu sự nghiệp tương đối lớn.
Bất cứ một người nào dưới ảnh hưởng của tâm trạng vui vẻ thoải mái đều tỏ ra có trí lực và thể lực cao hơn so với dưới ảnh hưởng của tâm trạng chán nản buồn phiền, cho nên thành tích công tác của người trọng nghề vui nghề phần lớn đều có thể cao hơn những người chán nghề của mình.
Nhưng, khi bạn phát hiện mình quả thực không thích nghi với công việc đang làm trước mắt, cảm thấy có ưu thế và sở trường của mình trên một ngành nghề khác nào đó, vì thế mà muốn nhảy sang, thay đổi nghề nghiệp, đi làm việc mà bạn thích và lại hợp với bạn làm, đây là một sự chọn lựa hoàn toàn sáng suốt. Căn cứ vào sở trường của mình, dứt khoát điều chỉnh lại mình như thế thì so sánh với những người chán nghề nghiệp là hoàn toàn khác. Việc sau là không có mục tiêu, mà bạn là có mục tiêu theo đuổi rõ ràng. Việc sau không có hoặc chưa phát hiện ưu thế và sở trường của mình, còn bạn thì hoàn toàn rõ ràng ưu thế và sở trường của mình.
Nếu như ở một nơi nào đó hoặc trong một đơn vị nào đó vì quan hệ nhân sự, bởi vì cảm thấy mình chưa được trọng dụng hoặc có tài mà không phát huy được, làm việc không thoải mái trong lòng mà muốn nhảy sang một ngành kỹ thuật cao hơn, đây có thể cũng là một cách chọn lựa đúng đắn, sáng suốt, điều này càng khác với những người chán nghề, người sau là chán nghề nghiệp mình đang làm, còn bạn thật ra không phải là chán nghề mình đang làm, chỉ là chán cái địa phương này, đơn vị này, sau khi nhảy sang nơi khác bạn có thể vẫn làm nghề nghiệp vốn có của mình.
Nếu như bạn đích thực sản sinh cảm giác chán nghề, cũng không có mục tiêu theo đuổi rõ ràng, không có sở trường và ưu thế nổi bật, thế thì hãy nhìn thẳng vào hiện thực, cứ rèn luyện lòng kiên nhẫn trong ngành nghề này, bồi dưỡng nên hứng thú, hình thành ưu thế và sở trường, đây là quyết sách đẹp nhất của bạn.
Hứng thú, ưu thế và sở trường thật ra không phải vừa sinh ra đã có, mà chỉ có thể hình thành trong thực tiễn. Không ai vừa sinh ra đã thích làm nhà báo,

không ai vừa sinh ra đã có ưu thế và sở trường làm nhà báo, mà chỉ có thể trong cuộc sống làm nhà báo dần dần hình thành.
Hứng thú, ưu thế và sở trường, cả ba cái đó có thể cùng ảnh hưởng nhau, cùng bổ ích cho nhau. Thời gian bạn dùng lòng kiên nhẫn làm một nghề nào đó càng lâu, bạn lại có sở trường làm việc này, từ đó sẽ có thể sản sinh hứng thú đối với nghề nghiệp, do đó hình thành ưu thế của bạn về phương diện này. Trái lại, một khi bạn hình thành được ưu thế của mình ở một phương diện nào đó thì hứng thú của bạn đối với nghề đó sẽ càng thêm sâu đậm, từ đó sở trường của bạn làm việc này sẽ càng thêm nổi bật.
Vấn đề chủ chốt hàng đầu là ở chỗ lòng kiên nhẫn của bạn. "Lòng kiên nhẫn tức thiên tài" - nhà văn Pháp Buphâng đã nói như thế. Nếu như bạn thiếu lòng kiên nhẫn đó, một khi chán và dễ dàng thay đổi nghề, như thế hứng thú của bạn, sở trường và ưu thế của bạn có thể vĩnh viễn không thể hình thành, bạn sẽ có thể vĩnh viễn hời hợt, chán tất cả.
Kiềm chế nông nổi, huấn luyện kiên nhẫn, có lẽ là biện pháp tốt kiềm chế cảm giác chán nghề. Fuloupai viết tiểu thuyết, có khi một tuần lễ chỉ có thể viết được 2 trang, có khi 6 tuần lễ chỉ viết được 25 trang, có khi 2 tháng chỉ có thể viết được 27 trang. Việc này cần lòng kiên nhẫn biết mấy! Không có lòng kiên nhẫn này, thì sách "Baofali phu nhân" mở ra kỷ nguyên mới trong lịch sử văn học Pháp có thể ra đời được chăng?
Thà theo đuổi một nghề để đào tạo sâu, đừng ham nghi với mình rồi thì phải trau dồi cho tinh thông, phải phát triển, quyết không thể giữa chừng vứt bỏ một cách nhẹ nhàng.
Bằng không thì hết chán cái này lại chán cái kia, nhảy sang phải chán lại nhảy sang trái, chạy đông chạy tây khắp nơi, đến cuối cùng cái gì cũng không biết, việc gì cũng làm không nên, há chẳng đáng buồn sao! Bài thơ thương hại người ngu của Tống ứng Tinh, nhà khoa học đời Minh, có thể có tác dụng nhắc nhở chúng ta, ông đã viết:
Một đời ta có được bao lăm?
Đọc sách thì thôi đọc binh thư.
Suy Nam nghĩ Bắc chi thêm mệt,
Đứng trước gương soi thấy đã già.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

79. Khoảnh khắc theo đuổi hư vinh

** Lòng hư vinh là một trong những động lực thúc đẩy sự nghiệp đời người.*
** Bạn xem vinh dự là hư vô, thì vinh dự là thật; bạn xem vinh dự là của báu, thì vinh dự là hư vô.*
** Hư vinh có thể giúp bạn, hư vinh cũng có thể hại bạn.*
Đối với bất cứ người nào đứng trên khởi điểm của cuộc đời để xét, tất cả mọi vinh dự đều không được hưởng. Bạn chưa sáng tạo ra cái gì, chưa thực hiện bất cứ giá trị nào, do đó mà vinh dự đối với bạn để xét là một cái gì trống rỗng, hư vô, một tưởng tượng của tương lai. Nhà khoa học vĩ đại, nhà văn hào vĩ đại, người giành giải thưởng Nobel, lãnh tụ kiệt xuất, tất cả mọi thứ như thế đều chỉ có thể là quyến rũ hư vô treo lửng lơ trước mắt bạn. Bạn lúc này, có thể xem vinh dự là hư vinh, "hư" ở đây ý nói không tồn tại.
Đối mặt với hư vinh, tất cả những người có ấp ủ hùng vĩ, người có chí hướng cao xa, người lập chí viết nên cuộc đời vẻ vang, đều lập chí để theo đuổi nó, quyết tâm để có được nó. Đời người của anh ta từ đây bắt đầu nhuốm màu. Cho nên Francis Bacon đã nói: ?Lòng hư vinh là một trong những động lực thúc đẩy sự nghiệp đời người?. Hầu như tất cả vĩ nhân và bậc danh tiếng đều bắt đầu từ động lực thúc đẩy này.
Đối mặt với hư vinh, người tiêu cực lười biếng người chán nản ngã lòng, người không có chí lớn trong lòng không thể ngưỡng vọng nó, theo đuổi nó. Bi kịch cuộc đời của nó đã vén lên bức màn đầu tiên từ đây.
Tất cả thanh thiếu niên đứng trên điểm khởi đầu của cuộc đời, không nên sản sinh ý nghĩ của cái gọi là nhìn thấu chốn hồng trần không thích hư vinh. Bởi vì bạn còn chưa "nhìn" làm sao có thể "nhìn thấu" được? Vốn bạn còn chưa có vinh dự, làm sao có thể nói đến "không thích". Cái gọi là "nhìn thấu" và "không thích" là bản thân bạn lừa dối mình.
Khi bạn đứng trên điểm khởi đầu của cuộc đời, sản sinh ý nghĩ theo đuổi hư vinh, là bạn sẽ có suy nghĩ tốt đẹp đầu tiên của cuộc đời vẻ vang. Bạn hãy mạnh dạn theo đuổi, tích cực theo đuổi nhé!
Mục tiêu đã định, phải theo đuổi ra sao? Phương thức theo đuổi khác nhau biểu hiện ý nghĩa cuộc đời khác nhau, mà "hư vinh" lúc ban đầu treo trước tiền đồ của bạn cũng liền bắt đầu phát sinh những biến đổi khác nhau.
Hoặc dùng phương thức thiết thực cụ thể để sáng tạo một cách vững chắc, dâng cho năng lượng sinh mệnh của mình, để thực hiện giá trị của sinh mệnh. Bạn thậm chí cam chịu vắng vẻ, cả đến đạt tới mức độ quên mình,

cuối cùng không có gì hối hận. Lúc này, bạn thậm chí có thể quên mất hư vinh, không vì hư vinh mà chỉ có thực tế. Mà vừa vặn chính lúc này, vinh dự chân chính có thể đang vẫy gọi bạn.
Chỉ chăm hám danh, bất chấp mọi thủ đoạn, đầu cơ trục lợi, tự tâng bốc mình, vội xuất đầu lộ diện, khát khao xuất đầu lộ diện, bạn có thể bán rẻ nhân cách, che giấu sai lầm, để người ta viết quảng cáo, chụp ảnh cho bạn đăng trên báo chí, thổi phồng bạn mà so với thực tế cách nhau rất xa. Để đề cao mình, thậm chí bạn có thể dùng mọi thủ đoạn bỉ ổi vu cáo hãm hại người khác, dùng máu của người khác để nhuộm đỏ chiếc mũ của mình. Linh hồn của bạn bị cám dỗ của hư vinh nên bị nhiễm bẩn một màu đen ngòm.
Người sáng tạo thiết thực cụ thể và người chỉ chăm chú hám danh đều có thể nằm trong thời cơ nhất định, ở mức độ nhất định có được vinh dự.
Nếu như bạn là người sáng tạo thiết thực cụ thể, cái danh tiếng bạn được phù hợp với giá trị sinh mệnh nội tại của bạn thì vinh dự bạn được hưởng không phải là vẻ hào nhoáng bề ngoài, tức không phải là hư vinh mà là một tượng trưng, một dấu hiệu thể hiện giá trị sinh mệnh của bạn. Cũng có nghĩa là lúc này cái bạn thực hiện trên thực tế sẽ không phải là cái hư vinh mà bạn nói lúc đầu, mà là một giá trị của sinh mệnh.
Nếu như bạn là người chỉ chăm chú hám hư danh, danh tiếng mà bạn được không phù hợp với sinh mệnh nội tại trống rỗng của bạn, thì vinh dự bạn được hưởng là một vẻ hào nhoáng bên ngoài, tức là hư vinh. Nó là một tượng trưng giả dối, một dấu hiệu giả dối của sinh mệnh của bạn. Cũng có nghĩa là, lúc này bạn vẫn rơi vào trong hư vô, sinh mệnh của bạn là một mảng trắng xóa.
Sau khi được hưởng vinh dự, phải đối xử ra sao, lại một lần nữa thể hiện hai cuộc đời hoàn toàn khác nhau.
Nếu như bạn lấy việc theo đuổi giá trị sáng tạo của sinh mệnh làm mục tiêu, bạn có thể đi thực hiện mình, thực hiện sáng tạo của sinh mệnh không ngừng. Trước vinh dự bạn vẫn tự cường không ngừng, sáng tạo không ngừng. Bạn không thể xem nặng vòng hào quang nhiều màu sắc ở bề ngoài, bạn trân trọng nhân cách và tôn nghiêm của mình, mà không thể coi trọng đủ mọi thứ như là xưng hô, chiêu bài, danh dự, khen thưởng, bạn xem nó là phù vân, là hư vô. Thế là bạn không biết sợ bất cứ ai chỉ ra sai lầm của bạn, bạn sẽ vui vẻ sửa chữa mình, hoàn thiện mình. Bạn có thể làm được "làm mà không nhờ vả ai, có công lao mà không màng, có chí lớn mà vờ như không biết gì". Sartre có thể từ chối nhận giải thưởng Nobel văn học. Tiền Chung Thư có thể từ chối nhận các danh hiệu danh dự. Như thế thì trên thực tế vinh cự của bạn cùng tồn tại với sinh mệnh của bạn, cùng đạt được thành tựu xuất sắc với sinh mệnh tự cường không ngừng, sáng tạo không ngừng của bạn. Người ta không thể lãng quên bạn được, cho dù đốm lửa sinh mệnh của bạn

có tắt đi, vinh dự của bạn vẫn phóng ra ánh hào hoa khích lệ đời sau.
Nếu như bạn thỏa mãn với hư vinh, bạn có thể nằm trên sổ vinh quang dương dương đắc chí, ngông nghênh hí hửng. Từ đó cậy có công tự kiêu căng, ăn vào vốn cũ, vứt bỏ tư cách, không phấn đấu tiếp, không tiến thủ tiếp nữa, Bạn có thể bị thắng lợi nhất thời, bị những bó hoa tươi và bằng khen thưởng làm cho đầu óc mê muội, đắc chí quá quên hết tất cả, tự mình say sưa. Lúc này bạn sẽ nghe không lọt bất cứ lời nào vào tai, thậm chí có thể tìm cách che giấu sai lầm. Như thế thì người ta sẽ có thể nhanh chóng quên bạn đi. Sự say sưa đắc ý của bạn cũng không thể kéo được lâu, bạn sẽ rất nhanh có thể lâm vào cảnh vô vị và trống trải, theo lớp bụi phủ trên bằng vinh dự năm xưa dầy thêm, thì vinh dự của bạn sẽ dần dần trở nên hư vô, tan ra mây khói.
Từ những phân tích các đối xử khác nhau của các giai đoạn nhân sinh khác nhau đối với hư vinh và vinh dự ở trên, chúng ta có thể đi đến những kết luận dưới đây:
- Vinh dự là tượng trưng và dấu hiệu của sinh mệnh không ngừng tiến công, không ngừng thực hiện giá trị, mà một khi dừng lại không tiến, không tiến thủ nữa, thì vinh dự sẽ có thể chuyển thành hư vô ngay lập tức, trở thành bụi trần ai của quá khứ.
- Khi vinh dự là một đánh giá của người ta đối với giá trị sinh mệnh của bạn thì nó là thực tế; Khi vinh dự là cái vốn tự khoe khoang thì nó là hư vô.
- Khi bạn theo đuổi sáng tạo xem vinh dự là hư vô thì vinh dự của bạn là thực tế; Khi bạn chăm chú hám danh xem vinh dự là của báu, thì vinh dự của bạn là hư vô.
Khi bạn chưa có vinh dự theo đuổi hư vinh, thì hư vinh có thể giúp bạn, trở thành động lực của sinh mệnh bạn; bạn đã có vinh dự thỏa mãn hư vinh, thì hư vinh có thể hại bạn, trở thành cái vỏ bọc sinh mệnh của bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

80. Khoảnh khắc niềm tin tốt đẹp tiêu tan

** Tất cả mọi thứ này đều không phải là một giấc mộng.*
** Đời người là một sự việc kỳ diệu biết bao nhiêu!*
** Thành công cũng được, thất bại cũng được, chẳng lẽ bản thân việc theo đuổi không chính là ý nghĩa của sinh mệnh chăng?*
Mọi người đều có một giấc mộng, một giấc mộng không ngừng lập đi lập lại. Giấc mộng này có thể mung lung, có thể rõ nét; có thể cao xa, có thể hiện thực - Bất kể là một giấc mộng như thế nào, nó đều là một việc khó hiểu không thể khám phá nổi, tồn tại trong tiềm ý thức của con người, đến mình cũng không hiểu nó rốt cuộc là vật gì.
Có thể nó chính là số phận? Một quy luật không thể chống lại.
Ngu Công ở núi Bắc hàng ngày đào núi không nghỉ bởi vì ông ta có một giấc mộng.
Khoa Phụ đuổi Mặt trời đến cùng, vì ông có một giấc mộng.
Trong mộng tất cả đều thuần khiết biết bao, đẹp đẽ hài hòa biết bao, tiếng ma quỷ cũng đều thấy vui tai dễ nghe. Bởi vì con người đã buộc chặt mình vào giấc mộng này, đã giao phó mình cho số phận.
Khi ánh mặt trời xuyên qua cửa sổ chiếu sáng tâm hồn, người ta mới từ trong đêm dài đằng đẵng tỉnh lại. Lý tính được sống lại. Mộng được khám phá là một loại thuộc niềm tin, tín ngưỡng, hy vọng và nguyện vọng. Lúc đó, bỗng nhiên quay đầu lại mới phát hiện mình những ngày qua lại sống mù quáng như thế, ngu xuẩn như thế.
- Đương nhiên, có rất nhiều, rất nhiều người thậm chí cho đến chết vẫn chưa khám phá ra giấc mộng này, suốt đời sống trong sự ngây thơ của mù quáng, sống trong sự hài hòa của ngu xuẩn, nghe tiếng chửi rủa của ma quỷ tưởng đó chính là tiếng ca hát.
Song, có khá nhiều người lại hiểu được rằng người ta chẳng qua là vì có một tương lai tự cho là tốt đẹp mà sống, vì có hy vọng mà sống, vì có mọi theo đuổi mà sống, vì có lòng tin, có tín ngưỡng mà sống.
Tất cả mọi thứ này không phải là một giấc mộng.
Nhưng, thế giới sau khi tỉnh mộng thật ra không hoàn toàn như ý con người, thật ra không phải đẹp đẽ như trong tưởng tượng, hy vọng không chắc có thể thực hiện được: đã có theo đuổi, tất nhiên kèm theo khổ cực và gắng gượng, kết cục của nó cũng không thể hoàn toàn như nhau, có thành công tất nhiên có thất bại.

Thế là, có người đem thất bại của việc theo đuổi xem là tiêu tan niềm tin tốt đẹp. Sau khi niềm tin tiêu tan cảm thấy không có nơi cư trú, không có nơi chốn để trở về, cảm thấy không nhà để trở lại, cảm thấy mọi ý nghĩ đều tan biến. Có người cho rằng mới đầu không cần tỉnh ngộ, tiếp tục giấc mộng chưa từng khám phá đó còn tốt hơn nhiều so với niềm tin tiêu tan. Anh ta hướng về cuộc đời bằng lòng say sưa lâu dài không muốn thức tỉnh. Thế là anh ta lại buộc chặt mình vào với mộng, giao phó cho số phận. Thậm chí có người ngay lúc này đã giết chết mình - hoặc về tinh thần giết chết mình, rơi vào tiêu cực đồi bại; hoặc về hình thể đã kết thúc mình, đầu đi đuôi lọt. Bạn thấy, đời người là một sự việc kỳ diệu biết bao nhiêu!

Phiên dịch sai lầm của bi kịch sinh ra trong mộng: lý giải sai lầm đối với theo đuổi, thiên kiến hẹp hòi đối với niềm tin, nhận thức nông cạn đối với hy vọng.

Bạn ở trong mộng so sánh với bạn ở trong hành động, rõ ràng trong mộng là hư vô, hoang đường, chỉ có trong hành động mới là chân thực, có ý nghĩa. Bất kể bạn ở trong mộng vĩ đại bao nhiêu, sống tốt đẹp bao nhiêu, đối với sinh mệnh chân thực của bạn đều không tạo nên ý nghĩa thực tế nào. Bạn ở trong hành động, bất kể là ngọt bùi đắng cay, bất kể là gió sương mưa tuyết thế nào, bất kể thành bại được mất ra sao đều là bạn chân thực, toàn bộ ý nghĩa sinh mệnh của bạn đều tồn tại ở chỗ này. Nếu như bỏ cái này chọn cái kia, bạn chắc chắn là bỏ gốc chọn ngọn, nhưng bằng lòng say sưa lâu dài không muốn tỉnh lại chẳng qua là mình lừa dối mình. Trong giấc mộng chưa được khám phá kia, sinh mệnh của bạn không có sẵn bất cứ tính chất tốt xấu, thiện ác nào sẽ giống như một con chim trên bầu trời.

Thành công cũng được, thất bại cũng được, chẳng lẽ bản thân việc theo đuổi không chính là ý nghĩa của sinh mệnh chăng? Chẳng lẽ cái tạo thành ý nghĩa trực tiếp nhất đối với Ngu Công núi Bắc không phải chính là bản thân sự việc đào núi không ngừng này ư? Còn về kết cục san phẳng hai núi Thái Hàng và Vương Thất, chỉ là sự việc của Ngu Công ủy thác cho con cháu đời sau, dựa vào năm tàn sức cạn của ông căn bản không thể thực hiện được. Đời người chính là như thế, quá trình so với kết cục quan trọng vạn lần. Quá trình theo đuổi lại là quá trình của đời người, ý nghĩa của sinh mệnh tồn tại ở sự bắt đầu quá trình này. Sinh mệnh cá thể như giọt nước trong biển cả, có thể theo đuổi của bạn chỉ có hòa tan vào trong biển cả mênh mông này mới có thể hiện ra kết quả, mà không thể từ trong giọt nước lẻ loi ở bạn, nhìn ra cái gì cả. Cho dù việc theo đuổi của bạn thất bại, nhưng trong không gian vũ trụ bao la lại tính được cái gì? Bạn vẫn là bạn như thường, chỉ cần bạn bằng lòng, vẫn có ngày nay và ngày mai, ở đây và ở đó như thường. Chỉ cần bạn đã từng theo đuổi, chỉ cần bạn không hổ thẹn với lương tâm.

Cái gọi là niềm tin tốt đẹp tiêu tan là ý nghĩa gì? Niềm tin chẳng qua là chỉ

cái lý giải và cách nhìn kia, bản thân bạn cho là tốt đẹp, mà sự lý giải và cách nhìn này chắc chắn cũng bao quát cả toàn bộ quá trình hình thành của nó và toàn bộ quá trình thực hiện của nó. Cái gọi là ?tiêu tan? chỉ là chỉ kết quả cuối cùng của thực tiễn trái ngược với lý giải và cách nhìn của bạn. Cần biết rằng điều ?trái ngược? này hoàn toàn có thể chỉ là tạm thời, ngẫu nhiên hoặc coi như là cá nhân bạn, còn từ lâu dài để xét, từ quy luật phổ biến tất nhiên để xét, niềm tin của bạn không chắc đã sai lầm, bạn không nên có cảm giác tiêu tan. Bởi vì từ lâu dài để xét, từ quy luật phổ biến tất nhiên để lý giải, bạn là đúng đắn, ý nghĩa sinh mệnh của bạn chưa mảy may tổn thất. Nếu như điều ?trái ngược? này quả thực là một sự thực thì niềm tin của bạn đích thực sai lớn, như thế thì ý nghĩa sinh mệnh của bạn ở chỗ tự tỉnh ngộ, dùng quá trình sinh mệnh của bạn chứng thực sai lầm của mình. Đó là một cơn ác mộng tỉnh lại, đang có cảm giác nhẹ nhàng, không thích hợp sinh ra ý nghĩ tiêu tan. Nếu như bạn vẫn còn trẻ, tương lai hãy còn dài, bạn hãy đi tìm tòi lại, hãy xây dựng lại niềm tin. Cho dù tuổi đã xế chiều, sự tỉnh ngộ của bạn vẫn có giá trị, không nên nói nó có thể làm tấm gương cho những người đời sau của bạn, về bản thân bạn cứ xét theo điểm tỉnh ngộ này cũng có thể ngậm cười nơi chín suối, chẳng phải nói sớm còn nghe nói, chiều chết cũng vui đó sao?

Theo đuổi thất bại phải chăng có nghĩa là hy vọng tan vỡ và tuyệt vọng? Hy vọng là cái gì? Hy vọng là cái mà trong lòng bạn ước ao, là mục đích và nguyện vọng mà trong lòng bạn ước ao thực hiện. Nếu như nói mỗi người đều phải tuân theo quy luật tất yếu của vận động sinh mệnh nào đó, thì quy luật này cũng chính là số phận của con người. Nếu như những điều suy nghĩ trong lòng trái ngược với số phận, như thế thì hy vọng sẽ có nghĩa là tuyệt vọng, càng hy vọng lại càng tuyệt vọng. Chỉ cần bạn biết cách thay đổi. Khi bạn tự biết, tại sao bạn không thể suy ngẫm ngược lại - hy vọng này đã có nghĩa như tuyệt vọng, tại sao tôi vẫn còn hy vọng như thế? Tại sao tôi không thay đổi đi một góc độ: nếu như những điều suy nghĩ trong lòng phù hợp với số phận thì hy vọng của tôi cũng lại là số phận của tôi. Đúng vì như vậy, trong tuyệt vọng cũng mới có thể có hy vọng, mà hy vọng của tôi có thể đang thai nghén trong tuyệt vọng kia.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
81. Khoảnh khắc giận thói đời

** Không nên bị hiện thực mài mòn hết góc cạnh, không nên lún sâu vào thế tục, càng không phải đi a dua xiểm nịnh bất cứ người nào.*
** Thà bỏ ra một lần hành động để cải tạo hiện thực, còn hơn phát ra một vạn câu bực dọc với hiện thực.*
Người giận thói đời có mặt đáng yêu, cũng có mặt đáng buồn.
Đa số họ bản tính ngay thẳng, dám nói thật, không bao giờ giả dối, mang cảm giác chính nghĩa mãnh liệt, căm ghét sự đời hiện thực không bình đẳng, chán ghét những tập tục cũ hủ bại lạc hậu. Hơn nữa đa số người có cá tính đột xuất rõ ràng, đầu óc mọc trên cổ của mình, có chủ trương và kiến giải độc đáo của mình quyết không ẩn dật, tiến thoái lẻ loi - đây cũng chính là một trong những đối tượng mà họ căm ghét.
Nguyễn Tịch và Kê Khang thời Ngụy Tấn là hai nhân vật điển hình giận thói đời, phủ định lễ pháp. Họ không chỉ là người phi Thang Vũ còn nhẹ Chu Lễ, khinh thường lễ tục, mà còn chỉ thẳng ra những hủ bại và hoang dâm của tập đoàn thống trị họ Tư Mã đương thời, đã phẫn nộ kêu lên: ?Đại để không có vua mà hầu như mọi vật đều ổn định, không có quan mà vạn sự đều sắp đặt đâu vào đấy... Có vua ở đó mà bạo ngược vẫn thịnh hành, có quan mà giặc dã vẫn phát sinh". Đồng thời đã lên án bọn vua chúa "Chỉ cậy vào tôn nghiêm và ỷ thế, không bạn không thầy, chia cắt và làm chúa tể thiên hạ để phụng sự cho việc riêng của mình... Kiêu căng diễu võ giương oai, hống hách ngang ngược, họa chất thành núi, hình phạt vốn để trừng trị kẻ bạo ngược, nay lại dùng để uy hiếp người hiền. Xưa là vì thiên hạ, nhưng nay chỉ vì bản thân mình...? Bản tính cương trực đó làm cho người ta kính phục.
ở mỗi thời đại khác nhau đều có những người có chí có nhân như thế. Họ đều đã từng sản sinh ảnh hưởng nhất định đối với việc kêu gọi và thức tỉnh dân chúng vạch trần bọn thống trị. Họ luôn tồn tại đối lập với tất cả những cảnh thái bình giả dối, do đó đã trở thành cái đinh trong mắt, cái kim châm trong da thịt của bọn thống trị các thời đại, đa số họ không được đối xử công bằng, thường thường bị bọn thống trị bức hại.
Trong thời đại vĩ đại ngày nay của chúng ta, người giận thói đời vẫn có giá trị tồn tại của nó. Đối với tất cả các trào lưu bất chính, đối với tất cả mọi thứ ngôn luận và hành vi không lợi cho nền văn minh và tiến bộ, và các phong tục tập quán lạc hậu ngu xuẩn họ dám căm ghét, dám nói quyết không tha

thứ và chung chạ. Nhân cách của tinh thần cứng đầu cứng cổ, không giả dối này, mãi mãi được mọi người khâm phục. Một quốc gia, một dân tộc, nếu như thiếu đi hàng loạt những người cứng rắn như thế, thì đó sẽ là một vũng nước tù đáng thương.
Nếu như bạn có phẩm cách đáng quý này, thì nên tiếp tục phát triển. Không nên bị hiện thực mài mòn hết mọi góc cạnh, không nên lún sâu vào thế tục, càng không phải đi a dua xiểm nịnh bất cứ người nào. Nếu như bạn có ý chí sắt đá ngay thẳng bất cứ con đường không chính đáng nào, bất cứ trào lưu bất chính nào, cuối cùng sẽ chẳng làm gì được bạn.
Song, người ghét thói đời cũng đa số tồn tại khiếm khuyết chết người. Nói chung, họ chỉ dừng lại ở chỗ bực tức và bàn suông, hành động thực tế tương đối ít. Họ có thể nói một lý lẽ đến mức đâu ra đấy, ba hoa thiên địa, đối với một thói hư tật xấu chỉ ra một cách ngắn gọn mà trúng đích, đem một tập tục cũ từ nguyên nhân đến phát triển đến nguy hại hiện thực mổ xẻ phân tích rõ ràng rành mạch. Nhưng họ đa số đều là những người đứng cách bờ nhìn đám cháy, không muốn dấn thân để tham gia thực tiễn vĩ đại cải cách hiện thực, lao mình vào dòng lũ cải cách. Trước hiện thực mà họ vạch ra và phê phán, thường thường không biết làm cách nào, mà toàn thấy căm tức đầy bụng mà thôi. Có người phát triển đến trình độ ngông cuồng kiêu ngạo, bé người to con mắt, không còn biết trời cao đất dầy là gì. Chỗ này nhìn không quen, chỗ kia nhìn không quen, chỉ độc có mình là trông được. Mà lại không biết thế giới này không có anh ta quả đất vẫn quay đều.
Có một số người giận thói đời, thậm chí có thể không nhìn thấy và giả vờ làm ngơ đối với đại trào lưu cải cách đang cuồn cuộn trào dâng, lại suốt ngày ở đó than vãn sinh ra không gặp thời, có tài mà không gặp vận. Nhưng người ta lại rất ít nhìn nhận ra họ thật sự có được bao nhiêu tài năng và bản lĩnh. Đạo Thiền cửa miệng của họ thường là "Lòng người ngày nay không thực thà như người xưa, phong tục ngày nay ngày một đi xuống". Lại không biết cổ phong mà họ ôm ấp có thể đã bị vứt vào đống rác của lịch sử từ lâu.
Lại có một số người ghét thói đời khác nào đó, vì lòng cao hơn cả trời, ?mệnh? (kỳ thực là tài năng) còn mỏng hơn cả giấy, trước hiện thực lớn mạnh sau khi từng va chạm vài lần, trượt ngã vài lần liền ngã lòng nản chí, gục hẳn không dậy nổi, sa vào hành động ngạo đời, đứng vào hàng những kẻ cười cợt nghịch ngợm. Nhuệ khí năm xưa không còn hình bóng. Giống như Nguyễn Tịch năm xưa ghét điều ác như kẻ thù, nhìn lễ nghi phong tục bằng nửa con mắt, về sau lại vì miễn họa toàn thân, miệng bất kể lỗi của người, giả vờ điên uống rượu li bì. Lúc này, người giận thói đời lại biến chất đến nỗi không có bất cứ giá trị nào đáng nói nữa.
Nếu như bạn đã từng là người ghét thói đời như thế, phải chăng nên hãy suy nghĩ lại xem, tâm trạng của bạn có lành mạnh không, việc lý giải của bạn có

sai không, giá trị hành vi của bạn ở chỗ nào.
Cố nhiên chúng ta nên không ngừng phê phán hiện thực, nhưng chúng ta càng nên không ngừng cải tạo hiện thực. Bất mãn và phê phán đối với hiện thực không thể kích dậy được quyết tâm biến cách hiện thực, trở thành sức mạnh thúc đẩy to lớn của chúng ta cải tạo hiện thực, làm cho chúng ta đưa ra hành động thực tế cải cách hiện thực, thế thì bất mãn và phê bình của bạn nhiều hơn, bực tức của bạn nhiều hơn, lại có ý nghĩa thực tế gì nữa? Không hành động, cho dù chửi mắng đến một vạn lần "Lòng người ngày nay không thực thà như xưa, phong tục ngày nay ngày một đi xuống", đối với việc cải tạo lòng người phong tục thời nay lại có ý nghĩa gì?
Thà bỏ ra một lần hành động để cải tạo hiện thực, còn hơn phát ra một vạn câu bực dọc với hiện thực.
Thử nghĩ lại xem, nếu như mọi người đều chỉ dừng lại ở nỗi bực dọc và nói suông đối với hiện thực, mà lại không muốn bỏ ra sức lao động gian khổ, đó sẽ là một thế giới ra sao?
Cố nhiên chúng ta không thể học một số nhà văn nào đó để tạo cảnh thái bình giả tạo, để thổi phồng, để nói bốc lên, để luôn luôn nói tình hình so với bất cứ lúc nào đều tốt. Nhưng chúng ta cần phải thật sự lý giải hiện thực. Hiện thực và lý tưởng luôn luôn tồn tại một khoảng cách lớn, không thể tất thảy như ý của con người. Có như thế, chúng ta sống mới có ý nghĩa. Cải biến hiện thực là một quá trình gian khó không bao giờ hết, công nghiệp hóa không thể thổi một chầu là có được. Tâm tình cấp thiết cải biến hiện thực tuy có thể lý giải, nhưng là ?dục tốc bất đạt?. Bạn không thể nhảy qua quá trình mà đi thẳng tới giành kết quả. Bực dọc càng nhiều cũng là vô ích, hiện đại hóa không phải là mấy câu bực dọc là có thể phát ra được.
Lời than thở của cái gọi là sinh ra không gặp thời của bạn lại có giá trị bao nhiêu? Ngoài việc tìm ra cho thất bại của mình một lý do có thể là ai cũng phải có, không còn có gì khác nữa. Dẫu rằng như bạn nói, đó cũng là một sự thật đã thành, không có cách chọn lựa nào khác, than vãn và bực tức cũng không thể mảy may giúp bạn thoát khỏi thời gian này mà đi đến sống ở trong một loại thời gian khác.
Ngày hôm qua của bạn đã đi qua, chỉ có nắm chắc hôm nay, mới có thể phóng tầm mắt đến ngày mai.
Cho dù sống ở dưới một gầm trời khác, bạn vẫn là bạn, không chắc bạn sống ở đó càng thêm rực rỡ hơn.
Khi bạn căm phẫn vì sinh ra không gặp thời, bạn nên chăng có thể làm sự so sánh ngang: trong những người cùng tuổi với bạn, trong những người cùng sống với bạn ở cùng chung một gầm trời, có nhiều người so với bạn xuất sắc hơn nhiều, hởi lòng hởi dạ nhiều hơn, đó là vì sao?

Dịch giả: Nguyễn An

82. Khoảnh khắc dao động trước vấp váp

** Nếu như việc gì cũng đều có thể theo ý của người không hề xuất hiện bất cứ vấp váp và ngoài ý muốn nào, thì thế giới này có thể sẽ trở thành một nơi cực kỳ vô vị.*
** "Ba từ quan trọng nhất trong Tự điển chính là: ý chí, làm việc và chờ đợi".*
Hoa trồng trong phòng ấm, một khi để cho nó rời khỏi phòng ấm, hơi chịu một chút gió thổi mưa dầm, nó sẽ có thể bị héo. Còn hoa tuyết mai chịu nổi gió sương, chịu đựng được giá tuyết, thì có thể nở rộ đón tuyết bay đầy trời.
Nếu như con đường sống của bạn luôn luôn thuận buồm xuôi gió, lớn lên trong gia đình giàu có hạnh phúc ấm áp, nhận được nền giáo dục ở nhà trường chính quy, sau đó lại có một công tác vừa ý hợp lòng. Cuộc đời như thế có lẽ là rất nhiều người thèm muốn. Nhưng bi kịch của đời lại thường phát sinh ở con người này nhiều hơn.
Việc tốt hay gặp trắc trở?. Một câu nói đại chúng thông thường nhất, đã nói rõ hết lý lẽ sâu sắc này.
Mọi sự nghiệp vĩ đại đều hoàn thành trong khó khăn gian khổ. Cuộc sống của một người quá đầy đủ, đường đời quá thông suốt chưa từng gặp khó khăn trắc trở, một khi gặp gập ghềnh và vấp váp, thường không biết làm thế nào, hoặc đối với sự nghiệp mà mình làm, đối với tất cả mọi cái mình có, đối với tiền đồ của mình đều sinh ra hoài nghi và dao động, do đó mà do dự lưỡng lự, dừng bước không tiến, chìm đắm trong phiền muộn.
- Chỉ vì bạn cũng giống như đóa hoa trong phòng ấm, chưa từng qua phong ba bão táp đến với đời. Chưa từng hình thành năng lực độc lập tự chủ của bạn, cũng chưa có bất cứ chuẩn bị tâm lý và tích lũy kinh nghiệm chịu đựng giày vò.
Mà một người xuất thân từ bần hàn, trải hết mùi tang thương, nếm đủ mùi gió sương thì lại khác. Anh ta vốn đã lớn lên và trưởng thành từ trong khó khăn và trắc trở, trong quá trình này đã hình thành năng lực chịu đựng tâm lý và năng lực độc lập tự chủ để ứng phó với mọi vấp váp. Dựa vào đó, đối với mọi vấp váp nho nhỏ trong cuộc sống bình thường, anh ta có thể dễ dàng và nhẹ nhàng như quét mạng nhện để qua đi. Đối mặt với những khó khăn lớn trong sự nghiệp của đời người, anh ta cũng không thể bị quật ngã. Anh ta có thể dùng ý chí kiên nhẫn, chiến thắng mọi trắc trở giành được thành công của sự nghiệp.
Chính do vậy, Faraday xuất thân từ một gia đình thợ sắt nghèo khổ, 13 tuổi

đã phải bán báo trên đường phố, mới có thể trở thành người mở cánh cửa lớn của kho báu Điện năng; Lômônôsốp, con trai một ngư dân, phải chờ người nhà ngủ say mới có thể lén đọc sách, mới có thể trở thành một ngôi sao sáng của khoa học. Bạn biết trong lịch sử văn minh nhân loại, có hàng ngàn hàng vạn những ví dụ điển hình như thế.
Cho nên nói, không có hành động gì, đứng trước khó khăn trắc trở dao động do dự, từ đó chôn vùi sự nghiệp, phần nhiều đều là con cái những nhà quần là áo lượt, quyền quý giàu có ngàn vàng.
Đương nhiên, chúng ta không thể nói hễ những người xuất thân từ cửa giàu sang đều không thể có thành tựu vĩ đại, thực tế cũng thật ra không phải như thế. Con cái từ những cửa giàu sang quyền quý có thể thừa kế gia phong, tiếp tục đảm nhận tổ nghiệp phát huy tinh thần sáng tạo của gia tộc cũng có khối người. Còn những kẻ chơi bời lêu lổng cũng có thể kể ra không hết. Bất kể là xuất thân từ gia đình giàu sang hoặc bần hàn, bất kể bạn có từng trải ra sao, đã từng đi đường đời thế nào, đứng trước mọi vấp váp phải lý giải nó như thế nào, khắc phục nó ra sao, lại là một vấn đề khó chung đặt trước mặt chúng ta.
Trắc trở vấp váp là cái gì?
Trong quá trình sự việc phát triển, vấp váp có thể được xem là trở ngại, cản trở, dồn nén, tồn tại đối lập với thuận lợi. Trong kết cục của sự việc phát triển, vấp váp có thể được xem là thất bại, tồn tại đối lập với thành công. Người ta đều hy vọng sự vật có thể phát triển thuận lợi, có một kết cục thành công. Nhưng thế giới này lại có điều kỳ quái như thế này, nếu như quả thật việc gì cũng đều có thể theo ý của người, không hề xuất hiện bất cứ vấp váp và ngoài ý muốn nào, thì thế giới này có thể sẽ trở thành một nơi cực kỳ vô vị, tất cả mọi hoạt động, tất cả mọi việc làm của loài người cũng sẽ trở nên không có ý nghĩa gì nữa. Chính là vì có vấp váp trắc trở tồn tại đối lập với thuận lợi, có vấp váp trắc trở tồn tại đối lập với thành công, con người mới có giá trị tồn tại. Chính trong quá trình chiến thắng vấp váp trắc trở, giành thành công con người đã tỏ ra sức mạnh và tôn nghiêm, thực hiện giá trị của mình.
Cho nên nói, thành công bản thân bao gồm cả vấp váp, thành công chẳng qua là chỉ kết cục sau khi chiến thắng vấp váp. Vấp váp trắc trở cũng là con đường tất phải kinh qua, quá trình tất nhiên, giai đoạn không thể không vượt qua để giành được thành công. Huống hồ, vấp váp bản thân cũng có thể trở thành một bài học giành được thành công của bạn, khi bạn hấp thu bài học này, cũng lại là giờ phút thực hiện giá trị của vấp váp trắc trở. Như thế, có lẽ thành công giành được sau khi bạn bị vấp váp càng lớn hơn, mà không bị vấp váp thì không thể nói là thành bại nữa.
Dao động và lưỡng lự trước vấp váp trắc trở cũng có nghĩa là dao động và

lưỡng lự trước thành công. Chiến thắng được trắc trở vấp váp cũng có nghĩa là thông đến thành công. ?ánh hào quang của sinh mệnh chỉ ở chiến thắng trắc trở vấp váp, đứng trước trắc trở vấp váp dao động và lẩn tránh, thì không thể tỏa ra ánh hào quang này, thành công cũng không thể thuộc về bạn.

Phàm những người thành công đại sự nghiệp đều là những người chiến thắng trắc trở vấp váp lớn, còn điều kiện cần thiết nhất để chiến thắng trắc trở vấp váp chính là ý chí kiên nhẫn. Khi Baxơđơ lý giải thành công của ông đã nói: ?Ba từ quan trọng nhất trong Tự điển chính là: ý chí, làm việc và chờ đợi. Tôi sẽ xây dựng Kim tự tháp thành công của tôi trên ba hòn đá tảng này?.

Khi Côpecnic và Galilê bị người ta chửi là thằng điên, khi Côlômbô bốn phía cầu viện đều húc phải tường, khi đường cáp điện ngầm dưới biển đầu tiên do Field thiết kế bị hỏng... họ đều dựa vào ý chí kiên nhẫn để khắc phục và chiến thắng trắc trở, giành được thành công cuối cùng.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

83. Khoảnh khắc ham muốn không được thỏa mãn

** Ham muốn và gắng gượng là toàn bộ bản chất của con người.*
** Chỉ cần loài người còn tồn tại, loài người sẽ không thể thỏa mãn, loài người vẫn phải phát triển, vẫn phải gắng gượng, sẽ có thể có đau khổ. Đây là cái vĩ đại của loài người ở chỗ đó, cũng là cái bi tráng của loài người ở chỗ đó.*

Ham muốn không được thỏa mãn, hầu như là một luận đề hài hước.

Ham muốn của con người vốn là vô bờ bến, không có điểm dừng. Ngoài những người ngốc và ngớ ngẩn ra, không có một ai có thể giữ được cảm giác thỏa mãn triệt để được lâu. Mặc dù người đời đều nói ?người biết đã đủ bao giờ cũng vui?, mặc dù có người tự xưng anh ta tất cả đều rất thỏa mãn, nhưng ở nơi sâu thẳm trong lòng anh ta vẫn luôn tồn tại sự không thỏa mãn, băn khoăn và luyến tiếc thế này hoặc thế kia.

Sự nghiệp chưa xong, công việc nhân sự chưa làm trọn hết trách nhiệm, thân thể bệnh tật, tàn phế, sinh mệnh có hạn v.v... đều có thể tạo nên sự không thỏa mãn và luyến tiếc của con người. Bất kể sự nghiệp của anh ta làm được oanh liệt ra sao, bất kể anh ta đã cống hiến cho xã hội to lớn bao nhiêu, hiến dâng cho người khác bao nhiêu, đã hưởng thọ đến tuổi nào, đều như vậy cả. Cái lớn nhất trên thế giới là đại dương, so với đại dương lớn hơn là bầu trời, so với bầu trời lớn hơn là lòng dạ con người.

Cho nên, chúng ta không có lúc nào thỏa mãn ham muốn. Cảm giác ham muốn không được thỏa mãn, trước sau đều đi cùng với mỗi một khoảnh khắc sinh mệnh của chúng ta. Chỉ có như thế, chúng ta mới là một người lành mạnh, một người bình thường. Bằng không, một khi có cảm giác thỏa mãn cuối cùng, chúng ta lại trở thành một thằng ngốc, một người ngớ ngẩn, một người chết.

Nhưng do tất cả mọi đau khổ của đời người, trừ những đau đớn về xác thịt ra, phần nhiều đều bắt nguồn từ ham muốn, ham muốn không được thỏa mãn tạo thành vấn đề nhân sinh nghiêm túc nhất.

Cho nên làm sách lược các khoảnh khắc của đời người, chúng ta đặc biệt cần thiết nêu câu nói sau để thảo luận:

Ham muốn và gắng gượng là toàn bộ bản chất của con người. Đời người giống như chiếc con lắc đồng hồ đung đưa qua lại giữa đau khổ và buồn tẻ. Trên thực tế, đau khổ và buồn tẻ chính là hai bộ phận cấu thành cơ bản nhất của đời người.

Lời nói này đã từng được người ta trích dẫn ra vô số lần. Xin đừng nên đem nó giải thích một cách hời hợt là cái gọi là chủ nghĩa bi quan. Các nhà triết học lĩnh hội trực tiếp ham muốn không được thỏa mãn là sự theo đuổi của đời người, có theo đuổi thì có sự gắng gượng. Như vậy hình thành bản chất nhân sinh chạy nước rút tích cực, cố gắng đọ sức. Cuộc đời như thế đương nhiên không giống như suốt ngày thảnh thơi an nhàn trên bãi cỏ xanh như đệm để tắm ánh nắng vàng của mặt trời. Người này đang phấn đấu, phấn đấu tất nhiên kèm theo giãy giụa của đau khổ, nhất là lúc con người suy nghĩ lại điều mình từng nghĩ, việc mình từng làm, đôi khi cũng không tránh cảm thấy những đau buồn của cô đơn và mệt mỏi.
Nhảy vào trong loại cám dỗ nào đây - trong đêm tối vắng vẻ tĩnh mịch, trong vùng hoang dã mênh mông lặn lội, tìm tòi, sáng tạo, trong gió to sóng dữ giương lên cánh buồm của cuộc đời, xông về phía bờ bên kia, để thực hiện giá trị của sinh mệnh. Như thế có thể huy hoàng vĩ đại, nhưng là đau khổ. Trong ánh trăng lờ mờ cùng với bạn tình đi dạo quanh hồ dưới rặng liễu rủ, trong khách sạn quay, đèn đỏ rượu xanh, vai tựa gối kề ngồi xem ca múa nhẹ nhàng. Thế là mãn nguyện, nhưng cuối cùng lại rơi vào tẻ nhạt. Chọn lựa sao đây để cho một ham muốn nào đó được thỏa mãn? Nhảy vào trong quyến rũ nào đây?
Đây chẳng phải chính là toàn bộ việc chạy nước rút và gắng gượng của sinh mệnh trong chúng ta sao?
Có thể mỗi thứ đều có một loại thỏa mãn riêng. Khi một người rơi vào việc tiêu khiển và hưởng thụ đến cực độ, không biết chiều nay ở đây chiều mai ở nơi nao, không biết mặt trời và mặt trăng vẫn đang mọc lên và lặn xuống, không biết sáng tạo vì cái gì, không biết giá trị của sinh mệnh ra sao, anh ta không thể có cái đau khổ của buồn tẻ, vô vị, anh ta đang thỏa mãn. Đó là sự thỏa mãn của buồn tẻ, vô vị. Cũng như thế, khi một người gánh vác sứ mạng cứu vớt nhân loại, toàn tâm toàn ý lao vào tìm tòi và sáng tạo, suốt ngày bận bịu, đêm ngày cảnh giác, anh ta không thể có cảm giác đau khổ, anh ta là thỏa mãn, đó thực là sự thỏa mãn của sáng tạo.
Đương nhiên, sự thỏa mãn của hai loại đó đều là bề ngoài, là tạm thời, trên thực tế đều không thể thỏa mãn chân chính, không thể có thỏa mãn cuối cùng. Người sáng tạo đem sinh mệnh giao phó cho sáng tạo hoặc đến chết mới thôi. Người quá thanh nhàn vừa đành chịu đêm dài đằng đẵng, năm tháng dài lê thê, lại vừa sợ thời gian ngắn ngủi hoặc tìm Tiên đan để kéo dài sinh mệnh.
Khi ham muốn không được thỏa mãn, ai cũng đều bị giày vò và đau khổ. Chỉ có ham muốn lớn nhỏ khác nhau đem chia đời người thành thấp cao, sang hèn. Do đó cùng với ham muốn không được thỏa mãn chúng ta lại từ đây nhìn nhận ra sự sai khác lớn lao của con người, nhìn ra sự sai khác lớn

lao của quan niệm giá trị con người, nhìn ra sự khác biệt to lớn của con người có tác dụng hay không, có cống hiến hay không, có ý nghĩa hay không đối với xã hội. Chúng ta cũng có thể từ đây thấp thoảng thăm dò sự khác biệt to lớn của thế giới nội tâm của người ta đối với sự thể nghiệm của sinh mệnh.

Xã hội loài người có thể dùng văn minh thay cho dã man, từ hoang dã đi tới hiện đại hóa, cũng ở chỗ toàn thể loài người không ngừng vì ham muốn không được thỏa mãn gắng gượng mà thúc đẩy tới thành công. Mà sự gắng gượng của loại không thỏa mãn này tất nhiên là sự gắng gượng của sáng tạo không ngừng, sự đau khổ của sáng tạo không ngừng quyết không thể là sự đau khổ của buồn tẻ, vô vị. Cho nên nói, người thỏa mãn của buồn tẻ vô vị là sâu mọt của xã hội.

Thế giới mênh mông, đời người trên chặng đường khác nhau, không những chỉ sản sinh hai tính chất cầu mong và gắng gượng hoàn toàn khác nhau, mà còn sinh ra những cuộc đời khác nhau về chất. Với tiền đề cùng chung tính chất, do các nguyên nhân phức tạp của chủ quan hoặc khách quan, cũng sản sinh ra cầu mong và gắng gượng có cung bậc hoặc mức độ khác nhau, từ đó sản sinh ra cuộc đời có giới hạn khác nhau. Người ta thông thường theo thuyết năm loại nhu cầu của Abraham Maslow là sự phân chia rõ ràng nhất đối với tầng nấc ham muốn, tức cái gọi là nhu cầu no ấm và ngủ; nhu cầu an toàn, nhu cầu quy thuộc về quần thể, được yêu; nhu cầu tự tôn trọng; nhu cầu tự thực hiện và sáng tạo. Thực ra, năm loại nhu cầu cũng có thể khái quát thành hai loại, tức là hai loại nhu cầu trước thuộc nhu cầu thuộc tính tự nhiên của con người, ba loại nhu cầu sau mới là nhu cầu thuộc tính xã hội của con người. No ấm, ngủ và an toàn, động vật cũng có những nhu cầu này. Nếu như sự cầu mong của một người chỉ dừng lại ở hai loại này, chỉ vì hai loại này không được thỏa mãn mà gắng gượng, thì giới hạn cuộc đời của anh ta vẫn chỉ dừng lại ở tầng nấc của đại tự nhiên, còn chưa trở về hoài bão của con người. Chỉ có quy thuộc, được yêu, tự tôn trọng, tự thực hiện và sáng tạo mới là mong cầu của con người chân chính, gắng gượng vì ba loại này không được thỏa mãn mới là gắng gượng của con người chân chính. Còn có người khác cho rằng quy thuộc và được yêu kiêm cả thuộc tính tự nhiên và thuộc tính xã hội.

Có người gọi là thỏa mãn có thể chỉ là dừng lại ở sự thỏa mãn của tính thuộc tự nhiên. Chúng ta có thể nói, đó là một loại thỏa mãn ngu muội.

Ở xã hội lý tưởng tương lai mà chúng ta hằng mơ ước cầu mong, suốt đời vì nó phấn đấu, xã hội mà tiềm lực của loài người được phát huy đầy đủ, nhân tính được huy động ở mức độ lớn nhất, liệu vẫn phải có gắng gượng của ham muốn không được thỏa mãn không? Câu trả lời khẳng định là:

Chỉ cần loài người còn tồn tại, loài người sẽ không thể thỏa mãn, loài người

vẫn phải phát triển, vẫn phải gắng gượng, sẽ có thể có đau khổ. Cái vĩ đại của loài người là ở chỗ đó, cái bi tráng của loài người cũng là ở chỗ đó.

Dịch giả: Nguyễn An

84. Khoảnh khắc tự khoe khoang khoác lác

VII. Gió xuân đắc ý

** Danh tiếng giả dối giống như bong bóng xà phòng, chốc lát biến mất; giống như giọt sương ban mai, mặt trời vừa mọc lên đã tiêu tan.*
** Bỏ tiền mua thưởng, trên thực tế là đem tiền thưởng người khác để tâng bốc anh ta.*
** Phần đông những người tự khoe khoang, sự trống trải tâm linh của họ sẽ vĩnh viễn không có cách gì che giấu nổi.*

Nếu như xem tự khoe khoang là một kỹ xảo và thủ đoạn của đời người, thì kỹ xảo này là vụng về, thủ đoạn này cũng gần như hèn hạ. Cho nên Bacon đã nói: "Tự khoe khoang tự thưởng thức là điều người khôn khéo tránh, là điều người ngu xuẩn theo đuổi".

Điểm xuất phát của tự khoe khoang sẽ có chỗ chê là phù phiếm không thực. Bạn vốn dáng vẻ thế nào, có thể làm nên cái gì và đã làm nên cái gì đều đã tồn tại một cách khách quan. Tự thổi phồng, chẳng qua là lo lắng chỗ mạnh, ưu thế và sự cống hiến của mình ít được người biết đến, dẫn đến thanh danh không nổi. Xét đến cùng bản chất của tự khoe khoang là ở chỗ gượng làm cho mình nổi danh.

Danh tiếng, vốn nên là một sự đánh giá của xã hội đối với bạn, do công chúng ban cho và công nhận, danh tiếng như thế mới là danh tiếng chân chính, danh tiếng phù hợp với thực tế, danh tiếng kinh qua kiểm nghiệm. Còn danh tiếng dựa vào tự khoe khoang tạo nên là danh tiếng gì? Có thật sự nêu danh được không?

Đôi khi đích thực có thể dùng thủ đoạn tự khoe khoang để thực hiện mục đích nêu danh. Nhưng, danh tiếng được truyền đi đó là một danh tiếng giả dối. Bởi vì danh tiếng này là do tự khoe khoang mà có, tất nhiên đã qua sàng lọc chủ quan của mình, chỉ có nêu cái tốt đẹp của mình, thậm chí thổi phồng hoặc từ cái chẳng có gì tạo ra cái tốt đẹp của mình, tương ứng lại che giấu cái xấu xa của mình. Do đó, đây là một danh tiếng giả dối, mang tính phiến diện chủ quan.

Đã là danh tiếng giả dối, tất nhiên không chịu nổi kiểm nghiệm của thực tiễn, càng không chịu nổi kiểm nghiệm của thời gian. Danh tiếng giả dối giống như bong bóng xà phòng chốc lát biến mất; giống như giọt sương ban

mai, mặt trời vừa mọc lên đã tiêu tan.
Trường hợp và phạm vi tự khoe khoang là vô cùng hạn chế. Nói chung, bạn chỉ có thể trong trường hợp xa lạ, tự khoe khoang một hồi, đối với một số người không quen biết bạn, không hiểu bạn. Bởi vì người ta tạm thời không tìm hiểu bạn, bạn hoặc có thể nhất thời lừa dối và bưng bít được người khác, có thể làm cho người khác tạm thời lầm tưởng là bạn vĩ đại lắm, giỏi giang lắm. Nhưng, nếu như vì bạn tự khoe khoang mà thật sự cuốn hút được sự chú ý của người khác, dẫn đến gây được sự sùng bái và tôn kính của người khác, thì bạn có thể sẽ hỏng bét hết. Người sùng bái và tôn kính bạn sớm muộn có thể tìm hiểu bản, sớm muộn có thể phát hiện ra bạn là một ông vua thổi phồng. Lúc đó, người ta sẽ có thể xem thường bạn, phỉ nhổ bạn. Bạn đã đi quanh một vòng, một vòng lừa dối người đáng thương, đến cuối cùng "lợn lành chữa thành lợn què".
Đương nhiên, chúng ta không thể nói người tự khoe khoang thổi phồng không có lấy một tí kỹ xảo nào. Họ, đa số vẫn có chút khôn vặt. Để đạt được mục đích nêu danh, anh ta đã vắt óc nghĩ ra một số thủ đoạn tự thổi phồng khéo léo, không cẩn thận một chút sẽ có thể bị anh ta lừa ngay.
Tự khoe khoang kiểu từ không nói có một cách trắng trợn là một loại ngu xuẩn nhất trong những người thích thổi phồng. Phương pháp này dễ dàng bị lộ tông tích nhất, dễ làm cho mình rơi vào cảnh ngộ lúng túng và khó xử nhất.
Phương pháp thêm mắm thêm muối là triển khai từ trên một chút thành tích mình đã từng làm hoặc có liên quan tới mình, nắm chắc một điểm mở rộng ra các điểm khác còn lại. Đem việc mình có tham gia làm, hoặc hợp tác với người khác làm biến thành việc mình làm; đem những việc chẳng thấm vào đâu phóng đại thành việc tương đối lớn; đem việc hơi lớn một chút phóng đại thành những việc kinh thiên động địa; đem một lần nói thành hai ba lần, đem hai ba lần nói thành 8 lần 10 lần, hoặc thêm vào những từ như "luôn luôn", "từ trước đến nay đều như thế". Cứ như vậy thổi phồng, bạn không thể nói anh ta toàn bịa, mà anh ta là trong giả có thật, trong thật có giả. Thật thật giả giả cứ như thế lấy giả làm xáo trộn thật.
Phương pháp tự khoe dạng ẩn và phương pháp tự khoe gián tiếp, như dùng tên biến đổi, tên giả hoặc tên của người giả để phát biểu những bài tự thổi phồng đều thuộc dạng tự khoe khoang dạng ẩn. Nhờ người khoe thay và khoa khoang lẫn nhau là kiểu tự khoe khoang gián tiếp. Anh ta có thể thông qua thủ đoạn hối lộ, hoặc cho người khác một số lợi ích nào đó để từ trên miệng đối phương hoặc viết bài thay mình khoe khoang.
Bỏ tiền ra mua thưởng thuộc dạng nhờ người thay mình khoe. Trước mắt các loại bình thưởng quá nhiều, chỉ cần cấp cho đơn vị tổ chức một ít tiền tài trợ, bảo đảm có thưởng đến tay ngay. Loại thưởng này liền trở thành cái vốn tự

khoe khoang, mà từ bề ngoài để xem xét chẳng phải là mình tự thưởng mình sao? Trên thực tế là đem tiền thưởng người khác để thổi phồng chính anh ta. Hoặc để đạt được mục đích, anh ta trước tiên giả vờ tâng bốc người khác một hồi. Có đi mà không có lại sao gọi là có lễ độ, "người khác" được tâng bốc, chẳng lẽ lại không tâng bốc trở lại để đáp lễ, thế là cũng thổi anh ta một hồi. Kết quả đạt được mục đích hai bên thay nhau tâng bốc lẫn nhau. Cái lợi của việc tự khoe khoang dạng ẩn và tự khoe khoang dạng gián tiếp là người khác không dễ nhận ra là tự khoe khoang, cứ tưởng là thật có người khác khen đối với anh ta.

Dạng tự khiêm tốn hoặc dạng khen người là kiểu thổi phồng thông minh. Ví dụ anh A ở một phương diện nào đó có chút sở trường, hoặc có chút khôn vặt, hơi có chút tiếng tăm. Còn anh B thì lại không có ưu thế của phương diện này. Anh A lại giả vờ làm bộ rất thành khẩn, luôn luôn nói mình không bằng B, hoặc nói mình là người ngoài ngành. Việc đó bề ngoài là đang thổi phồng, nhưng kỳ thực lại nâng mình cao hơn - Còn anh B kia, người không bằng anh A, không có thanh danh cũng đáng được khen ngợi như thế (đây là lời của anh A nói), anh A lại càng đáng được khen thưởng hơn (đây là lời nói ngoài của A, để cho anh B suy nghĩ, để cho anh B đi bổ sung). Bề ngoài anh A nói mình là "người ngoài ngành", nhưng trên thực tế cũng là để nâng mình lên cao hơn - đến A cũng là "người ngoài ngành" (đây là lời của A nói), bạn thấy anh A đã đem môn đạo này nâng lên cao biết bao nhiêu, thần bí biết bao nhiêu. Mà A về phương diện này lại đã có chút danh tiếng (điểm này anh A đều biết rõ ràng hơn bất cứ người nào), anh A phải đứng ở đỉnh cao ra sao, đạt đến trình độ thần bí như thế nào (đây mới là lời nói ngoài của A, lưu lại cho B suy nghĩ, lưu lại cho B đi bổ sung)

Song, bất kể phương pháp của người tự khoe khoang khoác lác có bao nhiêu loại, nghệ thuật tự khoe cao thấp thế nào, họ chỉ có thể nhất thời đánh lừa được một bộ phận người không rõ chân tướng, họ vẫn không thể tránh được những người có con mắt sáng suốt, càng không tránh được những người biết anh ta tỉ mỉ. Huống hồ, phần đông những người tự khoe khoang, sự trống rỗng tâm linh của họ sẽ vĩnh viễn không có cách nào che giấu nổi. Cho nên đến cuối cùng, thổi phồng đều là mình lừa mình theo kiểu AQ. Trong tồn tại khách quan, anh ta vẫn chỉ là anh ta, tịnh không thể vì tự khoe khoang mà tăng thêm được chút gì.

Một người có chân tài thực học, lại có tầm mắt cao xa quyết không thể để mình khoe khoang mình. Anh ta cũng không cần tự khoe khoang. Chỉ có những ai trên thực tế chẳng ra sao, hoặc là những người thuộc hạng hai, hạng ba mới phải tự khoe khoang. Cho nên, tự khoe khoang đôi khi cũng là một biểu lộ ý thức tự ti.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
85. Khoảnh khắc có quyền thế nhất định

** Đời người còn có những cái so với thành công còn quan trọng hơn, đó chính là đức tính tốt đẹp và tâm hồn yên tĩnh.*
** Biện pháp hữu hiệu nhất để từ chối kẻ hối lộ là: không cho anh ta một tí lợi ích nào.*
Vì được nó phải trải bao gian khổ, chịu đựng mọi đau khổ; một khi giành được nó thì càng gian khổ hơn, càng đau khổ hơn.
Nó chính là quyền thế.
Khỏi cần phải nói, leo lên được vị trí quyền lực quyết không phải là việc dễ dàng, nhẹ nhàng, không trải qua biết bao khó khăn không được, có người thậm chí còn phải dùng hết mọi mưu kế, thậm chí bất chấp mạo hiểm ngồi tù, mất đầu. Tràn ngập ham muốn quyền lực có thể cũng là một trong nhược điểm của nhân tính. Đương nhiên, nó cũng có thể trở thành động lực thúc đẩy của đời người. Rất nhiều người xem có quyền thế là vẻ vang, là rạng rỡ. Anh ta có thể từ việc chỉ huy người khác sáng lập và phát triển sự nghiệp của một đoàn thể, cảm thấy giá trị của mình được thực hiện.
Nhưng, bất cứ sự vật nào đều có được tất phải có mất. Vẻ vang cũng tất nhiên kèm theo đau khổ. Sau khi có quyền thế nhất định ít nhất thể nghiệm được đau khổ sốt ruột của 3 phương diện. Một là sốt ruột vì hưng vong, thịnh suy của đoàn thể mà bạn quản lý. Bạn là chúa tể quyền lực của đoàn thể này, số phận của đoàn thể sẽ trực tiếp ảnh hưởng đến số phận của bạn, nó thịnh thì bạn thịnh, nó bị phá sản và giải thể thì bạn và thuộc hạ của bạn đều phá sản, mà bạn so với thuộc hạ còn tổn thất nhiều hơn - tổn thất của quyền thế. Vì thế, trong đoàn thể này, cùng là một cá nhân, bạn so với thuộc hạ tất nhiên phải nhiều hơn một phần sốt ruột, nhiều hơn một nấc đau khổ.
Hai là sốt ruột vì quyền lực, địa vị và danh dự mà bạn có. Bạn biết địa vị của bạn đến như thế nào, bạn cũng có thể sợ người khác dùng phương pháp như nhau để giành và thay quyền lực và địa vị của bạn. Bạn tất nhiên có thể bị cuốn hút vào cuộc cạnh tranh về quyền lực - Mặc dù cuộc cạnh tranh này cũng có thể là cuộc đọ năng lực quang minh chính đại. Quyền thế của bạn cao hơn người một cấp, bạn lại có thể vô hình trung bị đặt vào "đích ngắm của mọi người", cũng có thể bạn trở thành đối tượng của phần đông kẻ tiểu nhân ghen tỵ, thành đối tượng xoi móc, ảnh hưởng của từng lời nói từng việc làm của bạn đối với danh dự của bạn càng trực tiếp hơn, càng thêm vui buồn có liên quan với nhau hơn. Một câu nói không thích đáng, một việc nhỏ

không thích đáng, ở người khác có thể không thành vấn đề gì, nhưng ở bạn lại có thể trở thành cái "thóp" để người khác viết hàng lô bài báo. Do vậy, bạn ở địa vị quyền lực, đôi khi có cảm giác cưỡi trên lưng hổ khó xuống.
Ba là sốt ruột vì sự nghiệp cá nhân bạn. Trong trường hợp bình thường, quyền thế đối với bất cứ người nào đều không thể là cái gì vĩnh viễn không đổi, luôn luôn đều có thể xuất hiện thăng trầm, chìm nổi. Nếu như bạn đem toàn bộ số phận và toàn bộ sự nghiệp của bạn đều buộc chặt vào đó, quan trường chìm nổi sẽ trực tiếp dẫn đến hưng suy của số mệnh và sự nghiệp của bạn. Nếu như bạn sau khi rút khỏi quan trường vẫn có thể tiếp tục sự nghiệp mà bạn có sở trường, sự sốt ruột của bạn có thể ít đi một nấc. Nếu như không phải là như thế hoặc trên vũ đài quyền thế bạn đã phóng đãng mình, làm cho mình trở thành không có năng lực gì nữa, chỉ có thể khua chân múa tay ra lệnh, như thế thì, một khi từ vũ đài quyền thế bị đổ ngã, bạn làm như thế nào? Bạn không thể không vì nó mà sốt ruột.
Trước khi có quyền thế, nằm ở ngoài vũ đài quyền thế có thể không biết được lúc đầu như thế. Sau khi có quyền thế mới biết được sự chèn ép và cạnh tranh trên vũ đài quyền lực so với các loại cạnh tranh sự nghiệp khác, không biết phải phức tạp hơn bao nhiêu lần, tàn khốc hơn bao nhiêu lần. Những ví dụ minh chứng cực đoan nhất là gia thế các đời đế vương của Trung Quốc, họ cảm nhận sâu sắc nhất với việc này. Đại đa số các đế vương thay ngôi phế vị đều xây dựng trên bể máu tàn sát lớn ở nơi cung đình. Ông vua cuối cùng của nhà Tùy là Dương Động, trước khi bị cưỡng bức uống rượu thuốc độc tự sát, đã quỳ vái trước tượng phật cầu đảo: ?Mong kiếp sau không giáng sinh lại vào gia đình đế vương nữa?. Lời cầu nguyện này đại để đã nói lên được tiếng lòng của nhiều đế vương và những người trong gia tộc của họ.
Sau khi có một quyền thế nhất định, mặc dù có thể ung dung tự đắc, có cảm giác gió xuân được ý, hoặc khi thao túng quyền lực, vẫy gió gọi mưa, có thể mặt mày hớn hở, múa chân múa tay. Nhưng chúng ta có thể cảm nhận ra, anh ta thật ra không có được niềm hạnh phúc của những người bình thường tự cảm thấy một cách thực tế. Anh ta hầu như hoàn toàn sống trong những lời đánh giá của người khác đối với anh ta. Anh ta chỉ có thể từ những lời khen của người khác đối với anh ta, từ sự kính trọng của người khác đối với anh ta tìm được sự an ủi và thỏa mãn. Mà khi anh ta tỉnh ngộ đến điểm này, anh ta có thể cảm thấy việc làm của mình vô vị biết mấy, còn không bằng một giấc mơ đẹp.
Đương nhiên, trong xã hội ngày nay của chúng ta, người có quyền thế trước hết là đầy tớ của nhân dân. Mọi việc làm của bạn đều là vì lợi ích của đa số quần chúng. Giá trị sinh mệnh của bạn, phát huy quyền thế của bạn đều ở chỗ phục vụ cho đa số quần chúng. Như thế, bạn cần phải bỏ ra càng nhiều

hơn so với quần chúng bình thường. Khi bạn xem việc hiến dâng này là vui vẻ, xem là ý nghĩa của sinh mệnh, thì tất cả mọi đau khổ và sốt ruột của bạn trên vị trí quyền thế có thể sẽ tan đi như mây khói.
Tôi sở dĩ ở phần trước đã không ngại phiền hà trình bày mọi đau khổ của tâm linh sau khi có quyền lực có thể gặp phải, là muốn nói rõ, có quyền lực thật ra không phải là hoàn toàn tốt đẹp thảnh thơi như người đời thường nghĩ, tưởng là người có quyền thế chỉ có vẻ vang, rạng rỡ và như gió xuân. Trên thực tế, chúng ta không cần thiết, cũng không nên coi quyền thế là mục tiêu và giá trị cao nhất của sinh mệnh, nó nhiều nhất cũng chỉ là một trong những thủ đoạn chúng ta thực hiện giá trị sinh mệnh.
Ngược lại chúng ta có thể vận dụng thủ đoạn có sức mạnh này - có một quyền thế nhất định, để làm nhiều việc hơn có ích cho văn minh và tiến bộ xã hội - trên đời nhiều việc có ích cũng đều phải nhờ quyền lực mới có thể làm nên. Nếu muốn làm cho cuộc đời của bạn thật sự có một số rạng rỡ và vẻ vang, chỉ có vì sự phát triển và tiến bộ của nhân loại lưu lại dấu tích thiết thực của bạn, thật sự vì đa số quần chúng làm nên vài sự việc có ích. Bắt đầu từng ly từng tí làm việc có ích cho dân chúng. Có quyền thế so với không có quyền thế càng dễ dàng phát huy tính sáng tạo của bạn, bạn nên mượn cái đó để thực hiện tốt hơn giá trị đời người của mình.
Nếu như bạn coi có quyền lực nhất định là thành công của một mặt của đời người - cho dù đây không có chút nào sai lầm, nhưng bạn vẫn nên hiểu rằng, đời người còn có những cái so với thành công còn quan trọng hơn, đó chính là đức tính tốt đẹp, tâm hồn yên tĩnh.
Có người trước khi nắm quyền, phẩm hạnh đoan chính, hành vi lương thiện, cử chỉ khiêm nhường, sau khi nắm quyền đã trở nên ngang ngược hống hách, trở nên ác nghiệt, trở nên đểu cáng, đó có thể là khôi phục lại nguyên hình, biểu hiện của trước khi nắm quyền là một hiện tượng giả tạo và ngụy trang; có thể là vì biến đổi trạng thái tâm lý sau khi thỏa mãn ham muốn quyền lực; có thể là chịu ô nhiễm của phong thái bất chính trên vũ đài quyền lực. Tóm lại, người có quyền thế nên cảnh giác sự thay đổi của mình.
Đối với thế giới bên ngoài, người có quyền thế phải cảnh giác với những người đem hối lộ. Tất cả những người đem hối lộ tìm đến cửa của bạn đều không thể mang theo lòng tốt. Họ chẳng qua là muốn dùng một chút ân huệ đem làm mồi, dẫn dụ bạn mắc lưỡi câu. Để bạn bước vào con đường gian ác, thậm chí trượt xuống vực sâu tội lỗi. Anh ta muốn dùng cái mồi 100 đồng, câu được những thứ 500 đồng, 5000 đồng, 50.000 đồng. Bạn lơ là một chút sẽ có thể ngăn chặn không nổi sự cám dỗ cỏn con này, mà bị kiềm chế của người đem hối lộ - bạn hoặc là về tinh thần, về tình cảm bị làm tù binh của anh ta, hoặc là về mặt kinh tế, về vật chất để cho anh ta nắm đàng chuôi. Cả hai việc này đều chỉ có thể làm tăng nỗi khổ tinh thần của bạn, bạn chỉ sợ

xẩy ra chuyện, lúc nào cũng nơm nớp lo sợ. Việc này so sánh với chút ?ân huệ? kia mà bạn được ban đầu, trên thực tế bạn tổn thất nặng nề. Bạn đã mất những cái quý báu nhất của đời người: đạo đức tốt đẹp, tâm hồn yên tĩnh. Có người nói biện pháp hữu hiệu nhất từ chối người đem hối lộ là, không cho anh ta một tí lợi ích nào. Thà để cho những người đem hối lộ mắc vào vòng một chút, sẽ nói bạn "keo kiệt lắm", nói bạn không hiểu ý vị, còn hơn mắc vào tròng của anh ta, để anh ta câu được bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch Giả: Zhang Zi Wen
86. Khoảnh khắc bị người khác giới cám dỗ

** Bất cứ cái gì cũng đều có thể bị sắc dục hủy diệt sạch sành sanh bắt đầu từ cái liếc nhìn đưa tình.*
** Chỉ cần bạn là một con người, một người có máu có thịt, có tình có nghĩa, trước mặt người khác giới, bất cứ lòng tự tin mù quáng không bị cám dỗ nào đều có thể bất lực.*
Khi bạn đang gió xuân đắc ý, mọi nguy cơ tiềm ẩn cũng từ xung quanh tứ phía, lặng lẽ không một tiếng động ùa đến với bạn. Trong đó sự quyến rũ của giới khác sẽ là một trong những nguy cơ đó. Tình yêu trai gái, vấn đề khó của đời người khó xử nhất bày ra trước mặt bạn.
Lúc đó, có thể là lúc bạn dễ dàng nhảy vào ngọn lửa tình nhất.
Sự nghiệp, thanh danh, tài sản của bạn hoặc quyền thế nhất định, đồng thời nhận được sự hâm mộ, kính phục và ghen tị của người ta, cũng tất nhiên có thể dẫn đến ấp ủ các loại động cơ thèm muốn người khác giới. Cô ta hoặc xuất phát từ bản năng tình dục, hoặc muốn từ bạn nhận được một số lợi ích nào đó hoặc cao thượng, hoặc ti tiện; thế là tìm cách gần gũi bạn, mạnh dạn phát ra cái liếc nhìn bạn. Xinh đẹp, sự thùy mị quyến rũ, liệu bạn có chịu nổi được không? Liệu có thể dựng lên được một phòng tuyến phòng chống tình dục lan tràn?
Bạn có lẽ vốn có một gia đình hạnh phúc mỹ mãn, vợ bạn dù không hoàn toàn đẹp lại đã gió mưa cùng thuyền với nhau đã 10 năm, 20 năm. Vượt qua sóng to gió lớn, băng qua thác ghềnh hiểm nguy, cô ta là trợ thủ số một của bạn, có nhiều khi thậm chí là trợ thủ duy nhất của bạn. Lúc này, khi bạn sắp sửa lái vào bến cảng, bạn lại vì nhìn thấy thế giới hoa lệ ở bên bờ kia mà đẩy cô ta rơi xuống nước chăng? Hoặc chuẩn bị để cô ta ở lại trên thuyền một mình lẻ loi vĩnh viễn, bạn chỉ một thân một mình lên bờ hưởng thụ thế giới, đi tìm nguồn vui mới khác?
Tất cả việc đó, luật pháp của ngày nay ở trước mặt bạn có lẽ cũng đành chịu bó tay, cần phải có lương tâm của chính bạn phát hiện và lý tính phán đoán. Nhưng trên điểm này, Thượng đế có khi có thể là công bằng. Bao nhiêu người vì túng dục tràn lan, hoang dâm trụy lạc mà ngấm ngầm bị diệt hết tài hoa, chôn vùi tiền đồ to lớn tốt đẹp một đời.
Trí tuệ, tài sản, địa vị, sinh mệnh, bất cứ cái gì cũng đều có thể bị sắc dục, bắt đầu từ cái liếc nhìn đưa tình, hủy diệt sạch sành sanh.
Hômerơ ba ngàn năm trước, trong sử thi của ông đã ám chỉ màn bi kịch này

của loài người, Vương tử thành Troi là Palixư vì để được người đẹp mà không quản ngại vứt bỏ và làm mất lòng nữ thần trí tuệ Atenna và nữ thần tài phú Thiên hậu Hela. Mặc dù Vương tử Palixư thỏa mãn nguyện vọng được mỹ nữ Hy Lạp Hailun, nhưng đã gây nên công phẫn người các dân tộc Hy Lạp và từ đấy dần dần gây thành một cuộc chiến tranh thành Troi kéo dài tới 10 năm!

Ham mê sắc dục, phóng túng hoang dâm, thật ra không có liên quan với tình yêu chân chính. ở đây chỉ có ngang nhiên trác táng về nhục dục, về bản chất chẳng khác gì loài cầm thú. Những người lấy việc dâm ô làm vui là đang chà đạp lên sinh mệnh và nhân cách của mình, bất chấp đến cả đức hạnh của con người và văn minh. Một người hiểu biết tình yêu một cách chân chính, một người thật sự quân tử, không bao giờ để cho mình rơi vào trong vòng hoang dâm không có tình yêu. Đến Van Gao, người đã từng điên cuồng gào thét: "Tôi muốn có một người đàn bà, nếu không thì tôi sẽ đông cứng lại biến thành một hòn đá" cũng cho rằng: "Cuộc sống không có tình yêu là một trạng thái của tội ác và không đạo đức".

Cho nên nói, bi kịch chống lại không nổi sự cám dỗ của người khác giới mà để cho tình dục tràn lan không chỉ là bi kịch của tình cảm xung đột với lý tính, mà còn là bi kịch của cá nhân và xã hội, dã man xung đột với văn minh. Sự xung đột của tình cảm với lý tính chỉ là một hiện tượng bề ngoài, thực chất của nó là ở chỗ tình dục đê tiện với lý tính tàn lụi, cả hai cái đều cùng chung một giuộc. Bởi vì tình cảm cao thượng thanh nhã không dẫn đến lý trí buồn chán. Mà lý tính kiên cường cũng không dẫn đến tình dục thấp hèn tràn lan. Kết quả của bi kịch là mình nhiều mà cả hai đều hỏng?. Một khi đã xác định được mục tiêu theo đuổi của mình, chọn đúng được nghề thích buộc mình vào chiếc lồng giam để nướng trên lửa khói.

Ngày nay, cá nhân và xã hội, dã man và văn minh vốn khó có thể tạo nên "xung đột". Loài người tiến đến ngày nay, năng lượng của cá nhân bạn so sánh với xu thế to lớn của xã hội thì có thấm vào đâu? Dã man liệu có còn năng lực để đấu chọi với văn minh được chăng? Rõ ràng là, chỉ cần bạn làm trái với đạo đức chung của xã hội, bạn sẽ có thể gặp phải sự phán xét và phủ quyết một cách không tha thứ, chịu sự khiển trách và đập trả lại của nền văn minh.

Để tránh sự phát sinh của bi kịch, trước sự cám dỗ của người khác giới, bạn phải đồng thời thức tỉnh tình cảm thanh cao và lý trí kiên cường. Bởi vì lúc này, bạn trước hết không thể lạnh lùng đến mức độ thiếu hẳn tình người, tức cay nghiệt khắt khe, như thế có thể làm cho tâm lý con người biến đổi. Được người khác giới coi trọng, mà bất kể anh ta (hoặc cô ta) có động cơ như thế nào, là cao thượng hay đê tiện, còn đối với cá nhân bạn để xét đều có thể xem là đắc ý và thỏa lòng, tự nhiên sẽ dẫn đến tâm tình vui vẻ, đó là lẽ

thường tình của con người. Nhưng bạn nên lấy tình cảm của một người văn minh, thanh cao thuần khiết để đối mặt với sự coi trọng đến từ các loại động cơ khác nhau của người khác giới. Nếu như bạn không để cho tình cảm của mình sa ngã vào vũng lầy đê tiện, dù cho đối phương có động cơ không tốt cũng không thể làm cho bạn đi vào khuôn khổ. Trong cả quá trình này, bạn phải để cho lý tính của mình trước sau đảm nhận vai trò của vệ binh - Nó là tôi tớ của bạn, lại là thần bảo hộ của bạn. Nó vừa không thể, cũng không cần phải can thiệp vào tình cảm vui vẻ thoải mái của bạn, lại quyết không để cho làn sóng điên cuồng của tình cảm phóng túng dẫn đến tràn lan thành tai họa. Sweiger đối với Standar tuân theo đức hạnh tốt đẹp Ba tư cổ xưa đã nói: "Nó vẫn luôn phải dùng đầu óc thanh thản để suy nghĩ kĩ đối với sự dốc lòng khi say mê; nó là kẻ tôi tớ trung thành nhất của tình dục của mình. Nhưng do nó có lý trí, vì vậy lại là quân chủ của tình dục của mình. Muốn tìm hiểu lòng mình hãy phó thác cho tình dục bí ẩn của mình bằng sự cám dỗ ngon ngọt rồi dùng lý tính để đo lường độ sâu nó."
Ở đây có lẽ chẳng thiếu màu sắc tưởng tượng của nhà văn, song đích thực có thể làm quy phạm về phương tiện này của chúng ta.
Chỉ cần bạn là một con người, một người có máu có thịt, có tình có nghĩa, đứng trước mặt người khác giới, bất cứ lòng tự tin mù quáng không bị cám dỗ nào đều có thể bất lực. Bộ tướng vui tính An Đông Ni, bản tính hám sắc, có thể vì đắm say nữ sắc mà bị chiến bại thân vong, còn quan chấp chính Klauđia nổi tiếng nghiêm túc khôn khéo cũng vì không chống nổi cám dỗ của nữ sắc mà bị đưa lên "đoạn đầu đài".
Cho nên, bạn phải luôn luôn cảnh giác.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
87. Khoảnh khắc bắt đầu tích lũy của cải

** Tất cả mọi hộ nạp thuế nhiều đều nên được sự tôn trọng và khen thưởng của toàn xã hội.*
** Sùng bái đồng tiền, vì đồng tiền mà sống là người đáng buồn nhất, không hạnh phúc nhất trên thế giới này.*
Người cam chịu nghèo hèn mà không hề có cầu mong nào, tương tự cũng là người đáng buồn mà bất hạnh.
Những người không bị tiền tài và giàu có cám dỗ, không coi trọng tích lũy tiền của cá nhân có thể là người giàu có về tinh thần. Họ vì mục tiêu đời người cao cả, vì sự nghiệp yêu thích của mình, vì sự sáng tạo của toàn bộ tinh thần và sức lực lao vào nên xem tiền tài như ?phấn thổ?. Họ không muốn đem tâm tư và tinh lực dùng vào việc tích lũy của cải cho cá nhân. Faraday, thời kỳ cách mạng công nghiệp ở Anh, ông vốn hoàn toàn có thể dùng chuyên ngành hóa công nghiệp đương thời chạy nhất mà mình học để kiếm một khoản tiền lớn, nhưng hứng thú của ông, môn khoa học mà ông nhiệt thành nhất lại không phải là hóa công nghiệp mà lại là ngành điện. Kết quả ông đã kiên quyết từ chối sự cám dỗ của tiền tài, vứt bỏ ngành hóa công nghiệp mà đi sâu vào ngành điện. Mặc dù ông không thành tỷ phú, nhưng danh dự và giá trị sinh mệnh mà ông được hưởng so với một nhà tỷ phú không biết cao hơn bao nhiêu lần. Hàng loạt những phát hiện và phát minh của ông về điện học đã mang lại cho nhân loại tài sản không thể đếm nổi.
Tất cả những người có chí "phú quý bất năng dâm, bần tiện bất năng di" đều là mẫu mực của chúng ta.
Nhưng, đành là đời người có đủ mọi thứ theo đuổi, mà không ngừng tích lũy tài sản to lớn cho mình và xã hội, cũng có thể trở thành một trong những theo đuổi của đời người, tài sản cũng có thể trở thành sức mạnh thúc đẩy của đời người. Chỉ cần bạn làm việc chính đáng, quang minh chính đại, dựa vào trí tuệ và năng lực kiệt xuất của bạn, tài sản tích lũy được càng nhiều thì cống hiến đối với xã hội cũng càng lớn.
Một trong những tài năng kiệt xuất của Nobel là ở chỗ ông đã đem tài năng sáng tạo của một nhà khoa học giàu trí tưởng tượng kết hợp với tài hoa xuất sắc của một nhà công nghiệp giỏi nhìn xa trông rộng lại với nhau, do đó ông có thể nhanh chóng đem phát minh khoa học dùng vào công nghiệp, ông đã lập nên 80 công ty ở hơn 20 nước, làm cho cá nhân ông và xã hội đều đã sản sinh ra hiệu ích kinh tế to lớn. Đây chẳng lẽ cũng không phải là một vẻ vang

chăng?
Ngày 5 tháng 1 năm 1993, ở vị trí trung tâm trang một "báo Thanh niên Trung quốc" đã đăng một tấm ảnh chụp rộng 17cm, dưới ảnh đề: "Vẻ vang thay hộ nạp thuế lớn". Những dòng chữ thuyết minh:
Nhân dịp năm 1993 đến, chính quyền khu Bồ Khẩu, Nam Kinh thưởng cho ông Lưu Phong, Tổng giám đốc Thương trường Thạch Lâm - Xí nghiệp tư doanh khu vực này nộp thuế lớn nhất một chiếc xe du lịch kiểu "Santana". Ông Lưu Phong năm ngoái đã nạp thuế 1 triệu 50 vạn đồng. Trong buổi lễ trao tặng xe, ông Lưu Phong đã vỗ vào ngực nói: "Năm 1993, lượng bán hàng sẽ cố gắng vượt quá trăm triệu, nộp thuế cho nhà nước 4 triệu đồng" Ông chủ Lưu thật vẻ vang!
Tất cả mọi nhà nộp thuế lớn đều nên được tôn trọng và khen thưởng của toàn xã hội.
Cố nhiên, những người quỳ ngã trước cám dỗ về của cải, sùng bái đồng tiền, sống vì đồng tiền là người bất hạnh nhất, đáng buồn nhất triên thế giới này. Nhất là những người vì đồng tiền mà vứt bỏ cả nhân cách đi làm giàu bất nghĩa, lại càng là bỉ ổi.
Nhưng, những người cam chịu nghèo hèn mà không hề có chút cầu mong, tương tự cũng là đáng buồn mà bất hạnh. Đặc trưng nổi bật nhất của những loại người này là lười nhác. Nếu như toàn xã hội đều do những người như thế tạo thành, thì ngày nay chúng ta có thể vẫn còn nấp trong hang động và ăn sống nuốt tươi.
Chúng ta đã từng lưu hành "càng nghèo càng vinh quang", đã từng lấy câu "tổ tiên của chúng tôi giàu có hơn các bạn" để tự an ủi mình. Ngày nay có lẽ cảm thấy nói như thế có vẻ khôi hài, buồn cười. Nhưng ý niệm sâu xa này lại do nó bắt nguồn từ lâu đời đến nỗi ngày nay vẫn bằng phương thức ngôn ngữ khác luôn luôn vang vọng bên tai chúng ta. Lúc này, là nói dùng dưỡng sinh là chính, thanh tâm quả dục, không cạnh tranh với đời, sống thoải mái hơn Thần Tiên. Nói ?Của cải vẫn là vật chất ở bên ngoài thân thể, giành nó để làm gì? Lại ca "Người đời đều hiểu Thần Tiên tốt, chỉ có vàng bạc không quên nổi. Chỉ hận cuối cùng tích tụ được không nhiều, đến khi được nhiều đà nhắm mắt"...
Liệu chúng ta có nên đem những thứ rác rưởi tổ truyền này ném xuống Thái Bình Dương chăng? ?Bài ca hay?, cố nhiên rất đẹp, nhưng loại nghệ thuật chỉ có thể trong trước tác cổ điển mới có thể hiện ra được cái đẹp hư vô bi tráng của đời người này phải chăng chỉ có thể để chúng ta tiêu khiển và thưởng thức lúc nhàn rỗi? Đem nó làm chỉ nam của hành động có ích gì? Đối với đời người, đối với xã hội có giá trị gì?
Nếu như nhân dân cả nước đều thanh tâm quả dục không đua tranh với đời, đều hát ?Bài ca hay? thì nhà nước làm sao hưng vượng, dân tộc làm thế nào

để chấn hưng? Hiện đại hóa bắt đầu từ đâu?
Khi cuộc cải cách kinh tế nổi lên cao trào 5 năm, 10 năm, chúng ta còn có thể nói ta nghèo khó chỉ vì phân phối xã hội không công bằng, chỉ vì cơ sở của ta quá kém, nền tảng quá mỏng. Nếu như cơ chế cạnh tranh kinh tế dần dần hoàn thiện, 15 năm, 20 năm sau thì thế nào? Chúng ta còn có thể dùng những lý do như thế để giải thích sự nghèo túng được không?
Lúc đó, chúng ta liệu có thể vứt bỏ được gánh nặng tư tưởng chồng chất, trên đường chính nghĩa tích lũy của cải một cách chính đáng và có khí thế, mà không phải lo lắng mọi đố kỵ và dư luận không?
Lúc đó, liệu chúng ta có thể nói một cách chính đáng và có khí thế rằng: Càng nghèo càng đáng hổ thẹn! Chúng ta liệu có thể nói: Nghèo khó là bằng ngu xuẩn cộng với lười biếng không?

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
88. Khoảnh khắc gật gù đắc chí

** Trời đất vận hành bình thường. Người quân tử phải biết làm cho mình mạnh lên mà phấn đấu không thôi.*
** Chúng ta vốn nên không ngừng ôm hôn những cái tôi mới của mình - cái này so với cái kia tốt đẹp, kích động lòng người hơn.*
Luôn luôn vì hiện trạng của mình, vì một chút thành tích của mình giành được mà gật gù đắc chí, hí hửng với vẻ rung đùi vuốt râu, cho là không gì sánh kịp là một biểu hiện của người không có chí lớn, tầm mắt nhìn ngắn ngủi.
Bất kể là vận may ngoài ý muốn hay là phải trải qua phấn đấu gian khổ lâu dài, cuối cùng giành được thành công, trong lòng tràn ngập niềm vui lớn lao, cả đến suốt một thời gian vui sướng đến điên cuồng đều có thể hiểu được. Bởi vì trong đời người còn có bao nhiêu việc đáng phải vui sướng hơn thành công. Nhưng nếu như một người vì một lần thành công, rồi từ đó cứ một mực vui sướng điên cuồng mãi như thế thì mọi người đều sẽ nói anh ta là một thằng điên. Từ đó một mực dương dương tự đắc, khắp nơi phô trương khoe khoang, luôn luôn tỏ ra say sưa mãn nguyện và kiêu căng tự mãn của một kẻ chơi trội, tuy người ta không đến nỗi nói anh ta là thằng điên, nhưng đại khái cũng quyết không thể kính phục anh ta, mà chỉ có thể xem thường anh ta mà thôi.
Nếu như người gật gù đắc ý chỉ là một loại tự cảm giác tốt đẹp của một người xuất sắc, mà có thể dùng cảm giác này dũng cảm xông lên phía trước không ngừng, thì đây đương nhiên là một trạng thái tâm lý tốt đẹp, trong trạng thái tâm lý này, anh ta có thể không ngừng dành được những thành công mới. Nhưng nói chung, người gật gù đắc ý rất khó khống chế cảm giác của mình ở giới hạn này. Hoàn toàn ngược lại, anh ta tự cho mình đã ghê gớm lắm rồi, mà không biết trời đất mênh mông, người đời còn lắm kẻ hơn mình.
Những người tự gật gù đắc ý rất dễ dàng bước vào vòng quái gở mình lặp lại mình. Bởi vì anh ta bị vành hào quang ở trên đầu mình làm híp đôi mắt lại, hơi hoa mắt, hơi lâng lâng, đầu nặng chân nhẹ, lắc lư giống như anh say rượu. Theo năm tháng trôi đi một cách im hơi lặng tiếng, bạn tự cho mình đã đi được khoảng đường rất dài. Bỗng một hôm khi bạn đột nhiên tỉnh lại để nhìn mới biết được mình vẫn còn dừng lại trên điểm xuất phát ban đầu. Có lẽ mãi đến lúc đó, bạn mới biết phát hiện ra những người cùng lứa tuổi và cả

thế giới xung quanh đã biến đổi bộ mặt hoàn toàn khác trước. ở trên núi đã là tinh kỳ la liệt, trái lại bạn vẫn còn đang nằm ở bờ đầm dưới chân núi, nghĩ mình mà tủi. Có lẽ đến lúc đó, bạn mới biết bò dậy, ném vứt vành hào quang trên đầu, bước ra khỏi cái vòng quái gở, không lặp lại mình nữa.
Khi nào bạn tự gật gù đắc ý, bạn có thể thử sờ lên đầu mình xem vành hào quang nào che kín đôi mắt của mình. Sớm vứt bỏ nó đi, bạn có thể nhẹ nhàng đi rất nhiều.
Người Trung Quốc mấy ngàn năm trước đã từng khuyên răn chúng ta: "Trời đất vẫn vận hành bình thường. Người quân tử phải biết làm cho mình mạnh lên mà phấn đấu không thôi".
Bạn thấy đấy thiên thể vô bờ bến kia mà chúng ta cảm thấy, mà chúng ta biết, nó cũng vẫn đang chuyển động không ngừng, đang quay về phía trước. Chúng ta cùng với vạn vật vạn sự đều tồn tại giữa trời đất đang chuyển động không ngừng này. Phần lớn những người có chí muốn tu dưỡng thành đức hạnh, học vấn, sự nghiệp, công danh cũng nên bắt chước đạo trời mãi mãi cố gắng, tiến lên và sáng tạo không ngừng.
Đứng trước vũ trụ bao la không biết có mấy chục tỷ năm ánh sáng, đứng trước vũ trụ không biết đã từng tồn tại mấy chục tỷ năm, loài người chúng ta đã thấm vào đâu? Đứng trước loài người đã từng tồn tại mấy triệu năm, đứng trước hơn 6 tỷ đồng loại trên toàn thế giới, đứng trước nhân loại có thể xây dựng đường sắt dưới đáy biển, có thể bay lên Mặt Trăng, có thể định vị vệ tinh trên quỹ đạo cố định, có thể thăm dò hệ sao siêu sáng cách dải Ngân Hà 2 tỷ năm ánh sáng, toàn bộ năng lượng, toàn bộ những cái giành được, toàn bộ thành công của cá nhân ta, tất cả của tất cả, lại thấm vào đâu?
Tự cho mình là ghê gớm mà gật gù đắc chí, vấn đề chính là xuất phát từ nhận thức sai lầm của mình đối với mình. Chúng ta vốn nên không ngừng ôm hôn những cái tôi mới của mình - cái này so với cái kia tốt đẹp, kích động lòng người hơn. Nhưng nếu như chúng ta tự gật gù đắc chí, thì sẽ luôn luôn không nỡ đặt cái tôi mà bộ mặt đã già cỗi, vẻ thùy mị đã suy yếu xuống.
Chúng ta sống trong dòng thời gian, vừa không thể để cho thời gian đông cứng, càng không thể để cho thời gian quay ngược lại. Tất cả mọi cái của quá khứ đều đã đi qua, bất kể huy hoàng đến bao nhiêu cũng đều đã đi qua, đối với sinh mệnh của chúng ta, trên thực tế không thể tạo thành ý nghĩa mới. Hiện tại là một khoảng thời gian không ngừng trở thành quá khứ, và không ngừng đón nhận tương lai. Cho nên, không ngừng đối với sinh mệnh của chúng ta tạo nên ý nghĩa mới, thì chỉ có tương lai. Tất cả mọi khả năng của tương lai đều tồn tại trong sự vận động sinh mệnh của chúng ta. Sinh mệnh chỉ có hướng về tương lai mới có thể tỏa ra ánh sáng rực rỡ.
Chúng ta nên tự nhận rõ mình để không làm mình lẫn lộn với người khác, từ

đó mà thực hiện mình mà không sao chép của người khác, càng nên không ngừng vượt mình, không nên làm cho cái tôi của hôm nay lẫn lộn hoặc sao chép của cái tôi hôm qua.
Hướng về tương lai chính là siêu việt. Tôi luôn luôn hướng về tương lai chính là cái tôi siêu việt. Fuxuđơ, người có học thức uyên bác lại tinh thông ảo thuật đã từng lớn tiếng tuyên bố "Tôi mãi mãi không thể thỏa mãn mình", chính là một lời nguyền không ngừng phủ định mình, không ngừng vượt mình: Lý thuyết siêu việt của Heidegger đối với chúng ta cũng có một giá trị chỉ bảo nhất định. Ông ra sức tung ra "thân tại", tức là "người sinh ra ở đời" dưới tiền đề "trong thế giới" đưa ra biện luận sâu sắc đối với tự mình tất nhiên được siêu việt và tự mình được siêu việt ra sao, đã khái quát ba con đường của siêu việt - trên thực tế là ba phương diện của siêu việt, tức là vượt thế giới, vượt người khác, vượt hiện thực.
Vượt thế giới là chỉ tôi đối với nhận thức và cải tạo của tính tất nhiên. Đành rằng tôi trong thế giới, thế giới tất nhiên hình thành tính quy định đối với tôi. Quy định này không dựa vào sự tồn tại hay không tồn tại của tôi, suy nghĩ hay không suy nghĩ mà tùy ý thay đổi. Song chính vì như thế, phát huy cái tôi đối với nhận thức của nó và nhận thức của cái tôi khác đối với mình mới tỏ rõ ý nghĩa cái tôi tồn tại. Đức hạnh, tài hoa và trí tuệ của tôi cũng ở đây hiện ra với thế giới. Trên điểm này, thế giới vĩnh viễn mở toang ra với tôi, đang mở toang ra tương lai vô cùng đa dạng của tôi.
Vượt người khác là chỉ tôi đối với mạng lưới quan hệ tạo thành thế giới và sự tuân theo và hoàn thiện quy phạm đạo đức. Tôi trong thế giới, cũng sẽ là trong người khác, tôi đồng thời cũng làm một ?người khác? cùng chung sống ở đời với người khác, như vậy tạo thành ?cùng chung thân tại? (Mitdasein). Do đó thế giới, đối với tôi để xét, không phải là một thế giới xung quanh mà là một thế giới chung. Là tôi trong cái thế giới chung, vừa phải chịu hạn chế của mạng lưới quan hệ tạo thành thế giới chung này, lại phải tuân theo quy phạm đạo đức tạo nên thế giới chung này. Đồng thời, do tôi cũng là một ?người khác? tạo thành mạng lưới, tạo thành quy phạm, cho nên tôi cũng tham dự vào việc không ngừng hoàn thiện đối với mạng lưới và quy phạm, đồng thời trong quá trình đó trổ hết tài năng, tìm được điểm tương đồng thích hợp với cái tôi tồn tại hơn, để phát triển cá tính của tôi càng tốt đẹp hơn.
Vượt hiện thực là chỉ sự tìm kiếm và phát hiện đối với một khả năng lý tưởng hơn so với hiện thực. Tôi trong thế giới, cũng chính là cuộc sống trong hiện thực. Những suy nghĩ của tôi, những lời nói và việc làm của tôi đều tồn tại trong ?cái hiện thực này?, bất kể tôi đối với nó ôm ấp lý giải và thái độ như thế nào, cũng luôn không thể dời hiện thực đi mở ra một con đường khác. Nhưng do tương lai cung cấp cho tôi khả năng vô cùng đa dạng

để chọn lựa, khiến tôi có thể dựa vào một loại khả năng để thiết kế và cấu tạo nên lý tưởng của tôi cao hơn hiện thực, như thế làm cho tôi trên thực tế đang sống ở tương lai.
Đây là ý nghĩa tóm lược của thuyết siêu việt của Heidegger và lĩnh hội siêu việt của tác giả. Nếu như chúng ta có thể đem cái tôi đặt vào một cảnh ngộ không ngừng bị tra hỏi, không ngừng được siêu việt như thế, chúng ta sẽ có thể đạt được một cái tôi, "cái này đẹp hơn, kích động lòng người hơn cái kia", làm cho sinh mệnh của chúng ta luôn luôn hiện ra là một trạng thái hoàn toàn mới mẻ. Như thế, tất cả mọi tình cảm tự gật gù đắc chí, kiêu ngạo tự mãn sẽ có thể tan ra mây khói.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch Giả: Nguyễn An

89. Khoảnh khắc được khen ngợi

** Việc đáng để bạn phải cảnh giác là những người "tán dương" bạn một cách ác độc.*
** Trên sông ngòi biển cả, những cái bềnh bồng nổi trên mặt đều là những rác rưởi và những đồ bỏ đi.*
** Thoát ra không nổi là một bi kịch lớn của đời người.*

Trong những người khen ngợi bạn có thể có ba loại: người lương thiện, người giả dối và người ác độc, bạn phải dùng ba loại thái độ để phân biệt đối xử với họ.

Người lương thiện là người thật lòng vui sướng vì sự thành công của bạn, vì thành tựu của bạn, khâm phục bạn. Họ ca ngợi bạn là có ý cổ vũ bạn, ủng hộ giúp đỡ bạn giành được thành công lớn hơn. Nhưng những chỗ họ ca ngợi bạn không nhất định hoàn toàn đều là những chỗ bạn thật sự làm được xuất sắc, họ hoặc là muốn dùng phương thức ca ngợi, ngầm cổ vũ bạn nên làm như thế. Đây là những tri âm, những người bạn hiếm có nhất của bạn. Có một số hiền thần trung thành thường dùng phương thức như thế để khuyên can bậc quân vương của họ.

Ngụy Văn Hầu thời Chiến quốc, có một hôm thết tiệc mới quần thần tụ họp để bình luận ông ta. Tiếng gọi là bình luận, nhưng trên thực tế là mời người đến để tâng bốc ông ta. Quần thần lần lượt thay nhau thổi phồng Ngụy Văn Hầu, còn khi đến lượt đại thần Nhậm Tọa phát biểu, Nhậm Tọa lại nói một cách thẳng thắn không kiêng dè: "Ngài là một ông Vua hư đốn. Được Trung Sơn quốc, lẽ ra phải đem nó phong cấp cho Ngụy Thành Tử, người có công đầu, Ngài lại đem nó phong cấp cho con trai của Ngài, cho nên nói Ngài hư đốn". Ngụy Văn Hầu đột nhiên nghe được những lời trái tai này bắt đầu không được ung dung tự tại nữa, những thớ thịt trên khuôn mặt đều co giật không ngừng. Nhậm Tọa lo lắng, gặp tai họa bèn bỏ đi. Lúc này làm cho Tướng quốc Trác Hoàng phát sốt ruột. Trác Hoàng là một tướng quốc hiền đức nổi tiếng, cũng là một bạn tốt của Nhậm Tọa. Ông lo Nhậm Tọa có thể đã đi không bao giờ trở về triều nữa, mà lúc này ông lại không tiện can gián thẳng với Quốc vương. Thế là Trác Hoàng, người trung hiền lại cơ mưu đã dùng biện pháp lấy ca ngợi vua để can gián vua, khi đến lượt ông phát biểu, ông đã nói:

Không nghi ngờ gì nữa, Đại vương ngài là một bậc Vua hiền. Điều đó chỉ cần từ một việc nhỏ vừa mới xảy ra đây thôi đã có thể được chứng minh rõ

ràng. Tôi nghe nói hễ là Vua hiền và anh minh, thì các đại thần của ông ta lời nói sẽ thẳng thắn. Lời nói của Nhậm Tọa vừa rồi thẳng thắn như thế, vì thế chúng tôi biết Ngài là bậc hiền minh?.
Văn Hầu nghe xong vô cùng vui sướng, hơn nữa trong lòng có chỗ tỉnh ngộ, lập tức hạ lệnh cho Trác Hoàng sẽ mời Nhậm Tọa trở lại. Văn Hầu đứng dậy và đi đến tận cửa để đón tiếp Nhậm Tọa, từ đó về sau luôn luôn xem ông ta là thượng khách.
"Ca ngợi" của Trác Hoàng đối với Văn Hầu, mặc dù không phải là sự thực, nhưng lại xuất phát từ ý tốt để khuyên can, mà thái độ của Văn Hầu đối với lời ?ca ngợi? của Trác Hoàng chính là thái độ mà chúng ta nên dùng khi nghe những lời khen ngợi loại này.
Chúng ta chỉ có đem những lời khen ngợi lương thiện làm sự thôi thúc để sửa lại lỗi lầm tiếp tục tiến lên mới không hiểu lầm ý gốc của người lương thiện.
Trong những người khen ngợi bạn, người giả dối, hàng lô những người nói với bạn vô số những lời tốt đẹp một cách không thật tình thật ý luôn tồn tại. Anh ta hoặc là một kẻ xun xoe nịnh nọt tầm thường, hoặc là một người có điều nhờ vả đến bạn. Hàng loạt bài ca ngợi mà anh ta hát đối với bạn, có thể anh ta từ lâu đã từng hát với nhiều người khác, đó chỉ là một loạt những lời khách sáo. Anh ta có thể còn nghiên cứu và từng cân nhắc bạn, tán dương những việc bạn thường thường lấy đó làm tự hào, hoặc những việc bạn đang mơ ước, cầu mong từ lâu.
Người giả dối có thể đem bạn ra thổi một thôi một hồi, đội cho bạn những chiếc mũ thật cao, đem việc bé bốc lên thành đại sự, thậm chí còn có thể phịa ra từ không đến có, bịa đặt ra một số cái tốt đẹp để gán cho bạn.
Đối mặt với những người giả dối, điều cần nhất là bạn phải có cái sáng suốt tự biết mình, đừng tin vào những lời tâng bốc càn rỡ, ba hoa thiên địa, càng không thể say sưa với nó. Bạn phải làm được trong lòng đã biết trước, không thèm để ý đến họ nữa. Nếu như họ có hứng thú, có thời gian, cứ việc để cho họ tha hồ khua môi múa mép. Hiềm một nỗi là xin bạn chớ có để cho họ vì khen ngợi bạn, thổi phồng bạn mà đạt được một tí lợi lộc từ bạn.
Việc đáng để bạn phải cảnh giác là những người ?ca ngợi? bạn một cách ác độc. Vốn anh ta đối với bạn không mang ý tốt đẹp, đối với thành công của bạn mang tâm lý đố kỵ và thù hận, mà trong một mảng sóng âm ca ngợi bạn, anh ta lại không tiện chửi mắng thẳng đối với bạn. Do đó anh ta dùng biện pháp so với chửi mắng bạn càng ác độc hơn - anh ta hoặc cố ý phóng đại thổi phồng bạn quá mức, đem công lao của người khác nói thành công lao của bạn để kích động tinh thần của những người xung quanh bạn ghen tỵ bạn. Hoặc là có ý thức khêu ra những thiếu sót của bạn để ?tán thưởng? thêm, ví dụ nói đem việc mọc mụn trên mũi bạn ?tán dương? là đẹp, để gây

ra chế giễu và châm chọc của người khác đối với bạn. Anh ta có thể đem khuyết điểm của bạn nói thành ưu điểm, đem cái sơ suất của bạn nói thành hoàn hảo, cố ý làm cho bạn phân biệt không rõ hay dở tốt xấu, để bạn tự mê say.
Đối mặt với loại người này, đối mặt với loại ?tán dương? này, ngoại trừ bạn phải tỉnh táo tự biết mình ra, bạn có thể mạnh dạn xé toạc hư vinh, không e dè chủ động nói những thiếu sót của mình và mọi thất bại đã từng gặp với mọi người. Trước vinh dự, cố gắng có thể đạm bạc vượt ra khỏi một chút, khỏi cần phải cân đo đong đếm một cách cố chấp như thế.
Khi những bó hoa tươi dâng tặng cho bạn, bạn phải cẩn thận những nhánh hoa có gai trong đó sẽ cào xước tay bạn.
Khi các loại tâng bốc đến buồn nôn đến với bạn, bạn phải coi chừng bị tung đến chết. Bạn có thể vì thế mà bắt đầu lâng lâng. Bạn biết rằng, trên sông ngòi biển cả những thứ bềnh bồng nổi trên mặt đều là những rác rưởi và những đồ bỏ đi.
Khi sự nghiệp của bạn giành được thành tựu nhất định, gây được sự chú ý của mọi người, các nhà báo và các nhân viên thông tin đại chúng sẽ theo chân dò tìm bạn, nếu như bạn không muốn để cho sự nghiệp của mình bị chôn vùi quá sớm, cũng không vội vàng xem mình là món hàng hóa đem bán hạ giá cho xã hội, thì tốt nhất nên lẩn tránh các cuộc đuổi theo vết chân, cố gắng giảm bớt xuất đầu lộ diện, đại để là sáng suốt nhất. Chỉ có như thế bạn mới có thời gian và tinh lực để tiếp tục sự nghiệp của bạn. Bằng không, vinh dự của bạn sẽ có thể trở nên hư vinh, trở nên hư vô.
Bạn nên học cách thoát khỏi hư vinh. Ông Chu Quang Tiềm đã từng nói: "Thoát ra không nổi là một bi kịch lớn của đời người". Con người, một đời cần phải thoát ra khỏi rất nhiều, rất nhiều thứ, hư vinh sẽ là một trong những thứ đó.
Trên thực tế, thanh danh và vinh dự chân chính nhất quyết không thể vì bớt đi một vài lần xuất đầu lộ diện, ít đi một vài lần tiếp xúc với nhà báo mà có thể có một chút tổn hại.
Chủ tịch Hội đồng quản trị kiêm Tổng giám đốc công ty ô tô Kraixlơ là Li Laikca được dân chúng Mỹ xem là anh hùng dân tộc của thời đại mới, trong thời gian từ 1984 đến 1985, thanh danh và vinh dự của ông đã lan rộng trong cả nước và các tầng lớp của xã hội, vô số những người sùng bái đã ùa đến với ông hoặc gửi đến những cánh thư hoặc mời diễn thuyết. Năm 1984 chỉ tính việc mời diễn thuyết chính thức đã có tới hơn 3000 lần, còn chỉ trong hai tháng đầu năm 1985 đã có tới 1270 tổ chức khác nhau mời ông đến diễn thuyết. Laikca có thể ứng phó với việc xuất đầu lộ diện không dứt như thế được không? Ông biết rõ ràng nhất, mình quyết không thể bị chìm ngập trong vinh dự như thế. Trên thực tế ông vẫn như xưa, để toàn bộ tinh lực và

thời gian dùng vào sự nghiệp ô tô của mình, chỉ tiếp nhận mấy lần diễn thuyết, số lượng cực kỳ ít. Mà thanh danh và vinh dự của ông và "cơn sốt Laikca" thật ra không vì vậy mà tổn thất nửa phân.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
90. Khoảnh khắc bị người khác ghen tị

** Lôgic của kẻ ghen tị: Tôi không làm được, hãy để cho bạn cũng không làm được như tôi, thậm chí để cho bạn càng làm không được hơn tôi.*
** Khi bạn đang được gió xuân đắc ý, hãy coi chừng những con mắt hung dữ của ghen tị đang tia đến bạn, hãy coi chừng ánh sáng chết của ngôi "tai tinh" ghen tị trùm lên bạn.*

Bị người khác ghen tị là một loại bị tổn hại cực kỳ không công bằng và oán hận. Người bị ghen tỵ đối với người ghen tị có thể không có một tí bất lợi và ác ý nào, thậm chí người trước có những việc làm có lợi và hữu nghị với người sau. Hoàn toàn do lòng dạ hẹp hòi của loại người sau, không thể khoan nhượng người khác trội hơn anh ta, đã sinh ra loại tình cảm đê tiện thấp hèn - đó là ghen tị.

Nói chung, khi bạn bị người khác ghen tị là lúc bạn đang đóng vai của một kẻ mạnh trong cuộc sống, về các phương diện tài năng hoặc tình cảnh nhân sinh hoặc địa vị danh dự đang có ưu thế nhất định. Còn người ghen tị thì trái ngược với những điều đó, phần nhiều là kẻ thất bại trong cuộc sống. Anh ta có lẽ biết thất bại, biết tình cảnh của nhiều phương diện không bằng người, nhưng anh ta không bằng lòng tiếp nhận thất bại này, không bằng lòng tiếp nhận tình cảnh này mà anh ta lại không bằng lòng có lẽ không thể dùng phương thức tích cực để cải thiện cảnh này. Thế là mưu toan đào khoét sâu khuyết điểm của người khác để bù đắp lại và an ủi mình, hoặc mưu toan quật ngã người khác, đem người khác gạt bằng ngang với mình hoặc thấp hơn một chút. Đây chính là logic của kẻ ghen tỵ: tôi không làm được, để bạn cũng không làm được như tôi, thậm chí để cho bạn càng không làm được hơn tôi.

Người ta nói nghe mà sợ! Khi bạn gặp nhiều người ghen tị, ghen tị có thể trở thành một sức mạnh hung ác lớn mạnh, thật sự đem bạn ?gạt bằng?. Nếu như bạn mềm yếu, họ có thể phá vỡ toàn bộ tâm linh của bạn. Bạn càng sợ việc phá vỡ này, bạn lại càng bị phá nhanh hơn. Chúng ta đã từng thấy nhiều bạn trẻ tài hoa tuyệt vời, tiền đồ khôn lường, vừa mới xuất đầu lộ diện đã bị ?gạt bằng? liền. Chúng ta thậm chí đã từng thấy nhà dương cầm vì ghen tị mà căm ghét đến nỗi bị chặt đứt ngón tay, diễn viên bị hủy hoại cả khuôn mặt.

"Kinh Thánh" gọi ghen tị là con mắt hung dữ, nhà tướng học đặt tên ghen tị là "Tai tinh . Khi bạn vừa mới ra khỏi lều tranh, khi bạn tài hoa nổi trội, gió

xuân đắc ý, hãy coi chừng con mắt hung dữ này đang tia tới bạn, hãy coi chừng ánh sáng chết của ngôi "tai tinh" này trùm lên bạn. Bạn có thể bỏ ra một chút thời gian, nghiên cứu một chút tâm lý ghen tị, biết được những loại người nào là người hay ghen tị, trong những tình huống như thế nào dễ gây ra ghen tị nhất, trong những tình huống nào dễ tránh ghen tị. Việc đó có thể có nhiều ích lợi đối với bạn.

Francis Bacon đã từng viết một bài văn hay ?Bàn về ghen tị?, đã từng phân tích rất hay đối với việc ghen tị. Ông cho rằng -

Những người hay ghen tị người khác là những người như thế này: người không có đức không có tài, họ không thể từ những ưu điểm của bản thân để rút ra được chất tu dưỡng, mà nhất định phải tìm khuyết điểm của người khác để làm chất tu dưỡng, dùng biện pháp làm bại hoại hạnh phúc của người khác để an ủi mình, bản thân họ thiếu một đức tính tốt đẹp nào đó thì lấy việc hạ thấp đức tính tốt đẹp này của người khác để thực hiện sự cân bằng giữa hai người; người hay đi hỏi thăm những chuyện lời ong tiếng ve, họ lấy việc phát hiện những điều không vui vẻ của người khác, để làm cho mình được một trận hả hê vui tai vui mắt, ?ghen tị là một thứ tính dục lang thang khắp nơi?, chỉ có những người nhàn cư mới có thể được hưởng nó. Còn tất cả mọi người vùi đầu vào sự nghiệp của mình, căn bản không có thì giờ để ghen tị người khác; những người có loại khuyết điểm nào đó khó khắc phục, họ vì khiếm khuyết của mình không có cách nào bù đắp được, cần phải làm tổn thương người khác để được bù đắp lại; người đã từng trải qua tai họa và thảm họa lớn, những người này thích đem thất bại của người khác xem là sự đền bù đối với những đau khổ mình phải kinh qua trước kia; người có lòng hư vinh cực mạnh, họ không thể nhìn ra trong một sự nghiệp, người khác luôn luôn mạnh hơn anh ta, họ không thể khoan nhượng đồng nghiệp hoặc người mà anh ta rất quen thuộc được đề bạt.

Dễ dàng bị ghen tị là những người như thế này: người ưu tú của thế hệ sau, họ rất dễ bị các vị nguyên lão ghen tị; người xuất thân hèn mọn một khi bốc lên; các công tử nhà giàu "tọa hưởng kỳ thành"; người xuất phát từ dã tâm muốn ngoi lên, khắp nơi ôm lấy việc để làm; người tự kiêu tự đại, những người này mọi lúc mọi nơi đều tỏ rõ ưu việt của mình, hoặc khoe khoang trắng trợn cố hòng áp đảo tất cả mọi người cạnh tranh; người được hưởng địa vị ưu việt nào đó mà lại xảo quyệt che giấu, họ làm cho người khác cảm thấy họ không có giá trị do đó mà không xứng đáng được hưởng hạnh phúc đó; người thích xuất đầu lộ diện và những thằng ngốc thay các nhân vật lớn xuất đầu lộ diện.

Tương đối dễ dàng tránh ghen tị là những người như sau: người có đức hạnh cao cả, vì hạnh phúc của họ đến từ sự lao khổ của họ nên không dễ bị ghen; người với danh hiệu quý tộc cha truyền con nối; người tuần tự tiệm tiến lên

cao; người đã từng nếm đủ thảm họa sau mới giành được hạnh phúc, hạnh phúc đến với họ không dễ dàng như thế, cả đến làm cho người khác đồng tình; người hay kể khổ kể nghèo, loại người này cho dù ở địa vị trên cũng vẫn thích kể nghèo kể khổ với người khác, ngâm nga một điệu than vãn ?đang sống như người bị tù đày?, kỳ thực họ chưa chắc đã thật sự chịu khổ như thế, đây chỉ là một màu khói dùng để làm nhạt tính ghen tị của người khác; những nhân vật lớn vui lòng dùng địa vị ưu việt của mình bảo hộ lợi ích của thuộc hạ, hành vi của họ bằng việc đắp lên một "con đê" hữu hiệu để ngăn chặn ghen tị; người bất kể ở vị trí địa vị nào đều có thể bình thản thành khẩn cởi mở mình với người khác; người chỉ nấp ở sau màn mà không dễ dàng xuất đầu lộ diện; người mà ở một số mặt để cho người khác chiếm vị trí ở trên mình.

Bị người khác ghen tị, không duyên cớ bị người khác thù hằn, bị người khác vu cáo hãm hại, bị người khác bức hại, thì trong lòng luôn khó chịu, có một nỗi cay đắng khó nói ra. Nhưng, nhìn thế giới nhiều hơn, nhất là nhìn những người hay ghen tị người khác nhiều hơn, nhìn thấu rõ hơn thì trong lòng sẽ có thể bình tĩnh hơn nhiều. Những người ghen tị bạn phần nhiều là những người không bằng bạn, người mạnh hơn bạn nói chung không thể ghen tị bạn. Như vậy, chiến lược cơ bản của bạn nên là giữ vững trận địa của mình, ít xuất kích đối với người ghen tị bạn. Chỉ cần bạn bình tĩnh, giữ được thêm một ngày thì kẻ ghen tị bạn sẽ có thể khó chịu thêm một ngày. Giống như khi bạn đang đọc sách, viết văn, gặp phải những tiếng ồn từ bên ngoài phòng cố ý phát ra để quấy rầy bạn, bạn chỉ có bình tĩnh đứng dậy đi đóng chặt cửa sổ lại, nhốt tiếng ồn ở bên ngoài phòng, như thế có lẽ bạn mới có thể tiếp tục đọc sách, viết văn được. Bằng không, bạn phải chạy ra quát một tiếng lớn đối với kẻ phát ra tiếng ồn, cãi nhau một trận đến đỏ mặt tía tai hoặc dẫn đến bệnh tim phát ra, thế thì bạn sẽ hỏng bét hết, không những không lập tức tiếp tục đọc sách viết văn, chưa biết chừng đến mấy tiếng đồng hồ liền đều vì tâm trạng không tốt mà không làm nổi việc gì.

Ngoài việc giữ chặt trận địa của mình, không dễ dàng xuất kích, nếu như có thể thiết kế một vài biện pháp khéo léo hơn để tránh né ghen tị, thì càng lý tưởng hơn. Ví dụ, trước vinh dự cố gắng ít chìa tay ra, khi chưa cần xuất đầu lộ diện cố gắng ít xuất đầu lộ diện, càng không nên đi khoe khoang mình. Hãy suy nghĩ thay cho người khác nhiều hơn một chút, những thuận tiện có thể nhường cho người khác thì hãy để cho họ chiếm. Hãy cống hiến nhiều hơn một chút cho công chúng, cho xã hội. Mọi lúc mọi nơi làm việc thiện, chân thành gặp gỡ với người khác. Bồi dưỡng tình cảm đạo đức cao thượng v.v... Như thế, có lẽ bạn sẽ có thể xua tan được đám sương mù của ghen tị sáng tạo cho mình một bầu trời trong trẻo.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

91. Khoảnh khắc giành được thành công

** Theo đuổi thành công và bản thân thành công đều không phải là mục tiêu của đời người.*
** Đau khổ kèm theo cả quá trình theo đuổi thành công. ở đây chúng ta nhìn thấy, đời người gặp phải hai loại đau khổ: đau khổ của thất bại và đau khổ của thành công.*

Một khoảnh khắc ngắn ngủi giành được thành công, bất kể bạn lý giải nó từ góc độ nào, nó đều cho người ta cảm giác vui vẻ chân thực nhất.

Thành công có nghĩa là giá trị đời người được thực hiện, cảm giác vui vẻ của con người tự nhiên sinh ra từ trong giá trị mà nó thực hiện.

Nhưng, theo đuổi thành công và thành công bản thân đều không phải là mục đích theo đuổi của đời người, mà chỉ là thủ đoạn thực hiện mục tiêu của đời người.

Mục tiêu của đời người chỉ ở chỗ vui vẻ. Đời người nên vui vẻ. Vui vẻ phải giống như một con suối nhỏ khoan khoái, lờ đờ tuôn ra, chảy đến sông ngòi đẹp đẽ, chảy đến biển cả mênh mông, chảy đến những nơi xa xăm mà nó không hề biết tới. Đời người chỉ có vui vẻ mới có hạnh phúc, tốt đẹp đáng nói. Tránh khổ cầu vui là bản tính của con người. Tất cả mọi mong cầu, tất cả mọi việc làm, tất cả mọi gắng gượng, tất cả mọi phấn đấu của con người, mục tiêu cuối cùng của nó không đều là vì vui vẻ ư? Một sự việc không thể làm cho bạn vui vẻ, bạn có thể theo đuổi không?

Nhưng, thực hiện vui vẻ ở chỗ giành được thành công, ở chỗ thực hiện giá trị của sinh mệnh. Mà giành được thành công tức trong quá trình thực hiện giá trị sinh mệnh tràn ngập những đau khổ. Thành công là kết cục của đau khổ. Thành công to lớn là kết cục của đau khổ to lớn. Vô số lần thành công là vô số lần kết cục đau khổ. Không có đau khổ thì không có thành công. Đạo lý này hết sức rõ ràng, tất cả mọi thành công đều bắt nguồn từ những gắng gượng, phấn đấu và thất bại của con người, tất cả mọi việc này đều thấm đẫm mồ hôi cần cù, kèm theo cô đơn và đau khổ.

Lý giải mục tiêu và quá trình như thế nào? Lý giải sự vui vẻ của mục tiêu và sự đau khổ trong quá trình thực hiện mục tiêu này mà theo đuổi thành công như thế nào? Thể nghiệm hai loại tâm lý vui vẻ và đau khổ hoàn toàn trái ngược nhau trong đường đời thống nhất lại ra sao? Trước khổ sau vui là ý nghĩa gì? Chẳng lẽ đời người ngoài khoảnh khắc ngắn ngủi giành được thành công là vui vẻ ra, thời gian khác còn lại đều là đau khổ chăng? Nếu là

như thế, vì sự vui vẻ chốc lát ngắn ngủi như thế mà phải trả ra sự đau khổ to lớn dài đằng đẵng như thế, thì đời người phải chăng thật không đáng?
Chúng ta thật ra không thể máy móc dùng thời gian dài ngắn và trước sau để lý giải mục tiêu và quá trình. Trên thực tế, mục tiêu của đời người thể hiện trong mỗi một quá trình của đời người. Mục tiêu bản thân cũng lại tồn tại trong quá trình. Đời người có rất nhiều, rất nhiều theo đuổi, cũng lại có nghĩa là có rất nhiều, rất nhiều mục tiêu. Theo đuổi lớn tức mục tiêu lớn, theo đuổi cuối cùng tức mục tiêu cuối cùng, theo đuổi nhỏ tức mục tiêu nhỏ, theo đuổi có tính giai đoạn tức mục tiêu có tính giai đoạn.
Xét từ quá trình theo đuổi thành công một cách đơn độc, đời người là đau khổ. Như trước đã nói, đau khổ đi kèm với cả quá trình theo đuổi thành công. ở đây, chúng ta nhìn thấy đời người gặp phải hai loại đau khổ: đau khổ của thất bại và đau khổ của thành công. Đau khổ của thất bại chúng ta rất dễ dàng cảm nhận ra. Đau khổ của thành công là dạng ẩn. Bởi vì đành rằng thành công là tổng của vô số lần thất bại, như thế thì thành công cũng lại là tổng của vô số lần đau khổ. Hoặc nói thành công chỉ là sự bắt đầu của một vòng đau khổ mới. Quả vậy, khoảnh khắc giành được thành công, thì đau khổ tiêu tan, người ta cảm thấy vui vẻ thực sự. Nhưng từ cả quá trình của cuộc đời để xét, khoảnh khắc như thế thực quá ngắn ngủi, ngắn ngủi đến mức chẳng đáng kể. Khoảnh khắc thành công chỉ có nghĩa là mục tiêu cũ đã thực hiện. Từ lúc đó đến trước lúc bạn sản sinh mục tiêu mới, nếu như ở đây có một khoảng trống - sau thành công không nghĩ lại giành thành công khác, ngừng trệ không tiến lên phía trước, tại lúc này bạn sẽ nghiệm thấy sự đau khổ trống rỗng vô vị, đây chính là sự đau khổ của thành công. Chỉ có khi mục tiêu mới sản sinh, nỗi trống trải vô vị của bạn mới có thể tiêu tan. Một câu ngạn ngữ thường lưu hành ở nông thôn: ?Trẻ con mong ăn tết, người lớn mong gặt hái? đã ngấm nặng đạo lý này. Khi ăn tết người lớn chỉ là vì cái vui vẻ của trẻ con, còn cái vui vẻ của chính anh ta chỉ ở khoảnh khắc anh ta thu vào những hạt lúa vàng óng. Cùng với niềm vui vẻ đó qua đi, anh ta trên thực tế đang nóng lòng chờ đợi giành được thành quả lao động của năm sau. Sản sinh mục tiêu mới có nghĩa là lại phải bắt đầu sự theo đuổi mới và đau khổ của gắng gượng. Cứ như thế lập đi lập lại cho đến vô cùng.
Cho nên nói, theo đuổi, đau khổ của gắng gượng, đau khổ của thất bại và đau khổ của trống trải vô vị sau thành công đi kèm với toàn bộ quá trình của đời người.
Cho nên nói, theo đuổi thành công không phải là mục tiêu cuối cùng của đời người, người ta không nên sống một cách đau khổ như thế.
Như vậy, khi chúng ta chuyển đổi đi một góc nhìn, chỉ xét từ mục tiêu cuối cùng của đời người, ở đây chúng ta thấy, đời người là vui vẻ. Xin hãy xem, đã đành là mục tiêu của đời người ở chỗ vui vẻ, như thế thì theo đuổi mục

tiêu này cũng chẳng phải là vui vẻ chăng? Vì mục tiêu này mà gắng gượng cũng chẳng phải là vui vẻ chăng? Vì mục tiêu này thất bại cũng chẳng phải là vui vẻ chăng? Vì mục tiêu này giành được thành công đương nhiên là vui vẻ rồi. Chính là trên ý nghĩa này, chúng ta nói, vì lý tưởng tốt đẹp của loài người, vì tiền đồ sáng sủa của tổ quốc dù khổ thêm cũng ngọt bùi. Chính là trên ý nghĩa này, có người xem phấn đấu là niềm vui, có người xem phấn đấu là hạnh phúc.

Tổng hợp hai cách nhìn này, chúng ta phát hiện, một đời người có lý tưởng cao xa, có mục tiêu phấn đấu tự giác, đồng thời thể nghiệm đau khổ và vui vẻ. Tất cả mọi theo đuổi, gắng gượng, thất bại và thành công của anh ta đều là đau khổ, đồng thời cũng đều là vui vẻ - không trải qua đau khổ thì không thể thể nghiệm được vui vẻ; vì vui vẻ mà đau khổ, đau khổ cũng là vui vẻ. Trong vui vẻ đó có đau khổ, trong đau khổ có vui vẻ. Đời người chính là thể nghiệm và hài hòa thống nhất lại hai loại tâm lý hoàn toàn trái ngược như thế.

Đồng thời, chúng ta phát hiện, chỉ có không say đắm trong vui vẻ của khoảnh khắc giành được thành công, mà quan tâm nhiều hơn toàn bộ quá trình đời người để thống nhất hài hòa đau khổ và vui vẻ, mới có thể tạo nên một nhân cách vĩ đại.

Phạm Trọng Yêm trong "Nhạc Dương lâu ký" chính là biểu hiện một nhân cách vĩ đại như thế: Trong quá trình phấn đấu đời người anh ta tích cực vào đời, cáng đáng trách nhiệm vĩ đại lo cho dân cho nước, bất kể công danh ra sao, bất kể sự thăng trầm trên quan trường đều là đau khổ. Ông nói: "Ngồi ngất nghểu trên miếu đường thì phải lo cho dân; ở chốn xa xăm chốn giang hồ, thì phải lo cho vua. Tiến cũng lo, mà thoái cũng lo". Lúc này chỉ có cảm giác "lo gièm pha sợ giễu cợt, đầy cảnh tiêu điều". Nhưng khi anh ta tỉnh ngộ mục tiêu cuộc đời của mình là "Lo trước cái lo của thiên hạ, vui sau cái vui của thiên hạ" thì mức độ tinh thần cao thượng này làm cho tất cả mọi gắng gượng, tất cả mọi lo âu và đau khổ ngay tức khắc hóa thành một cuộc sống có đạo đức, có chí hướng. Do đó mới có thể "không coi vật chất là vui, không coi mình mà buồn", do đó mới có được thể nghiệm tình cảm "Cõi lòng thanh thản, sủng ái sỉ nhục đều quên, đem rượu ra trước gió, niềm vui tràn ngập".

Tất cả mọi nhân cách vĩ đại đều thể nghiệm thành công và thất bại, đau khổ và vui vẻ của họ như thế.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An

92. Khoảnh khắc hám hưởng thụ quá mức

** Tham đòi hỏi ăn, mặc, ở, chơi bời xa xỉ quá mức, chỉ có thể mang lại tai họa khôn lường.*
** Nếu như người ta quá hám hưởng thụ, lười biếng mà lại ăn không nằm khoèo, không thường động tay động não thì có thể tăng nhanh già yếu đến tử vong.*

Mọi người đều theo đuổi hưởng thụ, một đời của con người cũng là một đời của hưởng thụ. Bất kể là hưởng thụ vật chất hay hưởng thụ tinh thần, mọi người đều mong muốn có được nó. Đây là động cơ đầu tiên của đời người. Song, chỉ có với trạng thái thân thể và tinh thần đều khỏe mạnh, con người mới có được cảm giác của hưởng thụ.

Một hôm, ông A gặp ông B. Ông A hỏi: "Ông anh, dạo này như thế nào?" Ông B trả lời: "Mọi thứ khác đều còn cảm thấy được, chỉ có thân thể không được tốt lắm". Tiếp đó liền hỏi ông A: Còn ông anh thì sao?"

Ông A đáp: "Tôi và ông hoàn toàn ngược nhau. Thân thể còn được, chỉ có các thứ khác đều cảm thấy chẳng ra sao cả".

Hai ông A và B đều không có được niềm vui thú hưởng thụ đời người, bởi vì ông A tinh thần không tốt, còn ông B thì thân thể không an toàn. Đây là chúng ta từ trạng thái tồn tại của cuộc đời nào đó để lý giải hưởng thụ.

Nếu như từ trạng thái thế giới bên ngoài cho chúng ta để lý giải, thì chỉ có khi thế giới bên ngoài - bất kể là những thứ của vật chất, những thứ của tinh thần, bất kể là ăn, mặc, ở, đi lại, tiếng hát, sắc đẹp, vui chơi - làm cho thể xác và tinh thần của chúng ta đều thích nghi, chúng ta mới có cảm giác hưởng thụ đời người. "Thích nghi" chính là vừa phải, vừa không phải là bất cập lại vừa không phải là thái quá, không thiên lệch về cái nào phù hợp tinh thần trung dung. ở đây, bất cập chính là thiếu thốn, khiếm khuyết, không đủ, cũng tức là bần cùng. Cùng thì phải biến chính là chỉ từ thiếu thốn không thích nghi hưởng thụ mà thông qua phấn đấu biến thành thích nghi hưởng thụ. "Thái quá" chính là quá mức, chính là xa xỉ. Xa xỉ và bần cùng đều không thích nghi với hưởng thụ của con người như nhau. Kiềm chế xa xỉ chính là chỉ từ quá mức không thích nghi với hưởng thụ mà thông qua kiềm chế biến thành thích nghi hưởng thụ. Đối với hưởng thụ cuộc đời để xem xét, cố gắng phấn đấu và kiềm chế xa xỉ có ý nghĩa quan trọng ngang nhau. Hơn nữa đối với văn minh và tiến bộ của xã hội để xem xét, cũng có giá trị ngang nhau, cái trước đem không đủ bù cho đủ, còn cái sau thì đem dư thừa

tiết kiệm bớt.
Mọi người chúng ta đều rất dễ dàng lý giải bần cùng không thích nghi hưởng thụ của con người, như đói rét không thích nghi thể xác của con người, không có sách đọc không thích nghi với tinh thần con người có văn hóa, lại không dễ dàng lý giải tham làm đòi hỏi hưởng thụ quá mức, tức xa xỉ và bần cùng không thích nghi hưởng thụ như nhau. Trên điểm này, cổ nhân của Trung quốc đã lĩnh hội được rất sâu sắc, trí tuệ trung dung mà họ biểu hiện hầu như hoàn mỹ đến mức không thể xoi mói được. Họ cho rằng: người yêu quý sinh mệnh bản thân, giỏi về hưởng thụ đời người, biết may cắt quần áo có thể làm cho thân thể được ấm áp là được. Không tham đòi hỏi quá dầy quá ấm, quá dầy quá ấm làm cho người bí tắc mạch lạc, khí huyết không lưu thông. ?n uống hợp khẩu vị, thỏa mãn bụng đói là được rồi, không tham đòi hỏi của ngon vật lạ quá mức, càng không thể ăn quá no. Ăn quá no tất nhiên làm cho dạ dầy quá đầy, dạ dầy quá đầy, ngực bụng sẽ có thể bị căng buồn bực, ngực bụng căng buồn bực sẽ có thể toàn thân không thông suốt, đây chính là béo tốt làm hại xương cốt. Phòng ở không tham đòi hỏi quá cao lớn, trống rộng, phòng quá cao lớn trống rộng nhiều âm khí, nhiều âm khí thì có thể sinh ra bệnh đột nhiên hôn mê bị ngã và tứ chi lạnh buốt (Jue Syndrome). Nghe âm nhạc chỉ ở chỗ làm cho tính tình của mình bình tĩnh yên vui là được, không nên nghe những điệu nhạc thê thảm đồi trụy, như thế làm cho người ta hậm hực không vui. Cũng không nên đi nghe những điệu nhạc ồn ào ầm ỹ quá tiếng sét, như thế có thể làm cho người ta càng thêm nóng nảy không yên (tôi nghĩ, những băng nhạc như sấm sét ngày nay đang thịnh hành gần như hò hét một cách điên cuồng, đối với thần kinh và tinh thần của con người có ích chăng? Có hại chăng? Có trái ngược với giá trị của âm nhạc chăng? Đang đợi chờ sự thảo luận đánh giá của lý luận và nghiệm chứng của thực tiễn). Tham đòi hỏi ăn, mặc, ở, đi lại quá mức, chỉ có thể mang lại tai họa khôn lường, dẫn đến toàn thân phù nề, gân cốt tích trệ không thông, huyết mạch nghẽn tắc không lưu thông, cửu khiếu trống rỗng mất cơ năng bình thường.
Người xưa cho rằng, vạn sự vạn vật của thế giới, vốn là dùng để nuôi dạy sinh mệnh, nhưng lại có người vì tham đòi hỏi hưởng thụ vạn vật quá nhiều là làm cho vạn vật ngược lại trở thành tai họa làm hao tổn sinh mệnh của họ. Ví như tham đòi hỏi hưởng thụ xe cộ quá nhiều, ra khỏi cửa là ngồi xe, đi về nhà lại ngồi xe, chân không bén đất, phải đạt được mức dễ chịu, chiếc xe này trở thành nguyên nhân làm chân của anh ta sinh bệnh. Vì tham đòi hỏi hưởng thụ thịt béo rượu ngon quá nhiều, ăn no uống đã, thâu đêm suốt sáng, rượu thịt đó lại trở thành thuốc độc làm thủng dạ dầy và ruột của anh ta. Anh ta vì tham đòi hỏi hưởng thụ gái đẹp và hoan lạc quá nhiều, chìm đắm trong nữ sắc và dâm ô, gái đẹp và hoan lạc bèn trở thành lưỡi rìu sắc ngọt chặt đứt

sinh mệnh của anh ta.
Những việc như vậy, hễ là hám hưởng thụ quá mức, kết quả của nó đều trở nên không những không được hưởng thụ, ngược lại lại làm hại mình, thật sự mình làm mình chịu.
Trong lý luận của người Trung quốc xưa về giữ gìn sinh mệnh của mình, hợp lý hưởng thụ đời người, thuyết mang đặc sắc trí tuệ Trung quốc nhất là thuyết vận động sinh mệnh. Họ cho rằng sinh mệnh vốn bắt nguồn từ tinh khí, muốn làm cho sinh mệnh khỏe mạnh, sống lâu chính là phải tích tụ tinh khí, vận chuyển tinh khí. Tích tụ để vận chuyển, vận chuyển mới có thể tích tụ. Nước chảy không sinh gỉ, chốt cửa không bị mối, sinh mệnh trong vận động, người cần phải không ngừng hoạt động làm lụng, làm cho toàn thân nằm trong trạng thái hoạt bát để giữ cho khắp người tinh khí lưu thông. Bằng không, nếu như tham đòi hỏi nhàn hạ quá mức, lười biếng trở thành bản tính, không hoạt động, không làm lụng, tinh khí trong thân người sẽ không thể vận hành mà dẫn đến tích tụ ứ đọng lại. Tích tụ ở phần đầu thì đầu sưng mặt phù, tích tụ ở phần tai thì tai ù, tai điếc, tích tụ ở phần mắt thì khoang mắt sưng đỏ, thị lực suy giảm, tích tụ ở phần mũi thì đường mũi bị ngạt không thông, tích tụ ở phần bụng thì bụng buồn bực căng đầy, tích tụ ở phần chân thì chân sưng, chân mềm. Chúng ta còn biết, nếu như người ta hám hưởng thụ quá mức, lười biếng mà lại ăn không nằm khoèo, không thường động chân động não thì có thể tăng nhanh già yếu đến tử vong. Trong thời đại biến đổi nhanh chóng ngày nay, nếu chúng ta tham đòi hỏi an nhàn quá mức, không thường xuyên đi tiếp xúc với xã hội, tiếp xúc với đại chúng và thực tế dấn thân vào dòng thác cải cách, chúng ta sẽ rất nhanh chóng sản sinh cảm giác bị thời đại vứt bỏ.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

93. Khoảnh khắc biết được mình không còn trẻ nữa

VIII. Thu vàng rực rỡ

** Mặt trời của hôm qua đã tắt bình yên, nhưng mặt trời của hôm nay vẫn soi chiếu bạn.*
** Một cụ già 101 tuổi nói: "Cái mà tôi nhớ nhung nhất là thuở thanh xuân của tôi khi 70 tuổi".*
"Tôi không còn trẻ nữa".
Nhưng bạn đã từng trẻ.
Đó là những năm tháng của giông tố bão táp dữ dội. Bạn đã từng nói với tôi, trong ký ức của bạn, những ngày mưa gió là rất ít, trời quang xanh ngắt một màu, cũng nổi gió, đôi lúc gió còn rất to. Bạn cũng đã từng leo lên đến đỉnh núi để nhìn mặt trời qua những đám mây mù.
Ngọn núi ấy không cao, chỉ là một ngọn núi nhỏ của một vùng đồi rất phổ biến, rất bình thường. Trên núi không hề có những con đường lát đá để cho du khách đi, trên thực tế là không có đường. Bạn đã đạp lên những ngọn cỏ khoác đầy những giọt sương long lanh, một mạch chạy lên trên núi. Trên núi không có những cảnh như gà vàng báo sáng có thể để cho du khách chiêm ngưỡng, chỉ có những cây tùng nhỏ lưa thưa. Khi mặt trời và những ngọn gió làm khô hết những giọt sương bạn mới chạy xuống núi.
Bạn cũng đã từng đến các bãi biển, cầm chiếc vỏ ốc trong tay hồi lâu. Bạn hiểu rất rõ ràng ngọn sóng rất cao sắp ùn ùn đến, nhưng bạn không hề để ý. Một thoáng, khi ngọn sóng đập lên thân người bạn, bạn kêu lên một tiếng to một cách thoải mái. Tiếng kêu hòa trộn vào trong tiếng sóng bị cuốn đi đến nơi xa vời.
Lúc ấy, trong mỗi một tế bào ở khắp người bạn đều ngấm dục vọng sáng tạo, bạn chạy băng băng xung quanh bốn phía, không biết ưu sầu là gì, cũng không biết vì sao trắc trở và thất bại. Bạn kêu la, chạy nhảy không biết mệt mỏi.
Bạn cũng đã từng tiễn đưa vô số đêm không ngủ. Khi gió rét căm căm gào rít bên ngoài cửa sổ của bạn, vỗ đập vào mép cửa của bạn, bạn đang cúi đầu xuống bàn chăm chú viết sách. Những ngày mặt trời làm tan băng tuyết, bạn cũng đã từng chuẩn bị hành trang đi đến nơi mà bạn và người khác đều thường đến.
Những con đường nhỏ uốn khúc quanh co, dài dằng dặc trong rừng, có lúc nó đột nhiên biến mất trước mắt bạn, bạn đã từng bò qua những bui gai

giăng đầy núi, đa leo lên vô số vách đá cheo leo.
"Tôi không còn trẻ nữa"
Nhưng bạn có thể trở nên trẻ lại.
Bạn nói tiếng "lại" vang động lạ kỳ, đã dốc hết nỗi vui sướng và tự hào của bạn. Bạn đã tiễn đưa mọi mê hoặc và gắng gượng đón lại một cái tôi bình thản điềm nhiên. Lúc đó, bạn đang vỗ về những vết thương lòng chồng chất, những cảnh tượng tàn phá diễn ra đầy trước mắt, mỉm cười tạm biệt ngày hôm qua. Không chút luyến tiếc, hàng ngày bạn vẫn vui vẻ tiếp nhận sự nhào nặn của mặt trời. Bạn biết rất rõ ràng, thế giới tự nhiên vẫn chuyển động không ngừng. Mặc dù mặt trời của ngày hôm nay đã không phải là mặt trời của ngày hôm qua nữa, mặt trời của ngày hôm qua đã bình yên tắt, nhưng mặt trời của ngày hôm nay vẫn soi chiếu bạn. Chỉ cần bạn vui lòng, bạn mãi mãi đều có mặt trời của ngày hôm nay. Lòng bạn vĩnh viễn cùng nhảy nhót với mặt trời.
Đã từng biển cả khó tìm nước, loại trừ Vu sơn không có mây.
Da dẻ bị sương gió nung nấu hơi có chút co rúm răn reo, những vết nhăn mặt trời rạch trên trán bạn, đó là những tượng trưng của mọi khó khăn trắc trở, chín chắn, trí tuệ và giàu có. Từ đó, bạn không lang thang và lưỡng lự nữa, luôn luôn hướng về mục tiêu mình đã chọn định. Lấy kinh nghiệm đi đường của bạn - có lẽ cầu bạn đã vượt qua còn nhiều hơn đường tôi từng đi, bạn đã đến được một nơi hoàn toàn mới - nơi không những không nghi ngờ mà còn có thể muốn làm gì thì làm lại không vượt quá phép tắc. Chỉ dựa vào điểm này, bạn việc gì không thể làm, việc gì làm không thành?
Vua dầu mỏ miền bờ đông Thái Bình Dương gọi là Harmor khi ông 58 tuổi vẫn dũng cảm nhảy vào việc hấp dẫn mới mẻ của ngành dầu mỏ, đã nhen lại ngọn lửa của sinh mệnh. Năm 1974, khi Harmor 76 tuổi, công ty dầu mỏ Phương Tây của ông thu nhập năm đã vượt qua cửa ải 6 tỷ đô la, năm 1981 khi Harmor 83 tuổi, công ty của ông đã trở thành xí nghiệp quy mô lớn nhất, hiệu suất cao nhất toàn nước Mỹ. Ông luôn luôn đang ôm ấp mặt trời của hôm nay, đang mơ của ngày mai.
Câu nói nổi tiếng của Harmor: "Đời người sáu mươi mới bắt đầu"
Xiao Bo Na nói càng triệt để hơn: "Sáu mươi về sau mới là cuộc đời chân chính".
Henry Gassoway Daris 80 tuổi vẫn tỏ ra có sức sống mãnh liệt về thân thể và tinh thần, còn xuất hiện với tư cách ứng cử viên Phó Tổng thống của Đảng Dân chủ Mỹ.
"Tôi không còn trẻ nữa".
Nhưng bạn hà tất phải nói không còn trẻ nữa.
Hà tất phải mang một chút đau buồn? Phán định bạn không trẻ nữa, trước hết chỉ có bản thân bạn.

Mặt trăng vốn luôn luôn tròn, tại sao chúng ta lại thường nhìn thấy nó khuyết, chỉ vì có một bộ phận tia sáng của mặt trời vì quả đất che không thể phản xạ cho nó, từ đó mà che mắt của chúng ta, làm cho chúng ta phát sinh sai lầm về thị giác.
Phán đoán của bạn đối với mình còn trẻ hay không cũng thường thường sai lầm.
Nếu như bạn được hưởng tuổi thọ như cụ Phùng Hữu Lan 95 tuổi, thì khi bạn 60 tuổi làm sao không thể nói không trẻ? Bạn còn có thể đi tiếp đoạn đường 35 năm nữa. Lúc này bạn cũng trẻ giống như một người hiện là 25 tuổi nhưng tưởng chỉ sống được đến 60 tuổi, những việc mà anh chàng 25 tuổi kia có thể làm, bạn cũng có thể làm, có lẽ bạn làm còn khá hơn anh ấy làm.
Có một cụ già 101 tuổi nói với người ta: "Cái mà tôi nhớ nhung nhất là thuở thanh xuân của tôi khi 70 tuổi". Ông cụ muốn trẻ đi 30 tuổi, 70 tuổi đối với cụ là thuở thanh xuân.
Không cần thiết mình phải phán quyết tử hình đối với mình, tự cho là có mấy loại bệnh ở trong người, cho là yếu đuối sẽ không thể sống lâu ở đời nữa. Trường thọ nhất loạt chỉ có thể ban tặng cho những người lạc quan, đối với những người đau buồn, đối với những người mà mình tự phán quyết mình tử hình quá sớm, thì một người cũng không thể đem cho được. Mẹ của Mark Twain khi 40 tuổi thân thể nhỏ bé lại yếu đuối, được xác nhận là có bệnh kinh niên trong người thế nào cũng sẽ không sống được lâu trên đời nữa. Nhưng vì bà luôn luôn vui vẻ lạc quan, không biết buồn rầu là gì, kết quả là bà đã sống đến tận 88 tuổi. Hơn thế nữa khi bà 82 tuổi còn có thể vượt khoảng đường xa xôi đi thăm người yêu của mình lúc 18 tuổi. Nhà văn nổi tiếng Bạch Vi lúc trẻ luôn luôn bệnh tật, bởi vì bà là người cởi mở độ lượng, sau 60 tuổi mọi tật bệnh của thời trẻ tuổi lại mất hết một cách thần kỳ mãi đến khi 95 tuổi vĩnh biệt cõi đời vẫn một mình nhẹ nhõm.
"Khả năng vô cùng nhiều đều ở tương lai của bạn. Bạn có thể sống được bao nhiêu năm" Trên thế giới không có một ai có thể nói đúng.
George Meredith, khi chúc mừng sinh nhật lần thứ 74 của ông đã diễn đạt một tâm trạng đẹp đẽ nhất, ông nói:
"Bất kể là về tâm linh hoặc về đầu óc, tôi không cảm thấy tôi là đang già. Tôi vẫn dùng con mắt của người trai trẻ để nhìn đời người. Tôi thường thường mong muốn, tôi không giống như những người trí tuệ tê liệt sinh hoạt đần độn như thế, trở thành một người già yếu."
Nếu như tâm linh của bạn luôn giữ được ở mức độ này, bạn tất nhiên là may mắn.
Cho nên, bạn không cần thiết phải nhớ mãi: tôi không còn trẻ nữa.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
94. Khoảnh khắc biết được

** Nhiều danh nhân hoàn thành sự nghiệp vĩ đại, nếu như chết sớm 20 năm, thì tên tuổi của họ sẽ không thể làm chúng ta hiểu biết được.*
** Một cô gái trẻ ngu xuẩn lại hung ác, không bao giờ có thể cho chúng ta cảm giác tốt đẹp.*

Một đôi trai gái trẻ vội vàng lướt qua mắt bạn, da dẻ hồng hào của họ đã kích lên ngọn lửa, đôi mắt sáng ánh lên niềm vui sướng, mỉm cười đang nhìn những con sóng bạc đầu và đàn hải âu bay lượn. Chàng nhìn nàng, nàng lại nhìn chàng, họ đang trao đổi với nhau những tin tức của tuổi thanh xuân. Họ đem những sợi tóc đen nhánh thơm phức mùi nước hoa tung lên không trung, tung lên tận mây xanh. Trông thật oai! Thật đẹp biết dường nào!

Bạn cũng đã từng oai như thế, cũng từng đẹp như thế. Giờ đây, tất cả, tất cả những cái đó, đều bỏ bạn mà đi, giờ đây ở bạn, tất cả những cái đó chỉ thành hồi ức trống rỗng.

Giờ đây tướng mạo bạn không còn đẹp nữa.

Mượn lời của ông Lương Thực Thu để nói, già và không già, xấu và không xấu, mình hãy soi gương, thì trong lòng sẽ có cơ sở chắc chắn. Mái tóc đen nhánh sợi dài không còn thấy nữa, từ đen đến vàng, đến xám rồi đến lốm đốm, rồi rơi rụng, rồi lưa thưa đến trọc lốc như núi Ngưu Sơn, giống hệt như một con kền kền. Hàm trăng trắng đẹp như những hạt bầu nhọn cũng không thấy nữa, không phải là hun màu khói vàng, thì cũng không còn đều tăm tắp nữa mà thưa thớt lộn xộn. Các thớ thịt trên khuôn mặt trở nên nhăn nheo, hơn thế còn điểm thêm vô số chấm tàn hương, đôi khi sắp đặt có thứ tự như những chòm sao, đám này giống chòm Đại Hùng, đám kia giống chòm Thiên Yết. Các thớ thịt nằm ở dưới đáy cằm rủ xuống thành những cái túi rỗng, nắm một bíu, hai lớp da lỏng lẻo hồi lâu vẫn không thể phục hồi lại được trạng thái ban đầu. Giữa hai lông mày rậm có những chiếc lông tốt mọc lên, giống như râu thỏ. Đôi mắt cứ trào ra nước mắt một cách vô cớ, đôi khi trên khóe mắt còn tiết ra từng cục từng cục nhử mắt tích tụ lại đó. Tóm lại, già và xấu không thể phân chia ra được.

Già rồi, xấu rồi, trong lòng tự nhiên sinh ra rất nhiều thể nghiệm. Thể nghiệm như thế nào, cảm thấy cái gì, ở nơi nào thể nghiệm cái già và cái xấu, cái lụ khụ và cái yếu đuối của sinh mệnh? Là tâm trạng phẳng lặng như mặt nước, hoặc rên rỉ hoặc không làm thay đổi nụ cười? Không những biểu hiện ra quan niệm nhân sinh khác nhau, mà còn biểu hiện ra sức mạnh của

nhân cách khác nhau.
Danh sư nổi tiếng hài hước của thời đại EDO ở Nhật bản là MASUO BANANA, ở thời kỳ cuối đời lấy việc lang thang đó đây và ẩn cư để tiêu xài năm tháng, đã biểu hiện một tâm trạng đạm bạc nhìn thẳng vào sự thất thường của thế gian. Ông cho rằng, nếu như ?Đời người có thể thường ở mãi, e rằng thế gian sẽ không thú vị hơn. Cõi trần gian mà thất thường, lại chính là việc rất hay?. Nhưng ông lại đem cái nhìn đạm bạc này phát triển đến mức sầu bi chán đời, điều đó sẽ làm cho người ta cảm thấy ông sống quá nặng nề. Ông có một bài về tuổi già, trong đó có đoạn nói:
Quan sát hầu khắp sinh vật, chỉ có con người là sống lâu nhất. Con phù du chỉ kịp đến chiều tối đã chết, con cồ cộ (cùng loài với ve sầu) không sống nổi một năm. Giá như sống cuộc sống an nhàn cho qua ngày, thì thời gian của một năm cũng đã là quá dài. Nếu như không biết đã quá đủ đầy thì dù trải qua một ngàn năm cũng chẳng qua chỉ là giấc mộng của một đêm mà thôi. ở cõi trần gian không thể sống mãi, mà sống đến lúc vừa già nua lại xấu xí, liệu có ý nghĩa gì? Người ta có câu "đa thọ đa nhục". Cho dù sống lâu, chỉ trong vòng 40 chết là thỏa đáng nhất. Quá đi độ tuổi này thì sẽ quên đi cái già cái xấu của mình, muốn trà trộn bừa vào trong quần thể của người, đến lúc tuổi già còn nuông chiều con cháu, ước mong được trường thọ phải xem sự phồn vinh của chúng. Khư khư cố chấp cuộc đời, ham muốn riêng tư càng thêm sâu, tình người và quy luật của sự vật đều không tìm hiểu nữa, thì chỉ có mà than thở.
Chỉ thưởng thức đoạn văn này về ngôn ngữ, do ông Chu Tác Nhân dịch, có thể rất hay rất đẹp, trong đó cũng không thiếu sự siêu thoát và dí dỏm của triết học. Nhưng đem cái già nua, cái xấu xí của đời người nói thành bi ai mà còn vô vị chán ngán như thế, hầu như không cần thiết lắm, cũng không hợp với thực tế. Bản thân BANANA lại chỉ sống quá cái tuổi ông nói 40 chết là thỏa đáng nhất đó có 10 năm, một danh sư bậc thầy trên văn đàn một thời mà ngã xuống lúc 50 thì khiến cho mọi người đau lòng. Mà Chu Tác Nhân, người rất tán thưởng đoạn văn này lại ngoan cố sống mãi đến hơn 80 tuổi. Thực ra, chúng ta vì sao phải đi so sánh tuổi thọ dài ngắn với con phù du, con cồ cộ? Đành rằng Thượng đế đã ban tặng cho chúng ta sinh mệnh ngoan cường, chúng ta tại sao lại phụ nó?
Chiến tranh, bệnh tật, thiên tai, nhân họa... đều không thể làm gì bạn được, bạn có thể đã vượt qua vô vàn tai họa, sống đến độ tuổi này, bạn nên nhìn thẳng vào những giằn vặt có tính hai mặt của tự nhiên và xã hội đối với bạn còn đang tiếp diễn để phát ra tiếng cười vui vẻ của người chiến thắng.
So với nhiều người cùng tuổi với bạn và những người sinh sau bạn đều vượt bạn mà đi, bạn lại vẫn còn sống một cách bình yên, điều đó chẳng lẽ cũng không là cái thắng về một nấc ý nghĩa của đời người hay sao?

Cần phải có năm tháng dài lâu mới có thể làm thành được. Rất nhiều, rất nhiều danh nhân hoàn thành sự nghiệp vĩ đại, nếu như chết sớm 20 năm thì tên tuổi của họ sẽ không thể làm chúng ta biết được. Ví như Hômerơ, Hesiede, Isocrates, Pidagelas, Plato, Goethe,... đều là loại điển hình này.
Mọi người đều biết, giới hạn của đẹp xấu thật ra không phân biệt rõ ràng, ở nơi này là đẹp, nhưng ở nơi khác có thể là xấu. Ngược lại cũng thế. Sớm tóc xanh chiều thành tuyết, "tóc xanh" là đẹp, "thành tuyết" cũng không phải là không đẹp. Cái đẹp và xấu chứa đựng nhiều phương diện của con người, cho người ta cảm giác đẹp và xấu cũng quyết không chỉ ở da dẻ và dung nhan ở trẻ già về tuổi tác. Một người già tuổi cao có trí tuệ, hiền từ, hòa nhã đáng gần, chắc chắn không thể cho chúng ta cảm giác xấu; còn một cô gái trẻ vừa ngu xuẩn lại hung ác cũng chắc chắn không thể cho chúng ta cảm giác đẹp. Đương nhiên, già cả tất nhiên có liên hệ với cái xấu của da dẻ và dung nhan, quy luật phũ phàng của tự nhiên thì ai có thể chống cự lại được? Bất cứ đồ mỹ phẩm thần kỳ đến bao nhiêu, bất cứ là kỹ thuật trang điểm nhan sắc giỏi đến mấy, đều không thể biến đổi những cái đã mục nát trở nên thần kỳ được. Không nên cả tin vào những lời chào hàng ba hoa thiên địa trong quảng cáo. Đi tìm một loại kem bảo vệ da tự mình cảm thấy tốt là có thể được rồi. Dù cho người ta nói, có người tuy đã chết rồi, nhưng anh ta vẫn như còn đang sống; có người tuy còn đang sống, nhưng anh ta như đã chết từ lâu. Nhưng cả hai loại người này trong tổng số của loài người, xét đến cùng là rất ít, rất ít, nói chung người đã chết đều bặt tung bặt tích, im hơi lặng tiếng hết, những người đang sống mới là đang sống thực sự.
Mặc dù có người về già buồn thương ảm đạm hoặc khí tiết về già sa ngã, nếu như chết sớm được mấy năm thì đời của anh ta sẽ huy hoàng nhiều. Nhưng, hoa lá sương đỏ vào tháng hai là một hiện tượng tự nhiên phổ biến. Phần lớn những sự nghiệp lớn, không bình thường đều
Về phương diện này, mất thời giờ và tâm sức quá nhiều, thì bản thân lại tạo nên sự phá hoại cực lớn đối với dung nhan của bạn.
Kỹ thuật làm đẹp nhan sắc chân chính không ở trong quảng cáo mà nằm trong kiến thức thông thường mà mọi người chúng ta đã biết từ lâu - tính tình độ lượng, dinh dưỡng hợp lý, tập luyện (vận động) không ngừng.
Tờ báo "Tinh Xiêm nhật báo", Thái lan đã đăng một bài viết: "Già mà không già", trong bài này nói đến ?Tám bí quyết? phòng chống già và xấu, tôi cảm thấy có hứng thú xin ghi lại đây để các bạn xem cho vui. Tám câu bí quyết đó là:
Lòng rộng rãi không biết buồn,
Già lão tất trông hơi xấu.
Đắn đo được mất xin ít nói,
Cười, nhìn chó cắn nhau.

Ba bữa không ăn no,
Cơm xong đi bách bộ.
Thường đùa với con cháu,
Trước khi ngủ vung vung tay.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An

95. Khoảnh khắc cảm thấy tinh lực không còn dồi dào

** Giới tự nhiên đào tạo con người theo cách như thế, bạn bất tất phải không phục.*
** Thừa nhận sự tồn tại là một trong những trí tuệ cao nhất của loài người.*
Tinh lực của con người thế nào cũng có lúc suy thoái, ai cũng không thể mãi mãi tinh lực hơn người.
Lúc trai tráng không biết mỏi mệt là gì, cho dù toàn thân mỏi mệt, vươn mình một cái hoặc ngủ một giấc thật tốt, sau khi tỉnh lại liền nhẹ nhõm như thường, giống như một con trâu mỏi mệt lăn vài vòng trong bùn, trong nước liền lại có thể đứng dậy đi tiếp.
Hảo hán không kể đến lúc trai tráng dũng cảm. Người tuổi cao sống lâu cũng có thể về trí tuệ, kinh nghiệm và tâm sức tiến hành một vài cạnh tranh ngắn ngủi nào đó với người trẻ tuổi, nhưng hễ nói đến thể chất mạnh yếu, thể lực cao thấp, thì không thể bằng. Hễ nói đến việc làm vất vả suốt ngày thâu đêm, người già phần lớn không kham nổi.
Giới tự nhiên đào tạo con người theo cách như thế, bạn bất tất phải không phục. Bất cứ một người cao tuổi nào đều không thể miễn cưỡng làm những việc vượt quá phạm vi thể lực cho phép.
Thể lực của người trẻ tuổi có thể rèn luyện được. Nhưng người già có thể giữ được cái khỏe mạnh của năm xưa không làm cho mình chóng già đã là khó khăn rồi. Loài người ngày nay còn chưa phát minh ra tiên đan thật sự có thể giữ lại được vẻ thanh xuân. Cái gọi là phương thuật luyện đan của Đạo gia, phần nhiều là một ảo mộng tự lừa mình dối người. Trong lịch sử Trung quốc đã từng có nhiều vị Hoàng đế và tín đồ Đạo giáo dùng luyện đan và uống thuốc tiên để cầu mong trường sinh bất tử, nếu trên đời quả thực có Tiên đan "cải lão hoàn đồng, trường sinh bất tử", thì xung quanh chúng ta không biết đã có bao nhiêu vị Hoàng đế và tín đồ theo Đạo hàng trăm hàng ngàn tuổi rồi. Nhưng, tại sao chúng ta đến một người cũng không nhìn thấy? Kết cục của họ nhất loạt đều thất bại, không có một người ngoại lệ. Say mê vào tiên đan càng sâu thì kết cục càng bi thảm, thân thể càng yếu đuối tuổi thọ ngắn ngủi.
Thừa nhận sự tồn tại là một trong những trí tuệ cao nhất của loài người. Nhiều người thường không đạt được trình độ nhận thức thừa nhận sự tồn tại, luôn luôn ước muốn sự tồn tại có thể là một dạng như anh ta mơ ước hão huyền, hoặc ít nhất có vài chỗ phù hợp với những điều anh ta mơ ước hão

huyền. Chỉ khi những việc hướng tới của anh ta ngẫu nhiên vừa khéo hợp với sự tồn tại, anh ta mới không đi tới bi quan thất vọng. Bằng không, anh ta hoặc tiếp tục mơ màng suy nghĩ lung tung (người nằm mơ giữa ban ngày quả thực không ít) hoặc than vãn bi quan. Cả hai cái đều là mình chà đạp mình.
Thừa nhận tồn tại. Khi bạn phát giác thấy tinh lực của mình không như những ngày xưa dồi dào hưng vượng như thế nữa, thì bạn nên kiềm chế ham muốn biểu hiện tinh lực của mình.
Tinh lực là sự tổng hợp của hai thứ tinh thần và thể lực, muốn sống được vui vẻ thoải mái, cả hai thứ tinh thần và thể lực không thể thiếu một cái nào. Chính là muốn nói, muốn làm cho mình sống được vui vẻ thoải mái, ngoài quyết định bởi quan niệm nhân sinh lành mạnh bình thường nào đó, còn quyết định bởi trạng thái thân thể của mình. Cái trước là mềm còn cái sau là cứng. Cả hai đều khỏe mạnh mới sống được có ý nghĩa, hai cái trái ngược nhau hoặc một phía có khiếm khuyết đều không thể sống được vui vẻ thoải mái.
Người già có rất nhiều, rất nhiều cách sống. ?Hãy ít phát ra những cái cuồng nhiệt của tuổi trẻ? và "thích ngâm vịnh lúc hoàng hôn" là một cách sống của người già, như thế rất đẹp, làm cho người ta hâm mộ, nhưng "trên chiếc thuyền con lênh đênh trên mặt hồ, dưới chân ngôi đền cổ vào những buổi chiều tà, gió giăng đầy núi ngắm nước dậy sóng" cũng chẳng rất đẹp, rất làm cho người ta hâm mộ ư? Mấu chốt là ở chỗ chuẩn xác nắm chắc bản thân mình.

Chúng ta còn có thể thường xuyên so sánh với những người đầu óc lão hóa rất nhanh trong những người cùng lứa tuổi, tự mình dựng lên một hình ảnh phản diện, lấy đó làm gương để luôn luôn cảnh giác mình không nên giống anh ta như thế.
Một trong những biểu hiện của đầu óc lão hóa là cảm giác đối với thế giới bên ngoài hoàn toàn xa lạ với lớp trẻ. Bạn thấy họ có đặc trưng tâm lý và đặc trưng hành vi hoàn toàn rõ ràng.
Đứng trước đại trào lưu cải cách xã hội, hốt hoảng không yên, luôn sợ phá hoại mất trật tự đã có. Nhìn không quen phương thức, hành vi, quan niệm tư tưởng mới và tất cả văn hóa nghệ thuật mới xuất hiện, thậm chí đối với phương thức diễn đạt ngôn ngữ mới cũng nhìn không quen, luôn luôn cho là ở đó có sự sai trái trong cách dùng từ. Tôn sùng cái cổ, chê trách cái mới, thường thường oán trách lòng người không giống xưa, phong khí xã hội ngày càng đi xuống. Bất cứ việc gì đều lấy quyền uy, cổ nhân Thánh hiền làm trọng. Không dám đột phá phương thức cũ kỹ, không dám vượt ra ngoài khuôn khổ. Nghe không lọt tai những ý kiến khác, không tiếp nhận nổi những quan điểm khác. Kiêu ngạo không gần quần chúng, chỉ cho mình là đúng.
Những người đầu óc già cỗi nhanh luôn cách ngăn với những người trẻ, không trao đổi chuyện trò với họ, càng không nói đùa với họ, họ luôn khoanh mình trong vòng những người già. Từ đó nên tương đối ít nhận được những kích thích của sự việc mới mẻ, thiếu sức tưởng tượng, thiếu tính sinh động.
Bạn muốn dám học tập và xin chỉ dẫn của những người trẻ ở quanh mình bạn cùng họ kết thành một khối, thường cùng với họ vui vẻ hòa nhã, nói chuyện phiếm, để trái tim của mình cùng với họ hòa cùng một nhịp, không nên sợ người khác chê cười bạn là ngây thơ cụ, nói bạn già rồi mà còn như đứa trẻ tinh nghịch. Bạn phải vững vàng tin tưởng rằng ?ông trời đích thực còn là đứa trẻ tinh nghịch?, chẳng có gì không tốt cả. Khi họp phát biểu xin bạn chớ có chiếm thời gian quá dài, ít nói những điều vô bổ, ít nói những lời lặp lại. Đã đành bạn đã lớn tuổi, gặp việc chớ có sợ cái này cái khác, bạn hoàn toàn có thể so với lớp trẻ càng không sợ mạo hiểm càng dám cạnh tranh, càng ít kiêng dè hơn.
Bạn muốn dùng đặc trưng tâm lý và đặc trưng hành vi như thế làm tuyến cảnh giới, đi ngược lại với con đường của họ.
Luôn giữ được trạng thái tâm lý, trạng thái hành vi như thế, bạn sẽ có thể đẩy chậm được quá trình tâm lý lão hóa, đầu óc của bạn có thể không nhanh? nhạy được như lớp trẻ, nhưng trí tuệ, kinh nghiệm của bạn, sự phán đoán chín chắn của bạn trái lại có thể bù đắp lại những chỗ thiếu sót của bạn.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
97. Khoảnh khắc trí nhớ suy giảm

** Biện pháp có hiệu quả hay làm nhất để phòng ngừa trí nhớ suy giảm sớm là ở chỗ có một cuộc sống có trật tự ngăn nắp.*
** Sáng tạo một khi đã dừng lại thì sinh mệnh sẽ có thể tự nhiên suy sụp.*
Trí nhớ giảm sút cũng là tượng trưng rõ rệt lão hóa của con người. Xem sách như mây bay nước chảy, lướt mắt sẽ qua đi, gấp sách lại trong đầu đều như trống không. Người thông thuộc chỉ mấy năm sau không nhìn đến đã nói không nổi tên chữ, nhiều nhất là chỉ có cảm giác quen mặt chữ. Lão hóa càng tệ hại hơn cả đến những người quen thuộc cũng nhận không ra nữa. Vài việc công vụ bình thường hoặc việc nhà, làm việc này thì quên việc kia. Số điện thoại thường dùng nhất cũng không nhớ, đến khi dùng đến phải đi tra sổ ghi chép. Đôi khi cái sổ ghi chép ?phải gió? đó lại tìm mãi vẫn không thấy. Dù có ghi mã số vào khung ghi nhớ điện thoại, nhưng lại quên ghi ở nhóm thứ mấy.
Trí nhớ chiếm vị trí tương đối quan trọng trong trí lực của con người. Phàm những người có trí nhớ kém không thể trở thành người có trí lực cao được. Nếu như trí nhớ của bạn suy thoái cũng có nghĩa là toàn bộ trí lực của bạn đang suy thoái. Như thế sẽ làm cho bạn thường thường rơi vào cảnh ngộ lúng túng và khó xử, mà còn trở thành nguyên nhân chủ yếu bị một số người trẻ nào đó khinh thường. Nếu như bạn vẫn còn trí nhớ mạnh mẽ thì trí lực của bạn cũng không thể kém đi, người khác cũng sẽ không coi thường bạn được.
Trên thực tế, một người liên tục không ngừng làm việc lao động trí não, trí nhớ không dễ dàng suy thoái.
M.T. Cicero người La Mã trong một bài văn đã từng viết một câu chuyện hứng thú của một nhà viết bi kịch lớn Sofocles khi già. Sofocles khi tuổi đã cao vẫn còn đang viết kịch bản, do ông chuyên tâm dốc chí vào việc sáng tác hý kịch, tỏ ra không hề quan tâm đến tài sản. Con cái của ông vì thế sợ tài sản bị mất mát, bèn đến tòa án kiện ông yêu cầu tòa án nhận định ông đã mất trí nhớ, tước đoạt quyền quản lý tài sản của ông sẽ giống như tập tục cấm những bậc gia trưởng không giỏi quản lý tài sản nắm giữ gia tài thông thường. Sofocles sau khi bị gọi đến tòa án không hề có một câu phản bác nào đối với những lời tố cáo của các con cái, chỉ tuyên đọc thẳng trước quan tòa kịch bản "Edibuse ở Cronos" ông vừa mới viết xong bản thảo, sau đó hỏi quan tòa: "Một người đã mất hết trí nhớ liệu có thể làm việc bằng lao động

trí óc được không? Có thể viết ra được kịch bản này không?". Sau đó quan tòa phán định chức năng thân thể và đầu óc của ông, tất cả đều bình thường. Trí nhớ của con người là một cái cực kỳ phức tạp mà còn có vẻ thần bí, loài người đến nay chưa có khoa học nào có thể giải thích một cách hoàn toàn thấu triệt, vậy trí nhớ xét đến cùng là cái gì đây. Tại sao một sự việc phát sinh ở mấy mươi năm trước, sau đó cũng không hề được nhắc đến, lại vẫn làm cho người ta vẫn còn nhớ rõ ràng? Tại sao có động vật cũng có trí nhớ nhất định? Sự vật một khi đã in trên vùng phản xạ của não, thì có thể gọi ra lại, thật là không thể tưởng tượng nổi. Do lơ mơ không hay biết gì đối với những vấn đề này, khiến loài người cho đến nay vẫn chưa phát hiện ra bất cứ đường tắt nào để huấn luyện trí nhớ. Chỉ là để phòng ngừa hay quên, loài người từng phát hiện ra một số biện pháp thô thiển giúp nhớ một số việc nào đó. Đương nhiên dùng những biện pháp này tiến hành huấn luyện đối với việc phòng ngừa trí nhớ của con người suy thoái sớm ít nhiều cũng có một vài tác dụng.

Người ta đến lúc tuổi già, nhiều người đều chú ý đến việc rèn luyện thể lực con người, như đánh bi-a, đi dạo bộ, tập thái cực quyền, vung tay v. v... nhưng lại thường thường xem nhẹ tập luyện não lực. Lại không biết quan hệ giữa hai cái não lực và thể lực cũng bổ xung và thúc đẩy lẫn nhau. Thể lực suy giảm tất nhiên đẩy nhanh não lực suy giảm, não lực suy giảm cũng tất nhiên đẩy nhanh thể lực suy giảm. Ngược lại cũng vẫn đúng. Thể lực khỏe mạnh sung sức tất nhiên có lợi cho não lực khỏe mạnh sung sức, não lực khỏe mạnh sung sức cũng tất nhiên thúc đẩy thể lực khỏe mạnh sung sức, đồng thời làm chậm sự suy yếu của thể lực. Nếu như bạn hy vọng làm chậm lão hóa giữ được trí nhớ của thời trai trẻ, khi đồng thời tập luyện thể lực chớ quên tập luyện não lực. Cả hai cái đồng thời tập luyện, bạn sẽ thu được hiệu quả gấp bội.

Nhiều người đều nói bất kể bạn bao nhiêu tuổi, mỗi ngày mất độ 15 phút đến nửa giờ, ghi nhớ lấy mấy từ ngoại ngữ, hoặc ghi nhớ lấy một câu nói hay, là biện pháp tốt để tập luyện trí nhớ, cũng là biện pháp tốt để tập luyện toàn bộ não lực.

Để ghi nhớ một sự việc nào đó, có ý thức lặp đi lặp lại và luôn nhắc đến nó, tức là định giờ ôn tập thì mục đích của bạn tất nhiên có thể đạt được.

Không nên luôn cho rằng mình sắp sửa xuôi tay tạm biệt nhân gian mà phải luôn gửi gắm, hy vọng tốt đẹp vào ngày mai sắp sửa đến. Như thế sống có vui có buồn, trong buồn có vui, sẽ làm cho bạn vĩnh viễn sung sức nhanh nhạy với cảm thụ từ đó tăng cường não lực.

Biện pháp hữu hiệu hay làm nhất để phòng ngừa trí nhớ suy giảm sớm là ở chỗ có một cuộc sống có trật tự ngăn nắp. Cuộc sống có tính trật tự thì không có cảm giác lộn xộn, không có cảm giác manh mối rối ren phức tạp,

như thế mới thuận tiện cho việc ghi nhớ các sự việc mà chúng ta mong muốn ghi nhớ xẩy ra trong cuộc sống. Sẽ giống như gặp chỗ mỗi vòng nối của một dải xích buộc vào một vật gì đó, bởi vì là buộc vào chỗ có quy luật, khi chúng ta kiểm kê lại hồi ức thì manh mối rõ ràng, dễ dàng nhớ ra. Bằng không, sống không có quy luật, không có tính kế hoạch, hàng ngày bận bịu tíu tít, manh mối quá nhiều sẽ dễ dàng dẫn đến vứt bừa bộn, lúc thì quên cái này, lúc lại quên cái kia.

Đương nhiên, cuộc sống gọi là có kế hoạch, trật tự ngăn nắp quyết không phải là cuộc sống đơn điệu, rập theo một khuôn khổ, khô khan chán ngấy, cuộc sống như thế có thể làm cho chúng ta buồn phiền và nhạt nhẽo. Còn không ngừng đưa vào cuộc sống những hấp dẫn và kích thích mới mẻ, không ngừng thức tỉnh nguyện vọng và ý nghĩ mới, điều này cũng nên thuộc về một nội dung quan trọng trong kế hoạch của cuộc sống.

Phương pháp căn bản làm cho cây sinh mệnh luôn luôn xanh tươi là ở chỗ sáng tạo, hãy để cho cây sinh mệnh không ngừng bài tiết ra những chất có hại, hấp thu vào chất dinh dưỡng mới mẻ dưới ánh sáng mặt trời và mưa gió. Sáng tạo một khi dừng lại thì sinh mệnh sẽ có thể tự nhiên suy sụp. Tất cả cơ thể, tất cả trí lực đều có thể theo nó tan rã. Còn có một số người tuổi tác cực cao, vẫn đầu óc sáng suốt, trí nhớ kinh người thì ở chỗ ông ta hàng ngày đều có quy luật làm cho sinh mệnh phơi phới phát ra được sức sống mới - sức sống sáng tạo.

Người tuổi cao đi vào lĩnh vực sáng tạo như thế nào đây? Việc này kỳ thực chính là làm sao để cho sinh mệnh luôn tồn tại một cách có giá trị, đảm đương nổi một phần trách nhiệm mà mình phải có phần giá trị này của sinh mệnh đôi khi không nhất định phải sáng tạo ra một việc gì. Là một người tuổi cao, từ bề ngoài sinh mệnh của họ có lẽ không thể trực tiếp nhận ra ông ta hàng ngày đang sáng tạo ra cái gì mà là mới chỉ sự tồn tại tinh thần tự giác và trí nhớ của ông ta đối với sinh mệnh của mình, hơn nữa đem tinh thần tự giác và trí nhớ này hòa trộn vào trong cảm ngộ trách nhiệm đối với thế giới và đời người, ông ta từng giờ đều có thể đem sự tồn tại của mình xem là một loại tồn tại có trách nhiệm đối với thế giới và tự mình, xem là thắng lợi của sinh mệnh chiến thắng cái chết, từ đó mà tỏ rõ lòng tự tôn và sức mạnh nhân cách của ông ta. Ngược lại với điều đó, tự sát lại là một việc vứt bỏ đối với giá trị của con người, đùn đẩy và trốn tránh đối với trách nhiệm con người cần có. Cái gọi là nhìn thấu hồng trần thanh tâm quả dục, hoặc luôn cảm thấy mình, cái khối thịt này sớm muộn đều bị Thượng đế đặt lên cán cân của cái chết, dù nó nặng nhẹ bao nhiêu, dù nó chất lượng thế nào, tất cả đều không sao cả, việc này đều là sự vứt bỏ đối với giá trị của con người. Một khi đã vứt bỏ giá trị và trách nhiệm đạo làm người của con người thì cái sinh mệnh này đương nhiên sẽ trở thành cái xác không hồn. Trí lực của nó tồn tại

hay không tồn tại đều không có ý nghĩa nữa. Xét đến cùng, phương thức sinh tồn này là một sự lãng quên sâu xa đối với bản thân sinh mệnh, trí nhớ đối với ông ta cũng liền mất đi ý nghĩa rồi. Sự sa sút nhanh chóng của ông ta cũng từ đó có thể suy ra.

Khi chúng ta cảm thấy trí nhớ của mình suy thoái, đồng thời theo đó cảm thấy toàn bộ trí lực của mình đều đang suy thoái ghê ghớm, nếu chúng ta còn có thể cảm nhận được mức độ bi tráng này của sinh mệnh, thì sinh mệnh vẫn còn có hy vọng cứu vãn được. Hãy thức tỉnh lương tâm của mình, khẳng định trách nhiệm của mình để đem hết phần trách nhiệm kia của mình sẽ là tự cứu vãn sinh mệnh.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả: Nguyễn An
98. Khoảnh khắc đối mặt ánh tà dương

** Lúc này, khi đối mặt ánh tà dương, chúng ta mới phát hiện mình sắp bước vào buổi hoàng hôn của sinh mệnh. Do đó mà so với trẻ con càng lưu luyến sinh mệnh hơn, so với người trẻ tuổi càng không muốn xa rời cõi trần gian hơn.*
** Chúng ta đã chịu không nổi những kích động mừng rỡ và những ức chế bi sầu.*
Mặt trời ban mai tươi sáng đến như thế. Nó xuyên qua lớp lớp sương mù, xua tan giá lạnh, hiện ra sức sống bừng bừng, thậm chí hùng hổ dọa người. Ngọn lửa mặt trời ban trưa cay xè, không chút hiền từ treo cao ở giữa trời của thế giới. Nó không kiêng dè tất cả những gì ở xung quanh, chỉ phóng ra và soi chiếu đến tột bực.
Mặt trời lúc gần tối đã thu lại mùi cay xè từ lâu, chỉ phóng ra vạn ánh ráng chiều phủ một lớp màu vàng óng trên mặt đất. Nó làm cho tất cả mọi thứ của thế giới bao gồm cả chính nó đều hiện ra hiền từ và giàu có đến như thế. Nó dập tắt tất cả mọi huyên náo và tranh đấu giữa trời đất, làm cho nhân gian bắt đầu đi vào hương thơm ấm áp và lặng lẽ.
Ôi, ánh tà dương!
Khi chúng ta đứng trên đầu núi, nhìn về mặt trời chiều như đang mỉm cười, vầng mặt trời chiều đã hoàn thành việc soi chiếu một ngày sắp sửa lặn xuống núi này, trong lòng chúng ta trào dâng lên niềm tự hào và lưu luyến chưa từng thấy.
Lúc này, chúng ta tịnh không tưởng tượng quá nhiều tình hình mặt trời sau khi lặn xuống núi, chúng ta biết rằng nó sau khi lặn xuống núi vẫn như lúc soi chiếu cho chúng ta, đi soi chiếu cho người khác.
Lúc này, chúng ta cũng không cần nhớ lại quá nhiều trong ngày này chúng ta đều đã làm được những gì, mặt trời rót những gì vào sinh mệnh của chúng ta, chúng ta từ trước đến nay đến với nhân gian, sống đến lúc này đây đã phát sinh những biến đổi như thế nào. Vĩ nhân trong loài người xét đến cùng có rất ít, rất ít, người ta đối với chúng ta, những người bình thường này không thể có hứng thú quan tâm mạnh mẽ. Do đó mà lúc này cần phải mượn người viết truyện hoặc những người tự mình viết truyện xét đến cùng là rất ít, rất ít.
Hãy để cho sinh mệnh của quá khứ qua đi một cách bình yên.
Thời gian tuy là quá khứ, nhưng theo thuyết ba loại người bất hủ trong sách "Xuân Thu tả truyện", người lập đức bất hủ, người lập công bất hủ, người

lập ngôn bất hủ, có thể trong chúng ta có nhiều bạn đồng nghiệp là thuộc loại bất hủ rồi. Cho nên, lúc này tiến hành tự tìm hiểu sơ lược đối với sinh mệnh có lẽ có thể làm cho chúng ta được an ủi.
Về phương diện lập đức, mặc dù chúng ta không giống như Khổng Tử, Mặc Trác, Giê su, làm cho người đương thời và người đời sau đều tưởng nhớ và ngưỡng vọng. Nhưng chúng ta cũng đã từng theo đuổi tín ngưỡng vĩ đại, đã từng tìm chân lý của cuộc đời. Linh hồn của chúng ta không hổ thẹn trước mặt chân lý, nhân cách của chúng ta cũng chưa từng bị vấy bẩn. Lúc sinh thời chúng ta cũng đã từng được người ta tôn kính, về sau này cũng sẽ có thể có người nêu chúng ta để làm gương.
Về phương diện lập công, mặc dù chúng ta không giống như Prômêtê ăn trộm mồi lửa đem về cho nhân loại; không giống như Colombo phát hiện ra đại lục mới, không giống Washington tạo nên Hợp chủng quốc Hoa Kỳ, vì người đương thời mở ra thế giới mới, vì lịch sử mở ra kỷ nguyên mới, vì người đời sau gieo xuống những hạt giống hạnh phúc khôn lường. Nhưng chúng ta cũng đã từng vì sự nghiệp tốt đẹp của nhân loại, vì hòa bình và tiến bộ của nhân loại đã từng phải rơi những giọt máu, mồ hôi và nước mắt, người đời sau khi kế tục sự nghiệp của chúng ta nhất định sẽ nhắc đến tên tuổi của chúng ta.
Về phương diện lập ngôn, mặc dù chúng ta không giống như Hômerơ để lại sử thi huy hoàng, giống như Khuất Nguyên, Lý Bạch để lại những bài thơ bất hủ, giống như Shakespeare, Tolstoi trở thành ngôi sao Bắc Đẩu, giống Plato, Heygel, Vương Thuyền Sơn trở thành bậc Đại sư mà ngàn thu bất hủ, giống Newton, Einstein trở thành nhà khoa học mang tính thời đại mà tiếng thơm muôn đời. Nhưng chúng ta cũng đã từng dấn thân vào sáng tạo, cũng đã từng để lại một số văn tự và trước tác, hoặc nghệ thuật, hoặc phát minh khoa học. Người đời sau sẽ tìm đến dấu chân phấn đấu của chúng ta.
Nếu như chúng ta ở trong cả ba phương diện lập đức, lập công, lập ngôn đều tìm không thấy căn cứ của bất hủ, thì chúng ta cả một đời này hoàn toàn tầm thường không có gì lạ, thậm chí u ám không có gì sáng sủa. Sự than vãn lúc này đã quá muộn! Tất cả mọi việc đều đã qua, sinh mệnh của quá khứ không thể cứu vãn lại, chúng ta không có cách tái sinh sống lại thêm một lần nữa. Lúc này, khi đối mặt ánh tà dương, chúng ta mới phát hiện mình sắp bước vào buổi hoàng hôn của sinh mệnh, do đó mà so với trẻ con càng lưu luyến sinh mệnh hơn, so với người trẻ tuổi càng không muốn xa rời cõi trần gian. Toàn bộ lao động của chúng ta vốn cũng là vì tồn tại, lúc này mới phát hiện ra tất cả đều là lo toan vô ích. Lúc này mới nghĩ đến bất hủ là một chữ vinh quang biết bao, một mục tiêu thiêng liêng mà khó đạt tới biết bao. Lúc này mới nghĩ tới ?bất hủ? chỉ có thể gửi gắm trên các phương diện lập đức, lập công, lập ngôn của chúng ta.

Hoặc chúng ta chỉ có thể trở thành bất hủ với ý nghĩa khác. Từ định luật vạn vật bất diệt tìm thấy một tia ánh sáng. Nếu hiểu theo thuyết bất hủ xã hội của Hồ Thích, thì mọi người chúng ta đều là bất hủ cả.
Hồ Thích cho rằng: Tôi thật ra không tồn tại độc lập, mà là có liên hệ trực tiếp hoặc gián tiếp khăng khít với vô số cái tôi nhỏ bé, liên hệ khăng khít với toàn xã hội, toàn thế giới, với quá khứ và tương lai của thế giới cũng đều có liên hệ nhân quả. Từ những nguyên nhân trước, những nguyên nhân của vô số cái tôi nhỏ và những nguyên nhân của vô số loại thế lực khác đã hình thành một bộ phận của tôi. Tôi, cộng thêm đủ mọi nguyên nhân của trước đây, nguyên nhân của hiện tại truyền đi tiếp sẽ tạo thành vô số cái tôi nhỏ bé của tương lai. Cái tôi nhỏ bé của quá khứ, cái tôi nhỏ bé của hiện tại và cái tôi nhỏ bé của tương lai vô cùng, sẽ đời đời truyền cho nhau, lớp lớp tích đọng lại, như dòng nước chảy xiết, cuồn cuộn mãi mãi không ngừng - hình thành nên cái ta lớn. Cái tôi nhỏ bé có thể bị mất, nhưng cái ta lớn lại vĩnh viễn bất diệt. Cái tôi nhỏ bé có chết, còn cái ta lớn thì vĩnh viễn không chết, vĩnh viễn bất hủ. Cái tôi nhỏ bé mặc dù có thể chết, nhưng tất cả mọi việc làm của mỗi một cái tôi nhỏ bé, tất cả mọi công đức tội ác, lời nói hành động, bất kể là to nhỏ, sai đúng, thiện ác, từng cái từng cái đều lưu giữ lại trong cái ta lớn. Cái ta lớn lại trở thành "tấm bia ghi công trạng, lời biểu dương cái tốt, bản phán quyết tội trạng, thụy pháp xấu mà con cháu dù hiếu từ hàng trăm đời không thể sửa đổi được" từ xưa đến nay. Bởi cái ta lớn vĩnh viễn bất hủ, cho nên mọi sự nghiệp, nhân cách, cử chỉ hành động, ý niệm, công lao, tội lỗi của tất cả cái tôi nhỏ cũng đều vĩnh viễn bất hủ".
Thuyết "bất hủ" của Hồ Thích bao hàm việc chọn hướng cả hai giá trị thiện ác, mà không phải là như thông thường chúng ta nói bất hủ chỉ chọn có hướng thiện. Cho nên khi chúng ta suy ngẫm lại lịch trình của sinh mệnh như thế, có lẽ buồn vui pha mỗi thứ một nửa, có lẽ chỉ có vui mừng tự an ủi mà không có bi thương, có lẽ chỉ có riêng bi thương mà thôi. Chỉ xem xét mọi việc làm của một đời này của chúng ta xem ra sao.
Song lúc này, chúng ta đang đứng trước khoảnh khắc của ánh tà dương để tiến hành một lần tự phán xét và nghĩ lại những điều ?hủ và bất hủ?, đối với bản thân chúng ta để xét, thì hầu như đã không có giá trị nhiều nữa. Bất kể là bất hủ của điều thiện cũng như là bất hủ của điều ác, đều đã qua rồi! Không lấy vật làm vui, không lấy mình làm buồn, đáng là trạng thái tâm lý đẹp nhất của giờ phút này của chúng ta. Chúng ta đã từng chịu đựng không nổi những kích thích mừng rỡ và những ức chế của sầu bi. Công tội đúng sai, người đời sau tự nhiên sẽ có người bình luận, hãy để cho lịch sử kết thúc thôi nhé!
Lúc này, chúng ta chỉ có đang thực tế đứng trước ánh chiều tà, đang tắm gội trong ráng chiều vàng óng, hưởng thụ giờ phút đẹp đẽ nhất, kích động lòng người nhất của Mặt Trời.

99 Khoảnh Khắc Đời Người

Dịch giả : Nguyễn An
99. Khoảnh khắc đi đến kết thúc cuộc đời

** Chính là do khúc nhạc bi thương tế truy điệu vong linh, mới làm nổi bật lên vẻ vô cùng trang nghiêm và vĩ đại của bản giao hưởng của sinh mệnh.*
** Mặt trời lạnh lẽo đang nhảy nhót lần cuối cùng ở tít chân trời phía Tây, đang đi về sườn núi phía bên kia để đi ngủ rồi.*
Lúc mới đầu tôi đến với nhân gian, tôi khóc người ta cười; đến nay khi tôi vĩnh biệt nhân gian, tôi cười người ta lại khóc. Từ trong từng tiếng cười tiếng khóc này tôi đã thể nghiệm được một cuộc đời hoàn toàn mỹ mãn - Cuộc đời của tôi đối với bản thân tôi thật ra không có quá nhiều giá trị để nói. Giá trị của cả đời tôi chỉ ở chỗ đem lại cho người khác niềm vui và hạnh phúc. Cái chết của tôi thật ra không tạo nên đau khổ đối với bản thân tôi, chỉ là một loại giải thoát và hồi quy. Cái chết của tôi chỉ để lại cho những người sống - người thân và bạn bè của tôi những niềm nhớ nhung và luyến tiếc. Tôi đang mỉm cười đi về Thiên quốc.
Tôi, một đời không hổ thẹn với Trời, không hổ thẹn với Người, cho nên khi ánh sáng của cái chết sẽ bao trùm lên tôi, thật ra tôi không vì tiếng khóc của người khác mà động lòng. Ngoài một chút tình lưu luyến lúc ẩn lúc hiện ra, trong lòng tôi phẳng lặng như tờ. Khi tôi sống đã đủ, giới tự nhiên đã tặng cho tôi món quà cuối cùng - cái chết này, hãy để cho tôi an giấc mãi mãi ở cung tẩm dưới đất. Tôi bằng lòng đón nhận lời kêu gọi kích động lòng người này, nhắm đôi mắt lại không chút bận lòng, chờ đợi tiếng chuông vang của Thiên quốc.
Tôi biết, trong nhân gian cái bình đẳng vĩ đại nhất, triệt để nhất, chính là sinh ra và chết đi. Muôn vật sinh ra, muôn vật chết đi đều không thể chống lại được, không thể ngăn cản được. Trước cái sinh và cái chết muôn vật đều bình đẳng. Sinh so sánh với chết, giá trị của cái chết thông qua giá trị của cái sống thể hiện ra một cách gián tiếp. Chính là vì cái chết mới đột nhiên làm nổi bật lên giá trị của sinh mệnh, mới tỏ rõ sinh mệnh là đáng quý biết bao. Chính là do ánh sáng của cái chết mới làm nổi bật lên ánh sáng của sinh mệnh. Chính là do khúc nhạc bi thương tế vong linh mới làm nổi bật lên vẻ vô cùng trang nghiêm và vĩ đại của bản giao hưởng của sinh mệnh. Nếu như không có cái chết, sinh mệnh còn có ý nghĩa gì nữa?
Pofuva trong sách "Mọi người đều phải chết" đã tô nặn nên Fuxưca bất tử. Fuxưca đã từng trải 600 năm phong vân, trước mắt ông chỉ nhìn thấy kẻ đi

người lại, mặt trời lên rồi lại lặn, ông ta vẫn không chết, vĩnh hằng cùng với thời gian, thế là ông không có thời gian. Vì ông sinh mệnh vĩnh viễn tồn tại, do đó trên thực tế sinh mệnh đối với ông chẳng có ích gì, ông cũng như không có sinh mệnh. Beatlivi từ chối tình yêu của Fuxưca, đã nói với ông ta một câu đủ để cho loài người chúng ta ngẫm nghĩ mãi mãi:
"Đã đành Ngài có thể sống bằng sinh mệnh của hàng ngàn hàng vạn người, như thế thì Ngài hãy vì những người khác bỏ ra một chút hy sinh, thì có đáng là cái gì?"
- Không có cái chết, loài người không thể phát hiện ra giá trị. Đương nhiên, không có sinh sống thì muôn đời giống như một đêm dài, đó không phải là sự tồn tại mà chúng ta có thể tưởng tượng được.
Khi ánh sáng của cái chết bao trùm lên chúng ta, chúng ta thực tế không có lý do để lo sợ và khủng khiếp. Cái chết đối sinh mệnh mà xét không nghi ngờ gì nữa là một việc tuyệt đối và tất nhiên. Chỉ cần chúng ta nghĩ đến đã là đặt mình vào trong việc tuyệt đối, vào trong việc tất nhiên, chúng ta còn lo sợ gì nữa? Con người ta chỉ có khi phải chọn lựa mới có lý do lo sợ, chỉ sợ sai lạc. Cái chết đối với chúng ta là cõi đi về không có chọn lựa nào khác, chúng ta bằng lòng cũng thế mà không bằng lòng cũng thế, vui vẻ cũng thế lo buồn cũng thế, dù thế nào cũng phải bước vào cửa chết cả. Nếu như bạn biểu hiện một dáng vẻ đáng thương hại, chứa chan hàng lệ, nơm nớp lo sợ, thê thảm không dám bước vào cửa. Đã bước vào rồi vẫn chết không nhắm mắt, mở to miệng ra, làm cho những người đang sống nhìn thấy dáng bộ xấu xí đáng sợ của bạn, lúc này còn khổ biết mấy nữa? Người ta chỉ có thể xót thương kết cục của bạn không được trọn vẹn, cho rằng bạn vẫn còn tham lam không biết chán. Người ta có thể tiếc cho bạn vẫn đem cả lòng tham đi đến Thiên quốc. Sao không êm ả nhắm đôi mắt lại, mỉm cười để vĩnh biệt Nhân gian? Sao không vẽ lên một Dấu Chấm Hết cho việc kết thúc một sinh mệnh.
Cái chết cho dù đáng sợ, cũng nhất định không đáng sợ hơn ý thức hám trường sinh bất tử và nhất định không chết. Bạn chỉ cần nghĩ đến trên đời không có một người trường sinh bất tử cũng đã đủ ngấm ngầm diệt bỏ quyết tâm không chết của bạn. Lo sợ của cái chết cũng có thể theo đó mà tan thành mây khói.
"Kinh Thánh" đã khuyên răn người đời: Vì bạn đến từ đất bụi, sẽ vẫn phải trở về với đất bụi.
Sisairo xem cái chết nhẹ nhàng như người vứt bỏ một cái bọc quần áo. Ông nói: "Tuổi già là màn chót của đời người, khi chúng ta sống đã đủ, chúng ta nên tránh tiếp tục sống thêm, để tránh cảm thấy chán ngấy cuộc sống".
Triết học của Trung quốc đã gọi sự kết thúc sinh mệnh là "Đại quy" - Người có sống, người có chết, chẳng qua có nghĩa là sinh mệnh, vật chất trong vũ

trụ tồn tại dưới hình thức khác mà thôi. Cái chết, sự kết thúc của sinh mệnh, chỉ là vật chất sinh mệnh chuyển đổi thành một dạng khác, bắt đầu một quá trình vận động khác của vật chất. Sinh mệnh bản thân là một bộ phận của vũ trụ, từ vũ trụ đến, tất nhiên lại quay trở về vũ trụ.? Người và vũ trụ là thể cùng thông nhau. Điều này phải chăng đã trực tiếp khêu gợi lên lý thuyết toàn thông tin vũ trụ nhân thể đương đại?

Trang Tử cho rằng người chết cũng giống như ?bốn mùa xuân, hạ, thu, đông trôi đi?, cho nên ông ta mới có thể sau khi vợ chết gõ chậu để hát.

Tất cả mọi tôn giáo đều theo đuổi cảnh trong sáng sau khi chết. Đạo Cơ đốc theo đuổi Thiên quốc bất tử, linh hồn quy thuận vào Thượng đế. Đạo Phật theo đuổi "đại triệt đại ngộ", viên tịch cõi Niết Bàn. Đạo Giáo theo đuổi "thân xác thăng thiên", mọc cánh thành Tiên. Đạo I-xlam tín ngưỡng sau khi chết sống lại, đều được Thánh A La triệu về.

Trọng thị hay coi thường đối với cái chết cũng thể hiện trong táng lễ dân gian, nhiều táng lễ dân gian đều cử hành trong không khí vui vẻ thoải mái, xem việc chết theo lẽ tự nhiên như là ?việc vui? giống như việc cưới xin và sinh con cái, đều gọi nó theo một tên chung là ?việc hiếu hỉ?. Dân tộc Duracaxư ở Indonesia gọi người chết là con của Tiên bị giáng trần. Họ tin tưởng chắc chắn linh hồn của người chết sẽ trở về đến Trời hoặc núi Linh Sơn, do đó nên không khí táng lễ cực kỳ vui vẻ, những người tham dự táng lễ đều mang những đồ trang sức cực kỳ hoa lệ, giống như chào mừng một ngày hội họ vừa múa vừa hát và mở tiệc mừng rất lớn và hậu hĩnh, chúc mừng người chết được vinh dự trở về Thiên quốc. Tất cả mọi người đều tuyệt đối không được phép lộ ra dáng vẻ bi thương, mà phải mặt mày hớn hở.

Lương Thấu Minh, một nhà Nho cuối cùng ở Trung quốc khi hấp hối sắp xa Nhân gian, đã nói với những người đứng vây quanh giường ông: "Tuổi thọ ở dương gian của tôi đã hết, không cần phải miễn cưỡng. Thuận theo ý trời, tốt nhất chớ băn khoăn. Các người đều có công việc, nên mỗi người đi làm việc của mình thôi!"

- Đã nói lời tạm biệt với Nhân gian như thế, tự nhiên lịch sự và hào hùng biết bao nhiêu! Cũng tỏ rõ sinh mệnh là viên mãn biết dường nào!

?Mặt trời lạnh lẽo đang tiến bước cuối cùng ở phía chân trời phía Tây, đang đi về phía bên kia sườn núi để đi ngủ. Màn đêm buông xuống, một đêm dài đằng đẵng bắt đầu.

Mộ chí của nhà Triết học Suolun đã cáo thị với người ta, khi ông đi về Thiên quốc, ông hy vọng có truy điệu và khóc lóc của người thân và bạn bè đi theo ông. Ông muốn tìm được niềm an ủi cuối cùng ở đây.

Chúng ta hình như càng tán thưởng mộ chí của Ainieuxư:

Không cần rơi nước mắt kính chào tôi,

Không cần truy điệu trước linh hồn tôi.

Nguồn: VNTQ
Người đăng: Ct.Ly
Thời gian: 27/10/2005 2:10:03 SA